

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. D. Thomæ Delbene Marvbiensis, Clerici Regvlaris,
Sacrae Theologiae Professoris ... De Immvnitate, Et
Ivrisdictione Ecclesiastica**

Bene, Thomas del

Lugduni, 1674

Capvt XVI. De Immunitate Ecclesiarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98676](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98676)

R. P. THOMÆ
DELBENE,
 CLERICI REGVL.
 DE IMMVNITATE,
 ET IVRISDICTIONE
 ECCLESIASTICA.
 PARS SECVNDA.

CAPVT XVI.

De Immunitate Ecclesiarum.

DVBITATIO I.

An, & quomodo violetur Immunitas Ecclesiastica per rei extractionem ab Ecclesia.

SVMMARIVM.

- 1 Immunitas Ecclesiastica violatur, si potestas secularis extrahat ab Ecclesia reum, illuc tanquam ad asy- lum confugiensem.
- 2 Extrahens reum ab Ecclesia, si monitus desistere non vult, excommunicatur.
- 3 Extrahentes reum ab Ecclesia ex constitutione Gregorij XIV. sunt ipso facto excommunicati.
- 4 Reus cuiuscunque maleficij non est ab Ecclesia violenter extrahendus.
- 5 Rei extrahendi non sunt, neque ab Ecclesia atrijs, & vel domibus Episcopi.
- 6 Rei ideo non sunt extrahendi, quia defendi debent loci sancti reuerentia, & intercessione.
- 7 Tridentini autoritas de hac re.

RESPONDETUR, violari, si Potestas secularis extrahat ab Ecclesia reum illuc tanquam ad asyllum, confugiensem. Vide *ap. antiquitus* 17. *quest. 4.* vbi precipitur, quod extrahens, si monitus desistere nolit, excommunicetur. Vide Gregorij XIV. Constitutionem, Thom. Delbene, de Immunit. Eccl. Pars II.

quæ incipit, *Cum alijs nonnullis*, editam 28. Maij 1591. vbi Pontifex excommunicationem ipso iure infert contra sic violantes immunitatem Ecclesiarum. Vide *cap. inter alios, de immunit. Eccles. ibi*: Si liber, quantumcunque grania maleficijs perpetraverit, non est violenter ab Ecclesia extrahendus, iuxta sacrorum statuta Canonum, & traditiones legum civilium. Et *cap. id constitutum* 18. *quest. 4.* ex Concilio Aurleian. 1. *cap. 3.* ibi: Id constitutum observandum, quod Ecclesiastici Canones decreuerunt, & lex Romana constituit, vt ab Ecclesia atrijs, vel domo Episcopi reos abstrahere omnino non liceat. Et *can. eos qui, dist. 87.* ex Concil. Arausicano 1. *can. 5.* ibi: Eos qui ad Ecclesiam confugiunt, tradi non oportere, sed loci sancti reuerentia, & intercessione defendi. Vide *can. frater, can. miror, cap. reum, cap. si quis contumax, cap. definit*, & alios canones 17. *ead. quest. 4.* Tridentinum *cap. 20. sess. 25.* ibi: Ecclesia, & personarum Ecclesiasticarum immunitatem Dei ordinatione, & canonicis sanctionibus constitutam. Et *cap. quamvis*, vbi per ly Ecclesia immunitatem, Concilium non tam intelligit immunitatem locorum, quam reum Ecclesiarum, sicuti docent Doctores, quos sequitur Mar. Italia lib. 1. *cap. 2. §. unic. num. 3.* Vide S. Augustinum *epist. 187. ad Bonifac.* & S. Chrys. *serm. inuectiuo contra Eutropium, tom. 5.* Vide etiam *Cod. de his, qui ad Ecclesias confugiunt*, & precipue l. 2. vbi expressè sancitur, nemini licere ad sacrosanctas Ecclesias confugiens abducere: & *auth. de mandatis Principum, §. sed nec homicidis*, vbi idiplum etiam expressè sancitur.

DVBITATIO II.

An, & à quo iure Immunitas Ecclesiarum introducta sit.

SVMMARIVM.

- 1 Res extrahere ab Ecclesiis, vel Ecclesiarum atriis prohibetur non tam iure Canonico, quam iure civili.
- 2 Immunitas Ecclesiarum non videtur introducta, nec de iure naturali, nec de iure diuino, contra plures Auctores.
- 3 Opinio Couar. lib. 2. variar. resol. & Georgij Bithersurij de iure asylo, contra Abulensem, & Sarpum est probabilior.
- 4 Templum Hierosolymitanum in lege veteri præter Ciuitates refugij reis pro asylo constitutum fuisse, de mente predictorum est probabilis opinio.
- 5 Lex Mosaiica de reorum asylo post Christi mortem expirauit.
- 6 Immunitas videtur competere locis sacris ad imitationem legis Mosaiicae, & secundum iuris naturalis congruam aliquam æquitatem.
- 7 Lex naturalis, & etiam lex Evangelica positua absolute non præcipiunt immunitatem hanc Ecclesiarum, etiam supposita loci sanctitate.
- 8 Christus supra legem naturæ, ac fidei nullas leges ceremoniales, nisi circa ritus sacrificij, & Sacramentorum præscripsit, reliqua verò Ecclesia disponenda reliquit.
- 9 Ecclesia gaudens dicta immunitate non sit spelunca latronum, quia ibi delinquentes non defendit.
- 10 Ecclesia gaudens dicta immunitate non fouet delicta, sed concedit misericordiam delinquentibus.
- 11 Interest Reipublicæ ne delicta remaneant impunita.
- 12 Rei confugientes ad Ecclesiam pro delictis exceptis consignantur Curie seculari, vt puniantur.
- 13 Reipublica etiam interest, quod Ecclesia sint refugium confugientibus ad ipsas, ob honorem, & reuerentiam debitam Deo, quod est bonum maius, & in ordine superiori.
- 14 Ecclesia non debet dare occasionem delinquendi, neque ab ipsa datur talis occasio, quandoquidem immunitatem concedit ob instam causam.
- 15 Occasio delinquendi sumitur à malitia hominum, & non debet Ecclesia prædicta occasio imputari.
- 16 Deus, & Ecclesia delicta al horrent, sunt tamen delinquentium misericordia, & refugium.
- 17 Apud antiquos erant pauca asyla.
- 18 Rei apud antiquos recurrentes ad asyla pro quibuscumque delictis, immunitate gaudebant, & ab omni pœna liberabantur; at nunc pro delictis exceptis non gaudent.

Responderetur, quod introducta sit, non solum de iure Canonico, sed etiam de iure ciuili, à Canonicis sanctionibus, & à Pontificum, & Conciliorum, præcipue Tridentini cit. sess. 25. cap. 20. decretis approbato, & stabilito, quamvis non videatur etiam introducta de iure naturali, vel diuino: Posterior pars patebit ex dicendis infra num. 3. & seqq. Et contra Decium in cap. Ecclesia sanctæ Mariæ de constit. num. 14. & seg. Guttier. præf. 99. lib. 1. q. 1. n. 8. Igneum in l. 1. ff. ad Syllan. num. 26. Tusch. tom. 3. concl. 8. num. 4. & tom. 4. lit. I. conclus. 59. num. 1. Farinacium in append. de immunit. Eccles. cap. 1. n. 9. Ioan. Lupum in tract. de libertate Eccles. part. 2. q. 2. Addit. ad Capellam Tolos. disp. 423. n. 3. Rebuffum tom. 2. super constitut. in tract. de immunit. in

princip. num. 2. Germonium de sacr. immunit. lib. 3. cap. 56. num. 3. Marium Ital. de immunit. lib. 1. cap. 2. per t. 1. Remigium Gonny de immunit. Eccles. suppos. 2. num. 5. Cenedum in qq. Canon. quæst. 42. num. 6. & segq. Chartarium in decis. crimin. 46. num. 34. Simonem Rao in respns. ad dubium super immunitate Eccles. Pechium in tract. de Arrest. cap. 6. num. 5. & Antoninum Dian. part. 4. tract. 1. resol. 44. & part. 6. tract. 1. resol. 29. docent Bacconus in 4. distinct. 12. art. 1. Couarru. lib. 2. variar. resol. cap. 20. Decian. tract. crim. lib. 6. cap. 25. num. 2. Suar. tom. 1. de relig. lib. 3. cap. 8. num. 9. Ambrosin. de immunit. cap. 1. n. 3. Peguer. in præf. crim. cap. 26. num. 1. Pereyra de manu Regia, part. 2. cap. 50. num. 1. Gambacurta de immunit. lib. 3. cap. 15. num. 8. Sarpus de iure asylo, cap. 6. fol. 61. & segq. Fagundes de præcept. Eccles. præcept. 2. lib. 4. cap. 4. num. 59. Rodrig. tom. 2. qq. regular. quæst. 50. art. 1. Bordonus resol. 1. Lezana verb. Immunitas Eccles. num. 1. Boubadilla in Polit. tom. 1. lib. 2. cap. 14. n. 3. Bouard. Polina lib. 2. cap. 14. num. 3. & segq. & Bonacina disp. 3. de primo Decalog. præcepto, quæst. 7. §. 1. num. 2. ex eo quia licet 3 probabilior videatur opinio Couar. loco supra cit. n. 2. & Georgij Bithersurij de iure asylo, cap. 12. contra Abulensem in cap. 20. Ios. è, quæst. 7. & Sarpum de iure asylo, cap. 21. quod in lege veteri præter ciuitates 4 refugij, etiam ipsum templum Hierosolymitanum reis pro asylo constitutum fuerit, cap. 21. Exod. ibi: Con- 5 stituam tibi locum, in quem fugere debeas; tamen lex illa Mosaiica post Christi mortem expirauit, ideoque 6 non ex illius obligatione, sed solum ad illius imitationem quandam, & secundum iuris naturalis congruam aliquam æquitatem talis immanitas locis sacris competere videtur, quandoquidem id absolute 7 non præcipit lex naturalis, etiam supposita sanctitate loci, cum ei rei extractio, quæ per se iusta est, non 8 repugnet. Nec præcipit lex positua Evangelica, cum Christus supra legem naturæ, ac fidei, nullas leges ceremoniales, nisi circa ritus sacrificij, & Sacramentorum præscripsit, reliqua verò Ecclesia disponenda reliquerit, sicuti ex communi tradunt Couar. loco 9 supra cit. num. 2. & Suar. tom. 1. de relig. tract. 2. lib. 3. cap. 8. num. 13. Prior pars patet ex dictis in dubio. 1. & merito sic introductum est ab utroque iure, tam canonico, quam civili: tum, vt fideles concipiant maiorem respectum in locos sacros: tum vt apprehendant sub tutela Dei esse illic residentes.

Neque hinc inferas, quod Ecclesia Dei fiat spelunca latronum, quia Ecclesia ibi delinquentes non defendit: tum quia defendendo non fouet delicta, sed concedit misericordiam delinquentibus, vt recte notantur Decian. loco supra cit. n. 2. & segq. & consil. 80. n. 12. & 13. lib. 3. Guttier. præf. 99. ciuili. lib. 3. q. 5. n. 9. Anast. Germ. de sacrorum immunit. lib. 3. c. 16. n. 15. & segq.

Obiicies. Interest Reipublicæ, ne delicta remaneant impunita: ergo.

Respondetur: Concedo antecedens. At hinc nihil contra sequitur, quia rei pro delictis exemptis consignantur Curie seculari, vt puniantur; pro delictis autem non exceptis adhuc puniuntur, etsi non pœna mortis, vel abscissionis membrorum, vt infra in locis suis dicetur. Adde, quod si Reipublicæ interest, quod delicta non remaneant impunita; Reipublicæ etiam 13 interest, quod Ecclesia sint refugium confugientibus ad ipsas, ob honorem, & reuerentiam debitam Deo, quod est bonum maius, & in ordine superiori.

Obiicies 2. Ecclesia non debet dare occasionem delinquendi: ergo.

Respondetur, ab Ecclesia non datur occasio delinquendi (quandoquidem immunitatem concedit ob instam causam, vti dicebam,) sed sumitur à malitia hominum talis occasio. Vnde cum dispositio sit facta 15 propter maius bonum, quod ipsa Ecclesia intendit, non debet ei prædicta occasio imputari.

Obiicies

16 Obiicies 3. Deus, & Ecclesia delicta abhorrent, ergo.

Respondetur, quod licet delicta abhorreant, sunt tamen delinquentium misericordia, & refugium.

17 Obiicies 4. Apud antiquos erant pauca asyla, at hodie sunt innumera Ecclesiarum: ergo.

Respondetur, transeat. At hoc mirum esse non debet, quia maior honor, & reuerentia debetur Deo vivo, & vero, quam Diis falsis, & mortuis. Adde, quod tunc rei, qui recurrerant ad asyla, pro quibuscumque delictis immunitate gaudebant, & ab omni poena liberabantur; non sic nunc, cum pro delictis exceptis non gaudeant, pro delictis autem non exceptis, licet gaudeant, adhuc tamen aliqua poena puniuntur, ut infra suo loco dicitur.

D V B I T A T I O III.

An Immunitas Ecclesiarum late interpretanda sit?

S V M M A R I V M.

- 1 Immunitas Ecclesiarum in sententia Couar. Deciani, Cutell. stricte est interpretanda ex eo, quod derogat ius commune, quin & naturale.
- 2 Ecclesia non intendit fauere delinquentibus, sed misericordiam prestare miseris, & casu delinquentibus.
- 3 Immunitas Ecclesiarum in sententia Auctoris, & aliorum late est interpretanda, quia est causa pia, & Ecclesia fauorabilis.
- 4 Immunitas Ecclesiarum est priuilegium per modum legis in iure communi insertum, quod latam habet interpretationem, est bonum publicum & nemini praeducatur.

1 Respondetur, quod (quamvis Couar. lib. 2. cap. 10. n. 5. in fin. Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. q. 4. n. 18. & Decian. cit. c. 25. n. 14. & c. 28. n. 6. in fin. & c. 29. n. 1. velint, stricte illam interpretandam esse ex eo, quod deroget ius commune, quin & naturale, quo cauetur ne delicta maneant impunita, & praeterea improbi hac immunitate reddantur audaciores ad committenda delicta, & Ecclesia non intendat fauere huiusmodi hominibus, sed misericordiam prestare miseris, & casu delinquentibus, late tamen interpretanda sit; quia est causa pia, & Ecclesiae fauorabilis, tum quia est priuilegium per modum legis in iure communi insertum, quod latam habet interpretationem; tum quia nemini in particulari praeducatur, & bonum publicum est quod praestetur reuerentia debita Ecclesiae, alioquin pro nullo delicto ad Ecclesiam asylos esse deberet, unde patet ad opposita, atque ita ex communi docent Farinacius in append. Immunit. cap. 2. num. 21. Ambrosin. de Immunit. Eccles. cap. 10. num. 7. Marc. Ant. Genuenf. pract. Archiepiscop. cap. 22. num. 22. in fin. & cap. 94. Mar. Italia de immunit. Eccles. lib. 1. cap. 2. §. unic. num. 1. Barbosa tom. 2. cap. 3. num. 90. de iuri. iure, & Vincentius de Franch. decis. 713. lib. 4. Castill. decis. Sicilia 156. num. 42. Guazin. de defens. reor. tit. ex defectu iuris. defect. 1. post medium, & Decian. etiam sibi metipsum contrarius conf. 80. n. 19. & 22. lib. 3.

Th. Delbene de Immunit. Eccles. Pars II.

D V B I T A T I O IV.

An Gregorij XIV. Constitutio vbique locorum locum habeat?

S V M M A R I V M.

- 1 Constitutio Gregoriana de immunitate vbique locorum locum habet, contra nonnullos.
- 2 Minus probe asserunt aliqui, non nisi in illis locis & Prouinciis, in quibus aliqua priuilegia immunitatem Ecclesiarum derogantia concessa erant, locum habere.
- 3 Gregorius XIV. extendit dictam constitutionem ad omnia loca, ut ibi videre est.
- 4 Constitutio Gregoriana derogat omnes consuetudines, ius commune, & prouinciale, & Doctorum interpretationes, reducendo omnia ad unicam formam.

Respondetur, quod (quamvis Guttierrez pract. 99. ciuil. lib. 3. q. 1. n. 36. Cutellius de immunit. Eccles. tom. 1. q. 1. n. 25. 30. 48. & segg. & nonnulli alij velint illam non nisi in illis locis, & prouinciis, in quibus aliqua priuilegia immunitatem Ecclesiasticam derogantia concessa erant, locum habere, ex eo quod sic videatur colligi ex principio dictae constitutionis) vbique tamen locorum, ex eo quod id, quod dicunt Guttierrez, & Cutellius, non fuerit causa finalis, sed solum occasio, locum habere dicendum sit; quia sic sentiunt communiter Doctores, qui post illam scripserunt; tum quia sic clare colligitur ex ipsa constitutione, ibi: *Volumus quando praesens temporum calamitas, & nimia peruersorum hominum malitia exposcit, aliquid permittere circa immunitatem Ecclesiarum, ultra id, quod a prisca illa maiorum disciplina, & a sacris Canonibus est praescriptum*; tum quia dicta constitutio derogat omnes consuetudines, ius commune, & prouinciale, ac Doctorum interpretationes, reducendo omnia ad unicam formam, ut dicitur infra dub. 7. & 8.

D V B I T A T I O V.

An quando ius Canonicum, & ius Civile non sunt concordantia, interpretatio circa materiam Ecclesiarum facienda sit secundum ius Civile, vel secundum ius Canonicum?

S V M M A R I V M.

- 1 Interpretatio circa materiam Ecclesiarum iuribus ciuilibus, & Canonicis discordantibus facienda est secundum ius Canonicum, contra nonnullos Doctores.
- 2 Leges ciuiles de immunitate Ecclesiastica loquentes, approbantur a iure Canonico.
- 3 Ius civile in materia Ecclesiarum, & ius ipsius concernente, non habet iurisdictionem, nisi ad fouendam dispositionem iuris Canonici.
- 4 Ecclesiae semper sunt a iurisdictione Principis secularis exemptae, & Pontificiis iuribus subiectae.
- 5 Iudex Ecclesiasticus potest compellere iudices seculares, ut seruent leges canonicas suum forum respectantes.
- 6 Si exoritur dubium super interpretatione iuris Canonici,

nici, amplectenda est illa interpretatio, quæ cum iure civili convenit.

7 Iura iuribus convenire decet, & iurium correctio quoad fieri potest, vitari debet.

8 Declaratio iuris canonici, & civilis in dubio facienda est in materia Ecclesiastica à iudice Ecclesiastico.

1 Respondetur, quod tunc (quamvis Addentes ad Angel. de malefic. verb. quod fama publica, num. 59. li. B. Alciat. de presumpt. reg. 3. presumpt. 33. num. 5. & alij relati à Deciano cit. conf. 80. num. 3. velint illam faciendam esse secundum ius civile ex eo, quod in pluribus iuribus Pontificiis, & præcipue in cap. inter alia, de immunit. Eccles. & in cap. id constituimus 17. q. 4. leges civiles de immunitate Ecclesiastica loquentes approbentur, & sic saltem amplectendæ sint pro terris Imperij, & pro iudiciis secularibus auctoritate iudicandi ab alio, quàm à Papa recipientibus) tamen facienda sit secundum ius canonicum, quia hæc est materia pia, & Ecclesiastica, in qua ius civile iurisdictionem non habet, nisi ad fovendam dispensationem iuris canonici: tum quia Ecclesiæ semper sunt à iurisdictione Principis secularis exemptæ, & Pontificiis iuribus subiectæ: tum quia iudex Ecclesiasticus potest compellere iudices seculares, ut servent leges canonicas suum forum respicientes, cap. 2. de foro competent. in 6. c. decernimus, de sentent. excommunic. eod. lib. & in Clement. 1. de penit. & remiss. Atque sic docent Decianus cit. cap. 25. num. 6. Alexand. conf. 145. num. 2. & num. 10. lib. 7. Ludovic. Peguer. in pract. crim. cap. 26. n. 6. Couar. var. resol. cap. 20. num. 3. & 12. Suar. de relig. tom. 1. tract. 2. lib. 3. cap. 8. num. 11. Peregrin. de immunit. cap. 7. num. 19. Cutellius de immunit. Eccl. lib. 1. q. 32. num. 27. Farinac. cit. c. 2. n. 28. & 31. & de carceribus, & carceratis q. 28. qui recte aduertit cum Deciano in loco supra cit. quod si exoritur dubium super interpretatione iuris canonici, amplectenda sit illa interpretatio, quæ cum iure civili convenit, quia iura iuribus convenire decet, & iurium correctio, quoad fieri potest, vitari debet. Quæ tamen declaratio, seu interpretatio non à iudice seculari, sed ab Ecclesiastico fieri debet, cum sit materia Ecclesiastica, ut recte aduertit etiam Farinac. ibid.

DVBITATIO VI.

An Immunitas Ecclesiarum consuetudine aliqua diminui possit.

SUMMARY.

- 1 Immunitas Ecclesiarum diminui potest ex consuetudine legitime præscripta, ex non improbabili opinione.
- 2 Ius positivum per consuetudinem legitime præscriptam non est cur in parte abrogari non possit.
- 3 Immunitas Ecclesiarum quod diminui non possit, non obstante quacumque consuetudine in contrarium, sentiunt quamplures Doctores.
- 4 Immunitas Ecclesiarum in sententia nonnullorum est de iure divino.
- 5 Consuetudo, quæ est contra Ecclesiarum libertatem, non valet.
- 6 Consuetudo extrahendi reos ab Ecclesia per Curiam secularem, nulla temporis diuturnitate defendi potest.
- 7 Consuetudo contra immunitatem, & libertatem Ecclesiarum est irrationabilis, & sic non potest rationabiliter præscribi, & potius corruptela, quàm consuetudo dicenda est.

8 Non potest præscribi contra ius naturale, vel divinum. Constitutio Gregoriana de immunitate non potest dici non esse usu recepta, nec etiam per consuetudinem in contrarium antiquata.

9 Clausula Decreti irritantis apposta in Constitutione Gregoriana, est tanta virtutis, quod non potest probari dictam constitutionem non esse usu receptam.

10 Mediolani contra quendam Reum iudices laici prædebant non fuisse servandam Gregorianam constitutionem, eo quod non esset usu recepta: at ob decretum clausula irritantis secus fuit responsum.

11 Consuetudo ut prævaleat adversus canones, & leges Pontificias, opus est quod introducta sit non solum cum scientia, sed etiam cum expresso consensu summi Pontificis.

12 Pontifices Romani non solum non consentiunt consuetudinibus contra immunitatem Ecclesiasticam, sed singulis annis potius reclamant in Bulla Cœne.

13 Urbanus VIII. in una ex suis Bullis annullat, reprobavit, & declarat semper fuisse nullas omnes consuetudines contra immunitatem Ecclesiasticam.

14 Consuetudo etiam particularis non valet adversus immunitatem Ecclesiasticam, & adversus canones, & leges Pontificias.

15 Consuetudo non potest introducere id, quod lex non potest statuere.

16 Consuetudo non potest habere plus auctoritatis, quàm lex.

17 Consuetudo æquiparatur statuto, & non inducitur super quibus Populus expresse statuere non potest.

18 In materia immunitatis Ecclesiasticæ, & Ecclesiarum non solum populus, sed nec etiam Principes seculares, neque Prelati Ecclesiastici Papa inferiores in generali, vel in particulari quidquam statuere possunt defectu iurisdictionis.

19 Valet argumentum de toto ad partem, præsertim ubi militat eadem ratio.

20 Non minus est reprobanda consuetudo generalis contra immunitatem Ecclesiasticam, quàm particularis.

21 Magis, & minus non mutant speciem, nec variant substantiam rei.

22 Immunitas Ecclesiastica neque per consuetudinem generalem in omni casu, neque per particularem in aliquibus casibus tolli, vel diminui potest.

23 Immunitas Ecclesiastica in sententia Auctoritatis prædictis non obstantibus consuetudine, si legitime sit præscripta, id est habeat omnes qualitates in cap. finali de consuetud. requisitas, diminui in aliquibus casibus potest.

24 Immunitas Ecclesiasticorum est contra à secularium Principum iurisdictione, tam quoad personas, quàm quoad bona, quia est de iure divino, vel saltem de iure positivo iure divino dicente, diminui non potest.

25 Reus quod non gaudeat immunitate intra circuitum 30. vel 40. passuum ab Ecclesia, videtur usu receptum contra id quod statuitur per sacros canones.

26 Immunitas Ecclesiastica hodie de facto est diminuta consuetudine aliqua, siue quod constitutio Gregoriana alicubi recepta non sit, siue quod alicubi consuetudo in contrarium sit præscripta.

27 Fures simplices, receptum est in multis locis, quod immunitate Ecclesiastica non gaudeant.

Respondetur, quod consuetudine (si legitime sit hæc præscripta, id est, habeat omnes qualitates in cap. fin. de consuetud. requisitas) diminui non improbabili potest, quia immunitas Ecclesiarum, ut supra dub. 2. dicebamus, introducta est, non à iure naturali, vel divino, sed solum iure positivo, quod per consuetudinem supra dictam non est cur in parte abrogari non

non possit. Atque ita præter Abbatem, Couarruiam, Martham, Barbosam, Sarpum, Ioan. Petrum Fontanelam, Decianum, & Oldradum mox infra citandos, docent Suar. tom. 1. de vel. g. lib. 3. c. 9. n. 9. Nauar. c. 25. n. 18. Clarus §. practica criminalis, q. 30. n. 1. Briardus ibid. Vulpellus consil. 230. n. 4. Farinac. de carceribus, q. 28. num. 12. Fagundez part. 2. lib. 4. cap. 4. numero 61. Cuetellius de immunit. Eccles. lib. 1. quest. 1. num. 50. Ambrosin. de immunit. cap. 10. numero 4. Layman. lib. 4. tract. 9. cap. 3. numero 2. Gauant. in addit. ad Manual. Episc. verb. Immunitas Ecclesiastica, num. 1. & Villalob. in summa, tom. 2. tract. 39. diff. 5. num. 5.

3 Quamvis contrarium probabilius sentiant quamplures Doctores dubit. 2. supra citati, quorum nonnulli ex suo principio particulari, quod scilicet immunitas Ecclesiarum sit de iure diuino, deducunt etiam & fortius, quod quando consuetudo est contra Ecclesiasticam immunitatem, vt esset, si Curia secularis reos ab Ecclesia extraheret, & ad ipsius carceres mancipare ex consuetudine prætenderet, non valeat. Item quod talis consuetudo nulla temporis diuturnitate defendi possit. Item quod dicta consuetudo sit irrationabilis, & sic non possit rationabiliter vnam præscribi, atque addo etiam si a parte rei existat, non teneat, quia potius corruptela, quam consuetudo dicenda est.

Primo, quia dato quod immunitas Ecclesiarum quoad particulares casus strictè, & in rigore non sit de iure naturali, & diuino: est tamen ei valde conformis, & consona; nulla autem consuetudo introduci potest contra ius naturale, vel diuinum, vt communiter sentiunt Doctores, quia huiusmodi consuetudo potius corruptela, quam consuetudo dicenda est, siquidem rationalis non esset, vt dicebam.

8 Secundo propter Constitutionem Gregorij XIV. quæ non potest dici non esse vsu recepta, vel per consuetudinem aliquam in contrarium antiquata, quia in illa Pontifex apposuit clausulam decreti irritantis, cuius ea virtus est, quod probari non possit, legem, vel Constitutionem tali clausula roboratam, non esse vsu receptam, vel aliquando antiquatam, sicut post Ancharanum, Archidiaconum, Geminianum, & alios firmat Caputaq. part. 3. decis. 204. Bonac. tom. 2. disp. 3. q. 8. punct. 10. n. 4. Farinac. in append. de immunit. cap. 2. n. 5. Castrus Palaus tom. 2. tract. 12. disp. unic. punct. 10. num. 2. Sacra Rot. in Maior. Indultorum, die 1. Aprilis 1639. & in eadem causa, die 16. Nouembr. 1640. & Chartarius dec. crim. 74. num. 19. vbi pro hac sententia adducendo etiam Gabrielem, Gratianum, & Marchesanum, sic ad 10 Iudices laicos Mediolanenses (qui in causa cuiusdam Rei prætendebant, Mediolani Constitutionem Gregorij XIV. seruandam non esse ex eo, quod Mediolani non sit vsu recepta) respondet.

11 Tertiò, quia ad hoc, vt consuetudo præualeat aduersus canones, & leges Pontificis, opus est, quod introducta sit, non solum cum scientia, sed etiam cum expresso consensu summi Pontificis (vt præter DD. in cap. cum non ignoras, de præbend. & in cap. literas, de concess. præbend. & præter Oldrad. conf. 237. 244. & 254. Federicum de Senis conf. 17. & Nattam conf. 574. tradit sacra Rota Romana in vna Treuerensi Abbatie S. Maximini, die 24. Ianuarij 1635. & in Messan. Decanatus, die 21. Maij 1641. & in Maior. Indultorum, die 11. Aprilis 1639.) quod in casu nostro non contingit, 12 cum singulis annis Pontifex potius reclamet in Bulla Cæneæ, & Urbanus VIII. ediderit Bullam (quæ incipit Romanus Pontifex) 5. Junij 1641. vbi annullat, reprobant, & declarat semper fuisse nullas, & reprobas omnes consuetudines contra immunitatem Ecclesiasticam: ergo, &c. Vide, quæ dicebantur cap. 1. dubit. 15. cap. 4. dubit. 31. cap. 5. dub. 14. & lib. de Parliamentis, dub. 15. sect. 2. dub. 25. sect. 2. & dubit. 27. sect. 5. & seqq. Thom. Delbene, de Immunit. Eccl. Pars I.

Vide etiam Franciscum Aranium in 1. 2. S. Thom. q. 97. disp. 3. sect. 5. difficult. 4.

Neque dicas, consuetudinem aduersus immunitatem Ecclesiarum, & aduersus Canones, & leges Pontificias, vt irrationabilem, introduci non posse, solum si tolleretur vniuersam Ecclesiarum immunitatem, & in omni casu, & sic, si sit consuetudo generalis, secus si tolleretur in aliquo casu (vt accidit in consuetudinibus quorundam Regnorum) & sic si sit consuetudo particularis, sicuti docent Couarruiam pract. c. 3. 11 num. 5. Garcias de nobilit. gloss. 9. num. 44. & sequent. Farinac. quest. 8. num. 3. Iulius Clarus §. fin. quest. 36. vers. sed, Grassus de effect. cleric. effect. 1. num. 388. Gratian. discept. forens. tom. 1. cap. 340. num. 39. Giurba consil. 52. num. 3. Gutierrez de gabell. quest. 93. num. 12. Cenedus in can. 99. quest. 4. num. 3. Sesse de inhibiti. cap. 8. §. 3. n. 146. 147. 153. & 156. Pereira de manu Regia part. 2. cap. 69. num. 19. Valascus tom. 1. allegat. 10. num. 5. Castill. Soto Maior de Tertius, cap. 12. num. 34. Roderic. de ann. reddit. lib. 1. cap. 12. numero 58. 62. & 63. Villalob. in compend. opin. verb. Clericus, numero 80. in fin. Thom. Bozius de iur. stat. cap. 17. vers. & quod Papa, & alij.

Respondetur enim nego antecedens, tum ex cap. 14 Clericis, de iudiciis, vbi à Pontifice damnatur consuetudo, etiam particularis, contra immunitatem Ecclesiasticam: tum quia consuetudo non potest introducere id quod lex non potest statuere (sicuti determinauit Sacra Rota Romana, die 26. Nouembris 1594. & die 22. Martij 1631. penes decisiones posthumas Farinacij tom. 1. decis. 20. num. 5. & de is. 489. n. 3. & meritò, quia consuetudo non potest habere plus 16 autoritatis, quam lex, vt patet ex iuribus, quæ adducit Sacra Rota, die 23. Maij 1629. penes decisiones Venetas Guerrilij decis. 265. num. 18. & patet ex eo; 17 quia consuetudo æquiparatur statuto, l. de quibus, ff. de legibus, & cap. cum dilectus, de consuetud. quapropter non inducitur super his, super quibus populus expressè statuere non potest, vt obseruauit Aymon consil. 34. n. 25. & de antiquitate temporum, 4. part. sect. 1. num. 13.) Sed in materia immunitatis Ecclesiasticæ, & Ecclesiarum, non solum populus, sed nec etiam Principes seculares, quin neque Prælati Ecclesiastici Papa inferiores, in generali, vel in particulari quidquam statuere possunt, defectu iurisdictionis, vt patet ex cap. Solius, de maior. & obed. & ex cap. 1. de Constitut. & ex communi tradit nouissime Chartarius decis. crimin. 46. num. 84. ergo, &c.

Addo, quod valet argumentum de toto ad partem 18 (præsertim vbi militat eadem ratio, vt est in casu nostro) l. qua de tota, ff. de rei vendic. & docet sacra Rota in vna Romana, die 11. Maij 1609. penes decisiones posthumas Farinac. tom. 1. decis. 223. num. 1. Menochius de presumptionib. lib. 3. quest. 35. n. 27. & conf. 72. num. 5. Sard. consil. 193. num. 6. & conf. 435. num. 21. & Thomas à Romalettis in floribus legum, Regul. 46. ergo si consuetudo generalis contra immunitatem Ecclesiasticam, & Ecclesiarum per Aduersarios est reprobanda, reprobanda etiam erit particularis: quia vtraque 20 est deformis, & irrationabilis, cum magis, & minus non mutant speciem, nec varient substantiam rei, vt habetur in l. vltim. ff. de iurid. instruct. & in l. si is cui, ff. quemadmodum seruit. amitt. & docent ex comm. Sardus consil. 305. num. 66. & consil. 368. num. 13.

Atque ita, quod scilicet immunitas Ecclesiarum, neque per consuetudinem generalem in omni casu, neque per particularem in aliquibus casibus tolli, vel diminui possit, docent Mascard. de interpret. stat. concl. 1. num. 131. Tannerus tom. 3. disp. 5. quest. 7. dub. 1. num. 16. Baldellus tom. 1. lib. 5. disp. 39. num. 7. Bonacina in Bulla Cæneæ, disput. 1. quest. 20. punct. 1. num. 10. Durandus

dus *ibid.* lib. 2. canon. 18. *quest.* 9. num. 7. Giumpar. in *defens. iur. Pontif. disput.* 6. cap. 4. numero 23. Ciarlinus in *controuers. forens. lib.* 1. cap. 31. numero 17. Sperellus, *decis.* 37. numero 47. & nominatim nouissime sacra Rota Romana die 20. Iunii 1636. Vide etiam quæ dicebantur *citat. capit.* 1. *dubitat.* 15. cap. 4. *dubitat.* 31. cap. 5. *dubitat.* 14. & lib. de *parlamentis, cit. dubit.* 15. & 27.

- At his non obstantibus, quod dixi, nempe quod
- 23 immunitas Ecclesiarum consuetudine (si legitime sit hæc præscripta, idest, habeat omnes qualitates in *citat. cap. fin. de consuetud. requisitas*) diminui in aliquibus casibus possit, cum sit de iure positio tantum (non sic immunitas Ecclesiasticorum à secularium Principum iurisdictione, tam quoad personas, quam quoad bona; quia hæc, sicuti dicebam *citat. cap. 1. dubitat. 2. & cap. 5. dubitat. 8. & lib. de*
- 24 *Parlamentis, citat. dubitat. 27. section. 4. & 9.* est de iure diuino, vel saltem de iure positio, iure diuino dictante; & de hac dici potest, quod reclamant quotannis Bulla Cœnæ Domini, & Urbanus VIII. in *cit. Bulla, Romanus Pontifex.* Vnde inter vnam, & alteram immunitatem assignari potest aliqua disparitas) non videtur mihi omnino improbabile; tum ob rationem *supra* dictam num. 2. tum quia sic videtur colligi ex ipsamet Constitutione Gregorij XIV. ibi: *Voluimus, quando præsens temporum calamitas, & nimia peruersorum hominum malitia exposcit, aliquid permittere circa immunitatem Ecclesiarum, ultra id, quod à pristina illa Maiorum disciplina, & à sacris Canonibus est præscriptum;* tum quia de facto, consuetudine, scientibus, & nullo pacto Prælati Ecclesiasticis cum summo Pontifice contradicentibus, receptum videtur, quod reus immunitate non gaudeat intra circuitum 30. vel 40. passuum ab Ecclesia, contra id quod statuitur in *c. sicut antiquius, 17. quest. 4. cap. quisquis, & c. definiuit, eadem caus. & quest.*

- 26 Atque ita, quod scilicet consuetudine aliqua Ecclesiarum immunitas diminui possit, quin de autoritate diminuta sit, ex eo, quod Bulla Gregorij alicubi legitime præscripta est, affirmant Abbas in *capit. inter alia, de immunitat. Eccles.* num. 13. ante *fin.* Couar. *lib. 2. variar. capit. 20. per totum, Martha de iurisdic. part. 2. capit. 1. num. 23. Barbosa de iure Eccles. lib. 2. capit. 3. numero 82.* (ubi propterea ait, quod circa immunitatem Ecclesiarum vim magnam habeat consuetudo, ad quam propterea in multis locis recurrendum sit) Sarpus de iure Asylorum *cap. 6. fol. 61. &*
- 27 *sequenti. Ioannes Petrus Fontanella decis. 200. & 201. Oldradus consil. 54. numero 3. & alij citati supra numero 2.* ex eo præcipue quia, ut inquit ipsi, in multis locis de facto iam consuetudine receptum est, quod simplices fures immunitate Ecclesiæ non gaudeant: saltem (uti dicebam ego num. 45.) si ad Ecclesiam ipsam, vel eius Cæmeterium non se recipiant, sed solum intra 30. passus propè existant, qua de re vide *infra dubit. 9. section. 8. dubit. 24. sect. 5. & 8. & dubit. 41. sect. 8.*

DUBITATIO VII.

An omnes consuetudines ante Tridentinum, & Gregorij XIV. constitutionem aduersus Immunitatem Ecclesiarum introduzæ, sublata modò sint?

SVMMARIVM.

- 1 Omnes consuetudines ante Tridentinum & Gregorij XIV. constitutionem aduersus immunitatem Eccle-

siarum sublata modò sunt per ipsam Concilium Tridentinum, & Bullam Gregorij XIV.

- 2 Concilium Tridentinum reuocauit obseruantiam immunitatis secundum canones, Concilia generalia, & Pontificum constitutiones.
- 3 Concilium Tridentinum fuit confirmatum per Bullam Pij IV. in qua adest clausula Decreti irritantis, quæ tollere videtur omnem consuetudinem præteritam, & futuram, contra nonnullos.
- 4 Consuetudo contra immunitatem Ecclesiasticam quando de ea oritur disceptatio, videndum est an post Tridentinum, & Bullam Gregorianam sit introducta, & præscripta: alias ad nihilum valebit.
- 5 Consuetudo, cum sit quid facti, in dubio præsumi non debet, nisi legitime probetur.
- 6 De consuetudine Doctoribus testantibus extra locum, ubi vixerunt, fides adhibenda non est.
- 7 Textus in cap. 1. de constitut. in 6. disponit, quod Romanus Pontifex per constitutionem a se nouiter editam, non intelligatur in aliquo derogasse consuetudinibus locorum, & personarum, nisi expressam de his mentem fecerit.
- 8 In constitutione Gregoriana nulla expressa mentio fit de consuetudinibus particularibus.
- 9 Textus citatus in cap. 1. de constitutionibus, non procedit, quando per legem consuetudini contrariam reducitur ad ius commune primum, ut est in constitutione Gregoriana.

Respondetur affirmatiue, quia licet Gregorius XIV. eas non reuocet expresse; reuocat tamen tacite, quatenus intendit modum extrahendi à loco sacro reducere ad vnam formam per dictionem tantum, quæ est taxatiua, & excludit omnem aliam formam per consuetudinem, vel corruptelam introductam, l. *properandum, Cod. de indic. &* quatenus auferit quamlibet facultatem aliter definiendi, & iudicandi, redditque irritum aliter factum, ibi: *Sublata eis, & eorum cuiuslibet, quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, in quavis causa, & instantia iudicari debere; necnon irritum decernimus & inane, si secus super his per quoscumque quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.* Contra Constitutionem autem, in qua ponitur clausula irritans, allegari nequit non vltus, quin per multos neque contrarius vsus. Puteus *decis. 50. numero 5. part. 1. Castadotus decis. 2. de reueruat. Caputaquens. decis. 134. numero 4. part. 4. & alij apud Farinacium in append. de immunit. cap. 2. num. 15.*

Secundò, quia sufficienter ea reuocat Tridentinum 2 *sess. 25. cap. 20. de reformat.* quatenus ibi Concilium renouat, & exactè præcipit obseruari ab omnibus sacros Canones, & omnia Concilia generalia, & Apostolicas sanctiones in fauorem libertatis, & immunitatis Ecclesiasticæ editas: siquidem dum Concilium legem edit, iura antiqua renouando, vel contraria reuocando, censetur omnem contrariam consuetudinem, quæ antiquis decretis aduersatur, reuocare; alioquin decreta antiqua reuocari, & in pristino statu constitui non dicerentur. Quod Concilium confirmatur per Bullam Pij IV. in qua similiter ponitur irritantis decreti clausula, quæ tollere videtur omnem consuetudinem præteritam, ut futuram, uti *supra* dicebatur, & dicitur *dubit. 24. sect. 5. & 8. & dubit. 41. sect. 2. num. 20.*

Confirmatur ex iis, quæ dicebantur *dubit. 6. num. 3. & seqq.* si immunitas Ecclesiarum sit de iure diuino formaliter, vel iure diuino dictante.

Confirmatur secundò ex iis, quæ dicuntur *dubit. sequenti, num. 3. & seqq.* Atque ita docent Farinac. in *append. de immunit. cap. 2. n. 14. & c. 22. Marc. n. 359. Anton. Maceratenf. lib. 2. resol. 15. num. 5. Giurba consil. 50. num.*

num. 14. & conf. 70. num. 9. Bonac. de legib. disp. 3. quest. 7. §. 6. num. 4. Peregrinus tract. de immunit. Eccles. cap. 2. num. 16. & seqq. & cap. 4. dub. 8. Diana 1. part. tract. 1. resol. 1. & part. 6. tract. 1. resol. 29. Franciscus Leo in thesauro fori Ecclesiastici 1. part. cap. 14. num. 27. & 28. Ambrosin. de immunit. Eccles. cap. 14. num. 11. & 12. Tuschus oncl. 59. num. 19. Lezana verb. Humanitas Eccles. num. 16. Cenedus in 99. can. q. 42. num. 11. Antonius de Vallis lib. 9. tit. 42. num. 12. & 13. Marius Italia in tract. de immunit. lib. 1. cap. 6. in princip. & alij passim.

Quamvis contrarium sentiant Zerola in prax. Episc. cop. p. 1. verb. Immunitas, num. 7. Gambacurta lib. 5. cap. 8. & seq. Layman lib. 4. tract. 9. cap. 9. num. 2. Tannerus in 2.2. disp. 5. quest. 5. dub. 1. num. 17. in fin. Gutierrez pract. 99. lib. 3. quest. 1. num. 36. Sarpus de iure asylozum, cap. 6. fol. 62. & seqq. Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. q. 1. n. 18. & seqq. & Venerus in exam. Episcop. lib. 9. cap. 37. num. 32.

4 At quod dixi, videtur omnino propter rationes dictas dicendum. Quapropter cum de consuetudine aliqua circa hanc materiam disceptatio exoritur, videndum statim est, an post Tridentinum, post Pij I V. & post Gregorij XIV. Constitutionem legitime introducta, & praescripta illa sit; aliàs ad nihilum valebit. Et in dubio cum sit quid facti, vt bene Sarpus lib. 3. conf. 354. num. 24. & Menoch. tom. 1. conf. 37. num. 92. praesumi non debet, nisi legitime probetur; quia factum non praesumitur, nisi demonstretur, l. in bello, §. facte, ff. de captivis, & postlim. reuers. & l. 2. ff. de probat. Quin cum consuetudo mutabilis sit, variasque conditiones requirit, difficulter probari potest. Mascard. volum. 2. concl. 423. n. 1. cum Bart. Burlato, Aretio, & aliis, quos citat.

His adde quod & Doctoribus de consuetudine testantibus extra locum, vbi vixerunt, fides adhibenda non est, vt rectè notant Farinac. in dist. cap. 2. num. 18. Vide etiam quae dicuntur infra cit. dubit. seq. & cit. dubit. 24. sect. 5. & 8. & dubit. 41. sect. 2. n. 20.

Ex his sequitur, quod Ministri Curiae secularis non excusentur non seruando Constitutionem Gregorij XIV. etiam in iis locis, in quibus consuetudo ante praedictam Constitutionem inualuerat extrahendi delinquentes absque debita forma, nisi fortasse post eandem Constitutionem de nouo legitime praescripta illa sit; quod si ita est, videant qui asserunt: nam in tali casu non audeo illam damnare, iuxta ea quae dicebam supra, dubit. praecedenti.

7 Obiicies textum in cap. 1. de constit. in 6. vbi Bonifacius VIII. decreuit, quod Romanus Pontifex per constitutionem a se nouiter editam, non intelligatur in aliquo derogasse consuetudinibus locorum, & personarum, nisi expressam de iis mentionem fecerit: sed in Constitutione Gregorij XIV. nulla expressa mentio fit de consuetudinibus particularibus: ergo, &c. Sic Gambacurta de immunit. lib. 5. c. 8. n. 4.

Clarus, & alij apud Farinacium de carcerib. quest. 28. num. 71. apud Peregrinum de immunit. c. 2. q. 5. & apud Ambrosium cap. 14.

9 Respondetur, quod textus in d. cap. 1. de Constit. non procedit, quando per legem consuetudini contrariam reducitur ad ius commune primarium, vt est in Constit. Gregor. XIV. tunc enim consuetudo tollitur per legem contrariam, licet de tali consuetudine in illa mentio expressa non fiat, vt rectè dixit praeter alios Paulus de Castro in l. de quibus, n. 54. ff. de legib. & Charitarius dec. crim. 46. n. 45.

Respondetur secundo, quod dicitur in argumento, exceptionem habere in legibus Concilij generalis; quia cum in Concilio generali interesse soleant Episcopi, & Praelati ex omnibus prouinciis, non praesumuntur ignorare Concilio consuetudines particulares,

consequenter consentunt reuocata, dum aliquid in Concilio praedicto consuetudinibus contrarium decernitur. Gambacurta lib. 5. cap. 8. num. 3. Suar. Azorius, & alij, quos citat, & sequitur Bonacina de legib. disp. 1. quest. 1. punct. ult. §. 3. num. 38. & seqq. Quamvis aliqui contrarium sentiant ex eo, quia generalia Concilia aliquando expriment consuetudinem, quam reuocare intendunt; quapropter ex non expressione licebit inferri contrarium: Ad quod tamen responderi potest, id facere Concilia ad maiorem cautelam; quae maior cautela non obest, l. testamentum, Cod. de testamentis.

~~~~~

DUBITATIO VIII.

An Gregorij XIV. Constitutio derogat non solum omnes consuetudines ante introductas, sed etiam ius commune?

S V M M A R I V M.

- 1 Constitutio Gregoriana non solum derogat omnes consuetudines ante introductas, sed etiam ius commune, & multo magis Prouinciale, & ampliationes à paritate rationis à Doctoribus factas.
- 2 Constitutio Gregoriana derogat omnia privilegia, quaecumque illa fuerint, prius concessa, contra Zerolam, & alios.
- 3 Particula (tantum) est taxatiua, & posita in constitutione Gregoriana, omnia reducit ad formam, quam ibi praescribit Summus Pontifex.
- 4 Exceptio firmat regulam in casibus non exceptis, & ideo exceptis in Constitutione Gregoriana aliquibus casibus, nullus alius censetur exceptus à dicta immunitate.
- 5 Particula taxatiua (tantum) de sui natura impedit extensionem in non exceptis, seu non expressis nomine facultatis.
- 6 Nomine facultatis indicandi, quo Summus Pontifex vult in dicta Constitutione, tam statutum, quam lex, consuetudo, & Doctorum interpretatio comprehendendi videtur.
- 7 Constitutio Gregoriana pluries fuit Roma, quod sit seruanda non obstante qualibet consuetudine, vel lege in contrarium.
- 8 Homicida industrius, ac insidiosus secundum Bullam Gregorij XIV. immunitate Ecclesia gaudere debet, qui tandem ex cap. 1. de homicid. non gaudet.
- 9 Per Bullam Gregorianam corrigitur ius commune.
- 10 Determinatio Pontificis tenet, etiam non conuocatis, neque auditis Principibus, quia id non requiritur ad legem, vel declarationem Pontificis, neque aliorum Principum in ordine ad suos subditos contra Cutellium.
- 11 In Constitutione Gregoriana exprimitur quando ius commune debet remanere in suo robore: at valet argumentum à contrario, &c.
- 12 In Constitutione Gregoriana reuocantur omnia privilegia contra, vel praeter immunitatem concessa.

Respondetur, quod Gregorij XIV. Constitutio non solum derogat omnes consuetudines ante introductas, sed etiam derogat ius commune, & multo magis Prouinciale, & ampliationes à paritate rationis à Doctoribus factas, sicuti derogat privilegia omnia, quaecumque illa fuerint, prius concessa, vt contra Zerolam, Gambacurtam, Tannerum, Layman, Gutierrez, Venerum in locis supra cit. & Cutellium cit. quest. 1. num. 28. 35. 42. 53. 57. & seqq. docent Gratianus discept. forens. tom. 2. cap. 80. num. 29. Tuschus tom. 3. verb. Ecclesia

Ecclesia, conclus. 11. num. 9. Riccius part. 1. decis. 141. num. 1. 2. & 5. collect. 1390. Giurba conf. 20. n. 3. & seqq. & conf. 70. num. 2. & 13. & conf. 100. num. 18. Leo in praxi fori Eccles. p. 3. cap. 15. num. 27. Lazarius tract. de blasphem. quest. 5. num. 20. Regens de Ponte decis. 14. in fin. Filiucius tom. 1. tract. 15. cap. 6. num. 153. Scortia Epit. tom. 153. Theorem. 385. Duard. in Bull. Cœn. lib. 2. can. 15. quest. 16. num. 27. Megalius in 3. part. lib. 4. cap. 2. q. 1. num. 15. Diana p. 1. tract. 1. res. 1. Villalob. tom. 2. tr. 39. dub. 7. num. 22. & 23. Genuens. in prax. cap. 17. num. 11. Homobon. de exam. Eccles. p. 2. tract. 1. c. 52. q. 26. sup. pos. 3. Rayn. in catal. conf. cap. 9. excom. 31. Confettus in priuileg. Mendicant. tit. 5. cap. 6. Lezana verb. Immunitas Eccles. num. 16. Capiblanco de Baronib. prag. 8. part. 2. n. 105. Francisc. de Castell. tom. 2. decis. 156. n. 32. & nos dicemus iterum infra dubit. 24. sect. 5. & 8.

3 Ratio autem est, quia Pontifex in dicta Constitutione, per *ly tantum*, reducit omnia ad vnicam formam (vt patet ex illis verbis, *ita ad vnam tantum formam reducimus, & moderamus*) ergo reuocat non solum consuetudines, sed etiam ius commune, & multo magis prouinciale, & ampliationes à paritate rationis à Doctoribus factas, sicuti derogat priuilegia quæcumque diuersam aliam formam ab illa, quam ipse Pontifex ibi assignat, introducuntia.

4 Confirmatur, quia Pontifex ibidem expressè enumerat, excipiendo quosdam, & certos casus, qui Ecclesie immunitate non gaudeant: ergo nullus alius præter illos remanet à dicta immunitate exclusus. Consequentia probatur, quia exceptio firmat contrarium in casibus non exceptis, seu non expressis, *l. nam quod liquidè, §. fin. ff. de penu legata, & cap. domus, 32. q. 7.* præsertim quia Pontifex excipit per particulam taxatiuam *tantum*, quæ de sui natura impedit extensionem in non exceptis, seu non expressis, *l. si cum exceptione, §. quod si homo, ff. quod metus causa, l. properandum, §. 1. Cod. de indic. & §. 1. in fin. Instit. de stipulat. seruor.* Præsertim secundo, quia Pontifex expressè subdit, quod plures casus, quam exprimit, ab Ecclesie immunitate non excludantur: ergo, &c.

6 Confirmatur secundo, quia Pontifex ibidem expressè derogat quamlibet facultatem (quomodocumque illa à Sede Apostolica emanauerit) contrarium iudicandi, sub qua tam statutum, quam lex, consuetudo, & Doctorum interpretatio comprehenditur videtur, vt rectè adnotarunt Ambrosin. de immunit. Eccl. cap. 14. Mar. Ital. de immunit. lib. 1. cap. 6. in princip. & Bonac. de immunit. disp. 3. q. 7. punct. 6. n. 4.

7 Confirmatur tertio, quia sic pluries (vt etiam apud Cutellium de immunit. Eccl. lib. 1. q. 1. num. 11. & seqq. videre est) Romæ responsum fuit, tum per Congregationem Cardinalium, tum per Pontifices; quandoquidem Clemens VIII. in specie determinauit, quod homicida industrius, ac invidiosus secundum Bullam Gregorij XIV. immunitate Ecclesie gaudere debeat, qui tamen ex cap. 1. de homicid. non gaudet, sed excipitur: ergo signum euident est, quod per dictam Bullam Gregorij XIV. corrigatur ius commune.

Neque dicas cum Cutellio loco cit. n. 51. 66. & 74. quod talis determinatio Clementis VIII. non obliget, quia facta non est conuocatis, auditisque Principibus; quia id non requiritur ad legem, vel declarationem Pontificis, sicuti nec requiritur in legibus aliorum inferioris Ordinis Principum in ordine ad suos subditos. Neque dicas secundo cum eodem Cutellio, quod dicta determinatio Clementis VIII. non obliget, quia facta non est ex Cathedra, quia id solum requiritur ad ea, quæ spectant ad fidem, seu sunt nobis à Deo dicente reuelata, non autem in ordine ad ea, quæ spectant ad mores. Quod vtrumque inde confirmatur, quia alioquin neque Bulla Cœnæ Domini, neque leges Pontificie ad mores spectantes, quæ sunt in corpore iuris,

obligarent, quia neque conuocatis, auditisque Principibus, neque ex Cathedra conditæ sunt.

Confirmatur quarto, quia in dicta constitutione Pontifex pluries facit mentionem de iure communi, & quando voluit, quod in robore perseveraret, expressit (vt constat cum loquitur de clericis, Monachis, aliisque personis Ecclesiasticis, & de eorum priuilegiis) ergo è contra, quando non expressit, signum est, quod contrarium intendat.

Confirmatur quinto, quia tandem ibidem Pontifex hæc verba habet: *Quod si quis quacumque dignitate, & auctoritate prædictis præmissorum (nempe indultorum per alios Pontifices concessorum) aut alio quouis prætextu quidquam præter, aut contra huius nostre Constitutionis tenorem attentare præsumpserit, eum ipso facto censuras etiam incurrisse declaramus.* Ex quibus verbis clarè constat, quod intentio Pontificis non solum fuerit, priuilegia Principibus concessa, sed etiam omnes consuetudines, aliaque contraria omnia, præter, vel contra formam in dicta Constitutione traditam, introducta reuocare: & idè post factam mentionem de priuilegiis appositum illa verba, *aut alio quouis prætextu, &c.* sed de hac re vide etiam quæ dicuntur infra dubit. 24. sect. 5. & 8. & dubit. 41. sect. 2. n. 20.

DUBITATIO IX.

An, & quid veniat nomine Ecclesie, quæ gaudeat priuilegio immunitatis?

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

SUMMARIVM.

- 1 Ecclesia nomine venit quilibet locus auctoritate Episcopi erectus, etiam si actu consecratus, vel benedictus non sit, sed ad publicum sacrificij, & sacramentorum usum deputatus.
- 2 Locus deputatus ab Episcopo ad sacrificia sacer confectus, ideoque nullis temerariis ausibus profanandus.
- 3 Ecclesia, in qua diuina Mystéria celebrantur, licet non consecrata, nullo iure priuilegia immunitatis amittit.
- 4 Oratoria Episcopi auctoritate ad diuina officia deputata gaudent Ecclesiastica immunitate, licet non consecrata, nec benedicta. Secus dicendum de Oratorijs priuatis.
- 5 Ecclesia vt gaudeat immunitate in sententia nonnullorum Doctorum requiritur, vt ibi Sanctissima Eucharistia conseruetur.
- 6 Opinio prædictorum Auctori non arridet, & si in praxi seruetur, deberet esse consuetudo legitime introducta, & præscripta post Concilium Tridentinum, & Bullam Gregorianam.
- 7 Ratio cur Ecclesia concedatur immunitas, non est quia ibi seruatur sanctissima Eucharistia; sed quia locus ad publicè sacra celebranda Episcopi auctoritate sit destinatus.
- 8 Ecclesia, vt immunitate gaudeat in sententia nonnullorum, oportet vt in ea diuina officia celebrari cœperint.
- 9 Ecclesia eo ipso, quo constructa est Episcopi auctoritate, & ad sacra faciendâ determinata, sit quod sit locus sacer, religiosus, & diuinis obsequijs dicatus, licet ibi diuina non celebrentur.
- 10 Hospitale auctoritate Episcopi ad sacrum usum destinatum

sinatum, ita est locus sacer, & religiosus, ut non possit profanis vñibus deferuire.

- 11 Ecclesia non consecrata, nec benedicta, & in qua non asseruatur sanctissima Eucharistia, sed solum auctoritate Episcopi destinata publice ad diuina officia, si polluantur, indiget reconciliatione.

1 Respondetur, venire quemcunque locum auctoritate Episcopi erectum, etiam si actu consecratus, vel benedictus non sit, sed alia ratione, verbi gratia crucis erectione, ad publicum sacrificij, & sacramentorum vñum deputatus, quia talis locus sacer censetur; ideoque nullis temerariis ausibus profanandus est, cap. Ecclesia, de immunit. Eccles. ibi, Ecclesia, in qua diuina mysteria celebrantur, licet adhuc non extiterit consecrata, nullo iure priuilegium immunitatis adimitur, quia obsequijs diuinis dedicata, nullis sunt temerariis ausibus profananda, ubi id explicat Abb. num. 5. Bacconus in 4. disp. 13. art. 1. Suar. tom. 1. de relig. tract. 2. lib. 3. ap. 9. num. 1. Sanchez tom. 2. consil. mor. lib. 6. cap. 1. dubi. 7. num. 2. & Sylu. verb. Immunitas 1. quest. 1. qui eadem ratione inferunt, Oratoria etiam immunitate gaudere, si cum Episcopi auctoritate diuinis officiis deputata, licet nec consecrata, nec benedicta sint. Secus dicendum de priuatis Oratorijs, quamvis in iis Pontifex, vel Episcopus licentiam dederit Missam celebrandi, hæc enim immunitate non gaudent, vt infra dicemus, & ex communi notauit Sanchez lib. 9. de matr. disp. 15. n. 4.

Nonnulli tamen Doctores (inter quos Couar. lib. 2. var. cap. 20. num. 4. Iulius Clarus §. fin. q. 30. num. 30. Tuschus verb. Ecclesia, concl. 9. num. 19. Sarpus in lib. de iure Asylorum, c. 4. fol. mibi 39. & Anastas. Germon. de sacrorum immunit. lib. 2. c. 16. num. 26.) vt Ecclesia gaudeat immunitate requirunt, vt ibi sanctissima Eucharistia conseruetur, dicuntque sic in praxi feruari: sed mihi (nisi reuera sic in praxi feruetur per consuetudinem legitime introductam, & præscriptam contra Tridentinum, & Gregorij XIV. Constitutionem) non probatur, quia in dicto cap. Ecclesia, & in alijs iuribus de immunitate loquentibus id non exigitur; tum quia ratio, cur Ecclesiæ concedatur talis immunitas, non est continua Christi sacramentalis presentie ibi conseruatio, sed quod locus ad publica sacra ibi celebranda, auctoritate Episcopi sit destinatus, & sic facer effectus, atque ita ex communi, & probabiliore sententia Doctorum tenet Farinac. quest. 28. num. 34. & in append. de immunit. cap. 17. num. 254. Peregrin. de immunit. cap. 4. num. 2. Mar. Italia lib. 1. cap. 4. §. 3. num. 15. Bonac. disp. 3. quest. 7. punct. 4. num. 2. & Gambacurta lib. 3. c. 4. §. 5.

Nonnulli etiam (inter quos gl. verb. celebratur, & ibi Zabarella, & Butrius num. 2. & 3. Item Innoc. & Hostiens. in cap. inter alia de immunit. Eccl. les. verb. ad Ecclesiam, Ambrosin. de immunit. Eccles. cap. 10. num. 2. Tuschus num. 16. & Decian. lib. 6. cap. 24. num. 24.) requirunt vt saltem ibi diuina celebrari ceperint; idque ex eo quod, cum in cit. cap. Ecclesia, dicatur, non adimi priuilegium immunitatis Ecclesiæ, in qua diuina Mysteria celebrantur, consequens sit a contrario sensu, adimi, si in illa non celebrentur. Sed mihi etiam id non probatur, quia hoc ipso, quod Ecclesia est auctoritate Episcopi primum lapidem ponentis constructa, & ad sacra facienda destinata, sit, quod sit locus sacer, & religiosus diuinis obsequijs dicatur: Et si ibi diuina non celebrantur, est per accidens, cum sufficiat, quod solum possint celebrari, vt mox infra, sect. 4. dicetur, & docent ex communi Sylu. verb. immunitas 1. num. 2. & Sanch. tom. 2. consil. moral. lib. 6. cap. 1. dubi. 7. num. 2.

Confirmatur responsio in principio posita, quia ex hac deputatione Episcopi ad sacra ibi facienda, & sic

ex loci aptitudine, vt in ipso diuina possint celebrari, Ecclesia, vel saltem locus sacer, & religiosus nominatur: ergo.

Confirmatur secundo, quia (vt habetur in cap. ad hoc, de religiosis domibus) (Hospitali auctoritate Episcopi ad sacrum vñum destinatum, ita est locus sacer, & religiosus, vt non possit profanis vñibus deferuire: ergo idem multo magis dicendum est de Ecclesia auctoritate eiusdem ad sacra mysteria facienda destinata.

Confirmatur tertio, quia si talis Ecclesia, vel locus pius effusione sanguinis, vel seminis illicita polluantur, de iure reconciliatione indiget, vt supra cap. 2. dub. 2. dicebamus, & probat textus cum gl. ibi, verb. non consecrata, in cap. si Ecclesia, de consecrat. Eccles. ergo si gnum est, quod sit locus sacer, & sic quod gaudeat priuilegio Immunitatis.

Atque ita ex communi docent Angelus verb. Ecclesia, filliucius tract. 15. cap. 6. q. 5. n. 150. Sylu. verb. Immunitas 1. q. 1. Azor part. 2. lib. 9. num. 2. & segg. Farin. q. 28. num. 34. & in append. de immunit. c. 17. n. 258. Suar. lib. 3. c. 9. n. 2. Peregrin. de immunit. c. 4. n. 7. Raphaël de la Torre tom. 2. in 2.2. q. 99. art. 3. disp. 7. Ludouic. Correa in relect. de immunit. p. 2. n. 8. Mar. Ital. lib. 1. c. 4. §. 3. n. 8. Gambacurta lib. 4. cap. 4. num. 6. & Bonac. disp. 3. de primo Decalog. præcept. q. 7. §. 2. n. 2. qui ad fundamentum oppositum Aduersariorum respondent, vt mox infra sect. 4. respondebitur.

SECTIO II.

An priuilegio immunitatis gaudeat Ecclesia non perfecta constructa?

SUMMARIUM.

- 1 Ecclesia eo ipso, quod auctoritate Episcopi constructa cepit, dicitur locus diuinis obsequijs dicatus, & gaudet priuilegio immunitatis, si successiue, & continuo construat.
- 2 Ecclesia si constructa desistat, non gaudet immunitate Ecclesiastica, quia tunc potius est locus desertus, quam domus orationis. Sed hæc opinio non aridet.

Respondetur affirmatiue, quia hoc ipso, quod auctoritate Episcopi constructa cepit, dicitur locus diuinis obsequijs dicatus, & sic sacer, vt supra sect. 1. dicebamus, & docent etiam Abb. in cap. Ecclesia, de immunit. Eccl. n. 5. & ibid. Anchar. num. 1. Sanch. de matr. lib. 9. disp. 15. n. 39. & Farinac. in cit. c. 17. num. 261. Quamvis id limitet Mar. Ital. de immunit. Eccles. lib. 1. cap. 4. §. 3. n. 15. & segg. vt procedat, si continuò, & successiue construat, secus si constructa desistat, quia tunc (inquit ipse) potius est locus desertus, quam domus orationis: sed huius Doctoris ratio non conuincit, quia ob cessationem ab edificio, deputatio ad sacra facienda non adimitur: vnde si sanguinis, vel seminis effusio illicita ibi contingat, violatur. Vide Sanch. loc. supra cit.

SECTIO III.

An eodem priuilegio gaudeat Ecclesia polluta, etsi nondum reconciliata?

SUMMARIUM.

- 1 Ecclesia polluta gaudet priuilegio immunitatis, quia ratione pollutionis non desistit eius sanctitas.
- 2 Ecclesia

² *Ecclesia, ut priuatur immunitate ob pollutionem, non requiritur in iure expressum, & pollutio non priuat ipsam suo priuilegio.*

¹ **R**espondetur affirmatiue; quia ratione pollutionis non definit eius sanctitas, ut non sit locus sacer; tum quia Ecclesias propter pollutionem dicto priuilegio priuari, gratis dicitur; cum id nusquam in iure reperiatur, & inter effectus pollutionis (sicut & ² interdicti, non sit, ut pro eo tempore Ecclesia immunitate priuatur; quia hæc iuris censura, seu impedimenta, cum sint poenalia, & odiosa, extendi non debent ultra casus de iure expressos, nec debent pollutio, & interdictum plus operari, ac Canones præscribunt: ergo, &c. atque ita docent Suarez, & Bonacina in loco supra cit. Item Abb. in cap. Ecclesia, de immunit. Eccles. Sylu. verb. Immunitas 1. quest. 1. Clar. §. practica criminal. quest. 30. num. 3. Tuschus verb. Ecclesia, conclus. 9. num. 9. Azor. p. 2. tom. 2. lib. 9. cap. 8. quest. 4. Scortia theor. 385. Marfilius in leg. unic. Cod. de raptu Virg. num. 116. Laym. lib. 4. tract. 9. cap. 3. num. 2. Fagundez prac. 2. lib. 4. cap. 4. num. 62. Raphaël de la Torre tom. 2. in 2. 2. q. 99. art. 3. disp. 7. Peregrin. de immunit. cap. 4. num. 14. Correa in relect. de immunit. p. 2. num. 9. Lezana verb. Immunitas Eccles. n. 2. Farinac. in append. de immunit. c. 17. num. 29. Villalob. in summ. tom. 2. tract. 39. diff. 5. n. 1. & Mar. Italia lib. 1. cap. 4. §. 3. num. 7.

SECTIO IV.

An eodem priuilegio gaudeat Ecclesia interdicta?

SUMMARIVM.

- ¹ *Ecclesia interdicta gaudet priuilegio immunitatis.*
- ² *Ecclesia non perdit esse sacrum per interdictum.*
- ³ *Clericus non perdit sua priuilegia per interdictum.*
- ⁴ *Ecclesia interdicta, quod solum gaudeat priuilegio immunitatis quoad Peregrinos, non autem quoad homines de populo, qui causam dederunt interdicto, limitatur ab aliquibus.*
- ⁵ *Ecclesia, si per accidens in ipsa non possit celebrari, dummodo per se possit, gaudet immunitate.*

¹ **R**espondetur, quod propter easdem rationes mox supradictas, eodem priuilegio etiam gaudeat Ecclesia interdicta. Et confirmatur, quia Ecclesia non perdit esse sacrum ob interdictum; tum quia clericus non perdit sua priuilegia ob interdictum: ergo nec Ecclesia; atque ita docent Suarez, Bonacina, Abbas, Sylu. Clar. Tuschus, Azor, Scortia, Marfil. Layman, Fagundez, Raphaël de la Torre, Peregrinus, Correa, Lezana, Mar. Italia & Villalobos in locis supra cit. Item Farinacius quest. 28. num. 35. & in append. de immunit. cit. cap. 17. num. 259. & Decian. tom. 2. lib. 6. cap. 25. num. 20. qui tamen non omnino ⁴ improbabiler contra Tuschum, Peregrinum, & alios limitando id asserit quoad peregrinos, non item quoad homines de populo, propter quorum delictum Ecclesia interdicta est.

Obiicies: In Ecclesia interdicta non possunt celebrari diuina officia: ergo immunitate non gaudet. Vt enim immunitate gaudeat, requiritur ex cap. Ecclesia, de immunit. Eccles. quod in ipsa diuina officia celebrentur.

⁵ Respondetur, nego consequentiam. Et ad probationem eius respondeo, ut supra, quod ad hoc, ut Ecclesia immunitate gaudeat, non opus sit, quod in ipsa celebrentur acta diuina officia, sed sufficiat, quod sit

locus ad id Episcopi auctoritate deputatus, ut scilicet ibi per se, si non per accidens, possint illa celebrari. Vide Doctores, qui supra citabantur.

SECTIO V.

An eodem priuilegio gaudeat Ecclesia diruta?

SUMMARIVM.

- ¹ *Ecclesia etiam diruta gaudet immunitate, quia saltem ratione soli, in quo posita erat, non definit eius sanctitas.*
- ² *Limita si non sit diruta de licentia Episcopi cum spe reedificationis.*
- ³ *Ecclesia diruta de licentia superioris, perdit omnia priuilegia.*

Respondetur affirmatiue; quia saltem ratione soli, in quo posita erat, non definit eius sanctitas, ut non sit locus sacer, & amittat sua priuilegia, ut indulgentias, &c.

Quod tamen intellige, si diruta, seu destructa non fuerit auctoritate superioris, & cum spe reedificationis; quia si auctoritate superioris, & sine spe reedificationis destructa fuerit, definit esse locus sacer, & fit profanus, ut proinde non solum priuilegium immunitatis, sed etiam cetera omnia priuilegia deperdat.

Atque ita habetur in l. ad sacra, ff. de contrab. empt. & l. in tantum, §. sacra, in fin. ff. de rer. diuis. ex communi contra Ludouicum Corream in relect. de immunit. Eccles. p. 2. num. 10. & nonnullos alios, docent Tuschus verb. Ecclesia, conclus. 9. num. 10. Decian. lib. 6. cap. 24. n. 27. & cap. 25. num. 22. Clarus pract. §. fin. quest. 30. Farinacius de carceribus quest. 28. num. 70. & in append. de immunit. cap. 17. num. 260. Gambacurta de immunit. lib. 4. cap. 2. num. 11. Mar. Italia de immunit. lib. 1. cap. 4. §. 3. num. 4. Ambrosin. de immunit. cap. 10. num. 3. Sanchez in opuscul. tom. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 7. num. 2. lib. 9. de matrim. disp. 15. num. 37. in fin. Scortia cit. theore. 385. Carolus Maranta p. 2. respons. 35. n. 2. Diana p. 6. tract. 1. resol. 1. Barbosa de iure Ecclesiast. lib. 2. c. 3. n. 62. Lezana num. 2. & Bonacina disp. 3. q. 7. de immunit. §. 2. n. 4. & videri etiam poterunt quæ lib. de Parlamentis, dubit. 4. sect. 19. subsect. 30. Collat. 5. dicebantur.

SECTIO VI.

An eodem priuilegio gaudeat Ecclesia solum quoad ambitum internum?

SUMMARIVM.

- ¹ *Ecclesia non solum quoad ambitum internum, sed etiam quoad totam fabricam gaudet immunitate.*
- ² *Capella, valua, ferta, tectum, sacristia, parietes, & turres etiam in suis Ecclesia gaudent immunitatis priuilegio.*
- ³ *Ecclesia non polluitur per sanguinis, vel seminis effusionem factam in dictis locis.*
- ⁴ *Pollutionis effectus cum sit poenalis, & odiosus, non excedit ambitum Ecclesia, secus est de priuilegio immunitatis, quod est gratiosum, & fauorabile.*
- ⁵ *Apprehendens manibus valuas ostij Monasterij Monialium non violat claustrum Monialium, & tamen apprehendens valuas Ecclesia gaudet Ecclesiastica immunitate.*

6 Confugiens

- 6 Confugiens ad portas Ecclesie, etiamsi clausas illas inueniens, easdem, vel illarum ansam, vel vctes manibus apprehendat, gaudet Ecclesiastica immunitate.
- 7 Spatia immunitatis protenduntur vsque ad extremas fores.
- 8 Ecclesia & domus appellatione venit ostium.
- 9 Confugiens supra tectum Ecclesie, necnon supra tectum Palatii Episcopalis, Monasterij, Hospitalis, vel cuiuscunque alterius loci pij, gaudet Ecclesiastica immunitate.
- 10 Ecclesia, sicut & qualibet alia domus, non solum ex solo, sed etiam ex tecto, eiusque superficie constat.
- 11 Confugiens ad scalas Ecclesie, quia & he pertinent ad Ecclesiam, & cum Ecclesia adhaerant, religiosae reputantur, gaudet Ecclesiastica immunitate.
- 12 Confugiens ad Campanile, quod sit Ecclesia coniunctum, in omnium Doctorum sententia, si disiunctum, in sententia Nauarri gaudet immunitate Ecclesiastica.
- 13 Palatium Episcopi gaudet immunitate, etiamsi sit ab Ecclesia disiunctum.
- 14 Campanile plus spiritualitatis habet, quam Palatium Episcopi, cum ibi adsint campana oleo sancto consecrata, & ibidem exercentur opera pia, quando in Dei honorem campana pulsantur.
- 15 Palatio Episcopi conceditur immunitas simpliciter, & ratione dignitatis Episcopalis, & sic mirum non est, si gaudeat immunitate, quamvis sit disiunctum ab Ecclesia, & quamvis non habeat oratorium, sed sacellum, in quo Missa celebratur.
- 16 Non omnia loca, in quibus exercentur opera pia, gaudent immunitate.
- 17 Oratoria priuata domorum licet in ipsis Missa celebretur, fideles constentur, & Eucharistiam sumant, non gaudent immunitate.
- 18 Campanile disiunctum ab Ecclesia si distet ab illa intra triginta passus, gaudet immunitate ex determinatione S. Congregationis Episcoporum, & immunitatis.

Respondetur, quod priuilegio gaudeat Ecclesia, non solum quoad ambitum internum, sed etiam quoad totam fabricam, ita vt Capellae, valuae, ferta, tectum, sacristia, parietes, & turres etiam ipsius tali priuilegio gaudeant; quia omnes hi loci in lata significatione Ecclesia dicuntur; & quia satis clare sic colligitur ex l. pateant, Cod. de his, qui ad Eccles. confug. ex l. qua religiosis, ff. de rei vendic. ibi: *Que religiosis adherent, religiosa censentur*; & ex cap. si quis in arrio, & ex cap. id constituimus, 17. quest. 4. vbi decernitur, atrium Ecclesie, vel porticum gaudere immunitate: ergo eodem priuilegio gaudebunt tectum, parietes, & alia ad Ecclesie fabricam pertinentia.

Neque obstat, quod sanguinis, vel seminis effusio in dictis locis facta, Ecclesiam non polluat, sicut docet gloss. in cap. vnic. verb. Sanguis, de consecrat. Eccles. & Doctores, quos ad satietatem refert, & sequitur Persicus de offic. sacerdot. lib. 1. cap. 7. dub. 9. numero 89. quia ad effectum pollutionis (cum sit penalis, & odiosus) solum internus ambitus Ecclesie spectatur, secus quoad priuilegium immunitatis, quod est gratiosum, & fauorabile: quapropter hoc a iure, & consuetudine optima iuris interprete, magis extenditur, quam Ecclesie pollutio, sicuti supra, cap. 2. dubit. 2. dicebamus; & probatur ex textu in l. pateant, Cod. de his, qui ad Ecclesiam con-

fugiunt, vbi dicitur: *Quidquid fuerit interiacens, siue in cellulis, siue in domibus, hortulis, balneis, atque porticibus, confugas interioris templi vice teneantur*. Item ex textu in cap. frater, cap. si quis contumax, cap. illud constituimus, & cap. si quis in arrio, 17. quest. 4. Item a simili, quia manibus apprehendens valuas ostij Monasterij Monialium non violat claustrum Monialium, & tamen apprehendens valuas Ecclesie gaudet immunitate Ecclesie, vt mox infra ex communi dicitur; quia (vt dicebam) illa est materia penalis, haec autem fauorabilis, & sic illa restringenda, haec autem amplianda; quapropter ita etiam docent Decianus lib. 3. consil. 80. numero 19. & 22. Fagundez praecept. 2. lib. 4. cap. 4. num. 63. Suarez de relig. lib. 3. cap. 9. num. 6. & sequentibus. Tuschus verb. Ecclesia, conclus. 9. num. 3. & 7. & conclus. 20. per 10. & verb. Immunitas, conclus. 59. num. 5. Farinacius in append. de immunit. cap. 17. num. 168. Ambrosin. de immunit. cap. 10. num. 6. Sperellus decis. 63. num. 10. Diana part. 6. tract. 1. resol. 1. in fin. Bonac. disp. 3. quest. 7. de immunit. §. 2. num. 5. & alij passim.

Ex dictis sequitur primo, quod securus sit, qui confugit ad portas Ecclesie, etiamsi clausas illas inueniens, easdem, vel illarum ansam, vel vctes manibus apprehendat; quia saltem talis adharet Ecclesie, & quia ita habetur in iuribus supra cit. praecipue in citat. cap. si quis, 17. quest. 4. vbi declarantur spatia immunitatis vsque ad extremas fores (vbi nota ly extremas) & merito; quia appellatione Ecclesie, sicuti appellatione domus (ex l. si aqueductum, Cod. de contrahend. empt. praesertim in fauorabilibus, vt notat Vincentius de Franchis decis. 402. num. 11. & Sperellus decis. 60. num. 38.) venit ostium; atque ita docent Suarez, & Bonacina vbi supra. Igneus in l. 1. ff. ad Syllanian. affirmans, sic saepe dictum: Decian. consil. 6. cap. 25. num. 17. Nauarrus cap. 25. num. 17. ad fin. Farinacius de carcer. quest. 28. num. 24. & in append. de immunit. cap. 17. num. 279. Sanchez in opus. tom. 2. lib. 6. cap. 1. dubit. 7. num. 2. Couarr. var. resol. lib. 4. cap. 20. num. 18. Gambacurta lib. 4. cap. 1. num. 9. Megalium in 3. part. lib. 4. cap. 2. quest. 2. num. 37. Correa in relect. de immunit. part. 2. num. 16. Villalob. tom. 2. tract. 39. diff. 5. num. 4. Diana part. 6. tom. 1. resol. 3. Bobadilla in Polit. tom. 1. lib. 2. cap. 14. num. 81. Carthar. decis. crimin. 7. num. 1. & 11. Locatell. in Breviar. de tortura, inspect. 5. num. 163. & alij communiter; quidquid in contrarium dicat Ioannes de Vilschis num. 12. & Sarpus de iure Asylorum, cap. 3. fol. 41. An autem securus etiam sit qui confugit ad Ecclesie parietes, quoad partem exterioriorem manibus illos similiter apprehendendo, dicitur infra sect. 8. in fin.

Sequitur secundo, quod securus etiam sit, qui confugit supra tectum (idemque dicas cum Sperello decis. 63. num. 9. & Diana, part. 6. tom. 1. resol. 3. de eo, qui confugit supra tectum palatii Episcopalis, Monasterij, Hospitalis, vel cuiuscunque alterius loci pij) quia talis verè est in Ecclesia, cum in eo loco quis verè sit, in quo pedes habet; vnde Corpus Christi verè est in Caelo, quamvis à caelo non circumdetur, sed pedibus solum illud calcet; & Monialis verè est in clausura, quæ pedes habet super tectum clausuræ; tum quia talis verè in situ Ecclesie existit; cum Ecclesia, sicut & qualibet alia domus, non solum ex solo, sed etiam ex tecto, eiusque superficie constat, vt habetur in l. eum qui, in princ. ff. de usucapionib. & ita contra Sarpum loc. supra cit. docent ibi gl. Suarez de relig. lib. 3. cap. 9. n. 8. Layman lib. 4. tract. 9. cap. 3. num. 3. Correa in relect. de immunit. part. 2. n. 16. Sperellus cit. decis. 63. num. 9. Farinacius quest. 28. num. 14. & in append. de immunitate, cap. 17. num. 272. Fagundez de praecept. Eccles. praecept. 2. lib. 4. cap. 4. num. 63. Acuña de iur. lib. 1. cap. 7. dubitat. 13. numero 20. ad fin. Peregrin. de

de immunit. cap. 4. num. 40. Perficus de offic. sacer. lib. 1. c. 9. dub. 11. num. 98. Mar. Ital. de immunit. Eccles. lib. 1. c. 4. §. 9. num. 24. & sequent. Bonac. tom. 3. in Bulla Cœna, disp. 2. quest. 3. punct. 16. num. 14. & 20. Villalob. in summ. tom. 2. tract. 39. difficult. 5. num. 3. & Diana tract. 1. resol. 73.

Et hoc aded verum est, vt non possit delinquens capi per eam pallij partem, quæ prominet extra tectum, valuas, aut alium locum immunem, quia adhuc diceretur, extrahi è loco immuni. Decian. tom. 2. lib. 6. cap. 25. num. 17. Suarez cap. 9. num. 8. & cap. 12. num. 4. Conarru. lib. 2. var. cap. 20. num. 16. Azor quest. 5. Peregrin. cap. 4. num. 18. Quin neque possit capi per aliquam corporis partem, quam delinquens habet extra locum sacrum, vt si extrahatur brachio, vel pede extra locum sacrum extenso, reliquis principalibus corporis partibus intra locum sacrum existentibus, quia adhuc diceretur extrahi è loco sacro. Suar. & alij in locis supra cit. Secus si amobus pedibus existat in via publica, & solum humeris attingat parietem Ecclesiæ, nisi manibus apprehenderit terram, vel valuas Ecclesiæ, sicuti supra dicebam.

Obiicies, qui manibus apprehendit valuas ianue Monasterij Monialium, non dicitur esse in Monasterio Monialium, alioquin esset reus violationis clausuræ Monialium: ergo neque qui apprehendit valuas, aut ferram ianue Ecclesiæ, dici debet esse in Ecclesia.

Respondetur, quod disparitas est, quia clausura nõ violatur, nisi ingressu intra claustra Monasterij; immunitas autem Ecclesiæ non restringitur ad interiorem ambitum, sed extenditur etiam ad partes exteriores Ecclesiæ, sicuti supra dicebam. Consequenter immunitas Ecclesiæ violatur, etiam si quis capiat aliquem in ianua existentem, vel valuas apprehendentem: nec mirum esse debet, quia illa est materia pœnalis, & sic restringenda, hæc autem est materia fauorabilis, & sic extendenda.

11 Sequitur tertio, quod securus etiam sit, qui confugit ad scalas Ecclesiæ, quia & hæc pertinent ad Ecclesiam, & cum Ecclesiæ adhæreant, religiosæ reputantur, atque ita docent Angel. de malefic. vers. quod fama publica, num. 59. Tusch. verb. Ecclesia, concl. 10. num. 5. Sperell. decis. 60. num. 14. Diana part. 6. tract. 1. resol. 1. Nouarius in summ. Bullar. cit. de immunit. num. 50. & ex declaratione S. Congregationis Farinac. in append. num. 280. & quest. 28. num. 14. & Barbosa de iure Eccles. lib. 2. cap. 3. num. 66. Dixi, ad scalas Ecclesiæ, quia securus dicendum est, si scalæ pertineant ad publicam viam, eiusque sint pars. Farinac. in cit. append. num. 281. & 288.

12 Sequitur quarto, quod securus etiam sit, qui confugit ad Campanile, & quidem si Campanile sit Ecclesiæ coniunctum, docent omnes: si autem sit ab Ecclesia disiunctum, docet non improbabiler Nouarius in summ. Bullarum, tit. de immunit. Eccles. num. 26. à pari ex eo, quod Palatium Episcopi immunitate gaudet,

13 etiam si sit ab Ecclesia disiunctum; quinimò campanile plus spiritualitatis habet, quàm palatium Episcopi, cum ibi adsint campanæ oleo sancto consecratæ, & ibidem exerceantur opera pia, quando in Dei honorem campanæ pulsantur; quapropter vulgò Turris sacra vocatur.

15 At responderi posset, quod dispar ratio sit de Campanili, & de Palatio Episcopi, quia Palatio Episcopi (vt infra dicitur) conceditur immunitas simpliciter, & ratione dignitatis Episcopalis, & sic mirum non est si gaudeat immunitate, quantumvis sit disiunctum ab Ecclesia, & quamvis Oratorium, seu Capellam, in qua Missa celebretur, non habeat, vt ibidem dicitur. Ad id verò, quod subditur, quod in campanili exer-

16 ceantur opera pia, quando in honorem Dei Campa-

næ pulsantur: Responderi posset, quod non omnia loca, in quibus exercentur opera pia, immunitate gaudeant. Nam in Oratoriis priuatis domorum celebratur sacrificium Missæ, & in iisdem fideles confitentur, & Eucharistiam sumunt, & tamen immunitate non gaudent, vt ex supra dictis colligitur, & infra dicitur. Quapropter quod campanile disiunctum ab Ecclesia, si distet ab illa intra triginta passus, solum gaudeat immunitate, determinauit sacra Congregatio Episcoporum die 17. Nouembris 1627. & Congregatio immunitatis, die 9. Decembris 1631.

SECTIO VII

An eodem priuilegio gaudeat Ecclesia quoad loca adhærentia?

SUMMARIUM.

- 1 Claustrum, porticus, ambitus, dormitorium, & cetera loca, seu habitacula quolibet modo Ecclesiæ adhærentia gaudent immunitate.
- 2 Quæ Religiosis adhærent, religiosa sunt.
- 3 Cellula, hortus, & adhærentia gaudent immunitate.
- 4 Confessio in Ecclesia cubare, aliaque corpori necessaria peragere opus non habent.

R Espondetur, quod eodem priuilegio etiam gaudeat Ecclesia quoad claustrum, atrium, seu porticum, ambitum, dormitorium, & cetera loca, seu habitacula quolibet modo ipsi adhærentia, sicuti dicitur in l. si quis contumax 17. quest. 4. vbi gloss. verb. adhærentibus, allegat: & in l. ff. de rei vindic. ibi: Quando religiosi adhærent, religiosa sunt, & probatur, quia hæc omnia, vel sunt de fabrica Ecclesiæ, vel sunt Ecclesiæ annexa; atque ita etiam habetur expressè in cap. si quis in arrio, cap. frater, eadem 17. quest. 4. & in l. pateant, Cod. de his, qui ad Ecclesiam confugium. Vbi de cellulis, hortis, ac adhærentibus eadem immunitate potiendis adicitur, data quoque causa, vt confugæ in Ecclesia cubare, aliaque corpori necessaria peragere opus non habeant, argum. l. penult. ff. de oper. liberi. ibi: In omnibus tempora ad curam corporis necessaria relinquenda: & docet Abb. in cap. Ecclesia, de immunitate Eccles. num. 18. & probat ex cit. cap. si quis. Idem docent Nauar. cap. 26. num. 17. Tusch. verb. Ecclesia, concl. 9. & concl. 20. Suarez cap. 9. num. 7. Barbosa num. 64. Lezana num. 4. Azor tom. 2. lib. 9. cap. 8. quest. 7. Scortia theor. 385. Sperellus decis. 60. num. 14. Nouarius in summ. Bullar. tit. de immunitate, num. 56. Diana p. 6. tract. 1. resol. 1. & Farinac. de carcerib. quest. 28. n. 14. & in append. de immunitate, c. 17. n. 268.

SECTIO VIII.

An eodem priuilegio gaudeat Ecclesia quoad confines?

SUMMARIUM.

- 1 Ecclesia gaudet priuilegio immunitatis, etiam quoad confines.
- 2 Ecclesia Cathedralis, seu maior, gaudet per 40. passus per circuitum; minor autem per 30.
- 3 Quilibet passus supradictorum continere debet quinque pedes, & quilibet pes quindecim digitos.
- 4 Passus prædicti numerari debent ab ostio, seu muro Ecclesiæ.

5 Passus

- 5 Passus prædicti numerandi sunt à cæmeterio, si Ecclesia illud habeat annexum.
- 6 Privilegium immunitatis per circuitum 30. vel 40. passuum, procedit solum in Ecclesiis, quæ sunt extra murorum ambitum, non autem in Ecclesiis intra muros populi contentis, contra nonnullos.
- 7 Privilegium immunitatis per circuitum 30. vel 40. passuum procedit in eo, qui iam ad Ecclesiam confugit, & ex illa progreditur per 30. vel 40. passus, non autem in eo, quem Ecclesia nondum iam recepit.
- 8 Processus confuge per 30. vel 40. passus ab Ecclesia, debet esse ad requisitum naturæ & summi, ad ventrem exonerandum.
- 9 Amplia quod si intra dicta spacia non sit locus opportunus ad naturæ necessaria, possit ultra progredi, & finita necessitate, statim debet ad Ecclesiam redire.
- 10 Spacium 30. vel 40. passuum habebat locum quando nondum erant tot Ecclesiæ, unde domus Parochorum, & Canonicorum existentes prope Ecclesias in prædictis confinis, immunitate etiam gaudebant.
- 11 Cæmeterij ambitus nunc tantum gaudet circuitu prædictorum passuum.
- 12 Confugiens ad domum Parochi, Canonici, vel alterius Ecclesiasticæ personæ etiam existentis intra spatium prædictum, non gaudet immunitate, præsertim si talis domus sit laico locata, vel ad emphyteusim concessa, contra nonnullos.
- 13 An autem, si quis fugiens à Birruariis Ecclesiæ parietem ex parte exteriori tangat, vel amplectatur, Ecclesiæ immunitate gaudeat? est dissensio inter Doctores. Auctor autem sequitur tenentes pro affirmativa.
- 14 Ecclesiæ appellatione non venit pars parietis exterior, quæ etiam publicè spectatur, & reus tangens dictam parietem, non dicitur esse in Ecclesia.
- 15 Quæ adhaerent sacris sacra censeri debent.
- 16 Accusatorium sequitur naturam sui principalis.
- 17 Privilegia immunitatis in dubio non sunt restringenda, sed potius amplianda.

Respondetur, quod eodem privilegio etiam gaudeat Ecclesiæ, quoad confines, cap. sicut antiquitus 17. quæst. 4. cap. quisquis, & cap. definitur, eadem causa, & quæst. 1. præsentis, §. ex his, Cod. de his qui ad Ecclesiam confugiunt, & docent Suares tract. 1. lib. 3. cap. 9. num. 8. & Farinac. quæst. 28. num. 14. & seq. & in append. de immunit. cap. 18. n. 283. & alij multi: ita ut Ecclesiæ Cathedralis, seu maior gaudeat per 40. passus per circuitum, minor autem per 30. cit. cap. sicut antiquitus 17. quæst. 4. & cit. cap. definitur, eadem causa, & quæst. & docent Covarru. lib. 2. var. res. cap. 20. Nauar. cap. 25. num. 18. Tusch. verb. Ecclesiæ, concl. 9. & 19. & verb. Immunitas, concl. 59. Suar. lib. 3. cap. 9. n. 8. Farinac. quæst. 28. num. 14. & in append. de immunit. cap. 18. num. 284. Scortia theore. 385. & Germon. de sac. immunit. lib. 3. cap. 16. num. 38. Qui passus (ita scilicet ut quilibet eorum contineat quinque pedes, & quilibet pes contineat quindecim digitos, ex Glossa in cit. cap. sicut antiquitus 17. quæst. 4. in verb. Passus, Farinac. cit. cap. 18. num. 286. Tusch. cit. concl. 59. num. 2. & aliis communiter supra citatis contra Covarru. cap. 20. num. 5. & quoddam alios, qui putant, pedem continere mensuram sexdecim digitorum transversorum) numerari debent, non à candelabro posito in Ecclesia, ut quidam sentiunt, sed ab ostio, vel muro Ecclesiæ, ut satis indicat verbum per circuitum, alioquin enim Ecclesiæ non diceretur gaudere immunitate per tantam distantiam, per quam dicitur, ut recte docent Decian. in tract. crim. lib. 9. cap. 22. lib. 5. quæst. 1. num. 18. Farinac. in ap. Thom. Delbene, de Immunit. Eccl. Pars I I.

pend. immunit. cap. 18. num. 285. & 286. & Ambrosin. de immunit. Eccl. cap. 10. num. 4. Quamvis si Ecclesiæ habeat cæmeterium annexum contiguum, numerari debeant à cæmeterio, & sic intelligo Tusch. verb. Ecclesiæ, concl. 9. num. 3. & 4. Farinac. in append. cap. 18. n. 287. & Decian. tract. crim. lib. 6. cap. 25. num. 9. quatenus docent, quod Ecclesiæ per circuitum privilegium immunitatis gaudeat, etiam si ipsius circuitus, & territorium 40. passus excedat.

Cæterum, quod dixi de privilegio immunitatis per circuitum 30. vel 40. passuum, intellige primò, quod procedat in Ecclesiis, quæ sunt extra muros, non autem in Ecclesiis in ciuitate constructis; atque ita colligitur ex cap. quisquis 17. quæst. 4. & docet Gloss. in cap. sicut antiquitus, verb. Passus 17. quæst. 4. Tuschus verb. Ecclesiæ, conclus. 9. num. 5. & 6. Suarez cap. 8. num. 3. & cap. 9. num. 9. Farinacius de carcerib. quæst. 28. num. 12. & in append. de immunit. cap. 18. num. 290. Decian. lib. 6. cap. 25. num. 6. Anastas. Germon. de immunit. Eccl. lib. 3. cap. 16. num. 40. Ambrosin. de immunit. cap. 10. num. 4. Sarp. de iure asylo. cap. 4. fol. 39. & Bonac. disput. 3. quæst. 7. de immunit. §. 2. num. 5. quamvis contrarium, & non improbabiler, sentiant alij, inter quos Peregrinus de immunit. cap. 4. num. 33. & Diana part. 6. tract. 1. resol. 2.

Intellige secundò, quod procedat in eo, qui iam ad Ecclesiam confugit, & ex illa progreditur per 30. vel 40. passus, non autem in eo, quem Ecclesiæ nondum iam recepit, atque ita habetur ex cap. definitur 17. quæst. 4. ibi: Qui Ecclesiæ petunt per omnia licitum eis est in 30. passus ab Ecclesiæ ianuis progredi: & contra Tuschum verb. Immunitas, conclus. 59. num. 1. & sequent. & Antoninum Dian. part. 6. tract. 1. resol. 2. docent DD. mox infra citandi. Deinde requiritur, quod huiusmodi progressus ad requisitum naturæ vsum (verbi gratia ad ventrem exonerandum) sit, ut constat ex illis verbis: Qualiter ad requisitum naturæ & summi debet exeat locus, & nullo teneatur euentu necessitudinis, qui dominicis se defendendos commiserint claustris, quamvis, si non sit alius locus ad talem requisitum naturæ vsum opportunus intra terminum 30. vel 40. passuum, & finita necessitate statim ad Ecclesiam homo redeat, poterit ultra dictum terminum 30. vel 40. passuum exire. Vide Decianum tract. crimin. lib. 6. cap. 27. numero 6. in fin. Farinac. in append. de immunit. cap. 18. num. 293. Mantua conf. 6. num. 17. & seqq. & Mar. Ital. de immunit. Eccl. lib. 1. cap. 4. §. 7. num. 12. & cap. 6. §. 2. num. 26.

Intellige tertio, quando nondum erant tot Ecclesiæ (unde factum videtur, quod domus Parochorum, & Canonicorum existentes prope Ecclesias in prædictis confinis immunitate etiam gauderent: quæ de re Decian. cap. 25. num. 16. Ambrosin. cap. 10. n. 8. & Scortia theore. 385.) secus de consuetudine, quam contra Tuschum verb. Immunitas, conclus. 59. numero 1. & 2. Peregrinus de immunit. cap. 4. num. 33. in fin. & Antoninum Dian. part. 6. tract. 1. resol. 2. testantur nunc esse in contrarium Suarius lib. 3. cap. 9. numero 8. Nauar. cap. 25. num. 18. Covarru. lib. 2. var. res. cap. 20. num. 5. Clarus §. practica criminalis, quæst. 30. num. 1. Vulpell. consil. 230. num. 4. Fagundez præcept. 2. lib. 4. cap. 4. num. 61. Ambrosin. de immunit. cap. 10. num. 4. Layman. lib. 4. tract. 9. cap. 3. num. 2. Gauant. in addit. ad manual. Episcop. verb. Immunitas Ecclesiastica, num. 5. Villalob. in summ. tom. 2. tract. 39. diff. 5. num. 3. Sarpus de iure asylo. lib. 4. fol. 39. & Farinac. de carceribus, quæst. 28. num. 12. itavt pro dictorum passuum circuitu, nunc tali iure gaudeat tantum ambitus cæmeterij ab Episcopo deputatus. Vide Nauarum, Clarum, Sitar. in loc. supra cit. & Sanch. tom. 2. consil. moral. lib. 6. cap. 1. dub. 7.

Hinc sequitur, quod si quis confugiat ad domum

B Parochi

- Parochi, Canonici, vel alterius Ecclesiasticæ personæ, quin etiam & ipsiusmet Ecclesiæ, infra 30. passus ad Ecclesiam existentem, immunitate non gaudeat, præsertim si talis domus sit laico locata, vel ad emphyteusum concessa, sicuti notarunt Farinacius in *append. de immunit. cap. 16. num. 260. Mar. Ital. lib. 1. cap. 4. §. 6. num. 6. Oldrad. cons. 53. Nald. in sum. m. verb. Eccles. num. 7. & Peregrin. cap. 4. num. 27. Vide etiam Villalob. in sum. tom. 2. rr. el. 39. diff. 5. num. 3. & Nouarium in sum. Bullar. tit. de immunit. num. 15. Quamvis contrarium (etiam si dicta domus sit laico locata, vel ad emphyteusum concessa) non omnino improbabilius, & satis pie tradant Nauar. cap. 25. num. 18. Sanch. loc. supra cit. Lezana. num. 2. Decian. in trael. crimin. lib. 6. cap. 25. num. 16. Ambrosin. de immunit. cap. 10. num. 8. Bonac. tom. 3. disput. 2. quest. 3. punct. 16. §. 4. num. 7. Diana part. 3. trael. 1. resol. 71. Giurb. consil. 10. num. 12. Villagut. de extens. leg. tit. de extensione immunitatis Ecclesiarum, num. 86. & Chartarius decis. crimin. 46. num. 20. At, quidquid de hoc, illud tamen apud Barbofam in *Collectan. Bullar. verb. Immunitas*, à S. Congregatione Immunitatis declaratum reperio, quod scilicet immunitate gaudeat campana Ecclesiæ intra triginta passus ab ea distans, quæ solummodo pro Ecclesiæ vtu deseruit.*
- 13 An autem, si quis fugiens à Birruariis Ecclesiæ parietem ex parte exteriori tangat, vel amplectatur, Ecclesiæ immunitate gaudeat?
- 14 Negat Archidiaconus in *cap. unic. de relig. & vener. Sanct. in 6.* (quem sequuntur communiter Iuristæ) & nouissimè Sarpus de *iure asylosum*, cap. 4. fol. 41. ex eo, quia appellatione Ecclesiæ non venit pars parietis exterior, quæ viam publicam spectat: tum quia reus in tali casu non dicitur esse in Ecclesia.
- Affirmat autem Riccius in *prax. tom. 3. resol. 1560. num. 8. Bonac. de legibus, tom. 2. disput. 3. quest. 7. punct. 4. num. 5. Scipio de Rubens in Aphor. Episc. verb. Immunitas, num. 3. Nouarius in sum. Bullar. de immunit. num. 16. Trullench. in Decalog. tom. 1. lib. 1. cap. 11. dnb. 1. num. 4. & Diana part. 3. trael. 1. resol. 72. ex eo, quia ex l. quæ religiosis, ff. de rei vendicat. quæ religiosis adherent, religiosa censentur, & sic, quæ adherent sacris, sacra censeri debent, tum quia ex *cap. si super gratia, de offic. delegat. in 6.* accessorium sequitur naturam sui principalis: tum quia tandem priuilegium concessum Ecclesiæ, ex vi Canonum concessum est per 40. vel 30. passus, quapropter si hodie non seruatur, vt sic seruari saltem debere videtur quoad adherentiam parietibus Ecclesiæ, præsertim cum priuilegia immunitatis in dubio non sint restringenda, sed potius amplianda, & in dubio fauendum sit reo: quapropter hæc posterior sententia videtur mihi magis pia, & in praxi amplectenda, præsertim quia eadem fauent ea, quæ de apprehendente portas Ecclesiæ clausas *suprà sect. 6. corollar. 1. dicebantur*.*

SECTIO IX.

An eodem priuilegio gaudeat cæmeterium?

SUMMARIUM.

- 1 Cæmeterium etiam gaudet eodem immunitatis priuilegio, quo gaudet Ecclesia.
- 2 Distinctio nonnullorum, quod solum cæmeterium benedictum gaudeat immunitate, & cessatur.
- 3 Cæmeterium eo ipso, quod sepultura fidelium est destinatum, præsumitur benedictum, & auctoritate Episcopali sacrum.

- 4 Priuilegio immunitatis non solum cæmeterium, sed ostium, & porticus eius gaudent.
- 5 Cæmeterium gaudet immunitate, etiam si non sit benedictum ab Episcopo, sed à simplici sacerdote; quinimò etiam si a nemine sit benedictum, dummodo in ipso aliquis Christianus sepultus sit cum Ecclesiasticis officiis de licentia Episcopi.
- 6 Cæmeterium etiam pollutum, & interdictum, gaudet immunitate.
- 7 Dispositio facta in fauorem Ecclesiæ, censetur etiam facta in fauorem cæmeterij.
- 8 Ecclesiæ, & cæmeterium, cum sit Ecclesia accessorium, æquiparantur, & pari passu ambulant quoad sacrilegium, interdictum, & pollutionem.

Respondetur, quod eodem priuilegio, scilicet immunitatis Ecclesiæ, etiam gaudeat cæmeterium, atque ita contra Sarpum *cap. 4. fol. 42. expresse* habetur in *cap. fin. de immunit. Eccles.* & docent ibi Abb. Archidiaconus, Ioan. Andreas, Turrecremata, Archidiaconus, Imola, quos citat, & sequitur Farinacius in *append. de immunit. cap. 17. num. 262.* Item ex Theologis S. Antoninus *cap. 3. tit. 12. in princip. verb. Et cæmeteria eorum*, Armilla *verb. Cæmeterium, num. 1. Suarez de relig. tom. 1. lib. 3. cap. 9. num. 8. Azor. part. 2. lib. 9. cap. 8. quest. 6. Fagundez. præcept. 2. lib. 4. cap. 4. num. 6. Sanchez in opusc. tom. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 7. num. 2. Villalob. in sum. tom. 2. trael. 39. diff. 5. num. 6. Palaus tom. 2. rr. el. 11. disput. unic. punct. 6. num. 16. Perlicus de offic. sacerdot. lib. 1. cap. 9. dub. 11. num. 97. Et ex Iuristis Tuschus *verb. Ecclesia, conclus. 10. num. 3. Decian. lib. 4. cap. 24. num. 21. Ambrosin. de immunit. cap. 10. num. 5. Mar. Italia lib. 1. cap. 4. §. 7. Germon. de sacrorum immunitate, lib. 3. cap. 16. num. 30. Peregrin. cap. 4. numer. 58. Mantica cons. 60. num. 8. Valascus tom. 1. cons. 58. num. 1. Bobadilla in Polit. tom. 1. lib. 2. cap. 14. numero 80. & Correa in relect. de immunit. part. 2. num. 12.**

An autem id intelligendum sit solum de cæmeterio contiguo, non item de separato?

Respondetur, quod (quamvis nonnulli, sicuti videre est apud Decianum *lib. 6. cap. 24. num. 28. & 30. affirmant*, in casu, quo non constet, hoc esse benedictum) tamen negandum mihi videatur, quia hoc ipso, quod sepultura fidelium est destinatum, licet sit separatum, præsumitur benedictum, & auctoritate Episcopali sacrum. Atque ita docent Nauar. *cap. 25. verb. Cæmeterium*, Farinacius in *append. de immunit. cap. 27. num. 264. Palaus tom. 2. trael. 11. disput. unic. punct. 6. num. 16. Diana part. 6. trael. 1. resol. 6. Georgius Ritherfusius de iure asylosum, cap. 12. Mar. Ital. de immunit. Ecclesiæ lib. 1. ap. 4. §. 7. n. 28. & seqq. Anastas. Germ. de sacror. immunit. lib. 3. num. 31. & seqq. & Bertach. in Repert. verb. Cæmeterium, n. 2.*

Et quod dico de cæmeterio, idem intelligas de ostio, & porticu eius, sicuti rectè præter alios docent Correa in *relect. de immunit. part. 2. num. 16. & Peregrin. cap. 4. num. 55. & 56. qui rectè subdit*, ex Farinacio, & Suar. *num. 7. Ambros. n. 5. Deciano cap. 25. Mar. Italia cap. 4. §. 7. num. 28. Gambacurta lib. 4. cap. 3. & aliis*, quod cæmeterium immunitate gaudeat, etiam si non sit benedictum ab Episcopo: sed à simplici sacerdote, quinimò etiam si a nemine sit benedictum, dummodo in ipsa aliquis Christianus sepultus sit cum Ecclesiasticis officiis de licentia Episcopi. Rectè subdit secundo, quod cæmeterium immunitate similiter gaudeat, etiam si sit pollutum, vel interdictum, vt *suprà de Ecclesia dicebatur*. Et ratio est, quia (cum contra Sarpum loco *suprà cit.* immunitas cæmeterij non fundetur solum in consuetudine, sed etiam in iure) quidquid ius disponit de Ecclesia, censetur disponere etiam de cæmeterio: quia Ecclesia

8 & cæmeterium (cùm sit Ecclesiæ accessorium) æquiparantur. Vnde quoad sacrilegium, interdictum, & pollutionem pari passu ambulant. Vide Paulum de Castro *conf.* 441. & Tufchum de *visitat.* lib. 1. cap. 12. num. 7. & 8.

esse erectum (vt si verbi grati institutum sit sub nomine alicuius Sancti, & visitetur ab Episcopo) priuilegio immunitatis gaudeat. Vide etiam Dianam, & Ciarlinium in locis *supra cit.*

SECTIO X.

An eodem priuilegio gaudeat hospitale, vel quid simile?

SVMMARIVM.

- 1 Hospitale auctoritate Episcopi, cum altari ad celebrandum erectum gaudet Ecclesiastica immunitate. Item dic de omni alio loco, qui canonico iure sacer, vel religiosus censetur.
- 2 Hospitale auctoritate Episcopi, & cum altari ad celebrandum erectum est locus sacer, & religiosus; ita vt ad profanos vsus conuerti non possit.
- 3 Priuilegia omnia, quæ Ecclesiis conceduntur, conceduntur etiam huiusmodi hospitalibus.
- 4 Amplia quod hospitale gaudeat immunitate Ecclesiastica erectum auctoritate Episcopi tantum, licet in eo non sit altare ad celebrandum, neque campanile, neque Ecclesia, sufficit enim erectum esse sub invocatione alicuius sancti, & visitari ab Episcopo.

Respondetur, quod eodem priuilegio gaudeat hospitale auctoritate Episcopi, & cum altari ad celebrandum erectum (idemque dico de omni alio loco, qui Canonico iure sacer, vel religiosus censetur:) atque ita contra Sarpum etiam *cit. cap. 4. fol. 42. colligitur ex cap. ad hæc, de religiosis domibus, ex cap. ligna, dist. 1. de consecrat. & ex cap. definitum 17. quest. 4. & docent communiter Doctores, & consuetudo confirmat, & probatur; quia hospitale sic erectum, est locus sacer, & religiosus, ita vt ad profanos vsus conuerti non possit: quapropter omnia priuilegia, quæ conceduntur Ecclesiis, conceduntur etiam huiusmodi hospitalibus, *l. omnia, Cod. de sacros. Eccles. & ex communi sententia Doctorum docet Innocentius, & Abbas in cap. penult. de immunit. Eccles. Decian. lib. 6. cap. 25. num. 18. Sylu. verb. Immunitas 3. num. 1. Nauar. cap. 25. num. 17. & 18. Barbofa de iure Eccles. lib. 2. cap. 3. num. 67. & 68. Lezana verb. Immunitas Eccles. num. 2. Tufchus verb. Ecclesia, conclus. 10. num. 2. Scortia theor. 385. Raphaël de la Torre tom. 2. in 2. 2. quest. 99. art. 3. Layman lib. 4. tract. 9. cap. 3. num. 3. Palaus tom. 2. tract. 11. disput. unic. punct. 6. num. 17. Farinac. quest. 28. num. 36. & 37. & in Append. de immunit. num. 265. & 266. Sayr. lib. 3. de censur. cap. 29. num. 16. Gambacurta lib. 4. cap. 4. Filliucius tract. 15. cap. 6. quest. 5. num. 150. Mar. Italia lib. 1. cap. 4. §. 8. Couarru. lib. 2. varia. resol. cap. 20. num. 4. Suar. lib. 3. cap. 9. num. 3. & 9. Sanchez lib. 9. de matrim. disput. 15. num. 39. & in opus. tom. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 7. num. 2. Megalius in 3. part. lib. 4. consil. 2. quest. 2. num. 37. Villalob. in summa, tom. 2. tract. 39. diff. 5. n. 2. Georgius Ritherfusius de iure asylo- rum, cap. 12. Specrellus decis. 55. num. 19. Ciarlinius discept. forens. cap. 116. num. 7. Diana part. 6. tract. 1. resol. 6. Perlicus de offic. sacerdot. lib. 1. cap. 9. dub. 11. num. 97. & Peregrinus de immunit. cap. 4. num. 69. vbi ex Paulo de Castro *conf.* 458. lib. 2. & ex Cardinali Tufcho satis probabiliter subdit id verum esse, etiam si in hospitali auctoritate Episcopi erecto altare non sit, itavt hospitale, licet in ipso non sit campanile, neque altare, neque Ecclesia, si tamen ex aliis signis colligitur auctoritate Episcopi Thom. Delbene, de Immunit. Eccl. Pars II.**

SECTIO XI.

An eodem priuilegio gaudeant domus Religiosorum?

SVMMARIVM.

- 1 Domus, Conuentus, Monasterium Religiosorum secundum totum septum, hoc est claustrum, dormitorium, horius, domus familiarium, animalium, & similia, gaudent immunitate.
- 2 Loca recensita, cum Ecclesiæ adhereant, loca sacra reputantur ad effectum immunitatis, sedus ad effectum pollutionis.
- 3 Grangia Religiosorum, hoc est parua domus ipsorum, quæ sunt veluti spatia, & membra Monasterij, & subiacent potestati, & iurisdictioni Monasterij, in sententia aliquorum gaudent immunitate, quod tamen est controuersum.
- 4 Item priuilegium immunitatis extenditur ad cellulas, domus, hortulos, balnea, & septa Ecclesiæ, & Monasterij, sed minus recte.

Respondetur, quod eodem priuilegio etiam gaudet domus, Conuentus, seu Monasterium Religiosorum: patet ex Bulla Gregorij XIV. ibi: *Monasterijs, domibus, locisque sacris, vel religiosis.* Addo, hoc priuilegium extendi ad totum septum, ita vt comprehendantur claustrum, dormitorium, hortus, domus familiarium, animalium, & similia, quia hæc omnia, cùm adhereant Ecclesiæ, ad effectum immunitatis loca sacra, & religiosa reputantur, etsi non reputentur ad effectum pollutionis, vt *supra* dicebam, & contra Sarpum *cit. cap. 4. fol. 42.* habetur expresse ex *l. pateant, Cod. de his, qui ad Eccles. confug.* in illis verbis: *Quidquid fuerit interiorem, siue in cellulis, siue in domibus, hortulis, balneis, a que porticibus, confugas interioris templi iure tueantur.* Item colligitur ex *cap. 2. de consuetud. ex cap. si quis contumax, ex cap. frater, & ex cap. minor 17. quest. 4. & docent præter Syluestrum verb. Immunitas 3. Doctores, quos citant, & sequuntur Sanch. de matrim. lib. 9. disput. 15. num. 41. & Farinac. in Append. de immunit. cap. 17. num. 268. Item docent Palaus tom. 2. tract. 11. disput. unic. punct. 6. num. 18. Peregrin. de immunit. cap. 4. num. 58. & in compendio priuileg. verb. Immunitas. Raphaël de la Torre tom. 2. in 2. 2. S. Thom. quest. 99. art. 7. disput. 7. Georgius Ritherfusius de iure asylo- rum cap. 12. Portellius in dubio Regular. verb. Ecclesia immunitas. Lezana eod. verb. num. 3. Nauar. cap. 25. num. 17. Correa in relect. de immunit. part. 2. num. 2. & seq. Bonacin. tom. 2. disput. 3. quest. 7. punct. 4. num. 10. Idem docent Rodriguez in 99. regul. tom. 2. quest. 75. art. 2. Villalob. in summa, tom. 2. tract. 39. diff. 5. num. 6. & Diana part. 6. tract. 1. resol. 6. qui id extendunt etiam ad Grangias Religiosorum, id est, ad paruas domus Religiosorum, quæ sunt veluti spatia ipsorum, & membra Monasterij, quæ subduntur potestati, & iurisdictioni Superioris Monasterij, cuius sunt Grangia: quamvis contrarium sentiat Egidius Trullenchi. tom. 1. lib. 1. cap. 11. dub. 1. num. 6. quoad Grangias, & non improbabili- ter: item Barbofa de iure Eccles. lib. 2. cap. 3. num. 73. etiam quoad cellulas, domus, hortulos, balnea, & septa Ecclesiæ, & Monasterij, sed minus recte; sicuti*

conuincitur ex iuribus *supra cit.* & præcipue ex *cit. l. pareant, Cod. de his, qui ad Eccles. confug.* Quamvis quod subdit Barbosa *num. 74. & 75.* nempe domos, seu villas ab Ecclesiis separatas, quas Religiosi causa recreationis habent, immunitate non gaudere, satis probabile mihi videatur.

SECTION XII.

An eodem priuilegio gaudeat Oratorium?

SUMMARIUM.

- 1 Oratorium auctoritate Episcopi erectum gaudet immunitate, secus est, si sit erectum priuata auctoritate, ut sunt in priuatorum domibus, & confraternitatibus, etiam si in ipsis Missa celebretur de licentia Episcopi.
- 2 Oratoria, quæ priuata auctoritate eriguntur, priuata auctoritate ad vsus profanos conuerti possunt, etiam si de licentia Episcopi in iis celebretur.
- 3 Loca sacra semel Deo dicata, ad vsus profanos conuerti amplius non possunt.
- 4 Episcopus in oratoriis priuatis non habet ius visitandi, nec exigendi procuracionem.
- 5 Oratoria, quæ auctoritate Episcopi erecta sunt, eo ipso cultui diuino in perpetuum sunt deputata, ita ut amplius ad vsus profanos conuerti non possint.
- 6 Episcopus habet ius visitandi, & procuracionem exigendi, & ipsius iurisdictioni subsunt oratoria eius auctoritate erecta.
- 7 Oratorium in dubio quomodo probetur erectum esse Episcopi auctoritate.

- 1 Respondetur, quod eodem priuilegio etiam gaudeat oratorium, si auctoritate Episcopi (secus si auctoritate priuata, ut sunt Capellæ priuatorum Prælatorum, oratoria in priuatorum domibus, & nonnulla oratoria Confraternitatum; etiam si in iis Missa de licentia Episcopi celebretur, & etiam si illa contra Henriquez, & Peregrinum de *immunit. cap. 4. num. 58.* alicui Ecclesiæ, vel Monasterio adhæreant) erectum sit. Atque ita declarauit sacra Congregatio Episcop. in vna Marficensi die 17. Nouembris 1617. & sacra Congregatio immunitatis in vna Perusina, die 9. Decembris 1631. & ex communi docent Abbas *cap. Ecclesia, de immunit. & cap. ult. de censib. Clar. lib. 5. q. 30. num. 7.* Decian. *lib. 6. cap. 25. num. 19.* Couarr. *lib. 2. var. resolut. cap. 20. num. 4.* Silu. *verb. immunitas 3. numero 1.* Nauar. *cap. 25. num. 17. & 18.* Barbosa de *iure Eccles. lib. 2. cap. 3. num. 67. & 68.* Lezana *verb. immunitas Eccles. num. 2.* Farinacius in *Append. de immunit. cap. 17. num. 267.* Gambacurta *lib. 4. cap. 1.* Peregrin. *num. 62.* Suarez *tom. 1. de relig. lib. 3. cap. 9. numero 10.* Filliucius *tract. 15. cap. 6. quest. 5. num. 150.* & Sanchez *de matrim. lib. 9. disput. 15. num. 39.* Et probatur, quia quæ priuata auctoritate eriguntur, priuata auctoritate ad vsus profanos conuerti possunt (etiam si de licentia Episcopi in iis celebretur;) ergo non sunt loca sacra (loca enim sacra semel dicata, ad vsus profanos redire amplius non possunt, *cap. ad hæc, de religiosis domibus.*) Quapropter in priuatis oratoriis non habet Episcopus ius visitandi, nec exigendi procuracionem, *cap. fin. de censibus.* Econtrà verò, quæ auctoritate Episcopi erecta sunt, eo ipso cultui diuino in perpetuum sunt deputata, & sic loca sacra censentur,

ita ut amplius ad vsus profanos conuerti non possint, ipseque Episcopus ius habeat visitandi, & procuracionem exigendi, & iurisdictioni ipsius subdantur, *cap. 1. §. deinde liceat, de censibus in 6.* Vide quæ *supra, cap. 2. dub. 2.* dicebantur.

Cæterum in dubio, quando præsumatur oratorium erectum auctoritate Episcopi, quando non, vide *cap. presentibus, de priuilegiis.* Sanchez de *matrim. lib. 9. disput. 15. num. 19.* Decianum *lib. 6. cap. 25. n. 16.* Mascardum de *probat. conl. 869. n. 1. & 2.* vide etiam quæ *cit. dub. 2. sect. 7.* dicebantur.

SECTION XIII.

An eodem priuilegio gaudeat domus Clericorum in communi viuientium.

SUMMARIUM.

- 1 Domus Clericorum in communi viuientium, et Patres Oratorij, sancti Philippi Nerij, Patres Doctrinæ Christianæ, &c. Domus Seminarij, domus puellarum, vel orphanorum, & similes, si scilicet (vti dicebam) auctoritate Episcopi fundatae sint, quia tunc censentur loca sacra, pia, seu religiosa: patet ex Bulla Gregorij XIV. ibi: *Monasterijs, domibus, locisque sacris, aut religiosis: & passim ita docent Doctores, quos citat, & sequitur Genuensis in praxi, cap. 17. num. 10.* Diana *part. 6. tract. 1. resolut. 1.* & Peregrinus *cap. 4. num. 67.* Idemque dicas de Discipulatorum, seu Confratrum oratoriis alicui Ecclesiæ, vel Monasterio affixis, quia hæc loca etiam censentur sacra, pia, seu religiosa: Doctores, quos citat, & sequitur Peregrin. *n. 64.*

Respondetur, quod eodem priuilegio etiam gaudeant domus clericorum in communi viuientium, ut Patres Oratorij, sancti Philippi Nerij, Patres Doctrinæ Christianæ, &c. Domus Seminarij, domus puellarum, vel orphanorum, & similes, si scilicet (vti dicebam) auctoritate Episcopi fundatae sint, quia tunc censentur loca sacra, pia, seu religiosa: patet ex Bulla Gregorij XIV. ibi: *Monasterijs, domibus, locisque sacris, aut religiosis: & passim ita docent Doctores, quos citat, & sequitur Genuensis in praxi, cap. 17. num. 10.* Diana *part. 6. tract. 1. resolut. 1.* & Peregrinus *cap. 4. num. 67.* Idemque dicas de Discipulatorum, seu Confratrum oratoriis alicui Ecclesiæ, vel Monasterio affixis, quia hæc loca etiam censentur sacra, pia, seu religiosa: Doctores, quos citat, & sequitur Peregrin. *n. 64.*

SECTION XIV.

An eodem priuilegio gaudeat Palatium Episcopi.

SUMMARIUM.

- 1 Palatium Episcopi gaudet eodem immunitatis priuilegio.
- 2 Palatium Episcopi gaudet immunitate, etiam mortuo, vel absente Episcopo, dummodo tamen Palatium non sit alteri locatum.
- 3 Palatium Episcopi si distet extra 40. passus per circuitum Ecclesiæ Cathedralis, non gaudet immunitate, secus si sit intra passus 40.
- 4 Palatium Episcopi non debet ab Ecclesiâ distare, sed illi esse contiguum.
- 5 Palatium Episcopi si distet ab Ecclesiâ, non gaudet immunitate, præsertim si non habeat oratorium, in quo sacrum celebretur: sed contraria sententia est magis tuta in praxi.
- 6 Consuetudo, quæ iuri communi non aduersatur, breui tempore potest introduci.
- 7 Palatium Episcopi licet distet ultra 40. passus ab Ecclesiâ, dummodo habeat sacellum, seu oratorium, in

in quo celebretur, gaudet immunitate.

- 8 *Amplia quod Palatium Episcopi licet non habeat sacellum, & oratorium, in quo celebretur, & distet ultra 40. passus ab Ecclesia, gaudet immunitate.*
- 9 *Privilegium immunitatis Palatio Episcopi conceditur in reuerentiam, & decorem dignitatis Episcopalis, qua est suprema dignitas in Ecclesia.*
- 10 *Familia Episcopi laica gaudet privilegio fori.*
- 11 *Causa immunitatis primo, & per se est favorabilis, non solum ratione Ecclesie, sed etiam ratione rei.*
- 12 *Causa immunitatis non est restringenda, sed potius amplianda, praesertim quia in dubio standum est semper pro Ecclesia.*
- 13 *Palatium Episcopi, ubi reperitur, quando etiam transiit visitando Prouinciam, gaudet Ecclesiastica immunitate, in sententia nonnullorum.*
- 14 *Canones statuantes Palatium Episcopi debere esse contiguum Ecclesie, quoad hoc hodie recesserunt ab usu, & merito, quia editi fuerunt in antiquis temporibus, quando Clerici habitabant simul cum Episcopo, quod hodie locum non habet.*
- 15 *Opinio Cutellij reuocatur.*
- 16 *Bulla Gregoriana nullam facit mentionem de Palatijs Episcoporum, facit tamen mentionem de loco sacro, & religioso.*
- 17 *Palatium Episcopi venit appellatione loci sacri, & religiosi, licet sacellum non habeat, & multo magis si habeat.*
- 18 *Pana, & elemosyna pro pijs operibus relicta possunt pro fabrica Palatii Episcopi applicari.*
- 19 *Palatii Episcopi nomine venit etiam seminarium annexum, quin & furnus, & quaecumque alia domus ipsius seminarij.*
- 20 *Palatium Episcopi extra propriam Dioecesim non gaudet immunitate; quia Episcopus ibi nullam habet auctoritatem, nec potest Pontificalia exercere.*
- 21 *Palatia Cardinalium contra nonnullos in sententia Diana non improbabilius gaudent immunitate.*
- 22 *Palatium Episcopi titularis non gaudet immunitate, at oppositum non improbabilius tenet Diana.*
- 23 *Familia laica Episcopi titularis gaudet privilegio fori.*

Responderetur, quod eodem privilegio etiam gaudeat Palatium Episcopi, atque ita habetur in cap. id. constitutum 17. quæst. 4. ex Concilio Aurelianensi 1. cap. 3. ibi: Id constituimus observandum, quod Ecclesiastici canones decreuerunt, & lex Romana constituit, ut ab Ecclesia atrijs, vel domo Episcopi reos abstrahere omnino non liceat, & docent communiter Doctores, uti testatur Couarr. lib. 2. var. resol. cap. 20. Quod verum est, etiam si Episcopus absens, vel mortuus sit (modò non sit Palatium alteri locatum) sicut rectè docent Farinacius in Append. de immunit. Eccles. cap. 17. n. 270. & Mar. Italia de immunitat. Ecclesiast. lib. 1. cap. 4. §. 9. num. 4. vide etiam Azorium tom. 2. lib. 9. cap. 8. Layman. lib. 4. tract. 9. cap. 3. num. 3. & Antonium Nouarium in summa Bullarum, tit. de immunit. Ecclesiast. n. 10.

Et quamvis nonnulli (inter quos Innocent. in cap. inter alia vers. seu alij, de immunit. Eccles. Anton. de Butrio num. 9. Ananias num. 10. Turrecremat. in cit. can. id. constitutum, num. 117. Oldrad. consil. 55. Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. quæst. 27. Decianus lib. 6. cap. 25. Thom. Delbene, de Immunit. Eccl. Pars I I.

num. 14. Clarus in loco infra citando, Bobadilla in Polit. tom. 1. lib. 2. cap. 14. num. 85. qui in gloss. lit. C. ex Couarru. lib. 2. var. cap. 20. num. 5. de communi praxi testatur, Piafeci in praxi Episcop. part. 2. cap. 4. art. 8. num. 2. Sarpus de iure asylosum, cap. 4. fol. 41. & Bonacina dist. 3. quæst. 7. de immunit. §. 2. num. 8. id limitent, ut intelligatur de Palatio Episcopi existentis intra 40. passus per circuitum Ecclesie Cathedralis, ex eo quod Palatium Episcopi non debeat ab Ecclesia distare, sed illi esse contiguum, cap. Episc. de consecrat. dist. 3. & cap. Episcopus, dist. 41. quapropter si distet, non debet tali privilegio gaudere, praesertim, si non habet oratorium, in quo sacrum celebretur: tum ex eo, quod (uti testantur Couarru. cit. cap. 20. num. 5. Clar. §. fin. quæst. 3. num. 2. Decian. & Bonac. in locis supra citatis, etsi contrariam sententiam inter Doctores communem commendat cum Abbate in cap. penult. n. 9. de immunit. Eccles. Couar. & Clarus ubi supra citati) consuetudine iam sic receptum sit, praesertim si (ut dicebatur) non adit oratorium, in quo sacrum celebretur.

Nihilominus si consuetudine contra Tridentinum, & Gregorij XIV. Constitutionem legitime praescripta, reuera iam sic receptum non sit, quam consuetudinem, cum iuri non aduersetur, breuiori tempore introduci posse notauit Suar. tom. 1. de relig. lib. 3. cap. 9. num. 9. in fin. & improbabile non esse dicebatur supra dub. 6. dicendum mihi videtur, quod Palatium Episcopi dicta immunitate gaudeat, etiam si ultra 40. passus ab Ecclesia Cathedrali distet, in casu scilicet, quod Capellam, seu Oratorium (ut regulariter solet habere) habeat. Et probatur ex eo, quia saltem ratione oratorij est locus sacer.

Atque ita ex communi sententia Doctorum (quam, uti dicebam, commendat cum Abbate Couarru. & Clarus in locis supra cit.) docent Gl. in cit. cap. d. constitutum, Abb. Archidiaconus, Ioan. Andreas, Zabarella, Hostiensis, Barbat. cons. 33. num. 7. lib. 4. Remigius de immunit. ampliat. 15. quos citat, & sequitur Farinacius in Append. de immunit. cap. 17. num. 273. Item & ita docent Ambrosin. de immunit. Ecclesie, cap. 10. num. 7. Anastas. Germon. de sacrorum immunit. lib. 3. n. 16. num. 45. & seqq. (qui idem sentit, etiam si Episcopus duo Palatia habeat, motus ex eo, quia textus in cit. cap. id. constitutum, loquitur absolute.) Azor. part. 2. lib. 6. cap. 8. quæst. 5. Fagundez precept. 2. lib. 4. ap. 4. num. 60. Pericus de offic. sacerdot. lib. 1. cap. 9. dub. 11. num. 97. Mar. Ital. de immunit. lib. 1. cap. 4. §. 9. num. 1. & sequent. Acuña in decret. Gratiani, part. 1. dist. 87. cap. 2. num. 2. Correa relect. de immunit. part. 2. num. 19. Alzedus in praxi Episcop. part. 1. cap. 12. num. 77. Peregrin. cap. 4. num. 69. Megalius in 3. part. lib. 4. cap. 2. quæst. 1. num. 36. Villadieg. in polit. cap. 3. numero 201. (qui id extendit ad Oratorium Palatii) Franc. Leo in thes. fori Eccles. part. 1. cap. 13. num. 14. Gambacurt. de immunit. lib. 4. cap. 3. num. 7. Diana part. 1. tract. 1. resol. 27. Giurba cons. 10. num. 13. Antonius Nouarius in summa Bullarum, tit. de immunit. Eccles. num. 10. Bellet. part. 1. tit. de fauore clericorum reali, §. 4. num. 35. Ciarrinius controuers. forens. cap. 116. num. 4. Barbosa de vniuers. iure Ecclesie, tom. 2. cap. 3. num. 70. Gauantus in Enchir. Episc. verb. Immunitas Ecclesiast. Ioan. Domin. Tasson. in pragmat. de Antef. o. vers. 13. obseru. 3. n. 31. & consentiunt Decian. & Bonac. in locis supra cit.

Quinimò quod gaudeat, etiam in casu, quo Capellam, seu Oratorium non habeat, satis probabiliter probatur ex eo, quia expresse, & sine ulla limitatione in cit. c. id. constitutum, conceditur Palatio Episcopi tale privilegium: quapropter, ut potè primò, & per se favorabile, & pium, limitandum, & ad Palatium Oratorium, seu Capellam habentia restringendum

non est: tum quia dictum priuilegium non conceditur Palatio Episcopi, quia Palatium Episcopi canonice deputatum sit diuinis officiis, ut per se patet; neque quia Ecclesie adhaereat, tanquam aliquid illius, ut Cimiterium, Sacristia, atrium, &c. quia sic ceteris domibus etiam competere: ergo conceditur in reuerentiam, & decorem dignitatis Episcopalis (quae est suprema dignitas in Ecclesia; quapropter, ut dicebam *cap. 4. dub. 15.* tota familia Episcopi laica, gaudet priuilegio fori,) & sic etiam in casu, quo distat ab Ecclesia Cathedrali ultra 40. passus; & etiam in casu, quo Capellam, seu Oratorium non habeat, quia propter adhuc rationem dictam sacer, religiosus, vel pius locus censetur.

Quod inde confirmatur primo; quia si Capellam, seu Oratorium habet, conceditur ei tale priuilegium in communi sententia (ut supra dicebam) sed non ob Capellam, seu Oratorium, cum sit priuatum: ergo solum ob Episcopalem dignitatem, cum sic etiam sacer, religiosus, vel pius locus censetur.

Confirmatur secundo, quia causa immunitatis est primo, & per se fauorabilis, non solum ratione Ecclesiae, sed etiam ratione rei: ergo ex hoc capite etiam non est restringenda, sed potius amplianda, praesertim quia in dubio standum est semper pro Ecclesia, & pro reo. Vide Riccium in *prax. part. 2. resol. 42. num. 2.*

Atque ita contra Ambrosinum *loc. supra cit.* & Elifaeum Danza *cap. 2. de immunit. Eccles. num. 1.* docent Nauar. *cap. 25. num. 18.* Tuschus *verb. Ecclesia, concl. 9. num. 11. & concl. 10. num. 8.* Suar. *tom. 1. de relig. cap. 9. n. 9.* Farinac. *de carc. q. 28. num. 38. & in append. de immunit. cit. cap. 17. num. 272.* ubi citat Archidiaconum. Item ita docet Mar. Italia *num. 4. & 13.* (ubi id extendit ad Palatium Episcopi, ubi reperitur, quando in visitatione per suam Diocesim transcurrit, quod etiam docent Farinacius *cit. cap. 17. num. 270.* & Diana *part. 6. tr. 6. l. 1. resol. 4.* etsi non consentiat, & satis probabiliter, saltem de consuetudine, Peregrinus *de immunit. r. 4. n. 79.*)

Item ita etiam docent Gambacurta, Diana, Ciarrlinius, Giurba, & ceteri fere omnes Doctores, quos supra citabam.

Vnde patet responsio ad fundamentum oppositum aduersariorum, nempe quod licet Palatium Episcopi ultra 40. passus ab Ecclesia Cathedrali existat contra debitum ius, non tamen propterea immunitate priuari debeat, si à consuetudine reuera priuatum non sit, uti supra dicebam, quia non quidquid sit contra ius, tollit immunitatem à iure concessam. Adde ex Mario Italia *cit. §. 9. num. 1.* & Peregrino *cit. cap. 4. num. 78.* quod Canones quoad hoc hodie aboleuerint, ut patet in Cæremomiali Romano Clementis VIII. *cap. 2.* ubi supponitur, quod Episcopus habere possit Palatium in loco distanti ab Ecclesia Cathedrali: & merito, quia Canones illi editi fuerunt in antiquis temporibus, quando clerici habitabant simul cum Episcopo, & ideo præcipiebant, quod Palatium Episcopi non abesset ab Ecclesia maiori; quod hodie, cum clerici dispersim habitent, locum non habet.

Quapropter ex his facile reiicitur Cutellius *loco supra cit.* quatenus Palatium Episcopi, quamvis capellam habeat, immunitate, si ab Ecclesia Cathedrali ultra 40. passus distans sit, non gaudere contendit; ex eo, quia in *cit. can. Episcopus, de consecrat. dist. 3. & cap. Episcopus 41.* ab ea non distare debere præcipitur. Respondetur enim illud non distare debere, præcipi, non ad finem, ut immunitate gaudeat, tanquam quid Ecclesie adhaerens, vel tanquam quid illius, cimiterium, sacristia, atrium, &c. quia sic ceteræ domus etiam gaudent; sed ad alium finem, qui nunc cessauit, ut modo dicebam: quapropter argumentum Cutellij nihil concludit. Quod si cum eodem Cutellio urgeas

Bullam Gregorij XIV. de locis confugij locutam non fecisse mentionem de Palatio Episcopi; quæ Bulla per nos, ius ciuile, & municipale, priuilegia, Doctorum interpretationes, & consuetudines omnes corrigendo, omnia ad unicam formam reduxit; & sic non esse, cur Palatio Episcopi ab Ecclesia Cathedrali ultra 40. passus distanti, praesertim si capellam non habeat, priuilegium immunitatis tribuatur. Respondetur facile Bullam dictam, licet mentionem non fecerit de Palatio Episcopi, fecisse tamen mentionem de loco sacro, & religioso, ibi: *Super abducendis, vel extrahendis ab Ecclesiis, Monasteriis, sacellis, domibus secularibus, & regularibus, locis sacris, vel religiosis, alias quam, &c.* Appellatione autem loci sacri, vel religiosi venit, utpote locus pius, Palatium Episcopi, etiam si capellam non habeat, & multo magis si habeat: quod inde patet, quia pœnæ, & elemosynæ pro pijs operibus relictæ, possunt pro fabrica Palatii Episcopi applicari, sicuti docent Doctores communiter, quos citat & sequitur Suar. *de relig. tom. 2. lib. 4. c. 30. n. 19.*

Cæterum nomine Palatii Episcopi venit etiam Seminarium annexum, quin & turnus, & quæcumque alia domus ipsius Seminarij, utpote loci pii, in quibus propterea reus immunitate gaudet, etiam si ad aliquem istorum locorum confugerit per portam aliam ab illa, per quam Seminarista Seminarium ingrediuntur, ut recte notauit Genuensis in *praxi, c. 22. num. 10.*

An autem Palatium Episcopi immunitate gaudeat, etiam extra Diocesim Episcopi?

Respondetur negatiue, quia Episcopus extra suam Diocesim nullam habet auctoritatem, nec Potest Pontificalia exercere: quapropter non videtur, quod tali Palatio Episcopi immunitas competat (si non de iure, propter canones, & rationes supra adductas, quæ generaliter omni Palatio Episcopi immunitatem competere, probare videntur) saltem de consuetudine, etiam post Gregorianam introducta; quin & fortasse etiam de iure, quia in tali casu Palatium Episcopi, utpote locus non pius, non videtur locus sacer, & religiosus esse. Accedit, quod (ut mox infra dicetur) neque gaudent immunitate nunc Palatia Cardinalium: ergo, &c. Atque ita docent Peregrinus *de immunit. cap. 4. num. 73.* Marius Italia *lib. 1. cap. 4. §. 9. num. 19.* Ciarrlinius *controu. forens. lib. 1. cap. 10. num. 10.* & Antonius de Marinis *quotidian. resol. cap. 180. n. 12.* Quamvis oppositum non improbabiler doceat Diana *part. 4. tr. 1. resol. 40.*

Ex dictis sequitur, quod immunitate neque gaudeat Palatium Episcopi Titularis, propter easdem rationes iam dictas. Atque ita in terminis docet Ciarrlinius *loco supra cit.* Quamvis & quoad hoc, oppositum non improbabiler etiam doceat Diana *part. 6. tr. 1. resol. 5.* praesertim quia sacra Immunitatis Congregatio pluries (ut idem Diana *cit. resol. 5.* refert) decreuit, quod familia laica Episcopi Titularis priuilegio fori gaudeat, & nos dicebamus *cap. 4. dub. 17.*

SECTIO XV.

An eodem priuilegio gaudeant Palatia Cardinalium?

SUMMARIUM.

1 Palatia Cardinalium, siue in Vrbe, siue extra Vrbeni existant, non de iure, sed de consuetudine, gaudent immunitate.

2 Consuetudo

2. Consuetudo propter quam Palatia Cardinalium gaudebant immunitate, sublata est ex constitutionibus Gregorij XIII. & Sixti V. licet nonnulli teneant dictam sublationem factam fuisse tantum pro Vrbe, non autem pro aliis locis.
- Palatia Supremorum Principum, & Oratorum eorum gaudent immunitate ciuili.
3. Reus ad supplicium ductus, si casu ei obuiam factus Cardinalis pileum suum imponi ei faciat, in sententia nonnullorum Doctorum liberandus est a morte, & mitiori pena puniendus.
4. Limita nisi crimen, ob quod reus fuisset condemnatus, esset de atrocissimis, ut crimen falsi, læsæ Maiestatis Diuina, vel humana, proditiōis Patriæ, & simile.
5. Cardinalis, an casu, vel data opera in reum sic ad supplicium ductum incidere standum est eius dicto, sine alio iuramento.
6. Cardinalis quod potius extra Urbem, quam in Vrbe habeat talem facultatem dicendum est, & præcipue extra statum Ecclesiasticum.
7. Cardinales Regibus equiparari debent.
8. Cardinales non debent esse deterioris conditionis, ac erant olim apud Romanos Flamines Diales & Virgines Vestales, ob quos fontes non plectebantur.
9. Rationes Cutellij in oppositum diluuntur.
10. Consuetudo potest etiam introduci contra Bullam Gregorianam de immunitate, maxime si sit in fauorem immunitatis, & consentientibus Principibus secularibus.
11. Palatia Cardinalium etiam in Vrbe annexa Ecclesiis suorum titulorum gaudent de iure Ecclesiastica immunitate, in sententia Auctoris.
12. Cardinales in fauoribus, & gratiis Episcopis comparantur.
13. Cardinalis ob offensam indicitur Civitati sedis Episcopalis amissio, & comparatur Pontifici.
14. Palatia Legatorum Pontificis apud Imperatorem & Reges gaudent immunitate Ecclesiastica si non de iure, saltem de consuetudine.

Respondetur, quod eodem priuilegio etiam gaudeant Palatia Cardinalium, siue in Vrbe, siue extra Urbem existant; non quidem de iure (cū nullum id statutum reperiatur) sed de consuetudine rationabiliter introducta, ex eo, quia si gaudet Palatium Episcopi, multo magis videntur gaudere debere Palatia Cardinalium, præsertim si Capellam, seu Oratorium habeant. Nauarr. cap. 25. num. 18. in fin. Tusch. verb. Ecclesiæ conclus. 9. num. 12. Decian. tract. crimin. lib. 6. cap. 25. num. 15. in fin. Clarus præf. crim. §. fin. quest. 30. vers. item adde. Sanchez in opuscul. tom. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 7. num. 2. Iacobatus de Conciliis lib. 1. fol. 38. col. 1. lit. A. Cucchus in instit. can. lib. 2. tit. 4. num. 91. Manfredus tit. de Cardinal. decis. 147. & cap. 8. priuileg. 14. Barbosa de iure Ecclesiæ lib. 1. cap. 4. num. 80. & Mar. Ital. de immunitate Ecclesiæ lib. 1. cap. 4. §. 9. mon. 22.

2. At modò talis consuetudo (si quando viguit) constitutionibus Gregorij XIII. & Sixti V. sublata est (vti testatur Farinacius de carcerib. quest. 28. num. 48. & in Append. de immunit. cap. 17. num. 274. Duardus in Bull. Cæna lib. 2. cap. 15. quest. 16. num. 12. Gambacurtalib. 4. cap. 5. Lezana verb. immunitas Ecclesiæ. num. 1. & Zecchius de Republ. Christi. tit. 3. de Card. n. 9. priuileg. 9.) forsitan propter abusus qui ex illa nascebantur. Quamvis Marius Italia de immunit. lib. 1. cap. 4. §. 9. num. 22. & 23. Peregrin. cap. 4. num. 75. in fin. Diana part. 1. tract. 1. resol. 37. Barbosa de iure Ecclesiastico, lib. 2. cap. 3. num. 71. & Antonius de Marinis quoridian. resol. cap. 180. num. 12. non improbabiler sen-

tiant, quod dicta sublatio facta sit pro Vrbe tantum, non item pro aliis locis, præsertim extra statum Ecclesiasticum existentibus.

Hinc sequitur, quod immunitate neque gaudeant Palatia Oratorum supremorum Principum, quia hæc non sunt loca sacra; tum quia immunitas Ecclesiastica huiusmodi Palatiis nullibi concessa reperitur, quantumvis extra Urbem gaudere videantur immunitate ciuili, ob reuerentiam supremi Principis, cuius personam representant; ex violatione tamen istius immunitatis ciuilis censura non incurritur; quia censura imposita est ob violationem immunitatis loci sacri. Vide Nauarrum cap. 25. num. 18. & Sanchez tom. 2. consil. moral. lib. 6. cap. 1. dub. 7. qui supponunt, Palatia Regum, & Imperatoris, cæterorumque supremorum Principum immunitate ciuili gaudere, non sic domus Magnatum inferiorum. Vide etiam quæ dicuntur infra, sect. 17.

Cæterum non desunt Doctores, qui sentiant, quod si reo, qui ad supplicium ducitur, Cardinalis obuiam factus, pileum suum imponi ei faciat, à morte reus liberandus sit. Atque ita docent Baldus in l. addictos, Cod. de appellat. & communiter Iuristæ, quos affert Clarus in præf. crim. lib. 5. §. fin. quest. 98. num. 5. (quantumvis ipse si casus contingat, sentiat, quod possit pena mortis mitigari, & reus ad trémes transmitti; & hoc, nisi crimen, ob quod ille fuisset condemnatus, sit de atrocissimis, ut crimen falsi, læsæ Maiestatis Diuina, vel humana, proditiōis patriæ, & simile. Item ita docent Decianus tom. 2. lib. 7. cap. 37. num. 27. Lancellotus in Templo Iud. lib. 2. cap. 2. de Cardinal. §. 3. num. 30. Anastas. Germonius lib. 3. cap. 6. num. 52. (quamvis ipse hanc sententiam teneat, quando Cardinalis casu, non autem data opera in reum incidit, cui sine iuramento in hac re credendum esse ait.) Item ita docent Villadieg. in l. de Cardinalib. quest. 13. numer. 64. Lorichius in Thesaur. verb. Cardinales, §. 7. Cucchus instit. Can. lib. 2. tit. 4. num. 85. Zecchius de Republ. Christianast. 3. de Cardinalib. num. 9. priuileg. 7. Barbof. de iure Ecclesiæ lib. 1. cap. 4. num. 61. Danza in pugna Doctorum de qualitate officialium, cap. 1. num. 1. 16. & Albanus de Cardinal. quest. 47. Contra Farinacium in fragm. crimin. part. 1. num. 631. Corsetum verb. Cardinalis, & Barbatiam tract. de Cardinal. quest. 9. num. 1. & seqq.

Quod (sicut & illud, quod Mar. Italia, Peregrinus, Diana, Barbofa, & Antonius de Marinis dicunt de Palatiis Cardinalium, gaudere scilicet ista immunitate etiam nunc, extra Urbem tamen, & præcipue extra Statum Ecclesiasticum) verum arbitror ob rationem supra dictam, vbi tale priuilegium Cardinalium (qui teste Claro loco supra cit. Regibus equiparantur) consuetudine obseruari reperitur, præsertim quia valde rationabile videtur; cū non debeant Cardinales esse deterioris conditionis, ac erant olim apud Romanos Flamines Diales & Virgines Vestales, quarum auctoritas tanta erat, quod si quis ad vapulandum traheretur, & supplex ad Flaminem procumberet, non vapularet, authore Gellio lib. 10. cap. 15. vel si quis ad capitale supplicium duceretur, & casu transisset aliqua Virgo Vestalis, non necaretur.

Obiicies ex Cutellio cit. quest. 27. num. 19. Bulla Gregorij XIV. ius commune, municipale, priuilegia, Doctorum interpretationes, & consuetudines omnes corrigendo, omnia per nos reduxit ad vnicam formam; ergo non est, cur etiam per nos locum habeat nunc talis consuetudo.

Respondetur, distingo antecedens: omnia reduxit ad vnicam formam, ita vt contra dictam Bullam non possit introduci consuetudo in contrarium, saltem in fauorem immunitatis, & maxime consentientibus Principibus secularibus, negoti-

ita vt possit, concedo. Vide quæ dicebantur dubitat. 6.

- 11 Cæterum arbitror, quod Palatia Cardinalium (etiam in Vrbe) de iure, ex capite Episcopus, de consecrat. distinct. 3. & ex capite Episcopus, dist. 41. immunitate gaudeant, & huic iuri cit. Constitutio Gregorij XIII. & cit. Constitutio Sixti V. non præiudicet, si Palatia ipsorum adhæreant Ecclesiis suorum titulorum, & suæ dignitatis (ad eum modum, quo dicebam *sect. præced. de Palatijs Episcoporum*) quia in ordine ad has Ecclesias Cardinales habent iurisdictionem, ac se habent tanquam Episcopi, & ex alio capite Cardinales in fauoribus, & gratis Episcopis comparantur, capite felicis, ad finalia verba, de panis, vbi
- 12 ciuitati sedis Episcopalis amissio ob Cardinalis offensam indicitur, & vbi Pontifex sibi illos comparat. Vide Barbosam de vniuers. iur. Eccles. tom. 2. cap. 3. n. 71. Cutellium de immunit. Eccles. lib. 1. quest. 37. & Gambacurtam lib. 5. cap. 4. num. 5. & lib. 4. cap. 5. qui sub-
- 14 dunt quod & immunitate gaudeant Palatia Legatorum Pontificis apud Imperatorem, & Reges, si non de iure, saltem de consuetudine, etiam post Gregorianam, rationabiliter introducta, cum personam summi Pontificis repræsentent.

SECTIO XVI.

An eodem priuilegio gaudeat Tabernaculum Sanctissimæ Eucharistiæ?

S V M M A R I V M.

- 1 Tabernaculum Sanctissimæ Eucharistiæ gaudet immunitatis priuilegio, si actu illam habeat, & sacerdos illam portans incedat per Plateam.
- 2 Confugiens ad cœtum fidelium comitantem Sanctissimum delatum ad infirmos, seu processionaliter, licet non tangat hastam Baldachini, gaudet immunitate, non de iure, sed de consuetudine.
- 3 Comitantes sanctissimam Eucharistiam sunt tanquam Ecclesia animata.
- 4 Immunitatis extensio ad Comitantes Sanctissimum est valde pia, & probabilis; cum corpus Christi sit longe dignius, quin immo ratio, & fundamentum, cur immunitas locis sacris, ac Religiosis concedatur.
- 5 Priuilegium ad non expressa per consequentiam trahi non debet. Communicans, & intra os habens Eucharistiam non gaudet immunitate.
- 6 Priuilegium extendi potest ultra casum expressum ex voluntate priuilegiantis rationabiliter præsumpta, præsertim Principibus secularibus consentientibus.
- 7 Confugiens ad sacerdotem deferentem Eucharistiam, eumque tangens, vel intra domum infirmi, vbi est Eucharistia, vel comitantibus se immiscens, gaudet immunitate.
- 8 Præsentia Sanctissimi sub speciebus sacramentalibus videtur facere locum sacrum, & Religiosum.
- 9 Vbi est Papa, ibi est Roma, seu Curia Romana.
- 10 In locis refugij per Bullam Gregorianam assignatis, quia sumus in fauorabilibus, licet arguere ex paritate, vel maiori ratione.
- 11 Confugiens ad sacerdotem deferentem oleum sanctum ad infirmos, eumque tangens, non gaudet immunitate.
- 12 Oleum sanctum non solum non est Sacramentum simpliciter, sed tantum materia Sacramenti.
- 13 Sacramentum extrema unctionis consistit tantum in

actuali unctione infirmi cum actuali prolatione forma verborum.

- 14 Confugiens ad sanctorum Imagines, vel reliquias, quæ per plateas processionaliter deferuntur, non gaudet immunitate.
- 15 Sacerdos induens costam & stolam ante crucem ad effundendum Defunctum, non potest capi, saltem de consuetudine à satellitibus.
- 16 Reuerentia eadem, quæ competit Ecclesiæ, quæ Dominus Dei est, videtur multò magis competere sacerdoti.
- 17 Amplia multò magis procedere si sacerdos costam & stolam induens deferat oleum sanctum, vel Eucharistiam ad infirmos.
- 18 Sacerdos ita captus interrogatus ab Episcopo de aliquo delicto, non tenetur respondere, sed debet allegare nullitatem capturæ, & potest non legitime captus.

Respondetur, quod eodem priuilegio etiam gaudeat tabernaculum Sanctissimæ Eucharistiæ, si actu illam habeat; quin & sacerdos illam portans (etiam si non sit in cubiculo infirmi, sed per plateam: & etiam si reus ad eum confugiens, neque sacerdotem, neque hastam baldachini tangat) & corona hominum, cum sit veluti Ecclesia quædam animata (quæ sacerdotem, qui illam portat, comitatur) ita vt qui confugit ad vnum istorum, seu inter istos Eucharistiæ Sacramentum comitantes se intermiscet, securus sit tanquam si ad Ecclesiam confugisset) non quidem de iure, cum nusquam etiam id statutum reperitur, sed de consuetudine piæ, & meritò, etiam post Gregorianam, introducta; ex eo, quia si Ecclesia gaudet tali priuilegio ob reuerentiam Sanctissimæ Eucharistiæ in ipsa existentis, multò magis gaudere debet tabernaculum Eucharistiæ, si actu illam habeat, quin & sacerdos, qui illam portat, & corona hominum quæ sacerdotem, qui illam portat, tanquam Ecclesia quædam animata comitatur. Quapropter consuetudo hic spectanda est, & secundum illam casus decidendus, præsertim cum in fauorem immunitatis inclinat, quia talis extensio valde pia, & rationabilis est, cum corpus Christi sit longè dignius quocumque loco sacro, & religioso, quin tale, cui nulla res præferri debet, capite multi, quest. 5. & ratio, & fundamentum, cur immunitas locis sacris & religiosis concedatur, vt supra dicebam. Quamvis nonnulli cum Glof. in cap. questum 13. quest. 2. (ex eo, quod de hoc nihil in iure expressum reperitur, & priuilegium ad non expressa per consequentiam trahi non debeat) contrarium doceant, & Couar. var. resol. lib. 2. cap. 20. num. 6. dubius maneat. His adde, quod communicans, & intra os habens Eucharistiam, non gaudet immunitate, ex communi sententia Doctorum, teste Farinacio in loco mox infra citando, num. 276. ergo multò minus gaudebit confugiens ad Sacerdotem Eucharistiæ Sacramentum deferentem, vel ad alium illud in vase, vel in alio retinentem.

Contrarium tamen iuxta iam dicta mihi magis placeat, vt scilicet reus in tali casu ab Ecclesia defendatur, si sic fieri sit consuetudo, quam saltem, vt potest immunitati fauorabilem, posse etiam post Gregorianam introduci, supra dicebam. Quapropter ad glossam respondeo cum Abbate in loco infra cit. quod priuilegium extendi possit ultra casum expressum, ex voluntate priuilegiantis rationabiliter præsumpta, præsertim Principibus secularibus consentientibus. Et ad illud, quod dicitur de communicante. Respondetur disparitatem esse, quia tunc Eucharistia non se habet per modum venerationis, sed per modum sacramenti sumpti. Vide Archidiaconum in cit. cap. questum. Abb. in cap. sanè, num. 2. de celebrat. Missar. Marth. de iurisd.

risdict. part. 2. cap. 50. in fin. Clarus §. fin. quest. 98. num. 2. Sà verb. Ecclesia immunitas, num. 1. Marium Italia de immunit. lib. 1. cap. 4. §. 10. num. 8. Peregrinum cap. 4. num. 19. Dianam part. 1. tract. 1. resol. 28. Tuschum verb. Ecclesia, conclus. 10. num. 3. Suarez 1. tom. de relig. lib. 3. cap. 9. num. 10. Covarr. cit. cap. 20. num. 6. Farinacium de carcerib. quest. 28. num. 11. & in append. de immunitat. cap. 17. num. 275. Anastas. Germon. de sacr. immunit. lib. 3. capite 26. numero 51. & Petr. Gregor. Syntag. iuris libro 3. capite 21. numero 14.

7 Aduerte tamen, quod reus in dicto casu immunitate gaudeat simpliciter. Docent, & satis probabiliter Sylu. verb. Immunitas 3. n. 1. Angel. eodem verb. quest. 28. Miranda de ordin. iud. tom. 1. quest. 15. art. 5. concl. 2. Nauarr. capite 25. num. 10. Tanner. in 2.2. disp. 5. quest. 8. dubit. 1. num. 14. Graff. in decif. part. 2. lib. 1. cap. 1. numero 32. Rodriguez in Sum. tom. 1. cap. 155. num. 1. Raphaël de la Torre tom. 2. in 2. 2. quest. 99. art. 3. disp. 7. Megalius in 3. part. lib. 4. cap. 2. quest. 11. art. 1. Lezana vers. immunitas Eccles. num. 2. Gambacurta de immunit. lib. 4. cap. 6. num. 4. Ioan. de Heuia in Curia Philipp. part. 3. §. 12. num. 8. Ceuallos in tract. de cognitione per vim violent. part. 2. quest. 42. & alij multi, quos citat Bobadilla in Polit. tom. 1. lib. 2. cap. 14. num. 86. & in gl. lit. S. contra Gloss. in cit. capite questum 13. quest. 2. tum propter reuerentiam tanti Sacramenti, tum quia illud dignius est quocumque templo, Basilica, 8 vel Ecclesia, sicuti supra dicebam; tum quia praesentia Sanctissimi sub Speciebus Sacramentalibus videtur facere locum sacrum, & religiosum: nam si vbi est Papa, ibi est Roma, seu Curia Romana, non est, cur vbi est praesentia Sanctissimi sub speciebus Sacramentalibus, ibi non sit locus sacer, & religiosus, cui immunitatem conuenire patet ex iuribus, & nouissime ex Gregoriana.

Accedit, inquit ipsi, quod licet in casibus exceptis non liceat argui ex iis ad alios casus ex paritate, vel maioritate rationis, liceat tamen in locis refugij per Bullam Gregorianam assignatis, argui ex iis ad alia loca ex paritate, vel maioritate rationis; ex eo, quia in priori casu sumus in odiosis, & vbi exceptio fit per particulam tantum, in posteriori autem sumus in favorabilibus, & vbi designatio locorum refugij fit sine particula, tantum.

11 Aduerte secundò, quod è contra, si reus confugiens ad sacerdotem, qui Oleum sanctum ad infirmos portat, eum tangat, & quantumvis tangat, immunitate non gaudeat, vt ex communi docet Gambacurta lib. 4. cap. 6 & Riccius part. 3. decif. 88. num. 5. & meritò; quia iura loquuntur tantum de Ecclesiis, & cæmeteriis, Doctores autem tantum de Sacerdote, qui Eucharistiam portat. Confirmatur, quia Oleum sanctum non solum non est Sacramentum ita dignum, vt est Sacramentum Eucharistiae (contiens in se gratiam & auctorem omnis gratiae,) sed nec etiam est Sacramentum simpliciter, sed tantum materia Sacramenti, & tantum quid Sacramentale; cum Extremæ - Vnctionis Sacramentum consistat tantum in actuali Vnctione infirmi cum actuali prolatione formæ verborum. Vnde multò minus gaudebit reus immunitate, si confugiat ad solum ipsum sacerdotem, 12 quin Episcopum, eum apprehendendo, vel ad Sanctorum imagines, & Reliquias, quæ per plateas processionally circumportantur.

Quamvis contrarium, scilicet ex consuetudine, etiam post Gregorianam introducta, vel etiam de

iure, desumpto argumento à paritate, vel maioritate rationis (satis piè doceat Ludouicus Correa in relect. ad caput inter alia, de immunit. Eccles. part. 2. num. 25. Vide etiam Locatellium in Bremario de tonsura, inspect. 5. num. 164. vbi non improbabiler subdit, quod sacerdos cotta & stola indutus (extra Ecclesiam, præcedente cruce ad efferendum defunctum verbi gratia tendens) non possit de licentia Episcopi à satellitibus capi; itaque coram Eminentissimo Vicario Urbis anno 1614. decifum fuisse testatur. Et ratio 16 esse potest, quia eadem reuerentia, quæ debetur Ecclesiae (quæ domus Dei est) videtur multò magis competere ipsi Sacerdoti (qui viuum templum est, ad Corinth. 1. capite 3. & tradit Victoria de potest. Eccles. quest. 1.) saltem pro ipsomet Sacerdote, dum in habitu Sacerdotali diuina ministrando, & Ecclesiastica officia exequendo Christum Dominum representat, eiusque vices gerit. Quod multò magis procedit, si 17 sacerdos cotta, & stola indutus deferat Sacramentum Extremæ - Vnctionis, vel Eucharistiae ad infirmum. Quapropter in his casibus interrogatus sacerdos ab 18 Episcopo de aliquo delicto, propter quod captus fuerat, non tenetur ad mentem illius respondere, sed potest, vt pote illegitimè captus, capturæ nullitatem obicere.

SECTIO XVII.

An eodem priuilegio gaudeant statux Principis? Vbi etiam de eius Palatio.

SVMMARIVM.

- 1 Confugiens ad statuas Principis gaudet Priuilegio immunitatis.
- 2 Immunitas, qua gaudent confugientes ad statuas Principis, non est sacra, sed politica, quia nec est à Pontifice, nec ob reuerentiam diuini cultus.
- 3 Immunitas à statuis Principum hodie sublata est propter abusum, qui sequebantur.
- 4 Palatia supremorum Principum, & Oratorum eorum gaudent immunitate civili.

RESPONDetur, quod eodem priuilegio etiam gaudeant statux Principis, ad quas similiter si quis 2 confugit, securus sit, ac si ad Ecclesiam confugisset. Atque ita expresse statuitur in l. unic. Cod. de his, qui ad statuas confugiunt, & in l. 1. C. de his, qui ad Ecclesias confugiunt, & in l. capi e alium, §. ad statuas, ff. de penis, & docent Hostiensis, Anchar. Ioan. Andreas in cap. Ecclesie, de immunit. Eccles. & Petr. Gregor. loco supra cit. n. 11. & 12. Vide etiam Tuschum verb. Ecclesia, concl. 9. n. 4. Decianum tract. crimin. lib. 6. cap. 2. num. 5. & Farinacium de carcerib. quest. 28. num. 49. & in append. de immunit. c. 17. num. 278 Verum hæc immunitas, quamvis vigeat, sacra non est, sed politica, quia non est introducta à Pontifice, nec in reuerentiam diuini cultus, sed in honorem 3 humani Principis, quapropter si violetur, non incurritur censura. Adde, quod modò consuetudine talis immunitas sublata sit, propter abusum, qui inde exoriebantur, teste Tuscho, Deciano, & Farinacio in locis supra cit. Cæterum, quid dicendum sit de Palatiis Regum, 4 Imperatoris, aliorumque supremorum Principum, item de Palatiis Oratorum eorum, & de domibus Magnatum inferiorum, patet ex dictis supra, & ex iis, quæ dicebantur sect. 15. num. 2.

DUBITATIO X.

An, & quis veniat nomine confugientis ad Ecclesiam, ita ut illius immunitate gaudeat?

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

SUMMARIUM.

- 1 Confugientis nomine ad Ecclesiam venit quilibet homo, siue mas, siue femina, siue liber, siue seruus, siue nobilis, siue ignobilis.
- 2 Ecclesia ad exemplum Dei, non est acceptatrix Personarum.
- 3 Vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus.
- 4 Exceptio firmat regulam in contrarium.

- 1 Respondetur, venire quemcumque, siue sit mas, siue femina, siue liber, siue seruus, siue nobilis, siue ignobilis, &c. Atque ita constat ex capite inter alia, de immunit. Ecclesie, cap. frater, cap. minor, c. definitur, cap. id constituimus, & c. si quis contumax, 17. quest. 4. & nouissime ex Gregoriana, & ex communi docet Gutierrez pract. qq. ciuil. lib. 3. quest. 1. num. 7. Et probatur, quia Ecclesia ad exemplum Dei non est acceptatrix personarum, & qualitas maris, vel feminae, libertatis, vel seruitutis, &c. per accidens se habet, tum quia praedicta iura absolute, & sine distinctione loquuntur, vbi autem ius non distinguit, nec nos distinguere debemus, & propositio indistincte prolata aequiualeat vniuersali, l. i. ff. de legat. prest. & capite solita, de maiorit. & obed. tum quia in Gregoriana solum excipiuntur quidam casus, de quibus infra. Et exceptio firmat regulam in casibus non exceptis, cap. Dominus 32. quest. 7. l. nam quod liquida, §. fin. ff. de penult. leg. & l. Tribunus, §. vlt. ff. de militar. testam.

SECTIO II.

An Ecclesie immunitate gaudeat suspensus, vel interdictus ab ingressu Ecclesie.

SUMMARIUM.

- 1 Suspensus, vel interdictus ab ingressu Ecclesie, si ad ipsam confugiat, gaudet Ecclesiastica immunitate, licet denunciatus.
- 2 Suspensus, vel interdictus ab ingressu Ecclesie censetur esse priuatus ab ingressu formali, hoc est ad audienda diuina officia, non autem ab ingressu materiali, scilicet ut gaudeat illius immunitate.
- 3 Interdicti censura, ut odiosa, non habet alios effectus, praeter expressos in iure.
- 4 Suspensus, aut interdictus ab ingressu Ecclesie, si ob vitandam grauem penam confugiat ad illam tempore diuinorum officiorum non censetur delinquere contra censuram.
- 5 Ecclesia interdicta non caret privilegio immunitatis.
- 6 Ecclesia defendendo indignum tanto maiorem pietatem ostendit; quia non tantum attendit ad consu-

ram incursum, quam ad delinquentis fragilitatem, & loci sanctitatem.

7 Auctoritas Felini non probatur.

8 Suspensus, vel interdictus ab ingressu Ecclesie, licet priuetur sepultura Ecclesiastica, non tamen priuatur immunitate, quia in penis non valet illatio de casu ad casum.

Respondetur, quod si ad Ecclesiam confugiat, immunitate Ecclesie gaudeat suspensus, vel interdictus ab ingressu Ecclesie, quamvis denunciatus; quia nullus textus eum excludit ab hoc communi privilegio fidelium.

Confirmatur, quia suspensus, vel interdictus ab ingressu Ecclesie, quamvis denunciatus, licet priuetur ab ingressu Ecclesie formali, scilicet ab ingressu Ecclesie in ordine ad audienda diuina officia, non tamen priuatur ab ingressu Ecclesie materiali, scilicet ut gaudeat illius immunitate, cum interdicti censura, utpote odiosa, non habeat alios effectus, nisi qui iure expressi sunt, & hic expressus non reperitur, scilicet quod priuet personam suspensam, vel interdictam Ecclesie immunitate.

Confirmatur secundò, quia qui ob vitandam grauem penam ad Ecclesiam, etiam tempore diuinorum officiorum, confugit, non delinquit contra censuram interdicti, cum necessitate compellus eo confugiat, & censura interdicti, utpote de iure positio, non obliget cum tanto incommodo.

Confirmatur tertio, quia Ecclesia interdicta non caret privilegio immunitatis, ob interdictum locale, sicuti dicitur, 9. sect. 4. dicebam: ergo neque persona interdicto priuatur fauore immunitatis localis, ob interdictum personale.

Neque obstat, talem indignum esse, ut hoc Ecclesie beneficio fruatur, quia tantò maiorem pietatem Ecclesia ostendit, si illum defendat, praesertim quia illum defendendo, non tam attendit ad delictum, & censuram, quam ad eius, qui deliquit, fragilitatem, & loci sanctitatem.

Atque ita ex communi docent Sylu. verb. Immunitas 3. quest. 3. Nauar. cap. 25. num. 19. Tuschus verb. Ecclesia, conclus. 10. num. 26. Couar. 2. var. cap. 20. numero 11. Clarus lib. 5. §. fin. quest. 30. num. 18. Azor 1. part. lib. 9. cap. 9. Decian. tractat. crimin. lib. 6. cap. 26. num. 3. Farinacius in append. de immunit. cap. 2. num. 44. & de carceribus quest. 28. num. 39. & 40. Suarez tom. 1. de relig. lib. 3. cap. 10. num. 4. Peregrinus de immunitate cap. 12. num. 2. Gambacurta lib. 4. cap. 10. num. 4. Filiucius tractat. 15. cap. 6. quest. 8. Mar. Italia lib. 1. cap. 2. §. vnic. Germonius lib. 3. cap. 16. num. 27. & sequentib. Ambrosin. de immunitat. Eccles. cap. 8. num. 12. Layman lib. 4. tract. 9. cap. 3. num. 10. Bonac. disp. 3. quest. 7. §. 3. num. 8. & alij passim, quidquid in contrarium senserint Felin. in capite à nobis, de exception. num. 5. Summa Confessorum, tit. de immunit. Eccles. quest. 5. & alij apud Farinacium cit. cap. 2. num. 45. & 78.

Obiicies, suspensus, & interdictus ab ingressu Ecclesie, Ecclesiam ingreditur, delinquit aduersus prohibitionem eius, cuius aditus est ipsi interdictus: ergo frustra implorat auxilium Ecclesie. Ita Felinus loco supra cit. & adducit textum in cap. quia frustra, de esur.

Respondetur, nego antecedens, quia (ut dicebatur) censura suspensionis, vel interdicti non priuat ab ingressu Ecclesie materiali, sed formalis tantum, scilicet ab ingressu in ordine ad audienda diuina officia: & sic non facit pro Felino textus, quem adducit, cum suspensus, vel interdictus ab ingressu Ecclesie, non delinquat contra Ecclesiam, ingrediendo Ecclesiam materiale, nempe ad saluandam solum personam, & non ad audienda diuina officia.

Instabis,

Inftabis, fufpenfus, vel interdictus ab ingreffu Ecclefie denunciatus priuatur fepultura Ecclefie, ergo & priuatur immunitate eiusdem.

Respondetur, concedo antecedens: at nego consequentiam; quia in pœnis (præsertim in præiudicium immunitatis Ecclesiasticæ, quæ est quammaximè fauorabilis) non valet illatio de casu ad casum, etiam à maioriore, nedum à paritate rationis, sicuti diffusè dicitur *infra dub. 24. sect. 3.*

SECTIO III.

An gaudeat excommunicatus?

SUMMARIVM.

- 1 Excommunicatus, licet denunciatus, vel non toleratus, gaudet Ecclesiastica immunitate.
- 2 Clericus excommunicatus non perdit priuilegium fori, vel canonis, nec excommunicatus immunitatem.
- 3 Ecclesia interdicta non perdit priuilegium immunitatis.
- 4 Excommunicatus licet sit exclusus ab Ecclesia formaliter, hoc est à fidelium communione, non tamen est exclusus à materiali ob immunitatem.
- 5 Excommunicatus non defenditur ab Ecclesia ratione delicti, sed ratione priuilegij immunitatis Ecclesiæ ipsi competentis.

Respondetur, quod gaudet etiam excommunicatus, quamvis denunciatus, vel non toleratus, ob eandem rationes modò supradictas.

Confirmatur, quia clericus excommunicatus non perdit priuilegium fori, vel Canonis: ergo nec laicus excommunicatus perdit hanc immunitatem. Confirmatur secundo, quia Ecclesia interdicta (vt dicebatur *cit. dub. 9. sect. 4.*) non perdit priuilegium immunitatis, ergo nec perdit illud homo excommunicatus.

Atque ita ex communi etiam docent Sylu. *verb. immunitas 3. quæst. 3.* Angelus *eod. verb. num. 11.* Rosella etiam *eodem verb. immunitas 2. num. 7.* Armilla *eod. verb. num. 7.* Nauar. *cap. 25. num. 20.* Alter. *de cens. tom. 1. lib. 2. cap. 50. l. 3.* Fagundez *de præceptis Ecclesiæ, præc. 2. lib. 4. cap. 3. n. 60.* Ioan. de la Cruz *part. 1. præcepti 8. q. 3. art. 1. dub. 1. concl. 2.* Chartarius *de iur. crimin. 59. num. 17.* Lezana *verb. immunitas, num. 5.* Diana *part. 1. tract. 1. resol. 34.* & alij Doctores præcedenti *sect. num. 6.* citati contra Felinum, & Summam Confessorum *vbi supra.*

Obiicies, excommunicatus est exclusus ab Ecclesia, & fidelium participatione: ergo exclusus erit à priuilegio immunitatis.

Respondetur, concedo antecedens, si scilicet intelligatur, (vt suprà dicebam) de exclusione ab Ecclesia formali: at nego consequentiam: quia (vt etiam suprà dicebam) in pœnis (præsertim si sit in præiudicium Ecclesiasticæ immunitatis, quæ est quammaximè fauorabilis) non valet illatio de casu in casum, etiam à maioriore, nedum à paritate rationis.

Inftabis, excommunicatus est rebellis Ecclesiæ, ergo non est cur ab illa defendatur.

Respondetur, similiter concedo antecedens: at distinguo consequens: non est cur ab illa defendatur, si attendamus personam, & delictum, concedo: si attendamus Ecclesiæ pietatem (quæ in hoc magis reluctet) & loci sanctitatem, nego. Vide quæ dicuntur *infra dub. 22. & dub. 24. sect. 21.*

SECTIO IV.

An gaudeat hæreticus? Vbi etiam agitur de Gentili.

SUMMARIVM.

- 1 Hæreticus in aliis criminibus præter hæresim, quæ est casus exceptus, gaudet Ecclesiastica immunitate.
- 2 Lex priuans Hæreticum immunitate Ecclesiastica, intelligi debet formaliter, quatenus hæreticus est, non autem quatenus homicida est.
- 3 Opinio, quod hæreticus in aliis criminibus gaudeat immunitate, est saltem probabilis, vt concedunt etiam multi ex aduersariis.
- 4 Quando due opiniones sunt probabiles, illa amplecti debet, quæ fauet Ecclesiæ.
- 5 Vbi crimen non est exceptum, non habemus fundamentum, vt excipiamus personam.
- 6 Hæreticus si sit reconciliatus Ecclesiæ, absque dubio gaudet Ecclesiæ immunitate, quia licet fuerit, de presenti tamen hæreticus non est. Idem dic cum Diana de S. hismatibus, Apostatis, Hæreticorum fautoribus, & cæteris, si non sint cum errore intellectus.
- 7 Iudeus, Saracenus, & qui umque alius Gentilis conficiens ad Ecclesiam gaudet Ecclesiastica immunitate, siue confugiat ex delicto non excepto, siue ex debito ciuili.
- 8 Priuilegium immunitatis indistinctè conceditur omnibus, estque non tam personale, quam locale, conceditur enim personis non ratione personæ, sed ratione loci, qui sacer, & sanctus est.
- 9 Priuilegium loco concessum extenditur ad omnes ibi existentes.
- 10 Priuilegium immunitatis est fauorabile, & ideo latè interpretandum.
- 11 Opinio in contrarium, quod si infideles contra fideles flagitia commiserint, non gaudeant immunitate, est satis probabilis.
- 12 In lege veteri constituta erant ciuitates refugij pro Iudeis, & fratribus eorum, non autem pro Gentilibus.
- 13 Salomonis templum alienigenis ingredi, vel limine tenus attingere non licebat.
- 14 In sacra Scriptura pro aduenis, & peregrinis intelliguntur qui eundem Deum, eademque præcepta, caeremonias, & sacrificia colebant.
- 15 Presbyteri hi vocabantur, qui vt iure ciuitatis fruerentur, vel promissionum participes fierent, circumcidebantur, ac legi se subiciebant.
- 16 Infideles qui non sunt ex circumcisione, ex lege veteri non gaudebant refugio.
- 17 Lex Moysis quoad hæc confugij loca cum cæteris moralibus præceptis ad nos translata non fuit, atque ideo nunc abrogata est.
- 18 Infideles mirum non est, si (cum simus in tempore gratiæ) alliciantur per aliquod priuilegium, ad conuersionem.
- 19 Textus in l. 1. C. de his, qui ad Ecclesiam confugiunt, excludens Gentiles à priuilegio immunitatis, non est obseruandus, cum sit de iure ciuili & Pontifici iuri contrarius.
- 20 Par non est, quod ab Ecclesia defendatur is, qui eius gremio, iutele, ac fidei se committere prorsus non vult.
- 21 Canones statuente immunitatem reis, videntur loqui secundum materiam subiectam, de personis scilicet sub iurisdictione Ecclesiæ constitutis.

- 22 Ecclesia de his, qui foris sunt, non curat.
- 23 Privilegium immunitatis licet, ut favorabile, sit late interpretandum, non tamen plus est extendendum quam in terminis habilibus, & iuxta capacitatem subiectorum.
- 24 Declaratio Sacrae Congregationis, quod infidelis gaudeat immunitate, ultra quod de ipsa non constat authenticè, intelligi debet de infideli volente converteri.
- 25 Iudæus, Saracenus, & quicumque alius infidelis gaudeat immunitate volens converteri, & baptizari, secus non gaudet.
- 26 Par est quod Ecclesia tueatur eos, qui ipsi inservire volunt.
- 27 Textus in cit. l. i. C. de his, qui ad Ecclesiam confugiunt, excludit ab immunitate eos, qui simulare se convertunt, non eos, qui vere fidem Christi amplectuntur.
- 28 Ius canonicum non est contrarium dicto textui citat. in l. i. Cod. de his, qui ad Ecclesiam confugiunt.
- 29 Leges civiles servanda sunt quotiescumque Canonicis non contradicunt.
- 30 Nulla lex Canonica expresse de infidelibus disponit, gaudeant, vel non gaudeant immunitate.
- 31 Dubium si insurgat in lege Canonica, interpretatio petenda est à lege civili.
- 32 Par non est, quod ab Ecclesia defendatur is, qui eius gremio, & fidei se committere non vult, inspecto eius delicto, & demerito; secus inspecta pietate matris Ecclesia alliciente ad conversionem.
- 33 Ecclesia non curat de his, qui foris sunt, si exerceat iurisdictionem, secus si concedat privilegia, quae etiam non subditis conferri possunt.
- 34 Gentilis, si ante patrati delictum, & conceptum indicis timorem signa dederit conversionis, confugiens ad Ecclesiam, & baptismum petens, praesentitur non simulare, sed ex animo petere, & è contra.
- 35 Presumptio hac an sit iuris, & de iure, ita ut adversus ipsam nulla admittatur probatio in contrarium. Dissentiunt Doctores, & sunt pro utraque parte scribentes.
- 36 Opinio Abbatis, & nonnullorum pro affirmativa est probabilior.
- 37 Presumptio tunc dicitur iuris, & de iure, quando ius certum quid statuit ob praesumptionem, quam habet.
- 38 & 39. Ius Civile statuit, Gentilem confugientem ad Ecclesiam, & Baptismum petentem, non esse defendendum, ob praesumptionem, quam habet, quod simulare petat. Ergo talis praesumptio est iuris, & de iure, & contra ipsam non admittitur probatio directa, secus autem indirecta.
- 40 Probatio indirecta erit, si probet is aliis rationibus praeter delictum patratum, motum se fuisse ad petendum Baptismum.
- 41 Probatio indirecta dum sit, potest Ecclesia concedere immunitatem probanti, secus si non probet.

Respondetur quod gaudeat etiam haereticus (in aliis tamen criminibus praeter haeresim; cum hæc sit casus exceptus, ut infra dicitur) quia respectu aliorum criminum haeresis se habet per accidens. Vide quæ dicuntur cit. dub. 22. & dub. 24.

Confirmatur, quia lex privans haeticum immunitate Ecclesiastica, intelligi debet formaliter, ut scilicet prius haeticum, quatenus haeticus est, non autem quatenus homicidia furto, aut alio crimine infectus est; alioquin qui occideret, vel mutilaret in Ecclesia, prius esset immunitate Ecclesiæ, non

solum quoad tale delictum, sed etiam quoad alia quælibet, quod est contra communioem sententiam Doctorum.

Confirmatur secundò, quia hæc opinio saltem est probabilis (ut concedunt multi ex ipsius Aduersariis apud Fagundez de præceptis Ecclesiæ. præcept. 2. lib. 4. cap. 4. num. 49.) ergo est amplectenda. Consequentia 4 probatur, quia quotiescumque duæ opiniones sunt probabiles, illa debet amplecti, quæ fauet Ecclesiæ, sicuti rectè docent, & probant Gratianus in disputatione. cap. 88. num. 6. & cap. 131. num. 2. Pacianus respons. 7. num. 123. Hondedus consil. 3. num. 24. lib. 1. & Sperellus decis. 91. num. 29.

Confirmatur tertio, quia ubi crimen est exceptum, non habemus fundamentum, ut excipiamus personam: quapropter si excipiamus, temerè, & gratis excipimus.

Atque ita contra Gundisaluum de hæreticis, quæst. 11. Hypolitum in l. ex senatus consulto, ff. ad leg. Corneliam de sicariis, Oldradum consil. 54. Boëtium decis. 110. n. 6. Couar. cap. 20. num. 14. lib. 2. Nauartum cap. 25. n. 20. Clarum §. fin. quæst. 30. Peregrinum cap. 8. numero 13. Gambacurtam lib. 7. cap. 3. num. 6. Tannerum 2. 2. disput. 5. quæst. 8. dub. 1. num. 16. Bobadilla tom. 1. lib. 2. cap. 14. num. 54. Gigantem de crimin. lase Maiest. lib. 3. quæst. 93. num. 18. Cutellium quæst. 29. Decianum tract. crimia. lib. 5. cap. 26. num. 4. Sarpum de iure asylozum cap. 5. fol. 60. & Ambrosinum de immunit. cap. 8. num. 9. docent ex probabiliori sententia Doctorum Syluester verb. Immunitas, num. 2. Suarez tract. 1. de relig. cap. 1. num. 13. Ludouicus Correa relect. de immunitate, pari. 3. num. 3. Castrus Palas tom. 2. tract. 11. disput. 2. nic. punct. 7. num. 4. Villalobos in summa, tom. 2. tractat. 39. diff. 7. num. 20. Farinac. in append. de immunit. cap. 13. num. 170. Mar. Italia lib. 1. cap. 5. §. 6. num. 7. Trullench. in Decalog. tom. 1. lib. 1. cap. 11. dub. 2. num. 2. Azor part. 2. lib. 9. cap. 9. quæst. 9. Portel. in dub. Regular. verb. Ecclesiæ immunitas, num. 10. Lezana verb. Immunitas Ecclesiæ, num. 3. & Bonacina disput. 3. de primo Decalog. præcept. quæst. 7. §. 3. qui rectè subdunt, quod si haeticus sit reconciliatus Ecclesiæ, absque dubio immunitate Ecclesiæ gaudeat; quia licet fuerit haeticus, de præsentis tamen haeticus non est. Vide etiam Antoninum Dianam ref. 29. qui rectè docet idem de schismaticis, apostatis, haeticorum fautoribus, &c. si non sint cum errore intellectus. Neque obstat, si dicas, quod tales, sicut & haetici, sint indigni, ut tali privilegio fruantur, cum sint hostes, & proditores Ecclesiæ. Nam ad hanc obiectionem facile responderetur infra dub. 19. sect. 6. & patet ex iis, quæ dicebam sect. præcedenti.

Dices, ergo & gaudet Iudæus, Saracenus, & quicumque alius Gentilis, si ad Ecclesiam confugiat.

Respondetur primò, concedo totum (idque siue confugiat ad Ecclesiam ex delicto; quamvis non excepto, siue etiam ex debito civili.) Atque ita satis probabiliter docent Gl. Hostiensis, Innoc. Ioan. Andr. & Cardinalis in c. inter alia, de immunit. Ecclesiæ. Sylu. verb. Immunitas 3. num. 2. Tabien. num. 7. Armilla num. 9. S. Antonin. part. 3. tit. 12. part. 3. §. 1. Tiraq. de iure priuogenitura, quæst. 66. num. 9. Felin. in c. Iudæi, de Iudæis, num. 2. Hippolytus in l. nie. C. de raptu Virginum, n. 114. Faber in l. i. Cod. de his, qui ad Ecclesiam confugiunt, & in §. sed & hoc, Insit. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris, Barbol. in collect. tom. 1. lib. 5. tit. 49. cap. 6. num. 50. & de iure Ecclesiæ lib. 2. cap. 3. num. 44. (ubi testatur, sic declarasse mense Februario 1611. Sac. Congregat. Immunitatis.) Gauantus in Enchir. Episc. verb. Immunitas Ecclesiastica, num. 9. Fagundez de præceptis Ecclesiæ lib. 4. cap. 4. num. 49. Portel. verb. Ecclesiastica Immunitas, num. 10. Bobadilla tom. 1. lib. 2. cap. 14. num. 51. Diana p. 1. et aq. 1. resol. 22. Azor 2. part. lib. 9. c. 2. quæst. 9. Ricciullus de

de inrepatron. lib. 2. cap. 12. per totum, Zambellus in Repert. Mor. verb. Ecclesia quoad eius immunitatem; num. 2. Carolus Maranta in controvers. iur. part. 2. resp. 5. §. 1. num. 3. Hieronymus Tabal. quest. 269. Mar. Italia de immunitat. Eccles. lib. 1. cap. 3. §. 1. & Ludouicus Correa relect. de immunitat. Eccles. part. 3. cap. 3. ex eo, quod in cit. can. inter alia, cap. minor, cap. frater, cap. si quis inueniens, & cap. si quis contumax, indistincte omnibus concedatur hoc privilegium, & sic videatur esse non tam personale, quam locale (vt scilicet concedatur personis non ratione personarum, sed ratione loci, qui sacer, & sanctus est:) privilegium autem loco concessum extenditur ad omnes ibi existentes, sicuti notarunt Bartol. in l. cunctos populos, C. de sum. Trin. & fid. Carbol. & in l. fin. C. de resumptis, & Bald. in l. si non speciali, C. eodem, quos sequuntur ceteri Doctores. Adde, quod privilegium immunitatis est favorabile, & ideo late est interpretandum.

Quamvis, vt fatear, oppositum, praesertim, si Infideles contra fideles flagitia commiserint, satis probabiliter etiam doceant Couarr. 2. variat. cap. 20. num. 11. Clar. §. fin. quest. 30. num. 17. Remigius de immunit. fallenti. 18. num. 3. Decian. tract. crim. lib. 6. cap. 26. num. 2. Ambrosinus cap. 8. num. 8. Fatinae de carcerib. quest. 38. num. 68. Megal. in 3. p. r. lib. 4. cap. 2. num. 5. & 16. Peregrin. de immunit. cap. 1. 2. num. 1. Suar. de Paz in prax. tom. 1. part. 5. cap. 3. §. 3. num. 106. Franc. Leo in thesaur. fori Ecclesiast. cap. 13. num. 13. Pereira de manu Regia part. 1. c. 5. num. 5. Sarpus de iure Asylorum cit. cap. 5. fol. 58. Cutell. ad legem Feder. cap. 72. notab. 81. num. 1. & de immunit. Eccles. lib. 1. quest. 22. & alij, qui Iudaeum, Saracenum, & quemcunque alium Gentilem Ecclesiae immunitate gaudere absolute negant.

Primo, quia in lege veteri etiam ciuitates refugij ad confugas recipiendos constituta, solum erant pro Iudeis, & fratribus eorum, non item pro Gentilibus, Ps. 149. & ad Roman. 2. 14. & Salomonis templum alienigenis ingredi, vel limine tenus attingere non licebat, Num. 18. 7. ibi: Si quis exterius accesserit, occidetur. Quod si Num. cap. 35. refugij loca aduentis, peregrinisque patere dicantur, id non ad Gentiles referendum est; quia in sacra Scriptura aduentis, & peregrini, qui ad paria cum filiis Israel tractari praecipiuntur, sunt illi, qui eundem Deum, eademque praeccepta, caeremonias, ac sacrificia colebant, vt patet ex eodem lib. Num. cap. 15. ibi: Tunc indigena, quam peregrini eodem ritu offerunt sacrificia, eum praecipuum erit, & que iudicium, tam vobis, quam aduentis terra. Hi Proelyti vocabantur, qui vt iure ciuitatis fruenterent, vel promissionum participes fierent, circumcidebantur, ac legi se subiciebant, quorum meminuit Matth. 23. & Paul. 5. cap. ad Galatas. Quotiescumque ergo immunitatis sacrorum nostrorum Infideles participes fierent, id non conforme esset legi veteri, qua confugae, qui solum ex circumcisione erant, recipiebantur, sed non probat: Respondetur enim, quod modò Moysis lex quoad hanc confugij loca cum caeremoniis moralibus praecceptis ad nos translata non fuerit: nam quoad hanc partem ad iudicialia pertinet, atque adeo nunc abrogata est; sicuti rectè docet S. Th. 1. 2. quest. 105. art. 2. ad 10. Couarr. lib. 2. cap. 20. n. 2. vers. Prima conclusio, dum probat, immunitatis hoc ius iure Pontificio, & Caesareo sustineri, de quo nos supra dub. 2. dicebamus. Accedit, quod successit tempus gratiae, quare non mirum, si infideles etiam, vt sic saltem ad conversionem alliciantur, aliquorum privilegiorum participes efficiantur.

Secundo, quia in l. 1. Cod. de his, qui ad Eccles. confugij, Gentiles confugientes ad Ecclesiam à privilegio immunitatis Ecclesiae excluduntur, quamvis Baptismum petant, quia praesumunt simulatè petere. Sed neque probat. Respondetur enim cum Correa loco supra cit. Abbate in cap. inter alia, de immunit. n. 6. Mario Thom. Delbene, de Immunit. Eccl. Pars I. I.

Italia lib. 1. cap. 3. §. 3. num. 1. & aliis, textum hunc esse iuris ciuiliis, & Pontificio contrarium, ideoque non esse obseruandum.

Tertio, quia par non est, quod ab Ecclesia defendatur is, qui eius gremio, tutelae, ac fidei se committere prorsus non vult: quapropter licet puniri poena non possit, gaudere tamen privilegio aliquo non meretur, vt habetur in l. privilegia, Cod. de heret. & Mich. & docet S. Th. 2. 2. quest. 10. art. 6. & quest. 12. art. 2.

Quarto, quia Canones statuantes immunitatem reis, videntur loqui secundum materiam subiectam, de personis scilicet sub iurisdictione Ecclesiae constitutis; eum Ecclesia de his, qui foris sunt, non curet, iuxta illud Ioan. 21. 18. Pasci oves meas; & expressè dicitur ad Corinth. 1. cap. 5. 12. & ex communi docet Victoria in relectione de Indis, num. 21. Vnde ad iura citata oppositum responderi posset, quod licet illa videantur indistinctè omnibus, siue liberis, siue seruis, &c. tale privilegium concedere, reuera tamen intelligenda sint de liberis, & seruis fidelibus, cum Ecclesia (sicuti dicebam) de his, qui foris sunt, non curet. Et consequenter, quod licet privilegium immunitatis, vt potè favorabile, late interpretandum sit, non tamen plus sit extendendum, quam in terminis habilibus, & iuxta capacitatem subiectorum. Et ad declarationem Congregationis responderi posset, quod de ipsa non constet authenticè, vel quod intelligatur de infidelibus, qui ad Ecclesiam confugit, verè conuerti volens, iuxta ea, quae mox infra dicentur, & refert, & sequitur Barbosa tom. 2. de iure Eccles. cap. 3. num. 44.

Quapropter responderetur secundo: distinguo consequens. Ergo & gaudet Iudaeus, Saracenus, & quicumque alius gentilis immunitate Ecclesiae, si verè, siue Baptismo petito, siue non petito, conuerti velit, concedo: si conuerti simulet, nego. Atque ita contra Couarruiam, Clarum, Remigium, & alios in locis supra cit. Doctores absolute negantes docent. Gloss. marginalis in l. 1. Cod. de his, qui ad Ecclesiam confugij, & altera Gloss. in cap. inter alia, vers. extrahendus, de immunit. Eccles. Angel. verb. Immunitas, §. 13. Sylu. loco supra cit. Nauar. cap. 25. num. 10. Starez tom. 1. de religion. cap. 10. num. 10. & 11. Filiucius tract. 15. c. 6. quest. 5. num. 151. Gambacurta lib. 2. part. 2. cap. 7. n. 88. Tuschus verb. Ecclesia, conclus. 10. num. 28. Azor 2. part. lib. 9. cap. 9. quest. 9. Fatinae in append. de immunit. c. 5. num. 83. Lezana verb. Immunitas, num. 5. Gutierrez pract. 99. civil. lib. 3. quest. 7. num. 51. Baiar. ad Clarum quest. 30. n. m. 23. Layman lib. 4. tract. 9. cap. 3. num. 12. Cutellius cit. q. 22. n. 22. & Bonacina disp. 3. de primo Decal. precept. 9. 7. de immunit. §. 3. n. 5. Et probatur (vnde patet responsio ad opposita) quia par est, quod Ecclesia tueatur eos, qui ipsi inferuire volunt. Secundo, quia in cit. l. 1. C. de his, qui ad Ecclesiam confugij, excluduntur ab immunitate, qui simulatè se conuertunt: ergo tacite admittuntur, qui reuera fidem amplectuntur. Quapropter idem de iure Canonico dicendum est, argum. cit. c. inter alia, ibi: Iuxta statuta Canonum, & traditiones legum ciuilium. Tum quia leges ciuiles seruandae sunt, quotiescumque Canonice non contradicunt (vt est in casu nostro, quia nulla lex Canonica expressè de infidelibus disponit, gaudeant, vel non gaudeant immunitate) tum quia, cum dubium insurgit in lege Canonica, in omni sententia interpretatio petenda est ex lege Ciuili. Tertio, quia, sicuti dicebam, privilegium immunitatis videtur esse, non tam personale, quam locale, cum omnibus, etiam infidelibus, saltem si verè conuerti velint, competere videatur, praesertim quia, vt etiam dicebam, est privilegium favorabile, & sic etiam ad infideles, saltem si verè conuerti velint, extendendum, praesertim secundo, quia, vt supra similiter dicebam, sic apud Barbof. de iure Eccl. lib. 2. c. 3. n. 44. & tom. 5. in Collect. n. 39. declarauit Sacra Congregatio mense Febr. anno 1631. cuius declaratio, C etiamfi

etiam si de ipsa non constet authenticè, facit saltem opinionem valde probabilem, & in praxi sequendam.

Ad argumenta autem, quibus supra probabatur, quod privilegium immunitatis non competat infidelibus, si quidem loquantur de infidelibus, qui verè conuerti velint, facillè respondetur ex dictis; siquidem ad primum, & secundum patet, vt suprà. Ad 32 tertium autem respondetur distinguendo: par non est, quod ab Ecclesia defendatur is, qui eius gremio, tutelæ, ac fidei se committere non vult, distinguo: si attendatur eius delictum, & demeritum, concedo: si attendatur pietas matris Ecclesiæ, vt sic saltem alligat ad conuersionem, nego. Quod inde confirmatur: quia alioquin neque competere illud deberet hereticis, quin neque Catholicis delinquentibus, præsertim excommunicatis, cum & hi, si attendatur ipsorum delictum, & demeritum, indigni sint, qui defendantur ab Ecclesia, & eius immunitate gaudeant. Ad quartum respondetur: nego antecedens, & ad probationem, quod Ecclesia non loquatur de iis, qui foris sunt. Respondetur distinguendo: si imponat præcepta, concedo, quia non habet in eos iurisdictionem: si conferat privilegia, quæ etiam non subditis conferri possunt, nego; quia sic allicit ad conuersionem, & magis ostendit suam pietatem. Itaque Infidelis, seu Gentilis, satis probabile est, quod gaudeat immunitate Ecclesiæ, saltem in casu, quod verè conuerti velit, siue petendo, siue non petendo explicite Baptismum.

34 Cæterum, si Gentilis ante patratum delictum, & conceptum iudicis timorem signa dederit conuersionis, confugiens ad Ecclesiam, & Baptismum petens, præsumitur non simulatè, sed ex animo petere, quia tunc petere præsumitur ex eadem voluntate, qua primò Baptismum desiderabat, non autem ex animo vitandi pœnam, & se securum reddendi in Ecclesia. Si autem post patratum delictum, & conceptum iudicis timorem Baptismum petat, præsumitur simulatè petere, & solum pœnæ vitandæ causa; ideoque (nisi contrarium appareat) ab Ecclesia extrahi poterit. Atque ita deciditur in dist. 1. 1. Cod. de his, qui ad Ecclesias confugiunt, & docent Decian. cap. 28. n. 2. Gambacutta, Peregrinus, Suarez, Farinacius, Layman, & Bonacina in locis suprà cit.

35 An autem hæc præsumptio sit iuris, & de iure, ita vt aduersus ipsam nulla admittatur probatio in contrarium.

Negant Suarez, Farinacius, Layman, Bonacina ubi suprà. Peregrin. de immunit. cap. 12. num. 1. & Diana part. 4. tract. 1. res. 50. dicuntque solum esse præsumptionem iuris, ita vt admittatur probatio in contrarium. Quinimò ad Ecclesiæ Prælatum pertineat, vt in hoc casu voluntatem rei Baptismum petentis examinet, & si iudicari verè à Deo eum esse inspiratum, immunitatem ei concedat, vt à indice extrahi ex Ecclesia non possit.

36 Affirmant autem probabilius Abb. in dist. cap. inter alia, num. 6. Marcha de iurisd. part. 3. cap. 51. num. 33. Megalini in 3. part. lib. 4. cap. 2. Sarpus de iure asylo- rum, cap. 5. fol. 58. & quidam alij, quia tunc est præsumptio iuris, & de iure, quando ius certum quid

37 statuit ob præsumptionem, quam habet (vt rectè probat Menoch. de præsumpt. lib. 1. quest. 3. num. 16. & segg. & Sanchez de matrim. lib. 7. disput. 37. num. 7. & 8. &

38 alij passim.) At in præsentis ius civile statuit, gentilem confugiensem ad Ecclesiam, & Baptismum petentem, non esse defendendum ab Ecclesia, ob præsumptionem, quam habet, quod simulatè petat: ergo præsumptio de tali simulatione est iuris, & de iure; atque adeo aduersus ipsam non admittitur probatio. Intellige, directæ: indirecta enim, qua scilicet funda-

mentum simulationis excluditur, admitti potest, & debet, vt rectè ex communi probat Sanch. n. 33. Erit autem probatio indirecta in præsentis, si probet is aliis rationibus præter delictum patratum, motum se fuisse ad petendum Baptismum. Interim verò dum hæc indirecta probatio sit, poterit Ecclesia ad se confugiensem defendere, factaque probatione si iudicet petitionem ex vero animo conuersionis ortam fuisse, concedere debet immunitatem Ecclesiasticam, sicut & Baptismum; secus verò, si id probatum non fuerit. Vide Decianum, Gambacuttam, Peregrinum, Suarez, Farinac, Layman, & Bonac. in locis suprà cit. ex dictis sequitur, quod multò magis immunitate gaudeant catechumeni; quia licet non sint baptizati, sunt tamen fideles, & desiderant esse in Ecclesia. Quapropter multò magis æquum est, vt ipsa eos defendat, præsertim cum iura illos non excludant, quin potius cum generaliter loquantur, includant.

SECTIO V.

An gaudeat bannitus, & condemnatus ob delictum?

SUMMARIUM.

- 1 Bannitus, & condemnatus ob delictum, licet ob delictum exceptum, non tamen si fuerit condemnatus plenè probationibus, gaudet immunitate.
- 2 Bannitus non debet post condemnationem esse melioris conditionis, quam ante condemnationem.
- 3 Condemnatus ex solis indicis, & ex probationibus non concludentibus, gaudet immunitate.
- 4 Bannitus multo magis gaudebit si quomodocumque condemnatus fuerit ob delictum non exceptum.

Respondetur, quod etiam gaudeat bannitus, & condemnatus ob delictum, quamvis ob delictum exceptum (non quidem, si fuerit condemnatus plenè probationibus; quia tunc, si ante condemnationem non gaudet, multo minus post condemnationem gaudebit, vt rectè notauit Farinac. de carcerib. q. 28. n. 47. quia non debet post condemnationem esse melioris conditionis, sed si condemnatus sit ex solis indicis, & ex probationibus non concludentibus.) Ratio est, quia tunc potius ob contumaciam, quàm ob delictum exceptum condemnatus est, & per fugam ad Ecclesiam non tam intendit fouere inobedientiam, quàm vitare condemnationem. Atque ita docet Clarus in pract. §. fin. q. 3. Mantica, Nauarrus, & alij, quos citat, & sequitur Farinac. de carcerib. q. 28. n. 47. & in append. de immunit. c. 2. n. 42. & segg. & Lezana verb. Immunitas Eccles. n. 16. Quidquid in contrarium in aliquo sensu sentire videatur Decian. 2. p. tract. crimin. lib. 6. cap. 27. n. 8. Et multo magis gaudebit, si quomodocumque condemnatus fuerit ob delictum non exceptum. Vide quæ dicuntur dub. 34. s. el. 27.

SECTIO VI.

An gaudeat captus, & fugiens à carcere, vel exilio?

- 1 Captus, & in carcere inclusus, si fracto carcere ad Ecclesiam confugiat, gaudet immunitate.
- 2 Deportatus, vel Exul, si à loco deportationis, vel exilij ad Ecclesiam confugiat, gaudet immunitate.

3 Qui

SECTIO VII.

An gaudeat, qui ex manibus ministrorum Iustitiæ se recipit ad Ecclesiam: & quid si ex manibus eorum ereptus fuerit ab aliis: vel si cum satellite se receperit ad Ecclesiam?

SUMMARIUM.

- 1 Captus, & à manibus ministrorum Iustitiæ confugiens ad Ecclesiam, gaudet immunitate Ecclesiastica.
- 2 Ereptus ab aliis à manibus satellitum, vel trahens se cum ministris Iustitiæ, si se recipiat in Ecclesia, gaudet immunitate.
- 3 Vix lex non distinguit, neque nos distinguere debemus.
- 4 Vinculus à satellitibus si per Ecclesiam ad carceres ab ipsis ducatur, non gaudet immunitate, quia non à se, sed ab aliis vinculus ducitur.
- 5 Carceratus non gaudet immunitate, si in carcere existens confugiat ad sacerdotem ibi administrantem Eucharistiam.
- 6 Carceratus ductus per Ecclesiam à Birruariis non necessario, sed voluntarie in sententia nonnullorum Doctorum gaudet immunitate.
- 7 Viraque opinio est probabilis, prior in rigore iuris est probabilior, secunda vero dicitur magis pia, & in praxi amplectenda.

EX dictis sequitur primum, quod etiam gaudeat, qui ex manibus ministrorum Iustitiæ se recipit, seu confugit ad Ecclesiam, quia in tali casu etiam proprie ad illam confugit. Atque ita ex communi etiam contra eosdem supradictos Doctores docent Abb. Sylv. Angelus, Tusch. verb. Ecclesia, concl. 10. num. 21. & 30. Decian. lib. 6. cap. 28. num. 32. Gutierrez lib. 3. quest. 6. n. 4. & 5. Genuensis in praxi ap. 22. num. 10. Layman lib. 4. tract. 9. n. 9. Farinac. in append. de immunit. c. 15. n. 196. & Anastas. Germon. de sacrorum immunit. lib. 3. c. 16. n. 56. Quod & verum arbitror contra Sanch. in select. disp. 44. num. 52. Nouarium in summa Bullarum, tit. de immunit. Eccles. num. 14. Paqualigum decis. 489. per totam, si è manibus Satellitum fuerit ereptus ab aliis, vel si secum per vim ad Ecclesiam trahat ministros Iustitiæ; quia adhuc verum est dicere, quod proprie ad Ecclesiam se recipit, seu confugit, & ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, præsertim cum immunitas sit fauorabilis, & poenæ restringendæ: Atque ita docent Farinac. in append. de immunit. ap. 15. num. 196. Mar. Ital. de immunit. Eccles. lib. 1. cap. 6. §. 2. num. 70. & seqq. Ghillinus in summa, verb. Ecclesia, num. 2. Henr. Canisius lib. 3. decret. tit. 12. de immunit. Eccles. fol. 241. Cæsar Locatellus in Breviario de Tortura, inspect. 5. num. 162. Correa in relect. ad cap. inter alias, de immunit. Eccles. part. 3. num. 21. Trullench. in Decalog. tom. 1. lib. 1. cap. 11. dub. 1. num. 11. Glianes de censuris, verb. extrahens, num. 18. Bonacina tom. 2. disp. 4. quest. 8. punct. 6. num. 10. Gutierrez in qq. pract. lib. 3. g. 4. num. 10. & Diana part. 1. tract. 1. resol. 29. & 36. & part. 4. tract. 1. resol. 106. contra Peguetam decis. 251. Gamma. decis. 141. Ambrosinum de immunit. cap. 10. num. 10. Paqualigum decis. 486. & Nouarium in summa Bullarum, tit. de immunit. Eccles. n. 14. Vide quæ diffusius dicuntur infra dub. 19. sect. 2. & dub. 33.

Quamvis non gaudeat item, si à ministris Iustitiæ per Ecclesiam ad carcerem, vel ad supplicium vinculus

C 2 ducatur

- 3 Qui factio carcere fugit ad Ecclesiam, non committit casum exceptum.
- 4 Captus, & in carcere inclusus, subest Potestati, & Iudicio iudicum, dum in eorum iurisdictione existit, secus si extra illam exeat, sicut de facto existit, cum ad Ecclesiam se recepit.
- 5 Carceratus fugiens à carcere delictum non committit; quia utitur iure suo, & dato, quod committat, non committit delictum exceptum.
- 6 Limita nisi delictum, ob quod carceratus erat, esset de exceptis, quia tunc immunitate non gauderet.
- 7 Delictum quousque poena purgatum non est, idem quoad omnes effectus reputatur, & ex fuga non fit lenius, sed potius augetur.

RESPONDETUR, quod gaudeat etiam captus, & in carcere inclusus, si fracto carcere fugiens ad Ecclesiam confugiat (idemque dicas cum Genuensi in praxi, cap. 22. n. 1. de deportato, vel exule, si à loco deportationis, vel exilij fugam assumendo ad Ecclesiam similiter se recipiat,) quia privilegium immunitatis Ecclesiasticæ conceditur omnibus, qui ad illam confugiunt, præter casus exceptos: sed qui fracto carcere fugiens ad Ecclesiam confugit, non committit casum exceptum: ergo, &c. Atque ita ex communi docent Abb. in cap. inter alias, in fin. de immunit. Eccles. Sylv. verb. Immunitas 3. g. 3. §. 5. Angel. §. 19. Nauar. c. 25. n. 19. Couarru. 2. var. cap. 20. n. 13. Clarus §. fin. 9. 3. Farinac. de carcerib. quest. 28. n. 41. in append. de immunit. c. 14. n. 200. Tusch. verb. Ecclesia, concl. 10. n. 30. Suarez lib. 3. de reuerentia delicta locis sacris, c. 11. n. 18. & 19. Decian. tract. crimin. 2. p. lib. 6. cap. 28. n. 28. Ambrosin. de immunit. Eccles. c. 10. n. 11. Layman lib. 4. tract. 9. c. 3. n. 9. Peregrin. de immunit. cap. 5. n. 9. Diana p. 1. tract. 1. resol. 19. Barbosa in Collect. tom. 1. lib. 3. tit. 49. c. 6. n. 11. Correa in relect. de immunit. p. 2. n. 13. Nouarius in summa Bullarum, tit. de immunit. c. 10. n. 11. Cutell. de immunit. Eccles. §. 19. lib. 1. Lezana verb. Immunitas, n. 16. & Bonac. q. 7. de immunit. §. 2. n. 10. contra Petrum Gregorium Syntag. iuris lib. 13. cap. 22. n. 2. vers. non effractores carcerum, Gambacurt. lib. 4. c. 22. num. 9. in fin. Naldum in summa, verb. Reus, n. 13. Iustum Oldellob in pract. crimin. tit. 5. caut. 17. n. 7. & nonnullos alios apud Couar. cit. n. 13. & Suar. n. 18.

Neque obstat, si dicas, quod captus, & in carcere inclusus subest potestati, & iudicio Iudicum: ergo contra iustitiam facit, si à tali iudicio se eximat, & consequenter (cum Ecclesia non faueat iniustis) immunitate non gaudebit.

Respondetur enim, quod subest potestati, & iudicio Iudicum, dum in eorum iurisdictione existit; at secus, si extra illam exeat, sicut de facto exit, cum ad Ecclesiam se recipit, seu confugit. Neque in hac fuga delictum committit, quia utitur iure suo: & dato, quod committat, non committit delictum exceptum. Vide etiam quæ dicuntur sect. 10. dub. 24. & sect. 17. dub. 33.

Excipe tamen, si delictum, pro quo reus manebat in carcere, immunitate non gauderet, vel ob quod illam exclusus fuerat, quia tunc non est dubium, eandem causam manere, ut immunitate etiam frui non debeat; siquidem delictum, quousque poena purgatum non est, idem quoad omnes effectus reputatur, & ex fuga non fit lenius, sed potius augetur, l. insciando, §. infans, ff. de furtis, naturaque æquum est (ut aiebat Vlpianus in l. 1. ff. si is testam. liber esse iuss. erit, &c.) non esse impunitum eum, qui sub hac spe audacior factus est: quapropter ob tale delictum, pro quo Ecclesiæ immunitatem non concedit, reus è loco Sacro extrahi potest, seruata tamen forma in Bulla Gregorij XIV. præscripta, de quo infra. Sic Farinac. de carcerib. c. 28. n. 46. & Peregrin. c. 5. n. 10. Vide etiam Peguetam decis. 17.

Thom. Delbene, de Immunit. Eccl. Pars I I.

ducatur, & inde exire recusans, per vim extrahatur; quia tunc non ipse ad Ecclesiam se recipit, seu confugit (sicuti requirunt leges Ciuiles, & Canones, & nouissime ita Constitutio Gregorij XIV. ibi: *Vi laicis ad Ecclesias, Locaue Sacra, & religiosa pradieta confugientibus, &c.*) sed per illam vinctus ab aliis ducitur: quapropter in sententia omnium neque gaudet, si in carcere existens ad sacerdotem Eucharistia Sacramentum portantem intra carcerem confugiat. Atque ita docent Tuschus *verb. Ecclesia, conclus. 12. num. 28.* Couarr. *lib. 2. var. resol. cap. 20. num. 17.* Graff. *part. 1. lib. 2. cap. 48.* Scortia *Theor. 385.* Suarez *de relig. lib. 3. cap. 11. num. 18.* Farinac. *de carcerib. quest. 28. num. 69.* & in *append. de immunit. cap. 15. n. 201.* Decian. *tract. crimin. lib. 6. cap. 28. num. 30.* Lezana *verb. Immunitas, num. 19.* Gutierrez *lib. 3. q. 9. q. 6.* Tannerus *in 2.2. disp. 5. q. 8. dub. 1. num. 17.* Bobadilla *in Polit. tom. 1. lib. 2. cap. 14. num. 61.* (qui in *gl. li. A.* plures alios Doctores adducit. Ambrosin. *de immunit. Eccles. cap. 10. num. 10.* Cutellius *de immunit. Eccles. lib. 1. quest. 25. num. 8.* & *quest. 30.* Azeuedo *in l. 1. tit. 2. lib. 2. num. 11.* vbi sic decisum refert, & Bonacina *disput. 3. quest. 7. de immunit. §. 2. num. 10.* Quamvis contrarium defendant Clarus *lib. 5. quest. 30.* Nauarr. *cap. 25. num. 19.* Boët. *de cis. 100.* Germon. *de immunit. lib. 3. cap. 16. num. 35.* Megalium *consil. 46.* Villagut. *de extens. legum, cap. fin. num. 40.* & alij à Bobadilla loco supra cit. in *glos. li. B.* citati. Item & Peregrinus *de immunit. cap. 5. num. 8.* saltem in casu, quo reus ducatur ad carcerem per Ecclesiam non necessariò, sed voluntariè; cum scilicet per alium locum ad carcerem duci possit. Vide etiam Fagundez *de preceptis Ecclesie, precept. 2. lib. 4. cap. 4. num. 57.* & Diana *part. 1. tract. 1. resol. 30.* qui utramque opinionem dicunt esse probabilem, etsi priorem dicant esse in rigore iuris probabiliorem; posterioriorem autem esse magis piam, & idè in praxi amplectendam. Vide etiam Farinacium in *Append. de immunit. cap. 15. num. 205.*

S E C T I O V I I I.

An gaudeat condemnatus ad mortem, si similiter, cum ad supplicium ducitur, ex manibus ministrorum iustitiæ se recipiat ad Ecclesiam.

S V M M A R I V M.

- 1 Condemnatus ad mortem, si cum ad supplicium ducitur, è manibus ministrorum Iustitiæ confugiat ad Ecclesiam, gaudet immunitate.
- 2 Ductus ad supplicium mortis, si per viam secum trahat Iustitiæ ministros ad Ecclesiam, gaudet immunitate, secus si ab illis ducatur per Ecclesiam ad locum supplicij.

SEquitur secundò, quod propter eandem rationem etiam gaudeat condemnatus ad mortem (ob delictum scilicet non exceptum) si similiter, cum ad supplicium ducitur, ex manibus ministrorum Iustitiæ se recipiat, seu confugiat ad Ecclesiam. Decian. *num. 29.* Ambrosin. *num. 13.* Suar. *cap. 11. num. 18.* Graff. *1. part. lib. 2. cap. 48. num. 7.* Farinac. *de carceribus, quest. 28. num. 44.* in *append. cap. 15.* Gambacurta *lib. 4. cap. 18. num. 7.* & Peregrin. *cap. 5. num. 4.* & seqq. item si per vim secum trahat ad Ecclesiam ministros Iustitiæ, quamvis non etiam, si ab illis vinctus ducatur per Ecclesiam ad locum supplicij, vt supra dicebam, & docent Tuschus *num. 22.* Farinacius *cit. cap. 15.*

num. 197. Lezana *verb. Immunitas, num. 19.* Decian. *cit. cap. 28. num. 29.* Gutierrez *quest. 4. num. 10.* & alij passim. Vide quæ dicuntur *infra dub. 24. sect. 17.*

S E C T I O I X.

An gaudeat condemnatus ad trirèmes, si similiter ex his se recipit ad Ecclesiam?

S V M M A R I V M.

- 1 Condemnatus ad Trirèmes, siue ad tempus, siue ad semper, si à trirèmbus confugiat ad Ecclesiam, gaudet immunitate.
- 2 Fugiens à trirèmbus gaudet Indulto, si non fuerit illuc damnatus pro crimine excepto in ipso Indulto: ita dic si non fuerit illuc damnatus pro crimine excepto ab ipsa Ecclesia.
- 3 Fugiens à trirèmbus, si non gaudeat immunitate ob crimen exceptum, propter quod illuc est damnatus, non est puniendus de fuga, & antequam de Ecclesia extrahatur, talis remissio per Episcopum est ei impetranda.
- 4 Ecclesia reddit delinquentem securum à pœna non solum infligenda, sed etiam inflicta.
- 5 Opinio distinguendum, quomodo condemnatus ad trirèmes, si inde aufugiat, debeat gaudere immunitate, nempe, si reclamauerit, vel consenserit in pœna, & similibus, ab auctore reuocetur.
- 6 Seruus pœna hodie quis non efficitur per condemnationem Trirèmium, vel cuiuscunque alterius operis publici, etiam in perpetuum.
- 7 Seruus pœna licet effectus sit damnatus ad mortem, si tamen quando ad supplicium ducitur, se subducatur è manibus satellitum, gaudet immunitate.
- 8 Condemnatus ad vapulandum, si ad Ecclesiam confugiat, gaudet immunitate.
- 9 Seruus si fugiat ad Ecclesiam non liberat se à Potestate Domini, reus tamen se liberat à potestate Iudicis.
- 10 Seruus, qui fugit ad Ecclesiam non est reus alicuius criminis, & ab Ecclesia non defenditur, cum eius dominium, & possessio sit apud dominum.
- 11 Damnatus ad trirèmes est verè reus (sicut & miles, qui per fugam militiam deserit) & propter sententiam latam, & pœnam inflictam contra eum, non desinit esse reus.
- 12 Nemo hodie etiam per condemnationem ad opus publicum in perpetuum pœna seruus efficitur.
- 13 An si quis confugiat ad Ecclesiam è trirèmbus, ubi non ex sententia, sed ex locatione, & conductione additus erat, gaudeat immunitate, est dissensio.
- 14 Famuli ad præstanda seruitia conuenia cogi possunt, & tales, qui ita se locauerunt, censentur vt famuli.
- 15 Limita si transactio tempore conductionis cogerentur remigare, nam non amplius famuli, sed adscriptiui dici possunt.

SEquitur tertio, quod propter eandem rationem etiam gaudeat condemnatus ad trirèmes, siue ad tempus, siue ad semper ad illas fuerit condemnatus, si similiter etiam è trirèmbus confugiat ad Ecclesiam. Et confirmatur, quia sicuti docet Mastrillus *de indulto, c. 42. n. 5.* fugiens è trirèmbus gaudet indulto, si non fuerit illuc damnatus pro crimine excepto in ipso indulto: ergo multò magis gaudere debet immunitate Ecclesiæ, si similiter non fuerit illuc damnatus pro crimine excepto ab ipsa Ecclesia. Atque ita contra Martham *de iurisdic. p. 2. c. 15. n. 17.* Megalium *in 3. part. lib. 4. c. 2. q. 1. num. 33.*

num. 33. Sarpum de iure Affylorum, cap. 5. fol. 54. Cutellium de immunitat. Eccles. lib. 1. quest. 25. num. 8. & quest. 40. per totam, Gamma decif. 362. & Villadieg. in Polit. cap. 3. num. 215. (qui tamen admittunt, quod talis cogi solum debeat redire ad remigandum ad tempus prius statutum, non item ad sustinendam ob fugam poenam aliam, cum huius remissio prius quam Iudici seculari tradatur, ab Episcopo, vel Ecclesiae Praeposito obtineri debeat) docent Pereira de manu Regia, part. 2. cap. 50. num. 17. Ludouicus Correa in relect. ad cap. inter alia, de immunit. Eccles. part. 3. quest. 4. num. 9. Antonius de Marinis quotid. resolut. cap. 177. num. 2. Trullench. in Decalog. tomo 1. lib. 1. cap. 11. dub. 3. num. 29. Nouarius in Summa Bullarum, tit. de immunit. Eccles. num. 27. Diana part. 1. tract. 1. resol. 40. & Lezana verb. Immunitas, num. 16. Giurba in consil. crimin. consil. 30. num. 21. ex eo, quia Ecclesia reddit delinquentem securum à poena, non solum infligenda, sed etiam inflicta; sicuti pluries fuisse decilum in cit. consil. 30. testatur, & colligitur ex cap. id constitutum, quest. 12. ibi: Et ab omni poenarum genere sint securi.

Hinc opinio distinguendum (quod, si reus, qui è trirremibus ad Ecclesiam confugit, sit loco depositi ibi condemnatus, vel certam habeat condemnationem, sed sit reclamatum, & pendeat reclamatio, vel compleuerit tempus, sed ibi generalem expectando libertatem detineatur, in his casibus immunitate gaudet: si verò certam habeat condemnationem, de qua non pendeat appellatio, vel pro delictis commissis deferuire ibi concordauerit, & tempus deferuendi nondum compleuerit, in his casibus immunitate non gaudeat, quia poenae seruus effectus sit, & sic tempus deferuendi complere debeat) mihi non probatur, tum ob rationes dictas, tum etiam, quia hodie per condemnationem huiusmodi, vel ad quodcumque aliud opus publicum, etiam in perpetuum, seruus poenae quis non efficitur, iuxta textum in Authent. sed hodie, Cod. de donat. inter vir. & vxor. Excepto casu, si ad mortem sit condemnatus, vt patet ex l. qui ultimo, ff. de panis. Adde, quod etiam si ad mortem sit condemnatus, licet seruus poenae efficiatur, si tamen, quando ducitur ad supplicium, ad Ecclesiam confugit, immunitate gaudet, vt communiter docent Doctores: ergo gaudere etiam debebit in omni alio casu (nisi ad triremes condemnatus sit pro crimine excepto, ratione cuius immunitate quidem priuatur, vt rectè dixit Cutellius loco supra cit. numero 10. & in simili Gambacurta lib. 4. cap. 19. num. 20.) & multò magis, si condemnatus fuerit ad vapulandum, vt rectè notarunt Pereyra, & Correa in locis supra cit. dub. 24. sect. 17.

Obiicies ex Cutellio loco cit. Si seruus fugiat ad Ecclesiam, non liberat se à potestate domini: ergo nec Reus, qui per crimen, maximè accedente sententia, sit seruus publicus, & seruus poenae, liberabit se à potestate Iudicis, & Iustitiar.

Respondetur, disparitas est, quia seruus, qui fugit à domino ad Ecclesiam, non est reus alicuius criminis, vt suppono; & idè si ad Ecclesiam fugiat, ab Ecclesia non defenditur, cum eius dominium, & possessio sit apud dominum, vt patet ex cap. inter alia, §. si verò, de immunit. & ex l. presenti, §. fin. Cod. de his, qui ad Eccles. confugiunt. At non ita est in casu nostro, cum damnatus ad triremes sit verè reus (sicut & miles, qui per fugam militiam deserit) & propter sententiam latam, & poenam inflictam contra ipsum non desinat esse reus. Adde, quod (vt supra dicebam ex Auth. sed hodie, & notat Correa in relect. de immunit. part. 2. n. 9.) nemo hodie etiam per condemnationem ad opus publicum in perpetuum, poenae seruus efficitur.

Thom. Delbene, de Immunit. Eccl. Pars II.

Obiicies secundò ex eodem Cutellio: Canones impertiuntur reis non totalem, sed solum vitæ, & membrorum immunitatem, qua à Prælato Ecclesiae obtenta, Iudici seculari eos tradi volunt, ex cap. id constitutum, §. c. inter alia, quest. 12. ergo.

Respondetur: nego antecedens, qua de re vide infra dub. 31. 37. & 39.

Caterum an, si qui confugit ad Ecclesiam è trirremibus, ibi non ex sententia, sed ex locatione, & conductione addictus erat, gaudere etiam debeat immunitate.

Negat probabiliter Cutellius num. 17. quia tali nec poenae, nec rei confugientis definitio conuenit; quin talis contineri videtur sub dispositione c. metuentes, 17. quest. 4. & l. presenti, §. fin. C. de his, qui ad Eccles. confug. vbi de famulis cauetur, quod ad præstanda seruitia cogi debeant: ergo, &c. Excipitur tamen nisi cogereetur redire ad remigandum transacto conductionis tempore; quia tunc ille, cum transierit tale tempus, non amplius famulus, vel adscripticius dici potest, sic Cutell. 15. Vide etiam Barbofam de iure Eccles. tom. 2. c. 3. num. 33.

Affirmat autem, & probabiliter etiam, simpliciter Giurba, iuxta ea, quae dicuntur infra, dub. 11.

SECTIO X.

An gaudeat quis, si præstito iuramento de redeundo in carcerem, se recipiat ad Ecclesiam?

SVMMARIVM.

- 1 Carceratus, si præstito iuramento Custodi de redeundo inde confugiat ad Ecclesiam, gaudet immunitate.
- 2 Amplia procedere non solum in carceratione iniusta, veram etiam iusta.
- 3 Peritrium, cum non sit vnum de criminibus exceptis, non tollit Ecclesiae immunitatem.
- 4 Iuramenti relaxatione impetrata, cessat Peritrium.
- 5 Reus qui præstito Iuramento de redeundo ad carcerem, si nolit redire, sed se in Ecclesia defendere, potest Prælatus concedere facultatem, vt habita locatione de impunitate poenae corporalis, ab Ecclesia extrahatur, seu si adsit periculum poenae mortis.

Sequitur quartò, quod etiam gaudeat, si præstito iuramento Custodi carceris de redeundo in carcerem, ad Ecclesiam confugiat. Quod verum est non solum, si carceratio erat iniusta (in quo omnes conueniunt) sed etiam, si erat iusta, & sine rei mortis periculo, quia peritrium (cum non sit vnum de criminibus exceptis, vt dicitur infra dub. 24. sect. 12.) non tollit immunitatem Ecclesiae, & ex alio capite, vt suppono, non erat carceratus pro crimine excepto. Adde, quod forsitan impetrari poterit relaxatio iuramenti, & sic cessabit peritrium. Atque ita ex communi docent Abbas in cit. cap. inter alia, Sylu. verb. Immunitas 3. quest. 3. Angel. §. 19. Couar. 2. var. cap. 20. num. 13. Suarez cap. 11. numero 18. Layman lib. 4. tract. 9. cap. 3. num. 9. Fatinacius in append. de immunit. cap. 15. num. 200. & de carceribus, quest. 28. num. 43. Diana part. 3. tract. 1. resol. 37. Ambrosin. cap. 10. num. 12. & Fagundez 2. part. de præceptis Ecclesiae, lib. 4. cap. 4. num. 58. contra Decianum tract. crimin. lib. 6. cap. 28. num. 21. Cutellium de immunitat. Eccles. lib. 1. quest. 19. num. 4. & seqq. Peregrinum de Immunit. cap. 5. num. 10. Azorium 2. part. lib. 9. cap. 9. vers. quid dicendum, & nonnullos alios apud Couar. & Suar. in locis supra cit.

C 3. Caterum

Cæterum, quod subdit Fagundez loco citat. & docent etiam Couarrun. Syluester, Layman Cutellius, & Suarez *ubi supra* (nempe, quod si reus in tali casu iuste detentus, ad carcerem nolit redire, possit Prælatus concedere facultatem, ut habita cautione de impunitate poenæ corporalis, ab Ecclesia extrahatur; quamvis secus, si talis poenæ morale periculum subesset (mihi cum Gambacurta *lib. 4. cap. 25. num. 20.* non probatur) saltem si custodi carcerum ex tali rei fuga periculum mortis non imminet; quia talis traditio privilegium immunitatis simpliciter (exceptis casibus in iure expressis) reo concessum destrueret. Accedit, quod Gregorius XIV. in sui Constitutione prohibet extractionem fieri, etiam pro quavis pace, & causa: Neque inde fit (ut obiciunt Aduersarij) quod Ecclesia faueat delicto, sed quod faueat delinquenti, ob delictum commissum; præsertim, quia talis non peccat formaliter, quia est in Ecclesia, sed solum quia non reddit, siue sit in Ecclesia, siue alibi, quod materialiter, & impertinenter se habet ad peccatum. Et ex alio capite custos carcerum sibi imputet, si non didicerit cautius agere, sicuti debebat.

SECTIO XI.

An gaudeat clericus comparatiue ad Iudices sæculares.

SUMMARIUM.

- 1 Clericus etiam comparatiue ad Iudices sæculares gaudet immunitate, siue sub sit eorum iurisdictioni, siue non.
- 2 Clericus non debet esse deterioris conditionis, quam laicus.
- 3 Clericus, si non seruet requisita Tridentini, priuatur privilegio personali, non autem locali.

Respondetur, quod gaudeat etiam clericus (si loquamur comparatiue ad Iudices sæculares) siue eorum iurisdictioni non subdatur (quod est certum) siue etiam, si ex defectu alicuius requisiti, subdatur, quia tunc clericus reputatur tanquam laicus, atque adeo non habet esse deterioris conditionis, quam laicus: quapropter licet in tali casu priuetur privilegio personali clericorum, non tamen priuatur privilegio locali sacrorum locorum, iure communi generaliter concessio, etiam laicis. Atque ita ex communi sententia Doctorum docent Nauarrus *cap. 25. num. 12.* Suarez *lib. 3. cap. 10. num. 7.* Genuensis *in praxi, cap. 22. num. 11.* Bonacina *de immunitate quest. 7. §. 3. num. 6.* Filliucius *tract. 15. cap. 6. quest. 8. num. 151.* Gambacurta *lib. 4. cap. 11.* Farinac. *de carceribus, quest. 28. num. 7. & in append. cap. 2. num. 34. & seqq.* Germon. *de sacr. immunit. lib. 3. cap. 26. num. 90. & seqq.* Mar. Italia *lib. 1. cap. 3. §. 1.* Sacra Congregatio Cardinalium, teste Farinacio *citat. capite 2. numero 36. ad fin.* & alij contra nonnullos apud citatos Doctores, præsertim Farinacium *citat. num. 36.* Vide *infra sect. 14.*

SECTIO XII.

An clericus, qui non subditur iurisdictioni Iudicum sæcularium, sed Ecclesiasticorum, gaudeat comparatiue ad Iudices Ecclesiasticos, non quidem in casibus exceptis (in quibus certum est, quod non gaudeat, quia nullibi reperitur hoc speciale privilegium, & pro eis personali quoque per degradationem immunitate exuuntur, uti docent ex communi Suarez *lib. 3. de religion. cap. 10. num. 7.* Farinacius *de carceribus, quest. 28. num. 8. & append. de immunit. Eccles. num. 35.* Barbosa *tom. 2. de iure Eccles. cap. 3. num. 45. vers. Et multo magis*, & Cutellius *de immunit. Eccles. lib. 1. quest. 20. num. 11. & quest. 23. num. 25.* contra Bernardum Diaz *præf. cap. 123. in fin.*) sed in casibus non exceptis?

SUMMARIUM.

- 1 Clericus, qui non subditur iurisdictioni Iudicum sæcularium, sed Ecclesiasticorum, non gaudet immunitate Ecclesia comparatiue ad Iudices Ecclesiasticos.
- 2 Immunitas Ecclesia non derogat Potestati Ecclesiasticæ, sicut derogat Potestati Laici.
- 3 Sententia Ecclesiastica contra delinquentem ferri potest in Ecclesia, secus si sit Laicalis.
- Prælatus Ecclesiasticus potest exercere iurisdictionem suam in locis sacris.
- 4 Immunitas personalis debita Clericis non impedit eorum punitionem a Iudice Ecclesiastico.
- 5 Immunitas personalis est maior quam Ecclesiarum asylum, cum Clerici sint Dei templum vinum.
- 6 Iudex Ecclesiasticus citra ullam Ecclesia violationem, potest punire suos subditos Clericos.
- 7 Immunitas Ecclesia ladiuntur quando contra eius Prælati voluntatem, delinquens ibi existens extrahitur.
- 8 Clericus cum extrahitur a Iudice Ecclesiastico, ex voluntate Ecclesie extrahi dicitur.
- 9 Iniuria facta Ecclesia censetur facta Prælato, & e contra.
- 10 Iudex Ecclesiasticus maiorem potestatem habet in Ecclesia, ex qua reus extrahitur, quam Iudex sæcularis.
- 11 In iudicio Ecclesiastico non ita seuerè agitur ad corporis poenam, & publicam vindictam, ad quam euitandam introducta est Immunitas Ecclesiarum, sicuti in sæculari.
- 12 Immunitas Ecclesiarum propriè tantum introducta videtur comparatiue ad Iudices sæculares (quominus scilicet reos ab Ecclesia extrahere possint) non item comparatiue ad Iudices Ecclesiasticos.
- 13 Clericis delinquentis ab Ecclesia extractio Ecclesia nec dedecus, nec irreuerentiam gignit.
- 14 Prælatus Ecclesiasticus tenetur defendere loci sacri immunitatem, cuius est Ordinarius.
- 15 Clericus si ob delicta non posset extrahi ab Ecclesia a suo Prælato, ratio puniretur.
- 16 Constitutio Gregoriana, que reducit antiquos Canones ad unam formam, mentionem facit de laicis, & non de Clericis.
- 17 Ex assumptione opposita Speciei, alterius remotio sequitur.

18 Ecclesiasticus, & laicus, cum duo sint directe contraria, mutuo se emittunt, ita ut admissio vno emittatur alterum.

19 Prælati permittitur etiam in Ecclesiis circa immunitatis violationem, subditos suos punire, ac verberibus afficere, & ideo possunt illos ab Ecclesia extrahere, et loco decentiori puniant.

20 Maius decus, & honor Ecclesia est, quod Ecclesiastici puniantur, ne laicis scandalum generetur.

21 Clericis convenit sanctitas, & maior quam laicis integritas.

22 Pontifex quia in Bulla nullam mentionem fecit de Episcopis, sequitur quod ipsis noluerit hanc suorum Clericorum extractionem prohibere directe, vel indirecte.

23 Loquentium persona semper excepta censetur ex vulgaris iuribus.

24 Religiosorum excessus gravibus poenis puniuntur, qui tamen semper in locis sacris morantur.

1 **R**esponderetur negativè, quia Immunitas Ecclesiæ non derogat potestati Ecclesiasticæ, sicut derogat potestati laicali: ergo, &c. Consequentia patet: antecedens probatur, quia sententia delinquentis Ecclesiastica pronunciari potest in Ecclesia, quamvis non sic laicalis, cap. præceptum 2. quæst. 2. & tradit Gloss. in cap. nullus clericorum 17. quæst. 4. & Abbas in cap. inter alia, num. 13. de immunit. Ecclesiæ, tum quia sicut potest exercere iurisdictionem suam Princeps secularis in locis sibi subiectis, ita etiam debent posse exercere suam Prælati Ecclesiastici in locis sibi subiectis, cuiusmodi sunt Ecclesiæ, & loca sacra: tum quia immunitas personalis debita clericis, non impedit eorum punitionem à Iudice Ecclesiastico: ergo nec impedit immunitas localis, quæ minor est, siquidem immunitas personalis est maior, quam Ecclesiarum asylum, cum sint illi Dei templum vivum, 1. ad Corinth. cap. 5. & tamen illius immunitatis nulla in delictis per Iudicem Ecclesiasticum ratio habetur, quin eos citra ullam Ecclesiæ violationem puniat: tum quia immunitas Ecclesiæ læditur, quando contra eius voluntatem delinquens ibi exiens extrahitur, at cum extrahitur clericus à Iudice Ecclesiastico, ex voluntate Ecclesiæ extrahitur, cum Ecclesia, & Iudex Ecclesiasticus, seu Ecclesiæ Prælati quoad hoc sint idem. Unde iniuria facta Ecclesiæ censetur facta Prælato, & è contra satisfactio facta Prælato censetur facta Ecclesiæ: tum quia Iudex Ecclesiasticus maiorem potestatem habet in Ecclesia, ex qua reus extrahitur, quam Iudex in seculari: tum quia in iudicio Ecclesiastico non ita severe agitur ad corporis poenam, & publicam vindictam (ad quam evitandam introducta est immunitas Ecclesiarum) sicuti in seculari, quapropter Ecclesiasticum iudicium etiam in Ecclesia fieri potest, non sic seculari, uti supra dicebatur: tum denique, quia immunitas Ecclesiarum propriè tantum introducta videtur comparativè ad iudices seculares (quo minus scilicet reos ab Ecclesia extrahere possint), non item comparativè ad iudices Ecclesiasticos, uti rectè notant Suarez cit. cap. 10. num. 6. & 23. Azorius tom. 2. lib. 6. cap. 9. quæst. 9. §. quid de pagano, & Layman. lib. 4. tract. 9. cap. 3. num. 10. argum. cap. in ex alia de immunit. Ecclesiæ. & ita habet praxis, & consuetudo, teste Fagundez, Layman, Cutellio, & Peregrino (quæ est optima legum interpretis), & fatentur nonnulli ex Aduersariis in locis infra citandis, & suadet ratio, quia Clerici delinquentes ab Ecclesia extractio, Ecclesiæ nec dedecus, nec irreuerentiam gignit, & sic cessat ratio Canonum, qui aduersariis ipsis fatentibus, non personis, sed locis fauere voluerunt: ergo, &c.

2 Secundo, quia loci sacri immunitatem tenentur defendere Prælati Ecclesiastici illius loci, sed si Cle-

ricus ei subditus gauderet illius loci immunitate, non esset qui Clericum defenderet à Prælato volente illum extrahere, nec esset, qui cognosceret, an debita sit illi immunitas: (nam remittere cognitionem ei, qui prætendit immunitatem, & aduersus quem est immunitas, absurdum videtur:) ergo ne talia absurda sequantur, dicendum est, quod Clericus comparativè ad Iudices Ecclesiasticos immunitate Ecclesiæ non gaudeat.

Tertio, quia alioquin raro de suis delictis puniri posset Clericus, cum regulariter in Ecclesiis, vel iuxta eas verberetur: & sic eius sequeretur impunitas, contra cap. 2. & c. cum illorum de sent. excom.

Quarto, quia in Constitutione Gregorij XIV. (quæ reducit omnes Canones antiquos ad vnam formam) mentio fit expressa de laicis, & non de Clericis, ibi: Ad vnam tantum formam reducimus, & moderamus, & laicis ad Ecclesias, locaque sacra, & religiosa confugientibus. Item ibi: Volumus, dictaque, & c. ut Curia secularis, eiusque Indices, & Officiales ab Ecclesiis, &c. Laicum aliquem, ut præsumitur, delinquentem, &c. Item ibi: Reuocamus omnia privilegia locis concessa extrahendi delinquentes à loco sacro, nulla mentione facta Clericorum: ergo clarè ibi insinuat, Clericos non habere hanc immunitatem comparativè ad Iudices Ecclesiasticos: Ex assumptione enim oppositæ speciei, alterius remotio sequitur, si inter, ff. de ex. ep. rei indicatæ, iuncta Gloss. in verb. directio contrar. in Clement. testib. de testibus: quapropter cum Ecclesiasticus, & laicus duo sint directe contraria, ut in cap. inter alia de immunit. Ecclesiæ, mutuo se emittunt, ita ut admissio vno emittatur alterum. Surd. decis. 24. num. 10. & decis. 92. num. 11. & consil. 211. num. 16. Barbosa axiom. 8. num. 3. & alij passim.

Quinto, ut arguit Abbas loco supra cit. à sufficienti partium enumeratione, quia, ut inquit ipse, Canones locuti sunt de laicis, & ius civile etiam locutum est de suis subditis laicis, nec potuit de Clericis, seu Ecclesiasticis valde loqui, & dispoñere.

Sexto, quia dum permittitur Prælati, etiam in Ecclesiis circa immunitatis violationem subditos suos punire, ac verberibus afficere, per cap. vniuersitas de sent. excommunic. cap. fin. de Regular. cap. præceptum 2. q. 2. & cap. qua fr. me, de appella. non est, cur ut in decentiori loco puniant, ab Ecclesia extrahere illos posse prohibeantur.

Septimo, quia maius decus, & honor Ecclesiæ est, quod Ecclesiastici ad aliorum exemplum, ne laicis scandalum generetur, puniantur, quam quod Ecclesiæ immunitate gaudeant, & non extrahantur: Clericis enim convenit sanctitas, & maior, quam laicis integritas, cap. sacerdotes, 8. dist. 1.

Octauo, quia cum Pontifex Clericos Urbis ratione sui Lateranensis Episcopatus, ac reliquos omnes sibi subditos coercere possit, neque in hac Bulla de Episcopis locutus fuerit, sequitur, quod neque Episcopis, & multo minus sibi, suorum subditorum extractionem directe, vel indirecte prohibere voluerit, loquentium enim personæ semper exceptæ censentur, ex vulgaris iuribus per Surdum consil. 47. num. 19. Gambacurtam lib. 5. cap. 43. num. 2. & seqq. Pheb. decis. 113. n. m. 12. lib. 2. & Modernum de iure belli, lib. 2. cap. 4. num. 12. Siquidem nemo in seipsum, nisi in specie statuit, quinimò nec in specie, ut in l. penult. ff. de recept. arbit. quapropter cum sæpe de membrorum, ac vitæ integritate ab Ecclesiasticis impetranda in citatis de immunitate Canonibus agatur, nunquam tamen de indulgentia per ipsosmet, vel per Pontificem disponentem impertienda mentio fit (quemadmodum Abbas, & Abbatis sequaces rectè considerant) ut hinc manifestum fiat, quod loquentis persona in dispositione non veniat.

Atque ita ex probabiliore, licet non communiori sententia Doctorum, docet Abbas in cit. cap. inter alia, de immunit. Eccles. num. 13. ex eo, quia si recte penduntur Canones, semper in iis mentio fit de laicis, cap. reum, cap. constituimus 17. quest. 4. cit. cap. inter alia, &c. & ex auctoritate Glossæ id tenentis in cap. nullus clericorum, 15. quest. 4. & ex Clem. 1. de priuil. & cap. non solum, de regul. iuris, ubi Religiosorum excessus grauib. pœnis puniuntur, qui tamen semper in locis sacris morantur: ita etiam docent Syluester verb. Immunitas, num. 7. Armilla num. 10. Rosella num. 9. Nauar. cap. 25. num. 22. Remigius de Gonny de immunit. Eccles. fallentia 21. Layman lib. 4. tract. 9. cap. 3. num. 11. (qui testantur, ex vi consuetudinis ita seruari in praxi.) Item Suarez lib. 3. cap. 10. num. 5. & seqq. Decianus tract. crimin. lib. 3. cap. 28. num. 14. Genuesis in prax. Archiepisc. cap. 22. in fin. num. 11. Lopez part. 2. cap. 285. Azor. part. 2. lib. 9. cap. 9. quest. 9. Portel. verb. Immunitas Ecclesiastica, num. 13. Homobon. part. 2. tract. 11. cap. 12. quest. 26. suppos. 3. Tanner. in 2.2. disput. 9. quest. 8. dub. 1. num. 16. Ricc. part. 3. decis. 172. Peregrin. de immunit. cap. 12. num. 3. Megalius in 3. part. lib. 4. cap. 2. num. 34. Fagundez de preceptis Ecclesiæ, precept. 2. lib. 4. cap. 4. num. 52. Villadieg. in Polit. cap. 3. num. 213. Heuia in Curia Philip. part. 3. §. 12. num. 17. Bellettus part. 1. tit. 3. §. 15. num. 1. Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. quest. 24. Rodriguez tom. 2. qq. Regul. quest. 50. art. 4. Filliucius tract. 15. cap. 6. quest. 8. num. 151. & Bonacina disput. 3. de primo Decalog. precept. quest. 7. & de immunit. §. 3. num. 7. contra Couarru. 2. var. cap. 20. num. 16. Diaz pract. c. 115. Tuschum verb. Ecclesiæ, concl. 9. num. 17. & conclus. 11. num. 27. Romanum consil. 226. & 834. Zerol. in prax. Episc. part. 1. §. Immunitas Ecclesiastica, vers. 8. Monticellum in prax. crimin. regul. 12. num. 18. Duardum in Bull. Cœne, lib. 2. can. 15. quest. 16. num. 13. Gambacurtam de immunit. lib. 4. cap. 11. num. 9. Gutierrez pract. qq. Ciuil. quest. 3. num. 1. (qui ait, sententiam suam veriorē esse in puncto iuris, etsi fateatur, priorem seruari in praxi.) Item contra Ambrosinum de immunit. c. 12. num. 3. Clarum in pract. §. fin. quest. 30. Decianum lib. 6. cit. cap. 26. num. 1. Barbosa in collect. tom. 1. lib. 3. tit. 49. cap. 6. num. 14. & de uniu. iur. Eccles. tom. 2. c. 3. num. 135. & seqq. Lotterium de benef. tom. 1. lib. 1. quest. 13. n. 113. Farinacium de carcerib. quest. 28. num. 7. & in Append. de immunit. cap. 2. num. 34. Mar. Ital. tract. de immunit. lib. 1. cap. 3. §. 1. (qui dicunt, opinionem, quam ipsi tradunt, esse communem, etsi fateantur, opinionem oppositam esse vñ receptam.) Item contra Dianam part. 1. tract. 1. resol. 24. Lezanam verb. Immunitas, n. 6. Salgad. de protectione Regiæ, tom. 2. part. 2. cap. 4. n. 115. Lol. lit. P. tom. 1. Bobadillam in Polit. tom. 1. lib. 2. cap. 14. num. 57. in gloss. lit. P. (ubi contendit opinionem suam esse veriorē, & communiorē,) & contra Petrum Cenedum quest. 42. qui asserit, quod Iudex Ecclesiasticus extrahens ab Ecclesiæ reum Clericum, sine licentia Summi Pontificis, in criminibus non exceptis, incurrat pœnas, & censuras latas contra violantes immunitatem Ecclesiarum.

Difficultates, earumque solutiones.

S Y M M A R I U M.

- 1 Sacri Canones concedentes immunitatem loquuntur generaliter, & sine limitatione, sed comparatiue ad Iudices seculares tantum.
- 2 Clericus delinquens si confugiat ad Ecclesiam, duplici titulo eximitur à laicali iurisdictione, & ratione personæ, & ratione loci.
- 3 Generalis locutio comprehendit solum omnia eiusdem generis, seu speciei, non verò etiam id, quod non

solum est diuersum, sed etiam oppositum.

- 4 Summi Pontifices, ubi volunt includere Clericos, & laicos, eos speciatim exprimunt.
- 5 Generalis locutio non includit eos, qui speciali nota digni sunt, quales sunt Clerici.
- 6 Item non includit eos qui speciales ob causas ex generali dispositione eximi debent, nec eos, de quibus loquens in specie loqui deberet, nec eos qui probabiliter in illa dispositione venire non deberent.
- 7 Priuilegium ratione loci concessum, ex qualitate personarum metiri non debet, nec in ordine ad ipsam personam ratio haberi.
- 8 Exempta Ecclesiæ, licet persona omnes ad eam pertinentes exempta censeantur, non tamen id etiam ad Curatum seu Parochum extenditur.
- 9 Locus sacer dicitur proprium Iudicis Ecclesiastici territorium, unde ex captura Clerici in eo, non sequitur Ecclesiæ irreuerentia.
- 10 Clerici, licet non gaudeant dicto immunitatis priuilegio comparatiue ad Iudices Ecclesiasticos, non propterea sunt deterioris conditionis, quam laici, & si sunt, non sunt per se, sed per accidens.
- 11 In predictis attendi debet non utilitas vnius Clerici tantum, sed totius status Clericalis.
- 12 Multa bona prestantur inuitis, quando eorum consultiur utilitati, non voluntati, quia ipsi inueniuntur sibi inimici.
- 13 Religiosi, qui sui commodi gratia existimationem proprii ordinis per implorata iudicia denigrant, ac proiiciunt, vocantur ingrati.
- 14 Declaratio Cardinalium quod Clerici confugientes ad Ecclesiam gaudeant immunitate, non constat authenticè, & facit tantum opinionem satis probabilem: idem dicit de pluribus aliis similibus declarationibus.
- 15 Ecclesiæ est domus Clericorum, at in domo propria non debet quempiam capi, & vinculis alligari, secus à superiore domus.
- 16 Nullus Clericorum seruum, vel discipulum suum ad Ecclesiam confugientem extrahere audeat, vel flagellare presumat: quod si fecerit, donec dignè peniteat, à loco, cui honorem non dedit, segregetur.
- 17 Canon citatus prohibet immoderatam castigationem serui, vel discipuli, non autem moderatam, quæ in Ecclesiæ fieri potest.
- 18 Canon citatus loquitur in ordine ad extrahendum laicum, non autem Clericum, & de extrahente, qui non sit superior Ecclesiæ.
- 19 A precepto negatiuo, & limitante affirmatiua dispositio elici non potest.
- 20 Constitutio Gregoriana disponit ne laici, & seculares magistratus aliquid possint contra Clericos, quo fit et nihil de Clericis, aliisve sanore Ecclesiasticorum iudicum positum constitutum sit.
- 21 Expressio, & specialis locutio eorum, quæ tacite insunt, quando ad maiorem claritatem, & euidentiā fit, non vitiat, neque aliquid addit, licet dubietatem tollat.
- 22 Ratio constitutionis Gregorianæ, quod sit directæ ad iudices laicos, patet ex dictæ clausula verbis.
- 23 Clerici confugientes ad Ecclesiam sequuntur opinionem oppositam, quæ est etiam satis probabilis.
- 24 Ratio, cur Clerici non gaudeant immunitate, est status diuersus à laicis, in quibus magis excusabilia sunt delicta, quam in Clericis.
- 25 Legislator tenetur legem suam seruare, quando materia legis est communis.

Dices, cap. inter alia, cap. id constituimus, & cap. de finit. cap. si quis contumax, & cap. si quis inuentus 17. quest. 4. loquuntur de hoc immunitatis Ecclesiæ priuilegio

privilegio generaliter, & sine limitatione: ergo non est, cur ad solos laicos restringatur, *l. de pretio, ff. de publiciana*; alioquin Clerici essent deterioris conditionis, quam laici: tum quia dictum privilegium non tam videtur personale, quam locale, id est, quod concedatur personis ratione loci: sed locus est communis laicis, & Clericis, quin magis proprius Clericorum: ergo, &c.

Respondetur ex dictis: Concedo totum, iura scilicet loqui de hoc immunitatis privilegio generaliter, & sine limitatione, sed adversus iurisdictionem secularem, seu comparativè ad Iudices seculares tantum, ita ut si Clericus delictum committat, & ad Ecclesiam confugiat, duplici titulo à iurisdictione seculari eximatur, primo ratione personæ, secundo ratione loci.

Accedit, quod ex *litem apud Labeonem, ff. de iureiur.* & ex *cap. si sententiam, de sent. excommunic. in 6.* generalis locutio comprehendat solum omnia eiusdem generis, seu speciei, non verò etiam id, quod non solum est diversum, sed etiam oppositum, quales sunt inter se Clerici, & laici, quorum unus expressis, alteri censetur remoti, & excepti, ut in *cap. duo sunt, 12. q. 1.* Vnde Summi Pontifices, ubi volunt ambos includere, de ambobus loquuntur, *cap. ex parte, de privileg. & cap. 1. de prebend.* & docent communiter Doctores, quos citat, & sequitur *Lel. Zeech. de Republ. Eccles. lib. 1. c. 23.* At in hac specie, ut supra dicebam, & videre est apud Canones, & Gregorianam, de laicis solis locuti sunt: ergo, &c. Ut omitam, quod generalis locutio eos, qui speciali nota digni sunt, quales sunt Clerici, non includat: item nec eos, qui speciales ob causas ex generali dispositione eximi debent: item nec eos, de quibus loquens, in specie loqui deberet, ut seipsum ad aliquid obligaret: item tandem nec eos, qui probabiliter in illa dispositione venire non deberent, ut patet ex vulgatis limitationibus, quas asserunt Doctores in *cap. 1. c. 23. in cap. Quintavallis, de iureiur. cap. 21. de officio Vicarij in 6. & l. in obligatione generali, ff. de pignor.*

Accedit secundo, quod licet privilegium ratione loci concessum ex qualitate personarum metiri non debeat, nec in ordine ad ipsum personæ ratio haberi, iuxta Doctrinam Bartoli in *leg. cunctos populos, Cod. de summa Trinit. & fide Cathol. & in l. fin. Cod. de testam.* & Bald. in *l. si non speciale, Cod. eodem*, quam sequuntur communiter Doctores: non tamen hæc Regula sit ita absolute vera, quin manente realitate privilegij persona aliqua excludi possit, ut expresse habetur in *cap. per exemptionem, de privileg. in 6.* ubi exempta Ecclesia, licet personæ omnes ad eam pertinentes exemptæ censentur, non tamen id etiam ad Curatum, seu Parochum extenditur, cum hic ratione officij, speciali quadam ratione ordinario subesse censetur, & sic in facta loco exemptionis concessione non includatur, quod ibi quamplures ad regulæ in oppositum adductæ declarationem adnotarunt: ergo, &c.

Ut omitam, quod per hoc ipsum Clerici ab immunitate excludi debeant, quoniam ex eorum per Ecclesiasticos Iudices captura non sequitur loco sacro irreverentia, cum Ecclesia sit proprium Iudicis Ecclesiastici territorium, ubi ius ille dicit, & subditos puniat, *cap. universitas, de sent. excommunic.* Iudicia enim huiusmodi omnia, & citra sanguinem, in Ecclesia ab Episcopo rectè peraguntur, secularia non item: cessante verò loci sacri ratione nullus in hoc casu personæ fauor attenditur, quia prævalere huic debet bonum correctionis, & emendationis, ut delinquens fiat melior, utque ceteri metu certa punitionis perterriti, non delinquant: nam si Episcopus eos in ipsa Ecclesia corrigere potest, non est, cur ad id ipsum agendum alibi decentius ab Ecclesia extrahere non possit.

Accedit tertio, quod Clerici per hoc non sint laicis deterioris conditionis per se, sed ad summum solum per accidens, quod non est mirum, cum attendi debeat non utilitas unius Clerici personæ, sed potius status Clericalis; cui valde prodest, si paucorum exemplo reliqui deterreantur, sciendo, quod pro delictis Ecclesiarum asylo participes non sint, sed capi, & puniri à suis superioribus possint: quod etiam prodest ipsis Clericis, quoad disciplinam Ecclesiasticam: quapropter etiam ex hoc capite hæc immunitas ipsis iuste denegatur, ita ut si de hac re conquerantur, iniuste conquerantur, iuxta illud D. Augustini *cap. 72. Enchirid.* ut etiam nolentibus remedia, si proficua sint, præstentur: *Multa enim, inquit ille, bona præstuntur iniustis, quando eorum consiliatur utilitati, non voluntati, quia inveniuntur sibi inimici.* Vnde rectè Laurentius de Peirinis *tract. de subdito, cap. 20. fol. 114.* vocat ingratos Ecclesiasticos, præcipue Religiosos, qui sui commodi gratia, exultationem proprii Ordinis per implorata iudicia denigrant, ac proiciunt.

Instabis primo, extat Cardinalium declaratio (quam ex Barbosa in *Collectan. Bullar. verb. Immunitas*, refert Diana *part. 3. tract. 1. resol. 35.*) quod scilicet Clerici confugientes ad Ecclesiam immunitate gaudeant: ergo.

Respondetur, quod de illa non constat authenticè: & sic quod faciat solum opinionem, quamvis satis probabilem. Idem dico de alia declaratione Sacre Congregationis Episcoporum in vna Tropiensi, die 29. Januarij 1617. ubi dicitur, quod gaudere immunitate debeant Clerici, qui post delicta patrata ad Ecclesias confugiunt, extra casus in Bulla Gregorij XIV. comprehensos, cum in hoc casu opinio Abbatis communiter sit reprobara. Idem etiam dico de alia declaratione eiusdem Sacre Congregationis, die 17. Augusti 1618. ubi tamen non ita strictè, sed aliquantulum laxius dicitur, quando non possint Clerici ab Ecclesia extrahi, præterquam in casibus degradatione dignis, si secus fiat, restituantur Ecclesiæ.

Instabis secundo, Ecclesia est domus Clericorum, at in domo propria non decet quempiam capi, & vinculis alligari, *l. plerique, ff. de in ius vocando, & l. memo, ff. de reg. iuris*: ergo.

Respondetur, distinguo minorem: in domo propria non decet quempiam capi, & vinculis alligari, ab eo, qui non sit superior illius domus, concedo; ab eo, qui sit superior illius domus, nego: quapropter, cum Episcopus sit superior Ecclesiæ, poterit Clericum ibi capere, & vinculis alligare, & sic retorquetur argumentum.

Instabis tertio, in *cap. nullus 17. quest. 4.* dicitur, quod nullus Clericorum servum, vel discipulum suum ad Ecclesiam confugientem extrahere audeat, vel flagellare præsumat, quod si fecerit, donec dignè poeniteat, a loco, cui honorem non dedit, segregetur: ergo si dominus servum, & magister discipulum non potest ab Ecclesia extrahere, & ad correctionem punire, neque poterit Iudex Ecclesiasticus Clericum.

Respondetur, quod ibi prohibeatur immoderata castigatio servi, vel discipuli, non item moderata, quam in Ecclesia fieri posse, probat Gloss. *ibi*, & nos dicebamus *supra*. Adde, quod textus loquitur in ordine ad extrahendum laicum, non item Clericum, & de extrahente Clerico, qui non sit superior Ecclesiæ, & propria auctoritate extrahat, quia talis non habet iurisdictionem in Ecclesia, non autem de extrahente Clerico, qui sit superior Ecclesiæ, vel si non est superior Ecclesiæ, extrahat auctoritate eius, qui sit superior Ecclesiæ.

Instabis quarto: Clausula ipsa excipiens à generali Bullæ dispensatione seculares, Clericos, vel cuiuscumque

que Ordinis, aut militiæ regulares ostendit, in casibus ibi relatis, quin imò indistinctè in omnibus illos immunitate gaudere: ergo.

Respondetur; nego antecedens, quia in ea Pontifex id non agit, ut quid de illis delinquentibus, & confugis faciendum sit, statuatur, sed in prædicta dispositione inclusos esse abnegat, quod licet per laicorum expressionem obtinere potuisset, voluit tamen expressius exprimere, ne id laici Magistratus vigore facultatum (in hoc non derogatarum) exercere possent prætenderent, præcipiens, ne illis (etiam in casibus in constitutione expressis) contra eius generis homines vterentur, à quo negante, & limitante præcepto affirmatiua dispositio elici non potest, cum in casu valde remoto Pontifex processerit, ut in *l. que, ff. de verb. oblig.* ibi: *Extrinscis, & nihil ad præsentem actum pertinentia pro superuacuis habebuntur*, &c. nam tota illa oratio ad laicos Magistratus dirigitur, ut in suis subditis ea omnia, quæ in Bulla dicta sunt, experiantur, ne putarent id ipsum sibi contra Clericos licere, quo fit, ut nihil de Clericis, aliisve fauore Ecclesiasticorum iudicium positiuè constitutum sit, ex *cap. duo sum 112. quest. 1. & in l. Miles, in princip. ff. de legat. 2.* & ex Baldo *conf. 405. præsupposita, vers. non obstant illa verba, lib. 4.* Cast. *conf. 252. viso puncto, col. 2. in princip.*

21 *lib. 1. & Barbosa axiom. 73. num. 17.* Expressio siquidem, & specialis locutio eorum, quæ tacite inerant, quando ad maiorem claritatem, & euidenciam sit, non vitatur, neque aliquid addit, licet dubietatem tollat, *l. quasitum est, §. si quis fundum, ff. de fund. instr. ibi: Sed potius ex abundanti adiectum, l. conditiones, quæ extrinsecus, vbi Gloss. ff. de condit. & demonstr. l. pediculis, §. Labeo, ff. de aur. & argent. legat. l. insula, §. 1. & l. testamentum, Cod. de testam.* Quod autem oratio ad iudicem laicum directa fuerit, patet ex dictæ clausulæ verbis: vbi postquam præcepisset Pontifex, ne Curia sæcularis in spiritali questione hæresis (licet à factorum immunitate exclusum crimen illud fuisset) se intromitteret, sequitur præcipiendo, ut idem de personis Ecclesiasticis seruandum sit, etiam in casibus in illa expressis: quod si, ut supra dicebatur, nullatenus Clerici, minusque Religiosi, in Canonibus expriman-
tur, quin neque comprehendi possint, sed potius ex eis expellantur, cum à laicis per oppositam speciem contradistinguantur, sequitur, quod idem de Clericis, & Religiosis dici non possit.

Hinc non obstat, si dicas: Constitutio Gregoriana facultatem extrahendi Clericos laicis iudicibus detrahit: ergo Clericos ad Ecclesiam confugere solitos innuit. Item Ecclesiasticis iudicibus id permittit in casibus exceptis: ergo negare videtur in non exceptis: 23 patet enim ad hæc facile responsio ex dictis. Ut omit-
tam, quod si Clerici ad Ecclesiam confugere sunt soliti, id faciant sequendo opinionem oppositam, quæ est etiam satis probabilis.

Instabis quintò. Clericus si extra Ecclesiam delinquat, ac inde ad Ecclesiam confugiat, habetur ac si quilibet laicus deliquerit: ergo.

Respondetur, quod siue Clericus deliquerit in Ecclesia, siue extra, non est hæc ratio, cur is immunitate 24 non gaudeat, sed relatæ per nos supra, quæ respiciunt personam, & statum totaliter diuersum à laicis, in quibus magis excusabilia sunt delicta, quàm in Clericis, *cap. cum ab omni 10. de vit. & honest. Cler. & cap. fin. eod. tit.*

Instabis sextò. Legislator tenetur legem suam seruare, *cap. cum omnes, de constit. ibi: Patere legem, quam tu ipse tuleris*: ergo etiam Ecclesiastici tenentur legem de immunitate ab Ecclesia latam seruare.

Respondetur distinguo antecedens: Legislator tenetur legem suam seruare, quando materia legis est communis omnibus, concedo: quando non est com-

munis omnibus, nego: ita est in casu nostro; quia, 25 sicuti supra dicebam, extractio à locis sacris non est inducta contra potestatem Ecclesiasticam, sed contra sæcularem: nam cum de iure communi nemo possit exercere iurisdictionem in alieno territorio, merito Pontifex sæcularibus interdixit iurisdictionem in Ecclesia exercere, extrahendo ad illam confugientes, quam tamen facultatem Ecclesiasticis Prælati in suis Ecclesiis id faciendi non ademit, cum illa ad ipsorum quasi territorium pertineant.

SECTIO XIII.

An gaudeat seruus comparatiuè ad dominum?

SUMMARIUM.

- 1 *Servus, licet comparatiuè ad iudicem gaudeat immunitate, tamen non gaudet comparatiuè ad dominum.*
- 2 *Servus postquam Clericis iuramentum præstiterit dominus de eius immunitate, ad seruitium domini sui redire compellitur, etiam inuitus, alioquin à domino poterit occupari.*
- 3 *Iuramentum domini videtur sufficiens ad securitatem serui quando delictum est leue, at si delictum fuerit graue, regulariter iuramentum non sufficit.*
- 4 *Prælati Ecclesiastici non obligantur domino seruum suum tradere quando delictum est graue, sub simplici iuramento, sed tenentur dare maiorem securitatem.*
- 5 *Dominus recusans dare maiorem securitatem pro serui immunitate, compellitur ad eum vendendum, quia tunc non debet domino tradi.*
- 6 *Si seruus armatus irruat in Ecclesiam, & ibi mutilat, vel occidit, est extrahendus, quia tunc immunitate non gaudet.*

Respondetur, quod seruus, quamvis comparatiuè 1 ad iudicem gaudeat immunitate Ecclesiæ, ut supra dicebam, quia comparatiuè ad illum qualitas seruitutis per accidens se habet; tamen comparatiuè ad dominum non gaudeat: & probatur, quia Innoc. III. in *cap. inter alia, §. si verò seruus, de immunit. Eccles.* ait, quod postquam de immunitate serui dominus 2 eius Clericis iuramentum præstiterit, ad seruitium domini sui redire compellitur, etiam inuitus, alioquin à domino poterit occupari. Idemque habetur *l. presenti, §. fin. Cod. de his, qui ad Ecclesiam confugiunt.* Quod tamen locum habet, si delictum serui fuerit 3 leue: tunc enim per iuramentum præstitum videtur sufficiens securitas seruo dari, & periculum irregulæ correctionis euitari. At si delictum fuerit graue, regulariter iuramentum non sufficit, quapropter securitatem aliam maiorem debet dominus dare (aliàs non obligabitur Prælati Ecclesiastici seruum domino 4 tradere, sicuti rectè docet Gloss. in *cit. l. presenti*, & in *Authent. de mandatis Principum, §. publicorum*, & Suar. *lib. 3. cap. 10. num. 2.* Azorius 2. part. *lib. 6. cap. 9. quest. 9. in fin.* Duard. in *Bull. Cæn. lib. 2. can. 15. quest. 16. num. 14.* Farinacius in *append. de immunit. cap. 4. n. 76.* Gutierrez *præf. qq. civil. quest. 1. num. 1. & 18.* & Anastas. Germon. *de sacr. immunit. lib. 3. cap. 16. num. 55.* quam securitatem maiorem si dominus noluerit, vel non potuerit dare, 5 compelli debet seruum vendere, & non debet seruus domino tradi, §. *fin. Instit.* quibus alienare licet, vel non; & docet Gloss. in *cit. l. presenti*, & in *cit. Authent. de mandatis Princip. Abb. in cap. inter alia, n. 23.* Butrius *ibid. num. 16.* Decian. *lib. 6. cap. 26. num. 6.* & alij apud Farinacium

rinacium loc. *suprà* cit. n. 69. Vide etiam Cutellium de immunit. *Eccles.* lib. 1. q. 1. n. 9. & quæ dicuntur *sect.* 15.

Obligatus in *seru.* C. de his qui ad *Eccles.* conf. dicitur, quod si seruus armatus in *Ecclesiam* intrat, statim fit extrahendus, vel domino danda facultas illum extrahendi: ergo.

- 6 Respondetur cum Angelo *verb.* Immunitas, num. 12. id intelligendum esse cum cautione prædicta iuris Canonici, promissa scilicet, vt *suprà*, impunitate serui, dummodo non intrat in *Ecclesiam*, & ibi mutilat, vel occidat, quia tunc absque dubio extrahendus est, vt potè immunitate *Ecclesiæ* non gaudens, vt *infra* dub. 19. dicitur.

SECTIO XIV.

An gaudeat Clericus, saltem in aliquo casu, tam comparatiuè ad Iudicem sæcularem, quam *Ecclesiasticum*?

SVMMARIVM.

- 1 Clericus dimisso habitu, modo sit tantum in minoribus, gaudet immunitate.
- 2 Clericus sine requisitis prescriptis à Concilio Tridentino *sess.* 23. cap. 3. reputatur vt laicus, & sic non debet esse deterius conditionis.
- 3 Clericus gaudens privilegio fori, si committat delictum, ob quod iudici sæculari tradendus est, extrahi potest ab *Eccle.* iudice, & iudici sæculari tradi.
- 4 Crimina, ob quæ reus Clericus deponendus est, & iudici sæculari tradendus, excepta esse solent.
- 5 Clericus extrahi non debet ob crimen non exceptum, vel si extrahatur, Curie sæculari non est tradendus.

1 Respondetur, quod Clericus (in quibus casibus Iudex sæcularis eum capere potest, si scilicet in minoribus existat, & beneficiatus non sit, nec habitum, & tonsuram gestans, alieni *Ecclesiæ*, iuxta Tridentinum Concilium *sess.* 23. cap. 6. deseruiat (immunitate *Ecclesiæ* gaudeat, itavt nec à Iudice sæculari, nec *Ecclesiastico* extrahi possit, quia Clericus in tali casu reputatur vt laicus, & sic non debet esse deterius conditionis, quam laicus. Vide *suprà* *sect.* 11.

2 An autem, si Clericus gaudens privilegio fori committat delictum, ob quod Iudici sæculari tradendus est, ab *Ecclesiastico* Iudice extrahi possit, vt Iudici sæculari tradatur.

3 Respondetur affirmatiuè, quia crimina, ob quæ reus Clericus deponendus, & Iudici sæculari tradendus est, excepta esse solent, itavt in ipsis cesset immunitas *Ecclesiastica*.

4 Caterum, si crimen aliquod sit, quod ab *Ecclesiastica* immunitatis defensione non excipitur, & nihilominus ob id Clericus incorrigibilis Iudici sæculari tradi possit, tunc Iudex *Ecclesiasticus*, vel illum extrahere non debet, vel si extrahit, Iudici sæculari tradere non potest.

SECTIO XV.

An gaudeat Religiosus in ordine ad Prælatum Religionis?

SVMMARIVM.

- 1 Religiosus si delinquat, non gaudet *Ecclesiæ* immuni-

tate, & sic à Prælato Religionis ab *Ecclesiæ* extrahi potest.

- 2 Religiosi gaudent *Ecclesiæ* immunitate, si ita gaudent Clerici, & sic nunquam de delictis suis à superioribus puniri possent, cum semper sint in Monasteriis immunitatem habentibus.
- 3 Religiosis immunitas conuenire non potest, nec de iure Cæsareo, nec de iure Pontificio.
- 4 Religiosi attentis votis solennibus non veniunt appellatione liberorum, sed seruis equiparantur, ideo suis superioribus tradi debent.
- 5 Seruus, siue ius Canonicum, siue ius Civile spectetur, ad seruitutem reuocari potest.
- 6 Religiosi quod gaudeant immunitate in *Ecclesiis* non suorum Monasteriorum affirmant Gambacurta, & Petrus Cenedus, secus si à superiore eis tantum imponenda sit poenitentia paterna.
- 7 In sententia dictorum si superior ad iniungendas poenas ultimas extraheret Religiosum ab *Ecclesiæ* alterius Ordinis, violaret immunitatem, & censuræ latus contra violantes incurreret.
- 8 Religiosi sic extracti non tenentur ad interrogationes factas respondere.
- 9 Religiosus in Ordine ad Prælatum Religionis, quod non gaudeat *Ecclesiæ* immunitate, simpliciter dicendum est.
- 10 Praxis, & consuetudo obtinent, quod Religiosi pro suis criminibus cognoscantur tantum à Prælati Religionum, etiam de mandato Summi Pontificis.
- 11 Religiosus committens apostasiam, & quodcumque aliud delictum, etiam non exceptum, non gaudet immunitate, ita vt à suo superiore ab *Ecclesiæ* extrahi non possit, & puniatur in foro etiam iudiciali, secundum sacros Canones, contra plures Doctores.
- 12 Limitatur quod non gaudeat in Monasteriis, & *Ecclesiis* sui Ordinis.
- 13 Amplia secundum Auctorem, quod absolue non gaudeat.

1 Respondetur, quod Religiosus è contra, si delinquat, immunitate *Ecclesiæ* non gaudeat, & consequenter à Prælato Religionis ex *Ecclesiæ* extrahi possit. Atque ita docent Doctores *suprà* citati, illi qui tenent, quod Clerici immunitate *Ecclesiæ* non gaudeant, ad quam sententiam confirmandam.

Rectè subdunt primò, quod, si Clerici gauderent, gauderent etiam Religiosi, & sic nunquam isti de delictis suis à suis superioribus puniri, & detrudi in carcerem possent, cum fere semper, & Moniales semper sint in Monasteriis immunitatem habentibus: sed hoc est absurdum: ergo & absurdum est illud, vnde hoc sequitur; quapropter dicendum, quod nec Clerici, nec Religiosi immunitate *Ecclesiæ* gaudeant.

Rectè subdunt secundò, quod immunitas Religiosis conuenire non possit, neque ratione iuris Cæsarei (à quo etiam immunitas *Ecclesiarum* dimanauit) siue potestatis, siue intentionis effectus; neque ratione iuris Canonici, cum Pontifex in cap. inter alia, de immunit. *Eccles.* distinguat duo hominum genera, ibi: Iuxta sacrorum statuta Canonum, & traditiones legum ciuillium, ita duximus distinguendum, quod fugiens ad *Ecclesiam*, aut liber, aut seruus existat: & qua distinctione adhibita, priores in exceptis aliquibus criminibus, obtentis prius membris, & vita, præcipiat extrahendos; posteriores autem immunitate præstita, dominis vel inuitos tradi: quare cum Religiosi, attentis votis solennibus, appellatione liberorum non veniant, sed seruis æquiparentur, consequens est, quod ex vi huius textus superioribus suis tradendi sint, præsertim quia seruus, siue ius Canonicum, siue ius Civile spectetur.

spectetur, ad seruitium reuocari potest, vt *supr. sect. 13.* dicebamus, & habetur in *Can. 34. id. constitutum*, 17. 9. 4. & *can. prolium*, 20. 9. 3. & 1. 4. & 6. §. *sanè si serum*, *Cod. de his qui ad Eccles. confug.*

Atque ita in specie docent Silu. *verb. Immunitas* 3. §. 3. n. 2. *Fagundez de preceptis Eccles. precept. 2. lib. 4. c. 4. n. 52.* Cutell. *de immunit. Eccles. lib. 1. quest. 23. & 25.* Riccius *p. 3. decis. 172. n. 6.* (vbi sic in Curia Archiepiscopali Neapolitana decum fuisse testatur.) *Suar. lib. 3. c. 10. n. 6. Megal. in 3. p. lib. 4. c. 2. n. 6.* & *Peregrin. de immunit. c. 12. n. 3. dub. 3. contra Gambacurt. lib. 4. cap. 11. n. 10. Petr. Cened. quest. 42. & Dian. p. 1. tract. 1. resol. 25.*

Quamvis hi duo Doctores fateantur, quod Religiosus immunitate Ecclesie non gaudeat in Ecclesia proprij Monasterij, vbi delinquit, etsi tamen id non concedat Gambacurt. nisi solum in casu, quo Superior procederet ad poenitentias salutare in iungendas in foro paterno, ne Religionis vniuersum statutum peruertatur, non item, si procederet ad in iungendas vltices poenas.

Canonum in foro iudiciali, adeo vt si hoc faciant Superiores, incurrant illi, inquit ipse, poenas, & censuras latas contra violantes immunitatem Ecclesiarum, & Religiosi extracti non teneantur ad interrogationes factas respondere.

At simpliciter dicendum est, quod Religiosus in ordine ad Prælaturam Religionis immunitate Ecclesie non gaudeat, non solum propter rationes supra adductas, quod scilicet Clerici non gaudent immunitate Ecclesie, sed etiam quia alioquin nunquam Religiosus aliquis puniri posset, & sic corrueret disciplina regularis: & præterea, quia sic habet quotidiana praxis, & consuetudo à Summis Pontificibus approbata, cum quotidie Summi Pontifices ex appellatione causarum ad Urbem videant Superiores Regularium contra illos processum formare, & sententiam ferre de delictis in Monasterium commissis, & tamen id non reprobent, sed potius approbent, & confirmant; propter quam rationem descendunt in nostram opinionem *Mar. Italia de immunit. lib. 1. cap. 3. §. 1. & lib. 5. §. 6. n. 119.* & *Diana cit. resol. 25.*

Hinc sequitur, quod si Religiosus apostasiam (idemque dico de omni alio delicto, etiam non excepto: nam de exceptis nulla est difficultas) committat, Ecclesie immunitate non gaudeat; ita vt à suo Superiore ab Ecclesia extrahi possit, vt puniatur in foro etiam iudiciali secundum rigorem Canonum. Atque ita in terminis docet præter alios *Lezana verb. Immunitas Eccles. n. 16.* *Peregrin. de immunit. c. 12. n. 16.* & *Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. quest. 23.* contra *Bobadillam in Polit. tom. 1. lib. 2. cap. 14. n. 57.* (qui citat *Rebuffum*, & *Decianum*), & contra *Mar. Italia de immunit. lib. 1. cap. 3. §. 1. n. 17.* & *c. 5. §. 6. n. 114.* qui testatur, apostatam quandam à Religione fuisse restitutum Ecclesie, à qua fuerat extractus, & contra *Farinac. in append. de immunit. c. 13. n. 169.* *Duardum in Bull. Canes. lib. 2. Can. 15. g. 16. n. 5.* *Barbos. de iure Eccles. lib. 1. cap. 3. n. 45.* *Trullench. in Decalog. tom. 1. lib. 1. cap. 11. dub. 2. n. 2. & 3.* & *Dian. part. 1. tract. 1. resol. 23.* qui sententiam negatiuam sequuntur, quamvis, illam limitando, fateantur, quod non gaudeant in Ecclesiis, & Monasteriis eiusdem Religionis, à qua apostatauit, & sic quod ex his locis extrahi quidem possit, etsi non ex aliis. Sed quod dixi absolute, scilicet quod in omnibus Ecclesiis, & Monasteriis non gaudeat, & sic quod absolute ex omnibus Ecclesiis, & Monasteriis extrahi possit, est probabilius, præsertim cum semper videatur esse eadem ratio.

DUBITATIO XI.

An, & quid dicendum sit in causis ciuilibus?

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

SUMMARIUM.

- 1 Immunitas Ecclesie locum habet in causis ciuilibus, ita vt si debitor ad illam confugiat, gaudeat immunitate, nam concessa est de iure ciuili.
- 2 Debitor ob ciuilia debita ad Ecclesiam confugiens per se, vel per procuratorem in iudicio comparere potest.
- 3 Debitore recusante comparere in iudicio modo prædicto, potest Index post solennium edictorum citationem, apprehensis bonis ipsius, creditoribus satisfacere.
- 4 Ecclesia approbat leges ciuiles, quæ Ecclesiarum immunitati à se statuta non præiudicant.
- 5 Immunitas debitoribus concessa est non solum à iure ciuili, sed etiam à iure Canonico.
- 6 Debitor suspectus de fuga, & publicus tributorum exactor, obligatus ad publica rationcinia, gaudens immunitate.
- 7 Nemo ab Ecclesia extrahi potest, etiam si non sit reus, etiam si extrahatur ad duellandum, vel firmandam pacem, neque debet impediri exitus ab ipsa, positus custodibus ad euandanda scandala.
- 8 Violantes Ecclesie immunitatem de iure excommunicari debent.
- 9 Constitutio Gregoriana licet loquatur solum de exvhebentibus reus ibi (laicis reis) dispositio tamen poenalis extenditur ex identitate, & maiori ratione, quando alias sequeretur absurdum.
- 10 Quando duo casus aequiparantur in lege antiqua, lex noua loquens in vno locum habet in altero.
- 11 Constitutio poenalis quando continet fauorem Ecclesiarum, fit extensio ex identitate rationis.
- 12 In odiosis, & contra immunitatem Ecclesiasticam non est facienda extensio ex identitate, & maiori ratione, secus est in fauorabilibus.
- 13 Rei, qui non gaudent, c. m. in Bulla excipiuntur, exceptio non fit per particulam (tantum).
- 14 Reorum appellatione veniunt etiam debitores, vt potest rei debitorum.

Respondetur immunitatem Ecclesie locum habere in causis ciuilibus (ita vt si debitor ad illam confugiat, securus ibi exsistat) quia talis immunitas iure ciuili concessa est, ex l. *presenti*, *Cod. de his, qui ad Eccles. confug.* & ex l. *ult. eodem tit.* (vbi dicitur, quod debitor ob ciuilia debita ad Ecclesiam confugiens, per se, vel per procuratorem in iudicio comparere possit, quod si id facere recuset, vel differat, possit Iudex post solennium edictorum citationem bona debitoris apprehendere, & ex iis petitoribus ad modum debiti satisfacere,) sed Ecclesia approbat leges ciuiles, quæ Ecclesiarum immunitati à se statuta non præiudicant, cap. *inter alia*, cap. *id. constitutum*, cap. *si quis contumax*, cap. *si quis inuentus*, cap. *frater*, sess. 25. cap. 20. *Tridentini*, & Constitutione Gregorij XIV. Ergo non solum à iure ciuili, sed etiam à Canonico hæc immunitas debitoribus concessa est.

Atque ita contra *Iasonem in l. vinum*, ff. *si certum petatur*,

petatur, Cutellium de immuni. Eccles. lib. 1. q. 32. n. 26. & seqq. & contra alios, quos citat, & sequitur Ceuall. in tract. de cognit. per vian. & solent. part. 2. q. 5. num. 6. declarauit sacra Congregatio Episcop. in vna Cotronensi die 21. Iulij 1617. & in vna Beneuentana die 10. Maij 1619. & ex communi docent Abbas in cap. inter alia, de immuni. Eccles. num. 2. & seqq. Silu. verb. Immunitas 3. q. 3. diff. 6. Nauar. cap. 3. num. 5. Couar. cit. cap. 20. num. 14. Layman lib. 4. tract. 9. c. 3. n. 5. Azor 2. p. lib. 9. q. 9. Suarez lib. 3. c. 11. n. 3. Farinac. de carcerib. q. 28. num. 3. & in append. de immuni. cap. 4. num. 57. Guttier p. act. q. 9. ciuil. lib. 3. q. 1. Decian. tract. crimin. lib. 6. cap. 28. n. 14. Ambrosin. de immuni. Eccles. c. 1. 3. num. 1. Anastas. Germ. de sacrorum immuni. lib. 2. cap. 16. num. 8. & seqq. Megalini in 3. p. lib. 4. c. 2. q. 2. num. 33. Diana p. 1. tract. 1. re. 1. 32. (qui id verum esse dicit, etiam stante statuto, quod debitor possit carcerari, & in casu, quo sit suspectus de fuga, & debitor publicus, vt exactor tributorum, & debitor ex causa administracionis, & reddicionis rationum, & obligatus ad ratiocinia publica, & officialis debitor ex causa Syndicatus.) Item Grat. tom. 1. lib. 3. c. 1. de immuni. Eccles. Portel. verb. Eccles. immunitas, num. 14. Barbof. de iure Eccles. tom. 2. cap. 3. Tusch. tom. 3. lit. E. concl. 11. num. 3. Gambacurt. lib. 4. cap. 15. Peregrin. de immuni. cap. 12. n. 10. Bonac. disp. 3. q. 7. de immuni. §. 4. n. 4. Lezana verb. Immunitas 7. Eccles. num. 16. & Genuens. in prax. c. 22. num. 1. q. 9. qui & satis probabiliter subdit, quod dicta immunitas concessa sit aliis omnibus, itavt nemo (quamvis nullo modo sit reus) ex Ecclesia extrahi possit ob quemcunque finem, siue v. g. ad reum in illa receptum reuelandum, vbi nam is se absconderit, siue (cum ipse ad duellum aliquem prouocauerit, & in Ecclesiam se receperit, ne à curia seculari impediatur à duello prosequendo) ad pacem faciendam cum illo, quem ad duellum prouocauerat, & ad vitanda scandala, præsertim cum alio modo scandalis obuiari possit, apponendo scilicet custodes vel adeundum Episcopum, qui prouideret, &c. idque probat ex eo, quia in Constitutione Gregorij XIV. ob extractionem pro quacunque causa, imponitur ipso facto pœna, quæ à iure sunt statutz contra violantes immunitatem, & libertatem Ecclesie, & de iure excommunicari debent violantes immunitatem, cap. miror, cap. si quis contumax, cap. quisquam 17. q. 4.

9 Et quamvis citata Constitutio Gregorij XIV. loquatur solum de extrahentibus reos ibi (laicis reis) dispositio tamen pœnalis (inquit, & recte, idem Genuensis) extenditur ex identitate, & maioritate rationis, quando si non fieret extensio, sequeretur absurdum, vt sequeretur in casu nostro, si scilicet non possent extrahi rei, & alij possent. Imol. in l. si verò, §. de viro, ff. soluto matrim. & Franc. in c. 1. de temporibus ordinari. in 6. tum quia, quando duo casus æquiparantur in lege antiqua, lex noua loquens in vno, locum habet in altero. Bartol. in l. quod verò ff. de legib. & Franc. & Imol. in l. si supra cit. tum quia in cap. definitum 17. q. 4. cauetur simpliciter, ne configentes, & commorantes in Ecclesia extrahi possint: tum denique, quia quando Constitutio pœnalis continet fauorem Ecclesiarum, sit extensio ex identitate rationis, vt ait Gloss. notabilis in cap. sciant, de elect. in 6. & Franc. in dist. c. 1.

Obiicies, cum in Bulla Gregorij XIV. excipiantur quidam & determinati casus, qui non gaudeant immunitate Ecclesie, non licet ex his ad alios, quod etiam non gaudeant, argui ex identitate, quia neque ex maioriore ratione, vt dicitur infra dub. 19. & 24. sect. 3. ergo sic & in casu nostro.

Respondetur: disparitas est, quia ibi sumus in odiosis, & contra immunitatem Ecclesiasticam, quæ, vt potè fauorabilis, debet potius ampliari, quàm restringi; & præterea casus, qui in Bulla excipiuntur, excipiuntur per particulam, tantum. At in casu nostro potius sumus in fauorabilibus, & pro immunitate Ecclesie: & præterea cum in Bulla excipiuntur rei, qui non gaudeant, non excipiuntur per particulam tantum. Vel dic cum Suar. lib. 1. tom. 1. tract. 2. de relig. q. 11. n. 3. & l'eregrin. de immuni. c. 12. vers. nec conuenit, appellatione reorum venite etiam debitores, vt potè reos debitorum.

SECTIO II.

An, & quid dicendum de debitore?

Difficultas prima, cuiusque solutio.

SVMMARIVM.

- 1 Ecclesia solum delinquentibus immunitatem concedit explicitè, implicitè autem eam concedit etiam debitoribus.
- 2 In lege, quamvis pœnali, sit extensio, si alioquin sequitur absurdum.
- 3 Appellatione reorum licet veniant delinquentes, veniunt etiam debitores.
- 4 Privilegium immunitatis cum sit pium, debet etiam ampliari ad debitores.

Obiicies primò ex Cutellio cit. q. 32. n. 22. & seqq. Ecclesia solum delinquentibus immunitatem concedit, non item debitoribus, vt videtur colligi ex cap. inter alia, ibi: Quacunque graua maleficia perpetraverit, ex cap. statumimus, ibi: Non liceat reos ab Ecclesia extrahere. (Rei enim propriè sunt delinquentes, non autem debitores,) ex cap. 1. quis contumax, cap. 1. quis inuentus, & cap. frater, in quibus iuribus omnibus mentio fit de delinquentibus, non autem de debitoribus: & ex Constitutione Gregorij XIV. ibi: Laicum delinquentem, & infra: Quodque delinquentes laici, &c. ergo debitoribus ex iure Ecclesiastico immunitas non debetur, sed ad summum ex iure ciuili, & sic vbi ius ciuile non obligat, non habebit effectum.

Respondetur distinguo antecedens: Ecclesia solum delinquentibus immunitatem concedit, explicitè, concedo, implicitè, nego; quia hoc ipso, quod concedit eam delinquentibus, intelligitur implicitè concedere etiam debitoribus, ex eo, quod absurdum esset fauere nocentibus, exclusis innocentibus. Quapropter in lege, quamvis pœnali, sit extensio ultra proprietatem verborum, quotiescumque alioquin, attentis verbis in propria significatione sequitur absurdum, Doctores, quos citat, & sequitur Genuens. in prax. c. 17. n. 2. Adde, quod licet appellatione reorum, quibus Ecclesia concedit immunitatem, propriè veniant delinquentes, veniunt tamen etiam debitores, vt potè rei debitorum, & rei in iudicio (vnde reus dicitur, quicumque in iudicium vocatur, siue ciuilitè, siue criminaliter, sicut rectè docent Couar. 2. var. ap. 2. n. 14. Suar. lib. 3. c. 11. n. 3. Azor 2. p. lib. 9. c. 9. Farin. de carcer. q. 28. n. 31. & in append. de immuni. c. 3. n. 51. Ambros. de immuni. c. 1. 3. n. 2. Anastas. Germ. de sacrorum immuni. lib. 3. cap. 16. n. 110. Genuens. in prax. c. 17. n. 2. & Bonac. disp. 3. q. 7. de immuni. §. 4. n. 2.) præsertim quia, cum hoc priuilegium sit pium, & fauorabile, debet ampliari, Doctores, quos citat, & sequitur Farin. in append. c. 2. n. 21. Ambros. c. 10. n. 7. & Mar. Italia lib. 1. c. 2. contra Decian. lib. 6. c. 2. n. 14. & quia Ecclesia approbat leges ciuiles, quæ sunt in fauorem immunitatis, vt supra dicebam sect. 1. n. 1. & seqq. & hæc tale priuilegium concedunt, etiam debitoribus, vt dicebam ibidem.

SECTIO III.

An dicendum, quod debitor debeat laborare,
vel seruienti creditori satisfacere?

Difficultas secunda, eiusque solutio.

SUMMARIUM.

- 1 Immunitas est non solum ut debitor penam corporalem non luat, sed etiam ut in Ecclesia existens non extrahatur, vinculis non alligetur, & alio modo vexetur.
- 2 Debitor licet ad Ecclesiam confugerit, potest citari, & si se non defendat, creditor obtinebit, non autem tradendus est in seruum creditori: secus dicendum de seruo fugitiuo.

Obiicies secundò ex eodem Cutellio *loc. sup. cit. num. 32. & seqq.* Immunitas solum est, ut debitor penam corporalem non luat, *cap. inter alia, de immunit. Eccles. cap. id. constitutus, & cap. definitur, 17. q. 4.* non autem ut non labore, vel creditori seruienti non satisfaciatur, alioquin irrationabilis esset, quia preiudicat iuri tertij, & fauet nocenti. Vnde seruus fugiens ad Ecclesiam ob seuitiam Domini, securitate accepta, Domino redditur, ne Dominus priuetur iure quæsito, quod habet, ut seruus ei laboret: ergo sic, &c.

- 1 Respondetur, nego priorem partem antecedentis, quia iuxta iura citata immunitas est non solum ut debitor penam corporalem non luat, sed etiam ut ibi existens non extrahatur, vinculis non alligetur, & alio modo non vexetur. Neque hinc absurda, quæ inferebantur, sequuntur; quia poterit debitor citari, & si se non defenderit, mittetur creditor in eius bonorum possessionem, quamvis nunquam tradendus sit in seruum creditori; quia hoc non debetur ei, nisi post sententiam, & in penam. Secus dicendum de seruo fugitiuo, cuius possessio, & dominium est apud dominum, et si contrarium etiam quoad hunc sentiant Abb. in *cap. inter alia, num. 22. Oldrad. conf. 54. Boetius decis. 2. c. 15. n. 7. & Alberic. 1. part. statutorum, q. 39. & in rubr. Cod. de his, qui ad Ecclesiam confugiunt.*

SECTIO IV.

An, & quid dicendum de debitore suspecto
de fuga?

Difficultas tertia, eiusque solutio.

SUMMARIUM.

- 1 Debitor suspectus de fuga, est suspectus de graui delicto.
- 2 Suspectus de fuga potest capi, & incarcerari, etiam à iudice incompetenti in die festo.
- 3 Priuilegium immunitatis non excludit suspectum de fuga, nec illud impediri potest delicto debitoris committendo.
- 4 Debitor existens in Ecclesia ne fugiat à iudice, custodia adhiberi potest, & non extrahi.
- 5 Reus carcerari potest in die festo, & puniri, non autem in loco sacro.
- 6 Quæ dicta sunt de debitore, dici etiam possunt de militibus qui pecunia accepta fugi.
- 7 Fugiens à militia non est reus criminis læsæ Maiestatis in personam, sed solum in statum.

Obiicies tertio, saltem immunitas non competet debitori suspecto de fuga, ita ut hic saltem ab Ecclesia extrahi possit, & tradendus sit iudici, ut securus reddatur creditor. Atque ita docent nonnulli apud Couar. 2. var. cap. 20. num. 14. & apud Anastasium Germ. de sacr. immunit. lib. 3. cap. 16. n. 99. & seqq. ex eo, quod debitor suspectus de fuga est suspectus de graui delicto: ergo Ecclesia, cum possit, impedire illud debet, & sic iudici tradere debitorem, vel alia via de fuga istius securum reddere creditorem: tum ex eo, quod suspectus de fuga potest capi, & incarcerari (etiam ab incompetenti iudice) in die festo, ut rectè docet Couarru. 2. var. c. 20. n. 14. Ergo & poterit capi, & incarcerari in loco sacro, argumento sumpto de tempore ad locum, l. vinum, ff. si certum petatur, l. ratio, §. si per venditorem, ff. de action. empti.

Respondetur, nego antecedens, quia priuilegium immunitatis non excludit suspectum de fuga, nec illud impediri poterit delicto debitoris committendo: tum quia alia via (scilicet si à iudice custodia apponatur) fuga impediri potest, absque eo, quod ab Ecclesia debitor extrahatur. Neque argumentum de tempore ad locum est firmum, quandoquidem reus puniri potest in die festo, non autem in loco sacro. Vnde patet ad opposita responsio, atque ita ex communiori, ac probabiliori sententia Doctorum docent Couarru. & Anastas. Germ. in locis supra cit. Suar. c. 11. n. 3. Farinac. in append. de immunit. cap. 3. n. 60. Ambrosin. de imm. nit. Ecclesi. lib. 3. cap. 13. n. 3. Diana c. re. ol. 32. & Bonac. q. 7. de immunit. §. in princip. Idemque dicas de militibus, qui cum militia pecunia accepta fuerit adscriptus, inde fugam arripens, ad Ecclesiam se recepit; quia per talem militie adscriptionem non est propriè seruus Principis, sed debitor, & per fugam à militia non est reus criminis læsæ Maiestatis in personam, sed solum in statum Principis. Vide quæ dicuntur infra dub. 23. sect. 2. & seqq.

SECTIO V.

An, & quid dicendum de debitore
tributorum?

Difficultas quarta, eiusque solutio.

SUMMARIUM.

- 1 Immunitas quod non competet debitoribus tributorum qui ab Ecclesia extrahi possunt, si consuetudo non esset in contrarium, voluerunt nonnulli Doctores.
- 2 Immunitas in sententia dictorum Doctorum conceditur Ecclesie, quatenus approbat leges civiles immunitatem concedentes.
- 3 Leges civiles potius denegant, quam concedant immunitatem debitoribus tributorum.
- 4 Princeps non presumitur contra seipsum legem condere.
- 5 Immunitas non est solum ex eo, quod Ecclesia approbet leges civiles, sed etiam ex eo, quod omnibus delinquentibus, & reis immunitatem concedat, aliis quibus casibus exceptis.
- 6 In generali concessione immunitatis veniunt etiam debitorum, quicumque sint, & qui rei in iudicio, & rei debitorum nominantur.
- 7 Authentica de mandatis Principum, cum iuri Canonico aduersetur, iam ab illo reuocata est.
- 8 Hoc ius immunitatis respectu debitorum, qui in fraudem creditorum rebus suis absconduitis, ad Ecclesiam confugiunt, in aliquibus locis non seruatur.

9 Obligatus

9 Obligatus ad ratiocinia ex causa alicuius administrationis etiam gaudet immunitate.

10 In Can. vxor 17. q. 4. qui tenebatur ad ratiocinia, cum Pontifex praestito iuramento impunitatis extrahi mandat.

1 Obiicies quarto, saltem non competet debitori tributorum, ita ut hic saltem ab Ecclesia extrahi possit, si consuetudo non sit in oppositum, atque ita docent Ancharan. cap. mer alia. n. 6. & 7. Butrius n. 13. Oldrad. consil. 54. num. 2. Cutellius cit. g. 32. n. 42. & segg. Gambacurta lib. 5. c. 43. n. 2. & segg. & Petr. Greg. synag. iuris lib. 33. c. 22. n. 2. ex eo, quod sic statuitur in authent. de mandatis Princip. §. publicorum, iuncta Gloss. ibi: tum ex eo, quod immunitas debitori conceditur ab Ecclesia, quatenus approbat leges civiles immunitatem concedentes, quae debitori illam non concedunt, sed potius denegant, cit. authent. de mandatis Principum: tum denique ex eo, quod Princeps non praesumitur contra seipsum legem condere.

2 Respondetur, nego antecedens; quia immunitas non est solum ex eo, quod Ecclesia approbet leges civiles, sed etiam ex eo, quod omnibus delinquentibus, & reis immunitatem concedit, aliquibus casibus exceptis, & exceptis per particulam, tantum, qua generali concessione veniunt debitores, quicumque sint, & qui rei in iudicio, & rei debitorum nominantur, maxime quia privilegium pium, & favorabile late interpretandum est, ut supra dicebamus: & casus, qui excipiuntur, excipiuntur per particulam, tantum.

3 Hinc patet ad opposita, & ad illud de authent. de mandatis Principum, quod scilicet, cum cit. authent. de mandatis Principum, iuri Canonico adueretur, iam ab illo reuocata sit. Atque ita ex communiore, & probabiliori etiam sententia Doctorum docent Couar. 2. var. cap. 20. n. 14.

4 (vbi tamen ait, quod hoc ius immunitatis respectu debitorum ex causis civilibus in quibusdam Regnis non usque adeo observetur, praesertim si per fraudem bonis absconditis, vel secum delatis in Ecclesiam confugiant, ut Guttier. lib. 1. pract. q. 1. n. 13. notavit: qua de re tamen nos dicemus infra.) Suar. lib. 3. c. 11. n. 3. Azor 2. p. lib. 9. c. 9. versum dubie. Anast. Germ. de sacr. immunit. lib. 3. c. 16. n. 10. Ambrosin. de immunit. Eccles. c. 13. n. 2. Layman lib. 4. tract. 9. c. 3. n. 5. Farinac. de car. erib. 28. n. 31. & in append. de immunit. cap. 3. n. 31. Bonac. disp. 3. q. 7. de immunit. §. 4. n. 2. & Dian. cit. resol. 32.

5 Hinc sequitur a fortiori, quod immunitate etiam gaudeat obligatus ad ratiocinia ex causa alicuius administrationis, sicut recte docent Nauar. c. 25. n. 16. in fin. Farinac. in append. num. 63. & Decian. lib. 6. cap. 28. n. 26. quidquid in contrarium dicat Cutel. n. 26. & 41.

6 Neque obstat, quod in cap. vxor 17. q. 4. quidam seruus obligatus ad ratiocinia confugit ad Ecclesiam, & Pontifex mandat, ut praestito iuramento immunitatis, inde extrahatur. Nam ibi (ut recte aduertunt Farinacius, & Decian. in locis supra cit.) sermo est non de homine libero, sed de seruo, quem domino restituendum esse, praestito iuramento impunitatis, supra dicebam. Vide etiam quae dicuntur infra dub. 24. sect. 19.

2 Decoetus fraudulenter est publicus latro, & propter ea plectitur poena capitis.

3 Pius V. in sua constitutione aequiparat decoetum fraudulenter publico latroni.

4 Decoetus fraudulenter, nec ratione debiti, nec ratione delicti priuatur Ecclesia immunitate.

5 Decoetus fraudulenter reuera non est publicus latro, sed solum per quandam aequiparantiam.

6 In panis non est facienda extensio ad delicta similia.

7 Decoetus fraudulenter gaudet immunitate procul dubio si ad Ecclesiam secum non asportet bona, ut illa absconderet, sed tantum confugit, ut saluet personam.

8 Constitutio Gregoriana renocat omnia privilegia, & indulta data principibus extrahendi delinquentes ab Ecclesia, & nominatim fraudulenter decoetos.

9 Raro in fraudulenter decocto possunt contingere quae necessaria sunt in publico latrone, praesertim actum frequentia.

10 Clemens VII. in quibusdam literis directis Archiepiscopo Bononiensi, & Nuncio Neapolitano, mandat superioribus Regularium ne fallitos, banitos, fures, &c. in suis Conuentibus receperint.

11 Huiusmodi litterae non derogant Constitutioni Gregoriana, quia non sunt datae, & publicatae in forma legis.

12 Huiusmodi litterae non statunt tradi reos iudicibus secularibus, sed tantum expelli a Conuentibus.

13 Huiusmodi litterae non obligant, nisi Bononia, & Neapoli, non autem in aliis locis, & prouinciis, licet essent publicatae.

14 Lex, & praecipuum non potest ultra intentionem legislatoris, vel praecipientis obligare.

15 Regularium superiores, qui in eorum Conuentibus dictas personas receperint, & diu detinent, non possunt puniri, nisi Bononia, & Neapoli.

16 Debitor fraudulentus ad Ecclesiam cum bonis confugiens, non debet ibi multo tempore tolerari, sed debet statim expelli.

17 Decoetus non debet res, & bona in praedictum creditorem ad Ecclesiam transferre, sed debet illa iudici seculari consignare, ut adiudicet cui de iure competunt.

18 Decoetorum bona possunt etiam auferri a iudice seculari, de licentia tamen iudicis Ecclesiastici.

19 Si posita sint in loco immuni in praedictum creditorem, debent poni in loco non immuni, & consignari iudici competenti, ex Sacra Congregatione.

Obiicies quinto, saltem non competet decocto fraudulenter. Atque ita docent Boerius decis. 115.

115. & alij complures Doctores, apud Couarru. quos ipse sequitur 2. var. c. 20. n. 14. Farinac. de carcerib. q. 28. n. 33. Guttier. pract. q. 9. c. 1. lib. 3. q. 1. n. 4. & 15. Decian. tract. crim. lib. 6. cap. 28. num. 34. Gambacurt. lib. 4. cap. 15. Rodriguez in summ. t. m. 7. c. 154. n. 1. Fagundes de praecipis Eccles. pract. 2. lib. 4. cap. 4. num. 5. Ioan. de la Cruz p. 1. pract. 8. q. 3. art. 1. dub. 1. concl. 1. Bobadilla tom. 1. lib. 2. cap. 14. num. 67. & 71. Villadieg. in Poli. cap. 3. num. 216. Azevedus tom. 3. lib. 5. tit. 20. leg. 6. num. 2. Sarpus de iure asylorum, cap. 5. fol. 50. Anast. Germ. de sacrorum immunit. lib. 3. cap. 16. n. 113. Rebuff. 2. tom. ad reg. Constit. Gallie, & de mercatoribus, art. ult. gloss. ult. num. 7. & 8. Tannerus in 2. 2. S. Thom. disp. 9. q. 8. dub. 1. num. 17. Peregrin. de immunit. cap. 12. num. 4. Suarez de Paz in pract. tom. 1. part. 5. cap. 3. q. 3. num. 156. Cutellius de immunit. Eccl. lib. 1. p. 32. n. 1. & Pereira de man. Reg. p. 2. c. 50. n. 16. ex eo, quod talis sit publicus latro (qua propter poena capitis

SECTIO VI.

An, & quid dicendum de decocto fraudulenter?

Difficultas quinta, eiusque solutio.

S V M M A R I V M.

- 1 Decoetus fraudulenter in sententia plurimorum Doctorum non gaudet immunitate.
- Thom. Delbene, de Immunit. Eccl. Pars I I.

- capitis plectitur) tum ex eo, quod sic statuerint multi Catholicici Reges (vt testatur Couarru. loco *supra cit.*) & Pius V. expresse in sua Constitutione eum equiparet publico latroni.
- 4 Respondetur, nego antecedens, quia nec ratione debiti, nec ratione delicti ab immunitate excluditur: non ratione debiti, alioquin omnes debitores excludi deberent: nec ratione delicti, quia non est publicus latro reuera, sed solum per quandam equiparantiam, in poenis autem non est facienda extensio ad delicta similia. Quapropter licet à Pio V. expresse in sua Constitutione equiparetur publico latroni, non tamen hinc sequitur, quod etiam equiparatus veniat quoad priuationem immunitatis, cum poenae non sint extendendae ad similia (praesertim si extensio sit in prauiudicium Ecclesiarum, & oppositum reperiatur expressum in iure, sicuti est in casu nostro, vt mox infra dicitur.) Atque ita in specie de hac Constitutione loquens docet Farinac. *om. 1. conf. 76. n. 13.* Ambrosin. *de immunit. c. 1. n. 14.* Locatellus *de tortura, inspecl. 5. n. 158.* & Chartarius *decis. crimin. 46. n. 172.*
- 7 Et quidem quod dixi, est certum in casu, quo non fugeret ad Ecclesiam cum bonis, vel illa absconderet, sed solum fugeret ad Ecclesiam, vt personam saluaret (quod fatentur etiam ipsi aduersarij, saltem quamplurimi,) & multo magis est certum, stante Constitutione Gregorij XIV. cum in illa reuocentur omnes consuetudines, ac omnia priuilegia, & indulta data Principibus extrahendi delinquentes ab Ecclesia, & nominatim fraudulentos decoctos: & cum ibidem in narratiua fiat mentio de huiusmodi decoctis, de quibus postea, quando Pontifex disponit, nullum verbum facit; inde manifestè apparet, quod voluerit Pontifex huiusmodi fraudulenter decoctos immunitate Ecclesiae gaudere: & manifestè etiam apparet responsio ad argumenta aduersariorum.
- 8 Atque ita ex communiore, & probabiliori, & post Gregorij XIV. Constitutionem, ex certa sententia Doctorum docent Nauar. *cap. 25. num. 19. in fin.* Suarez *lib. 3. cap. 11. num. 3.* Farinac. *in append. de immunit. cap. 3. num. 64.* retractans oppositam opinionem, quam docuerat in *cit. quæst. 18. de carcerib.* Ambrosin. *de immunit. Eccles. cap. 13. in fin. num. 4.* Duardus in *Bull. Cane. lib. 2. can. 5. q. 16. n. 16.* Fernandez *part. 4. cap. 10. §. 1. n. 10.* Gratian. *in discept. forens. tom. 2. cap. 38. num. 29.* Anton. Nouarius in *Summ. Bullar. tit. de immunit. Eccles. n. 28.* Diana *part. 1. tract. 1. resol. 32.* referens, sic esse decusum Romae in S. Cardinalium Congregatione: item Girona *tract. de priuilegiis, cap. 23. num. 1035.* Flauius Cherubinus in *Compend. Bull. tom. 2. Constit. 117. Pij V. sehol. 2.* Correa in *relect. ad cap. inter alia, de immunit. Eccles. part. 3. quæst. 12. n. 12.* Sanch. in *opuscul. tom. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 8. num. 24.* Dominicus Tassonus in *pragmat. de antefato, vers. 13. obseru. 3. num. 33.* Lezana *verb. Immunitas Eccles. num. 16.* Bonacina *disp. 3. q. 7. de immunit. §. 4. in prin. ip. & Mar. Ital. de immunit. Eccles. lib. 1. c. 5.* Adde, quod dato, quod vera sit aduersariorum sententia, raro in praxi illa locum habere posset, vt notauit etiam ex aduersariis Peregrin. loco *supra cit.* quia raro in fraudulenter decocto ea, quae ad publicum latronem constituendum necessaria sunt, possunt contingere, praecipue actuum frequentia.
- 10 Neque obstat, quod Mar. Ital. loco *cit.* §. 8. num. 1. & seqq. referat quasdam literas scriptas Archiepiscopo Bononiensi, & Nuncio Neapolitano de mandato Clementis VIII. in quibus mandatur Superioribus Regularium, ne condemnatos, fillitos, bannitos, fures, decoctores, debitores, aliosque similes in suis Conuentibus receperant, iniuncta receptantibus poena.
- 11 Respondetur enim, non derogari per hoc (vt ipse Mar. Italia loco *supra cit.* minus rectè opinatur) Con-

stitutioni Gregorij XIV. quia tales literae non sunt datae, & publicatae in forma legis: tum quia in illis solum cauetur, ne tales condemnati, falliti, banniti, fures, &c. in illis conuentibus receperantur, sed expellantur, non tamen quod Iudicibus saecularibus designentur, vt bene aduertit praeter alios Farinac. in *append. de immunit. c. 3. n. 64.* Peregrin. *c. 1. n. 14.* & Diana *part. 3. tract. 1. resol. 40.* cum Clemens VIII. in dictis literis non excipiat alios casus ultra exceptos in Constitutione Gregorij XIV.

Adde contra Cutellium *de immunit. Eccles. lib. 1. quæst. 17. num. 7. & 8.* quod cum dictae literae missae fuerint solum ad Archiepiscopum Bononiae, & Nuncium Neapolis, consequens est, quod etiam in aliis locis, & prouinciis illae publicatae sint, solum Bononiae, & Neapoli, non autem in aliis locis, & prouinciis obligent; quia lex, vel praecceptum non potest ultra intentionem legislatoris, vel praecipientis obligare: si enim Pontifex intendisset vbique per illas obligare, vbique, vel saltem Romae easdem curasset promulgari, quod vtique non curauit. Quapropter Regularium Superiores, qui data opera in suis Conuentibus numeratas in dictis literis facinorosas personas recipiunt, & detinent diu, puniri poterunt Bononiae, & Neapolis; non item in aliis locis, vel prouinciis. Vide Peregrinum loco *cit. num. 12. & 20.* & Dian. *cit. resol. 40. & part. 6. tract. 1. resol. 17.* vbi refert, quod sacra Episcoporum Congregatio in vna Barenfi decreuerit die 12. Martij 1660. quod debitor fraudulentus ad Ecclesiam cum bonis fugiens non debeat ibi multo tempore tolerari, sed debeat tandem ab Ecclesia expelli. Item, quod eadem Sacra Congregatio determinauerit die 1. Decembris 1617. quod decoctus non debeat res, & bona in prauiudicium creditorum ad Ecclesiam transferre, sed debeat tandem ab Ecclesia expelli, vt adiudicet cui de iure competunt. Vide tandem Barbosa *de vniu. iure Eccles. cap. 3. num. 47.* vbi tenet, quod possint etiam auferri à Iudice saeculari, de licentia tamen Iudicis Ecclesiastici: qua de re dicam *dub. 24. sect. 8. & dub. 30.*

Interim tamen video, S. Congreg. Episcop. & Regular. 14. Nouembr. 1636. praecipisse, bona posita in loco immuni in prauiudicium creditorum, deponi debere in loco non immuni, & 9. Martij 1635. praecipisse Vicario Generali Mediolanensi, ne talia bona tenerentur in loco immuni, in prauiudicium creditorum, & 12. Decembris 1642. praecipisse, vt ex quodam Ecclesia extraherentur bona eo transportata in fraudem creditorum, consignanda tamen iudici competenti.

DVBITATIO XII.

An, & quid dicendum sit in causis criminalibus?

SVMMARIVM.

- 1 Afferuntur nonnulli canones in causis criminalibus quantumcumque grauibz immunitatem Ecclesiae ad eas confugientibus concedentes praeter casus exceptos.
- 2 Bulla Gregorij XIV. in delictis exceptis in medium affertur, iuxta qualibet delictorum nomina.

Respondetur, immunitatem Ecclesiae etiam locum habere in causis criminalibus, quantumcumque grauibz, exceptis casibus à iure expressis, atque ita dicitur in *cap. inter alia, de immunit. Eccles.* ibi: *Quantumcumque grauius maleficia perpetraverit, non est violenter*

violenter ab Ecclesia extrahendus. Et paulò inferius, ibi: Hoc verum est, nisi publicus latro furit, vel nocturnus depopulator agrorum, qui dum itinera frequentata, vel publicas stratas obsidet insidiis aggressionis, ab Ecclesia extrahi potest. Alia exceptio ponitur in cap. ult. de immunit. Eccles. vt scilicet immunitate etiam non gaudeat committens homicidia, vel mutilationes membrorum in Ecclesia. Item secundum intellectum plurium Doctorum ponitur & alia in cap. 1. de homicidio, vt scilicet neque gaudeat committens homicidium per industriam, & insidias. Quæ omnia congerit Gregorius XIV. in sua Constitutione, aliquibus additis, ibi: Ad unam tantum formam reducimus, moderamus, et laicis ad Ecclesias, locaque sacra confugiuntibus, si fuerint publici latrones, viarumque grassatores, qui itinera frequentata, vel publicas stratas obsident, ac viatores ex insidiis agere dimittunt, vel depopulatores agrorum, quique homicidia, & mutilationes membrorum in Ecclesiis, earumque cæmeteriis committere non verentur, aut qui proditione proximum suum occiderint, aut assassinij, vel hæresis, aut læsæ Maiestatis rei in personam ipsiusmet Principis, immunitas Ecclesiastica non suffragetur.

DUBITATIO XIII.

An immunitate priuetur publicus latro?

SUMMARIUM.

- 1 Publicus latro priuatur Ecclesiastica immunitate.
- 2 Latro est qui depraedatur violenter.
- 3 Publicus, qui depraedatur palam, & publicè, vel per insidias in via publica, etiam mari, vel flumine, vel per vim in domibus priuatorum.
- 4 Diffamatus in vno ex multis, latrocinio publico, vel ex aliquibus secretis, dum latro publicus reputatur, non gaudet Ecclesia immunitate, multò magis, si sit latro notorius notorietate iuris. At gaudet, si non sit notorius, nec notorietate facti, nec iuris.
5. & 6. Præsumptio, vel dubitatio quod aliquis sit publicus latro non sufficit ad effectum ipsum priuandi immunitate Ecclesiastica, sed debet in hoc casu constare esse latronem publicum per informationem factam citata parte, & per iudicis sententiam.
- 7 Latro publicus, vt immunitate priuetur, requiritur, quod depraedetur in viis publicis, & itineribus frequentatis, & non sufficit, quod furetur per insidias in loco non publico.
8. & 9. Item requiritur quod non semel, sed bis, vel ter tale delictum commiserit.
- 10 Nomen latronis frequentiam denotat.
- 11 Non sufficit quod pluries tentauerit, sed requiritur quod pluries consummauerit, cum simus in materia odiosa & penali.
- 12 Mulier ex unico actu fornicationis non dicitur publica meretrix, nec quis ex unico actu usura dicitur publicus usurarius.
- 13 Frequentia si sit necessaria, duo actus sufficiunt, quia ad inducendam consuetudinem duo actus sufficiunt.
- 14 Quod dictum est de publico latrone, idem dicat de grassatore, & agrorum depopulatore.
- 15 In aliquibus Regnis publici latrones, grassatores viarum, depopulatores agrorum per vnicum delictum vita priuantur: at non sic est de immunitate, circa quam Principes non possunt disponere.

Respondetur affirmatiue: patet ex dictis in sect. preced. & ex cit. cap. inter alia, & citata Constitutione Gregorij XIV.

Th. Delbene de Immunit. Eccles. Pars II.

Est autem latro, qui depraedatur violenter: publicus autem, qui depraedatur palam, & publicè, vel per insidias in via publica, etiam mari, aut flumine, vel per vim publicè in domibus priuatorum, vt recte docent Gloss. in cit. cap. inter alia, Abb. ibid. Sylva. verb. Latro, Azor tom. 2. lib. 9. cap. 9. quasi. 9. Scortia Theor. 385. Decian. lib. 6. tracl. crimin. cap. 28. num. 2. Peregrin. cap. 6. num. 2. & segg. Mar. Italia lib. 1. cap. 5. §. 1. Ambrosin. de immunit. Eccles. cap. 2. num. 3. & 4. Farinac. de carcerib. quasi. 28. num. 5. & in append. de immunit. c. 10. num. 15. Correa in repetit. cap. 7. num. 27. & Barbosa de iure Eccles. lib. 2. cap. 3. num. 79. & 80. qui rectè subdunt, quod quis non solum propter notorietatem iuris (vt si in iudicio hoc crimen confessus, vel propter ipsum aliquando damnatus sit) sed etiam propter notorietatem facti (vt si vel vno ex multis latrocinio publico, vel ex aliquibus secretis diffamatus sit, & publicè latro reputetur) immunitate Ecclesiæ priuetur, quia in vtroque casu verè dicitur latro publicus. Vnde à contrario latrones, qui non sunt publici, nec notorietate iuris, nec notorietate facti, immunitate gaudent, Baconus in 4. distinct. 13. art. 1. Sot. de iust. & iur. lib. 5. quasi. 33. art. 3. Sanch. tom. 2. conf. moral. lib. 6. cap. 1. dub. 8. num. 14. & Lezana verb. Immunitas Eccles. num. 8. Subdunt secundo, quod vt quis immunitate Ecclesiæ priuetur, constare debeat, esse latronem publicum, neque sufficiat præsumptio, vel dubitatio, quia non præsumptè latro publicus, sed verè latro publicus immunitate priuatur. Vt autem hoc constet in hoc casu, debet prius parte citata fieri informatio, & sententia declarari, alias delinquens immunitate non priuatur. Vide Decian. cit. n. 2. & Farinac. n. 155. & 156.

Requiritur tamen ad hoc vt latro publicus immunitate priuetur, quod depraedetur in viis publicis, & itineribus frequentatis, & non sufficit, quod furetur per insidias in loco non publico, quia textus, tam iuris communis, quam constitutionis Gregorij XIV. expressè dicit: *itinera frequentata, & publicas stratas obsidet*. Quæ verba ad declarationem delicti, & non frustra fuerunt apposta. Atque ita contra Innocent. in cap. inter alia, & ibi Hostiensem num. 4. & Ioannem Andream num. 6. motos ex ratione, quam referam dub. 18. n. 3. docent Farinacius, Ambrosinus, Mastrillus, Riccius, Nouarius, & Diana in locis infra citandis: item Clarus §. fin. q. 30. n. 9. & videri etiam poterit Abb. in dict. cap. inter alia, num. 5. & Layman lib. 4. tracl. 9. c. 3. num. 8.

Requiritur etiam, quod non semel, sed ad minus bis, vel ter tale delictum commiserit, quia nomen latronis frequentiam denotat, sicut præter alios docet Abbas in cap. 1. num. 24. de iudic. Igneus in l. 3. §. subuertitur, num. 107. ff. ad Syllan. Barbosa de iur. Eccles. lib. 2. cap. 3. num. 84. Giurba consil. 50. num. 27. Nouarius in summa Bullarum, tit. de immunit. num. 45. vbi ex Suarez, & Giurba num. 46. subdit, quod ad hoc, vt immunitate priuetur, non sufficiat, quod pluries delictum tentauerit, sed requiratur, quod pluries consummauerit, cum simus in materia odiosa, & penali, præsertim in præiudicium immunitatis Ecclesiarum. Peguera decis. 40. n. 4. Carolus Maranta in Controuers. iur. part. 2. respons. 46. num. 7. Mastrillus de indulto, cap. 37. num. 7. Peregrin. de immunit. cap. 6. num. 8. Horatius Perlius consil. crim. 39. num. 2. & 3. Decian. cit. num. 2. Ambrosin. cap. 3. num. 5. & Farinacius cap. 10. num. 154. & 164. Et clarè etiam patet ex Leapiulano, §. & generaliter, ff. de penis. Quapropter mulier ex unico actu fornicationis non dicitur publica meretrix, nec quis ex unico actu usura dicitur publicus usurarius, ex text. in l. quis sit fugitiuus, §. errorem, & in l. sciendum, §. illud, ff. de adili. Quidquid in contrarium dicat Martha de iurisdict. p. 2. c. 55. n. 22. (licet ibi testetur de praxi) & Megalius in 3. p. lib. 4. cap. 2. q. 1. num. 10. qui tamen subdit, & rectè, quod si frequentia

fit necessaria, duo actus sufficiant; quia ad inducendam consuetudinem duo actus sufficiunt, ex Gloss. in *auth. de testibus*, §. quia verò multi, & l. 2. in fin. Cod. de *Episcop. audiendi*. & docent Graff. de *casib. referu. lib. 1. cap. 10. num. 14.* Floronus *part. 2. cas. 4. num. 10.* & alij contra Antoninum Dianam *part. 6. tract. 1. resol. 15.* & alios.

24 Quod dixi de publico latrone, idem dicas de grassatore, & agrorum depopulatore, quod scilicet ad hoc, ut quis immunitate priuetur, requiratur etiam, quod non semel, sed pluries similiter actu grassatus, vel depopulatus fuerit.

25 Dices, in aliquibus Regnis (ut in Regno Siciliae ex vi Regiae Pragmaticae, sub Rubr. de *furt. & rapin. tit. 47. pragmat. 1.*) qui semel deliquit delicto, quo supra, vita priuatur: ergo & immunitate Ecclesiarum etiam priuatur.

Respondetur, nego consequentiam, & disparitas est, quia Principes, licet possint disponere circa vitam hominis, non tamen possunt disponere circa immunitatem Ecclesiarum, cum hoc spectet tantum ad Summum Pontificem, sicuti dicam *infra dub. 20. sect. 7. ad fin.* & docent Peregrin. de *immunit. c. 6. n. 9.* Ambrosin. *cap. 3. n. 6.* & ex ipsiusmet Consiliariis Regiis, Peguera de *cis. 4. 10.* & Mastrillus de *indult. cap. 33. num. 7.* quidquid in contrarium sentiat Mar. Ital. *lib. 1. cap. 5. §. 1. num. 20.*

DVBITATIO XIV.

An priuetur simplex fur?

SUMMARIVM.

- 1 Simplex fur non priuatur Ecclesiastica immunitate, praesertim si furetur in loco publico.
- 2 Simplex fur, licet nonnulli asserant, si tamen extet consuetudo in contrarium, gaudet immunitate.
- 3 & 4. Qualibet consuetudo sublata est per constitutionem Gregorianam, sed secus si consuetudo introducta sit alicubi post dictam Bullam.

1 Respondetur negatiue, quia simplex fur (praesertim si furetur in loco non publico) non est latro publicus, & exceptio vnus firmat regulam in casibus non exceptis. Vide Innocentium in *cit. cap. inter alia*, & ibi Hostiensium *num. 4.* & Ioannem Andream *num. 6.* item Farinacium *cap. 12. num. 165.* Ambrosinum *cap. 3. num. 5.* Mastrillum de *indult. cap. 32. num. 8.* Riccium *part. 4. dec. 144.* Nouarium in *summa Bullarum, tit. de immunit. num. 47.* & Dian. *part. 6. tract. 1. resol. 15.*

2 An autem talis immunitate priuetur, saltem ex consuetudine?

Respondetur, quod (quamvis asserant Couarruu. 2. var. *cap. 20. num. 16. ad fin.* Clar. in *pract. lib. 5. §. fin. q. 30. vers. quarto, an fures.* Farinacius de *carcerib. q. 28. num. 51.* & Suarez *lib. 3. cap. 11. num. 5.* ex eo, quod haec consuetudo non sit contra immunitatem Ecclesiae, quia ex Ecclesiae consensu introducta est, ut tales delinquentes arceantur) tamen cum Farinacio reuocante priorem sententiam in *append. de immunit. cap. 6. n. 94.* Tusch. *verb. Eccles. concl. 10. num. 23.* Mar. Ital. de *immunit. lib. 1. §. 1. n. 2.* & Bonacina *disp. 3. quaest. 7. de immunit. §. 4. num. 5.* negandum sit, quia cum Constitutio Gregorij XIV. ad vnā tantum formam immunitatem hanc Ecclesiae reducerit, sublata qualibet alia forma sub clausula irritante, consuetudinem talem (si de facto alicubi fuerat introducta) sustulit. Nisi forsan dicas,

3 §. 4. num. 5. negandum sit, quia cum Constitutio Gregorij XIV. ad vnā tantum formam immunitatem hanc Ecclesiae reducerit, sublata qualibet alia forma sub clausula irritante, consuetudinem talem (si de facto alicubi fuerat introducta) sustulit. Nisi forsan dicas,

4 iterum post ipsam Constitutionem Gregorij XIV.

dictam consuetudinem alicubi legitime introductam, & praescriptam esse, quod an sit verum, viderint qui affirmant: nam si sic est, non audeo illam damnare. Vide quae diffusius dicentur *dub. 24. sect. 5. & 8. & dub. 41. sect. 2. n. 18.* & quae dicebantur *dub. 6.*

DVBITATIO XV.

An priuetur persona captiuans, & componens?

SUMMARIVM.

1. & 2. Captiuans, & componens personas, si pluries id faciat, ut supra in itineribus, & stratis publicis, etiam urbium, non gaudet immunitate, secus si id faciat priuatim, & secreto, siue immediate, siue missis aliquibus nuntiis, vel literis comminatoriis.

Respondetur, quod immunitate priuetur personas captiuans, & eas componens, si id faciat pluries (ut supra) in itineribus, & stratis publicis, etiam urbium; quia tunc est latro publicus, vel grassator; secus si id faciat priuatim, & secreto, siue immediate, siue missis aliquibus nuntiis, vel literis comminatoriis, quia tunc non est neque publicus latro, neque grassator. Atque ita docent Carolus Maranta in *Controversiis, part. 2. respons. 46. n. 16. & 17.* & Diana *part. 6. tract. 2. resol. 15.* contra Nouarium in *summa Bullarum, tit. de immunit. num. 44. in fin.* qui ut recte aduertit Diana in *resol. cit.* non ad rem adducit Mastrillum, cum hic loquatur in terminis indulti à Rege concessi, & non in terminis Constitutionis Gregorij XIV. quae excludit omnem extensionem de casu ad casum, ut dicemus *infra dub. 24. sect. 1. & seqq.* Vnde apparebit, quod etiam gaudeat immunitate in terminis iuris communis.

DVBITATIO XVI.

An priuetur nocturnus depopulator agrorum?

SUMMARIVM.

- 1 Nocturnus depopulator agrorum gaudet immunitate.
- 2 Agrorum depopulator pluribus per insidias exitium excogitat.
- 3 Agrorum depopulator Rempubicam, eiusque quietem, & pacem grauiter perturbat.
- 4 Agrorum depopulator de iure Casareo plectitur poena ultimi supplicij, licet sapè sola poena trivernis, vel fustigationis puniatur, parte satisfacta.
- 5 Agrorum nocturnus depopulator est, qui nocte agrorum segetes, vel vinearum fructus destruit, ibi se abscondendo, vel alia via eos deuastando.
- 6 Idem dic de incendente agros, qui propterea neque gaudet immunitate, quia tamen gaudent alij incendiarij, per se loquendo.
- 7 Depopulator nocturnus agrorum non gaudet immunitate, licet delictum non sit publice factum, dummodo de illo constet.

Respondetur affirmatiue, *cit. cap. inter alia, de immunit. Eccles.* & docent ex communi Farinac. de *carcerib. q. 28. n. 50.* & in *append. de immunit. c. 11. n. 158.* Layman

Layman lib. 4. traſſ. 9. cap. 3. num. 8. & Ambroſinus c. 4. num. 5. & meritò; quia teſte Gloſ. in cap. ult. de immu-
nit. Eccleſ. agrorum depopulator pluribus per inſidias
exitium excogitat, c. eſt iniuſta, 23. quaſt. 4. & Rempu-
blicam eiſque quietem, & pacem grauiter perturbat,
l. 2. Cod. quando liceat ſine iudice ius ſibi dicere; contra
quem etiam Leo X. Bul. 10. num. 2. renouauit quaſcum-
que Conſtitutiones, & pœnas antea latas: & lex 2.
ff. arbor. furt. caſar. infligit pœnam mortis, quamvis
ſapè ſola pœna triremis, vel fuſtigationis puniatũr,
parte ſatiſfacta, vt notauit Clarus lib. 5. §. ſin. quaſt. 68.
Eſt autem agrorum nocturnus depopulator, qui
nocte agrorum alienorum ſegetes, vel vinearum fru-
ctus deſtruit, ibi ſe abſcondendo, vel alia via eos ſub-
ripiendo, vel deuſtando, l. 1. Cod. quando liceat ſine
Iudice ius ſibi dicere, & docent Hoſtienſis, Inocen-
tius, Ioannes Andreas in cit. cap. inter alia, Peregrin-
us cap. 6. Decianus lib. 6. cap. 25. num. 3. Tuſchus
verb. Eccleſia, conſcluſ. 11. num. 10. Suarez de relig. lib. 3.
cap. 11. num. 4. Mar. Italia lib. 1. cap. 5. §. 1. Farinac. in
locis ſupra citatis, & Ambroſinus ubi ſupra, num. 4. &
alij paſſim.

Idem dic de incendente agros, hic enim etiam dici-
tur agrorum depopulator. Imo Decian. loc. cit. c. 28.
num. 24. Mar. Italia §. 3. num. 56. & ſeqq. & Peregrin.
cap. 12. num. 6. idem dicendum putant de aliis incen-
diariis data opera incendentibus, quod mihi non pro-
batur; quia hi per ſe loquendo non comprehenduntur
in exceptionibus Gregorianæ, ſicuti dicam du-
bit. 24. ſect. 15.

Dixi, per ſe loquendo, quia ſi ex incendio ſequatur
proditoria mors, vel aliud delictum exceptum in di-
cta Gregoriana, clarum eſt, ſic delinquentem immuni-
tate Eccleſiæ non gaudere.

Vt autem dictus depopulator agrorum immunita-
te priuetur, non requiritur, delictum ab ipſo publicè
fieri, ſed ſufficit, quomodoſcumque fieri, dummodo de
illo conſtet, & pluries factum fuerit. Vide Farinac. cit.
cap. 11. num. 160. & Ambroſinum cit. cap. 3. num. 3. Vide
etiam quæ dicebam dub. 13. num. 14.

DUBITATIO XVII.

An priuetur diurnus depopulator
agrorum?

SUMMARY.

- 1 Diurnus depopulator agrorum, inſpecto c. inter alia,
de immunitate non priuatur dicto immunitatis pri-
uilegio.
- 2 Diurnus depopulator, attenta Conſtitutione Gregoria-
na indefinite loquente, non gaudet immunitate, in
ſententia aliquorum Doctorem.
- 3 Opinio in contrarium non eſt improbabilis, quia Con-
ſtitutio Gregoriana intelligi debet ſecundum ius
commune, quod ſolum nocturnos excludit.
- 4 Diurnus agrorum depopulator comprehenditur ſub
exceptione publici latronis, ſi ſcilicet publicè agros
deuſtetur, & non clandestinè.

Reſpondetur, quod e contra immunitate non
priuetur diurnus depopulator agrorum; quia
ly nocturnus in citat. cap. inter alia, tacitè excludit
diurnum; & quia cùm ſit materia pœnalis, non eſt
extendenda.

An autem talis priuetur, ſaltem ex vi Conſtitutio-
nis Gregorij XIV.

Reſpondetur, quod (quamvis affirmetur, & rectè,
Farinac. de immunitat. cap. 11. num. 161. Ambroſinus

cap. 4. num. 5. Scortia Theor. 385. Barboſa de iure Ec-
cleſ. lib. 2. cap. 3. num. 87. Lezana verb. immunitas, n. 10.
& Bonac. diſp. 3. quaſt. 7. de immunit. §. 4. num. 6. ex eo,
quod dicta Conſtitutio demens particulam, no-
cturnus, ab immunitate indefinite excludat depopu-
latores agrorum) negari tamen non improbabili-
ter poſſit; quia illos excludendo Conſtitutio Gre-
gorij XIV. intelligi debeat iuxta ius commune,
quod ſolum nocturnos excludit, cùm ex alio capite
talis excluſio, vtpotè derogans immunitati, ſit odio-
ſa, & pœnalis, & conſequenter non ſit latè, ſed ſtrictè
interpretanda, & ſic non de diurno, ſed de ſolo no-
cturno intelligenda.

Cæterum etſi diurnus, vt dicebam, non videatur
quodammodo ſub iis verbis comprehendì, compre-
henditur tamen ſub exceptione publici latronis, ſi
ſcilicet publicè vineas, vel agros aliorum deuſtetur, etſi
non item clandestinè.

DUBITATIO XVIII.

An priuetur viarum graſſator?

SUMMARY.

- 1 Graſſator viarum non gaudet Eccleſiæ immuni-
tate.
- 2 Graſſator viarum eſt qui in Vrbe per inſidias aggre-
ditur, vt viatores ſpoliet, vulneret, vel occi-
dat.
- 3 Ly graſſari, frequentationem denotat.
- 4 Graſſator viarum, ſi non in loco publico, & frequen-
tatis itineribus aggreditur, gaudet Eccleſiæ immu-
nitate, contra nonnullos.
- 5 Hinc conſores monetarum, & alij ſine armis, & vio-
lentia ſubripientes, ſeu occultè, vel in viis priuatis,
aut etiam in viis publicis, at non per inſidias, ſed
quaſi ex accidenti furantes, non priuantur immuni-
tate Eccleſiæ.
- 6 Quamvis nonnulli putent, contrarium conſuetudine
ex parte receptum eſſe de eo, qui in viis priuatis,
aut alibi per inſidias aggreditur, & furatur.

Reſpondetur affirmatiuè, citat. capite inter alia, i
ibi: Qui dum itinera frequentat, vel publicas ſtra-
tas obſidet aggreſſionis inſidiis. Et cit. Conſtitut. Grege-
rij XIV. ibi: Vtrumque graſſatores, qui dum itinera
frequentata, vel publicas ſtratas obſident, ac viatores ex
inſidiis aggrediuntur. Et probatur, quia graſſatores
viarum comprehenduntur nomine latronum, quamvis
à latronibus differant in hoc, quod latroſ dicitur,
qui vias extra Urbem obſidet, graſſator verò in Vrbe,
l. capitalium, §. graſſatores, ff. de pœnis. Decian. lib. 6.
cap. 28. num. 2. Ambroſin. cap. 2. num. 4. & Farinac. in
append. cap. 12.

Eſt itaque viarum graſſator, qui in Vrbe per inſi-
dias aggreditur, vt viatores ſpoliet, vulneret, vel oc-
cidat, vt docent communiter Doctores; vbi nota, quod
per vnã graſſationem non priuetur quis Eccleſiaſti-
ca immunitate, quia verbum graſſari, frequentationem
denotat, vt ex Deciano, Ambroſino, & Farinacio
refert Barboſa de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 3. num. 84. & ego
dicebam dub. 13. num. 8.

Cæterum, an ſufficiat, vt immunitate priuetur, ſi
aggreditur, quamvis non in loco publico.

Reſpondetur, quod (quamvis Innocentius in dict.
capite inter alia, col. 2. Hoſtienſis num. 4. verb. immu-
nitas, Ioan. Andreas num. 6. perſ. inſidiis, affirmant
ex eo, quod in cap. inter alia, exempli gratiã dicitur:
Qui itinera frequentata, & publicas ſtratas obſi-
dat.

dent, quia hi viarum grassatores ibi saepius aggre-
diuntur) negandum tamen sit; quia & textus de
4 grassatore in viis publicis, & itineribus frequen-
tis expresse loquitur (quae verba ad declarationem
delicti fuerunt apposita) & quia ly via publicum iter
denotat; quapropter qui itinera priuata, vel occultas
stratas obsidet, non videtur priuari immunitate Ec-
clesiastica, siquidem Pontifex solum excludit eos, qui
itinera frequentata, vel publicas stratas obsident, iux-
ta l. 1. Cod. quando liceat vni, vt supra dicebam. Vide
Farinacium in append. de immunit. cap. 2. num. 165. Am-
brofin. cap. 3. num. 5. Bonacinam de legibus, disput. 3.
quaest. 7. de immunit. Eccles. §. 4. num. 1. & Lezanam
verb. Immunitas, num. 9.

5 Ex dictis sequitur, tonsores monetarum, vel alios
sine armis, & violentia subripiantes, seu occultè, vel
in viis priuatis, aut etiam in viis publicis, at non
per insidias, sed quasi ex accidenti furantes, non
priuari immunitate Ecclesiae: quia non sunt publici
latrones, nec dicuntur obsidisse vias frequentatas,
iuxta cit. capit. inter alia, l. 1. Cod. ne liceat vnic. sine
iudic. sibi ins dicere, & cit. Constitut. Gregorij XIV.
& tradunt Decianus, Ambrosin. Farinacius, & Pere-
grinus in locis supra cit. quamvis Couarr. cit. num. 14.
6 Suarez cap. 12. num. 4. & Filliucius num. 152. putent
contrarium consuetudine ex parte receptum esse de
eo, qui in priuatis viis, aut alibi per insidias aggredi-
tur, & furatur. Vide quae dicebam dub. 18. num. 7.

***

DUBITATIO XIX.

An priuatur, qui occidit, vel mutilat in Eccle-
sia, vel Cameterio.

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

SUMMARIUM.

- 1 Occidens, vel mutilans in Ecclesia, vel Camete-
rio non gaudet immunitate: nam ly Et in textu,
stat pro Vel.
- 2 Delinquens in Ecclesia indignus est immunitate Ec-
clesiae.
- 3 Frustra legis auxilium inuocat, qui legem contemnit.
- 4 Puniri quis debet in eo, in quo deliquit.
- 5 Mutilator est qui abscondit membrum, non qui vulne-
rat debilitando membrum, & abscondit membrum,
cuius officio corpus mouetur, & iuuatur.
- 6 Digni, dentes, & huiusmodi multa non sunt membrum,
sed potius partes membri.
- 7 An qui aliud delictum graue, licet non exceptum com-
mittit in Ecclesia, gaudet immunitate: sunt Au-
ctores grauissimi pro vtraque sententia.
- 8 Tenentes partem negatiuam quod non gaudeant immu-
nitate ceteri delinquentes in Ecclesia, arguunt à
maioritate rationis.
- 9 Opinio in contrarium, quod ceteri delinquentes in
casibus non exceptis, in sententia Auctoris est pro-
babilior.
- 10 Delinquentis in Ecclesia ratione loci commissi delicti
est puniendus à iudice Ecclesiastico, vel consulto
prius Romano Pontifice potest tradi Curia seculari,
si delictum sit atrocissimum.
- 11 Diuersum est aliquid potuisse iuste fieri, & factum non
esse.
- 12 In panis, et in censuris, & irregularitatibus non vale,

argumentum à paritate, quin neque à maiori-
tate rationis.

- 13 Homicidium, & mutilatio non solum exempli causa,
sed tanquam materia integre prohibita, non gaudet
immunitate.
- 14 Homicidium, & mutilatio commissi in vna Eccle-
sia, etiam non consecrata, priuant immunitate
etiam in ceteris Ecclesiis, secundum probabiliorem.
- 15 Qui offendit vnam Ecclesiam, offendit omnes, cum
Ecclesia sit vna per totum Orbem diffusa.
- 16 Reus aliorum criminum in Ecclesia commissorum, pra-
sertim si rationem sacrilegij habeant, ratione loci
commissi delicti, potest puniri à Iudice Ecclesiasti-
co, vel consulto Romano Pontifice Iudici seculari
est remittendus.
- 17 Sacrilegium est delictum mixti fori.
- 18 Committens in Ecclesia leuia delicta gaudet immu-
nitate.
- 19 Qui mutilauit, vel occidit in Ecclesia non potest
capi ob alia delicta in Ecclesia, nisi simul capiat
ob delictum mutilationis, vel homicidij nondum
castigatum.

Suppono cum communi Doctorum sententia, quae
sequitur Clarus §. fin. quaest. 30. num. 13. vers. item
quarto, Farinac. quaest. 28. num. 53. & Peregrin. capite 5.
num. 14. quod licet Gregorius XIV. in sua Constitu-
tione dicat: Qui homicidia, & mutilationes membro-
rum in Ecclesia, vel Cameterio committere non veni-
unt, immunitate non gaudere, vtendo coniunctio-
ne illa Et; quod etiam habetur in capite fin. de immu-
nit. qua denotari videtur, vtrumque requiri, vt
quis immunitate priuetur: Contrarium tamen di-
cendum sit, sufficere scilicet ad hoc, occidere, vel
mutilare in Ecclesia, quia sic est praxis totius Ec-
clesiae: tum quia alioquin occidens, sed non muti-
lans in Ecclesia, gauderet immunitate Ecclesiae, quod
minimè dicendum videtur: tum quia mirum non est,
quod ly Et, sumatur disiunctiue pro ly vel, vt dicam
cap. 19. dub. 77. Hoc supposito.

Respondetur affirmatiue, cit. capite fin. de immunit.
Eccles. & cit. Constitutione Gregorij XIV. & docent
communiter Doctores, & merito, quia (vt dicitur
in cit. cap. inter alia, & c. id Episcopus, 17. quaest. 7.)
delinquens in Ecclesia, indignus est immunitate Ec-
clesiae: tum quia (vt dicitur in capite frustra, de vsu-
ris, & in l. auxilium, §. in delictis, de minoribus,) fru-
stra legis auxilium inuocat, qui legem contemnit: 3
tum quia puniri quis debet in eo, in quo deliquit,
& sic, si deliquit in Ecclesia, puniri debet priuatione
Ecclesiae, sicut & puniri à superiore Ecclesia: quia
deliquit in Ecclesia.

Est autem mutilator (vt dicitur in tractatu de
irregularitate) qui abscondit membrum, non qui
vulnerando debilitat membrum (cum aliud sit vul-
nerare & debilitare membrum, & aliud mutilare
membrum.) Et qui abscondit propriè membrum,
cuius scilicet officio corpus mouetur, & iuuatur,
vt sunt oculi, pedes, manus, lingua, mandibula,
&c. non sic digiti, & dentes, qui non sunt mem-
brum, sed potius partes membri: membrum enim
propriè est pars illa corporis, quae proprium ha-
bet officium distinctum ab aliis partibus, Bartol.
l. 2. ff. de publicis iudic. Nauar. cap. 27. numero 20.
Couarr. in Clement. si furiosus, part. 3. Molin. tom. 4.
disputat. 69. numero 2. Auila de censuris, part. 7.
disputat. 5. sect. 2. dubitat. 1. Suarez de cens. disput. 44.
sect. 2. numero 6. Toletanus lib. 1. cap. 71. Filliucius
tractat. 29. cap. 9. numero 235. & Reginaldus lib. 3. l.
num. 91. contra Caetanum 2. 2. quaest. 68. art. 5. Sotum
de iust. & iur. lib. 5. quaest. 2. art. 1. & alios, qui
tenent, membrum propriè illud esse, quod habet offi-
cium

cium diffunctum, vel coniunctum cum aliis membris, ut est digitus secundum ipsos: quapropter secundum nostram sententiam digitus, quamvis pollex, vel index, non est propriè membrum, sicut nec dentes, ungues, testes, barba, capilli, digitorum articuli, nares, pars carnis, copia sanguinis, vel auriculae, id est cartilago illa externa; quæ tuetur aurem, & ornat faciem. Idem dico de mammillis maris, cum non habeant actum proprium, & particularem, sed potius videantur inferuire ad ornatu hominis; oculus autem, manus, pes, auris, lingua, membrum virile sunt propriè membra, quia habent particulares actus distinctos ab aliis membris. Idem dico de mammillis femellæ, eo quod habeant proprium actum, & officium distinctum à cæteris membris, ut bene Vgolinus de irregulari, capite 4. §. 5. Molin. numero 6. Sayr. lib. 6. cap. 15. num. 18. Reginal. num. 91. quamvis Baldus, Couar. & alij existimant, mammillam feminae non esse propriè membrum: & Cepolla apud Giurbani conf. 40. num. 6. putet, nec linguam similiter esse propriè membrum.

7 Dices: ergo & immunitate priuatur quicumque in Ecclesia, vel Cameterio aliud delictum graue (quamvis non exceptum) committit; cum & hic sit eadem ratio decidendi.

Respondetur, quod quamvis Abb. in cap. immunitatem, extra de immunit. Eccles. Clarus §. fin. quest. 30. num. 13. Angelus de Castro inter consilia Pauli patris, consil. 48. lib. 2. Petrus Gregor. lib. 33. cap. 22. num. 6. Nauar. cap. 26. num. 20. Couar. 2. variat. cap. 20. numero 15. Decianus lib. 6. cap. 28. num. 7. Suar. lib. 3. de reuerentia debita locis sacris, ap. 11. num. 6. Farinac. de carceribus, quest. 27. num. 53. Gutierrez pract. 99. Civil. lib. 3. quest. 1. num. 17. Raphaël de la Torre in 2. 2. tom. 2. quest. 99. art. 3. disput. 7. Reginald. in prax. tom. 1. lib. 9. cap. 26. num. 38. in fin. Tanner. in 2. 2. disput. 5. quest. 8. dub. 1. num. 16. Sarpus de iure Aylorum, cap. 5. fol. 49. Graff. tom. 1. lib. 3. conf. unic. num. 10. & seqq. de immunit. Eccles. Portell. vers. Eccles. immunitas, numero 15. Gambacurta lib. 5. cap. 18. Villadieg. in Polit. cap. 3. num. 206. Barbosa in collectan. tom. 1. lib. 3. tit. 49. cap. 10. num. 4. Ioan. de Henia in Curia Philipp. part. 3. §. 12. num. 20. Zipæus in iure nouo Can. lib. 3. de immunit. Eccles. num. 10. Bobadilla Polit. lib. 2. cap. 4. num. 24. Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. quest. 2. & alij affirmant propter eandem rationem supradictas, & quia non videtur credibile, quod Pontifex voluerit immunitatem denegari vulneranti in Ecclesia, & illam concedere moechanti, adulteranti, stupranti, simoniam committenti, vel falsam pecuniam eudenti, &c. in eadem. Vnde, inquit ipsi, dicendum est, quod Pontifex homicidium, & vulnerationem apposuerit exempli causa ex eo, quod homicidium, & mutilatio frequentius in Ecclesia contingant; sub ipsis tamen cætera delicta grauia sacrilegia comprehenderit. Tamen probabilius negatur, quia priuatio immunitatis est poena, & in præiudicium Ecclesiæ, & sic non extendenda vltra verba legis, id est, ad alia delicta grauia in Ecclesia commissa præter homicidium, & mutilationem, cum de solis illis cit. cap. fin. & citata Constitutio Gregorij XIV. loquantur, licet talis delinquens sit puniendus à Iudice Ecclesiastico, ratione loci, in quo delictum commissit, vel consulto prius Romano Pontifice possit tradi Curiaæ seculari, si delictum sit atrocissimum. Confirmatur, quia Sacra Congregatio Immunitatis 18. Martij 1631. apud Barbosam in Collectan. Bullar. verb. Immunitas, declarauit, quod immunitate gaudeat furans in Ecclesia: ergo, &c. Atque ita docent Farinac. in append. de immunit. cap. 16. num. 208. & in decis. consil. 76. numero 7. & 9. Gratian. in discept. forens. tom. 2. cap. 380. n. 29. Boerius decis. 109. num. 3. Genuens. in prax. cap. 22.

num. 8. Peregrin. in tract. de immunit. Eccles. capite 6. num. 23. & cap. 12. quest. 15. Riccius part. 5. collect. 1792. (vbi sentit, quod per Constitutionem Gregorij XIV. correctum sit cap. fin. de immunit. Ecclesia.) Megalius 3. part. lib. 4. cap. 2. quest. 1. num. 15. Scortia Epi. 153. Theor. 385. Diana 1. part. tract. 1. resol. 2. & 39. Bonacina disput. 3. quest. 7. de immunit. §. 5. num. 12. & alij passim contra Nauarrum, Couarruu. & alios Doctores supra citatos; & præterea contra Sanchez in selectis disput. 44. num. 52. vbi subdit, quod qui delinquit in Ecclesia, neque gaudeat immunitate quoad alia delicta extra Ecclesiam commissa: qua de re tamen vide quæ dicuntur infra dubit. 22. & dubia. 24. sect. 22. in fin.

Vnde neque obstat opposita: non enim obstat 11 primum; quia licet ratio decidendi æquè procedat in aliis casibus grauib, hinc tamen solum sequitur, quod in aliis casibus grauib iuste idem constitui poterit, non tamen quod de facto constitutum sit. 12 Vnde ortum est illud dictum, quod in penis, ut in censuris, irregularitate, &c. non valeat argumentum à paritate, quin neque à maioriore rationis.

Neque obstat secundum, quia alia crimina grauia 13 Pontifex non excludit: nam ita frequentiora non sunt.

Neque obstat tertium, quod scilicet homicidium, 14 & mutilationem exempli causa tantum apposuerit: apposuit enim verè, tanquam materiam integrè prohibitam, ut colligitur ex dictis.

Probabilius itaque est, quod tantum homicidium, & mutilatio commissa in Ecclesia priuent immunitate, quamvis hæc ita priuent, ut non solum in Ecclesia, in qua quis alterutrum eorum delictorum commisit, tutus non sit, sed nec etiam in aliis Ecclesiis, ad quas confugit, quia adhuc verum est talem perpetrasse delictum homicidij, vel mutilationis in Ecclesia, præsertim quia immunitas, qua sic delinquens priuatur, est eadem in omnibus, & qui offendit vnam Ecclesiam offendit omnes, cum Ecclesia sit vna per totum orbem, sicuti ex communi sententia Doctorum contra Syluestrum verb. Immunitas, §. 3. & quosdam alios docent Couar. 2. variat. cap. 20. num. 15. Sanchez tom. 2. consil. moral. lib. 6. cap. 1. dub. 7. num. 16. Lezana verb. Imm. n. 1. Eccles. num. 11. Azor 2. part. lib. 9. cap. 9. quest. 9. Anastas. Germon de sac. immunit. lib. 3. cap. 16. num. 80. Clarus pract. lib. 5. §. fin. quest. 30. Reinig. Gonny sententia 11. num. 2. Tolofanus decis. 421. Decian. lib. 6. cap. 28. num. 8. & 10. Ambrosin. de immunit. cap. 5. num. 3. Farinac. de carceribus, quest. 28. num. 59. & in append. de immunit. cap. 16. num. 219. Scortia theor. 385. Bonacina disput. 3. quest. 7. de immunit. §. 4. num. 7. Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. quest. 3. num. fin. Mar. Italia lib. 1. cap. 5. §. 1. numero 20. Peregrin. cap. 6. num. 19. & Filliuc. tractat. 15. cap. 6. quest. 8. num. 152. qui rectè subdunt, id verum esse etiam si prædicta delicta commissa fuerint in Ecclesia non consecrata, quia si sic delinquens non gaudet priuilegio Ecclesiæ consecratae, multò magis non gaudebit priuilegio Ecclesiæ non consecratae. Vide Doctores supra citat. præcipuè Farinacium in append. cit. cap. 16. num. 228. & Marium Italiam §. 3. num. 25. & 26.

Aduerte tamen hic, quod ob alia crimina etiam 16 in Ecclesia commissa (præsertim si rationem sacrilegij habeant) ratione loci, in quo sunt commissa, possit delinquens à Iudice Ecclesiastico puniri, vel à Pontifice impetrari, quod iste; non obstante immunitate delinquentem Iudici seculari puniendum remittat, ut supra dicebamus, & hoc Pontifex libenter concedit, ut aduertit Farinacius citat. cap. 16. Vide quæ dicuntur infra dubit. 24. sect. 8. & dubit. 39. in fin. Vnde sequitur etiam, quod & ob crimen in Ecclesia

Ecclesia commissura in eo casu, in quo debeat delinquens seculari iudici plectendus remitti, quia immunitate non gaudet, possit à Iudice Ecclesiastico puniri ratione sacrilegij (vt dicebam) ratione cuius, cum sit mixti fori, Ecclesiasticus etiam Iudex competens factus est, vt consentit etiam Cutellius lib. 1. c. 1. quest. 12. num. 23.

- 17 Aduerte secundò, quod etiam stando in opinione contraria, in terminis iuris communis, nedum
18 in terminis Constitutionis Gregorij XI V. (quidquid in contrarium dicat Sarpus de iure Asylorum capite 5. fol. 43.) immunitate Ecclesiæ gaudeat is, qui in Ecclesia leuia tantum delicta committit: Atque ita docent Hostiensis, & Abbas in cap. fin. idem Abbas in cap. inter alia, Henricus Boëchius in cap. Ecclesiæ, de immunit. Eccles. Paulus de Castro lib. 2. cons. 1459. (vbi dicit esse communem) Couarr. lib. 2. var. cap. 20. num. 15. Farinac. de carceribus, quest. 28. num. 63. Suarez de relig. tom. 1. lib. 3. cap. 11. num. 6. Sanchez in opusc. tom. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 8. num. 15. Peregrinus de immunit. cap. 6. num. 29. Villalob. in sum. tom. 2. tract. 39. diff. 5. num. 6 vbi citat Panormitanum, & Suarez de Paz. Item Fagundez præ. epi. 2. lib. 4. cap. 4. num. 48. Perficus de offi. Sacerd. lib. 1. cap. 9. dub. 15. num. 108. Raphael de la Torre tom. 2. in 1. 2. S. To. quest. 59. art. 3. d. ff. 7. C. hartarius decis. crim. 74. num. 6 & alij passim communiter.

Aduerte tertio, quod qui mutilauit, vel occidit in Ecclesia, non possit ob alia delicta capi in Ecclesia, nisi simul capiatur ob delictum mutilationis, vel homicidij, nondum punitum: ita contra Ambrosium cap. 5. num. 10. Decianum, & alios apud Farinacium, de car. crib. q. 1. 28. n. m. 64. & in appen. d. cap. 16. num. 212. docent Couar. Boërius, & alij, quos citat Gutierrez lib. 3. præli. quest. 1. num. 18. ratio pro nunc breuiter est, quia ob alia delicta non datur facultas extrahendi, & verba sunt formaliter accipienda, vt in simili dicam de hæretico. Vide quæ dicebantur dub. 10. sect. 4. & quæ dicentur cap. 22. & dub. 24. sect. 22.

SECTIO II.

An priuatur, qui vulnerat in Ecclesia?

SVMMARIVM.

- 1 Vulnerans in Ecclesia vulnere non lethali, quamvis cum magna sanguinis effusione, non priuatur immunitate.
- 2 Vulnerare etiam cum magna sanguinis effusione, non est mutilare, nec occidere, & solum mutilanti, & occidenti pœna priuationis immunitatis infligitur.
- 3 Inferens frigida in faciem alicuius in Ecclesia, gaudet Ecclesiæ immunitate, non obstante delicti atrocitate.
- 4 Reus per vim intrans in Ecclesiam cum satellitibus, à quibus ducitur, si vt se eximat ab eorum manibus illi: eos vulneret cum magna sanguinis effusione, gaudet immunitate.
- 5 Reus ob delictum lèse maiestatis in primo genere tantum priuatur immunitate: at offendens Berrarios non committit in primo genere.
- 6 Reus, qui captus à satellitibus in Ecclesia eos vulnerat, peccat quidem vulnerando, sed non peccat confugiendo ad Ecclesiam.
- 7 Ius naturæ dicitur fugam, quando imminet periculum graue.
- 8 Reus ad euitandum graue periculum contra Principis voluntatem licite fugere potest à carcere, quin & carcerem infringere.

9 Reus, qui trahit satellites secum, & non trahitur à satellitibus, non dicitur esse in posse ipsorum, sed vere confugit ad Ecclesiam.

10 Iura generaliter sine distinctione loquuntur de confugientibus.

11 Immunitate priuatur, qui vulnerat in Ecclesia lethali, licet sic vulneratus moriatur ex ra Ecclesiæ, gaudet autem immunitate, qui mutilat, vel occidit ex ra Ecclesiæ, si passus se recipiat in Ecclesia, ilique moriatur.

EX dictis sequitur primò, quòd immunitate non priuatur, qui in Ecclesia vulnerat vulnere, ex quo mors non sequatur, quamvis sic cum magna sanguinis effusione, quia vulnerare, etiam cum magna sanguinis effusione, non est mutilare, nec occidere; & solum mutilanti, & occidenti, ex c. fin. de immunit. & maxime ex Constitutione Gregorij XIV. pœna priuationis immunitatis infligitur. Atque ita contra Tufchum verb. Immunitas, conclus. 59. Mar. Italiam lib. 1. cap. 5. §. 3. num. 18. & quosdam alios docent Farinac. in append. de immunit. cap. 16. num. 227. Boërius decis. 109. num. 3. Barbosa in collectan. tom. 1. lib. 3. tit. 4. cap. 10. num. 10. Lezana verb. immunitas, num. 11. Diana part. 1. tract. 1. resol. 9 & 11. Palaus tom. 2. tract. 11. disput. unic. punct. 6. num. 10. & Hartarius decis. crimin. 74. Quapropter Sacra Congregatio Episcoporum die 16. Nouembris 1618. teste Barbosa de iure Ecclesiastico lib. 1. cap. 3. declarauit, quod inferens sfrigida in faciem alicuius in Ecclesia, Ecclesiæ immunitate gaudeat, non obstante, quod tale delictum sit graue, & atrox, vt recte notarunt Menochius de arbit. iudic. cas. 263. num. 27 & Pacianus consil. 92. num. 2. Vide quæ dicentur infra dub. 24. per totam.

Hinc contra Gambacurtam lib. 4. cap. 18. num. 6. Villadieg. in Polit. p. 3. num. 206. & Cutellium de immunit. Eccles. lib. 2. quest. 13. dicendum est, quod si reus iam vicinus Ecclesiæ cum ipso satellite per vim intrat in Ecclesiam; & vt se de illius manibus eximat, eundem cum magna sanguinis effusione vulnerat, immunitate Ecclesiæ non priuatur, vt in terminis docet Farinacius vbi supra, & Diana cit. tract. 1. resol. 13. Vide d. b. 10. sect. 7. & dub. 33.

Obiicies ex Cutellio loco cit. reus in tali casu committit in ministrum Principis: ergo immunitate Ecclesiæ non gaudet.

Respondetur: nego consequentiam, quia vt reus non gaudeat immunitate Ecclesiæ, requiritur, quod committat in personam Principis, vt infra dub. 23. sect. 4. dicitur.

Instabis ex eodem Cutellio: non obedit Principi, cui vt subditus obedire debet, ex D. Paulo ad Roman. cap. 13. & ex multis iuribus: ergo.

Respondetur: transeat antecedens: at nondum probatum est, quod reus ob tale delictum immunitate Ecclesiæ priuatur. Accedit, quod licet peccet in Ecclesia ministrum iustitiæ vulnerando, non tamen peccat ad Ecclesiam fugiendo, contra Principis voluntatem, quia ad hoc præualet ius naturæ, quando quidem dicitur fugam, quando imminet periculum graue: vnde & ad hunc finem licet etiam contra Principis voluntatem potest à carcere fugere, quin & carcerem infringere, neque per hoc omnia perturbantur, vt infert Cutellius, quia id est solum in tali casu, & valde per accidens, & si accidat, sibi impudent ministri iustitiæ, cum non dicant cautius agere.

Virgebis ex eodem Cutellio: est in posse, seu manu satellitis: ergo immunitate Ecclesiæ gaudere non debet, cum sic non liber confugiat, seu se recipiat ad Ecclesiam.

Respondetur: nego consequentiam, quia cum non trahatur à satellite per Ecclesiam, sed ipse trahat satellitem

farelitem ad Ecclesiam, verè confugit, & se recipit ad Ecclesiam: & ex ex alio capite iura generaliter sine distinctione loquuntur de confugiente: quare cum illa non distinguant, nec nos distinguere debemus, præsertim in præiudicium immunitatis, quæ ut fauorabilis, est amplianda, & in ampliacionem poenarum, quæ ut odiosa, sunt restringendæ. Vide omnino loca supra cit.

Cæterum concedo, quod immunitate priuatur, qui vulnerat in Ecclesia lethaliter, licet sic vulneratus extra Ecclesiam moriatur, quia tale homicidium censetur factum in Ecclesia; quapropter e contra immunitate non priuabitur, qui mutilat, vel occidit extra Ecclesiam, si passus se recipiat in Ecclesiam, ibique moriatur, quia delictum factum fuit extra Ecclesiam.

SECTIO III.

An priuatur, qui cum armis confugit ad Ecclesiam?

SUMMARIVM.

- 1 Confugiens ad Ecclesiam cum armis prohibitis, non priuatur immunitate.
- 2 Confugiens ad Ecclesiam cum armis prohibitis, licet Ecclesiam offendat, & poenam capitalem mereatur, gaudet immunitate.
- 3 Gestans in Statu Ecclesia breuiora ignis tormenta, committit crimen læsæ maiestatis.
- 4 Gestans talia arma in Hispaniarum Regnis committit crimen prodicionis pragmaticali lege.
- 5 Gestans talia arma non committit crimen læsæ maiestatis in personam Principis, neque est propriè, & strictè proditor, quod requiritur, ut immunitate priuatur.
- 6 Gestans arma prohibita in Ecclesia si gaudere non debeat in nonnullorum sententia immunitate, debet delationi prohibita armorum esse annexa poena mortis.
- 7 Arma reo in Ecclesia auferri quidem debent propter rixas vitandas, & propter bonum publicum, & reuerentiam debitam loco sacro, non tamen per Iudicem sæcularem, sed per Iudicem Ecclesiasticum.
- 8 Iudicibus laicis expressè prohibetur Iurisdictionem aliquam in Ecclesia exercere.
- 9 Ecclesia est de Territorio Episcopi, & extra Territorium ius dicenti citum a subditis non patitur.

Sequitur secundò, quod nec immunitate priuatur, qui ad Ecclesiam cum armis, etiam prohibitis confugit, quia nec hoc est mutilare, vel occidere.

Neque obstat, quod qui ad Ecclesiam cum armis, præcipuè prohibitis, confugit, Ecclesiam offendat, & poenam capitalem mereatur. Nam (ut supra dicebam) non propter quamcumque offensionem factam in Ecclesia priuatur quis immunitate Ecclesiæ, sed solum propter occisionem, vel mutilationem factam in illa. Vnde potius sequitur, quod aliis delictis delinquenti in illa tacite priuilegium immunitatis concedatur.

Neque obstat secundò, quod qui gestat arma prohibita, committat crimen læsæ Maiestatis, ut in statu Ecclesiæ, vbi à Pio IV. & V. in Bulla, quæ incipit: *Vices eius*, breuiora ignis tormenta sub poena talis criminis gestari prohibentur; vel quod committat crimen prodicionis, ut in Hispania, vbi pragmati-

cali lege talia arma sub poena criminis proditoris gestari interduntur: nam per hoc talis non committit crimen læsæ Maiestatis in personam Principis, nec est propriè, & strictè proditor: quod requiritur, ut immunitate priuatur, sicuti dicam infra dub. 20. sect. 5. & dub. 23. sect. 4. & seqq.

Atque ita docent Farinac. in append. de immunit. cap. 16. num. 247. Ambrosin. de immunit. cap. 5. num. 5. Peregrinus de immunit. cap. 12. num. 11. Diana part. 1. tract. 1. resol. 17. & part. 6. tract. 1. resol. 8. (vbi ait, sic determinasse sacram Episcoporum Congregationem in vna Salernitana, die 30. Septembris 1616.) Guazzinus tom. 1. de iur. 1. cap. 29. num. 7. Sperell. decis. 46. num. 15. & seqq. contra Couarr. 2. variat. cap. 20. num. 18. vers. 36. Rebuffum in Constit. Gillic. tom. 2. tit. de immunit. Eccles. gl. 1. num. 28. Villadieg. in Polit. cap. 3. num. 244. Sarpum de iure Asylorum, fol. 43. Cutellium de immunit. Eccles. lib. 1. quest. 17. & Decianum lib. 6. cap. 26. num. 10. & lib. 8. cap. 3. num. 30. & 51. qui contrarium docent ex l. si seruus, Cod. de his, qui ad Eccles. confug. ad quorum tamen fundamentum patet ex dictis.

At esto ipsorum opinio probabilis sit (quod facile tamen non concesserim) intelligi tamen illa debet non de armorum delatione quacumque, sed solum de illa, cui capitalis poena annexa est, ut si deferat verbi gratia sclopettones, seu archibuzettos, sicuti notauit præter alios Farinac. de carceribus, quest. 28. num. 66. & etiam ipse Cutellius locis supra citatis, & merito, quia solum hæc digna est, cui priuatio immunitatis iniungatur, cum (ut supra dub. 19. in fin. dicebatur) qui in Ecclesia committit delictum non graue, sed leue, immunitate certò non priuatur. Cæterum in nostra sententia, quæ multò probabilior est, & amplectenda, arma reo in Ecclesia auferri quidem debent propter rixas vitandas & propter bonum publicum, & reuerentiam debitam loco sacro; non tamen per Iudicem sæcularem, sed per Iudicem Ecclesiasticum, qui iurisdictionem ibi exercere potest; & quem delinquens, Ecclesiam offendendo, offendit, quandoquidem in cap. 1. extra de immunit. Eccles. & cap. 2. eod. tit. in 6. expressè prohibetur Iudicibus laicis iurisdictionem aliquam in Ecclesia exercere, & merito, cum Ecclesia sit de territorio Episcopi, & extra territorium ius dicenti etiam à subditis non paretur, cap. 2. de constitut. in 6. & l. 21. cum 9 gl. ff. de iurisd. omnium Iudicum. Atque ita determinauit Sacra Congregatio Immunitatis, die 24. Iulij, 1634. & docent Farinac. cit. cap. 16. num. 248. Diana cit. resol. 17. in fin. & resol. 8. Maranta in controuers. iur. part. 2. respons. 37. num. 1. Zambellus in Repert. moral. vers. Ecclesia quoad eius immunitatem, num. 9. Nouarius in sum. Bullar. tit. de immunit. num. 6. Palaus tom. 2. tract. 11. disput. vnic. punct. 9. num. 10. & Ciarlinius controuers. forens. cap. 10. num. 16. contra Sanchez in opusc. tom. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 14. Villalob. in sum. tomo 2. tract. 34. diff. 5. num. 11. Ioannem de Hevia in Curia Philipp. part. 3. §. 12. num. 26. Sarpum de iur. Asyl. c. 5. fol. 43. & Naldum verb. Ecclesia, num. 5. Vide etiam infra dub. 24. sect. 8. & dub. 30. An autem talis, & alius similis reus è loco sacro eiici debeat, si ex postfacto, non iam ad refugium, sed ad perpetuam receptionem, ac asylum loco abutatur? Vide quæ dicebam supra dub. 11. sect. 6. in fine.

SECTIO IV.

An priuatur qui mutilat, vel occidit in Ecclesia quomodocumque?

SUMMARIUM.

1. & 2. *Mutilans, seu occidens in Ecclesia, siue sub spe immunitatis, siue sine tali spe, item siue præmeditatè, siue ex proposito, sed ex subita ira, & occasione, & prouocatus, priuatur immunitate; secus si per modum defensionis, cum moderamine inculpata tutela.*
3. *Mutilantes, seu occidentes in Ecclesia, si ex subita ira & occasione, & prouocati, in sententia plurimorum gaudent immunitate.*
4. *Decisio summi Pontificis quod non gaudeant immunitate occidentes, & mutilantes in Ecclesia, est generalis, & fundata præcipue in ratione quadam communi.*
5. *Quotiescumque duplex est causa mouens ad aliquam dispositionem faciendam, cessante una, si altera perseueret, non cessat dispositio.*
6. *Immunitate eodem modo priuantur mutilantes, & occidentes in Ecclesia, quo priuantur publici latrones, & sic non requiritur, quod sub spe immunitatis.*
7. *Delicti excusationes quoad penam, speciem delicti quoad immunitatem, vel quoad forum, vel quoad aliud non mutant.*
8. *Diuersa sunt ex circumstantiis delictum effici leuius, ut pena temperari debeat, & delictum ex una in aliam speciem transire, vel unam qualitatem amittere.*
9. *Delictum homicidij, aut mutilationis in Ecclesia commissum pena leuiori quam morte, aut membrorum abscissione, idest pena extraordinaria, puniendum est.*
10. *Textus in cap. inter alia, de immunit. conciliatur cum auctoribus contraria sententia.*
11. *Viraque opinio est probabilis, posterior verò probabilior.*
12. *Delinquens in Ecclesia in dubio semper presumitur delinquere sub spe immunitatis.*
13. *Delinquens in Ecclesia defendi non debet ab ipsa, donec probauerit, se casu & fortuito, & non ex proposito deliquisse.*

1. Sequitur tertiò, quod è contra immunitate priuatur, qui in Ecclesia mutilat, vel occidit (siue sub spe immunitatis, siue sine tali spe: item siue præmeditatè, seu ex proposito, & non ex subita ira, & occasione, siue non præmeditatè, seu ex proposito, sed ex subita ira, & occasione, & prouocatus, dummodo non sit per modum defensionis cum moderamine inculpata tutela; quia tunc non delinquit; cum de iure naturæ vim vi repellere liceat. Atque ita contra Tuschum verb. Ecclesia, conclus. 11. num. 13. & 14. Azorium 2. part. lib. 9. cap. 9. quest. 9. Farinacium in append. de immunit. cap. 16. num. 238. Gutierrez pract. qq. Civil. lib. 3. quest. 1. num. 3. & segg. Azueus lib. 1. tit. 2. leg. 3. num. 24. & segg. Sella decis. 141. num. 8. Antoninum Dian. part. 1. tract. 1. resol. 11. & part. 6. tract. 1. resol. 7. ubi ait, sic fuisse Romæ decisum anno 1639. Item contra Nouarium in summa Bullarum tit. de immunit. Eccles. num. 58. Auctorem Casuum Conscientiæ Bononiæ discussores anno 1637. mens. Nouembrij, cas. 2. fol. 94. Zambellum in Repert. Mor. vers. Ecclesia, quoad eius immunit. num. 13. Sperellum

decis. 59. num. 36. & Marium Italia de immunit. Eccles. lib. 1. cap. 5. §. 3. num. 1. & segg. (qui docent, quod immunitate quis priuatur solum, si sub spe immunitatis, vel præmeditatè, & ex proposito; non item si ex subita ira, & occasione, & prouocatus in Ecclesia mutilat, vel occidat, moti ex eo, quod cap. in er alia, solum delinquentes sub spe immunitatis punire velle videatur: Nonnulli impunitatem suorum excessuum per defensionem Ecclesia obtinere sperantes. Et infra: Qui nisi per Ecclesiam, ad quam confugiunt, crederent se defendi, nullatenus fuissent commissuri. Quapropter non est extendenda priuatio immunitatis ad alios, qui sine spe immunitatis, seu non præmeditatè, vel ex proposito, sed ex subita ira, & occasione, & prouocati in Ecclesia delinquant) ex probabiliori sententia Doctorum (cum de decisione Romæ edita, quam dicit Diana citat. resol. 7. non constet authenticè) docent Abbas in cap. inter alia, de immunit. Eccles. numero 8. Couarru. 2. variar. cap. 20. num. 15. Nauarr. capite 25. num. 10. Suarez lib. 3. cap. 11. num. 6. in fin. Clarus pract. §. fin. quest. 30. Farinac. de carceribus, quest. 28. num. 54. Layman lib. 4. tract. 9. cap. 3. num. 6. Gregorius de immunitate, cap. 6. num. 15. Gambacurta lib. 5. cap. 23. Barbosa de iure Pontif. lib. 2. cap. 3. num. 104. Lezana verb. Immunitas, num. 11. Decian. lib. 6. cap. 28. num. 5. Anastas. Germon. de sacr. immunitat. lib. 3. c. 16. num. 79. Bonacina disputat. 3. questione de immunitate 7. §. 4. num. 7. & Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. quest. 11.

Ratio autem (ut omittam consuetudinem, quæ optima iuris interpres ita declarare videtur) est, quia esto Pontifex voluerit coercere audaciam illorum, qui ante illam constitutionem sub spe immunitatis in Ecclesia occidebant, vel mutilabant: hinc tamen non bene inferitur, quod solum illos priuet; cum generaliter sine distinctione homicidis, & mutilatoribus in Ecclesia talem penam inferat: potuit ergo Pontifex ex causa particulari ad prohibitionem vniuersalem faciendam moueri, & quod de facto sic motus sit, patet; quia postquam Pontifex retulit, aliquos sub spe immunitatis in Ecclesia delinquere, subdit: Cum autem in eo, in quo deliquit, puniri quis debeat, & frustra legis auxilium inuocet, qui committit in legem mandamus, quatenus publice nunciatis, tales non debere gaudere immunitatis priuilegio, quo faciunt se indignos: ergo decisio est generalis, & fundata præcipue in ratione quadam communi, quod quis puniatur in eo, quo deliquit.

Confirmatur, quia esto, Pontifex motus sit ad priuandos immunitate homicidas, & mutilatores in Ecclesia, ex eo, quod sub spe immunitatis delinquebant illi, negari tamen non potest, quod etiam moueatur ex eo, quod in Ecclesiam delinquant, & sic quod frustra auxilium eius implorent, cum in eam delinquant. At quotiescumque duplex est causa mouens ad aliquam dispositionem faciendam, cessante una, si altera perseueret, non cessat dispositio, ut rectè notatur Couar. & Farinacius in locis supra cit. Ergo, &c.

Confirmatur secundò, quia Gregorius XIV. eodem modo priuat immunitate homicidas, & mutilatores in Ecclesia, ac priuat publicos latrones, viarum grassatores, &c. ergo ad hoc, ut homicidæ, & mutilatores in Ecclesia immunitate priuentur, non requiritur, quod sub spe immunitatis in Ecclesia delinquant.

Confirmatur tertiò, quia delicti excusationes quoad penam, speciem delicti quoad immunitatem, vel quoad forum, vel quoad aliud non mutant, cum hæc sint diuersa inter se, ita ut non liceat ex vno aliud inferri: siquidem aliud est, ex circumstan-

tiis delictum effici leuius, vt poena temperari debeat, & aliud est, delictum ex vna in aliam speciem transire, vel vnam qualitatem amittere, & alteram induere: quapropter in omnibus Canonum, & Legum titulis, ubi de delictis agitur, manente eadem delicti specie subiciuntur aliquae exceptiones, siue ex circumstantiis excusationes, quae quidem delictum quoad poenam alleuant, non tamen naturam mutant. Accedit, quod delictum homicidij, aut mutilationis in Ecclesia commissum, vel leuiori poena, quam morte, aut membrorum abscissione (scilicet poena extraordinaria) plectendum est, & tunc non videtur, quod Ecclesiae immunitate gaudere indigeat, argumento à contrario sensu textus in cap. inter alia, de immunit. Eccles. vel ordinariam poenam meretur, & tunc ipsi aduersarij fatentur, immunitate priuari, puta si ex proposito commissum fuerit, vel ita quod committens excusatione dignus non sit.

At quidquid sit de hoc, quod quoad vtramque partem probabile mihi videtur, etsi probabilius quoad posteriorem; illud tamen (quod & fatentur etiam Aduersarij) dicendum est, quod qui in Ecclesia delinquit, semper praesumatur in dubio sub spe immunitatis delinquere (& sic quod defendi non debeat ab Ecclesia, donec non probauerit, se casu, & fortuito, & non ex proposito deliquisse) quia contra se legem habet. Atque ita ex communi docent Azor 2. p. lib. 9. cap. 9. q. 9. Farinac in append. de immunit. c. 16. n. 241. Gutier. pract. 99. Ciuil. lib. 3. q. 1. m. 8. Bobadilla Polit. lib. 2. c. 14. n. 24. & segg. & Azcued. l. 3. n. 25. lib. 1. tit. 25.

SECTIO V.

An priuatur, qui in Ecclesia existens, sagitta occidit existentem extra Ecclesiam?

SUMMARIUM.

- 1 Existens in Ecclesia si sagitta, vel sclopo mutilet extra ipsam manentem, non priuatur immunitate.
- 2 Circumstantia quod quis in Ecclesia existens occidat hominem extra ipsam, non aggrauat notabiliter homicidij peccatum.
- 3 Poena priuationis immunitatis sunt ob actum consummatum, & non inchoatum tantum; nam si secus esset, ad perdendam immunitatem sufficeret gladij euaginato in Ecclesia.
- 4 Existens in Ecclesia, si sagitta, vel sclopo occidat hominem manentem extra, non incurrit censuram latam contra occidentem in Ecclesia.
- 5 Amplia etiam si fraude, vel dolo extractum ab Ecclesia occidas, vel mutiles; nam etiam in tali casu quis non priuatur immunitate, quia in Ecclesia non fuit data causa necessaria actionis.
- 6 Poterit tamen capi à Ministris Ecclesiasticis, et si non à laica potestate.
- 7 Actio & passio sunt idem; passio autem est in passio, & non in agente: & ideo ex Ecclesia occidens non occidit in Ecclesia manentem extra ipsum.
- 8 Idem est inchoare, ac agere, & perficere. Homicida vero qui extra Ecclesiam manentem occidit, dicitur inchoare in Ecclesia quoad dispositiones, quatenus inchoare denotat agere extra quoad substantiam homicidij.

Sequitur quartò, quod immunitate neque priuatur, qui in Ecclesia existens, sagitta, lapide, vel sclopo existentem extra Ecclesiam mutilat, vel occidit. Atque ita contra communiorem (vt fatear) sententiam Ab-

Thom. Delbene de Immunit. Eccl. Pars II.

batis in cap. fin. num. 11. de immunit. Eccles. Nauar. c. 25. n. 21. Suar. de relig. lib. 3. c. 11. n. 6. Angel. verb. Immunitas §. 23. Sylu. eod. verb. 3. n. 8. Azor. 2. p. lib. 9. c. 9. q. 14. Farinac. de carcerib. q. 28. n. 61. & in append. de immunit. cap. 16. n. 223. & consil. 214. in princip. Decian. lib. 6. c. 24. n. 7. & c. 28. n. 6. Gutier. pract. 99. ciuil. lib. 3. q. 1. n. 19. Ambrosini de immunit. c. 5. n. 7. Couar. 2. var. c. 20. n. 15. Mar. Ital. de immunit. Eccles. lib. 1. c. 5. §. 3. Layman lib. 4. tract. 9. c. 3. n. 6. Marth. de iurisdict. p. 2. c. 51. n. 26. Villagut. de extens. legum. cap. fin. n. 61. & segg. Graff. tom. 1. lib. 3. consil. vnic. n. 10 de immunit. Eccles. Duardi in Bullam Coena, lib. 2. can. 15. q. 16. n. 23. Portell. verb. Ecclesia immunitas, n. 15. Megal. in 3. part. lib. 4. cap. 2. q. 1. n. 12. Gambacurt. lib. 5. c. 24. n. 21. Sarpi de iure asylo. cap. 4. fol. 44. Villadieg. in Polit. c. 3. n. 206. Ioan. de Henia in Curia Philip. part. 3. §. 12. num. 23. Cutell. de immunit. Eccles. lib. 1. q. 9. Lezanae verb. Immunitas, n. 11. & Bobadil. lib. 2. Polit. cap. 14. n. 26. docent probabilius Nouarius in summa Bullarum, tit. de immunit. Eccles. num. 51. Bonac. disp. 3. q. 7. de immunit. punct. 4. n. 8. Diana part. 1. tract. 1. resol. 9. Ricc. part. 5. collect. 1792. Peregrin. c. 13. n. 16. & consentit Fagundez 2. praecept. lib. 4. cap. 4. n. 17. (quatenus docet, quod talis circumstantia notabiliter homicidij peccatum non aggrauet. Et probatur, quia talis reuera non mutilat, vel occidit in Ecclesia, sed ex Ecclesia: quapropter non est facienda extensio, cum simus in materia odiosa, & immunitas Ecclesiae sit fauorabilis: tum quia non consummat, sed solum inchoat mutilationem, vel occisionem in Ecclesia, poenae autem sunt ob actum consummatum, non inchoatum, vt lib. de Parliamentis, dubit. 4. sect. 19. subsect. 31, diffusè dicebamus: tum quia alioquin qui in Ecclesia ex subita ira gladium euaginat, & inimicum insecutum extra Ecclesiam occideret, etiam immunitate Ecclesiae priuaretur, quod non videtur dicendum, quamvis id dicat Azor tom. 1. lib. 9. cap. 9. q. 14.

Confirmatur: quia, vt ex communi docet Bonacina de cens. disput. 1. quest. 1. punct. 11. num. 11. si quis existens in Ecclesia, sagitta, vel sclopo occidit hominem existentem extra Ecclesiam, non incurrit censuram latam contra occidentem in Ecclesia: ergo sic, &c.

Hinc, si dolo, fraude, vel etiam vi, &c. aliquem extraxeris ab Ecclesia, & extractum occidas, vel mutiles, immunitate non priuaberis: quidquid in contrarium etiam dicant Azor in loco supr. cit. & Farinac. in append. de immunit. cap. 16. num. 232. Peregrin. de immunit. cap. 6. num. 16. (vbi citat Abbatem, Syluestrum, & Remigium Gonny) Barbosa de iur. Ecclesiast. lib. 2. cap. 3. num. 114. Duardus loc. supr. cit. Scortia in Bullar. epit. 152. theor. 385. maximè quia licet in Ecclesia dedis causam occisionis, non tamen dedisti causam occisionis necessariam, cum liberè postea occideris: ergo, &c. Vide Palaum tom. 2. tract. 11. disp. vnic. punct. 9. n. 18. Bonac. cit. disp. 3. q. 7. punct. 6. §. 2. m. 4. & Antonium Dian. part. 4. tract. 1. resol. 107. & part. 6. tract. 1. resol. 7.

Ceterum concedo, quod in tali casu capi possis ab Ecclesiasticis Ministris ob iniuriam Ecclesiae factam, vel ob sacrilegam vulnerationem in Ecclesia inchoatam, &c. sicut & capi potes ab iisdem ob alia delicta in Ecclesia perpetrata, iuxta ea, quae dicebam dub. 10. sect. 12. & docent Farinac. n. 209. & Mar. Ital. lib. 1. c. 5. §. 3. n. 53. non tamen capi poteris à laica potestate, vti ex probabiliori sententia Doctorum dicebam supra n. 1. & 2.

Obiicies: qui in Ecclesia existens sagitta, vel sclopo existentem extra Ecclesiam occidit, agit in Ecclesia: ergo occidit in Ecclesia.

Respondetur: nego antecedens, sed agit ex Ecclesia, quia ex Arist. in lib. de Predicamentis, actio, & passio sunt idem; passio autem est in passio, non in agente.

E Instabis

Instabis : inchoat in Ecclesia : ergo agit , & perficit in Ecclesia. Consequentia probatur ; quia , vt ex Suetonio , Sallustio , Virgilio , Gellio , & Calepino verb. *Committo* , probat Cutellius cit. q. 9. n. 2. idem est inchoare , ac agere , perficere.

8 Respondetur , distinguo antecedens : inchoat in Ecclesia quoad dispositiones homicidij , & sic quoad istas agit , & perficit in Ecclesia , concedo : inchoat quoad substantiam homicidij , & sic quoad istud agit , & perficit in Ecclesia , nego ; sed sic potius agit , & perficit ex Ecclesia.

Vrgebis : saltem licet occidat ex Ecclesia , occidit ex illa sub spe immunitatis : ergo adhuc immunitate Ecclesia gaudere non debet.

Respondetur : transeat antecedens : at nego consequentiam , saltem secundum opinionem probabiliorum : vide etiam *sect. seq.*

SECTIO VI.

An priuatur , qui occidit prope Ecclesiam , vel exiens ab Ecclesia , vel existens in sacristia , atrio , recto , monasterio , palatio , vel scalis Ecclesiae , &c.

SUMMARIUM.

- 1 Occidens , vel mutilans in locis continguis Ecclesiae , puta in sacristia , recto , atrio , & simili , gaudet immunitate , etiamsi sub spe immunitatis occiderit.
- 2 Loci praedicti in fauorabilibus veniunt Ecclesia appellatione , non tamen in odiosis.
- 3 Committens tempore Iubilaei etiam sub spe absolutionis peccata reservata etiam habentia annexam censuram quamdiu durat Iubilaeum , absolui potest.
- 4 Quod in vno loco est prohibitum , censetur in alio permissum : & sic homicidium , & mutilatio in Ecclesia , & Cameterio prohibita sub pena priuationis immunitatis , censentur extra non prohibita. Reus puniri debet in loco , in quo deliquit.
- 5 Nonnulli Doctores limitant de homicidio , & mutilatione facta ex proposito prope Ecclesiam , vel Cameterium , secus si ex subita rixa , & casu contigerit.
- 6 Delinquens prope Ecclesiam censetur sub spe immunitatis delinquere , & ei incumbit onus probandi contrarium.
- 7 Ex frequenti deambulatione circa locum sacrum medietate , & immediatè post delictum , insidia , & speculatores ibi positi , & similia faciunt presumere delictum patratum sub spe immunitatis.
- 8 Delinquens in loco sacro , spectato eius delicto indignus est immunitate , secus spectata Ecclesia sanctitate.
- 9 Ecclesia non fit spelunca latronum , quia ibi delinquentes corrigi , & puniri possunt à indice Ecclesiae.
- 10 Ecclesia non dat occasionem delinquenti , sed rei eam accipiunt ab ipsa , quandoquidem non est Ecclesia imputandus abusus illuc confugientium.
- 11 Declaratio Clementis VIII. qua resoluitur delinquentes sub spe immunitatis , ea gaudere non debere , non constat authenticè.
- 12 Declaratio particularis non tollit legem universalem.
- 13 Consuetudo legitime praescripta post Bullam Gregorianam est attendenda in materia immunitatis , secus ante dictam Bullam.

Sequitur quipò , quod immunitate multò minus ¹ *S* priuatur , qui prope Ecclesiam , vel Cameterium , aut exiens ab Ecclesia , vel Cameterio , quin , & in sacristia , scalis , atrio , seu porticu , ostio , campanili , vel recto Ecclesiae , nedum in Monasterio , vel Palatio Episcopi , (licet eadem immunitate gaudeant hi loci , ac gaudet Ecclesia , quandoquidè etiam veniant appellatione Ecclesiae in fauorabilibus , non tamen veniunt in odiosis. Vnde si effundatur sanguis , vel semen in aliquo ipsorum locorum , non polluitur Ecclesia , vt rectè notarunt Barbosa *de iur. Eccles. lib. 2. c. 3. n. 64. & seqq.* Carolus Maranta in *controu. p. 2. respons. 36.* Ant. de Marin. *quotid. resol. c. 170.* & Sperell. *dec. 60. & 63.*) mutilat , vel occidit , etiamsi sub spe immunitatis ibi delinquat , sicut qui tempore Iubilaei etiam sub spe absolutionis virtute Iubilaei obtinenda peccata reservata , vel excommunicationem annexam reservatam habentia committit , absolui potest , quamdiu durat Iubilaeum , quo datur priuilegium absoluenti. Probatur ex dictis , & confirmatur , quia solum excipitur ab immunitate homicidium , & mutilatio in Ecclesia , vel Cameterio : ergo , &c. Antecedens constat ex *cap. ult. de immunit. Eccles.* & ex *Constit. cit. Gregorij XIV.* Consequentia probatur , quia in his exceptionibus , vt potè odiosis , & immunitati Ecclesiae derogantibus , non est facienda extensio ex identitate , vel maiori rationis : tum quia quod in vno loco est prohibitum , censetur in alio permissum , & sic homicidium , & mutilatio in Ecclesia , & Cameterio prohibita sub pena priuationis immunitatis , censentur extra Ecclesiam , & Cameterium sub tali pena non prohibita , sed permilla ; cum enim distinctè dicatur : *In Ecclesia , vel Cameterio* , virtute ponitur exclusiua , extra Ecclesiam , vel Cameterium : tum quia in eo loco quis puniri debet , in quo deliquit , sed iste non deliquit in Ecclesia , sed extra : ergo puniri debet extra , & sic non priuatur immunitate Ecclesiae , tum quia qui prope Ecclesiam delinquit sine spe immunitatis , immunitate gaudet , si confugit ad Ecclesiam : ergo immunitate etiam gaudebit si deliquerit cum spe immunitatis , quia Pontifex non respicit spem , sed qualitatem delicti , & iniuriam Ecclesiae.

Atque ita ex probabiliori etiam , si non ex communiore sententia Doctorum , docent Abb. *cap. inter alia , n. 18. de immunit. Eccl. Angel. verb. immunitas , §. 17.* Nau. *cap. 25. n. 22.* Layman *lib. 5. tract. 9. c. 3. n. 7.* Tabien. *verb. Immunitas , n. 10.* Silu. *n. 5.* Armilla *n. 12.* Fagund. *de praec. Eccl. tract. 2. lib. 4. cap. 8. n. 45.* Peregrin. *de immunit. c. 6. num. 60.* Ioan. de la Cruz *p. 1. praecept. 8. q. 3. arr. 2. dub. 1. concl. 1.* Dian. *part. 1. tract. 1. resol. 3. & 39. & p. 3. tract. 1. resol. 39.* Megal. *in 3. p. c. 2. q. 1. n. 17.* Riccius *p. 3. dec. 250.* per totam , Nouarius in *sum. Bull. tit. de immunit. num. 6.* Filliuc. *tract. 15. c. 6. n. 132.* Mar. Italia *lib. 1. c. 4. §. 7. n. 16.* Sperellus *decis. 60. & 61.* Ciarlin. in *controuers. forens. c. 10. n. 95.* Maranta in *contr. iur. p. 2. respons. 45. n. 10. & seqq.* Trullench. in *Decalog. tom. 1. cap. 11. dub. 3. num. 13.* Zambellus in *reper. mor. verb. Ecclesia quoad eius immunitatem , n. 6.* Suar. *de relig. lib. 3. cap. 11. n. 9.* Lezana *verb. Immunitas , n. 11.* Bonac. *disp. 3. q. 7. de immunit. §. 4. n. 13.* contra Hostien. in *sum. de immunit. Eccl. §. in quantum , Marth. de iurisdic. p. 2. c. 5. n. 2.* Gambacurt. *lib. 5. c. 19.* Tannerum in *2. 2. disp. 5. q. 8. dubit. 1. n. 17.* Zanard. *p. 1. de sacram. Poenit. cap. 18. cas. 5.* Sanch. *tom. 2. conf. moral. lib. 6. cap. 1. dub. 7. n. 20.* Villadieg. in *Polit. cap. 3. n. 206.* Ambrosin. *de immunit. Eccles. cap. 5. num. 4.* Sanch. in *selectis , disp. 44. num. 52.* Barbosa in *collect. lib. 3. tit. 49. cap. 10. num. 5.* & tom. 2. *de vniuers. iure Eccles. c. 3. n. 109.* (vbi ampliatur etiam in vna Ecclesia reus delinquens ad aliam se recipiat : quia sunt vnica Ecclesia. Sylu. *verb. immunitas , 3. num. 6.* Hermon. *cap. 16. num. 80.* Azor *part. 2. lib. 9. c. 9. q. 9. vers. sed si quis , Gambacurt. lib. 5. c. 26.* Correa in *contr. alia , p. 3. n. 36.* & Trullench. *dub. 3. n. 15.*) Ioan. de Hevia *part. 5. §. 12. n. 21.* Alciatum *de*

de presumptionib. reg. 3. *presumpt.* 33. n. 2. & *segg.* Sarpum de iure Asylorum, cap. 5. fol. 45. Danzam in *Pugna Doctorum*, tom. 1. tit. de immunit. cap. 2. n. 6. Fragosum in *Regim. Reipubl. Christ. part. 1. lib. 4. disp.* 11. §. 2. n. 274. Couar. 2. var. cap. 20. num. 15. *vers.* 26. *Gig. de crimine lesa Maies.* rubr. qualiter, & a quibus, q. 10. n. 7. & 9. & alios plures mox infra citandos, quos refert, & sequitur Cutellius de immunitate Eccles. lib. 1. q. 3. Guazzinus in *defens. reor. defens.* 1. ex defectu iuris d. 19. Decian. *tract. crim. lib. 6. c. 28. n. 5.* & Farinac. *tract. de carcerib. q. 28. n. 56.* & in *append. de immunit.* c. 16. n. 210. Quamvis ex his nonnulli loquantur de iure communi, non attempta Constitutione Gregorij XIV. & alij (inter quos Tusch. *verb. Ecclesia*, concl. 11. n. 4. in fin. Guttier. *pract. qq. Civil. lib. 3. q. 1. n. 15.* Barboza, Decianus, Cutellius, & Farinacius in lo is *supra cit.* (descendendo ex parte in nostram sententiam, id limitent in homicidio, & mutilatione facta ex proposito prope Ecclesiam, vel Cameterium; secus si ex subdita rixa, & casu contigerit, quia in primo casu (inquiunt ipsi) delictum presumitur factum sub spe immunitatis, & sic immunitate est indignum, non item in secundo. In dubio autem, an sub spe immunitatis deliquerit, qui prope Ecclesiam, vel Cameterium delictum commisit, censent cum Farinac. in *append. cit.* c. 16. n. 214. nonnulli Doctores mox *supra citati*, quod sub spe immunitatis deliquisse presumatur, & sic quod illi incumbat onus probandi contrarium, quod si non probauerit, immunitate priuari debeat. Quamvis alij, vt Alcatus *presumpt.* 33. reg. 3. & Menoch. *presumpt.* 10. n. 22. lib. 9. id remittant arbitrio Iudicis, sed melius alij, vt Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. q. 3. n. 13. id dignoscant ex indiciis, quæ sic suadeant, v.g. frequens circa locum sacrum deambulatio, & immediate ad delictum, insidia & speculatores ibi positi, vel similia, &c.

7 Obiicies, qui sub spe immunitatis delinquit, vel delinquere presumitur, indignus est privilegio immunitatis, quando de consecrat. dist. 4. & c. illud, de clerico excommunic. ministrante: ergo.

8 Respondetur, distinguo antecedens: indignus est privilegio immunitatis, si spectetur eius delictum, & persona, concedo; si spectetur loci sanctitas, nego: immunitas non conceditur ipsi propter ipsum, sed ipsi propter locum sanctum, qui est omni privilegio dignissimus.

9 Obiicies secundò, Ecclesia fieret spelunca latronum: ergo, &c.

Respondetur: nego sequelam antecedentis, quia delinquens non delinquit in Ecclesia; tum quia quando est in Ecclesia, corrigi, & puniri potest à Iudice Ecclesiæ.

10 Instabis, saltem Ecclesia daret improbis occasionem delinquendi, contra cap. est iniusta, 24. *quæst.* 4. ergo, &c.

Respondetur, nego etiam sequelam antecedentis, quia hæc non est occasio data, sed accepta, quando quidem non est Ecclesiæ imputandus abusus illuc confugientium, cum ipsa solum intendat favere miseris, eos à pœna liberando, non autem fouere eorum iniquitatem, quæ merè per accidens sequitur.

Obiicies tertio, Clemens VIII. apud Farinac. in loc. cit. declarauit, quod qui sub spe immunitatis delinquit, vel delinquere presumitur, immunitate non gaudet: ergo. Vide Danzam in loc. *supra cit.* & Barboza de iure Eccles. lib. 2. c. 3. n. 106.

Respondetur, quod de tali declaratione non confert authenticè. Adde, quod talis declaratio, seu resolutio Clementis VIII. in casu particulari non tollit legem vniuersalem, quia ex aliquibus causis, & circumstantiis particularibus mouentibus animum suum potuit, & voluit Pontifex, vt ibi annuit, in illo casu ita determinare, quod non militat in vniuersali. Vithom. Delbene de Immunit. Eccl. Pars II.

de Genuens. in *prax. cap. 94. in fin.* Diana *cit.* *resolut.* 3. & Ciarlin. in *Controvers. forens. c. 10. n. 93.* & *segg.*

Instabis, saltem sic est consuetudo: ergo.

Respondetur, distinguo antecedens: si loquamur de consuetudine, quæ erat ante Concilium Tridentinum, & Constitutionem Pij IV. & Gregorij XIV. transeat; at hæc fuit iam per dictum Concilium, & dictam Constitutionem Pij IV. & Gregorij XIV. reuocata, & sic nunc nihil prodest. Si loquamur de consuetudine, quæ iterum post dictam Constitutionem Gregor. XIV. legitime introducta & præscripta fuerit, videant, qui id affirmant: nam si ita est, non audeo illam damnare, iuxta ea, quæ dicebantur *dub. 6.*

SECTIO VII.

An priuatur, qui existens extra Ecclesiam, sagitta occidit existentem in Ecclesia?

SUMMARIVM.

- 1 Existens extra Ecclesiam, si sagitta, vel scilopo occidat manentem in Ecclesia, priuatur immunitate.
- 2 Existens extra, si occidat hominem intus manentem, consummat actum in Ecclesia.
- 3 Qui extra Ecclesiam gladium euaginat, & inimicum insecutum intra Ecclesiam occidit, priuatur immunitate, secus si vulneratus extra Ecclesiam, intret in eam, & moriatur.

Sequitur sextò, quod è contra immunitate priuatur, qui existens extra Ecclesiam, sagitta, lapide, vel scilopo existentem in Ecclesia mutilat, vel occidit, quia talis reuera mutilat, vel occidit in Ecclesia: tum quia consummat actum in Ecclesia, tum quia qui extra Ecclesiam gladium euaginat, & inimicum insecutum intra Ecclesiam occidit, immunitate priuatur: ergo sic, &c. Quamvis non idem dicendum sit, si vulneret quis existentem extra Ecclesiam, & vulneratus intret Ecclesiam, & ibi moriatur, quia tunc non est is causa mortis in Ecclesia, esto sit causa mortis vulnerati: atque ita docent Nauar. c. 25. n. 71. Couar. 2. var. c. 20. n. 15. *vers.* 17. Decian. lib. 6. c. 28. Layman lib. 4. *tract.* 9. c. 3. n. 6. Farinac. de carcerib. q. 28. n. 61. & in *append. de immunit.* cap. 16. n. 224. Suar. lib. 3. cap. 11. n. 7. & 8. Ambrosin. de immunit. c. 5. n. 8. Bonac. *disp.* 3. q. 7. §. 4. n. 7. in fin. Mar. Ital. de immunit. lib. 1. c. 5. §. 3. n. 47. Scottia-theor. 385. Riccius p. 5. collect. 1792. Portel. *verb. Ecclesia immunitas*, n. 15. Peregryn. de immunit. c. 13. n. 16. Megalius in 3. p. lib. 5. c. 2. q. 1. n. 13. Dian. p. 1. *tract.* 1. *resol.* 9. Lezana *verb. Immunitas*, n. 11. & Bobadilla lib. 2. *Polit.* c. 14. n. 26. contra Henric. lib. 4. c. 17. n. 4. in fin. Villagut. de *extens. leg. cap. fin.* n. 50. & *segg.* & alios.

SECTIO VIII.

An priuatur, qui mandat aliquem mutilari, vel occidi in Ecclesia?

SUMMARIVM.

- 1 Mandans aliquem mutilari, vel occidi in Ecclesia non priuatur immunitate, siue mandatum detur in Ecclesia, siue extra ipsam.
- 2 Nomine mutilantis, vel occidentis non venit mandans mutilari, vel occidi, nisi in lata, & extensa significatione, quæ in materia pœnali circa immunitatis priuationem facienda non est.

E 2 3 Censura

- 3 Censura lata contra facientes non extenditur ad mandantes.
- 4 Mandans in Ecclesia aliquem mutilari existentem extra, quia tunc videtur habere reuerentiam Ecclesie, gaudet immunitate.
- 5 Qui per alium facit, per se ipsum facere videtur.
- 6 Actus tribuitur mandanti, & non exequenti.
- 7 Cuiuscunque negotij principium attenditur, & quisnam fuerit mali auctor.
- 8 Mandans videtur facere per se ipsum ex iuris interpretatione, & improprie, quod in penis locum non habet.
- 9 Qui per alium facit, per se ipsum facere videtur quoad culpam, non autem quoad penam.
- 10 Mandans, aliquem à loco sacro extrahi, contrahit excommunicationem, non autem immunitatis priuationem.
- 11 Mandans aliquem occidi, committit crimen homicidij moraliter, non autem physice.
- 12 Agentes, & consentientes pari pena puniuntur, si sic expressum sit.

Sequitur septimò, quod immunitate non priuetur qui mandat aliquem in Ecclesia mutilari, vel occidi, siue mandatum detur in Ecclesia, siue extra Ecclesiam, quia aliud est mutilari, vel occidi, aliud mutilare, vel occidere (quos duos casus excipit Constitut. Gregorij XIV.) cum sub mutilante, vel occidente non veniat mandans mutilari, vel occidi, nisi in lata, & extensa significatione, quæ in pœnalibus, & præcipue Ecclesiasticæ immunitati repugnantibus, facienda non est. Vnde censura lata contra aliquid facientes non extenditur ad mandantes, nisi exprimatur, atque ita ex probabiliori sententia DD. docent Megal. in 3. p. lib. 4. cap. 1. q. 1. n. 13. Palas tom. 2. tract. 11. disp. 2. mic. punct. 4. n. 17. & seqq. Bonac. disp. 3. q. 7. de immunit. §. 4. n. 9. Diana part. 1. tract. 1. resol. 10. Lezana verb. Immunitas, num. 11. & aliqui alij. Quamvis contrarium doceant Layman lib. 4. tract. 9. c. 3. n. 6. Duard. in Bullam Cœne, lib. 2. c. an. 15. q. 16. n. 23. Portell. verb. Ecclesia Immunitas, n. 15. Gambacurta lib. 5. c. 25. Ioan. de Hevia in Curia Philip. part. 3. §. 12. n. 23. Barbosa de iure Eccles. lib. 2. c. 3. n. 1. & 16. Sarpus de iure Asylorum, fol. 44. & alij (vt videre est apud Abb. in cap. inter alia, n. 12. de immunit. Eccles. Nauarr. cap. 25. n. 21. & Syluest. verb. Immunitas, q. 25.) Guttier. lib. 3. qq. Civil. q. 2. Suar. lib. 3. c. 11. n. 7. & 26. Peregrin. de immunit. c. 6. n. 36. Azor 2. part. lib. 9. cap. 9. q. 14. Farinac. in append. de immunit. cap. 16. n. 230. Marth. de iurisd. part. 2. cap. 51. n. 26. Decian. lib. 6. c. 28. n. 7. Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. q. 10. & Mar. Ital. lib. 5. c. 5. §. 3. n. 48. & seqq. quorum tamen aliqui nobis concedunt, quod immunitate non priuetur, si quis existens in Ecclesia mandet mutilari, vel occidi aliquem extra Ecclesiam, quia tunc (vt fatentur etiam ipsi) mandans videtur habere reuerentiam Ecclesiæ, ne scilicet homicidium, vel mutilatio committatur in Ecclesia: tum quia talis casus non est casus exceptus in Constitut. Gregor. XIV. vt supra dicebamus. Vide Decianum, Peregrinum, & Farinacium vbi supra, & præterea Ambrosinum de immunit. c. 5. n. 9. & Ioan. de Vilchis de immunit. Eccles. n. 6. Quamvis & hoc ipsum etiam negent Suarez, Guttierrez, Azor, Barbosa, Layman, & Sarpus cum aliquibus Doctoribus alijs supra citatis.

5 Obiicies, qui per alium facit, per se ipsum facere censetur, reg. 72. de regul. iuris, & probatur, quia actus tribuitur mandanti, & non exequenti, l. item, §. Decurio- nes, ff. quod cuiusque vn. nom. l. vnus ex familia, §. 1. ff. de legat. 2. l. omnia, C. de veter. iur. enucl. cap. super literis, cap. cum aliquibus, de rescript. & cap. vt fama tua, in fin. de sent. excomm. tum quia cuiusque negotij principium attenditur, & quisnam fuerit mali auctor, l. nam origo, ff. quod vi, aut clam. l. si procuratorem, ff. mandati. Neque

hæc videtur extensio legis pœnalis, sed interpretatio iuxta legis dispensationem.

Respondetur, qui per alium facit, per seipsum facere censetur, proprie, seu verè, & realiter nego, improprie, seu per iuris fictionem (quæ locum in pœnis non habet, nisi ab ipso iure fiat extensio, præsertim in casu nostro, in quo Pontifex loquens de homicidio, & mutilatione tollit facultatem interpretandi, & extendendi suam Constitutionem ad alios casus in dicta Constitutione non expressos) concedo, vel dicas cum Auila de cens. part. 1. cap. 5. disp. 3. dub. 2. & alijs, quod axioma illud intelligatur quoad culpam, non autem quoad penam, nisi exprimatur, vt dicebam, & patet in exemplo de censuris supra allato.

Instabis primò, mandans aliquem à loco sacro extrahi, contrahit excommunicationem huius Constitutionis: ergo mandans aliquem in loco sacro occidi, contrahet priuationem immunitatis eiusdem Constitutionis.

Respondetur, nego consequentiam, quia à diuersis, & disparatis non valet illatio, l. Papinianus excul. ff. de minor. Ratio autem disparitatis constabit ex dicendis dub. 35.

Instabis secundò, verè talis committit crimen homicidij, cap. mulieres, §. ille verò, de sent. excomm. cap. si quis, 23. q. 8. & c. perniciosè, 23. de panit. dist. 1. l. vtrum, ff. ad leg. Pomp. de parricid. l. non solum, §. si mandato meo, ff. de iniur. & l. non ideo minus, C. de accusat. & ibi communiter Doctores: ergo.

Respondetur, distingo antecedens: verè talis committit crimen homicidij mortaliter, concedo; physice, nego. At occidenti physice priuatio immunitatis imposita est, non autem occidenti moraliter, vt supra dicebamus ob rationes dictas, ob quas etiam dicendum est, quod axioma illud ex Paul. ad Roman. cap. 1. agentes, & consentientes pari pena puniuntur, intelligatur, si sic expressum fuerit.

SECTIO IX.

An priuetur, qui vi, vel fraude extrahit aliquem ex Ecclesia, & extractum illum occidit extra Ecclesiam?

SVMMARIVM.

- 1 Extrahens aliquem ab Ecclesia vi, dolo, fraude, eumque extractum mutilans, vel occidens, non priuatur immunitate.
- 2 Repetuntur rationes aliàs recensite, nam etiam hic procedunt.

Sequitur octauò, quod immunitate neque priuetur, qui vi, vel dolo, vel fraude aliquem ex Ecclesia extrahit, & extractum illum mutilat, vel occidit extra Ecclesiam, idque propter easdem rationes, quæ supra sèct. 5. asseriebantur, quamvis contrarium sentiant Azor 2. part. lib. 9. q. 9. c. 14. vers. 15. Item & Farinac. in append. de immunit. c. 16. n. 232.

Neque obstat, quod talis dederit causam mutilationis, vel occisionis in Ecclesia, quia adhuc non mutilat, vel occidit in Ecclesia, neque consummat actum in Ecclesia. Adde, quod neque dedit causam mutilationis, vel occisionis in Ecclesia necessariam (sicuti qui sagitta, vel sclopo mutilat, vel occidit ex Ecclesia), sed liberam, cum liberè postea occiderit extra Ecclesiam.

SECTIO X.

An priuetur immunitate debita pro aliis delictis, qui mutilat, vel occidit in Ecclesia?

S V M M A R I V M.

1. & 2. Occidens, vel mutilans in Ecclesia non priuatur immunitate debita pro aliis delictis ante, vel post commissis, scilicet non exceptis, secus si pro occasione commissi in Ecclesia talis punitus non sit.
3. & 4. Delictum commissum in Ecclesia si est Ecclesiasticum, vel à Clerico commissum, solum à Iudice Ecclesiastico potest puniri, quia in tali casu est extra iurisdictionem Iudicis secularis: si verò delictum est seculare, & à laicis commissum, datur locus prauentioni.
5. Vnum delictum sortitur vtrumque forum, & ratione persone, & ratione loci commissi delicti.
6. Delinquens si aufugiat, & citatus non compareat, pariter vterque Iudex potest procedere, sed tunc non datur prauentio, cum possessionem delinquentis requirat.

Sequitur nonò, quod immunitate debita pro aliis delictis, ante, vel post commissis (scilicet non exceptis) neque priuetur qui mutilat, vel occidit in Ecclesia; quia quod mutilatio, vel occisio in Ecclesia priuatur immunitate quoad alia delicta ante, vel post commissi non excepta, nullibi statutum in iure reperitur, & poenae ex alio capite, praesertim in praedictum immunitatis Ecclesiasticae extendendae non sunt: ergo, &c. Atque ita docent Couar. alios referens 2. var. cap. 20. n. 15. vers. 24. & Guttier. pract. qq. civil. lib. 3. q. 1. n. 18. Quamvis contrarium ex communiori (vt fatear) doceant Tusch. verb. Ecclesia, n. 11. Decian. tract. crimin. lib. 6. c. 28. n. 9. & Boërius decis. 119. n. 10. in casu tamen, quo pro mutilatione, vel pro occisione commissi in Ecclesia talis punitus non sit (quamvis non item si sit punitus) quia dum non est punitus, non est Ecclesiae satisfactum, ac proinde ab Ecclesia non defenditur: at his tamen obstantibus, quod dixi est probabilius, et si minus commune.

Ceterum quisnam Iudex possit delictum in Ecclesia commissum punire?

3. Respondetur distinguendo; quod si delictum est Ecclesiasticum, vel à Clerico commissum, solum Iudex Ecclesiasticus possit punire, quia in tali casu delictum est extra iurisdictionem Iudicis secularis: sed si delictum est seculare, & à laico commissum, possit Iudex secularis, & Ecclesiasticus, ita vt detur locus prauentioni, quia in tali casu delictum sortitur vtrumque forum; seculare, ratione persone, & delicti; Ecclesiasticum, ratione loci sacri, in quo est commissum, & ratione immunitatis Ecclesiasticae violatae.
6. Quod si delinquens aufugerit, & citatus non compareat, vterque Iudex etiam procedere potest, quia tunc non datur prauentio, cum hæc possessionem delinquentis requirat, & sic Iudex secularis procedere poterit ad condemnandum illum in poenis debitis delicto & Iudex Ecclesiasticus in poenis, quas de iure apponere potest. Atque ita docent Tusch. verb. Ecclesia, concl. 5. n. 10. 14. & segg. & verb. Immunitas, concl. 59. n. 6. & segg. Guttier. pract. qq. civil. lib. 3. q. 1. n. 13. & 14. Franc. Leo thesaur. Ecclesiast. l. p. cap. 13. Salzed. pract. crimin. c. 87. n. 1. in addit. lit. A. Mar. Ital. de immunit. lib. 1. cap. 5. §. 3. n. 52. & 53. & Farinac. in append. de immunit. cap. ult. n. 364. & consil. 214. n. 3.

Th. Delbene de Immunit. Eccl. Pars I I.

D V B I T A T I O XX.

An immunitate priuetur, qui proditoriè occidit proximum suum?

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

S V M M A R I V M.

1. Occidens proditoriè proximum suum non gaudet immunitate.
2. Salomon Ioab ad altare confugientem impunem non reliquit, quia per insidias Abner occiderat.
3. Occisor proditoriè proximi sui est, qui illum incautum nihil sibi praeuidentem, per insidias, & industriam occidit.
4. P. assertum si cum illo amicitiam simulabat.
5. Immunitate non gaudet, qui cum, cui se socium in via adiunxerat, nulla rixa causa intercedente, occidit.
6. Nec gaudet filius occidens patrem, vel contra, si occisus mortem praeuidere non potuit.
7. An verò gaudeat falsus testis, & Iudex iniuste condemnans, remissus.

Respondetur affirmatiue, cap. 1. de homicid. ibi: Si quis per industriam occiderit proximum suum, & per insidias, ab altari meo euelles eum, vt moriatur: & citat Constit. Gregor. XIV. ibi: Aut qui proditoriè proximum suum occiderit. Quod delumptum est ex cap. 21. Exod. & exemplum habes in Salomone Rege 3. Reg. 2. qui Ioab ad altare confugientem impunem non reliquit, quia per insidias Abner occiderat, 2. Reg. 3. & Amalam, 2. Reg. 20. Vide Tusch. verb. Ecclesia, com. l. 11. n. 5. Suar. lib. 3. de reuerentia debita locis sacris, cap. 11. n. 10. & segg. Couar. lib. 1. var. cap. 20. n. 6. vers. 8. Clar. lib. 5. §. fin. q. 30. n. 9. & 11. Gomez de delictis, c. 10. Plaza lib. 1. delictorum, c. 21. Guttier. pract. qq. civil. lib. 3. q. 7. n. 52. Remig. Gonny de immunit. fallentia 13. Scortia Theor. 285. Layman lib. 4. tract. 9. c. 3. n. 8. Farinac. de carcerib. q. 28. n. 23. & in append. de immunit. cap. 9. n. 135. & Doctores alias infra citandos.

Est autem proditoriè proximi sui occisor, qui illum incautum, nihil sibi praeuidentem, per insidias, & industriam occidit, l. propter insidias, C. qui accusare non possunt, l. fin. C. de delatoribus, lib. 10. l. 4. ff. ad leg. Jul. Maiest. cap. clericus, 46. dist. cap. si cupis 16. q. 1. & docent ex communi Anton. Gom. 3. var. c. 3. de homicidio, n. 5. Farinac. locis supra cit. & q. 18. n. 76. Suar. cit. cap. 11. n. 12. & alij passim; praesertim si cum illo, non solum inimicitias non gerebat, sed etiam amicitiam, vel societatem simulabat Sanch. tom. 2. consil. moral. lib. 6. cap. 1. dub. 7. num. 26. Bonacina, Diana, & Lezana in locis infra citandis. Vide etiam quae dicuntur dub. 24. sect. 12.

Hinc sequitur, quod de immunitate non gaudeat, qui alterum, cui se tanquam socium, & amicum in via adiunxerat, nulla rixae causa interueniente occidit. Item nec filius, qui occidit patrem, vel pater, qui occidit filium, si occisus mortem praeuidere non potuit.

An autem neque gaudeat, qui falsum testimonium aduersus aliquem tulit in iudicio, ob quod iste à iudice morte damnatus est. Item neque gaudeat Iudex, qui aliquem iniusta morte damnauit? Vide infra dub. 21. sect. 7. n. 4.

SECTIO II.

An priuetur, qui occidit aliquem veneno?

SUMMARIUM.

- 1 Occidens aliquem veneno quia proditor censetur, non gaudet immunitate.
- 2 Sacra Congregatio Concilij declarauit, quod immunitate Ecclesia non gaudeat qui homicidium committit veneno.
- 3 Mater filium infantem, vel si quis alius occidat fortum animatum per aliquam potionem, non gaudet immunitate contra nonnullos.
- 4 Gaudet tamen Medicus, qui femine grauidæ pharmacum prabet, non ad abortum faciendum, sed ad sanitatem recuperandam, etsi inde foetus animati mors sequatur.
- 5 Predicta non habent locum si veneno inimicus occidatur, quia ad proditoriè committendum requiritur simulata amicitia, quando loquimur de adulto.
- 6 Occidens inimicum veneno in sententia Auctoris gaudet immunitate, quia non dicitur propriè occidere proditoriè.
- 7 Occidens inimicum in somnis non priuatur immunitate.
- 8 Occidens per insidias inimicum quomodolibet, vel per fenestram, vel à tergo, vel in lecto, dummodo non simuletur amicitia, post Constitutionem Gregorianam, gaudet immunitate.

EX dictis sequitur primò, quod immunitate priuetur, qui occidit aliquem veneno, quia proditor censetur. Atque ita docent Baldus in l. nemo, Cod. de summa Trinit. Felinus cap. 1. de homicidio, num. 1. Anania ibidem, Sylu. verb. Proditio, Molina tract. de iust. disp. 24. Couartu. resol. cap. 20. num. 7. Hieronym. Gigas de crimine laesa Maieft. quest. 10. num. 23. Gomez lib. 3. resol. cap. 3. num. 7. Martha lib. 2. cap. 51. num. 8. argum. l. 1. §. occisorum, ff. ad SC. Syllaniam, & l. 1. C. de Malef. & Mathematicis, Suar. de relig. tom. 1. lib. 3. cap. 11. num. 12. Megalius in 3. part. lib. 4. cap. 1. quest. 1. num. 18. Peregr. de immunit. cap. 3. num. 6. Mar. Ital. lib. 1. c. 5. §. 4. num. 36. Graff. tom. 1. lib. 3. cons. vnic. de immunit. Eccles. num. 16. Homobonus part. 2. tract. 11. cap. 5. §. 5. resol. 4. Ioan. de la Cruz p. 1. præ. 8. q. 3. art. 2. dub. 1. concl. 1. Villadieg. in Polit. cap. 3. num. 28. Bobadilla in Polit. tom. 1. lib. 2. cap. 14. num. 75. Mastrillus de indulto, cap. 35. num. 5. Gauantus in addit. ad Man. Episc. verb. Immunitas Ecclesiastica, num. 10. Sarpus cap. 5. fol. 47. Bucerus in tract. de homicidio, lib. 1. cap. 4. num. 95. Castrus Palaus tom. 2. tract. 11. disp. vnic. punct. 9. num. 29. Villalob. in summa, tom. 2. tract. 39. diff. 7. num. 14. Castillo decis. 254. num. 2. Boërius dec. 109. Ludouicus Correa relect. de immunit. part. 2. num. 19. Sanchez de opus. tom. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 7. num. 26. Ricc. part. 3. decis. 262. Anastaf. Germon. de sacrorum immunit. lib. 3. cap. 16. num. 63. Decian. lib. 6. cap. 28. num. 19. Carrelius in præf. crimin. Scortia Theor. 385. Layman lib. 4. tract. 9. cap. 3. num. 8. Farinac. de carcerib. q. 10. num. 74. & q. 28. num. 14. in fin. & in append. de immunit. c. 9. n. 142. (vbi tamen ait, quod debeat Episcopus certitorem facere Summum Pontificem, & iuxta responsum illius se regulare, & exequi) Barbof. in collect. tom. 1. lib. 3. tit. 49. cap. 6. num. 12. & de vniu. iure cap. 3. num. 44. Ioan. de Henia in Curia Philip. part. 3. §. 12. num. 6. Guazin. de defensor. reor. defens. 1. Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. q. 5. & 36. Lezana verb. Immunitas Eccles. num. 12. & Diana part. 1. tract. 1. resol. 36. Confirma-

tur, quia adest de hac re declaratio Sacrae Congregationis Concilij, quæ idipsum in terminis die 3. Decembris 1632. decreuit, quod scilicet immunitate Ecclesiæ non gaudeat, qui homicidium committit veneno.

Idem dicas, propter eandem rationem, si mater occidat filium infantem, vel si quis alius occidat fortum animatum per aliquam noxiam potionem, sicuti in terminis docent Remigius de Gonny de immunit. fallem. 14. Peregrinus cit. cap. 3. num. 8. & Farinacius in append. de immunit. cap. 8. num. 138. & declarauit eadem Sacra Congregatio Concilij die 3. Decembris 1632. apud Barbofam in Collect. Bullar. verb. Immunitas, & de iure Ecclesiast. lib. 2. cap. 3. num. 42. & apud Lezanam loc. supra cit. Quamvis contrarium quoad hunc casum sentiant Franciscus Leo in Thef. fori Eccles. part. 1. cap. 13. vers. Dubitari etiam potest: Bonac. tom. 3. disp. 2. quest. 3. punct. 16. §. 8. num. 8. & Diana part. 3. tract. 1. resol. 72. moti ex eo, quod huiusmodi delinquens iuxta communem modum loquendi non dicitur propriè proditoriè occidere: nam is propriè proditoriè dicitur occidere, qui per insidias, seu dolum id non prauidentem occidit: quapropter infans non potest propriè dici per insidias, & dolosè occidi; quia in ipsum, cum non sit rationis capax, non potest propriè dolus committi: dolus enim est fraus ad aliquem decipiendum adhibita, infans autem decipi propriè non potest; cum deceptio propriè sit in illum, qui dolum cognoscere, & præcauere aliqua ratione potest.

At quidquid sit de hac opinione, quæ est satis probabilis, illud saltem dicendum est, quod non priuatur immunitate Medicus, qui femine grauidæ pharmacum, non intentione abortus, sed vt sanitatem recuperet, præstat, quamvis inde foetus animati mors sequatur, quia talis actio ex sui natura curatiua est, vel saltem talis iudicatur à Medico, & mors inde solum sequitur per accidens, non per se. Quando verò Medicus pharmacum, ex quo mors foetus, vel ipsius femine prægnantis sequi potest, præstando peccet, constat ex dictis cap. 3. dub. 4. sect. 1.

Cæterum ego puto, iuxta ea, quæ dicuntur infra in sect. sequentib. quod supradicta num. 3. Doctorum opinio, & sacrae Congregationis declaratio (si scilicet loquamur de adulto) procedant solum in casu, quo quis occiditur veneno, nulla præcedente inimicitia, quia tunc homicidium est propriè proditorium, cum occidatur homo nihil præcauendi, & non habens causam sibi præcauendi; secus si occiditur veneno inimicus; quia in tali casu homicidium non potest dici propriè proditorium, cum homicidium propriè proditorium tunc sit, cum nullus præcedebat rancor, sed potius simulabatur amicitia, aliud scilicet gerendo in corde, seu in interno, & aliud in externo; sicuti rectè notarunt Bartolus in l. recipiendum, §. delinquant, num. 1. ff. de pœnis, Bald. cap. 1. quibus modis secundum amittatur, de visibus feudorum, Angelus Arctin. §. interdum, num. 6. Insti. de hereditatibus, quæ ab intestato deferuntur, Gerardus in suis singularibus, singular. 14. Lucas de Peña in l. sentium, in fin. de delatoribus, lib. 10. Henricus Bucerus in tract. de homicidio, lib. 1. c. 3. num. 16. Ciarlin. in controuers. forens. n. 1. c. 116. n. 31. & alij, quos citat Afflictus decis. 265. n. 68. & segg. Peregrin. de immunit. c. 6. n. 2. Giurba consil. 120. num. 13. Guazzinus defens. 1. cap. 38. n. 40.

Quapropter si quis occidat inimicum veneno, puto ego, quod immunitate gaudeat; quia non dicitur propriè proditoriè illum occidere; cum, stante inimicitia, haberet occisus fundamentum sibi præcauendi, & poterat, & debebat sibi præcauere, vnde si non fecit, sibi imputare debet.

Confirmatur, quia si quis occidat inimicum in somnis, non priuatur immunitate, vt multi etiam ex Aduersariis

Adversariis concedunt, & dicitur *infra* sect. 5. ergo neque priuabitur, si occidat inimicum veneno, cum utrobique occidat hominem incautum.

Itaque non priuabitur immunitate (maximè post Constitutionem Gregorij XIV.) quantumcumque quis per insidias inimicum occidat, siue cum occidat veneno, siue in somnis, siue per sclopus à fenestra, vel à tergo, quia non quacumque insidiæ immunitate priuant, sed solum insidiæ, quæ constituunt propriè prodicionem, id est, quæ sub colore amicitiae fiunt, cum solum (maximè post Constitutionem Greg. XIV.) ab immunitate excludatur proditoriè occidens: at stante inimicitia, ut dicebam, insidiæ non constituunt propriè prodicionem, quia inimicus semper habet fundamentum sibi præcauendi, & sic imputare sibi debet si veneno, in somnis, vel alio modo incautus occidatur.

Quapropter, inquam, maximè post Constitutionem Gregorij XIV. immunitate priuatur tantum homicidium, quod fit sub colore amicitiae, quia tunc est propriè proditorium; non autem, quod fit ab inimico, etiam per quascumque insidias; quia tunc propriè proditorium dici non potest. Atque ita declarauit Clemens VIII. per Breue ad Archiepiscopum Panormitanum die 6. Februar. 1597. & explicant Farinacius, Ambrosinus, Peregrinus, Bonacina, Gratianus, Giurba, Castillo, Nouarius (qui subdit, quod salutationes ordinariæ, cum sint signa communia, non constituunt effectum amicitiae, ita ut si quis in tali casu occidat, propriè proditor dici possit.) Sperellus, & alij citandi mox *infra* sect. 5.

SECTIO III.

An priuetur, qui occidit inimicum, promissione facta de non offendendo? Vbi etiam de amico reconciliato.

SUMMARIVM.

- 1 Occidens inimicum promissione, seu fideiussione data de non offendendo, priuatur immunitate; quia per dictam cautionem sublata fuit ab inimico omnis occasio sibi præcauendi, & sic occisor propriè Proditor censetur.
- 2 Opinio in contrarium est satis probabilis.
- 3 Homicidium propriè proditorium est, quod ab Amico nullo præcedente rancore, sed sub colore amicitiae committitur.
- 4 Odium propter præcedentes inimicitias præsumi debet adhuc durare, non obstante promissione de non offendendo.
- 5 Occidens amicum reconciliatum, neque committit homicidium proditorium, & sic neque immunitate priuatur.
- 6 Amicus reconciliatus æquipollet Inimico, iuxta illud Inimico tuo ne credas in æternum.
- 7 Præsertim, si post reconciliationem noua inimicitiarum causa intercesserit.

Sequitur secundo, quod immunitate similiter priuatur, qui occidit inimicum, promissione, vel fideiussione facta de non offendendo, quia per talem promissionem, vel fideiussionem sublata fuit inimico omnis occasio sibi præcauendi; & sic occisor propriè proditor censetur; cum deceptio contra fidem proditio videatur. Atque ita docent Farinacius lib. 2. consil. 168. num. 75. Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. §. 25. Decian. lib. 7. cap. 26. num. 23. Giurba consil. 60. Barbosa de vniers. iure Eccles. cap. 3. num. 93. & Peregrinus

tract. de immunit. Eccles. cap. 7. num. 10. probans ex Syluestro, Angelo, Decio, Armilla, & Gigante, hunc propriè proditorem esse.

Quamvis contrarium, & satis probabiliter, doceant Antonius de Martinis *resolut. quotid.* cap. 274. & Diana part. 4. tract. 1. *resolut.* 33. ex eo, quod (ut supra dicebatur) homicidium propriè proditorium sit, quod ab amico, nullo præcedente rancore, sed sub colore amicitiae, committitur, v. g. simul comedendo, commorando, in itinere deambulando, vel colloquendo, &c. quod in casu nostro non est (supponitur enim, quod post promissionem, vel fideiussionem de non offendendo factam, non intercesserit stricta amicitia, simul scilicet, ut dicebam, comedendo, commorando, in itinere deambulando, vel colloquendo, &c.) sed potius oppositum, cum propter inimicitias præcedentes (licet intercesserit promissio, vel fideiussio de non offendendo) præsumi debeat, attentata nostra natura vitata, odium adhuc, quamvis valde turpiter, durare. Quapropter subdunt, & satis probabiliter etiam, in locis supra cit. quod qui occidit amicum reconciliatum, neque committat homicidium propriè proditorium, & sic neque immunitate priuatur; quia amicus reconciliatus æquipollet inimico, iuxta illud: Inimico tuo ne credas in æternum. Et ita fuisse decisum in Curia Archiepiscopali Neapolitana, testatur Riccius part. 1. decis. 168. num. 2. Vide etiam Ambrosinum de immunit. Eccles. cap. 6. num. 1.

At quidquid sit de hoc, illud certum est, immunitate non priuari eum, qui inimicum (cum quo pacem inierat) noua inimicitiarum, vel occisionis causa post pacem, seu reconciliationem antea factam superueniente, occidit, quia in tali casu occisus non occiditur incautus, quandoquidem cogitare poterat de periculo mortis sibi inferendæ. Quomodo autem huiusmodi causa probari possit, tractat Farinacius *quest.* 107. num. 435. & seqq.

SECTIO IV.

An priuetur, qui occidit proditoriè infidelem.

SUMMARIVM.

- 1 Occidens propriè proditoriè Infidelem, gaudere non debet immunitate.
- 2 Infidelis venit propriè sub nomine nostri proximi, alioquin præceptum de diligendo Proximum non extendetur ad Infideles.
- 3 Hæretici, & Schismatici nobiscum in fide, & charitate non conueniunt, & tamen censentur nomine nostri Proximi.

Sequitur tertio, quod immunitate similiter priuatur, qui occidit propriè proditoriè infidelem, quia licet infidelis non communicet nobiscum in fide, in sacramentis, in Ecclesia, &c. tamen venit propriè sub nomine nostri proximi; alioquin præceptum de diligendo proximo non extendetur ad infideles, quod non est dicendum: ergo, &c.

Neque obstat, quod nobiscum non communicet in fide, Sacramentis, in Ecclesia, &c. aliàs hæreticus etiam & schismaticus excludi possent à ratione proximi, cum nobiscum in fide & charitate non conueniant, quod absque dubio dicendum non est. Atque ita docent Farinacius in append. de immunit. c. 8. num. 120. Peregrinus de immunit. cap. 7. num. 15. & Marius Ital. de immunit. Eccles. lib. 1. cap. 5. §. 4. num. 20. & 21. contra Ambrosinum de immunit. cap. 7. num. 12. Dian. part. 4. tract. 1. *resolut.*

lut. 105. & Bonacina disput. 3. quest. 7. de immunit. §. 4. num. 16.

SECTIO V.

An priuatur, qui occidit per industriam inimicum, etiam incautum?

SVMMARIVM.

- 1 Occidens per industriam inimicum dormientem, vel alio modo incautum, verbi gratia à tergo, vel à fenestra, gaudet immunitate.
- 2 Proditor propriè dicitur is, qui aliud gerit in opere, aliud in corde.
- 3 Verbum (proditorum) in Constitutione Gregoriana appositum est stricte interpretandum.
- 4 In Regno Neapolis recepta est opinio Bartoli, quod scilicet delictum non intelligatur propriè proditorum, nisi sub colore, seu specie amicitiae committatur.
- 5 In sententia aliquorum Doctorum homicidium ut vulgo dicitur appositum semper est proditorum, sed reuera est proditorum latè & improprie, non autem stricte, & propriè.

SEquitur quartò, quod è contra immunitate non priuatur, qui occidit per industriam, & insidias inimicum, etiam dormientem, vel alio modo incautum, verbi gratia à tergo, vel à fenestra cum sclopo; quia in Constitutione Gregorij XIV. excipitur solum homicidium proditorium: at stante inimicitia, insidia (vti supra sect. 2. dicebam) non constituunt homicidium propriè proditorium, quia semper inimicus habet fundamentum sibi præcauendi, & si non facit, sibi imputare debet: ergo, &c.

Confirmatur, quia (vt ibidem dicebam) homicidium in tantum dicitur propriè proditorium, in quantum committitur sub colore amicitiae, cum proditor propriè dicatur is, qui aliud gerit in opere, aliud in corde; siquidem, cum immunitas Ecclesiae sit fauorabilis propter reuerentiam sacrorum locorum, & exceptio sit odiosa, ly proditorium, stricte interpretandum est. Vide quæ dicebantur supra dubitat. 3.

Atque ita contra Couar. 2. var. cap. 20. num. 7. Menochium de arbit. cas. 461. num. 27. Suarez lib. 3. cap. 11. num. 10. Fagundez de precept. Eccles. tract. 1. lib. 4. num. 46. Portel. vers. Ecclesia immunitas, num. 15. Gambacurta lib. 5. cap. 4. & 31. Villadieg. in Polit. cap. 3. num. 208. Azeved. lib. 1. tit. 2. num. 11. in Constit. Hispan. Petrum à Plaza epit. delict. lib. 1. cap. 21. num. 2. Villagut. de extensione legis, cap. fin. num. 53. vers. quartus modus. Marium Ital. de immunit. Eccles. lib. 1. cap. 5. §. 4. num. 1. & seqq. Babadil. Polit. lib. 3. cap. 14. num. 34. & 35. Cuetellum de immunit. Eccles. lib. 1. quest. 5. & 33. & 36. num. 11. Megalium in 3. part. lib. 4. ap. 2. quest. 1. n. 18. & alios (quos refert, & sequitur Farinacius de carceribus quest. 18. num. 76.) docent ex Bartolo loc. supra cit. Antonius Gomez var. resol. §. de homicidio, cap. 3. num. 5. Vincentius de Franchis decis. 713. (vbi ait, etiam ante Constitutionem Gregorij XIV. ita in Regno Neapolis decisum fuisse) Cepolla consil. 32. Clar. §. homicidium, vers. proditorie, Follerius in cap. Regni Item statuimus, de his, qui ad Eccles. confugiunt, Peregrin. de immunitat. cap. 7. num. 5. & 20. Bonacina disput. 3. quest. 7. punct. 4. num. 14. Riccius part. 5. collect. 1792. & part. 1. decis. 168. num. 1. Gratian. discept. forens. tom. 3. cap. 38. num. 4. & seq. Castillo decis. 156. num. 38. & 39. Barbosa de iur. Eccles. lib. 2. cap. 3. num. 62. (vbi ait,

quod occidenti inimicum à tergo cum sclopo, immunitate gaudere decreuerit sacra Congregatio Episcoporum in vna Mileuitana, die 2. Augusti, 1619.) Giurba consil. 20. num. 13. & consil. 60. num. 1. Lezana verb. immunitas, num. 12. Nouarius in Summa Bullar. tit. de immunit. num. 76. & 79. & 81. Sperellus decis. 23. per totam, Guttierrez pract. 99. civil. lib. 1. quest. 2. & 3. num. 18. Ambrosin. de immunit. cap. 6. num. 3. & seq. Suarez lib. 3. cap. 11. num. 13. Diana part. 1. tract. 1. resol. 1. num. 3. & resol. 5. & 35. Scortia theor. 385. Farinacius consil. 76. num. 7. & 15. & in append. de immunit. cap. 9. num. 143. (vbi Clementem VIII. iuxta Constitutionem Gregorij XIV. corrigendo cap. 1. de homicidio, sic respondisse testatur, & propterea mutat sententiam priorem, quam tenebat cit. quest. 18. num. 76.) & Genuesis in prax. cap. 94. vbi ait, quod in Regno Neapolis recepta sit opinio Bartoli, quod scilicet delictum non intelligatur propriè proditorium, nisi sub colore, seu specie amicitiae committatur.

Obiicies. Multi Doctores (quos citat, & sequitur Gambacurta lib. 5. cap. 4. 28. & 31. & Cutellus lib. 1. quest. 5.) docent, quod non solum homicidium, quod fit sub specie amicitiae, sed etiam quod fit sine tali specie, occidendo scilicet inimicum per insidias, quin etiam sine insidiis, ex industria tamen, & non ex rixa (quod homicidium vulgo appositum dicitur) siue à tergo, siue etiam à facie, sine diffidatione tamen, vt possit inuasus ad rixam se accingere, proditorium sit, quia semper in quolibet ex dictis casibus incautus occiditur, & ex improuiso adortus: ergo & talia homicidia non gaudent immunitate Ecclesiae, quod inde confirmari potest, quia si veneno quis occidatur, etiam inimicus, non gaudet tale homicidium immunitate Ecclesiae: ergo, &c.

Respondetur, Distinguo antecedens: proditorium sit, latè & improprie, concedo: stricte & propriè, nego: sicuti patet ex doctrina Bartoli cit. l. prospiciendum, §. delinquitur, ff. de penis, vbi nomen proditoris ad occisorem amici refert, & occisorem inimici excipit: quam doctrinam communiter sequuntur Iurista, vt dicit Igneus in l. si certus, §. si vnus ex dominis, vers. secundum quod, ff. ad Syllan. Clarus §. homicidium, vers. proditorie, Anton. Gomez lib. 3. var. tit. de homicid. num. 5. Gutierrez pract. lib. 1. cap. 2. numero 14. & 21. & Vincentius de Franchis decis. 717. num. 14. Et sic nego consequentiam. Ad confirmationem patet ex iis, quæ dicebam supra, sect. 2.

SECTIO VI.

An priuatur, qui occidit inimicum in duello?

SVMMARIVM.

- 1 Occidens inimicum suum in duello non priuatur immunitate.
- 2 Duellantes sunt excommunicati, & priuantur sepultura Ecclesiastica, non tamen priuantur immunitate.

SEquitur quintò, quod immunitate multò minus priuatur, qui occidit inimicum suum in duello. Atque ita in terminis docent Farinac. append. de immunit. cap. 7. num. 117. & Diana part. 4. tract. 1. resol. 46. Quidquid in contrarium sentiant Ludouicus Correa in relect. ad cap. inter alia, de immunit. Eccles. part. 3. num. 19. Barbosa de iure Eccles. lib. 2. cap. 3. num. 101. & Mar. Italia de immunit. lib. 1. cap. 5. §. 4. num. 42. & seqq.

Obiicies.

Obiicies, duellantes sunt excommunicati, & priuantur sepultura Ecclesiastica, ex Concilio Tridentino sess. 25. cap. 19. ergo.

Respondetur, concedo antecedens: at nego consequentiam, quia excommunicati, licet priuentur sepultura Ecclesiastica, non tamen priuantur immunitate Ecclesiæ. Vide Ambrosinum de immunitat. Eccles. cap. 8. num. 12. & quæ dicebantur supra dub. 10. sect. 2. 3. & 4.

SECTIO VII.

An priuetur qui occidit per industriam, sed non per insidias, proximum, quamvis non inimicum.

SUMMARIVM.

- 1 Occidens ex proposito deliberato, & per industriam, sed non per insidias inimicum, non priuatur immunitate.
- 2 Occidens ex industria, & animo pensato, sed non per insidias, non committit homicidium propriè, & strictè proditorium.
- 3 Exceptio, quæ fit in cap. 1. de homicidio, est odiosa, & est restringenda, seruata verborum proprietate.
- 4 Verba textus citati propriè explicantur, si duæ illæ per industriam, & per insidias coniungantur, ut posterior limitet, seu determinet priorem.
- 5 Copulatiua in qualibet illius parte vera esse debet.
- 6 Propositio desumpta ex cap. 1. de homi. idio, non est copulatiua, sed simplex.
- 7 Verbum per industriam sibi appositum non est superfluum, quia ponitur ad maiorem subsequenti declarationem, alioquin superfluum etiam esset verbum illud per insidias.
- 8 Constitutio Gregoriana derogat ius commune, sicut & priuilegia, & omnem consuetudinem in contrarium.
- 9 Principes non possunt quidquam statuere circa immunitatem Ecclesiarum, cum hoc spectet solum ad summum Pontificem.
- 10 Opinio Gambacurtæ, & Cutellij refellitur.

Sequitur sextò, quod immunitate multò minus etiam priuetur, qui occidit ex proposito, deliberatè, & per industriam, sed non per insidias, proximum, quamvis non inimicum, quia saltem (quidquid sit de iure communi) in dicta Constitutione Gregorij XIV. excipitur solum (vt dicebam) homicidium proditorium: at qui occidit, quamvis non inimicum, ex industria, & animo pensato, sed non per insidias, non committit homicidium propriè, & strictè proditorium: ergo, &c. tum quia (stando etiam in iure communi) exceptio illa quæ fit in cit. cap. 1. de homicidio, à lege communi Ecclesiæ valde fauorabili, odiosa est; quapropter non est extendenda, sed potius restringenda, seruata verborum proprietate: sed verba textus propriè explicantur, si duæ illæ voces, *Per industriam, & per insidias*, coniungantur, ut posterior limitet, seu determinet priorem, sensusque sit: *Si quis occiderit per industriam insidiosam proximum, sicuti rectè Couar. Gutierrez, & alij complures explicant: ergo, &c.*

Atque ita docent Caballus in tract. de homicidio, num. 388. (vbi ait, quod frustrà modo de hac re disputatur, cum extat Bulla Gregorij XIV. clarè sic disponentis) Tuschus tom. 3. litera E. conclus. 11. num. 9. (vbi dicit, quod iste casus, & multi alij similes prius

controuerfi erant inter Doctores, at modò, cum ius dubium declaratum sit per Constitutionem Gregorij XIV. vbique sic debet attendi, & seruari, & non est amplius locus Doctorem opinionibus adhærere) Chartarius in decis. crimin. decis. 95. per totam, Boëtius decis. 109. num. 39. (vbi dicit, esse communem) Couarru. 2. var. cap. 20. num. 7. Gutierrez lib. 1. pract. 99. quest. 2. Layman lib. 4. tract. 9. cap. 3. num. 8. Suarez lib. 3. cap. 11. num. 13. Anton. Gomez de delictis, cap. 10. num. 2. Peregrin. cap. 7. num. 16. Diana part. 1. tract. 1. resol. 31. & 33. Riccius part. 5. collect. 1792. & Farinacius plures alios referens, consil. 76. num. 17. Contra Molin. tract. 3. de instit. disp. 23. Andr. Fachineum part. 3. lib. 9. controuerf. cap. 93. Gambacurtam lib. 5. capite 4. num. 19. & seg. Sarpum cap. 5. fol. 48. Naldum in summa, verb. Ecclesiam, num. 5. Ludouicum Correa in relect. de immunitat. E. cles. part. 2. num. 19. Sanchez in opuscul. tom. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 8. num. 27. Peguer, decis. crimin. 54. num. 10. Iosephum Ludouicum decis. Lucens. 16. num. 3. Cutellium de immunitat. Eccles. lib. 1. quest. 5. & 33. & 36. num. 11. Franciscum Marcum decis. 268. num. 2. Vulpellum de immuni. Eccles. part. 1. num. 27. & 28. Gutierrez in pract. 99. lib. 1. questione 2. num. 17. Germonium de sac. immunitat. lib. 3. cap. 16. num. 59. Marth. de iurisdiction. part. 2. cap. 55. num. 4. & 5. Barbosam de iure Ecclesiast. lib. 2. cap. 3. numero 99. Decianum lib. 6. cap. 28. num. 15. Clarum pract. quest. 30. vers. punctus est, & alios multos, quos refert Couarru. loco supra cit. quorum tamen multi Doctores loquuntur de iure communi, & ante Constitutionem Gregorij XIV.

Obiicies, in cap. 1. de homicid. (qui desumptus est ex Exod. 21.) dicitur, euellendum esse ab altari, & immunitate priuandum, qui per industriam occiderit, & per insidias: ergo clarè sequitur, quod immunitate priuandus sit, qui occidit per industriam, etiam si non occidat per insidias, quia copulatiua in qualibet illius parte vera esse debet: tum quia alioquin superfluum esset verbum verbum illud *Per industriam*, eum sufficeret dici, per insidias, eo quod occidens per insidias occidit per industriam.

Respondetur, nego consequentiam, & ad probationem respondeo, quod illa non sit propositio copulatiua, sed simplex: facit enim propter rationem, quam dicebam, hunc sensum: *Qui per industriam insidiosam occiderit proximum, ab altari euellatur.* Quod inde probatur, quia locus Exod. 21. (ex quo textus cap. 1. citati desumptus est) concedit locum refugij ei qui proximo insidiatus non fuerit.

Neque sequitur, quod verbum illud *Per industriam*, superfluum sit, quia ponitur ad maiorem subsequenti declarationem: alioquin superfluum etiam esset verbum illud *Per insidias*, si scilicet omne homicidium per industriam ab immunitate exclusum esset, quandoquidem inde exclusum erat homicidium per insidias, quod esse non potest, nisi per industriam. Quapropter ita suppressum Concilium Castellæ in facti contingentia determinasse, testatur ex Paz Villalobos in summa tom. 1. tract. 39. difficul. 7. num. 12. Adde, quod (quidquid sit de iure communi) Constitutio Gregorij XIV. modò derogat in ius commune, sicut & priuilegia, & omnem consuetudinem in contrarium, vt supra dicebamus.

Instabis, in aliquibus Regnis adest statutum Principum in contrarium. Ergo. Ita Sarpus de iure Astyrorum, cap. 5. fol. 48.

Respondetur, transeat antecedens. At hoc nihil obstat, quia Principes non possunt quidquam statuere circa immunitatem Ecclesiarum, cum hoc spectet solum ad summum Pontificem. Vide Farinacium in append. de immunitat. cap. 6. num. 25. Vide etiam quæ lib. de Parliamentis, dubit. 27. per totam, & præcipue sect. 5.

per

per suas subsecutiones, & cap. 8. per totum, diffusè dicebantur. Adde, quod (vt etiam dicebamus) Constitutio Gregorij XIV. modò reuocat omnia in contrarium, reducendo omnia ad vnicam formam.

- 10 Hinc refelitur Gambacurta lib. 3. cap. 13. num. 17. & Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. quest. 1. num. 54. vbi defendunt cap. 71. ius Regni Siciliae, in quo datur facultas Officialibus laicis, vt extrahant ab Ecclesia reum, qui homicidium ex proposito commisit. Nec obstat, si dicas, quod tale decretum factum fuerit in Parlamento, vbi sunt Praelati totius Regni, quia nec isti possunt quidquam circa immunitatem Ecclesiarum, cum id spectet ad solum Pontificem, vt dicebamus.

SECTIO VIII.

An priuetur, qui per insidias deducit aliquem, vt ab alio occidatur, & is de facto occiditur.

S V M M A R I V M.

- 1 Deducens aliquem per insidias, vt ab alio occidatur, gaudet immunitate, licet deductus ab alio sit occisus.
- 2 Deducens aliquem vt occidatur, licet propriè proditorie occidat, non tamen id physice agit, sed tantum moraliter.

Sequitur septimò, quod immunitate neque priuetur, qui per insidias deducit aliquem, vt ab alio occidatur, & ille deductus ab alio de facto occiditur. Atque ita docet præter alios Bonacina de excommunic. in partic. extra Bullam Cane, §. 8. num. 1. & Diana parte 6. tract. 1. resolut. 12. in fin. contra Remigium de Gonny, & Peregrinum de immunit. cap. 7. num. 9. quia ex dictis excluditur solum, qui propriè proditorie occidit, at qui deducit, vt ab alio quis occidatur, licet propriè proditorie occidat, non tamen propriè physice occidit, sed solum ad summum moraliter, & ex alio capite poenae (præcipue quæ sunt in præiudicium immunitatis Ecclesiae) non sunt ampliandæ, sed potius restringendæ, sicuti dicebam supra dub. 2.

An autem talis priuetur immunitate, tanquam assassinus, patebit ex dicendis dub. 21. sect. 7.

SECTIO IX.

An priuetur, qui vulnerat proditorie animo occidendi, sed mors inde non sequitur?

S V M M A R I V M.

- 1 Vulnerans propriè proditorie animo occidendi proximum suum, morte non secuta, non priuatur immunitate.
- 2 Doctores sunt pro vtraque sententia.
- 3 Lex caremonialis Exod. 21. vim non habet nisi quantum ab Ecclesia est recepta.
- 4 In iure nullibi reperitur statutum, quod vulnerans proditorie, morte non secuta, priuetur immunitate.
- 5 Ex constitutionis Gregorianæ vi verborum colligitur requiri ad perdendam immunitatem actum consummatum cum effectu, seu morte secuta.
- 6 Attentans assassinium etiam non secuto effectu priua-

tur immunitate, quia is dicitur assassinus etiam effectus non secuto: at non dicitur occisor proditorius, nisi secuta morte.

Sequitur octauò, quod immunitate neque priuetur, qui vulnerat propriè proditorie animo occidendi proximum suum, sed mors ex tali vulnere non sequitur. Atque ita contra Ioannem Igneam in l. 1. §. si dominus, ff. ad Syllanianum, num. 7. & 20. Nauarrum cap. 25. num. 22. Couar. 2. var. cap. 20. num. 7. & segg. Guttierrez præf. 99. Ciuil. lib. 3. quest. 7. num. 55. & segg. Gambacurta lib. 5. cap. 30. num. 6. Tannerum in 2. 2. disput. 5. quest. 8. dub. 1. num. 16. Sarpum capite 5. fol. 47. Cutellium de immunit. Eccles. lib. 1. quest. 4. Farinacium de carceribus, quest. 28. num. 45. Mastrillum decis. 293. num. 10. Pegueram decis. crimin. 49. num. 11. Petrum à Plaza epit. delict. cap. 21. vers. rursus. Azeued. lib. 1. tit. 2. leg. 3. num. 9. Ioan. de Hejia in Curia Philipp. part. 3. §. 12. num. 36. Tassonum in pragmat. de antefato, vers. 13. obseru. 3. num. 35. Fontanellam de pact. nupt. tom. 1. claus. 4. gloss. 14. num. 117. Ludouicum Correa in relect. de immunit. Eccles. part. 3. quest. 6. numero 29. & Bobadil. lib. 2. Polit. cap. 14. num. 34. (qui vt fatear, ex communiori sententia Doctorum contrarium tenent, moti ex eo, quod licet in cit. cap. 1. de homicid. dicatur: Si quis per insidias, & per insidias occiderit proximum suum, ab altari esse euellendum; tamen talis textus referatur ad locum dictum Exod. 21. vbi in eius principio dicitur: Qui percusserit hominem volens occidere morte moriatur, &c. Et deinde subditur, quasi hoc distinguatur: Qui autem non est insidiosus, sed Deus illum tradidit in manus eius, habebit locum ad quem fugere possit: si autem per insidias, &c. ab altari est euellendus. Quasi dicatur: Si quis in percussione hominis insidiis vsus non fuerit, locum habet refugij: si autem percusserit insidiosè volens occidere, vel occiderit, ab altari est euellendus) doceat ex probabiliori, si non ex communiori Doctorum sententia Suarez lib. 3. cap. 11. num. 14. Bonac. disput. 3. quest. 7. de immunit. §. 4. num. 16. Decian. consil. 80. lib. 3. & tract. crimin. lib. 6. cap. 28. num. 17. Anastas. Germ. de sacror. immunit. lib. 3. cap. 16. num. 60. Marius Ital. de immunit. Eccles. lib. 1. cap. 5. §. 4. num. 22. Boërius decis. 109. Farinac. in append. de immunit. cap. 9. num. 145. & 146. in fin. Baiard. ad Clarum quest. 30. num. 17. Rebuffus de immunit. art. 1. quest. 5. Peregrinus cap. 7. num. 15. Genuens. in prax. cap. 94. in fin. Diana part. 1. tract. 1. resolut. 4. & 18. Peregrin. de immunit. Eccles. cap. 7. num. 13. Villagut. de extensione legis, cap. fin. num. 54. & segg. Barbof. de iure Ecclesiast. lib. 2. cap. 3. num. 90. Sperellus in decis. fori Ecclesiastici, decis. 22. num. 4. Ciarlinius in controuers. forens. cap. 14. num. 19. Tullchus verb. Ecclesia, conclus. 11. num. 7. Lezana verb. immunitas, num. 12. & Nouarius in Summa Bullarum, tit. de immunit. Eccles. a. 75.

Ratio autem (ex qua patet ad fundamentum Adversariorum) est: quia lex illa caremonialis Exod. 21. vim non habet, nisi quatenus ab Ecclesia recepta est: sed in cit. cap. de homicidio, tantum infertur poena exclusionis ab altari, seu priuatio immunitatis Ecclesiae in eum, qui per insidias insidiosam proximum suum occiderit: ergo non est extendenda ad vulnerantem insidiosè, cum nullibi in iure id statutum reperitur, ac propterea noluerit ius Canonicum totam legem Exodi, sed solum vltimam partem illius, in textu inferre: & ex alio capite poenae (præsertim in præiudicium immunitatis Ecclesiasticae) non sint ampliandæ, sed potius restringendæ, sicuti dicebam dub. 3. & præterea affectus non punitur eadem poena, qua punitur effectus, sicuti testantur Clarus §. fin. quest. 92. Farinac. quest. 17. num. 48. Mastrillus decis. 293. in princ. cap. Cevallos quest. 540. & quest. 901. num. 48.

Confirmatur

5 Confirmatur, quia (quidquid sit de iure communi) (saltem in Constitutione Gregorij XIV. manifestè solum excipitur ab immunitate Ecclesiæ, qui proximum suum proditoriè occiderit: ergo ex vi verborum requiritur actus consummatus cum effectu, seu morte subsecuta, iuxta leg. 1. §. hæc verba, ff. quod quisque injur, & l. 1. de extr. crimin. & notat Bald. in l. damni infecti, §. Sabinus, Cod. de damno infect. Stuar. tom. 1. lib. 3. cap. 11. num. 4. Alciatus in l. verbum erit, num. 1. de verborum significat. Menochius consil. 97. num. 60. lib. 1. Farinacius in append. cit. cap. 9. vbi propterea rectè ait, quod hæc opinio hodie post Constitutionem Gregorij XIV. omni difficultate careat, propter illa verba: *Aut qui proditoriè proximum suum occiderit*; & idè retractat sententiam contrariam, quam in tit. de carcerib. cit. quest. 28. docuerat.

Dices, qui attentavit assassinium, Ecclesiæ immunitate non gaudet (quamvis non sit subsecutus effectus) si ad actum aliquem consummationi proximum, verbè gratia ad insultum, vel vulnus, &c. devenit: ergo neque gaudebit, qui similiter attentavit homicidium proditorium.

6 Respondetur, disparitas est, quia in cit. Constitutione Gregorij XIV. excipiuntur proditoriè occidentes, & assassini: sine autem morte subsecuta non potest quis dici proditoriè occisor, sicuti dici potest assassinus, ex cap. 1. de homicid. in 6. ibi: *Quamquam mors ex hoc forsitan non sequatur*, & Adde, quod (ut in dub. sequenti dicitur) adhuc probabilius est, quod assassinus etiam morte non subsecuta, Ecclesiæ immunitate gaudeat.

SECTIO X.

An priuatur, qui proditoriè alapam viro nobili impingit, vel fustibus illum percutit?

SUMMARIUM.

- 1 Is, qui sub specie amicitie propriè proditoriè alapam viro Nobili impingit, vel fustibus illum percutit, gaudet immunitate.
- 2 Exceptio firmat regulam in contrarium in casibus non exceptis.
- 3 Dictio *taxativa* (tantum) est appositæ in constitutione Gregoriana ad excludendos omnes alios casus præter expressos.
- 4 A viro nobili honor æstimatur magis quam vita; ita ut viro Nobili sit instar vitæ honorem servare.
- 5 Nobilis inuasus licet possit fugere, vitamque suam & proximi servare, non tamen tenetur, sed potest sine peccato, & irregularitate innadentem occidere.
- 6 In materia Immunitatis non valent argumenta à paritate, vel maioriore rationis.

Sequitur nòd, quod multò minus immunitate priuatur, qui ex proposito, & sub specie amicitie propriè proditoriè alapam viro nobili impingit, vel fustibus illum percutit, quidquid in contrarium dicant Bobadilla in Polit. tom. 1. lib. 2. cap. 14. num. 44. Villadieg. cap. 3. num. 211. Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. quest. 31. & Ioannes de Hevia in Curia Philipp. part. 3. §. 12. num. 37. (quia vti dicebam) Pontifex in Constitutione excipit tantum quosdam casus: exceptio autem firmat regulam in contrarium in casibus non exceptis, ex l. Tribunus, §. vlt. ff. de testam. militari, & sic cum excipiat tantum homicidium proditorium, non est exceptio ista extendenda ad alapas,

& fustes proditoriè inflictos: tum quia (vbi etiam dicebam) Pontifex, ut excludat omnes alios casus, apposuit dictionem *taxativam tantum*, sic: *Ad unam tantum formam reducimus*. Quæ dictio de sui natura impedit extensionem ad casus non expressos, leg. *propterandum*, §. 1. Codic. de Indic. & docent Decius libro 1. consil. 54. num. 1. Ambrosinus de immunit. cap. 1. num. 14. Peregrinus cap. 6. num. 24. Diana part. 4. tractat. 1. resolut. 45. & Suarez de legib. lib. 8. cap. 15. numero 5. in fin.

Obiicies ex Cutellio loco cit. A viro nobili honor æstimatur magis, quam vita, ita ut viro nobili sit instar vitæ honorem servare (quapropter licet inuasus possit fugere, vitamque suam, & proximi servare, non tamen tenetur fugere, sed potest sine peccato, & irregularitate se defendendo innadentem occidere:) ergo si proditoriè occidere reum priuat immunitate, priuabit etiam immunitate proditoriè alapam viro nobili impingere, vel fustibus illum percutere; cum his actibus vir nobilis honore priuatur.

Respondetur, in hac materia non valere argumentum à paritate, vel maioriore rationis, ut patet ex rationibus iam supra adductis, & ex iis, quæ dicentur infra Dubitat. 24. section. 3. cum simus in odiosis, & contra immunitatem Ecclesiasticam, quæ vtpotè favorabilis, potius debet ampliari, quam restringi; & cum casus, qui in Bulla excipiuntur, exprimantur per particulam, *tantum*, & reductis omnibus ad unicam formam.

DUBITATIO XXI.

An immunitate priuatur Assassinus?

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

SUMMARIUM.

- 1 Assassinus non gaudet immunitate Ecclesiæ.
- 2 Assassinus præcisè Constitutione Gregoriana, si non de rigore iuris, saltem de consuetudine priuatur immunitate.
- 3 Assassinus per translationem ab Infidelibus ex Syria est, qui fas esse arbitrabantur quoscunque Regis sui inimicos ipso iubente interficere.
- 4 Mandans aliquem occidi per assassinos, videtur priuari immunitate, etiam effectum non securo, ex cap. 1. de homicid. in 6.
- 4 Pœna, & censura decreta in dicto cap. adversus crimen assassinorum hodie locum non habent.
- 5 Assassinus est qui (sive Infidelis, sive Fidelis sit) pecunia, vel alio æquivalenti conductus incantum aliquem occidit.
- 6 Mandans in aliquorum sententia assassinus propriè non est, & pœna assassinij ad mandatarios extenduntur.
- 7 Textus in dicto cap. 1. de homicid. in 6. qui loquitur de iis, qui per Infideles quosdam Barbaros, Christianos occidebant, extenditur ad eos qui etiam per fideles pacto, vel interveniente pecunia, seu alio Christianum occidunt.
- 8 Promissio, cum pretio æstimetur, pecunia æquale.
- 9 Pecunia, vel quæcumque alia res pretio æstimabilis, promissa vel data pro assassinio debet esse in magna quantitate, ut constituat assassinium.

10 Pecunia

- 10 Pecunia qualibet quantitas, vel promissa, vel data, licet exigua, & modica, constituit assassinium in sententia auctoris, & priuat reum immunitate Ecclesia.
- 11 Assassinium quo minus pecunia interuenit, eo est grauius delictum, quia vita hominis magis vilipenditur.
- 12 Promissio de danda aliqua in uxorem, de dando aliquod officium, & quid simile, licet non sit in potestate promittentis, attamen est quid pretio aestimabile, & constituit assassinium.
- 13 Promissio de re incerta, & generali, verbi gratia non defuturum esse in eius necessitatibus, sufficit ad assassinium.
- 14 Promissio ad hoc vt constituat assassinium debet esse acceptata; alioquin cum nullam pariat obligationem, non est pretio aestimabilis, & sic non aequiualeat pecunia.
- 15 Subministratio expensarum pro itineribus suscipiendis pro homicidio patrando, si homicidium fiat gratis, non constituit assassinium.
- 16 Occidens incautum vt aliquid obtineat ab amico, vel vt ei complaceat, vel vt in occisi bona succedat, vel vincat litem, non committit assassinium, & sic non priuatur immunitate.
- 17 Vt assassinus immunitate non gaudeat, requiritur, vt constet plenè, per testes, vel per confessionem ipsius, pecuniam ad occidendum datam esse.

Respondetur affirmatiuè, cit. Constitutione Gregorij XIV. & etiam (tali Constitutione prædicta) si non de rigore iuris (quia cap. pro humani, de homicidio in 6. quod ad id probandum adduci solet, non conuincit) saltem ex consuetudine communiter recepta, & approbata à Doctoribus, vt videre est apud Suarez lib. 3. cap. 11. num. 13. Gutierrez præct. 99. Civil. lib. 3. quest. 7. num. 50. & seqq. Farinacius de carceribus, quest. 18. num. 16. & in append. de immunitat. cap. 8. num. 118. & de homicidio, quest. 123. num. 69. & Bonacina disput. 3. quest. 7. de immunitat. punct. 4. num. 18.

Est autem Assassinus (per translationem ab infidelibus ex Syria, qui fas esse arbitrabantur, quoscumque Regis sui inimicos, ipso iubente, interficere, de quibus mentio fit in cap. 1. de homicidio in 6. ex quo textu colligi videtur Christianum mandantem per huiusmodi assassinos homicidium committi, immunitate priuari, etiam effectu non secuto, vt infra sect. 5. notabimus, & notauit etiam Suarez cit. cap. 11. num. 16. & videri poterit Couar. 2. var. cap. 20. num. 10. Nauar. cap. 27. num. 136. & Suarez tom. 5. disput. 23. num. 46. qui etiam annunt, penas, & censuras decretas in cit. cap. 1. de homicidio in 6. aduersus crimen assassinorum hodie locum non habere, cum tales assassini infideles, de quibus ibi mentio fit, nunc grassentur) is, qui (siue infidelis, siue fidelis sit) pecunia, vel alio æquiualeenti conductus incautum aliquem occidit, vt ex communi sententia Doctorum docent Probus, Ancharanus, & Imola in cap. 1. de homicidio in 6. Suarez cap. 11. num. 15. Menoch. de arbitrar. lib. 2. centuria 4. casu 360. num. 42. Gutierrez præct. 99. lib. 3. quest. 7. Peregrinus cap. 7. num. 27. Sylu. verb. Assassini, num. 2. Clar. §. assassini, num. 1. Bossius tit. de mandato ad homicidium, num. 16. Ambrosin. cap. 7. num. 3. Mascard. de probation. tom. 1. conclus. 138. Bursarus lib. 1. consil. 20. Plaza lib. 1. delictorum, cap. 49. Sayr. lib. 3. cap. 34. numero 21. Couar. cit. cap. 20. num. 10. Decian. lib. 6. capit. 28. num. 18. Nauar. cap. 27. num. 136. Farinacius de carceribus, quest. 28. num. 26. & in append. de immunitat. cap. 8. num. 19. & seqq. & de homicidio, quest. 123. n. 19. Azor. tom. 3. lib. 2. cap. 17. Scortia theor. 385. & Bonac. cit. num. 18. contra Villadieg. in Polit. cap. 3. num. 215.

qui tenet, quod assassinus etiam sit ille, qui per preces, vel per alium respectum incautum hominem occidit.

Porro licet textus in cap. 1. de homicidio in 6. non loquatur de mandatariis, sed de mandantibus (quidquid in contrarium dicat Henricus Bocerius in tractat. de homicidio, lib. 1. cap. 3. num. 4. qui propterea censet, quod mandans assassinus propriè non sit) iam ad mandatarios ex communi sententia Doctorum pœnæ assassini extenduntur: qua de re Ambrosin. de immunitat. cap. 7. Scortia theor. 385. & Farinacius tit. de assassini crimine, quest. 123. num. 19.

Item, licet cit. textus loquatur de iis, qui per infideles quosdam barbaros Christianum occidebant, iam etiam ex communi sententia Doctorum extenditur ad eos, qui per fideles pecunia, vel quocumque alio æquiualeenti conductos Christianum occidunt: qua de re Farinacius de homicidio, quest. 128. numero 21. Anastas. Germon. de sacror. immunit. lib. 5. cap. 16. numero 67. Clar. §. Assassinium, num. 1. Decian. tractat. crimin. lib. 6. cap. 28. num. 18. Ambrosin. de immunitat. cap. 7. num. 1. & seqq. Mar. Ital. de immunit. Eccles. lib. 2. cap. 5. num. 149. Scortia cit. theor. 385. & Gutierrez præct. 99. Civil. lib. 3. quest. 7. num. 1. & seqq.

Dixi, quod assassinus sit, qui pecunia, vel alio æquiualeenti conductus incautum aliquem occidit; quia ad id sufficit, si promissa sit ei (quamvis non data) pecunia, vel quæcumque alia res pretio aestimabilis, quia talis promissio, cum pretio aestimetur, pecuniæ æquiualeat. Atque ita ex communi sententia Doctorum docent Farinacius de homicidio, quest. 123. numero 36. & 37. de immunitat. cap. 8. num. 125. Gutierrez præct. 99. Civil. lib. 3. quest. 7. num. 20. & Mascard. de probat. lib. 1. conclus. 138.

An autem pecunia, vel quæcumque alia res pretio aestimabilis promissa, vel data debeat esse in magna quantitate, vt assassinium constituat.

Affirmant Farinacius cit. quest. 123. num. 43. Vulpel. consil. 143. num. 9. Gabriel. consil. 170. num. 21. lib. 1. Eugenius consil. 76. num. 139. Masullus ad Capyc. decis. 155. num. 4. Diana part. 6. tract. 1. resolut. 11. & Ambrosin. de immunitat. cap. 7. num. 9. quia alioquin pecuniæ promissio, vel datio (iniqui ipsi) non censetur causa talis, & tanti criminis; cum ex se, vt potè exigua, non videatur apta animum ad illud mouere.

Cæterum arbitror, quod si constet, ex vi promissionis, vel dationis pecuniæ, vel alterius rei æquiualentis, quamvis exigua, reuerà homicidium esse secutum, est illud verè assassinium, & sic priua reum immunitate Ecclesiæ; quinimò est assassinium grauius, quia in tali casu vita proximi magis vilipenditur, & sic paruitas pretij non minuit, sed potius auger maliciam assassini, sicuti contingit in simonia, iuxta communio-rem sententiam Doctorum.

Item sufficit, si promissum sit ei dari aliquam in uxorem, dari aliquod officium, vel quid simile, &c. quia licet executio talis promissionis non sit in potestate promittentis; & sic (vt iniqui Aduersarij, reputetur, ac si nihil promissum fuisset (quod est fundamentum ipsorum) est tamen reuera adhuc quid pretio aestimabile, & sic æquiualeat pecuniæ, cum promittens ex tali promissione restet verè obligatus procurare, quantum est ex se, vt vxor promissa velit illum in maritum accipere, vel vt ei detur officium, &c. Atque ita docet Decian. tractat. crimin. lib. 9. cap. 3. num. 16. Quamvis contrarium defendant Bossius tit. de mandatis ad homicidium, num. 35. Diana part. 6. tract. 1. resolut. 11. & Farinacius cit. quest. 123. num. 44. Ad quorum tamen fundamentum patet ex dictis.

Item sufficit, si promissa sit ei dari res, siue certa, & specifica, siue inserta, & generalis, dummodo pre-
tio

tio sit æstimabilis (vt si verbi gratia promissum sit ei, quod mandans nunquam defuturus sit in ipsius necessitatibus) quia adhuc talis promissio est pretio æstimabilis, & sic æquivalens pecuniæ. Quod inde confirmatur; quia in omni sententia lat est, vt pariat vlturam, & simoniam. Atque ita docent Iustus Osdesob. in *pract. crimin. tit. 2. cap. 10. num. 9.* Vincentius de Franchis *decis. 170.* Mastrillus de *indulto, cap. 31. n. 11.* (qui dicunt, sic fuisse decusum in Consilio Neapolitano) Villagur. de *extens. leg. tit. de crimine assassini, n. 8.* & alij complures Doctores, apud Farinacium *q. 113. n. 145.* & in *append. cap. 8. num. 231.* quamvis ipse contrarium sentiat cum Baldo *consil. 383.* Bosio *tit. de mandatis ad homicid. n. 35.* & *consil. 170. num. 18.* & *segg. lib. 1. Bursato consil. 20. n. 4. lib. 1. Bertazolio consil. 341. n. 38. vol. 2. Hondedeo consil. 93. n. 66. lib. 2. Ruino Iuniori consil. 685. n. 12. lib. 6. Peregrino de immunit. cap. 7. n. 40. Ambrosino cap. 7. n. 9. Grammatico vol. 11. n. 29. Corneo consil. 249. lib. 1. Eugenio consil. 76. num. 138. Diana part. 6. tract. 1. resol. 11. Vulpello consil. 143. n. 5. Baiard. ad Clarum in §. Assassinium, n. 7. Barbola de iure Eccl. lib. 2. cap. 3. num. 97. Lezana verb. Immunitas Eccl. num. 13. & Bonacina disp. 3. q. 7. de immunit. punct. 4. n. 18. ex eo, quod promissio incerta, & generalis nullam (vt inquit ipsi) obligationem pariat, & sic, hoc stante, gratis fieri actio censeatur; quod tamen ex dictis mihi minus probatur, & sic quod dixi, arbitror esse probabilius.*

13 Requiritur tamen, quod promissio sit acceptata; quia alioquin illa, cum nullam pariat obligationem, non est pretio æstimabilis, & sic non æquivalens pecuniæ. Atque ita docent Baldus *loc. supra cit.* Decian. *tract. rim. lib. 9. cap. 30. n. 17.* Farinac. *it. q. 113. num. 147.* Grammaticus *consil. 11. n. 19.* (qui subdit non sufficere, promissionem postea esse executam, quia requiritur, vt interueniat conuentio, & contractus mutue voluntatis inter mandantem, & mandatarium) & Riminaldus Iunior *consil. 685. num. 12. vol. 6. qui num. 14. subdit, non sufficere præsumptionem, quod mandatarius præsumatur acceptasse promissionem mandantis fauorabilem sibi factam.*

14 Requiritur secundò, quod pecuniæ, vel alterius rei æquivalentis promissio acceptata, & etiam datio sit pro ipsa occisione, non autem pro expensis itineris ad occidendum, vel pro occisore à morte eripiendo, vel pro re aliqua simili, &c. quia ad naturam assassinij requiritur, quod non gratis, sed pecuniæ, vel alio æquivalenti occisio fiat, vt supra dicebatur, & docent Bald. *consil. 170. n. 21.* & 23. Bosius *tit. de mandatis ad homicid. n. 34.* Vulpellus, quem citat, & sequitur Ambrosin. de *immunit. c. 7. n. 9.* Farinac. de *homicid. q. 123. n. 158.* & in *append. de immunit. c. 8. n. 127.* Lezana verb. Immunitas, num. 13. & Bonac. *disp. 3. q. 7. de immunit. punct. 4. num. 18.*

15 Vnde, si quis nulla interueniente promissione, incautum aliquem occidat, vel occidi faciat, motus spe solum aliquid obtinendi, vel complacendi amico, vel succedendi in bona occisi, vel vincendi litem, assassinium non committit, & sic immunitate non priuabitur. Atque ita contra Ioannem Andreæ *cap. penult. im. de clerico non resid. & alios Doctores, quos citat Giurba consil. 70. num. 27.* & Graffius de *effectib. clericat. effect. 1. n. 701.* docent Baldus, Farinac. de *homicid. q. 123. n. 138.* & *segg. & in append. de immunit. cap. 8. num. 138.* Parif. *consil. 166. n. 2.* & *segg. lib. 4. Hondedeo consil. 83. n. 68. lib. 2. Grilenzonius consil. 45. num. 7. Mascardus de probat. tom. 1. concl. 138. num. 2. Antonius Gabriel commun. opin. tit. de malef. con. l. 1. num. 34. Menochius de arbitrar. lib. 2. cent. 4. casu 360. num. 42. Peregrinus cap. 7. numero 48. Ambrosinus cap. 7. num. 8. Diana part. 6. tract. 1. resol. 11. in fin. Baiard ad Clarum §. Assassinium, num. 11. Ambrosin. de *immunit. cap. 7. n. 9.* & Bonac. Th. Delbene de *Immunit. Eccl. Pars II.**

nacina *cit. punct. 4. n. 17.* An autem talis censendus sit proditor, constat ex dictis *dub. 20.*

Requiritur tertio (ad hoc, inquam, vt assassinus 16 immunitate priuetur) quod constet plenè, vel per testes, vel per confessionem partis, pecuniam hac de causa datam fuisse, cum alia de causa dari illa potuerit. Doctores, quos citat, & sequitur Peregrinus *cap. 7. num. 49.*

S E C T I O II.

An priuetur, qui pecunia conductus occidit infidelem?

S V M M A R I V M.

- 1 Assassinus est, & immunitate priuatur, qui pecunia, vel alio æquivalenti conductus occidit infidelem.
- 2 Fidelem, vel infidelem esse materialiter se habet ad crimen assassinij.
- 3 In sententia Cornei accusatus aliquem de assassinio debet probare assassinatum fuisse Christianum.
- 4 Textus expresse loquitur de occisore fidelis, non autem infidelis.
- 5 & 6 Infidelis quod sit verè proximus non obstat, quia textus in dicto cap. loquitur de proximo fidele, non de infidele: secus contingit in occisione proditorie facta, nam ibi non est apposta hæc limitatio.
- 7 In dubio quando sumus in territorio Christianorum proximus præsumi debet fidelis, secus in territorio contrario.
- 8 Præsumptio desumi debet ex communiter contingentiis.

EX dictis sequitur primò, quod assassinus sit, & immunitate priuetur, qui pecunia, vel alio æquivalenti conductus, occidit infidelem, quia esse fidelem, vel infidelem, materialiter, & impertinenter se habet ad crimen assassinij, alias neque etiam occidens per fidelem assassinium committeret: tum quia (vt supra dicebam) infidelis est verè proximus: ergo, &c. Atque ita docent Decian. *tract. crimin. lib. 6. c. 28. n. 18.* Farinac. in *append. de immunit. Eccl. lib. 1. c. 5. §. 4. n. 20.* & 21. Mar. Ital. de *immunit. lib. 1. cap. 5. §. 4. n. 20.* Henricus Bucerus *tract. de homicid. lib. 1. c. 3. n. 14.* Peregrin. de *immunit. c. 7. num. 39.* Bonac. *tom. 2. disp. 3. q. 7. punct. 6. §. 5. n. 9.* & alij multi. Quamvis contrarium, & satis probabiliter, doceant Couar. *var. resol. lib. 2. c. 20. num. 10. vers. quinto.* Guttier. *pract. q. 99. Civil. lib. 3. q. 7. num. 8.* Clar. in *pract. §. Assassinium, vers. bene verum est.* Baiardus in *addit. ad Clarum ibi, n. 13.* Ambrosin. de *immunit. c. 7. n. 12.* vbi citat Corneum *lib. 1. consil. 249. n. 21.* asserentem, quod euaserit quidam Prælat, qui fuerat accusatus de assassinatus crimine, & non fuerat deductum in processu, seu libello, quod is, qui fuerat assassinatus, fuerit Christianus, & propterea admonet Aduocatos, vt id probent. Nouarius in *conclusionibus iuris Pontif. conclus. 43. n. 22.* Guazzinus de *fens. 1. cap. 38. n. 42.* Mascardus de *probat. lib. 1. concl. 137. n. 13.* Diana *part. 4. tract. 1. resol. 105.* & Farinac. prius in *q. 123. n. 33.* ex eo, quod textus in *1. de homicidio in 6.* expresse loquatur. Si quis occiderit fidelem: ergo tunc citè excludit, si quis occiderit infidelem: tum quia illa Constitutio facta fuit aduersus infideles, ne occideretur fidelis: ergo non potest conuenire occidentibus infidelem.

Neque obstat, quod infidelis sit verè proximus, quia poena hæc assassinij (rectè respondent ipsi) non incurritur pro cuiuslibet proximi occisione, sed solum pro

F occisione

occisione proximi fidelis : quamvis non sic in occisione proditorie facta contingat ; quia in hoc crimine non fuit facta limitatio ad proximum fidelem , sicut facta fuit in crimine assassini . Quapropter opinio hæc , ut dicebam , est etiam satis probabilis , quinimò ipsius auctores vocant eam communem , & receptam in praxi .

Cæterum , an in dubio occisus præsumi debeat potius fidelis , quam infidelis ?

- 7 Respondetur (si simus in territorio Christianorum , ubi infideles non permittuntur liberè habitare)
8 præsumi debere potius fidelem (nisi forsan appareat , fuisse infidelem , ut quia est circumcissus) quia præsumptio desumi debet ex communiter contingentibus , leg. cert. §. quoniam , ff. si certum petatur , & docent Gutierrez Clarus , & Bonacina in locis supra cit. Quidquid in contrarium asserant Ioannes Andreas , Alexander , Iason , Anton. Gabriel , & alij , quos citat , & sequitur Mascardus tom. 1. concl. 138. n. 17. Gutierrez lib. 3. præf. g. 7. n. 9. Ambrosin. de immunit. Ecclesiast. c. 7. n. 12. & 13. & Farinac. de immunit. c. 8. n. 121. qui tenent , præsumendum esse potius infidelem ; nisi contrarium , saltem ex communi hominum opinione , probatum fuerit . Sed istorum opinio procedit , si non simus in territorio , de quo supra dicebam , sed in territorio contrario , de quo forsan citati Doctores loquuntur .

SECTIO III.

An priuatur , qui pecunia conductus occidit inimicum mandantis , & suum simul ?

SUMMARY.

- 1 Assassinus non est , nec priuatur immunitate , qui accepta , vel pacta mercede occidit mandantis , & sui ipsius inimicum .
- 2 Occidens inimicum mandantis etiam pacta pecunia , vel accepta , non occidit incautum , cum homo semper habeat occasionem sibi præcauendi ab inimico suo : idem dic etiam presente ipso mandante .
- 3 Nec non idem dic de milite occidente hostem .

1 Sequitur secundò , quod quamvis assassinus sit , & immunitate priuatur , quia pecunia , vel alio æquivalenti conductus , occidit inimicum mandantis tantum , assassinus tamen non sit , nec immunitate priuatur , qui eodem modo conductus , occidit inimicum mandantis , & suum simul , etiam cum sociis pecunia conductis , quia in tali casu non occidit incautum ; cum homo semper habeat occasionem præcauendi sibi ab inimico suo , & si non facit , sibi imputare debet . Atque ita docent Couar. 2. var. c. 20. n. 9. ad fin. Peregrinus c. 7. n. 45. Farinac. g. 123. n. 157. & de immunit. cap. 8. n. 132. Bonacina n. 18. Lezana n. 13. Diana p. 1. tract. 1. resol. 18. & Ambrosin. de immunit. Eccl. c. 7. n. 18. Item Grammaticus consil. 52. n. 49. Vulpellus consil. 143. n. 10. & Hondedeus consil. 87. n. 4. lib. 2. qui subdunt , quod in tali casu , neque qui pecuniam dedit , sit propriè assassinus , sed potius instigator , seu inflammator .

3 Quinimò propter eandem rationem idem dicendum est , si occidat inimicum mandantis tantum , sed presente ipso mandante ; quia & in tali casu etiam mandatarius , cum occisus præcauere sibi deberet à mandante inimico presente , non occidit incautum . Atque ita docent Gabriel consil. 180. n. 11. lib. 1. Bertazolus consil. 143. n. 15. vol. 1. Farinac. g. 113. n. 35. 99. & 148. & de immunit. c. 8. n. 133. Diana cit. resol. 18. Hieron. Gabr. consil. 170. n. 1. & seqq. lib. 1. & Ambrosin. cap. 7. n. 7. qui ex Alciato

subdit , & rectè , idem dicendum esse de milite , qui occidit hostem , quia non occidit incautum . Accedit , quod non accepit mandatum ad occidendum hostem , cum quo bellum geritur .

SECTIO IV.

An priuatur , qui pecunia conducitur ad vulnerandum tantum ?

SUMMARY.

- 1 Assassinus non est , nec immunitate priuatur , qui pecunia , vel alio æquivalenti conducitur ad vulnerandum tantum , sed non ad occidendum .
- 2 Assassinus non est qui conductus ad occidendum , (licet per accidens) non occidit , sed tantum vulnerat .
- 3 Textus in cit. cap. 1. de homicid. in 6. loquens de mandante assassinum , punit affectum etiam effectum non secuto , non tamen loquitur de mandatario , qui ideo relinquatur dispositioni iuris communis .
- 4 Assassinus in sententia aliorum est qui conductus ad occidendum (licet per accidens) non occidit , sed tantum vulnerat , quia per se ipsum non stetit quominus sequatur homicidium .
- 5 Restringe quod committat assassinum quoad affectum , non tamen quoad effectum .
- 6 In atrocißimis delictis punitur affectus , & conatus , etiam non secuto effectu , at non procedit quoad penam priuationis immunitatis .
- 7 Pœna ordinaria non intrat contra mandatarium , qui accepto mandato ad occidendum , tantum vulnerat , contra Megalium .

Sequitur tertio , quod assassinus etiam non sit , nec immunitate priuatur , qui pecunia , vel alio æquivalenti conducitur ad vulnerandum , vel percutiendum tantum , & non ad occidendum ; quia cit. cap. 1. de homicidio in 6. loquitur tantum de interficientibus fidelem , non de vulnerantibus ; & pœnæ ex alio capite , præsertim in præiudicium immunitatis Ecclesiasticæ , non sunt ampliandæ , sed potius restringendæ . Atque ita contra quosdam docent Farinac. de homicid. g. 123. n. 139. & de immunit. c. 8. n. 134. Decian. tract. crimin. lib. 9. cap. 30. n. 41. Gutierrez præf. g. 9. civil. lib. 3. g. 7. n. 69. Baiard. ad Clarum §. Assassinum , n. 2. Vulpell. consil. 143. n. 1. Anton. Gabriel opinio commun. concl. 1. de delictis , n. 30. Mascardus tom. 1. concl. 138. n. 2. Peregrinus c. 7. n. 44. Riccius part. 1. decis. 112. n. 1. Bonac. disp. 3. g. 7. punct. 4. n. 20. Diana part. 1. tract. 1. resol. 18. Lezana verb. immunitas , n. 13. & Ambrosin. de immunit. Eccles. cap. 7. numero 11.

Quinimò idem dicendum videtur , si conducatur ad occidendum , sed tamen (quamvis per accidens) non occidit , sed tantum vulnerat ; tum propter eandem rationem iam supra dictam ; tum etiam quia cit. cap. 1. de homicidio in 6. (ubi assassinij crimen declaratur) solum de mandante dicit , quod puniendus sit pœnis assassini , quamvis mors non sequatur , nihil dicendo de mandatario ; quapropter cum nihil dicat de mandatario , relinquatur mandatarius , qui mortem non intulit , dispositioni iuris communis disponentis , quod nemo ob vulnerationem tantum immunitate priuatur . Atque ita docent complures Doctores , quos refert , & sequitur Farinacius de homicid. quasi. 123. numero 77. & de immunitat. cap. 8. numero 123. in fin. Mascardus de probat. concl. 138. numero 2. & 5. Suarez citat. lib. 3. cap. 11. num. 14. Layman lib. 4. tract. 9. cap. 3. num. 9. Zeuall. commun. contra comm. g. 540. num. 5. & seqq. Diana

Diana cit. res. 18. Thefaurus in pract. Eccles. de penis, part. 2. verb. Assassini, c. 1. fol. 164. contra Gutierrez lib. 3. pract. quist. 97. n. 59. Peregrinum de immunit. c. 7. numero 31. Gambacurtam cap. 3. 4. num. 10. fol. 437. lib. 5. Cutellium de immunit. Eccles. lib. 1. g. 18. Barbofam tom. 2. de uniuers. iure Eccles. cap. 3. num. 97. Bonac. tom. 2. disp. 3. q. 7. punct. 6. §. 5. num. 6. Megalium in 3. part. lib. 4. cap. 2. g. 1. num. 20. Lezanam verb. immunitas 4 Eccles. num. 13. & Sarpum de iure Asylorum c. 5. fol. 45. qui contrarium tenent ex eo, quod talis verè crimen assassini committit; cum conducatur pecunia, vel alio æquivalenti ad occidendum, & per ipsum non stet quin occidat. Sed faciliè ad istorum Doctorum fundamentum respondetur, quod talis verè crimen assassini committit quoad effectum, non tamen quoad effectum, cui tantum talis pena assassini annexa est, cum pena, utpote odiosa (præsertim quæ sunt in præiudicium immunitatis Ecclesiasticæ) extendendæ non sunt, nisi extensæ reperiantur in iure.

6 Quod si instetur ab Aduersariis, quod in atrocissimis delictis puniatur affectus, & conatus, etiam non secuto effectu: & idèd in nostro casu (cùm deuentum sit ad actum mortis proximum) assassinium puniatur pena ordinaria, consequenter reus gaudere non debeat immunitate Ecclesiæ.

Respondetur, transeat totum quoad penam corporalem; quia id fortasse reperitur in iure: negotamen quoad penam priuationis immunitatis Ecclesiæ, quia quoad hoc (vti probabam) potius habetur oppositum.

Adde, quod contra Mastrillum de indulto cap. 31. n. 14. & contra Doctores, quos citat, & sequitur Megalium loco supra cit. in crimine assassini, etiamsi ad actum mortis proximum deuentum sit, non intrat pena ordinaria, si mors secuta non sit. Atque ita docent complures, & graues Doctores, quos citat Farinacius q. 123. in spec. 4. n. 15. & Cutellius cit. g. 18. num. 6. qui tamen excipit, si delinquens similium diffamatus sit. Et in genere, quod non puniatur pena ordinaria affectus, & conatus, si non sequatur effectus, docent etiam complures, & graues Doctores, quos citat idem Farinacius q. 124. n. 84. Quapropter cùm hæc opinio sit mitior, & etiam Ecclesiæ immunitati fauorabilis, amplectenda, & adhibenda in praxi est.

SECTIO V.

An priuatur, qui sub promissione pecuniæ mandat aliquem occidi?

SUMMARIVM.

1. Assassinus est, & immunitate priuatur, qui sub promissione pecuniæ, vel alterius æquivalentis mandat aliquem occidi.
2. Mandans si morte non secuta puniatur vt assassinus, puniatur vt assassinus etiam in priuatione immunitatis.
3. Amplia id verum esse, etiamsi mandans reuocauerit mandatum ante effectum secutum; quia iam commisit crimen, cui in facto annexa erat pena assassini.

1 Sequitur quartò, quod è contra assassinus sit, & immunitate priuatur, qui sub promissione pecuniæ, vel alterius æquivalentis mandat aliquem occidi, etiamsi effectus non sit secutus, sed solum actus effectui proximus, vt insultus, vel vulneratio; quia in cit. cap. 1. de homicid. in 6. dicitur: Statuimus, vt quicumque Princeps, Prelatus, seu quævis alia Ecclesiastica, seu secularis Th. Delbene de Immunit. Eccl. Pars II.

persona quempiam Christianorum per predictos Assassinos interfici fecerit, vel etiam mandauerit, quamquam mors ex hoc fortitan non sequatur, aut eos receptauerit, vel defenderit, seu occultauerit, excommunicationis, & depositionis à dignitate, honore, ordine, officio, & beneficio incurrat sententiam ipso facto, &c. Ergo si mandans, morte non secuta, puniatur vt assassinus, punietur etiam vt assassinus quoad priuationem immunitatis Ecclesiæ, præsertim cum Gregorius XIV. quo ad hanc in sua Constitutione generaliter loquatur de reis assassini: aut assassini Rei.

Atque ita contra Henricum Bucerum in tract. de homicidio, lib. 1. capite 3. numero 4. & Marium Italiam lib. 1. capite 3. §. 3. numero 130. ex probabiliori sententia Doctorum docent Mascardus tom. 1. concl. 138. numero 4. Decian. lib. 6. caput. 28. n. 18. ad fin. Ambrosin. de immunit. cap. 7. Naldus verb. Ecclesia, Thefaur. in prax. part. 2. verb. assassinium, cap. 1. Lezana verb. immunitas Ecclesiæ n. 13. Suar. capite 11. num. 15. Peregrinus cap. 7. numero 29. Gutierrez pract. qq. lib. 3. q. 7. numero 26. & 27. Franc. Léo in Thefauro part. 1. c. 23. num. 27. & Farinac. de immunit. cap. 8. num. 128. & de homicid. q. 123. numero 26. 29. & 82. qui subdit, id esse verum, etiamsi mandans mandatum reuocauerit ante effectum secutum, quia iam commisit crimen, cui ipso facto annexa sunt penæ assassini. Sed de hac re vide, quæ dicebantur supra cap. 2. dub. 4. & 8.

SECTIO VI.

An priuatur qui receptat, defendit, vel occultat assassinum?

SUMMARIVM.

1. Assassinus est, & immunitate priuatur qui receptat, defendit, vel occultat assassinum, dummodo is reuocauerit mortis illata per assassinum, & cognoscat se assassinio auxiliari, alias non.
2. Socij, & complices, & sic multò magis proxeneta, seu mediator, qui habuerunt cognitionem qualitatis assassini, priuantur immunitate.
3. Opinio in oppositum est satis probabilis.
4. Qui per proclamata Gubernatoris orbis habetur pro assassino, licet alias de iure assassinus dici non possit, gaudet immunitate.

Sequitur quintò, quod etiam assassinus sit, & immunitate priuatur, qui receptat, defendit, vel occultat assassinum; quia ex supra dicto capite 1. de homicid. in 6. etiam talis expresse afficitur penis assassini, & Gregorius XIV. in sua Constitutione generaliter loquitur de reis assassini: quod tamen intellige, si talis verè causa sit mortis illatæ per assassinum, & cognoscat assassinum esse cui auxilium præstat, & præterea ei, quatenus tali, auxiliū præstat, alioquin penas assassini non incurret, sed euitabit. Vide Bonacinam de excommunication. in partic. extra Bullam Cæna, disp. 2. q. 3. punct. 16. §. 9. n. 6. Farinac. q. 123. n. 29. & segg. Lezan. verb. immunitas, n. 14. Gutierrez n. 53. & Peregrin. de immunit. Eccles. c. 7. n. 37. qui propterea subdit, quod socij, & complices (& sic multò magis proxeneta, seu mediator) qui habuerint cognitionem qualitatis assassini, immunitate priuantur; & citat Caballum in tract. de omni genere homicidij, n. 412. & Thusc. tom. 3. lit. E. concl. 10. n. 10. concl. 11. n. 7. Vide etiam Barbofam tom. 2. de uniuers. iure Eccles. c. 3. n. 97. & Cutell. de immunit. Eccles. lib. 1. g. 18. n. 6. qui id extendunt ad cooperatores, & mediatores. Quamvis satis probabiliter oppositum doceant Gambacurta de immunit. Eccles. lib. 5. cap. 34. n. 14. Massullus in addit. ad Capyc. decis. 112. Diana part. 4. tract. 1. res. 109. Antonius

tonius de Marinis in *resolut. quotidian.* cap. 171. num. 5. & Nouarius in *summa Bullarum*, tit. de immunit. Eccles. num. 72. ex eo, quod in Constitutione Gregorij XIV. priuatur immunitate tantum assassinus, tales autem non sint proprie, & rigorose assassini, & ita in sacro Concilio anno 1615. decisum fuisse refert Rouitus in *pragmat. 1. de assassinio*, num. 49. Vnde multo magis contra Farinacium de immunit. q. 8. num. 130. & 133. Bonacinam *loc. cit.* n. 7. & Cutellium *cit. lib. 1. q. 20. n. 3.* sequitur, quod immunitate neque priuatur, qui per proclamata gubernatoris Urbis pro assassino habetur, si assassinus de iure non sit.

SECTIO VII.

An priuatur testis, qui pecunia conductus falsum deponit, unde accusatus ad mortem damnatus fuit? Vbi etiam de Iudice damnante?

SUMMARIUM.

- 1 Assassinus est, & immunitate priuatur testis, qui pecunia, vel alio aequivalenti corruptus, falsum deponit, unde innocens morte damnatus fuit.
- 2 Item Iudex qui pecunia, vel alio aequivalenti corruptus innocentem morte damnauit.
- 3 Opinio, & distinctio in contrarium allata diluitur ab Auctore.
- 4 An autem testis, & iudex, si id fecerint, sed non media pecunia, vel alio aequivalenti, priuentur etiam immunitate, tanquam proditorie occidentes, dissentiunt Doctores.
- 5 Opinio negatiua est probabilior.
- 6 In penis praesertim priuationis immunitatis non sufficit equiparatio, sed requiritur identitas, si casus tamen aliquis contingat, in dubio consulendus est summus Pontifex.

SEquitur sextò, quod etiam assassinus sit, & immunitate priuatur testis, qui pecunia, vel alio aequivalenti corruptus falsum deponit, unde innocens ad mortem damnatus fuit. Item & Iudex, qui similiter pecunia, vel alio aequivalenti corruptus innocentem ad mortem damnauit, quia & tales verè sunt assassini. Atque ita docent Mar. Ital. *lib. 1. cap. 5. §. 4. & 5. n. 114. & seq.* Cutellius *cit. lib. 1. q. 19. n. 14. & 15.* & Peregrin. *cap. 7. num. 42.* contra Bonacinam docentem *disp. 3. q. 7. punct. 6. §. 3. n. 8.* oppositum esse etiam probabile, ex eo, quod testis, & Iudex in dicto casu non sint verè, & proprie assassini, cum non proprie, & physice occidant, sed minus rectè, quia alioquin dici posset, quod neque mandans aliquem occidi media pecunia, sit verè assassinus, & sic penas assassini non contrahat, quod ex probabiliori, & etiam ex communiori opinione Doctorum non admittitur, vt *suprà* dicebamus.

4 An autem tales, si id fecerint, sed non media pecunia, vel alio aequivalenti, priuentur etiam immunitate, tanquam proditorie occidentes.

Affirmant Mar. Ital. *loc. supra cit.* Zambellus in *Reperit. Mor. verb. Ecclesia quoad eius immunitatem*, n. 10. Cutellius de immunit. Eccles. *lib. 1. q. 19. num. 11. & 12.* & alij.

5 Negant autem probabilius Peregrinus n. 42. Bonacina num. 4. Caltrus Palas *rom. 2. tract. 1. disput. unic. punct. 10. num. 8.* & Diana *part. 4. tract. 1. resol. 104.* cum non proprie, & physice occidant, quod ad proditorie occidentem, etsi non ad assassinum, vt *suprà* dicebamus, requiri videtur ex vi Constitutionis Gregorij XIV. proditorie occidentes tantum excipientis. Et in penis

(praesertim priuationis immunitatis Ecclesiae, cum tractetur de praedictio illius) non sufficiat equiparatio, sed requiratur identitas. Quapropter ad minus, si casus contingat, cum sit valde dubius, consulendum arbitror Summum Pontificem, sicuti rectè notauit Farinac. in *append. de immunit. cap. 7. n. 142.* & Diana *cit. resol. 14. & part. 1. tract. 1. resol. 19.*

DVBITATIO XXII.

An immunitate priuatur haereticus? Vbi etiam de haereticis suspecto.

SUMMARIUM.

- 1 Haereticus, qui pertinaciter credit aliquid contra fidem, priuatur immunitate, etiamsi talis esse solum praesumatur.
- 2 Ministri Curiae secularis possunt talem reum ab Ecclesia extrahere, non vt iudicent, sed vt consignent eum Iudici Ecclesiastico iudicandum.
- 3 Haereticus non priuatur immunitate ob alia crimina à crimine haereticis distincta.
- 4 Haereticus, qui de haeresi fuit punitus, immunitate priuatur etiam ob alia delicta à crimine haereticis distincta.
- 5 Delictum quando non excipitur, neque persona quoad illud excipi debet. Quod probatur multis rationibus.
- 6 Haeretici in illis locis, in quibus impunè viuunt, gaudent immunitate pro delictis non exceptis.
- 7 Et multo magis, qui ab haeresi recesserunt, & Ecclesia reconciliati sunt.
- 8 Suspectus de haeresi, eo quod auxilium praestet aliquo modo haeretico, vel blasphemus non gaudet immunitate, non per se, sed ratione haereticis, cuius suspicionem incurrit.
- 9 Suspectus de haeresi ob bonum publicum, & ob fauorem fidei ab Ecclesia extrahi potest, vt examini subiiciatur.
- 10 Cognitio haereticis, & apostasia à fide, cum sit eiusdem speciei, & sortilegijs haeresim contineat, ad forum tantum Ecclesiasticum spectant, nullumque ius in iis iudices seculares habent.
- 11 In ordine ad forum Ecclesiasticum tantum immunitas Ecclesiae locum non habet, vt ex probabiliori DD. sententia.
- 12 Iudex laicus debet suspectos de haeresi retinere, vt eos deinde Iudici Ecclesiastico tradat.
- 13 Dictio (quoquo modo) est generalis, omnia comprehendens.
- 14 Iudices laici olim poterant cognoscere de crimine haereticis, hodie non possunt sub pena excommunicationis ipso facto incurrenda.
- 15 Questio facti criminis haereticis non est magis spiritalis, quam questio facti aliarum spiritalium, de quibus Iudex secularis de facto cognoscit.
- 16 Cognitio de questione facti non est proprie cognitio de crimine; atamen sit Iudex secularis vult se immiscere, potest in hoc casu inhiberi à Iudice Ecclesiastico.

RESPondetur, quod immunitate priuatur haereticus, id est, qui pertinaciter credit aliquid contra fidem, cit. Constitut. Gregorij XIV. & docent communiter Doctores, & merito, quia delinquit contra Ecclesiam, ita vt eam funditus euertat, estque reus atrocissimi criminis laesa Maiestatis diuinae: tum quia immunitas Ecclesiae non conceditur contra potestatem Ecclesiae, sed crimen haereticis (vt *infra* num. 3. dicitur)

ceret) spectat ad potestatem Ecclesie: consequenter hæreticus capi censetur, vt tradatur potestati Ecclesie, ad quam spectat iudicare de hæresi. Vide Sylvestrum *verb. Immunitas*, 3. *quest.* 3. Ambrosinum *cap. 8. num. 1.* Gambacurtam *lib. 5. cap. 38.* Filliucium *tract. 1. §. 1.* *cap. 6. quest. 8. num. 15.* Couarruiam *lib. 2. variar. resol. cap. ultim.* Simanc. *tit. 46. num. 65.* Clarum §. *fin. quest. 30. num. 10.* & *quest. 36. num. 27.* Marth. *de iurisd. cap. 5. 2. num. 29.* Layman *lib. 4. tract. 9. cap. 3. num. 9.* Suar. *tom. 1. de relig. tract. 2. cap. 10.* Decian. *lib. 5. cap. 42.* & *lib. 6. cap. 28.* doctissimum Cardinalem de Lugo *tract. de fide, disp. 24.* & Farinacium *de carc. quest. 28.* qui subdunt id verum esse, etiamsi nondum sufficienter declaratus sit hæreticus, sed talis sufficienter præsumatur.

Obiicies, sæculares non possunt de crimine hæresis iudicare: ergo non possunt hæreticum ab Ecclesia extrahere.

Respondetur ex dictis, nego consequentiam, quia possunt extrahere, vt à foro Ecclesiastico, etsi non vt à potestate laica iudicetur. Vide Farinac. *in append. c. 13. ad fin. n. 178.*

Cæterum immunitate hæreticus non priuatur ob alia crimina à crimine hæresis distincta, sicuti contra Iodocum *in prax. cap. 106.* Peregrinum *de immunit. cap. 8. num. 13.* Couarruiam *2. var. cap. 20. num. 11.* Ambrosinum *cap. 8. num. 9.* Decianum *lib. 9. cap. 28. num. 4.* Tannerum *in 2. 2. disp. 5. quest. 8. dub. 1. num. 16.* Clarum *in pract. §. fin. quest. 30.* Sarpum *de iure asylo- rum, cap. 5. fol. 60.* Gambacurtam *lib. 4. cap. 8. & lib. 5. cap. 3. num. 6.* Bobadil. *tom. 1. lib. 3. cap. 14. num. 54.* Cutellium *de immunit. Eccles. lib. 1. & alios, quos citabam dub. 10. sect. 4.* aientes, quod in casu, quo de hæresi hæreticus non fuerit punitus, immunitate priuatur ob alia delicta, etiam à crimine hæresis distincta, ex eo quod indignus sit talis, qui ab Ecclesia defendatur, probabilius docent Azor *part. 2. lib. 9. c. 9. §. 3.* Sylu. *verb. Immunitas, 3. §. 3.* Suarez *de relig. tom. 1. tract. 2. lib. 3. cap. 10. num. 13.* Farinacius *loc. infra citando, Filliucium tract. 1. §. 1. cap. 6. quest. 8. num. 15.* Bonac. *de legib. disp. 3. §. 3. n. 3.* Guttier. *lib. 3. pract. q. 1. num. 28.* Portel. *in dubiis Regul. verb. Ecclesia immunitas, n. 10.* & alij, quos citabam, & sequebar *cit. dub. 10. sect. 2.* itavt non possit Iudex sæcularis reum in tali casu à loco sacro extrahere, nisi intendat illum extrahere ob delicta priuationem immunitatis inducentia. Et probatur (vnde patet responsio ad fundamentum aduersariorum) quia cum non excipitur delictum, non est cur excipiat quoad illud persona.

Confirmatur, quia in cit. Constitut. Gregorij XIV. excipitur crimen hæresis, consequenter excipitur hæreticus solum ratione hæresis, quia verba sunt accipiendi formaliter, & quia cum immunitas Ecclesiastica sit fauorabilis, non debet restringi sine sufficienti fundamento, & ratione.

Confirmatur secundò, quia Gregorius XIV. in sua Constitutione omnino vetuit extrahi delinquentes, exceptis casibus in ea Constitutione expressis, & sublata facultate aliter interpretandi.

Confirmatur tertio, quia reliqua crimina non efficiunt delinquentem indignum immunitate: ergo propter reliqua non potest extrahi à loco sacro, & in carcerem detrudi.

Confirmatur quarto, quia in illis locis, in quibus hæretici impunè viuunt, & non puniuntur, gaudent immunitate in delictis non exceptis: ergo, &c. Vide Farinacium *in append. de immunit. cap. 13. num. 170.* & *de carc. quest. 28. num. 60.* & seq. vide etiam quæ dicebantur *cit. dict. dub. 10. sect. 4.* & quæ dicuntur *dub. 24. sect. 22.*

Ex his sequitur, quod multò minus privilegio immunitatis priuentur hæretici, qui ab hæresi recesserunt.

Thom. Delbene, de Immunit. Eccl. Pars II.

runt, quia non sunt amplius hæresis rei, vtpotè iam per poenitentiam Ecclesie matri reconciliati, & consequenter digni, qui ab eadem per immunitatem protegantur. Doctores supra citati communiter.

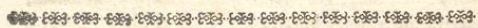
An autem immunitate priuetur, qui hæretico fauorem, vel auxilium quomodocumque præstat, & sic, vel alio modo de hæresi suspectus est, vt sortarius, seu maleficus, vel hæreticalis blasphemus, &c.

Respondetur affirmatiuè, non quidem per se (vnde patet ad fundamentum oppositum Gambacurtæ mox infra annuendum) sed ratione hæresis, cuius suspicionem incurrit, quia cum hæresis crimen exceptum sit, & in animo consistat, & sic examinationem requirat, fit, quod quotiescumque delinquens illius suspicionem incurrit, ob bonum publicum, & ob fauorem fidei ab Ecclesia extrahi possit, vt examini subiiciatur, si non de iure, saltem ex consuetudine, etiam post Gregorianam rationabiliter introductam. Atque ita contra Gambacurtam *lib. 5. c. 38. n. 4.* (qui cum quadam limitatione negat, sumpta paritate ex aliis delictis exceptis, in quibus suspicio non sufficit, vt reus Ecclesie immunitate non gaudeat) ex communi docent Peña *in suis adnotat. ad 2. part. Director. Inquisit. schol. §. 8. qui autem, Mar. Ital. lib. 1. cap. 5. §. 6. n. 59. & 104.* Ambrosin. *cap. 8. n. 10.* Lezana *verb. Immunitas, n. 14.* Diana *part. 1. tract. 18. resol. 38.* Farinac. *de immunit. c. 13. n. 175.* qui de inconcussa praxi testatur. Cutellius *de immunit. Eccles. lib. 1. q. 38.* licet ex alia ratione motus Barbof. *de irre Eccles. lib. 2. cap. 3. n. 125.* Peregrin. *cap. 8. n. 8.* & Bonacina *disp. 3. q. 7. de immunit. punct. 4. num. 21.* & ita verè seruiatur in praxi. Vide etiam Cardinalem de Lugo *loc. supra cit. disp. 25.*

His adde quod Gregor. XIV. in cit. Constitut. §. 6. decernit, quod cognitio hæresis (& sic apostasie à fide, cum sit eiusdem speciei,) & sortilegi, si hæresim contineat, quamvis contrarium quoad sortilegium sentire videatur Valentia *tom. 4. disp. 6. q. 13. punct. 4.* ad forum tantum Ecclesiasticum spectet (in ordine ad quod immunitas Ecclesie locum non habet, vt ex probabiliori sententia DD. *dub. 10. sect. 12.* dicebam) nullumque ius in ea Iudices sæculares habeant, quod etiam decretum reperitur ab Innocentio IV. Bull. 1. & à Iulio III. Bull. 11. in cap. *accusatus, §. ult. cap. statutum, 1. cap. vt officium, §. ult. & cap. vt Inquisitionis, §. prohibemus, de hæreticis in 6.* & merito, quia ex diuinis litteris, sacrisque Canonibus crimen hoc est diiudicandum; ideoque à solis Iudicibus Ecclesiasticis cognoscendum, quamvis debeat laicus Index suspectos de hæresi retinere, vt eos deinde Iudici Ecclesiastico tradat, vt præcipit Innocentius IV. Bull. 1. §. 4. Atque ita docent Clar. §. *hæresis, num. 4.* & §. *fin. quest. 96.* Simanc. *tit. 36. n. 1.* Alciat. *cap. 1. de offic. Ordin. n. 13.* Azor *tom. 1. lib. 8. cap. 18. q. 6.* & *tom. 2. lib. 3. cap. 4. §. 2.* & alij passim. Idque etiam agatur de questione facti, ex cit. cap. vt Inquisitionis, §. *prohibemus, de hæreticis in 6.* quia vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus: & quia (cum ibi dicatur: *Prohibemus quoque districtius Potestatibus, Dominis temporalibus, & Recloribus, eorumque Officialibus supradictis, ne ipsi de hoc crimine, cum merè sit Ecclesiasticum, quoquo modo cognoscant, & iudicent*) ly quoquo modo, omnem speciem cognitionis excludit: est enim dictio generalis omnia comprehendens, vt patet ex l. 1. *vers. quoquo modo, ff. de testam. mille. iunct. glos. ff. de fideicommiss. & notant Ruinus conf. 98. n. 11. & ol. 2. Roland. conf. 80. n. 37. vol. 3. & Cephal. conf. 28. n. 17. vol. 1.*) & sic licet olim Iudices sæculares potuerint de crimine hæresis cognoscere (vt patet ex §. *si verò, in Auth. de sanctiss. Episc. ex l. 1. §. fin. C. de summa Trinit. & ex legumque, §. ult. Cod. de hæreticis*), hodie nō possunt ex vi dicti capituli vt Inquisitionis, vbi id ipsis districtius, & sub pœna excommunicationis ipso facto incutenda prohibetur, vt dicebamus, & docent etiam Doctores,

- quos citat, & sequitur Sanctarellus in tract. de heresi, cap. 60. dub. 4. num. 21. Felinus in cap. cum sit, de foro com- per. Alexander in l. Titia, num. 13. ff. solut. matrim. Dec. in cap. 2. num. 24. de iudic. in fin. Tusch. verb. Index Eccle- siasticus, concl. 446. num. 4. Barbosa in c. l. Titia, num. 82. & in Collect. tom. 3. lib. 1. tit. 2. ap. 18. num. 9. Moura de ensal. sect. 3. cap. 1. num. 34. & Farinac. de ha. es. 3. 18. §. 4. num. 101. contra Cevallos part. 2. quæst. 56. n. 39. Seraphin. Freitas in 3. edit. de conf. ff. soli. g. §. num. 86. & Percir. de manu regia, part. 2. cap. 29. num. 4. cap. 43. num. 4. cap. 44. num. 14. cap. 50. num. 16. ap. 2. num. 41. & cap. 63. n. 18.
- 19 & 19. Quamvis hic, ubi pro parte affirmatiua multas rationes adduxerit, quod scilicet quæstio facti crimi- nis heresis non sit magis spiritualis, quam quæstio facti aliorum spiritualium, de quibus Iudex secularis de facto cognoscit, propterea est causa beneficialis, matri- monialis, &c. & quod cognitio de quæstione facti non sit proprie, si contingat Iudicem secularem in hoc casu velle se immiscere, possit à Iudice Ecclesiastico inhiberi, ne procedat. Vide quæ dicebantur c. 8. d. b. 26. cap. 10. dub. 2. sect. 2. & c. 14. dub. 9. & 10.

DVBITATIO XXIII.

An immunitate priuetur qui committit crimen læsæ Maiestatis humanæ.

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

SUMMARIVM.

- 1 Committens crimen læsæ Maiestatis in personam Principis, non quidem spectato iure communi, sed tantum constitutione Gregoriana, priuatur immunitate.
- 2 Delictum læsæ Maiestatis in personam Principis est atrocissimum.
- 3 In crimine læsæ Maiestatis puniuntur affectus, effectus non sequuntur, & bona acquiruntur filio: potest de eo cognosci post mortem, & rei memoria damnari. Explicatur quinam, & quando committentes crimen læsæ Maiestatis priuentur immunitate Ecclesiæ.
- 4 Filij ob crimen læsæ Maiestatis excluduntur a suc- cessione parentum, & aliorum consanguineorum, licet solum parentes tale delictum commiserint.
- 5 Filij reorum læsæ Maiestatis puniuntur magis, ac filij hereticorum.
- 6 Filij hereticorum secundum probabiliorum opinionem Doctores succedunt ex testamento, & ab intestato ascendentibus, consanguineis, & extraneis Catho- licis.
- 7 Limita quod si de tempore commissi delicti hereditas matris, vel auiæ sit filio delata, filius ea non priua- tur ex crimine Patris, quia iam habet ius quæstum ad illam.
- 8 Amplia hanc limitationem procedere etiam si nondum cæperit rei possessionem.
- 9 Filia reorum læsæ Maiestatis excluduntur ab eorum successione, licet non priuentur legitima in bonis paternis, quia filia ob sexus infirmitatem minus ausura creditur, quam mares.
- 10 Filia reorum læsæ Maiestatis non priuantur sicut filij successione aliorum consanguineorum & extraneo- rum.
- 11 Filij, & filia reorum læsæ Maiestatis licet priuentur successione parentis, non priuantur tamen donatio- ne parentis, inter vivos, sicut nec priuantur filij hereticorum.
- 12 Textus in l. quisquis, C. ad l. Iuliam maiestatis, nihil de donatione disponit, sed tantum de succef- sione: at successio testati, & intestati nihil commu- ne habet cum donatione.
- 13 Ex incapacitate succedendi ex testamento, vel ab intestato non bene inferitur incapacitas acquirendi ex donatione.
- 14 Licet videatur militare in sententia Gantis eadem ratio de donatione ac successione, tamen in pœnali- bus non est arguendum ex identitate rationis.
- 15 Textus citatus ponderatur ubi disponit dictos filios esse in perpetuum egenos, & pauperes, quod tamen cum sit sub dubio, non est extendendum ob dictam pœnalitatem.
- 16 Filij, & filia reorum læsæ Maiestatis, priuantur modo quo supra dicebatur, donatione causa mortis.
- 17 Donatio causa mortis sapit naturam ultima vo- luntatis, & sic aequiparatur successioni ex testa- mento.
- 18 Filij reorum læsæ Maiestatis contrahunt pœnam infam- iæ, dummodo delictum sit notorium, nec possit illa reuocari ratione celari.
- 19 Delictum læsæ Maiestatis ad hoc ut reorum filios in- famia afficiat debet esse notorium per sententiam, cum sine eo non videatur satis probum.
- 20 Filij reorum læsæ Maiestatis non possunt ut infames ascendere ad sacros ordines, & Ecclesiasticas dignitates.
- 21 Nomine filiorum veniunt filij emancipati post deli- ctum, quia præsumuntur in fraudem emancipati, secus si multo ante delicti conspirationem emanci- pati fuerint.
- 22 Nomine filiorum veniunt etiam filij naturales, & spurij, qui cerè sint filij parentis delinquentis, ne plus honoris deus luxuria, quam castitati.
- 23 Item veniunt filij post delictum parentum geniti, non ante, etsi contrarium sit etiam satis proba- bile.
- 24 Nomine filiorum ob tale delictum non veniunt clerici, quia ratione dignitatis censentur exempti.
- 25 & 26. Clerici filij reorum læsæ Maiestatis non sunt inhabiles ad beneficium, & multo minus priuantur beneficiis acquisitis.
- 27 Item nomine filiorum quoad hanc pœnam non veniunt filia sœmæ.
- 28 Item non veniunt nepotes, quia nec ipsi exprimi- untur, & in materia odiosa non veniunt nisi expri- mantur.
- 29 Filij committentes crimen læsæ Maiestatis humanæ, aequiparantur filiis committentis crimen heresis, & ita sicut pœne hereticorum extenduntur ad nepotes via masculina, ita etiam extendi debent in crimine læsæ Maiestatis humanæ.
- 30 Filij mulieris & non patris committentis crimen læsæ Maiestatis humanæ non incurrunt pœnas supra- dictas.
- 31 Crimen læsæ Maiestatis humanæ in muliere non con- tingit, & leges accommodantur ad ea, quæ fre- quenter accidunt, & casti, quo contingat, est lenioris considerationis.
- 32 Pœna contenta in citata lege contra filios & filias reo- rum læsæ Maiestatis humanæ consuetudine derogata videtur, & ab hac consuetudine non esse in indi- cando recedendum, sentiunt Doctores.
- 33 Pœna contenta in citata lege licet non sint derogate, habent locum in filiis, & filiabus, si crimen sit com- missum à patre contra Imperatorem, vel Regem, vel eius lateri assistentem.
- 34 Lex quisquis, citata solum loquitur de crimine læsæ Maiestatis commisso aduersus Imperatorem, Consi- liarios,

liarios, & Senatores eius, eosque qui ei militant; & ideo non est extendenda ad crimen læsæ Maiestatis commissum contra Rempubicam, vel Principem inferiorem.

35 Nomine Principis in casu priuationis immunitatis venit qui supremam habet iurisdictionem, & nemini est subiectus, ut Pontifex, Imperator, Rex Hispaniarum, Rex Gallia, Anglia, Polonia, &c.

36 Item venit Magnus Dux Florentia, Austria, Sabaudia, Saxonia, Parma, & similia: Dux Reipublicæ Venetæ, vel lanensis, & Magnus Magister Equitum S. Iohannis.

37 Item ex non improbabili sententia DD. venit etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, etsi capellum à Papa nondum acceperit. Non item Episcopus, nec summi Pontificis Nuncios.

38 Non reuelantes, coniurantes, vel conspirantes, vel machinantes in personam Cardinalis (ante vel post delictum commissum) & eorum fautores, receptatores, nedum qui positius offendit personam Cardinalis, incidunt in crimen læsæ Maiestatis.

39 Cardinales æquiparantur Regibus, & faciunt unum corpus, & consistorium cum summo Pontifice, & sunt speciali modo membra illius, & filij Ecclesiæ Catholica.

40 Inter Pontificem, & Cardinales non solum unio, sed etiam unitas, & identitas quædam intercedit.

41 Occisor Cardinalis nedum Episcopi in sententia Farinacii, Ecclesiæ immunitate non priuatur.

42 Prælatus Ecclesiasticus debet in tali casu reum cautum seruare, & interim Pontificem certiores reddere.

43 Offendens Principem ad hoc ut priuetur immunitate, debet ei esse subditus aliquo modo, v. g. ratione originis, vel domicilij.

44 Extraneus offendens Principem non incurrit crimen læsæ Maiestatis, & propterea immunitate non priuatur.

45 Quilibet offendens Papam committit crimen læsæ Maiestatis, & propterea immunitate priuatur.

46 Item probabiliter quilibet offendens Cardinalem.

47 Non item quilibet offendens Principem secularem, quamvis hunc reum facile debeat Papa immunitate priuare.

Respondetur, quod immunitate priuetur, qui committit crimen læsæ Maiestatis in personam Principis, non quidem spectato iure communi (vbi censent Sarpus de iure Asylorum cap. 5. fol. 51. & quidam alij mori ex eo quod tale crimen detestabilius est homicidio proditorio, quia obstat iis textus in cap. inter alia, de immunit. Eccles. concedens immunitatem quibuscumque, quantumvis graua crimina committentibus, exceptis quibusdam ibi: sicuti rectè notantur Boss. tit. de captura, num. 32. Scortia theor. 387. Villagut de extensione legum, cap. fin. num. 5. & Guttier. pract. 99. Civil. lib. 4. q. 4. n. 3. & 9.) sed spectata Constitutione Gregorij XIV. in qua expresse priuatur immunitate reus criminis læsæ Maiestatis in personam Principis.

2 Et meritò, quia tale delictum est atrocissimum, itavt morte infami puniatur, & puniatur etiam affectus, effectu non sequuto, bona acquirantur fisco, deque huiusmodi delicto etiam post mortem possit cognosci, & rei memoria damnari, l. quisquis, Cod. ad l. Iuliam Maiest. & ita docent communiter Doctores, Bossius tit. de crimine læsæ Maiestatis, Gig. eodem tit. Layman lib. 4. tract. 6. c. 3. n. 9. Scortia cit. theor. 387. Sà, & alij passim.

Specata itaque Constitutione Gregorij XIV. immunitate priuatur, qui committit crimen læsæ Maiestatis in personam Principis, exercendo scilicet actionem aliquam in damnum, & offensum Principis, verbi gratia occidendo, vulnerando, percutiendo, coniurando, machinando, hostiliter insequendo personam Principis, vel reuelando hostibus secretum Principis, vt ab illis capiatur. Idem dico de consulentibus, auxiliantibus, vel fauorem præstantibus, quia & isti omnes etiam sunt rei criminis læsæ Maiestatis in personam Principis. Secus dicas de ratum habentibus, vel defendentibus delinquentem post factum, & de scientibus delictum in personam Principis perpetrandum, & non reuelantibus, quia licet isti vtplurimum sint rei criminis læsæ Maiestatis in personam Principis, notanda namque est illa particula in personis Principis, quæ non frustra apponitur & actionem posituiam indicat: rati habitio autem, & reuelandi omisio non importat huiusmodi actionem, & influxum posituium: Doctores, quos sequitur Peregrinus cap. 10. num. 11. contra Farinacium in append. cap. 14. num. 186. & Marium Italian lib. 1. cap. 3. §. 7. numero 52.

An autem immunitate priuetur, qui commisit crimen læsæ Maiestatis in personam Principis, etiam si effectus sequutus non sit, vt si quis dedit consilium, vel mandatum percutiendi, vel occidendi Principem, sed percussio, vel occisio sequuta non fuit?

Respondetur ex dictis affirmatiue, & vltèrius probatur, quia adhuc verum est dicere, delinquentem istum esse reum criminis læsæ Maiestatis in personam Principis, iuxta Constitutionem Gregorij XIV. Vide Clarum in pract. §. crimen læsæ Maiestatis, num. 16. vers. scias autem, Farinacium tom. 2. in tit. de crimine læsæ Maiestatis, quest. 11. num. 91. & quest. 116. §. 4. & Peregrin. cap. 10. num. 7. & cap. 11. num. 1. secus dicas de ratum habente, quia rati habitio est posterior factò, & in crimen non influit. Secus etiam dicas de sciente, & non reuelante, quia talis non est reus criminis læsæ Maiestatis in personam Principis, per actionem scilicet posituiam, vt requirere videtur illa particula in personam Principis, cum ly In, importare videatur actionem posituiam, non autem negatiuam, vt supra dictum est, & dicetur infra sect. 5. in fine.

His adde, quod non solum puniantur in fine rei principales pœnis supradictis, sed etiam puniantur ipsorum filij, successionem parentum, tum aliorum consanguineorum, & extraneorum, l. quisquis, leg. Fily, Cod. ad l. Iuliam Maiest. in quo filij istorum magis ac filij hæreticorum (de quorum pœnis dixi lib. de Parlanensis, dub. 4. sect. 19. subsect. 31. corollar. 7. sub. orollar. 3.) puniuntur, sicuti rectè notarunt Gomez de delictis, cap. 2. num. 13. Decian. tract. crimin. lib. 7. cap. 31. num. 2. Menoch. consil. 175. num. 2. & seq. lib. 3. Farinac. de crimine læsæ Maiest. q. 116. num. 75. & Sanchez lib. 2. moral. cap. 29. num. 13. quia filij hæreticorum secundum probabiliorem opinionem Doctorum succedunt ex testamento, & ab intestato ascendentibus, consanguineis, & extraneis Catholicis.

Quamvis si tempore, quo pater crimen commisit, hæreditas matris, vel auia sit filio delata, filius ea non priuetur ex crimine patris, quia iam habet ius quæsitum ad illam, & iure quæsitò non priuatur filius ob crimen patris, etiam si possessionem rei nondum apprehenderit. Grammatic. decis. 6. n. 13. & Farinac. cit. quest. 116. n. 110. & colligitur ex l. 2. ff. de interd. & relegat.

Item & puniuntur etiam filia (licet hæ legitima in bonis paternis non priuentur, cit. l. quisquis, §. ad filias, & redditur ibi ratio, quia filia propter sexum infirmitatem minùs auluræ creduntur, quàm mares,

& notarunt Doctores, quos citat, & sequitur Decian, *capite 41. num. 13.* & Farinac. *numero 94.* Quin etiam ex bonis parentis condemnati dotandæ sunt. Doctores, quos citat, & sequitur idem Farinacius 1. *par. tit. de delictis, & pœnis, q. 24. numero 47.*) tamen priuantur similiter ac filij successione parentis, cum bona illius sint fisco addicta, & applicata; quamvis similiter ac filij non priuantur etiam successione aliorum consanguineorum, & extraneorum: quia textus in citata l. *quisquis*, distinguit inter filios, & filias; & filios dicit istorum successione priuari, nihil disponens de filiabus. Quapropter dicendum, quod hæc quoad istorum successione non priuantur similiter ac filij; quia quoad hoc comprehendendi non debent, cum non exprimantur in lege sic rigorosa, & pœnali. Decianus *cit. capite 41. num. 12.* Greg. Lop. l. 2. *part. 7. gloss. penult. Mol. de inst. tom. 3. disp. 658. numero 13.* in priori parte Sanchez lib. 2. *Moral. cap. 29. numero 10.* Clarus *pract. crimin. §. lèse Maïest. n. 10. vers. hæc autem pœna*, & Gigas *de crimine lèse Maïest. q. 41.*

Dixi, quod filij, & filia committentium crimen lèse Maïestatis humanæ priuantur successione parentis, &c. quia non priuantur donatione parentis inter vivos, sicut nec priuantur filij hæreticorum. Moueor (quidquid in contrarium dixerit Gigas lib. 3. *rubr. de pœnis, quas filij incurrunt, q. 2. in fin.*) quia citata lex *quisquis*, nihil de donatione disponit, sed tantum de successione: at successio testati, & intestati nihil commune habet cum donatione, l. *verbo contraxerint, ff. de verbor. significat.* Ergo ex incapacitate succedendi ex testamento, vel ab intestato non bene infertur incapacitas, acquirendi ex donatione, l. *inter stipulantem, §. sacram, ff. de verb. obligat.*

Dices, militare in præsentem eandem rationem in donatione, ac in successione. Sic Gigas *suprà.*

Respondetur, id non sufficere, ut dispositio dictæ legis *quisquis*, ad donationem etiam extendatur; cum sit illa valde odiosa, & pœnalis; & sic ex identitate rationis non sit facile extensio concedenda.

Instabis, non tam ex extensione rationis, quam ex dispositione legis ipsius donationem comprehendendi, ibi, *sint perpetui egentes, & pauperes*; quibus verbis videtur legislator velle filios sic delinquentis in paupertate perpetua existere.

Respondetur, id clarè non constare, sed esse sub dubio: at in dubio in materia pœnali non est facile concedenda extensio, ut *suprà* dicebamus: & sic in præsentem casu sentiunt Gregor. Lop. Molina, Sanchez, Decianus, & Farinacius *locis suprà citatis*, & Peregrinus *de iure fisci lib. 3. tit. 9. n. 11.*

Ex dictis tamen sequitur, quod priuantur filij, & filia modo, quo *suprà* dicebatur, donatione causa mortis; quia hæc donatio sapit naturam ultimæ voluntatis, & sic æquiparatur successioni ex testamento, §. 1. *Instit. de donation. & l. fin. Cod. de donat. causa mortis*, & docent Baldus in l. *tam is, §. filius, ff. eodem*, Gigas *loco suprà cit. q. 3.* Decianus *cap. 41. numero 22.* & Farinac. *cit. quest. 116. num. 114.*

Adde, quod iidem filij contrahant pœnam infamiae, *cit. l. quisquis, §. filij verò*, ibi: *Infamia eos paterna semper comitetur*; ad nullos prorsus honores, ad nulla sacramenta perveniant. Debet tamen, ut quod dixi, locum habeat, delictum esse notorium, ut terguersatione celari non possit; quinimò ex probabili sententia Doctorum debet esse notorium per sententiam; ita ut donec sententia non accedit, non videatur delictum satis probatum ad hanc pœnam aliis à delinquente contrahendam.

Ex hac pœna infamiae infertur, non posse tales ad sacros ordines & Ecclesiasticas dignitates ascendere, quia licet potestas laica non possit pœnam irregularitatis imponere; tamen quia hæc imposita est à potestate Ecclesiastica vnicuique infami, consequens est, quod ij eam contrahant. Decian. *lib. 7. cap. 41. num. 30.* Anton. Gomez. *tom. 3. var. cap. 2. num. 13.* Gigas *lib. 3. de pœnis, q. 1. num. 6. & q. 12. numer. 1.* Peregrinus *de iure fisci lib. 3. tit. 9. num. 1.* & Farinacius *q. 116. num. 83.* sub hac pœna infamiae plures alia pœnae comprehenduntur, cum infamibus plura alia interdicta sint.

Nomine filiorum hic veniunt filij emancipati post delictum, quia præsumuntur in fraudem emancipati; sicut si multò antè delicti conspirationem emancipati fuerint; colligitur ex *cit. l. quisquis, §. emancipatione*; & docet ibi Gloss. *vers. non valeant*, & communiter Doctores, quos refert Baiardus ad Clarum, §. *lèse Maïest. numer. 20.* Gigas *q. 6.* & Farinacius *quest. 11. numero 84. & seqq.*

Secundò veniunt filij naturales, & spurij, qui certò sint filij parentis delinquentis, ne plus honoris detur luxuriæ, quàm castitati. Gigas *quest. 7.* Farinacius *n. 86.* Clarus *pract. §. lèse Maïestat. n. 11.* & Decianus *lib. 7. c. 41. n. 5.*

Tertiò veniunt filij post delictum parentum geniti, non ante, *lib. 6. tit. 27. part. 2.* & docent Clarus *loco suprà citato, numero 12. vers. fuit etiam*, Diaz *reg. 165. numero 2.* Farinacius *numero 92.* & alij multi, quos refert, & sequitur Cevallos *pract. qq. capite 653.* etiam contrarium sit etiam satis probabile.

Non tamen veniunt clerici, quia ratione dignitatis videntur exempti. Gigas *quest. 9.* Boërius *tract. de sedition. quest. 6. numero 3. & 23. in fin.* & Farinacius *numero 117.* Quapropter hi non sunt inhabiles ad beneficia, & multò minus priuantur beneficiis acquisitis.

Item nec veniunt quoad hanc pœnam infamiae filia: foemina; quia in citata lege *quisquis*, non exprimuntur filia: in hac pœna, sed solum filij; at sub nomine filiorum in materia odiosa non veniunt filia: Gigas *q. 14.* Decianus *num. 12.* & Farinacius *numero 97.*

Item nec veniunt nepotes, ob eandem rationem; quia nec hi exprimuntur, & sub nomine filiorum in materia odiosa nec veniunt nepotes. Decianus *in tract. crimin. lib. 7. cap. 41. num. 7.* & alij. Accedit, quod ut in crimine hæresis ad nepotes via masculina pœnae descenderent, necesse fuit, nepotes exprimi: ergo cum in præsentem casu non exprimantur nepotes, sed filij solum exprimantur, filij solum comprehenduntur. Quamvis contrarium, scilicet filios committentis crimen lèse Maïestatis humanæ æquiparari cum filiis committentis crimen lèse Maïestatis diuinæ, seu crimen hæresis; & sic, sicut pœna hæreticorum extenduntur ad filios, & nepotes via masculina descendentes, & ad solos filios via feminina, idem de his filiis dicendum esse sentiant Clarus *pract. §. lèse Maïestatis, num. 13.* Peregrinus *de iure fisci lib. 3. tit. 9. num. 5.* Gomez *de delictis tom. 3. cap. 2. num. 15.* & Farinacius *quest. 116. num. 89.* sed minus rectè, ut patet ex dictis.

An autem si mater, & non pater, commiserit crimen lèse Maïestatis humanæ, filij eodem modo incurrant pœnas supradictas.

Respondetur, ex probabili negatiuè, quia in citata lege *quisquis*, nihil statuit contra filios, cum mater hoc crimen commiserit; & ex alio capite odia non sunt amplianda. Accedit, quod talis casus raro contingit, & leges accommodantur ad ea, quæ frequentius accidunt. Accedit secundò, quod etiam quando

quando contingat, est id leuioris considerationis, cum non timeatur propter illud filios, & filias audaciam matris esse imitaturas. Albertinus in *dicta lege quisquis*, n. 4. Odofredus *ibidem*, n. 4. Salicetus n. 9. Gigas 9. 17. n. 3. & *seqq.* & Decianus *cap.* 41. n. 14. contra Doctores plures, quos refert, & sequitur Farinacius 9. 116. num. 98.

32. Ceterum prædictæ poenæ contentæ in citata lege *quisquis*, aduersus filios, & filias committentis crimen læsæ Maiestatis humanæ consuetudine derogatæ videntur. Doctores, quos citat, & sequitur Farinacius, loco *supra citato*, n. 14. & *seqq.* aded vt subdat, in iudicando non esse ab iis Doctoribus de hac consuetudine attestantibus recedendū. At dato, quod non sint consuetudine derogatæ, locum solum habent in filiis, & filiabus, si crimen sit commissum à patre contra Imperatorem, vel Regem, vel eius lateri assistentem, vt multis Doctoribus relatis docet idem Farinacius num. 125. & probatur ex lege *eorum*, ff. *ad legem Iuliam Maiest.* iuncta glossa, vbi expresse dicitur, bona damnatorum ex hoc crimine fisco applicari, si damnati non habeant filios, secus si habeant: quod pugnat cum eo, quod dicitur in lege *quisquis*, & leg. 1. *Cod. de bonis qua liberis*, & l. 4. ff. *de interdict.* Quapropter vt discordes non sint inter se leges, dicendum est, has leges posteriores loqui de crimine læsæ Maiestatis commissio contra Principem: & legem *eorum*, priorem loqui de aliis casibus læsæ Maiestatis, de quibus in l. 1. 2. & 3. ff. *ad legem Iuliam Maiest.* vt recte notauit præter alios

34. Clarus loco *supra citato*, num. 15. Accedit, quod lex *quisquis*, solum loquitur de crimine læsæ Maiestatis commissio aduersus Imperatorem, Consiliarios, & Senatores eius, eosque, qui ei militant, & ex alio capite leges, præsertim penales, extendi non debent ad alias personas, præter ibidem expressas, & consequenter extendi illa non debet ad crimen læsæ Maiestatis commissum aduersus Rempublicam, vel Principem inferiorem Imperatore, vel Rege, etiam si superiorem non recognoscat, vt recte notauit præter alios Fachin. lib. 9. *controuers.* c. 32.

35. At quidquid sit de hoc, nomine Principis in casu nostro priuationis immunitatis Ecclesiæ venit, qui supremam habet iurisdictionem, & nemini est subiectus, qualis est, v.g. Pontifex, Imperator, Rex Hispaniæ, Rex Galliarum, Angliæ, Poloniæ, &c. item ex probabiliori sententia Doctorum venit Dux Florentiæ, Austria, Sabaudia, Saxoniæ, Parmæ, & similes. Item Dux Reipublicæ Venetæ, vel Ianuensis, & Magnus Magister Equitum S. Ioannis, sicuti tradunt Iul. Clar. §. *læsæ Maiestatis*, num. 2. Decian. *tratt. crim. lib.* 7. *cap.* 32. num. 7. Peregrin. *de immunit. cap.* 9. num. 4. Farinacius in *append. de immunit. cap.* 14. num. 188. & de homicidio *quæst.* 112. num. 176. Ambrosin. *de immunit. cap.* 9. num. 5. & Mar. Ital. *de immunit. Eccles.* *cap.* 6. §. 7. num. 18. Item ex non

37. improbabili sententia DD. venit si non Episcopus, quin neque S. Pontificis Nuncius, siquidem Gregorius loquitur de offendentem personam ipsiusmet Principis. Doctores communiter, quos citat, & sequitur Farinac. in *append. cap.* 145. & Mar. Italia lib. 1. §. 7. *cap.* 29. saltem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, etsi Capellum à Papa nondum acceperit, sicut docent Clarus §. *læsæ Maiestatis*, num. 4. Peregrin. *de immunit. cap.* 9. num. 5. & *cap.* 11. num. 2. Gambacurta *de immunit. lib.* 5. *cap.* 44. n. 5. Mar. Ital. lib. 1. *cap.* 5. num. 16. & §. 7. num. 11. Cutellius *de immunit. Eccles.* lib. 1. §. 20. num. 3. & 12. & Diana *part.* 1. *resol.* 20. & *part.* 5. *tratt.* 2. *resol.* 86. 87. 90. & 91. Quia ex *cap. felicis de penis in 6.* & ex Bulla *Pii V.* quæ incipit:

38. *In felicis saculi, vers. quicumque*, incidit in crimen læsæ Maiestatis, qui non reuelat coniurantes, vel conspirantes, vel machinantes in personam Cardinalis (ante, vel post delictum commissum) & eorum fautores, receptatores, &c. nedum qui positivè offendent personam

Cardinalis, & meritò; quia Cardinales æquiparantur Regibus, & Principes Ecclesiæ Romanæ vocantur, & faciunt vnum corpus, & Consistorium cum Summo Pontifice, & sunt speciali modo membra illius, & speciali modo filij Ecclesiæ Catholice, cit. *cap. felicis*, §. 1. *de penis in 6.* & multis in id collatis iuribus probat Clarus loco *supra cit.* (aded quod, vt dicebamus, & recte notauit Ioan. Andreas in *cap. requisisti de testam. num.* 12.) inter Pontificem, & Cardinales non solum vnio, sed etiam vnitas, & identitas quædam intercedat, & propterea quidquid fauer, vel nocet Cardinalibus, fauere, vel nocere Sedi Apostolicæ intelligatur, & è contra, licet Regiam quasi dignitatem habeat, & Principi æquiparetur, d. *cap. felicis*, *de penis in 6.* non sit tamen propriè supremus Princeps superiorem non habens, de quo loquitur Constitutio Gregorij XIV. sic sentit Farinacius in *append. de immunit. c.* 13. n. 185. & 192. vbi propterea ait, quod etiam occisor Cardinalis, nedum Episcopi, Ecclesiæ immunitate non priuetur: etsi subdat, quod ad cautelam debeat Prælati Ecclesiasticus in tali casu Pontificem certiore facere, & interim cautè reum seruare.

Requiritur tamen ad hoc, quod offendentem Principem immunitate priuetur, quod Princeps offensus sit Princeps respectu offendentis, seu offendentis sit ei subditus ratione originis, vel domicilij, itavt licet delinquens in aliquo territorio sit subditus ratione delicti, non tamen dicatur committere crimen læsæ Maiestatis, nisi ratione domicilij, vel originis sit subditus Principi, in cuius personam delictum commisit, sicuti clarè constat ex *Clement. pastoralis, de appellat.* in qua, cum inter cætera ageretur, an Rex Sicilia commiserit crimen læsæ Maiestatis, Summus Pontifex negatiuè responder, quia non erat subditus ratione domicilij, vel originis, ibi: *Rursus non est silentio relinquendum, quod ipse Rex noster, & Ecclesia Romana ratione Regni prædicti notoriè subditus, homoque ligius, ac vassallus, ac in eodem regno, vel ut præmittitur, in Imperio certum, continuum, ac notorium suum habens domicilium, ac originem inde trahens, Imperatori eo modo non subsuit, quo in eam crimen læsæ Maiestatis commiserit, quantumlibet omnia in sententia prædicta contenta veritatem indubiam continerent, & docent ex communi ibi gloss. Imola, Zabarella, & alij Canonistæ, Boëtius de seditionis, col. 18. vers. præsuppono etiam sexiò, Bonacina de legib. disp. 3. §. 7. de immunit. Eccles. §. 4. n. 22. Lezana verb. Immunitas Eccles. num. 15. Rolandus lib. 1. *consil.* 4. num. 5. Clarus in *pract. §. læsæ Maiestatis*, n. 7. Diaz *pract. c.* 119. n. 1. in prin. Farinac. *de homicidio*, 9. 112. n. 240. & in *append. de immunit. cap.* 14. n. 191. Anton. Gomez *de delictis, cap.* 2. n. 10. Scortia *theorem.* 387. Ambrosinus *de immunit. Eccles. cap.* 9. n. 6. Mar. Ital. *de immunit. lib.* 1. c. 5. §. 7. num. 48. & *seqq.* Megal. in 3. p. lib. 4. *cap.* 2. §. 1. num. 23. Peregrin. *de immunit. Eccles. cap.* 9. num. 8. Gambacurta lib. 5. *cap.* 41. num. 2. Decianus lib. 7. *cap.* 8. num. 3. & Diana *part.* 1. *tratt.* 1. *resol.* 7. contra Cutellium *de immunit. Eccles. lib.* 1. §. 7. num. 21. & *seqq.* & alios, quos citat num. 38.*

Hinc inferitur à præcatis Doctoribus, crimen læsæ Maiestatis contra Summum Pontificem committi posse ab omnibus, tam laicis, quàm Clericis quacumque dignitate fulgentibus, vbi cumque existant, etiam si ei in temporalibus subditi non sint; quia territorium Summi Pontificis est vniuersus orbis, cum ipse sit Christi Vicarius, suamque iurisdictionem exerceat in toto Orbe. Idem de offendentem Cardinalem (etiam si offendentis non sit ei subditus in temporalibus) restatur Farinac. *de carcer.* 9. 112. n. 100. Gigas *de crimine læsæ Maiest.* lib. 1. n. 1. *qualiter*, & à quibus crimen læsæ Maiest. committitur, 9. 2. n. 10. Peregrin. *c.* 9. n. 7. & ratio desumi potest ex prædictis num. 38. & *seqq.* Non tamen idem dicas de offendentem Principem sæcularem, si offendentis

offendens non sit ei subditus ratione domicilij, vel originis, ut dicebam, quamvis Papa facile posset, & deberet privilegium immunitatis priuare quemcunque talem delinquentem, qui tam graue scelus in personam alicuius Principis, vel Regis committere ausus fuisset, etiam si alias subditus ei non esset, neque ratione domicilij, neque originis.

SECTIO II.

Difficultates, earumque solutiones.

S V M M A R I V M.

- 1 *Extraneum offendens Principem licet non subdit ei ratione originis, vel domicilij, subest tamen saltem ratione delicti, ex quo videtur ex mente Cuthellij committere crimen læsæ Maiestatis.*
- 2 *Sicuti forum rei sita in ciuilibus, ita in criminalibus forum delicti foro originis, & domicilij potentius est.*
- 3 *Extraneus offendens Principem subest ei saltem ratione delicti concomitanter ad delictum, ita ut post delictum ei subdit, & ita priuatur immunitate, secus si antecederet ad delictum non erat ei subditus.*
- 4 *Extraneus furans in Diocesi Episcopi, qui furtum prohibuit sub censura, censuram non incurrit si antecederet ad delictum non erat ei subditus.*
- 5 *Ius loquendo de lædentibus maiestatem, includit omnem, qui in maiestatem delinquit: propositio vera est si antecederet ad delictum erant subditi, secus si tantum concomitanter.*
- 6 *Non subditi, & liberi etiam dato fœdere possunt retineri, & puniri ut rei simpliciter, secus ut rei læsæ Maiestatis formaliter.*
- 7 *Infidelis offendendo Pontificem, utpote ei non subditus, non committit crimen læsæ Maiestatis, secus si ei subdit ut Principi seculari ratione domicilij, vel ratione originis.*
- 8 *Infidelis gauderet immunitate offendendo Pontificem si ei non sit subditus, ut Principi seculari, in sententia extendentium immunitatem ad infideles.*
- 9 *Delicta leniora sepe magis puniuntur, quam grauiora, quia frequentius illa accidunt, vel ex aliqua alia causa, quæ mentem legislatoris mouit.*

O Biciis ex Cuthellio. Extraneus offendens Principem, licet non subdatur ei ratione originis, vel domicilij, subditur tamen saltem ratione delicti: ergo adhuc offendendo Principem committit crimen læsæ Maiestatis. Consequentia patet: antecedens probatur ex *Aub. si qua in prouincia, C. ubi de crimine agi oportet*. Quinimò sicuti forum rei sita in ciuilibus, ita in criminalibus forma delicti foro originis, & domicilij potentius est, ex *diel. Aub. si qua in prouincia, & Aub. de consul. & Aub. de mandat. Princip. c. postulasti 14. de foro compet. c. consult. in 7. c. 1. de rapt. c. 1. de priuileg. in 6. & Concil. Trid. de reform. sess. 7. c. 14. & colligitur ex ipsa *cir. Clement. Pastoralis*, & tradunt communiter Doctores, quos citat, & sequitur Cuthellius in *Cod. Siculo ad legem par. nota 7. n. 9 & 10. Donellus comm. iur. ciuil. lib. 17. c. 16. tom. 2. Morla in emp. part. 1. tit. 2. q. 20. n. 10. Cabed. decis. 126. part. 1. Cald. consil. 23. n. 5. & Barbosa appellat. 101. n. 4. & 5. ubi allegans Hieronymum Buccarum in differ. iuris ciuil. & crimin. differ. 130. n. 16. ait in hoc differre ciuilia à criminalibus, quod si in his contra personam agatur, forus loci delicti est potentior foro domicilij.**

Respondetur, distingo antecedens: extraneus offendens Principem subditur ei saltem ratione delicti concomitanter ad delictum, ita ut post delictum, & ratione delicti ei subdatur, ut sic possit ab eo puniri ob tale delictum, concedo; antecederet ad delictum, ita ut committendo delictum, illud committat tanquam subditus, nego. Et hoc requiritur ad committendum crimen læsæ Maiestatis, ut patet ex *diel. Clement. Pastoralis*, & confirmatur ex doctrina communi, quam tradam *c. 11. dub. 1. sess. 11. quod scilicet, si quis Episcopus in sua diocesi prohibeat v. g. furtum sub pena excommunicationis ipso facto incurrendæ, extraneus ibi furando possit quidem ob furtum ibi commissum puniri, citari, & si non obediat, tanquam contumax postea ab Episcopo talis diocesis excommunicari, quia ratione talis delicti ibi commissi factus est ei subditus, non tamen ibi furando contrahat excommunicationem furto à dicto Episcopo annexam, & alligatam, quia antecederet ad furtum non erat ei subditus, ut furando contrahere posset excommunicationem, quam Episcopus talis diocesis furto alligauerat: unde patet etiam ad rationes antecedentis: concedo enim, quod extraneus delinquendo in aliquo loco, possit, & potiori ratione puniri à Iudice talis loci, quam à Iudice originis, vel domicilij, quia ratione delicti ei factus est subditus; non tamen hinc inferitur, quod ibi delinquendo in Principem, crimen læsæ Maiestatis committat, quia delinquendo non erat ei subditus, & sic non offendit eum ut subditus, quod ex dictis ad committendum crimen læsæ Maiestatis requiritur.*

Instabis. Ius loquendo de lædentibus Maiestatem includit omnem, qui in Maiestatem delinquit, ut in *l. 5. ibi: Quod tenetur is, & in l. vlt. ibi: Nam quisque legis Iulie, ff. ad leg. Iul. Maiest. & l. quisquis, C. eod. quarum quælibet dictio generalis est, ac omnes sine vlla exceptione comprehendit, teste Hloß. in l. si necessaria, §. si annum, ff. de pign.*

Respondetur. Distinguo antecedens: includit omnem, qui sit subditus antecederet ad delictum, concedo: concomitanter ad delictum, nego.

Reinstabis, in *l. non dubito, ff. de capt. & postlimin. reuers.* clare dicitur, quod non subditi, & liberi, etiam dato fœdere, possint retineri, & puniri, ibi: At fiunt apud nos rei ex ciuitatibus fœderatis, & in eos damnatos animaduertimus: ergo.

Respondetur, distingo antecedens: possint retineri, & puniri ut rei simpliciter, concedo: ut rei læsæ Maiestatis formaliter, nego.

Virgebis. Sequeretur, quod infidelis offendendo Pontificem, utpote ei non subditus, quia secundum Apostolum, *de foris est*, neque crimen læsæ Maiestatis committeret, & immunitate Ecclesiæ gauderet.

Respondetur. Concedo totum, si infidelis neque subdatur Pontifici, ut Principi seculari, ratione domicilij, vel ratione originis, sed solum ratione delicti, etsi sit probabilis opinio eorum, qui docent, Ecclesiæ immunitatem, tanquam localem etiam ad infideles extendijde qua dixi *supra dub. 10. sess. 4.*

Reurgebis. Leniora delicta immunitate Ecclesiæ priuantur: ergo multo magis priuari debent & hæc.

Respondetur. Nego consequentiam, quia sepe magis puniuntur delicta leniora, quam grauiora, quia frequentius illa accidunt, vel ex aliqua alia causa, quæ mentem legislatoris mouerit, ut videre est ex iis, quæ dicentur *infra sess. sequenti, per totam*, & colligitur ex *l. aut facta, §. vlt. ff. de pœnis*, ibi: *Nonnunquam euenit, ut aliquorum malefactorum supplicia exacerbentur*, & ex Aristotele in *problematis*, *sess. 29. ibi: Legis auctor, cum sciret illis in locis dominos res suas custodire non posse, custodem legem addidit.*

SECTIO III.

An immunitate priuetur, qui delinquit in personam Principis superiorem recognoscentis?

SUMMARIVM.

- 1 Committentes crimen laesae Maiestatis in personam Principis superiorem recognoscentis, ut in Principes, Duces, Marchiones, Comites, & Barones Regni, non priuantur Ecclesiae immunitate.
- 2 In constitutione Gregoriana nomen Principis strictè pro Principe supremo accipiendum est.

EX dictis sequitur primò, quod immunitate non priuetur, qui crimen committit in personam Principis superiorem recognoscentis, ut in Principes, Duces, Marchiones, Comites, & Barones Regni, &c. quia cum finis in materia odiosa, & penali, & immunitas Ecclesiae sit fauorabilis propter loci sacri reuerentiam, ut dicebam supra dub. 3. ly nomen Principis in cit. Constitut. Gregorij XIV. strictè, scilicet pro Principe supremo, accipiendum est. Atque ita docent Peregrin. de immunit. Eccles. cap. 9. num. 8. Barbosa. in collectan. tom. 1. lib. 3. tit. 49. cap. 6. num. 10. Farinac. in append. de immunit. cap. 13. num. 187. Bonacina de legib. disp. 3. quæst. 7. punct. 4. num. 7. §. 22. Ambrosinus de immunit. Eccles. cap. 9. num. ... in fin. Mar. Ital. de immunit. lib. 1. cap. 6. §. 7. n. 29. & segg. & Diana p. 1. tract. 1. resol. 6. contra Megalium cit. cap. 2. quæst. 1. num. 22. Gambacurt. lib. 5. cap. 44. & Cutellium de immunit. Eccles. lib. 1. quæst. 6.

SECTIO IV.

An priuetur, qui delinquit in Statum Principis supremi, in uxorem, consanguineos, vel officiales eius?

SUMMARIVM.

- 1 Committentes crimen laesae Maiestatis in statum Principis (quauis supremi) vel in uxorem, consanguineos, Officiales, vel Consiliarios eius, gaudet Ecclesiae immunitate.
  - 2 Occidentes fiscum Regium, Praesidem Iustitiae, Consiliarium, vel summum Magistratum lateri supremi Principis assistentem in sententia Cutellij non omnino improbabili, non gaudet immunitate.
  - 3 Summus Magistratus assistens lateri supremi Principis facit vnum corpus cum illo.
  - 4 Par est & expediens bono publico, quod ita diligenter, & exactè defendatur supremus Princeps cum tribunali supremo suo sumptu, cum quo bonum publicum curat.
- SEQUITUR secundò, quod immunitate neque priuetur, qui crimen committit in statum Principis supremi, ut in uxorem, consanguineos, Officiales, vel Consiliarios eius supremos, v.g. si quis occidat uxorem, filium, aut fratrem, Proregem, Oatorem, Fiscum Regium, vel quemcunque alium Iustitiae Praesidem Principis, etiam in odium Principis, quia licet talis per rebellionem, vel per occasionem uxoris, filij, consanguinei, Officialis, vel Consiliarij Principis resistat, & non obediat Principi, & sic crimen laesae Ma-

iestatis committat, non tamen offendit personam Principis; quod, ut reus immunitate Ecclesiae priuetur, requiritur ex vi Constitutionis Gregorij XIV. alioquin enim frustra ponerentur in constitutione verba illa: *In personam Principis*. Atque ita docent Peregrin. de immunit. ap. 10. num. 13. Marsilius, & Burlatus, quos citat, & sequitur Farinac. in append. c. 14. n. 190. & 192. Ambrosinus de immunit. cap. 9. num. 7. Scortia in Bullar. theorem. 387. Lezana verb. Immunitas, num. 15. Bonac. de immunit. disp. 3. q. 7. punct. 4. n. 22. Diana part. 1. tract. 1. resol. 7. & 20. Siluius in resol. var. verb. Immunitas, fol. 108. Iulius Clarus §. laesae Maiestatis, n. 3. Mar. Italia lib. 1. c. 5. §. 7. n. 20. & segg. & Marcellus Vulpe in praxi crimin. lib. 3. n. 15. contra Cutellium cit. q. 6. num. 25. & Gambacurtam lib. 5. cap. 45. dub. 3. & 4. quorum opinio (ut verum fatear) non omnino improbabili est in casu, quod verbi gratia occidatur Fiscalis Regius, Praeses Iustitiae, Consiliarius, vel summus Magistratus lateri supremi Principis assistens, qui sit pars proprii corporis illius, seu faciat vnum corpus, seu supremum tribunal cum illo, sicuti ex non improbabili sententia Doctorum dicebatur supra §. 1. n. 37. quod offendens Cardinalem immunitate non gaudeat, ex eo, quod Cardinalis faciat vnum corpus, seu consistorium cum Summo Pontifice. Et confirmatur, quia par est, & expediens bono publico, quod ita diligenter, & exactè defendatur supremus Princeps cum tribunali supremo suo sumptu, cum non solitarie, sed cum tribunali supremo suo sumptu bonum publicum curet, & gubernet.

SECTIO V.

An priuetur rebellis, vel qui offendit statuas, vel imagines dicatas Principi, vel quid aliud simile facit contra Principem? Vbi etiam de sciente, & non reuelante.

SUMMARIVM.

- 1 Rebelles, vel offendentes statuas, vel imagines dicatas Principi, licet committant crimen laesae Maiestatis, non tamen in personam Principis, gaudet Ecclesiae immunitate.
- 2 Diffio taxatina (tantum) de sui natura impedit extensionem ad non expressa.
- 3 Cudentes falsam pecuniam, vel bonam rudentes, & omnes alij offendentes Principem in dignitatem, non autem in personam, gaudet immunitate.
- 4 Appellantes a Papa ad futurum Concilium, licet id agentes incidant in crimen laesae Maiestatis, non tamen priuantur immunitate contra Gambacurtam, & Cutellium.
- 5 An non reuelans coniurationem, conspirationem, vel machinationem in personam Principis, sine ante, sine post crimen commissum (priuetur immunitate, est discrimen inter Doctores, & sunt pro utraque parte; negatiua tamen est probabilior.
- 6 Non reuelans coniurationem in personam Principis committit crimen laesae Maiestatis in omittendo, secus in committendo: & quia Constitutio Gregoriana intelligit tantum de committentibus, gaudet immunitate.
- 7 Idem dic de eo qui non reuelat machinationem in personam Cardinalis.
- 8 Casus praedictus est valde dubius, & ideo ex consilio Auctoris, si accidat, est de eo Summus Pontifex certiorandus per Episcopum, & ab eo consilia capienda.
- 9 Fauens, vel receptans offendentem Principem, vel Cardinalem

dinalem per se & formaliter in fauorem criminis commissi in personam Principis & Cardinalis non gaudet immunitate, sicut si per accidens & materialiter, puta ratione amicitia, consanguinitatis, &c.

10 Si casus contingat ex sententia Diana capiendum est consilium a summo Pontifice.

1 Sequitur tertio, quod immunitate neque priuatur Rebells, vel qui offendit statuas, vel imagines dicatas Principi, etiam in odium Principis, quia licet talis etiam crimen læsæ Maiestatis committat, non tamen similiter committit in personam Principis, 2 quod requiritur ex vi dictæ Constitutionis Gregorij XIV. vti dicebam, præsertim quia paulo ante ponitur in illa dictio taxatiua tantum, de cuius natura est impedire extensionem ad non expressa, & in eadem sit exceptio casuum per modum formæ, cui propterea nihil addi, vel minui potest, sed ad vnguem prorsus seruari debet.

3 Idem propter easdem rationes dicas de eo, qui falsam pecuniam, vel veram, sed contra Principis edictum cudit, vel bonam tundit, tractat de Rege faciendo, viuentem Rege, vel facit, & dicit se Regem, cum non sit, offendit eum, qui saluum conductum habet à Rege, exspoliatur nuncios Regis, vt sciat arcana Regni, & secreta Regis, à militia fugit, cum sit miles militiæ, accepta pecunia, adscriptus, imprimit propriam imaginem, sublata imagine Principis, coniurat, vel machinatur, vt inimicis tradatur Regnum, &c. etiam in odium Principis, cum talis etiam non coniuret, & machinetur in personam Principis, nec faciat actionem in offensionem personæ Principis, sed solum in offensionem dignitatis, vel status Principis. Atque ita docent Peregrinus, Siluius, & Farinacius in locis supra cit. Mar. Ital. de immunit. lib. 1. c. 5. §. 7. n. 45. Lezana cit. num. 15. Bonac. cit. q. 7. punct. 6. §. 9. num. 5. Diana cit. resol. 7. & 20. & part. 4. tract. 1. resol. 103. & Franciscus Cespedes in dub. Militar. dub. 21. contra Gambacurtam de immunit. lib. 1. cap. 44. dub. 5. Sarpum loco supra cit. & Cutellium de immunit. Eccles. lib. 1. q. 7. Vnde etiam sequitur contra Gambacurtam lib. 7. cap. 5. in fin. & Cutellium q. 17. n. 11. quod neque appellans à Papa ad futurum Concilium immunitate priuatur, etiam stante, & decernente Constitutione Pij II. & Iulij II. id agentes in crimen læsæ Maiestatis incidere.

4 An autem, qui nouit coniurationem, conspirationem, vel machinationem in personam Principis, & non reuelat (siue ante, siue post crimen commissum) priuatur immunitate Ecclesiæ? 5 Affirmant Farinacius in append. de immunit. cap. 13. num. 186. Mar. Ital. de immunit. lib. 1. c. 5. §. 6. num. 52. & Cutellius cit. q. 7. n. 41. & 42. quia talis reuera committit crimen læsæ Maiestatis in personam Principis.

Negant autem probabilius Peregrinus de immunit. cap. 10. num. 111. Bonacina tom. 2. disp. 3. quest. 7. punct. 7. num. 111. Diana part. 6. tract. 1. resol. 18. & Ghilinus in summa, verb. Crimen læsæ Maiestatis, num. 1. lit. C. quia licet talis aliquo modo committat crimen læsæ Maiestatis in personam Principis, & sic morte sit dignus, committit tamen proprie crimen læsæ Maiestatis in personam Principis omittendo, non autem committendo, quod vltimum requiri videtur in Constitutione Gregorij XIV. cum Pontifex loquatur per dictionem In, quæ idem valet, ac Contra; & importat actionem in personam Principis, non autem omillionem, & ex alio capite sumus in materia penali, & odiosa, & immunitas Ecclesiæ propter reuerentiam 7 loci sacri sit fauorabilis, vt supra dicebatur. Quapropter ob eandem rationem cum Peregrino cap. 11. n. 5. 8 idem dicas de eo, qui nouit machinationem in personam Cardinalis, & non reuelat: quamvis ad caute-

lam, si talis casus contingat, cum sit valde grauis, & dubius, consulere, quod Episcopus certiores faciat Pontificem, & interim caute custodiat delinquentem. Vide Dian. cit. resol. 90. & 91. & Peregrinum cit. cap. 11. num. 4. vbi cum Megalio in 3. part. lib. 3. cap. 9. q. 1. n. 3. de fauore, & receptatore offenditis Principem, vel Cardinalem rectè notat, quod si receptio facta sit per se, & formaliter in fauorem criminis commissi in personam Principis, vel Cardinalis (vt si facta sit, v.g. ne reus à satellitibus comprehendatur, vel ne à Iudice puniatur) receptor non excusetur à pœna, & Ecclesiæ immunitatem deperdat: si autem non facta per se, & formaliter in fauorem criminis commissi, sed per accidens, & materialiter (vt si facta sit hospitij, amicitia, vel consanguinitatis gratia) mitiori pœna puniatur, & Ecclesiæ immunitatem retineat, quamvis quoad hoc vltimum dubius sit Diana cit. resol. 91. in fin. & velit similiter, si casus contingat, consulendum esse Pontificem, quod propter iam supra dictam rationem mihi etiam probatur.

DUBITATIO XXIV.

An excipiantur ab Ecclesiæ immunitate aliæ causæ criminales, præter supra dictas, saltem grauiiores?

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

SUMMARIUM.

- 1 Præter causas suprascriptas non excipiuntur ab Ecclesiæ immunitate aliæ grauiiores.
- 2 Decisio capituli inter alia, de immunitate non est extendenda ad alios casus præter ibi expressos.
- 3 Omnes de iure canonico gaudent immunitate Ecclesiæ, exceptis casibus in dicto capitulo inter alia positis.
- 4 Exceptio firmat regulam in contrarium quoad casus non exceptos.
- 5 A regula generali recedendum non est, vbi exceptio non ponitur.
- 6 Qui habet regulam pro se, fundatam habet suam intentionem in casibus non exceptis.
- 7 Dictio taxatiua (tantum) quando adiecta est orationi affirmatiua (vt in constitutione Gregoriana) affirmat illud quod ponit, & negat, & excludit omne aliud, quod est extra modum, & formam eius quod ponitur.
- 8 Afferuntur ad corroboranda quæ dicta sunt, verba Constitutionis Gregorianæ.
- 9 Formæ nihil addi, aut minui potest, sed seruari illa debet ad vnguem.
- 10 Clausula (sublata facultate ei, & eorum cuilibet) &c. appositæ in Constitutione Gregoriana, tollit omnem prorsus interpretationem, & extensionem.
- 11 Qui furatur in Ecclesia, gaudet immunitate Ecclesiæ.
- 12 Constitutio Gregoriana corrigit ius commune, & provinciale, Doctorum interpretationes, & à paritate rationis ampliaciones, consuetudines, & privilegia in contrarium.

Respondetur negatiue, & probatur primo; quia in cap. inter alia, de immunit. Eccles. conceditur immunitas quibuscumque reis, quantumvis grauius

grauia delicta committentibus (exceptis quibusdam ibi) ergo omnes alij rei propter quacumque alia grauia delicta ex vi talis textus, & sic ex vi iuris communis etiam non excipiuntur, sed manent comprehensi. Quapropter Panormit. ibi, *nm. 17.* & Antonius Gomez *tom. 3. var. cap. 20. num. 2.* dicunt, quod decisio illius capituli non sit extendenda ad alios casus; & Bossius *tit. de capitu. num. 3. 2.* dicit, conclusum esse in Senatu, quod nec etiam pro crimine læsæ Maiestatis possit reus extrahi; & sic ob quantumvis crimen graue, ultra ibi excepta, non sit extendendus. Et Montaldus *part. 1. tit. 21. lib. 4.* dicit, quod in nullis alijs casibus, ultra ibi exceptos, reus debeat extrahi; quia immunitas, & fauor Ecclesiæ debet amplè intelligi; & Marianus Zozymus in *tract. de citationibus, art. 17. num. 36.* dicit, quod secundum Doctores casus ibi excepti non extendantur ad similes. Et tandem Faber *§. fin. Instit. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris, num. 2.* dicit, quod de iure Canonico omnes gaudeant immunitate Ecclesiæ, exceptis casibus in dicto cap. inter alia, positis; idemque docent Gutierrez in *pract. qq. lib. 3. quest. 4. num. 12.* & 13. Farinac. in *append. de immunit. cap. 22. n. 353.* Castus Palas *tom. 2. tract. 11. d. ff. vnic. punct. 10. num. 4.* Chartarius *decis. criminal. 9. num. 14.* & 15. & alij mox infra citandi, contra Gambacurtam *lib. 5. cap. 18.* Portellum in *dubia. Regular. verb. Ecclesiæ immunitas, num. 15.* Cutellum in *leg. Martini Regis, cap. 17. num. 5.* & de immunit. *Eccles. quest. 2. & 21. lib. 1.* Sarpum de *iure Asylorum, cap. 5. fol. 55.* & quosdam alios. Et ratio est, quia dictum cap. inter alia, prius dicit, quantumcunque grauia delicta perpetraverint, & postea in particulari subdit quasdam exceptiones, scilicet, nisi publicus latro fuerit, vel nocturnus depopulator agrorum, &c. ergo non possumus ad alia delicta æquè grauia illas exceptiones extendere, quia sic non esset exceptio, sed regulæ destructio: cum ergo ius commune constituat vniuersalem regulam, & postea subdat quasdam particulares exceptiones, consequens est, quod confirmet regulam quoad omnia delicta non excepta; iuxta illud: *Exceptio firmat regulam in contrarium quoad casus non exceptos, ex l. nam quod liquide, §. fin. de procurat. legit. & ex l. quasitum, §. denique, ff. de fund. instruat. & ex cap. domus, 32. quest. 7.* & tradit Bartol. in *d. ff. leg. quasitum*, Roman. singular. 337. num. 8. Surdus *consil. 430. num. 7. lib. 3.* Gratian. *discept. forens. cap. 598.* Gratus *respons. 155. num. 6. lib. 2.* Giurba *consil. 110. num. 18.* & determinauit Rota Romana coram Ludouiso *decis. 259. num. 4.* Vnde recedere non possumus à regula generali posita in dict. c. inter alia, quia à regula generali recedendum non est, ubi exceptio non ponitur, vt patet ex l. prauaricationis, ff. de prauaricat. & docuit Rota Romana penes Farinacium, *part. 4. decis. 688. num. 3.* & Caputaquens, *part. 2. decis. 367. num. 2. & 3.* & idem rectè dixit Bartol. in l. in fraudem, §. bonorum, ff. de testam. militari, & Monaldus *consil. 96. num. 3. vol. 2.* quod exceptio, quæ à lege non fit, neque ab homine fieri debeat. Cum igitur ius commune constituat regulam generalem (scilicet, quod rei pro quibuscumque delictis, quantumvis grauib, gaudere debeant immunitate Ecclesiæ) & postea excipiat quosdam casus, sequitur necessariò, quod in casibus non exceptis regulæ generali standum sit, quia qui habet regulam pro se, fundatam habet suam intentionem in casibus non exceptis, ex gloss. in c. 1. de regul. iuris in 6. circa fin. & ex gl. in l. omnis definitio, ff. eodem.

Secundò probatur, quia in Constitutione Gregorij XIV. (in qua omnia ad vnam formam rediguntur) expresse excipiuntur casus in præcedentibus recensiti, & nullus alius præter illos excipitur: ergo nullus alius præter illos manet ab immunitate exclusus. Consequentia probatur, quia exceptio firmat contrarium in

Thom. Delbene, de Immunit. Eccl. Pars II.

casibus non exceptis, seu non expressis, l. nam quod liquide, §. fin. ff. de pen. legat. & c. domus, 32. q. 7.

Adde, quod excipiens Pontifex prædictos casus, apponit particulam taxatiuam tantum, quæ de sui natura impedit extensionem in non exceptis, seu non expressis, l. si cum exceptione, §. quod si homo, ff. quod metus causa, l. properandum, §. 1. Cod. de iudiciis, & §. 1. in fin. Instit. de stipula. seruor. Et quando adiecta est rationi affirmatiuæ, vt in dicta Constitutione, affirmat illud, quod ponit, & negat, ac excludit omne aliud, quod est extra modum, & formam eius quod ponitur, ex l. Iulianus, & l. non tantum, ff. de pret. heredit. & ex l. qui aliena, §. libertos, ff. de negot. gesti. & obseruant Surdus *decis. 192. num. 10.* Viuius *decis. 380. num. 11. lib. 2.* Franchus *decis. 123. num. 4.* & Seraphinus *decis. 257. num. 2.* Vide etiam Decium *lib. 1. consil. 54. num. 1.* Suar. de legib. *lib. 8. cap. 19. num. 6.* & de relig. *lib. 3. cap. 11. num. 5.* Ambrosium de immunit. *cap. 1. num. 14.* Farinacium *consil. 76. num. 13.* & in *append. cap. 25. num. 353.* Peregrinum *cap. 6. num. 24.* & Dian. *part. 4. tract. 1. resol. 45.* Et quod dixi eo magis verum est, quia Gregor. XIV. in fine hæc verba subdit: *Quæ omnia, & singula, ac illorum tenores pro expressis habentes, quatenus præmissis in aliquo aduersentur, aut plures, quam sapius expressos casus continent, auctoritate, & tenore præmissis omnino uellimus, & obrogamus, & ad terminos præsentis Constitutionis quoad superioris rescripta dumtaxat reducimus.* Et nolumus quidquam de cætero suffragari, ex qualibet alia aucta sedis indulgentia generali, vel speciali, per quæ præsentibus non expressis, vel ad verbum non inserta, effectus earum quomodolibet valeat impediri.

Adde secundò, quod talis exceptio fit per modum formæ (vt constat ex illis verbis: *Ad vnam tantum formam reducimus.*) At quod formæ nihil addi, vel minui possit, sed seruari illa debeat ad vnguem, certum est ex l. 1. §. opus nouum, ff. de non oper. nunci. & docent Baldus in l. quoties, C. de suis, & legitim. Roland. *consil. 30. n. 3.* & *consil. 72. n. 60.* & 68. lib. 3. & Paris. *consil. 19. n. 188. lib. 2.*

Adde tertio, quod in dicta Constitutione apponitur clausula, *sublata eis, & eorum cuilibet*, &c. quæ clausula refecat, & tollit omnem prorsus interpretationem, & extensionem ad casus non expressos, vt notat Decius *consil. 61. num. 2. lib. 1.* Puteus *decis. 50. num. 5. lib. 1.* Aymon. *consil. 201. num. 43.* Farinac. *consil. 76. n. 14.* & in *appendice de immunit. Eccles. c. 22. n. 353.* Gutierrez *lib. 3. pract. cap. 4. n. 12.* & 13. Leo in thesauro fori Eccles. c. 13. num. 23. Suar. de relig. *lib. 3. cap. 11. num. 5.* Germonius de sacror. immunit. *lib. 1. cap. 13. num. 56.* Ambrosius *cap. 1. ad fin.* & Peregrin. de immunit. *cap. 16. num. 44.* contra Decianum *lib. 6. cap. 28. num. 20.* & alios.

Adde quarto, quod S. Congregatio immunitatis 10. Martij 1631. apud Barbosam in *Collect. in Bullar. verb. immunitas*, declarauit, quod immunitate Ecclesiæ gaudeat, qui furatur in Ecclesia. Et S. Congregatio Episcoporum 16. Nouembris 1618. apud eundem Barbosam de iure Eccles. *lib. 1. cap. 3.* declarauit, quod immunitate Ecclesiæ etiam gaudeat, qui infert sfigia in faciem alicuius in Ecclesia.

Atque ita (quamvis contrarium dicant Gambacurta, Portellus, Cutellus, & Sarpus in locis supra citatis, & Decianus, ac Layman in locis infra citandis) præter octodecim Doctores (quos citat, & sequitur Diana *part. 1. tract. 1. resol. 1.*) docent etiam Sanchez in *opus. tom. 2. lib. 6. c. 1. dub. 10. n. 2.* Eliseus Danza in *pugna Doctorum tom. 2. tit. de immunit. Eccles. c. 7. n. 15.* Gutierrez in *pract. qq. lib. 3. quest. 1. num. 3.* & quest. 4. num. 12. Germonius de sacror. immunit. *lib. 3. c. 16. n. 53.* Azevedus *lib. 1. tit. 2. leg. 3. n. 18.* Marcellus Vulpe in *prax. fori Eccles. c. 3. n. 3.* Maranta in *controu. iur. part. 2. respons. 36. n. 29.* Ambrosius de immunit. c. 1. n. 5. & 6. Farinac. in *append. de immunit. cap. 22. n. 355.* Castus Palas *tom. 2. tract. 11. diff. vnic. punct. 10. num. 6.* Chartarius *decis. criminal. 46. num. 3.* & 4.

G

Lezana

Lezana verb. Immunitas Ecclesiarum, num. 11. Sperellus decis. 22. num. 8. Peregrin. de immunitat. cap. 6. num. 23. & 44. Locatellius in Breuiar. de toritura, inspect. 5. num. 159. Antonius de Marinis in quotidian. res. sol. cap. 170. num. 10. Ciarlinius in controuers. forens. cap. 4. num. 34. Bonacina tom. 2. disput. 3. quest. 7. punct. 3. num. 1. & Nouarius in Summa Bullar. tit. de immunitat. Eccles. num. 3. & 55. Quod præsertim verum est ex vi Constitutionis Gregorij XIV. quæ vt dicebamus, corrigi ius commune, & prouinciale, Doctorem interpretationes, & à paritate rationis ampliaciones, consuetudines, & priuilegia in contrarium, & omnia ad vnam formam redigit. Vide supra dubit. 7. & 8.

SECTION II.

Difficultas prima, eiusque solutio?

SUMMARIUM.

- 1 Immunitas ex authent. de mandat. Princip. concedenda non est Homicidis, Adulteris, & Virginum Rap. oribus.
  - 2 Authentica prædicta Iure canonico correctæ est.
  - 3 Si liber quantumcumque grauius maleficia perpetraverit, non est violenter ab Ecclesia extrahendus: & paulo post, nisi publicus latro fuerit, vel depopulator agrorum.
  - 4 Virginum Raptores in sententia Clari priuantur immunitate, quia tale crimen est enorme. Sed ratio non conuincit.
  - 5 In materia immunitatis potius standum est Iuri Canonico, quam Iuri Ciuili.
  - 6 Virginum Raptores, si consuetudine legitime introducti id seruetur, nec gaudent immunitate, in aliquibus locis.
  - 7 Consuetudine introductum est aliquibus in locis, quod fures etiam simplices ad Ecclesiam confugientes à seculari Iudice extrahi inde possint, cum hoc crimen propter eius frequentiam Reipublice perniciosum sit.
- O** bilices primò, in Authent. de mandatis Principum, cap. 11. expressè habetur, quod nec homicidis, neque adulteris, neque virginum raptoribus, &c. immunitas concedenda sit: ergo.
- 2 Respondetur, concedo antecedens: at nego consequentiam, quia talis Authentica iure Canonico correctæ est, vt constat cap. de raptoribus, 36. quest. 1. & ex citat. cap. inter alia, de immunitate Ecclesie, vbi dicitur: Si liber quantumcumque grauius maleficia perpetraverit, non est violenter ab Ecclesia extrahendus. Et paulo post: Et hoc verum est, nisi publicus latro fuerit, vel nocturnus depopulator agrorum, &c. quæ exceptio firmat regulam in contrarium, vt supra dicebamus, & docent Abbas citat. cap. inter, num. 14. Angel. verb. Immunitas, §. 17. Sylu. 3. quest. 2. Suarez cit. cap. 11. num. 11. Ioan. Faber Institut. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris, §. sed & hoc tempore (vbi dicit esse communem) & Clarum §. fin. quest. 3. num. 10. quamvis de Virginum raptoribus contrarium sentiat ibid. num. 8. ex eo, quod tale crimen enorme sit: quæ ratio non conuincit, quia apertè obstat iuris Canonici Constitutio in cit. cap. inter alia, cui in hac materia potius standum est, quam iuri Ciuili, sicuti supra dubit. 5. ex communi dicebamus, & fateatur etiam ipse Couar. n. m. 3. Quapropter id defendi non potest, nisi forsan consuetudine alicubi scientibus, & tacite consentientibus Ecclesie Prælati, introductum sit, sicuti consuetudine introductum est (ait idem Couar. num. 13. in fin. & Martha de

iurisd. part. 2. cap. 51. num. 13.) quod fures, etiam simplices, ad Ecclesiam confugientes, à seculari Iudice extrahi inde possint, cum hoc crimen propter eius frequentiam, Reipublice valde perniciosum existat, quamvis fateantur, quod in Gallia gaudeant immunitate, sicuti & gaudent in regno Neapolis, & aliis multis locis. Vide quæ dicentur infra sect. 5. & seqq. & quæ dicebantur supra dub. 25.

SECTION III.

Difficultas secunda, eiusque solutio.

SUMMARIUM.

- 1 Videntur nonnulla criminales ex identitate rationis gaudere non debere immunitate, vt raptus, adulterij, sodomia, incendi, sacrilegij, & similibus tendentium in præiudicium Reipublice.
- 2 Lex pœnalis extendi potest ad alios similes casus, præsertim quando in dispositione legis ratio scripta est, quia tunc non dicitur extendi, sed comprehendere sub expresso.
- 3 Ne immunitas in Dei iniuriam cedat dicendum est, quod in supradictis causis criminalibus ex identitate, vel maioriore rationis locum non habeant.
- 4 Quod Lex pœnalis extendi possit ad casus similes & maiores ex identitate, vel maioriore rationis, non procedit quando agitur de præiudicio causæ fauorabilis.
- 5 Item si liceret extensio ultra casus exceptos, nihil stabile, & firmum constitueretur.
- 6 Confessarius sollicitans in confessione Puerum ante Bullam Gregorij XV. non erat denunciandus, quia præcedentes aliorum Pontificum Bullæ erant contra sollicitantem feminas.
- 7 Clericus abutens femina, vel committens bestialitatem non incurrit pœnam Bullæ Pij V. lata contra Clericos sodomiam exercentes, cum talis actus non sit propriè sodomiticus.
- 8 Clericus sodomiam patiens probabiliter non incurrit dictas pœnas latas à Pio V. quia non est propriè sodomita, sed mollis.
- 9 Molles dupliciter dicuntur, vel quia patientes sunt cum aliis, vel quia peragunt in se pollutionem voluntariam.
- 10 Grauius est peccatum Agentis quam Patientis, & in foro exteriori maior pœna imponitur agenti, quam patienti.
- 11 Reservatio casus sodomia in sententia Graff. extenditur tantum ad agentem, & non ad patientem.
- 12 In re latius quidquid disponitur de vno, dispositum censetur de altero.
- 13 Femina secularis nubens Religioso professio non incurrit excommunicationem latam contra Moniales professas nubescentes cuiusque, & contra docentes illas in uxores, & contra professos matrimonium inuentas.
- 14 Cogens mares Religionem ingredi non incurrit excommunicationem Tridentini contra cogentem feminas monasteria ingredi.
- 15 Religiosus ministrans Baptismum, & pœnitentiam sine licentia Parochi non incurrit pœnas Clementinae primæ de priuilegijs.
- 16 Pœna Religiosi fraudantis decimas Ecclesie non extenditur ad Clericum secularem.
- 17 Excommunicatio contra ingredientem Monasteria monialium prætextu licentiarum non extenditur ad ingredientem sine prætextu illarum.

18 Pœna

grauia delicta committentibus (exceptis quibusdam ibi) ergo omnes alij rei propter quacumque alia grauia delicta ex vi talis textus, & sic ex vi iuris communis etiam non excipiuntur, sed manent comprehensi. Quapropter Panormit. ibi, *nm. 17.* & Antonius Gomez *tom. 3. var. cap. 20. num. 2.* dicunt, quod decisio illius capituli non sit extendenda ad alios casus; & Bossius *tit. de capitu. num. 3. 2.* dicit, conclusum esse in Senatu, quod nec etiam pro crimine læsæ Maiestatis possit reus extrahi; & sic ob quantumvis crimen graue, ultra ibi excepta, non sit extendendus. Et Montaldus *part. 1. tit. 21. lib. 4.* dicit, quod in nullis alijs casibus, ultra ibi exceptos, reus debeat extrahi; quia immunitas, & fauor Ecclesiæ debet amplè intelligi; & Marianus Zozymus in *tract. de citationibus, art. 17. num. 36.* dicit, quod secundum Doctores casus ibi excepti non extendantur ad similes. Et tandem Faber *§. fin. Instit. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris, num. 2.* dicit, quod de iure Canonico omnes gaudeant immunitate Ecclesiæ, exceptis casibus in dicto cap. inter alia, positis; idemque docent Gutierrez in *pract. qq. lib. 3. quest. 4. num. 12. & 13.* Farinac. in *append. de immunit. cap. 22. n. 353.* Castrus Palasus *tom. 2. tract. 11. d. ff. vnic. punct. 10. num. 4.* Chartarius *decis. criminal. 9. num. 14. & 15.* & alij mox infra citandi, contra Gambacurtam *lib. 5. cap. 18.* Portellum in *dubia. Regular. verb. Ecclesiæ immunitas, num. 15.* Cutellum in *leg. Martini Regis, cap. 17. num. 5. & de immunit. Eccles. quest. 2. & 21. lib. 1.* Sarpum de *iure Asylorum, cap. 5. fol. 55.* & quosdam alios. Et ratio est, quia dictum cap. inter alia, prius dicit, quantumcunque grauia delicta perpetraverint, & postea in particulari subdit quasdam exceptiones, scilicet, nisi publicus latro fuerit, vel nocturnus depopulator agrorum, &c. ergo non possumus ad alia delicta æquè grauia illas exceptiones extendere, quia sic non esset exceptio, sed regulæ destructio: cum ergo ius commune constituat vniuersalem regulam, & postea subdat quasdam particulares exceptiones, consequens est, quod confirmet regulam quoad omnia delicta non excepta; iuxta illud: *Exceptio firmat regulam in contrarium quoad casus non exceptos, ex l. nam quod liquide, §. fin. de procurat. legit. & ex l. quasitum, §. denique, ff. de fund. instruat. & ex cap. domus, 32. quest. 7. & tradit Bartol. in d. ff. leg. quasitum, Roman. singular. 337. num. 8.* Surdus *consil. 430. num. 7. lib. 3.* Gratian. *discept. forens. cap. 598.* Gratus *respons. 155. num. 6. lib. 2.* Giurba *consil. 110. num. 18.* & determinauit Rota Romana coram Ludouiso *decis. 259. num. 4.* Vnde recedere non possumus à regula generali posita in dict. c. inter alia, quia à regula generali recedendum non est, ubi exceptio non ponitur, vt patet ex l. prauaricationis, ff. de prauaricat. & docuit Rota Romana penes Farinacium, *part. 4. decis. 688. num. 3.* & Caputaquens, *part. 2. decis. 367. num. 2. & 3.* & idem rectè dixit Bartol. in l. in fraudem, §. bonorum, ff. de testam. militari, & Monaldus *consil. 96. num. 3. vol. 2.* quod exceptio, quæ à lege non fit, neque ab homine fieri debeat. Cum igitur ius commune constituat regulam generalem (scilicet, quod rei pro quibuscumque delictis, quantumvis grauib, gaudere debeant immunitate Ecclesiæ) & postea excipiat quosdam casus, sequitur necessariò, quod in casibus non exceptis regulæ generali standum sit, quia qui habet regulam pro se, fundatam habet suam intentionem in casibus non exceptis, ex glos. in c. 1. de regul. iuris in 6. circa fin. & ex gl. in l. omnis definitio, ff. eodem.

Secundò probatur, quia in Constitutione Gregorij XIV. (in qua omnia ad vnam formam rediguntur) expresse excipiuntur casus in præcedentibus recensiti, & nullus alius præter illos excipitur: ergo nullus alius præter illos manet ab immunitate exclusus. Consequenter probatur, quia exceptio firmat contrarium in

Thom. Delbene, de Immunit. Eccl. Pars II.

casibus non exceptis, seu non expressis, l. nam quod liquide, §. fin. ff. de pen. legat. & c. domus, 32. q. 7.

Adde, quod excipiens Pontifex prædictos casus, apponit particulam taxatiuam tantum, quæ de sui natura impedit extensionem in non exceptis, seu non expressis, l. si cum exceptione, §. quod si homo, ff. quod metus causa, l. properandum, §. 1. Cod. de iudiciis, & §. 1. in fin. Instit. de stipula. seruor. Et quando adiecta est rationi affirmatiuæ, vt in dicta Constitutione, affirmat illud, quod ponit, & negat, ac excludit omne aliud, quod est extra modum, & formam eius quod ponitur, ex l. Iulianus, & l. non tantum, ff. de pret. heredit. & ex l. qui aliena, §. libertos, ff. de negot. gest. & obseruant Surdus *decis. 192. num. 10.* Viuius *decis. 380. num. 11. lib. 2.* Franchus *decis. 123. num. 4.* & Seraphinus *decis. 257. num. 2.* Vide etiam Decium *lib. 1. consil. 54. num. 1.* Suar. de legib. *lib. 8. cap. 19. num. 6.* & de relig. *lib. 3. cap. 11. num. 5.* Ambrosium de immunit. *cap. 1. num. 14.* Farinacium *consil. 76. num. 13.* & in *append. cap. 25. num. 353.* Peregrinum *cap. 6. num. 24.* & Dian. *part. 4. tract. 1. resol. 45.* Et quod dixi eo magis verum est, quia Gregor. XIV. in fine hæc verba subdit: *Quæ omnia, & singula, ac illorum tenores pro expressis habentes, quatenus præmissis in aliquo aduersentur, aut plures, quam sapius expressos casus continent, auctoritate, & tenore præmissis omnino uellimus, & obrogamus, & ad terminos præsentis Constitutionis quoad superioris rescripta dumtaxat reducimus.* Et nolumus quidquam de cætero suffragari, ex qualibet alia aucte sedis indulgentia generali, vel speciali, per quæ præsentibus non expressis, vel ad verbum non insertis, effectus earum quomodolibet valeat impediri.

Adde secundò, quod talis exceptio fit per modum formæ (vt constat ex illis verbis: *Ad vnam tantum formam reducimus.*) At quod formæ nihil addi, vel minui possit, sed seruari illa debeat ad vnguem, certum est ex l. 1. §. opus nouum, ff. de non oper. nunci. & docent Baldus in l. quoties, C. de suis, & legitim. Roland. *consil. 30. n. 3.* & *consil. 72. n. 60.* & 68. lib. 3. & Paris. *consil. 19. n. 188. lib. 2.*

Adde tertio, quod in dicta Constitutione apponitur clausula, *sublata eis, & eorum cuilibet, &c.* quæ clausula refecat, & tollit omnem prorsus interpretationem, & extensionem ad casus non expressos, vt notat Decius *consil. 61. num. 2. lib. 1.* Puteus *decis. 50. num. 5. lib. 1.* Aymon. *consil. 201. num. 43.* Farinac. *consil. 76. n. 14.* & in *appendice de immunit. Eccles. c. 22. n. 353.* Gutierrez *lib. 3. pract. cap. 4. n. 12. & 13.* Leo in thesauro fori Eccles. c. 13. num. 23. Suar. de relig. *lib. 3. cap. 11. num. 5.* Germonius de sacror. immunit. *lib. 1. cap. 13. num. 56.* Ambrosius *cap. 1. ad fin.* & Peregrin. de immunit. *cap. 16. num. 44.* contra Decianum *lib. 6. cap. 28. num. 20.* & alios.

Adde quarto, quod S. Congregatio immunitatis 10. Martij 1631. apud Barbosam in *Collect. in Bullar. verb. immunitas*, declarauit, quod immunitate Ecclesiæ gaudeat, qui furatur in Ecclesia. Et S. Congregatio Episcoporum 16. Nouembris 1618. apud eundem Barbosam de iure Eccles. *lib. 1. cap. 3.* declarauit, quod immunitate Ecclesiæ etiam gaudeat, qui infert sfigia in faciem alicuius in Ecclesia.

Atque ita (quamvis contrarium dicant Gambacurta, Portellus, Cutellus, & Sarpus in locis supra citatis, & Decianus, ac Layman in locis infra citandis) præter octodecim Doctores (quos citat, & sequitur Diana *part. 1. tract. 1. resol. 1.*) docent etiam Sanchez in *opus. tom. 2. lib. 6. c. 1. dub. 10. n. 2.* Eliseus Danza in *pugna Doctorum tom. 2. tit. de immunit. Eccles. c. 7. n. 15.* Gutierrez in *pract. qq. lib. 3. quest. 1. num. 3. & quest. 4. num. 12.* Germonius de sacror. immunit. *lib. 3. c. 16. n. 53.* Azevedus *lib. 1. tit. 2. leg. 3. n. 18.* Marcellus Vulpe in *prax. fori Eccles. c. 3. n. 3.* Maranta in *controu. iur. part. 2. respons. 36. n. 29.* Ambrosius de immunit. c. 1. n. 5. & 6. Farinac. in *append. de immunit. cap. 22. n. 355.* Castrus Palasus *tom. 2. tract. 11. diff. vnic. punct. 10. num. 6.* Chartarius *decis. criminal. 46. num. 3. & 4.*

G

Lezana

Lezana verb. Immunitas Ecclesiarum, num. 11. Sperellus decis. 22. num. 8. Peregrin. de immunitat. cap. 6. num. 23. & 44. Locatellus in Breuiar. de torura, inspect. 5. num. 159. Antonius de Marinis in quotidian. res. sol. cap. 170. num. 10. Ciarlinius in controuers. forens. cap. 4. num. 34. Bonacina tom. 2. disput. 3. quest. 7. punct. 3. num. 1. & Nouarius in Summa Bullar. tit. de immunitat. Eccles. num. 3. & 55. Quod præsertim verum est ex vi Constitutionis Gregorij XIV. quæ vt dicebamus, corrigi ius commune, & prouinciale, Doctorem interpretationes, & à paritate rationis ampliaciones, consuetudines, & priuilegia in contrarium, & omnia ad vnam formam redigit. Vide supra dubit. 7. & 8.

SECTION II.

Difficultas prima, eiusque solutio?

SUMMARIUM.

- 1 Immunitas ex authent. de mandat. Princip. concedenda non est Homicidis, Adulteris, & Virginum Rap. oribus.
  - 2 Authentica prædicta Iure canonico correctæ est.
  - 3 Si liber quantumcumque grauius maleficia perpetraverit, non est violenter ab Ecclesia extrahendus: & paulo post, nisi publicus latro fuerit, vel depopulator agrorum.
  - 4 Virginum Raptores in sententia Clari priuantur immunitate, quia tale crimen est enorme. Sed ratio non conuincit.
  - 5 In materia immunitatis potius standum est Iuri Canonico, quam Iuri Ciuili.
  - 6 Virginum Raptores, si consuetudine legitime introducti id seruetur, nec gaudent immunitate, in aliquibus locis.
  - 7 Consuetudine introductum est aliquibus in locis, quod fures etiam simplices ad Ecclesiam confugientes à seculari Iudice extrahi inde possint, cum hoc crimen propter eius frequentiam Reipublice perniciosum sit.
- O** blicies primò, in Authent. de mandatis Principum, cap. 11. expressè habetur, quod nec homicidis, neque adulteris, neque virginum raptoribus, &c. immunitas concedenda sit: ergo.
- 2 Respondetur, concedo antecedens: at nego consequentiam, quia talis Authentica iure Canonico correctæ est, vt constat cap. de raptoribus, 36. quest. 1. & ex citat. cap. inter alia, de immunitate Ecclesie, vbi dicitur: Si liber quantumcumque grauius maleficia perpetraverit, non est violenter ab Ecclesia extrahendus. Et paulo post: Et hoc verum est, nisi publicus latro fuerit, vel nocturnus depopulator agrorum, &c. quæ exceptio firmat regulam in contrarium, vt supra dicebamus, & docent Abbas citat. cap. inter, num. 14. Angel. verb. Immunitas, §. 17. Sylu. 3. quest. 2. Suarez cit. cap. 11. num. 11. Ioan. Faber Institut. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris, §. sed & hoc tempore (vbi dicit esse communem) & Clarum §. fin. quest. 3. num. 10. quamvis de Virginum raptoribus contrarium sentiat ibid. num. 8. ex eo, quod tale crimen enorme sit: quæ ratio non conuincit, quia apertè obstat iuris Canonici Constitutio in cit. cap. inter alia, cui in hac materia potius standum est, quam iuri Ciuili, sicuti supra dubit. 5. ex communi dicebamus, & fateatur etiam ipse Couar. n. m. 3. Quapropter id defendi non potest, nisi forsan consuetudine alicubi scientibus, & tacite consentientibus Ecclesie Prælati, introductum sit, sicuti consuetudine introductum est (ait idem Couar. num. 13. in fin. & Martha de

iurisd. part. 2. cap. 51. num. 13.) quod fures, etiam simplices, ad Ecclesiam confugientes, à seculari Iudice extrahi inde possint, cum hoc crimen propter eius frequentiam, Reipublice valde perniciosum existat, quamvis fateantur, quod in Gallia gaudeant immunitate, sicuti & gaudent in regno Neapolis, & aliis multis locis. Vide quæ dicentur infra sect. 5. & seqq. & quæ dicebantur supra dub. 25.

SECTION III.

Difficultas secunda, eiusque solutio.

SUMMARIUM.

- 1 Videntur nonnulla criminales ex identitate rationis gaudere non debere immunitate, vt raptus, adulterij, sodomia, incendi, sacrilegij, & similibus tendentium in præiudicium Reipublice.
- 2 Lex pœnalis extendi potest ad alios similes casus, præsertim quando in dispositione legis ratio scripta est, quia tunc non dicitur extendi, sed comprehendere sub expresso.
- 3 Ne immunitas in Dei iniuriam cedat dicendum est, quod in supradictis causis criminalibus ex identitate, vel maiori rationis locum non habeant.
- 4 Quod Lex pœnalis extendi possit ad casus similes & maiores ex identitate, vel maiori rationis, non procedit quando agitur de præiudicio causæ fauorabilis.
- 5 Item si liceret extensio ultra casus exceptos, nihil stabile, & firmum constitueretur.
- 6 Confessarius sollicitans in confessione Puerum ante Bullam Gregorij XV. non erat denunciandus, quia præcedentes aliorum Pontificum Bullæ erant contra sollicitantem feminas.
- 7 Clericus abutens femina, vel committens bestialitatem non incurrit pœnam Bullæ Pij V. lata contra Clericos sodomiam exercentes, cum talis actus non sit propriè sodomiticus.
- 8 Clericus sodomiam patiens probabiliter non incurrit dictas pœnas latas à Pio V. quia non est propriè sodomita, sed mollis.
- 9 Molles dupliciter dicuntur, vel quia patientes sunt cum aliis, vel quia peragunt in se pollutionem voluntariam.
- 10 Grauius est peccatum Agentis quam Patientis, & in foro exteriori maior pœna imponitur agenti, quam patienti.
- 11 Reservatio casus sodomia in sententia Graff. extenditur tantum ad agentem, & non ad patientem.
- 12 In re latius quidquid disponitur de vno, dispositum censetur de altero.
- 13 Femina secularis nubens Religioso professio non incurrit excommunicationem latam contra Moniales professas nubescentes cuiusque, & contra docentes illas in uxores, & contra professos matrimonium inuentas.
- 14 Cogens mares Religionem ingredi non incurrit excommunicationem Tridentini contra cogentem feminas monasteria ingredi.
- 15 Religiosus ministrans Baptismum, & pœnitentiam sine licentia Parochi non incurrit pœnas Clementinae primæ de priuilegiis.
- 16 Pœna Religiosi fraudantis decimas Ecclesie non extenditur ad Clericum secularem.
- 17 Excommunicatio contra ingredientem Monasteria monialium prætextu licentiarum non extenditur ad ingredientem sine prætextu illarum.

18 Pœna

- 18 *Pœna lata contra delegatum Papa non extenditur contra delegatum Ordinarij.*
- 19 *Lex imponens pœnam priuationis vocis non extenditur ad priuationem vocis passiuam, præsertim cum vox passiuam non sit propriè vox.*
- 20 *Prohibitio cominendi, nutriendi Iudeos, &que famulantium non extenditur ad idem exercentes cum Saracenis, & Paganis.*
- 21 *Pœna lata contra deferentem arma, & instrumenta bellica ad Hostes nominis Christiani, non extenditur ad deferentem illa ad Hæreticos.*
- 22 *Idem in casu, de quo agitur, non dari extensionem ex identitate vel maiori rationis, docent multi Auctores.*
- 23 *Ecclesia nemini dat occasionem delinquendi concedendo immunitatem ex misericordia, sed delinquentes eam per se accipiunt.*
- 24 *S. Ioannes Chrysostomus defensor immunitatis contra Honorium, & Arcadium Imperatores, qui Euiropium ab Ecclesia extrahere volebant.*

Obiicies secundò excipi saltem, præter causas supradictas in præcedentibus dubitationibus, aliquas alias causas criminales, ex identitate, vel maiori rationis, vt raptus, adulterij, sodomie, incendiij, sacrilegij, & similibus, quæ tendunt in præiudicium Reipublice: ergo, &c. Antecedens probatur, quia (vt probat Decian. tract. crimin. lib. 6. c. 28. num. 20.) lex, etiam pœnalis, extendi potest ad alios similes casus, præsertim quando in dispositione legis ratio scripta est; quia tunc non dicitur lex pœnalis extendi, sed comprehendi, seu intelligi sub expresso, *l. nominis, & rei, ff. de verbor. significat.* Neque illa est extensio, sed intellectio legis, & declaratio illius, vt tradunt Baldus in *l. quancis, circa princip. Cod. de fideicommiss.* Calderin. *consil. 1. tit. vt lite pendente, & consil. 1. tit. de Regularibus.* Oldrad. *consil. 185. in fin. & complures alij, quos referam infra dubit. 37. num. 3. & seqq.*

Confirmatur, quia alioquin daretur improbis occasio liberius viuendi, & grauius crimina perpetrandi: quapropter ne Ecclesie immunitas (quæ in honorem Dei introducta est) in eius iniuriam cedat, dicendum est, quod in supradictis causis criminalibus ex identitate, vel maiori rationis locum non habent.

Respondetur, nego antecedens: & ad probationem eius respondeo, quod (quidquid dicendum sit in aliis casibus) in casu nostro non est facienda extensio ex identitate, vel maiori rationis; quia in cap. *inter alia, de immunitate* dicitur, quod Reus non extrahatur ab Ecclesia, quantumcunque grauius delicta perpetraverit, nisi in casibus ibi expressis. Vnde Abbas ibi, num. 17. ait, decisionem illius capituli extendendam non esse ad alios casus: quod etiam docent Gomez tom. 3. *variar. cap. 10. num. 2.* Bosius *tit. de capta, num. 23.* & alij complures Doctores, vt supra dicebam; tum quia extensio in casu nostro præiudicaret causæ fauorabili immunitatis Ecclesiasticæ.

At licet ex identitate, vel maiori rationis Constitutio pœnalis extendi possit ad casus similes, vel maiores, id tamen (vt ex Alexandro, & Romano rectè docet Farinacius in *append. de immunitat. cap. 21. num. 355.* & nos dicemus *infra citat. dubit. 37.*) non procedit, quando agitur de præiudicio causæ fauorabilis, prout est in casu nostro immunitas Ecclesiastica. Tum quia si vltra casus exceptos liceret alios ob identitatem, vel maiori rationis excipere, per regulam assignatam in cap. *inter alia*, & in Constitutione Gregorij XIV. omnia reducens ad vnicam formam, nihil firmiter, & stabile constitueretur. Vide quæ dicebantur *supra dubit. 7. & 8.*

Th. Delbene de Immunit. Eccl. Pars II.

Adde, quod (vt tradunt Gl. in cap. in pœnis, de regul. iuris in 6. c. pœnis, de pœnitent. dist. 1. & l. interpretatorem, ff. de pœnis, Ioan. Andreas in reg. odia, de regulis iuris, Caetan. 2. 2. *quest. 7. art. 4. ad 2.* Ledesma in 2. 2. *quest. 3. art. 4.* Suarez *disp. 4. sect. 7.* Larrea *decis. Granatensis, tom. 2. decis. 78. num. 16. & decis. 95. num. 7.* Salas *de legib. tract. 1. 4. disp. 21. sect. 13. num. 29. in fin.* Villagut. in tract. *de extensione legum*, Rubr. *de extens. legis pœnalis respectu mere pœne, per totam*, Sanchez *de matrim. lib. 10. disp. 4. num. 3.* Henriquez *lib. 7. cap. 30. num. 4.* & in gl. *lit. C.* Castus *de leg. lib. 6. cap. 3. num. 5. & cap. 4. num. 2.* Portell. in addit. *ad dubia Regul. verb. Lex, numero 13.* Ioan. Valerius *verb. Lex, differ. 5. num. 2.* Bonac. *de legib. disput. 1. quest. 1. punct. 8. num. 23.* Cutellus *de immunit. Eccles. lib. 1. quest. 41. num. 11.* Maccarat. *resol. 34. num. 11. & 32. lib. 3.* Gitonda *de priuileg. num. 563.* Barbosa *verb. Pœna, num. 7. & 9.* Gutierrez *can. 99. lib. 1. cap. 4. num. 30. & seqq. & Diana 1. part. tract. 10. resol. 26.* & clarè habetur ex Authent. *de non eligend. 2. nubentes, §. in autem, ex l. fœctum cuiusque, §. in pœnalibus, ff. de regul. iuris, & ex cap. in pœnis, de regulis iuris in 6. lex pœnalis, & eius pœne, utpote odiosæ, locum non habent, nisi in casibus expressis, ita vt non possit fieri extensio ex vno ad aliud, nec de casu ad casum, nec de persona ad personam, etiam ex identitate rationis. Vnde verbi gratia Confessarius sollicitans in confessione puerum ante Bullam Gregorij XV. non erat denunciandus, quia præcedentes aliorum Pontificum Bullæ erant contra sollicitantem fœminas. Diana *loco supra cit.**

Item clericus abutens fœmina, vel committens bestialitatem non incurrit pœnas Pij V. latas contra clericos sodomiam exercentes, præsertim cum talis actus non sit propriè actus sodomie. Bañez 2. 2. *dist. 64. art. 4.* Garcia *de benefic. tom. 2. cap. 10. part. 2. §. 2. num. 205.* & Barbosa in *collectan. tom. 2. l. 5. tit. 31. cap. 4. num. 10.* Quas pœnas probabiliter neque incurrit etiam clericus sodomiam patiens, præsertim quia talis non est propriè sodomita, sed mollis, iuxta illud Pauli 1. *ad Cor. 6. Neque adulteri, neque molles, neque masculorum concubitores Regnum Dei possidebunt.* Sicuti Gl. ibi, S. Th. 1. 2. *quest. 138. art. 1. ad 1.* exponunt, & Caetan. *verb. Molles, in fin.* vbi ait, quod molles dupliciter dicantur, vel quia patientes sunt cum aliis, vel quia peragunt in se pollutionem voluntariam, tum quia (vt notauit S. Antonin. *part. 3. tit. 17. cap. 17. §. 4.*) grauius est peccatum agentis, quàm patientis: quapropter in foro exteriori maior pœna imponitur agenti, quàm patienti: & Graff. in *pract. cas. resol. lib. 1. cap. 11. num. 7. & 26.* docet, quod reservatio casus sodomie extendatur tantum ad agentem, & non ad patientem. Quamvis contrarium ex communi sententia Doctorum (vt fatear) sentiant Riccius in *prax. tom. 3. resol. 57. num. 7.* Flotonus *de casib. reserv. part. 2. cas. 7. §. 1. num. 6.* Coriolan. *part. 2. cas. 9. §. 1. num. 30.* Bonac. *de matrim. quest. 4. punct. 11.* & Finellius *de casib. reserv. cas. 9.* ex eo, quod simus in reatiuis, in quibus quidquid disponitur in vno, dispositum censetur in altero.

Item fœmina sæcularis nubens Religioso professio non incurrit excommunicationem in Clement. *unic. de consanguin. & affin.* latam contra moniales professas nubentes enicumque, & contra ducentes illas in vxores, & contra professos matrimonium ineuntes. Caetan. *verb. Excommunicatio, cap. 74.* S. Antonin. *part. 3. tit. 24. cap. 34.* & Sanchez *de matrim. lib. 7. disp. 48. num. 2.*

Item cogens mares Religionem ingredi, non incurrit excommunicationem. Tridentin. *sess. 25. de Regularibus, cap. 8. contra cogentem fœminas monasteria ingredi.* Sanchez *lib. 4. moral. cap. 4. num. 3.* cum Bañez, & Suarez.

Item Religiosus ministrans Baptismum, & pœnitentiam

tentiam sine licentia Parochi, non incurrit penas Clement. 1. de privilegiis, latus contra Religiosum ministrantem Matrimonium, Eucharistiam, vel Extremam-Vinctionem, Gl. & Abb. in cit. Clement. 1. & Tolo. decis. 121.

Item Constitutio, qua punitur Religiosus fraudans decimas Ecclesiæ, non extenditur ad clericum sæcularem idem facientem, Gl. in Clem. 1. de decimis.

Item Excommunicatio Gregorij XIII. contra ingredientem Monasteria Monialium prætextu licentiarum, non extenditur ad ingredientem sine prætextu illarum. Suarez de cens. disp. 22. sect. 9. num. 11.

18 Item pœna in cap. statuum, § insuper, de rescriptis, lata contra Delegatum Papæ, non extenditur ad Delegatum Ordinarij. Gl. in cit. cap. vers. Moderatas, in fin.

19 Item lex imponens pœnam priuationis vocis, non extenditur ad priuationem vocis passiuæ; præsertim cum vox passiuæ non sit propriè vox. Garf. de benefic. part. 3. cap. 4. num. 15. & Castr. Palaus, tomo 2. tractat. 13. disp. 6. punct. 6. num. 15. quamvis contrarium probabiliter sentiant Less. lib. 2. c. 34. dubit. 29. num. 105.

20 Item cap. ad hac, de Indeis, in quo prohibetur Christianis famulari, conuiuari, nutrire Iudæos, &c. non extenditur, si id exerceant cum Saracenis, & Paganis, præsertim cum Iudæi sint acerbiores in Christum; & leges, quando volunt Saracenos, & Paganos amplecti, id expriment. Hurtad. in 2. 2. disp. 76. sect. 3. num. 81. cum Sanchez. Quamvis contrarium sentiat Suarez de fide, disp. 18. sect. 6. num. 10.

21 Item pœna lata contra deferentem arma, & instrumenta bellica ad hostes nominis Christiani, non extenditur ad deferentem illa ad hæreticos; præsertim cum hi non odio habeant, sed glorientur nomine Christi. Mendoza in 2. 2. disp. 76. sect. 3. § 83. Quamvis contrarium sentiat Lorca in 2. 2. disp. 84. sect. 7. § 125. & sic de aliis, &c.

22 Quapropter in præsentī casu nostro, quod non detur extensio ex identitate, vel maioriāte rationis, docent Gutier. pract. qq. lib. 3. cap. 4. num. 12. & 17. Franc. Leo in Thesaur. fori Ecclesiæ, cap. 13. rubr. de immunit. Eccles. num. 27. & seqq. Anast. Germon. de sacror. immunit. lib. 3. cap. 13. num. 56. Ambrosin. de immunit. Eccles. cap. 1. n. 13. & seqq. Farinac. in append. de immunitat. cap. vlt. num. 353. Genuen. in prax. c. 22. n. 8. Suarez lib. 1. cap. 11. n. 15. & 17. & alij Doctores innumeri supra citati contra Decianum loco supra cit. Sarpum de iure Asylorum, c. 5. fol. 51. Cutellium in leg. Marini Regis, cap. 17. num. 5. & de immunit. Eccles. lib. 1. quæst. 2. & 21. & 32. Layman lib. 4. tract. 9. cap. 9. num. 2. & seqq. & alios infra citandos.

23 Ad confirmationem respondetur ex dictis, quod id sit totum per accidens, & non sit occasio data, sed accepta. Quod inde etiam probatur, quia alioquin in nullo delicto locum habere deberet immunitas Ecclesiæ, quod dicendum non est, præsertim, quia apud Gentes (vbi testatur Tacitus lib. 3. Annalium) capitalium criminum Rei in Asylō tuti erant. Et ad statum Belij (vt notat S. Antoninus lib. 1. histor. titul. 1. c. 3. § 7.) Rei quorumcunque criminum impunitatem inueniebant. Vide Gutierrez pract. qq. lib. 3. quæst. 3. num. 9. vbi satis ad rem adducit auctoritatem S. Chrysostomi defendentis Eutropium scilicet tyrannum, deprædatorem, & Christianorum persecutorem, qui ob manifestas eius rapinas ab Honorio, & Arcadio Imperatoribus ad mortem damnatus, ad Ecclesiam confugerat, & ne ab Ecclesia extraheretur, acriter contendit. Vide etiam quæ dicebantur supra dubit. 9. sect. 15.

24 16. & 17.

SECTIO IV.

Difficultas tertia, eiusque solutio?

SVMMARIVM.

- 1 Nauarrus qui scripsit Romæ solam pro delictis leuioribus Reos gaudere immunitate arguitur, & excusatur simul a Farinacio.
- 2 Stylus, qui seruatur in Vrbe circa immunitatem, dato, quod solam leuibus delictis Rei ea non priuentur, non potest amplecti à Principibus laicis, & cur.

Omnibus tertiō cum Sargo, in Vrbe solū pro delictis leuioribus Reos gaudere immunitate Ecclesiæ, sicuti testantur Nauarrus, & Farinacius: ergo.

Respondetur, nego antecedens, quapropter Farinacius in append. de immunitat. cap. 2. num. 17. vbi se retractat, & sic inuehitur contra Nauarrum: Et in Vrbe, quod Ecclesiastica immunitas non habeat locum aduersus Indices sæculares Pontificis, testatus fuit Nauarrus in Man. cap. 25. num. 16. Quod idem testatus fui & ego in quæst. 26. num. 24. quam testificationem typis mandauī, fidem Nauarrus secutus, & longè prius, quam Officialis in Vrbe fuisset, sed postquam Locumtenentis criminalis Sanctissimi D. N. & successiue Procuratoris Fiscalis generalis officiis functus fui, hanc corruptellam in Vrbe non vigere comperi, quia Reos ad Ecclesiam propter graviora delicta confugientes, officiales non extrahunt, nisi de licentia Pontificis: & ita ego sapius expertus sum, & praticauī. Nec mirum est, quod Nauarrus in hoc hallucinatus fuerit, quia huiusmodi licentia per Summum Pontificem oretenus Officialibus conceduntur. Sic ille.

Vnde corruit, quod ibidem subdit Sarpus, scilicet quod sicut ratione boni regiminis Pontifex in Vrbe non obseruat iura circa immunitatem Ecclesiæ, sic etiam concedere Principibus laicis dicendus sit.

Adde, quod, dato, & non concesso, quod Pontifex in Vrbe dictam immunitatem obseruet solū quoad delicta leuiora, & non quoad alia, non tamen hinc sequitur, quod idem efficere possint Princeps laici, quia speciali ratione id Pontifex potest, propter præsentiam ipsius, qui legem tulit, qui propterea secundum contingentiam, & diuersitatem casuum potest oretenus prouidere, & sic concedere, vel non concedere immunitatem, iuxta leg. præsent. C. de his, qui ad Eccles. confug. vbi Imperator, facta generali prohibitione, quod nullus ex Ecclesia extrahi possit, declarat, hanc prohibitionem (quamvis defectu iurisdictionis nulla fuerit,) vbique seruandam, præterquam Constantinopoli, vbi ipse regebat.

SECTIO V.

Difficultas quarta, eiusque solutio.

SVMMARIVM.

- 1 Concilium Tridentinum de facto sustulit omnes consuetudines immunitatē Ecclesiastica derogantes.
- 2 In Bulla confirmationis Concilij adest clausula Decreti irritantis, quæ omnem consuetudinem præteritam, & futuram sustulit.
- 3 Item clausula (sublata) in constitutione Gregoriana adimit facultatem aliter interpretandi, quam ibi sit expressum.

4. Contra

- 4 Contra decretum irritans non potest allegari contrarius usus.
- 5 De natura forma, ad quam unicam est reducta constitutio Gregoriana, est et ad unquam seruetur.
- 6 Consuetudo immunitatem Ecclesiasticam derogans est corruptela.
- 7 Nomine facultatis iudicandi venit statutum, lex & consuetudo.
- 8 Pontifex motus fuit ad edendam suam Constitutionem de immunitate ob privilegia, & indulta Principibus secularibus, siue verè, siue ex præensione concessa.
- 9 Testantes de consuetudine legitime introducta in Regnis Portugaliæ, & Hispaniarum contra Ecclesiasticam immunitatem, videant ne propter Principum gratiam, Dei gratiam amittant.
- 10 Alleganti consuetudinem Immunitati contrariam credendum non est, nisi probet.
- 11 Factum in dubio non præsumitur, nisi demonstretur.

Obiicies quartò, excipi præter causas supradictas in præcedentibus dubitationibus, aliquas alias causas criminales, ex consuetudine sic legitime introducta, & præscripta: ergo, &c. Antecedens probatur; quia Constitutio Gregorij XIV. non videtur tollere consuetudines, sed solum privilegia, & indulta Principibus concessa. Et dato, quod sustulerit consuetudines, non est, cur iterum non potuerit legitime introduci, & præscribi consuetudo aliqua in oppositum, præcipue videntibus, & tacentibus Prælati, sicut quod de facto introducta, & præscripta sit consuetudo extrahendi complures delinquentes è locis sacris per Iudices sæculares, affirmant Clarus in præf. §. fin. quæst. 30. vers. scias autem, Oldradus consil. 54. num. 2. Petrus Gregor. syntag. iuris lib. 33. cap. 22. num. 2. Suarez lib. 3. cap. 33. Layman lib. 4. tract. 9. cap. 3. num. 6. & alij apud Farinacium de carc. quæst. 18. num. 73. & in append. de immunit. cap. 2. num. 16. apud Bossum tit. de captura, num. 3. & Ambrosinum de immunit. Eccles. cap. 14.

Respondetur, nego antecedens; & ad probationem respondeo negando etiam primam partem illius, quia Concilium Tridentinum de facto sustulit omnes consuetudines immunitati Ecclesiasticæ derogantes, quatenus in sess. 25. cap. 20. de reformat. renouauit obseruantiam immunitatis secundum canones, concilia generalia, & summorum Pontificum constitutiones: quod Concilium postea confirmatum fuit per Bullam Pij IV. in qua adest clausula decreti irritantis, quæ tollere videtur omnem consuetudinem præteritam, & futuram, vt mox infra dicitur. Sustulit etiam eandem Constitutio Gregorij XIV. si non expresse, saltem per verba æquivalentia, quia ibi adest clausula, subla. a, &c. qua tollitur omnis facultas aliter iudicandi, vel interpretandi, iuxta c. si eo tempore, de elect. in 6. tum quia adest ibi decretum irritans, contra quod non potest allegari contrarius usus, vt ex Cassad. Puteo, & & aliis docet Farinacius in append. de immunit. cap. 2. num. 15. tum quia dicta Constitutio edita fuit, vt ad vnā formam omnia reducerentur, de cuius natura est, vt ad vnguem seruetur: tum quia consuetudo immunitatem Ecclesiasticam derogans, corruptela à Pontifice vocatur: tum quia expresse derogatur quilibet facultas (quomodocumque emanauerit à Sede Apostolica) contrarium iudicandi, sub qua tam statutum, quam lex & consuetudo comprehenditur; sicuti rectè docent Ambrosinus de immunit. Eccles. cap. 14. Marius Ital. de immunit. lib. 1. cap. 6. in princ. & Bonac. disp. 3. quæst. 7. de immunit. punct. 6. num. 4. Vide quæ dicebantur supra dub. 7. & 8.

Neque obstat, quod Pontifex motus fuerit ad talem Constitutionem edendam ob privilegia, & indulta Thom. Delbene, de Immunit. Eccl. Pars II.

dulta Principibus secularibus, siue verè, siue præsensuè concessa; quia esto ex tali capite motus fuerit, simul etiam in illa Pontifex voluit consuetudines contrarias, & ius, siue commune, siue prouinciale, & Doctorum interpretationes derogare, & formam generalem vbique seruandam in materia immunitatis constituere, vt constat ex illis verbis: Sublata qualibet differentia, ad vnā formam tantum reduci-mus, &c.

Secunda pars probationis (quod scilicet iterum post Concilium Tridentinum, & Constitutionem Gregorij XIV. consuetudo contraria legitime introduci, & præscribi potuerit) transeat, de qua dixi supra dub. 6. & seqq.

Tertiam partem (quod scilicet de facto legitime fuerit introducta, & præscripta, vt aliqui testantur de Portugalia, de Hispania, & de quibusdam aliis locis) videant ipsi, qui id affirmant, ne forte propter Principum gratiam, Dei gratiam amittant. Nam cæterum, si ita est, non audeo illam damnare, illud tamen addo, quod alleganti consuetudinem immunitati contrariam, credendum non sit, nisi probet, argum. in bello, §. facta, ff. de capitulis, & postlimin. reuerf. & docent Surdus lib. 3. consil. 354. num. 2. Menoch. consil. 37. num. 92. Farinac. in append. de immunit. cap. 2. num. 18. & Bonac. disp. 3. quæst. punct. 6. num. 4. & merito, tum quia est quid facti, factum autem in dubio non præsumitur, nisi demonstretur, cit. in bello, & l. 2. de probat. tum quia est quammaximè odiosa. Vide, quæ dicebantur supra cu. dub. 67. & 68. & quæ dicuntur infra sect. 8. & dub. 41. sect. 2. num. 18. & seqq.

SECTIO VI.

An immunitate priuetur raptor Virginis, & adulter?

SVMMARIVM.

- 1 Raptor Virginis, & adulter propter rationes iam dictas non priuatur immunitate.
- 2 Raptus est rapina grauior quolibet alio latrocinio, non tamen excipitur cum latrocinio, quia non valet argumentum à maiori rationis.
- 3 Authentica de mandatis Principum, ubi denegatur Raptoribus Virginum, & Adulteris immunitas Ecclesiastica, fuit correctæ per ius canonicum.
- 4 Immunitas ad honorem, & reuerentiam rebus sacris exhibendam pertinet.
- 5 Honor, & cura rerum sacrarum spectat ad superiores Ecclesiasticos, non ad sæculares.
- 6 Consuetudo legitime introducta, & præscripta, præcipue videntibus, & tacentibus Prælati, enet contra immunitatem.
- 7 Actor credit non adesse huiusmodi consuetudinem immunitati contrariam.
- 8 Raptoribus virginum expresse immunitas conceditur in c. de raptoribus 36. q. 1.
- 9 Canon prædictus licet non sit Concilij Generalis, sed tantum Prouincialis, quia tamen ab Ecclesia receptum est, ab omnibus seruari debet.
- 10 Raptorem Virginis intelligi nomine publici latronis, non videtur proprium vocabuli.
- 11 Raptor Virginis dato quod sit publicus latro, non tamen priuatur immunitate, nam neque publicus latro ea priuatur, si non pluries in viis publicis cum armis, & violentia depredatus sit.

Respondetur negatiuè, propter rationes dictas. Et confirmatur, quia talibus in specie immunitas

nititas conceditur in cap. de raptoribus, 36. *quæst.* 1. Atque ita in terminis nostri casus docent, etiam de iure communi, Hostiensis, Archidiaconus, Bellamera, Abbas, & omnes Canonistæ, & Casuistæ, quos citat, & sequitur Peregrinus de immunit. Eccles. cap. 12. num. 14. Fagundes de præceptis Eccles. præc. 2. lib. 4. c. 4. num. 47. Layman lib. 4. tract. 9. cap. 2. num. 8. Tufchus verb. Ecclesia, concl. 11. num. 17. & segg. Suarez de relig. tom. 1. tract. 2. lib. 3. cap. 13. num. 3. Raphaël de la Torre tom. 2. in 2. 2. S. Thom. q. 99. art. 3. disp. 7. grad. 8. (quamvis hi duo Doctores contrariam sententiam etiam probabilem putent ex rationibus mox infra adducendis.) Azor 2. part. instit. Mor. lib. 9. cap. 9. Gutierrez præc. 99. ciuil. lib. 3. q. 5. Farinac. de carcerib. quæst. 28. num. 17. & in append. de immunit. cap. 6. num. 88. Anastas. Germon de sacror. immunit. lib. 3. cap. 16. num. 57. Mar. Ital. de immunit. Eccles. lib. 1. cap. 3. §. 2. num. 8. Bonac. disp. 3. q. 7. punct. 4. num. 4. Diana part. 1. tract. 1. resol. 31. Guazzinus tom. 1. defens. 1. cap. 37. num. 72. Perficus de offic. sacerdot. lib. 1. cap. 9. dub. 11. num. 113. Chartarius decis. crimin. 46. num. 84. Sperellus decis. 59. num. 32. Lezana verb. Immunitas, num. 16. & Ludouicus Correa in relect. de immunit. part. 4. num. 1. contra Angelum de maleficiis, verb. quod fama publica, num. 59. in princip. & ibi addentes, lit. B. Anton. de Burrio cap. inter alia, de immunit. Eccles. num. 18. Ancharanum in cit. cap. inter alia, de immunit. Eccles. Couat. 2. var. cap. 20. Boërium decis. 109. ad fin. Decianum tract. crim. lib. 6. cap. 28. num. 20. in fin. Sarpum cap. 5. fol. 49. de iure asytorum, & Ludouicum Correa in relect. ad cap. inter alia, de immunit. Eccles. part. 3. n. 16.

2 Obiicies. Raptus est rapina grauior quolibet alio latrocinio: ergo excipitur cum latrocinio.

Respondetur ex dictis, non valere in casu nostro argumentum à paritate, vel maioriore rationis.

3 Instabis, in cit. auct. de mandatis Principum, §. quæ autem, collat. 3. denegatur talibus delinquentibus immunitas: ergo.

Respondetur, concedo totum: at ius Civile correctum est à Canonico, cui in materia de immunitate Ecclesiastica standum est, sicuti supra dub. 5. dicebamus, & docent Chartarius, Guazzinus, Sperellus, & Ludouicus Correa in loc. supra cit. Item alij, quos refert, & sequitur Farinacius in append. de immunit. cap. 2. n. 27. & segg. & Villalob. in summa tom. 2. tract. 39. diff. 7. n. 15. Et ratio est clara, quia immunitas ad honorem, & reuerentiam rebus sacris exhibendam pertinet, ex leg. præsentis, C. de his, qui ad Eccles. confug. ibi: Ut honor Ecclesiarum conseruetur. Rerum sacrarum autem honor,

4 & cura ad Superiores Ecclesiasticos spectat, non ad seculares, ex cap. decernimus, de iudiciis: cap. sicut antiquitus 17. q. 4. & ex Gloss. ibi:

6 Virgibus. Ita habet consuetudo legitime introducta, & præscripta, præcipue videntibus, & tacentibus Prælati: ergo, &c.

7 Respondetur ex dictis, si sic est, transeat. At videant ipsi, qui id affirmant: nam credo, quod non sit. Quapropter Farinacius opinionem, quam tradiderat in tract. de carcerib. q. 28. n. 17. & segg. (nempe quod seruanda sit consuetudo) retractauit in append. de immunit. cit. cap. 6. n. 88. dicendo, quod nullo modo consuetudini standum sit.

Ceterum ad id, quod pro probabilitate contrariæ sententiæ adducit Raphaël de la Torre (quod scilicet iura priuantia immunitate Ecclesiæ raptorem Virginis non sint clara) patet ex dictis, cum in cap. inter alia, de immunit. & in Constitutione Gregorij XIV. raptor virginis clarè non excipiat: & in c. de raptoribus, 36.

8 9. expresse immunitate donetur, cuius canonis decretum, licet non sit Concilij generalis, sed Prouincialis; quia tamen ab Ecclesia receptum est, ab omnibus seruari debet.

Ad id verò, quod pro probabilitate eiusdem contrariæ sententiæ adducit Suarez (quod scilicet raptor virginis veniat nomine publici latronis) patet etiam ex dictis, præsertim cum id sit valde impropriare vocabulum in præiudicium immunitatis Ecclesiasticæ. Et dato, quod sit propriè publicus latro, tamen ad hoc, quod publicus latro immunitate priuetur, requiritur (ut supra in suo loco dicebam) quod non semel, sed pluries in viis publicis cum armis, & violentia depraedatus sit.

SECTIO VII.

An immunitate priuetur sodomita?

SUMMARIVM.

- 1 Sodomitæ, quamvis sodomia crimen grauissimum sit, non priuantur immunitate.
- 2 Sodomitæ crimen ex iure Casareo habet annexam poenam mortis.
- 3 Clericus exercens sodomiam, ex constitutione Pij V. Curia seculari traditur.
- 4 Auctores aliqui censent sodomitam non gaudere immunitate.
- 5 Auctor ob rationes iam dictas, & quod tale crimen nullibi sit exceptum, sentit sodomitam non priuari immunitate.
- 6 Non solum laicus sodomita, sed etiam Clericus non priuatur immunitate.
- 7 Amplia id procedere etiam si sodomia crimen commissum sit in Ecclesia.
- 8 Si in casu, quo sodomita confugerit ad Ecclesiam, consulatur Summus Pontifex, dauis est facultatem ut sodomita ab Ecclesia extrahatur.
- 9 Sodomitæ ut incidat in constitutionem Pij V. necesse est, ut de pluribus actibus sit infamatus, ponderato verbo (exercens) ibi appposito.
- 10 Decisio Casilli, quod in Curia Panormitana Archiepiscopali fuerit exclusus ab immunitate quidam Religiosus, qui in dormitorio sui Monasterij commiserat sodomiam, processit ex literis arbitrariis à Pontifice concessis, non de iure communi.

Respondetur, quod immunitate neque priuetur 1 sodomita (quamvis sodomia crimen grauissimum sit, ita ex iure Casareo poenam mortis annexam habeat, & quamvis ex Constitutione Pij V. clericus tale crimen exercens Curia seculari tradatur: 2 quapropter Correa in relect. ad cap. inter alia, de immunit. Eccles. part. 3. num. 40. q. 17. Rodriguez in 99. Regul. tom. 2. q. 51. art. 4. Auendañus de exequend. mandatis, p. 1. cap. 229. Phœbus tom. 1. decis. 81. num. 7. Barbola ad ordin. tom. 2. lib. 2. §. 1. num. 5. Cutellius in leg. Martini, c. 17. n. 5. & de immunit. Eccles. lib. 1. q. 2. & Mar. Ital. de immunit. lib. 1. cap. 5. §. 3. censent oppositum) moueor 3 ob easdem rationes dictas, quod scilicet tale crimen nullibi exceptum reperiatur, & in materia poenali præsertim si immunitati Ecclesiasticæ præiudicet, non sit faciendæ extensio de casu ad casum, etiam ex maiori- 4 ritate, nedum ex paritate rationis. Atque ita in terminis, etiam iuris communis, docet præter alios Bonacina disp. 3. quæst. 7. punct. 5. num. 14. Giurba consil. 100. num. 4. Sanchez in opusc. tom. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 10. num. 2. Diana part. 4. tract. 1. resol. 45. Lezana verb. Immunitas Eccles. n. 16. Elifæus Danza in pugna Doctorum, tom. 1. tit. de immunit. Eccles. cap. 4. num. 10. & segg. (qui hanc sententiam docet non solum in laico, sed etiam in clerico.) Anton. Nouarius in summa Bullarum, tit. de immunit. Eccles. (qui id extendit, etiam si sodomia cri- 5 men

men commissum sit in Ecclesia: & merito, quia in Constitutione Gregorij XIV. excipitur tantum homicidium, & mutilatio commissæ in Ecclesia. Rouitus ad pragmat. de Sodomitis, in Ru. in nouis addit & Farinac. 8 in append. de immunit. cap. 6. num. 98. & seqq. qui rectè tamen aduertit, quod si Pontifex in tali casu (sicut & in aliis similiter grauioribus) consulatur, daturus sit facultatem vt sodomita ab Ecclesia extrahatur; præsertim, si de pluribus actibus sit infamatus, quod requirit citata Constitutio Pij V. per ly exercens, vt ex communi contra Ioan. de Vela de penis delict. cap. 33. Ceuallos part. 2. quest. 87. n. 4. Salzed. in addit. ad præf. crimin. Bernardi Diaz, cap. 8. lib. C. Cherubinum in compendio Bullarj, consil. 72. Pij V. schol. & Aldrete lib. 2. cap. 15. §. 5. num. 28. docent Nauar. cap. 27. num. 249. vers. tertio dico. Azor part. 3. lib. 3. cap. 19. num. 2. Suar. de cens. disp. 31. §. 4. num. 21. Genuens. in prax. cap. 97. num. 1. Quaranta verb. Sodomia, limit. 4. Portel. in du. R. gul. verb. Pœnati. 7. Sayr. de cens. lib. 7. c. 12. n. 23. Graff. part. 1. lib. 2. cap. 90. n. 12. Rodriguez in summ. part. 1. cap. 268. num. 2. Riccius in prax. tom. 3. resol. 78. & Auila de cens. part. 7. disp. 4. concl. 7.

10 Obiicies, adest in contrarium decisio 155. Francisci de Castillo, part. 2. in qua habetur, quod in Curia Archiepiscopali Panormitana fuerit decisa quendam, qui sodomiam in dormitorio sui Monasterij commiserat, immunitate non gaudere; ergo.

Respondetur ex mox supra dictis, quod decisio illa fundata fuit in literis arbitrariis à Pontifice Archiepiscopo illi concessis: quapropter stando in terminis iuris, merito reprobatur decisio illam del Castillo Carolus Maranta in controuerf. iur. part. 2. respons. 36. num. 22. & 23.

SECTIO VIII.

An immunitate priuetur, qui furatur in Ecclesia, sicut & sacrilegus?

SUMMARIUM.

- 1 Furans in Ecclesia etiam res sacras, & quicumque alius sacrilegus (licet crimen sacrilegij grauiissimum sit) non priuatur immunitate.
- 2 Sacrilegium tendit specialiter contra reuerentiam Deo debitam.
- 3 Sacrilegus in sententia multorum Doctorum priuatur immunitate.
- 4 Sacrilegus ob rationes supradictas non priuatur immunitate, & quia in Constitutione Gregorij XIV. excipitur solum sacrilegium ob mutilationem, & homicidium in Ecclesia commissum.
- 5 Amplius id esse verum, licet fur sacrilegus confugiens ad Ecclesiam rem sacram furto sublatam in Ecclesia conuictet.
- 6 Qui conterit sacra, indignus est vt illis teneatur, non tamen inspecta pietate Ecclesie.
- 7 Principes seculares non possunt quidquam statuere circa immunitatem Ecclesiasticam.
- 8 Atestantes de consuetudine legitime introducta contra Ecclesie immunitatem, videant, quid affirmem.
- 9 Fur qualiscumque ille sit, siue sacrilegus, siue non sacrilegus, rebus furto sublati, vt possit spoliari, recurrendum est ad iudicem Ecclesiasticum.
- 10 Fur sacrilegus subest iurisdictioni iudicis Ecclesiastici, cum sacrilegium sit mixti fori.
- 11 Fur sacrilegus, & quicumque in Ecclesia delinquit, capi potest à Ministris Ecclesiasticis, & datur locus priuentioni.

12 Quin ad mentem aliquorum, si videbitur Episcopo, tradit potest potestati seculari, obiecta prius cautione, saltem iuratoria, de salute delinquentis.

Respondetur, quod immunitate neque priuatur, qui furatur in Ecclesia, etiam res sacras, vel quicumque alius sacrilegus (quamvis sacrilegium crimen grauiissimum sit, & specialiter contra reuerentiam Deo debitam tendat, faciendo eam speluncam latronum, ob quas rationes multi Doctores, quos refert, & sequitur Guttier. præf. 99. lib. 3. §. 1. num. 33. Farinacius de carcerib. §. 28. num. 47. sibi contrarius in appendice loc. infra citando, Decian. tom. 2. lib. 6. cap. 26. num. 7. Boërius de iur. 109. n. 3. Godofredus à Bauto in prax. crimin. lib. 2. §. sacrilegium, num. 23. Ignets in l. g. 1. n. 20. ff. ad Syllan. Castrus consil. 458. num. 1. lib. 2. Bobadil. in Poli. tom. 1. lib. 2. cap. 14. Sarpus de iure asyriorum, §. 5. fol. 43. Tuschus verb. Eccle. 4. concl. 11. num. 19. Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. §. 2. & §. 3. 7. num. 12 & §. 34. num. 18. & Petri Gregor. syntagm. iuris cap. 2. num. 2. tenent, quod sacrilegus in immunitate priuatur) moueor ob easdem rationes supradictas, & quia in Constitutione Gregorij XIV. excipitur solum sacrilegium ob mutilationem, & homicidium in Ecclesia commissum, quapropter cetera sacrilegia excepta non sunt, sed sub privilegio immunitatis includuntur. Atque ita docent Cardin. in cap. fin. de immunit. Eccles. Nauar. c. p. 25. n. 19. Ambrosin. de immunit. cap. 5. num. 6. Tuschus tom. 3. lib. E. concl. 11. num. 16. & 17. Couar. 2. ar. cap. 20. num. 35. Pe-regrius de immunit. Eccles. c. 12. num. 10. Bonac. disp. 3. §. 3. de immunit. punct. 4. num. 3. & punct. 5. n. 7. Nouarius in summ. Bullarum, tit. de immunit. num. 4. Riccius part. 1. decis. 110. Lezana verb. Immunitas, num. 8. & 16. Char-tarius decis. crimin. 7. num. 7. & decis. 9. num. 7. Sperellus decis. 9. num. 11. Diana part. 1. tract. 1. resol. 17. & part. 6. tract. 1. resol. 9. (vbi ex Barbosa in Collectan. Bullar. c. b. Immunitas, refert sic determinasse sacram Immunitatis Congregationem in vna Squillacensi 18. Martij 1632.) Barbosa de iure Ecclesiast. lib. 2. c. p. num. 123. Gauantus in addit. ad Episcop. verb. Immunitas Ecclesiastica, num. 8. qui ex Farinacio contra Naldum verb. Ecclesia, num. 5. id etiam extendunt ad furantem in Ecclesia Pyxidem sanctissime Eucharistie Sacramenti.) Castrus Palaus tom. 1. tract. 11. disp. 1. punct. 9. n. 3. Mar. Ital. de immunit. Eccles. lib. 1. cap. 5. §. 3. num. 75. & seqq. Genuens. in prax. cap. 33. num. 8. & Farinacius in append. de immunit. cap. 16. num. 99. qui subdunt, id esse verum, etiam si fur sacrilegus, confugiens ad Ecclesiam, rem sacram furto sublatam in Ecclesia conuictet.

Obiicies ex Cutellio loc. supra cit. q. 4. conteris sacra, indignus est, vt illis tueatur, cap. frater, 17. q. 4. ergo.

Respondetur: indignus est, vt illis tueatur, si attendatur Ecclesie pietas, quæ sic magis elucet, nego; indignus est, vt illis tueatur, si attendatur eius delictum, concedo. Vnde solum sequitur, quod fuerit quidem fundamentum condendi talem legem, vt scilicet talis sacris non tueatur, non tamen quod de facto condita sit, præsertim cum contrarium potius constet ex dictis.

Obiicies secundò, statutum Principum (saltem in 7 aliquibus locis, vbi est copia furum) est in contrarium, vt scilicet fur, præsertim si furetur in Ecclesia, immunitate priuatur: ergo. Sic Sarpus loc. supra cit.

Respondetur, transeat antecedens. At hoc nihil obstat, quia Principes seculares non possunt quidquam statuere circa immunitatem Ecclesiasticam. Vide Farinacium in append. de immunit. cap. 6. num. 25. Alexandrum lib. 7. consil. 145. cum 4. Decianum lib. 3. consil. 80.

n. 28. & Sperellum *decis.* 59. n. 33. Vide etiam quæ lib. de *Parlamentis*, d. b. 27. per totam, & præcipue *sect.* 5. per suas subsectioniones, & *supra* cap. 8. per totum, diffusè dicebantur.

Instabis, est saltem in contrarium consuetudo legitime (videntibus scilicet, & in odium delicti consentientibus Prælati Ecclesiastici) introducta: ergo, &c. Ita Sarpus *ubi supra*, Villalob. in *sum. tom.* 2. r. 39. *disp.* 5. n. 2. Suarez de *relig. tom.* 1. lib. 3. c. 11. n. 4. & Raphaël de la Torre *tom.* 2. in 2. 2. S. Thom. q. 99. num. 4. *disp.* 7. grad. 8.

Respondetur, nego antecedens; quia ut *supra* *sect.* 5. & *dub.* 6. & *seqq.* dicebamus, & dicemus *infra* *dub.* 4. *sect.* 2. num. 20. Tridentinum Concilium, & Constitutio Gregorij XIV. sustulit omnem consuetudinem in contrarium, quæ si iterum postea in aliquo loco legitime introducta sit, videant ipsi, qui id affirmant: nam si ita est, non audeo illam damnare, ut ibidem dicebamus, quamvis probabilius damnet alij, quos in locis *supra* cit. referebam, & alij, quos refert Diana *part.* 6. *tract.* 1. *resol.* 9. vide etiam Balboam de Mogrou. in *cap.* 1. de *foro compet.* n. 6. Palaum *tom.* 2. *tract.* 1. *disp.* *omic.* *punct.* 1. n. 5. Sperellum *decis.* 37. n. 63. & quæ dicebam *supra* cit. c. 8. & cit. *dub.* 27. per totam de *Parlamentis*.

Hinc, ut fur qualiscumque ille sit, siue sacrilegus, siue non sacrilegus, rebus furto sublati (sicut & quilibet alius reus armis prohibitis, quæ ad Ecclesiam defert) spoliari possit, recurrendum est ad iudicem Ecclesiasticum; qui cum in Ecclesia iurisdictionem exercere queat, poterit illum, siue per seipsum, siue per iudicem laicum, de licentia tamen ipsius, prædictis rebus spoliare, sicut & capere, etiam extra Ecclesiam, quando reus delinquendo sacrilegium commisit, cum sacrilegium sit mixti fori. Vide Bonacinam *tom.* 2. *disp.* 3. q. 7. *punct.* 5. n. 7. Dian. *part.* 5. *tract.* 1. *resol.* 9. in *fin.* Sperellum *decis.* 3. & 4.

Itaque huiusmodi fur, omnisque alius in Ecclesia delinquens capi poterit à Ministris Ecclesiasticis, quia commisit, inquam, sacrilegium, quod est mixti fori, quapropter in ipso datur locus præventioni, sicut ex multis probat Farinac. in *append.* *cap.* 22. num. 364. & Mar. Ital. lib. 1. *cap.* 5. §. 14. num. 7. Imò multi Doctores putant, delinquentem in Ecclesia, si Episcopo videbitur, tradi posse potestati sæculari, obtenta prius cautione, saltem iuratoria, de salute delinquentis quoad vitam, & corporis poenam, *cap. id.* *constituimus*, 17. q. 4. nam huiusmodi delictum, ut dicebam, est mixti fori, & delinquens non capitur autoritate laicæ potestatis, sed Ecclesiasticæ, cui Ecclesiarum immunitas non præiudicat, ut *supra* *dub.* 10. *sect.* 12. dicebatur de Clerico. Sic Suar. de *relig. tom.* 1. *tract.* 2. lib. 3. *cap.* 13. n. 3. Silu. *verb.* *Immunitas*, 3. q. 4. Peregrin. de *immunit.* *cap.* 6. n. 28. & *cap.* 13. *dub.* 9. n. 9. Mar. Ital. lib. 1. *cap.* 5. §. 3. n. 75. & 76. & Farinac. in *append.* *cap.* 16. n. 117. & 256. Vide quæ dicebam *dub.* 11. *sect.* 6. & *dub.* 19. *sect.* 1. & 3. in *fin.* & quæ dicebam *dub.* 25. 26. & 30.

SECTIO IX.

An priuetur blasphemus, & superstitiosus.

SUMMARIVM.

- 1 Blasphemus etiam Dei, & B. Virginis, ac superstitiosus, nisi de hæresi suspectus sit, gaudet immunitate.
- 2 Blasphemus etiam Dei, & B. Virginis in sententia multorum Doctorum non gaudet immunitate.

- 3 Qui delinquit aduersus Ecclesiam sponsum immunitate priuatur: ergo multo magis immunitate priuabitur qui delinquit aduersus Christum Iesum sponsum, & caput Ecclesiæ.
- 4 Non quilibet delinquens contra Ecclesiam sponsum, nisi mutilando, vel occidendo in illa, immunitate priuatur.
- 5 Blasphemus, si blasphemia sit hæreticalis, non gaudet immunitate, non ut blasphemus, sed ut hæreticus est.

EX dictis *sect.* *precedenti*, sequitur primò, quod neque immunitate priuetur blasphemus, etiam Dei, & B. Virginis, nec superstitiosus (nisi de hæresi suspectus sit, ut *supra* *dub.* 22. dicebatur.) Atque ita in terminis docent Nauarrus *cap.* 25. num. 20. Nouarius in *summa Bullarum*, tit. de *immunit.* num. 4. Bonacina *tom.* 2. *disp.* 3. q. 7. *punct.* 5. n. 13. Ambrosin. de *immunit.* *Eccles.* *cap.* 8. num. 11. Peregrin. *cap.* 12. num. 12. Megalius in 3. p. lib. 4. *cap.* 2. num. 6. Farinac. mutans sententiam in *append.* de *immunit.* *cap.* 13. num. 175. Gambacurta lib. 4. num. 9. & Diana p. 1. *tract.* 1. *resol.* 31. & 39. Quamvis contrarium sentiant Boërius *decis.* 110. Decian. lib. 6. c. 26. n. 5. & 6. Martha de *iurisd.* *part.* 1. c. 51. num. 30. & 31. Sanchez in *select.* *disp.* 44. num. 52. Oldrad. *consil.* 154. Remigius de *immunit.* *fall.* 24. Tusch. *verb.* *Ecclesiæ*, *concl.* 11. num. 51. Cutel. de *immunit.* *Eccles.* lib. 1. q. 39. Baiardus ad *Clarum*, q. 30. num. 15. Villalob. in *summa*, *tom.* 2. *tract.* 39. d. *fic.* 7. num. 20. Ludouicus Correa in *relect.* de *immunit.* *part.* 3. num. 35. Lezana num. 16. & Farinac. de *carcerib.* q. 28. num. 67. motus ex eo, quod si qui delinquit aduersus Ecclesiam sponsum, immunitate priuatur, multo magis immunitate priuabitur, qui delinquit aduersus Christum Iesum sponsum, & caput Ecclesiæ. At minus rectè, quia non quilibet delinquens contra Ecclesiam sponsum (nisi mutilando, vel occidendo in illa) immunitate priuatur, & quia in hac materia non valet argumentum à maiori rationis, & quia alioquin omne crimen (cum omne crimen sit contra Christum) immunitate priuaretur. Illud tamen rectè aduertit Farinacius in *cit.* *cap.* 13. num. 175. quod si blasphemia sit hæreticalis, blasphemus immunitate Ecclesiæ non gaudeat (ita ut in tali casu à Ministris S. Officij, ad quos solum spectat de hæresi cognoscere, extrahi possit) non quidem quia blasphemus, sed quia hæreticus, vel quia de hæresi suspectus, ut in *cit.* *dub.* 22. dicebam, & tradunt Cutell. *loc.* *cit.* Gambacurta *cit.* lib. 4. *cap.* 9. & Barbosa de *univ.* *iure Eccles.* *tom.* 2. *cap.* 6. n. 105. 122. & *seqq.*

SECTIO X.

An priuetur simoniacus?

SUMMARIVM.

- 1 Simoniacus, nisi sit cum errore intellectus (quia tunc est hæreticus, & exceptus in Constitutione Gregorij) non priuatur immunitate.
- 2 Simoniacus equiparatur hæretico, sed in poenis non valet illatio de casu ad casum.
- 3 Simoniacus equiparatur hæretico, si sit cum errore intellectus, si credat scilicet res spirituales posse licite emi, & vendi.

SEquitur secundò, quod neque immunitate priuetur simoniacus (nisi sit cum errore intellectus, quia tunc est hæreticus, & sic exceptus in Constitutione Gregorij.) Atque ita contra Decianum lib. 6. *cap.* 26. num. 5. ex communi docent Farinac. *cap.* 13. n. 177.

n. 177. Peregrinus cap. 12. num. 17. Barbosa de iure Eccles. lib. 2. c. 2. n. 126. Lezana num. 16. & Dian. p. 1. tract. 1. resol. 31.

2 Obiicies. Simoniacus æquiparatur hæretico, c. Petrus, & c. cum omnis, l. 7. 1. ergo.

Respondetur, transeat antecedens: at in pœnis (vt sæpius dictum est) non valet illatio de casu ad casum, præsertim in præiudicium causæ fauorabilis, qualis est immunitas Ecclesiarum. Vel respondetur, æquiparatur hæretico, si sit cum errore intellectus, scilicet si credat, res spirituales posse licite emi, & vendi, & tunc concedo, quod immunitate priuetur, vt mox supra dicebamus.

SECTIO XI.

An priuetur deflorans monialem?

SVMMARIVM.

1 Deflorans monialem non priuatur immunitate.

2 A plica etiam si ipsam defloret in Ecclesia Monasterij.

1 Sequitur tertio, quod neque immunitate priuetur deflorans monialem: atque ita docet præter alios Diana part. 4. tract. 1. resol. 43. contra Ludouicum Corream in relef. ad cap. inter alia, de immunit. Eccles. part. 3. num. 16. & Barbosa ad Ordin. Lusitan. tom. 2. lib. 2. tit. 5. §. 2. num. 5. Idque etiam verum est, si monialem defloret in ipsa Ecclesia Monasterij; quia (vt dub. 19. per totam, dicebamus) delicta ex eo, quod committantur in Ecclesia, non sunt de exceptis, nisi sit homicidium, vel mutilatio.

SECTIO XII.

An priuetur periurus, & falsus testis?

SVMMARIVM.

1 Periurus, & falsus testis non priuatur immunitate.

2 Omnes sacrilegi hodie, præter occidentes, vel mutilantes, gaudent immunitate.

3 Omnes publice percutientes, vel occidentes etiam Clericum, vel Religiosum, licet sacrilegium committant, non priuatur immunitate.

4 Periurus, & falsus testis, æquiparatur homicidæ, sed quoad penitentiam, non quoad omnes alios effectus.

5 Periurus, & falsus testis, si causa sint vt quis morti damnetur, sunt homicidæ proditorij moraliter, non autem physice, & ideo non priuatur immunitate.

1 Sequitur quarto, quod neque immunitate priuetur periurus, & falsus testis: atque ita in terminis nostri casus docent contra Guttierrez lib. 3. q. 1. num. 33. & Igneum in leg. 1. num. 20. ff. ad Syllan. Decianus tract. crimin. lib. 6. c. 28. num. 121. Farinac. in append. de immunit. c. 9. n. 140. Peregrin. de immunit. c. 12. n. 15. Bonac. tom. 2. disp. 3. q. 7. punct. 5. num. 11. & Char. tarius, vbi recte ait, omnes sacrilegos hodie, præter occidentes, vel mutilantes, immunitate gaudere. Adde tu, & omnes publice percutientes, vel occidentes etiam clericum, vel Religiosum, licet sacrilegium committant, quia ex dictis nullum sacrilegium immunitate priuat, nisi sit mutilatio, vel occisio in loco sacro. Vide etiam Suar. de relig. tom. 1. tract. 2. lib. 3. cap. 10. n. 3.

Alterum de censur. tom. 1. lib. 2. c. 6. & Sperellum decis. 22. n. 10.

Obiicies, periurus, & falsus testis æquiparatur homicidæ, cap. fin. 22. q. 1. ergo priuantur immunitate Ecclesiæ.

Respondetur, nego consequentiam; quia in pœnis (præsertim si sint in præiudicium immunitatis) non valet argumentum à paritate, quin neque à maiori- tate rationis, vt supra dicebatur.

Respondetur secundo, distinguo antecedens: æqui- parantur homicidæ quoad penitentiam, itavt possit pro ipsis eadem penitentia imponi, ac pro homicidæ imponitur, concedo: æquiparantur homicidæ, quoad alios omnes effectus, nego: alioquin periurus, & falsus testis essent irregulares, sicut homicidæ, quod falsum est. Vel æquiparantur homicidæ voluntario tantum, concedo; homicidæ proditorio, nego: at huic tantum homicidæ imponitur pœna priuatio- nis immunitatis Ecclesiarum, vt dub. 20. dicebatur.

Instabis, saltem periurus, & falsus testis priuantur immunitate, si causa sint, vt quis morti damnetur, qui alioquin non damnetur, quia tunc sunt homi- cidæ proditorij: ergo. Atque ita non omnino im- probabiliter docet Marius Ital. de immunit. lib. 1. cap. 5. §. 4. & cap. 5. num. 14. & segg. Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. quest. 19. num. 11. & 12. & inclinac. Farinac. in append. de immunit. cap. 9. num. 141. quatenus dubius dicit, quod in tali casu consulendus sit Pontifex: vi- deri etiam poterit Clarus in §. falsum, in princip. Me- noch. de arbit. casu 506. centur. 4. Tiraq. de panis tempe- randis, causa 3. n. 23. & 24. Ioseph. Ludouic. de is. 1. §. n. 32. & segg. Barbosa tom. 2. de iure Eccles. cap. 3. n. 129. & Zambellus in repert. mor. verb. Ecclesia quoad eius immunitatem, n. 10.

Respondetur, nego antecedens, & ad probationem respondeo, quod in tali casu periurus, & falsus testis sint homicidæ proditorij, moraliter, concedo; phy- sicè, nego. At homicidæ proditorio physice tantum (vt supra cit. dub. 20. sect. 8. dicebam de mandante ho- micidium) immunitas Ecclesiarum denegatur. Vide quæ dicebantur cit. dub. 20. sect. 8. & §. 9. & dub. 21. sect. 7. vbi referebam Doctores nostram sententiam in terminis sequentes.

SECTIO XIII.

An priuetur, qui infert strigia in Ecclesia?

SVMMARIVM.

1 Inferens strigia in Ecclesia non priuatur immuni- tate.

Sequitur quinto, quod neque immunitate priuetur, qui infert strigia in Ecclesia, atque ita declarauit S. Congregatio Episcoporum die 16. Nouembris 1618. Quod intellige in casu, quo absit suspicio hæresis; Vide Lezanam num. 16. & quæ dicebam dub. 19. sect. 2. & dub. 22. n. 6. & segg.

SECTIO XIV.

An immunitate priuetur parricida?

SVMMARIVM.

1 Parricida ob rationes recensitas, non priuatur immu- nitate, contra Parisium, & alios.

2 In

- 2 In iure nullibi cautum reperitur, hominem ex sola par-
ricidij qualitate priuari immunitate.
- 3 Occidens patrem infidiosè, & incautè non priua-
tur immunitate, secus est si inter patrem, & filium
nulla præcesserit inimicitia.

Respondetur negatiuè, ob easdem rationes *suprà*
dictas, quamvis contrarium minus rectè sen-
tiant Cutell. *de immunit. Eccles. lib. 1. q. 34. num. 9.* Pari-
sius *lib. 1. conf. 96.* & alij, quorum sententia secundum
aliquos non procedit in quouis parricidio, sed tan-
tum in parricidio infidioso, & incauto: alioquin si
simul pater, & filius degladiarentur, & vnus alterum
2 in rixa occideret, immunitate priuaretur, quod non
est dicendum (inquiunt ipsi) cum ex sola parricidij
qualitate hominem immunitate priuari, in iure cau-
tum nullibi reperiatur: ita inter alios Barbof. *de iure*
Eccles. lib. 2. cap. 3. num. 95. sed etiam minus rectè, quia
si secundum ipsum sola qualitate parricidij reus im-
munitate non priuatur, neque immunitate priuabitur,
si occideret patrem infidiosè, & incautè, cum (vt
suprà dicebatur) homicidium infidiosum, & incau-
tum non priuet reum immunitate. Secus, si inter pa-
trem, & filium nulla præcessisset inimicitia, quia tunc
homicidium, vt potè proditorium, absque dubio im-
munitate priuaret.

SECTIO XV.

An immunitate priuetur incendiarius?

SUMMARIUM.

- 1 Incendiarius non priuatur immunitate, cum non exci-
piatur in iuribus recensitis.
- 2 Incendiarius æquiparatur agrorum depopulatori, sed
vt diximus non valet argumentum à paritate ra-
tionis.
- 3 Principibus datur facultas puniendi expressè incen-
diarium, consulis Prælati Ecclesiasticis, in quan-
tum incendiarius confugit ad Ecclesiam, non ad
ipsum extrahendum ab illa, sed vt Principes pru-
denter procedant in assignanda pœna incendiario.
- 4 Constitutio Gregoriana derogat iuri communi, & om-
nia reducit ad vnicam formam, & sic non obstat
aliquid in contrarium.
- 5 Violans Ecclesiam eius fores frangendo, vel combu-
rendo, gaudet immunitate.
- 6 Violans tamen Ecclesiam Regularem eius, vel Mo-
nasterij fores frangendo, vel comburendo, vel in eas
quocumque alio modo violentiam exercendo, præter
sacrilegium, & pœnas communes, pœnas quasdam
alias incurrit ex priuilegijs Religionum, et si non
priuationem immunitatis.
- 7 Qui violat Ecclesiam eius fores frangendo, vel com-
burendo, peccat non solum in Ecclesia, sed etiam
contra Ecclesiam, at non valet argumentum à maio-
ritate rationis, vt *suprà* dictum est.
- 8 Neque valet argumentum ab incendiario segetum ad
incendiarium forum Ecclesie.
- 9 Qui simpliciter violat Ecclesiam, est indignus vt ab
illa defendatur, & sic eius immunitate gaudet, si
attendatur eius delictum, secus si attendatur Ec-
clesie pietas.
- 10 Persona loquens cum fert legem, in generali ser-
mone censetur excepta, si aliunde contrarium clarè
non constet.

Respondetur negatiuè, ob easdem rationes dictas,
quod scilicet neque in *cap. inter alia*, vel aliis iu-

ribus, neque in Constitutione Gregorij XIV. excipia-
tur, & consequenter comprehendatur sub regula ge-
nerali immunitatis: atque ita docet præter alios Fa-
rinac. in *append. de immunit. cap. 1. n. 105.* Diana *part. 1.*
tract. 1. resol. 21. & *part. 6. tract. 1. resol. 16.* & Bonacina
tom. 2. disp. 3. q. 7. punct. 6. §. 6. quamvis oppositum sen-
tiant Faber in *l. 1. C. de his, qui ad Eccles. confugiunt.* Pe-
regrin. *de immunit. cap. 1. n. 6.* Guazzinus *tom. 1. defens. 1.*
cap. 38. n. 44. Mar. Ital. *lib. 1. cap. 4. §. 3. num. 56. & 57.* Sar-
pus *de iure asylorem, cap. 5. fol. 50.* Villadieg. in *Polit. c. 3.*
num. 213. & Bobadilla in *Polit. tom. 1. lib. 2. cap. 14.*
num. 49.

Obiicies, incendiarius æquiparatur agrorum depo-
pulatori, *c. pessimum, 23. q. 8.* ergo.

Respondetur, solutio patet ex dictis; quin retor-
quetur argumentum, quia cum incendiarij crimen
non sit idem crimen, ac crimen agrorum depopulato-
ris, exceptio vnus non est exceptio alterius, sed potius
firmat regulam in non exceptis.

Instabis, incendiarius expressè priuatur immunita-
te, *cir. cap. pessimum*: ergo. Antecedens patet, quia da-
tur ibi facultas Principibus eum puniendi consulis
Prælati Ecclesiasticis: quod consilium requiritur, in
quantum incendiarius confugit ad Ecclesiam, aliàs
enim non requireretur tale consilium, & tamen hoc
non obstante conceditur illis facultas eum puniendi,
consulis Prælati Ecclesiasticis: ergo, &c.

Respondetur, nego antecedens: & ad probationem
respondeo, quod consilium Prælatorum Ecclesiasti-
corum requiratur in dicto casu, non quia incendiarius
confugit ad Ecclesiam, sed vt Principes prudenter
procedant in assignanda pœna incendiario, cum se-
cundum ius antiquum variæ in illum pœnæ sint con-
stitutæ, vt notat Gloss. ibi.

Adde, quod Constitutio Gregorij XIV. derogat
iuri communi, & omnia reducit ad vnicam formam
cum particulis taxatiuis, & clausulis prohibentibus:
& sic non obstat hodie talis textus, etiamsi esset in
contrarium.

Hinc sequitur, quod neque immunitate priuetur,
qui violat Ecclesiam, eius fores frangendo, vel com-
burendo, sicuti contra Cutellium *de immunit. Eccles.*
lib. 1. q. 21. & alios rectè docent in terminis Diana
resol. 16. Nouarius in *summa Bullarum, tit. de immunit.*
num. 9. & ex aduersariis peregrinus *loc. suprà cit. n. 15.*
quia cum ex dictis *dub. 19.* solum immunitate priue-
tur, qui violat Ecclesiam per homicidium, vel muti-
lationem, consequens est, quod qui alio modo il-
lam violat, immunitate non priuetur, sed gaudeat, vt
patet ex dictis ibi. Vide etiam, quæ dicebantur
dub. 16. & 17.

Cæterum, si Ministri curiæ secularis fores Eccle-
siarum, vel Monasteriorum Regularium infringant, aut
in eas violentiam exercent, præter sacrilegium, &
pœnas communes, pœnas quasdam alias incurrit ex
Religionum priuilegijs, quæ referunt Cassarubius in
compend. priuileg. Mendicant. verb. Ecclesia fratrum, n. 3.
Rodrig. *tom. 2. qq. regul. v. q. 50. art. 2.* & Lezana *verb. Im-*
munitas Eccles. n. 20.

Obiicies secundò, ex Cutellio *loc. suprà cit.* Qui vio-
lat Ecclesiam, eius fores frangendo, vel comburendo,
peccat non solum in Ecclesia, sed etiam in Ecclesiam:
ergo immunitate non gaudet.

Respondetur, concedo antecedens: at nego conse-
quentiam, quia in materia hac immunitatis non valet
argumentum à paritate, neque à maioriata rationis,
vt patet ex dictis *suprà cit. dub. 19. & dub. 24.*

Instabis ex eodem Cutellio: agrorum depopula-
tor, qui incendit segetes, immunitate non gaudet:
ergo multò minus, qui incendit fores Ecclesie.

Respondetur similiter vt *suprà*: concedo antee-
dens, at nego consequentiam, ob rationem dictam.
Accedit,

Cap. XVI. Dub. XXIV. Sect. XVI. & XVII. 83

Accedit, quod ut agrorum depopulator, qui incendit segetes, immunitate non gaudeat, requiritur, quod id pluries, non autem semel, vel bis fecerit, sicuti dicebam *dub. 13.*

⁹ Reinstabis ex eodem Cutellio: Qui simpliciter violat Ecclesiam, est indignus, ut ab illa defendatur, & sic eius immunitate gaudeat, *c. ad Episcopos, 17. q. 4.* ibi: *Ad Episcopos cum eos direxisset inquisitionem, & eos, qui Ecclesias violasse perhiberentur, accessu eorum indicarent esse indignos. Et in cap. frater 10. dist. causa 17. q. 4.* ibi: *Nullus enim inter limina tanta venerationi deputata utrumque sibi licere existimet pro sua voluntatis arbitrio, ut & humanitatem sibi vendicet, & furorem: & in c. omnes, cit. 17. q. 4. ibi: A limitibus eiusdem matris anathematizamus Apostolica auctoritate, pellimus, damnamus, atque sacrilegos indicamus: ergo, &c.*

Respondetur: Distinguo antecedens, est indignus, si attendatur eius delictum, concedo: est indignus, si attendatur matris Ecclesiae pietas, quae ex hoc magis elucet, & propter quam corripit ius commune: nego. Quod inde magis patet, quia alioquin nullus delinquens gauderet immunitate Ecclesiae, quia omnis delinquens, utpote delinquens, indignus est, qui defendatur ab Ecclesia.

Urgebis ex eodem Cutellio: Persona loquentis, cum fert legem, in generali sermone censetur excepta, quod non ferat illam in proprium praedictum: Doctores communiter, quos citat Barbosa *axiom. 206. n. 2.* ergo, &c.

¹⁰ Respondetur: Distinguo etiam antecedens, si aliunde contrarium clare non constet, concedo: si constet, sicuti contingit in casu nostro, nego. Quod inde confirmatur, quia alioqui quomodocumque quis delinqueret in Ecclesia, immunitate non gauderet Ecclesia.

Respondetur secundò, quod licet id vergat in casu nostro in proprium praedictum materialiter, seu quoad materiale Ecclesiae, non tamen vergit in proprium praedictum formaliter, seu quoad immunitatem, & iurisdictionem Ecclesiae.

SECTIO XVI.

An immunitate priuetur apostata à Religione?

SUMMARIVM.

¹ Apostata à Religione ob rationes supradictas non excluditur ab immunitate Ecclesiae, in opinione tamen illorum Doctorum asserentium, quod Clerici, & Regulares delinquentes gaudeant Ecclesiae immunitate.

¹ Respondetur etiam negatiue ob easdem rationes iam dictas: quod tamen dico in opinione eorum Doctorum, qui docent, quod Clerici, & Regulares delinquentes immunitate Ecclesiarum gaudeant, cum ego tamen opinionem oppositam putem probabiliorē, de qua vide *dub. 10. sect. 15.*

SECTIO XVII.

An immunitate priuetur exul, vel capitaliter bannitus?

SUMMARIVM.

¹ Exul, vel bannitus, dummodo eius delictum non sit de exceptis, non priuatur immunitate.

² Bannitus non potest extrahi ex alieno territorio, & sic neque ex Ecclesia, cum ea sit de territorio Episcopi.

³ Bannitus, vel exul, si sit in Ecclesia sua patria, non dicitur exilium fregisse.

⁴ Ius generaliter loquens generaliter est intelligendum.

⁵ Vbi ius non distinguit, neque nos distinguere debemus, praesertim si distinctio sit in praedictum Ecclesiae.

⁶ Reus, qui ducitur ad supplicium mortis, si se eximat a manibus saeculorum, gaudet Ecclesia immunitate.

⁷ Bannitus, & exul mortuus, non potest sepeliri, ex doctrina Bartoli in Ecclesiis locorum, de quibus arceatur.

⁸ Non valet argumentum à priuatione sepultura ad priuationem immunitatis.

⁹ Excommunicatus non potest sepeliri in Ecclesia, & tamen gaudet immunitate.

¹⁰ Infidelis non potest sepeliri in Ecclesia, & tamen ex multis satis probabili opinione, gaudet etiam immunitate.

¹¹ Opinio Bartoli de sepultura banniti, & exulis non est tuta.

¹² Bannitus, vel exul, hoc ipso, quod transgrediatur fines veritos confregendo ad Ecclesiam, committit crimen lese Maestatis, sed non in personam Principis.

¹³ Bannitus, vel exul cum confidenter audeat permanere in loco sacro, delinquit in Ecclesia, non tamen occidendo, vel mutilando, & ideo gaudet immunitate.

¹⁴ Littera concessa particularibus locis contra immunitatem, non sunt generaliter ad omnia loca extendenda.

¹⁵ Bannitus si vi statuti possit impunè occidi, non solus non debet extrahi ab Ecclesia, sed nec in illa occidi.

¹⁶ Occidens bannitum ex permissione statuti, si occidat in Ecclesia, licet non possit puniri et homicida, punitur tamen ut Ecclesiastica immunitatis violator.

¹⁷ Occidens tali casu in Ecclesia contrahit excommunicationem constitutionis Gregoriana latam contra extrahentes ab Ecclesia.

Respondetur, quod immunitate neque priuatur exul, vel capitaliter bannitus (dummodo delictum, pro quo est exul, vel bannitus, non sit de exceptis) ob easdem rationes supradictas.

Et confirmatur, quia bannitus non potest extrahi ex alieno territorio (ut inter alios notauit Azevedus *lib. 1. cap. 3. num. 7.*) ergo neque ex Ecclesia, cum Ecclesia sit de territorio Episcopi (quapropter si bannitus, vel exul fuerit in Ecclesia sua patriae, non dicitur exilium fregisse, quae de re Diana *part. 4. tract. 1. resol. 91.*) Atque ita contra Sarpum *de iure asylozum, cap. 5. fol. 53.* & quosdam alios docent Sanchez *in opuscul. tom. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 8. num. 24.* Barbosa *de iure Ecclesiast. lib. 2. cap. 3. num. 130.* Peregrin. *in tract. de immunit. cap. 5. num. 11.* Diana *part. 1. tract. 1. resol. 31.* Clarus *in pract. §. fin. q. 38. num. 21.* Farinacius *q. 28. num. 47.* Castrus Palauus *tom. 2. tract. 11. diff. unic. punct. 7. num. 9.* Baiardus *ad Iulium Clarum q. 30. num. 28.* Guazzinus *tom. 1. de sens. 1. c. 38. n. 55.* Bonac. *tom. 2. disp. 3. q. 7. punct. 5. num. 15.* Ludouicus Correa *in relect. de immunit. part. 3. num. 40.* Lezana *verb. Immunitas, num. 16.* Cochier. *de iuris dict. p. 4. q. 65. n. 2.* & Marius Anton. *Maceratensis var. resol. lib. 3. resol. 15. n. 9.* Vide etiam quae dicebantur supra cit. *dub. 1. sect. 5. & seqq.*

Obiicies, Ecclesia non defendit, quos Iudicum sententia

sententia damnauit, sed eos solum, quos iustitia insequitur, antequam sententiam ferat: ergo.

Respondetur, nego antecedens, quia iura quoad hoc indefinite loquuntur: ius autem, quod generaliter loquitur, generaliter est intelligendum, *cap. in fraudem, §. ult. de testam. militar.* præsertim in favorabilibus. Item ubi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus, *l. g. præf. ff. de offic. Præsid.* præsertim, si distinctio sit in præiudicium Ecclesiæ. Adde, quod si quod dicitur, verum esset, sequeretur, quod si reus lata sententia, & damnatus ad morem, cum ad supplicium ducitur, eximens se è manibus satellitum ad Ecclesiam confugeret, Ecclesiæ immunitate non gauderet, quod est contra praxim, & communem sententiam Doctorum, ut videre est apud Decianum *lib. 6. cap. 28. num. 29.* Guttierrez in *gg. præf. lib. 4. q. 4. num. 10.* Tuschum *verb. Ecclesia, c. 15. n. 107.* Corream in *relect. de immunit. p. 2. n. 9.* Farinacium in *append. de immunit. cap. 15. n. 197.* & Castrum Palaum *tom. 2. tract. 11. disp. vnic. punct. 7. n. 12.* & nos dicebamus *suprà cit. dub. 10. sect. 7. & seqq.*

Obiicies secundò, bannitus, & exul mortuus ex Bartolo non potest sepeliri in Ecclesiis locorum, de quibus arcetur, adeò quod si in aliqua Ecclesia illorum sepeliatur, exhumandus sit: ergo viuus Ecclesiæ immunitate non gaudebit.

Respondetur, transeat antecedens, at nego consequentiam, quia non valet argui de priuatione sepulture ad priuationem immunitatis Ecclesiæ, quando quidem excommunicatus non potest sepeliri in Ecclesia, & tamen gaudet immunitate Ecclesiæ, ut dicebatur *cit. dub. 10. sect. 3.* Item infidelis similiter non potest sepeliri in Ecclesia, & tamen ex multorum satis probabili opinione gaudet etiam immunitate Ecclesiæ: quare vide *cit. dub. 10. sect. 4.*

Respondetur secundò, nego antecedens, quia licet Ecclesia sit in territorio Principis secularis, non tamen propriè est de eius territorio, quin (ut alij loquuntur) est extra territorium, & iurisdictionem Principis secularis. Atque ita docent Aymon. *consil. 908. n. 6. lib. 5.* Tuschus *verb. Ecclesia, concl. 5. n. 10.* Farinac. in *append. de immunit. cap. 22. num. 357.* Chassaneus in *consuetud. Burgund. rubr. 1. §. 5. n. 117.* Sperellus *decis. 3. n. 11. & 16.* Antonius de Marinis *cap. 116. per totum, & alij.*

Obiicies tertio, bannitus, vel exul, hoc ipso, quod transgreditur fines vetitos, confugiendo ad Ecclesiam committit crimen læsæ Maiestatis: ergo immunitate Ecclesiæ non gaudet.

Respondetur, transeat antecedens: at non committit in personam Principis, quod requiritur, ut Ecclesiæ immunitate non gaudeat, sicuti dicebatur *suprà dub. 32. sect. 4. & seqq.*

Obiicies quarto, hoc ipso, quod permanet in Ecclesia (cum in loco sacro sibi interdicto stare confidenter audeat) in illo actu delinquit: ergo illius immunitate non gaudet.

Respondetur, transeat, quod actu in illa delinquit: at non delinquit in illa occidendo, vel mutilando, quod requiritur, ut immunitate non gaudeat, sicuti dicebatur *suprà dub. 19. per totam.*

Obiicies quinto, cum Mario Italia *de immunit. Eccles. lib. 1. cap. 5. §. 8. num. 1. & seq.* & Cutellio *de immunit. Eccles. lib. 1. q. 17. num. 8.* quidam literas Clement. VIII. Missas ad Archiepiscopum Bononiæ, & Nuncium Neapolis, in quibus præcipit Regularium Superioribus, ne bannitos, fraudulenter decoctos, fures, &c. in suis Conuentibus receperint, & detineant, sed expellant: ergo, &c.

Respondetur, de his literis vide, quæ dicebantur *suprà dub. 11. sect. 6. in fin.*

Ceterum aduerte hic, quod exul, vel bannitus non

solum non possit ab Ecclesia extrahi, sed nec etiam (non obstante, quod ex forma statuti, vel ex alio capite posset impunè interfici) in Ecclesia occidi, adeò quod taliter occidens, licet non possit puniri ut homicida, puniri tamen debeat ut Ecclesiæ, & Ecclesiasticæ immunitatis violator, sicuti rectè ex Remigio de Gonny notauit Peregrin. *de immunit. cap. 5. num. 11.* & videri potest Farinacius *q. 103. n. 323.* & in *append. de immunit. cap. 2. n. 39.*

An autem in tali casu occidens in Ecclesia exulem, vel bannitum, contrahat excommunicationem Gregorij XIV. contra extrahentes ab Ecclesia latam.

Respondetur affirmatiuè, ut *infra dub. 37.* dicebatur.

SECTIO XVIII.

An immunitate priuetur cudens falsam monetam, vel bonam tendens?

SUMMARIUM.

- 1 Cudens falsam monetam, vel bonam tendens, non priuetur immunitate, ob rationes supradictas.
- 2 Cudens falsam monetam, vel bonam tendens committit iniustitiam aduersus Rempublicam, & Regem: & sic committit furtum publicum, non tamen dicitur committere latrocinium publicum, quod requiritur ad perendam immunitatem.
- 3 Cudens falsam monetam committit crimen læsæ Maiestatis in statum Principis, non autem in personam eiusdem.

Respondetur negatiuè ob easdem rationes dictas, quod scilicet non sit crimen hoc exceptum in iure communi, neque in Bulla Gregorij XI V. Atque ita contra Sarpum *de iure asylosum, cap. 5. fol. 52.* docent Guttierrez *præf. gg. civil. lib. 3. q. 4.* (ubi in crimine falsæ monetæ sic in Regali Cancellaria Pinciana decisum fuisse testatur.) Farinacius in *append. de immunit. cap. 6. num. 91.* Mar. Italia *lib. 1. cap. 5. §. 1. num. 15.* Diana *part. 1. tract. 1. resol. 31.* Villalob. in *summ. tom. 2. tract. 39. diff. 7. num. 19.* Trullench. in *Decalog. tom. 1. lib. 1. cap. 11. dub. 3. num. 28.* Peregrin. *de immunit. cap. 6. num. 11.* Nouarius in *summa Bullarum, tit. de immunit. num. 4.* Lezana *n. 16.* Bonacina *tom. 2. disp. 3. quest. 7. punct. 6. §. 1. n. 4.* & Barbof. *de iure Ecclesiast. lib. 2. cap. 3. num. 122.* ubi ait, quod cum Neapoli in Ecclesiam quidam monetarij confugissent, Prorex Paulo V. supplicauit, ut eius Nuncio mandaret, quod tales reos Regiæ Curia consignare vellet: & Pontifex sub die 19. Iulij 1519. mandauit, dari literas Nuncio, ut (constito sibi summarie, & ex processu laicorum, quod tales erant monetarij) eos consignari mandet.

Obiicies, talis committit iniustitiam aduersus Rempublicam, & Regem, & sic committit furtum publicum: ergo.

Respondetur, concedo vtramque partem antecedentis: at nego consequentiam, quia non committit latrocinium publicum (cum non inferat violentiam cum publicitate, seu in loco publico, sed furetur clam, & sine violentia.) At latroni publico tantum, ut *suprà* suo loco dicebatur, imponitur poena priuationis immunitatis. Vide *dub. 13.*

Iustis, committit crimen læsæ Maiestatis: ergo, &c.

Respondetur, distingo antecedens: committit crimen læsæ Maiestatis in statum Principis, concedo; in personam Principis, nego. At ex dictis in hoc casu tantum

tantum immunitas Ecclesiarum denegatur. Vide dub. 2. 3. sect. 4. & seqq.

SECTIO XIX.

An immunitate priuetur Regia tributa, vel fiscum fraudans, aut Reipublicæ pecunias in suos vsus conuertens? Vbi etiam de obstricto ad reddendum ratiocinia ratione tutelæ, vel officij Regij.

SVMMARIVM.

1. Fraudans Regia Tributa, aut Reipublica pecunias in suos vsus conuertens, non priuatur immunitate.
2. Authentica de mandatis Principum, vt diximus fuit correctæ per ius canonicum.
3. Ius civile, cum discordet à Canonico in materia immunitatis, standum est iuri canonico.
4. Obligatus ad reddendum ratiocinia ratione tutelæ, vel administrationis, si sit in fraude, multo minus priuatur immunitate.
5. Textus in can. vxor, 17. q. 4. non loquitur de homine libero, sed de seruo.
6. Officialis Regius, & debitor ex causa syndicatus multo minus priuatur immunitate.

Responderetur etiam negatiuè, ob easdem rationes dictas; atque ita contra Sarpum de iure asylorum, c. 5. f. l. 52. & Cutell. de immunit. Eccle. lib. 1. q. 32. n. 41. & seqq. docent Angel. verb. Immunitas, n. 15. Silu. eodem verb. 3. num. 8. Tabien. n. 8. Armilla n. 12. Suarez de relig. tom. 1. lib. 1. c. 11. n. 3. Fagundez præcept. 2. lib. 4. c. 4. n. 53. Villalob. in sum. tom. 2. tract. 39. d. f. 7. n. 17. (vbi citat Abbatem, Lopez, & Bobadillam) Ambrosin. de immunit. c. 13. n. 2. Farinac. c. 3. n. 61. Germon. de sacror. immunit. lib. 3. c. 16. n. 11. & Castrus Palas tom. 2. tract. 11. disp. vnic. punct. 8. n. 5. & videri poterunt quæ dicebantur dub. 11. sect. 5. & 6.

Obiicies, est in contrarium Authent. de mandatis Princip. §. publicanorum: ergo, &c.

2. Responderetur, concedo antecedens. At id nihil obstat, quia correctæ iam illa est per ius canonicum; cum autem in materia immunitatis discordat ius civile à canonico, standum est iuri canonico, etiam in foro ciuili, sicuti ex communi docent Gutier. in præf. 99. lib. 4. q. 4. n. 4. Tusch. verb. Ecclesia, concl. 10. n. 19. & verb. Immunitas, concl. 9. n. 13. Germon. de sacror. immunit. lib. 3. c. 16. n. 21. Peguera in præf. crimin. c. 26. n. 6. & Spec. relus decif. 52. n. 32. & nos dicebamus supra dub. 5.

Hinc sequitur primò, contra Cutell. loc. cit. quod à fortiori multò minus immunitate priuetur obligatus ad reddendum ratiocinia ratione tutelæ, vel administrationis. Nec obstat textus in cap. vxor, 17. q. 4. vbi quidam seruus obligatus ad ratiocinia reddenda, confugit ad Ecclesiam: & Gelasius Pontifex mandauit, quod præfrito impunitatis iuramento, ex illa extraheretur. Nam (vt rectè aduertit præter alios Decianus lib. 6. c. 28. n. 26.) non loquitur textus ille de homine libero, sed de seruo, qui (cùm sit quid Domini) certum est, quod Domino, præfrito impunitatis iuramento, restitui debeat.

Sequitur secundò, contra eundem Cutellium, quod similiter à fortiori multò minus immunitate priuetur officialis Regius obligatus, & debitor ex causa syndicatus, sicuti notauit præter alios Farinac. in append. de immunit. c. 2. n. 66. Vide quæ dicebantur supra citata dub. 11. sect. 1. & seqq.

Th. Delbene de Immunit. Eccl. Pars II.

SECTIO XX.

An immunitate priuetur iudex, vel alius minister extrahens ab Ecclesia confugientem ad illam?

SVMMARIVM.

1. Crimen extrahendi reos ab Ecclesia non est de exceptis: & ideo extrahens gaudet immunitate, contra graues Doctores.
2. Iudex, & minister in tali casu indignus est, vt immunitate gaudeat, cum alterum immunitate priauerit, secus est inspecta Ecclesie pietate.

Responderetur etiam negatiuè ob easdem rationes dictas, quod scilicet crimen extrahendi reum ab Ecclesia non sit vnum de exceptis. Atque ita docet Farinac. in append. de immunit. c. 6. n. 106. Quamvis contrarium sentiant graues Doctores, inter quos Decian. tract. crimin. lib. 6. c. p. 25. n. 7. & c. 26. n. 9. Mar. Ital. de immunit. lib. 1. c. 5. §. 15. Anast. Germon. de sacror. immunit. lib. 3. c. 16. n. 104. & seqq. Cutell. de immunit. Eccle. lib. 1. quæst. 11. & Petr. Gregor. synt. ag. iuris lib. 33. c. 21. n. 3. & c. 22. n. 2.

Obiicies, iudex, vel minister in tali casu indignus est, vt immunitate gaudeat, cum alterum immunitate priuarit, quapropter conqueri non potest, quod eadem mensura, qua alios mensus est, remetiatur: ergo, &c.

Responderetur, distingo antecedens: indignus est, vt immunitate gaudeat, si spectetur ad pietatem Ecclesie, nego antecedens: si spectetur ad personam, & delictum, concedo antecedens. At hinc tantum sequitur, quod potuerit statui, quod talis reus immunitate priuetur, non autem quod de facto sic statutum sit, cum contrarium in Gregoriana appareat. Quapropter pro reo stat regula generalis, quod immunitate gaudere debeat: ita vt si ius commune in cap. frater 10. causa 17. q. 4. vel alibi oppositum præceperit, id iam correxerit Gregoriana.

SECTIO XXI.

An immunitate priuetur occidens clericum vel Regularem, vel etiam Episcopum?

SVMMARIVM.

1. Occidens clericum, vel regularem, vel etiam Episcopum, non priuatur Ecclesie immunitate, cum non sit homicidium de exceptis.
2. Occidens supradictos contrahit excommunicationem, non autem amittit immunitatem, quia privilegium est concessum loco sacro, non personæ sacre.
3. Excommunicationi esse annexum effectum priuandi excommunicatos immunitate, non reperitur in iure.
4. Occidens clericum saltem consensum in sacris est parricida, sed improprie, & dato, quod esset proprie, diximus parricidam gaudere immunitate.
5. Occidens clericum committit sacrilegium, & tamen per ea quæ dicta sunt, non eximitur ab immunitate.
6. Occidens clericum committit crimen læsæ maiestatis, sed remotè.
7. Occidens clericum licet delinquat in Ecclesiam, non tamen delinquit materialiter, quod oporteret, vt priuatur immunitate.

H 8 Ecclesia

- 8 *Ecclesia cum diligit inimicos, ac se persequentibus beneficiat, occisores amplectitur.*
 9 *Immunitas Ecclesiarum est solum in ordine ad iudices seculares, non item in ordine ad iudices Ecclesiasticos.*

Responderetur etiam negatiue, ob easdem rationes supra dictas, quod scilicet inter homicidia excepta non ponatur, nisi homicidium proditorium, quale non est homicidium, de quo nunc loquimur. Atque ita docent Peregrin. de immunit. Eccles. c. 12. n. 13. Diana p. 1. tract. 1. resol. 39. Boer. decis. 109. n. 7. in fin. Farinac. de immunit. cap. 7. n. 114. retractans sententiam oppositam, quam prius docuerat in tract. de carcerib. q. 28. num. 29. Mar. Ital. de immunit. lib. 1. c. 2. §. unic. n. 6. & c. 5. §. 3. n. 79. Giurba consil. 70. n. 9. Anton. de Marinis in quotid. resol. c. 170. n. 14. & Ceual. p. 2. q. 101. contra Decian. lib. 6. c. 28. Ricc. in prax. p. 2. resol. 290. Sanch. in select. disp. 44. n. 52. Villadieg. in Poli. c. 3. n. 212. Cutell. de immunit. Eccles. lib. 1. q. 24. Suar. de Paz in prax. tom. 1. part. 5. c. 3. n. 169. Ludouic. Corream in relect. de immunit. Eccles. p. 3. n. 37. & Bobadil. tom. 1. lib. 2. c. 14. n. 47. qui citat Vasquium, & Remigium: videri etiam poterit Barbosa de iure Eccles. tom. 2. c. 5. n. 123.

- 2 Obiicies ex Cutell. loc. cit. qui occidit clericum, vel Regularem, &c. contrahit excommunicationem: ergo priuatur immunitate Ecclesiæ.

Respondetur, concedo antecedens: at nego consequentiam, quia tale priuilegium concessum est loco sacro, non autem personæ sacræ. Vnde clericidium (vt dicebamus) non reperitur inter homicidia excepta; nec, quod excommunicatio habeat talem effectum, 3 reperitur in iure vnquam expressum. Vide quæ dicebantur supra dub. 10. sect. 3.

- 4 Obiicies secundo, qui occidit clericum, saltem constitutum in sacris, est parricida, cap. quis 9. dist. 96. ibi: *Quis dubitet, Sacerdotes Christi, Regum, & Principum, omniumque fidelium patres, & magistros censeri?* Ergo priuatur immunitate.

Respondetur: distingo antecedens, est parricida improprie, concedo: at in casu nostro ex dictis supra sect. 3. non est facienda extensio ad alia, præsertim ad impropria: est parricida proprie, nego. Respondetur secundo, transeat antecedens, at nego consequentiam, quia neque parricida proprie priuatur immunitate Ecclesiæ, sicuti dicebam supra sect. 14.

- 5 Instabis, committit sacrilegium: ergo.

Respondetur, concedo antecedens; at nego similiter consequentiam, per ea quæ dicebantur supra sect. 8.

- 6 Reinstabis, committit crimen læsæ Maiestatis diuinæ: ergo.

Respondetur, distingo antecedens: ita vt committat immediate in Deum, vel in personam Principis (quod requiritur, vt quis immunitate Ecclesiæ priuatur) nego: ita vt committat mediatè, seu remotè (quod nihil obstat) concedo. Vide, quæ dicebantur supra dub. 23. sect. 4. & seqq.

- 7 Vregebis, delinquit in Ecclesiam, cum læsus clericus representet Ecclesiam: ergo.

Respondetur, distingo antecedens: delinquit in Ecclesiam, ita vt delinquat in materiale, in illa scilicet occidendo, vel mutilando (quod requiritur, vt quis immunitate Ecclesiæ priuatur) nego: ita vt delinquat in Ecclesiam alio modo, transeat. At hinc nihil sequitur contra nos, cum in pœnis, præsertim in casu nostro, non valeat argumentum à maioriore, nedum à paritate rationis, vt supra sect. 3. dicebamus. Vt omittam, quod Ecclesia, cum diligit inimicos, ac se persequentibus beneficiat, occisores amplectatur.

- 8 Caterum, an saltem qui occidit, vel quocumque alio modo offendit S. R. E. Cardinalem, immunitate priuatur? Vide supra dub. 23. sect. 1. n. 7.

Reurgebis ex eodem Cutellio, si clericus delinquit, 9 & confugit ad Ecclesiam, non gaudet immunitate Ecclesiæ: ergo par est, quod si laicus delinquat in clericum, neque gaudeat immunitate Ecclesiæ.

Respondetur, transeat antecedens: quod dixi, quia satis probabile est oppositum, vt dicebatur dub. 10. sect. 12. Nego tamen consequentiam, quia immunitas Ecclesiarum est solum in ordine ad iudices seculares, non item in ordine ad iudices Ecclesiasticos, ob rationes dictas cit. sect. 12.

SECTIO XXII.

An priuatur immunitate quoad crimina non excepta, delinquens in crimine excepto?

SVMMARIVM.

- 1 *Delinquens in crimine excepto non priuatur immunitate quoad crimina non excepta, siue ante, siue post commissum.*
- 2 *Causa procedit si iudex non intendit punire in eo homicidium proditorium, sed solum casum non exceptum.*
- 3 *Non est improbabile reum posse absolute extrahi ab Ecclesia ob alia delicta non excepta, quando ob excepta absolute priuatur immunitate.*
- 4 *Contrarium videtur probabilius, quia penales Constitutiones immunitatem derogantes accipiendæ sunt in rigorosa, & formali significatione.*

Responderetur, quod delinquens in crimine excepto, 1 neque priuatur immunitate quoad crimina non excepta, siue ante, siue post commissum, v.g. quod homicida proditorium non priuatur immunitate quoad crimen adulterij, stupri, simplicis furti, &c. siue ante, siue post commissum. 2 Casus autem procedit, si iudex non intendit punire in eo homicidium proditorium, quia si illud punire in eo intendat, & ob illius causam reum ab Ecclesia extrahat, absque dubio in tali casu in eo reliqua crimina punire potest, quia tunc non censetur iudex reum extrahere ab Ecclesia ob alia crimina, sed iam iuste extractum punit. At si solum non excepta crimina in eo punire intendit (quamvis non impro- 3 babile sit, reum extrahi etiam posse, quia absolute immunitate priuatus existit) tamen probabilius vide- 4 tur, extrahi non posse, quia penales Constitutiones immunitatem derogantes accipiendæ sunt in rigorosa, & formali significatione: & sic Constitutio excludens reum ab immunitate in quibusdam casibus accipienda est in eadem significatione, ita vt solum comprehendat delinquentes, quatenus tales sunt, id est, quatenus talia crimina commiserunt, & quoad alia crimina securi mancant, præsertim cum Constitutio Gregorij XIV. vetuerit extrahi ab Ecclesia delinquentes, nisi pro delictis exceptis, sublata facultate aliter interpretandi. Atque ita contra Peregrinum de immunit. cap. 6. num. 20. Ambrosinum cap. 5. num. 10. Sanchez in select. disp. 44. num. 52. & Sarpum de iure asylorum, cap. 5. fol. 60. docent Farinacius de carcerib. q. 28. num. 67. in fin. Decian. tract. crimin. lib. 6. c. 26. n. 6. Diana part. 1. tract. 1. resol. 39. & Bonacina disput. 3. quæst. 7. de immunit. punct. 4. in fin. num. 23. Vide quæ dicebantur supra dub. 10. sect. 4. & dub. 22.

SECTIO XXIII.

An immunitate priuetur, qui vulnerat, vel etiam occidit Sacerdoti peccata sua actu confitentem, vel actu quodcumque aliud Sacramentum fumentem?

SUMMARY.

1. & 2. Occidentem penitentem Sacerdoti sua peccata confitentem, vel quodcumque aliud Sacramentum actu fumentem, non priuantur immunitate, secus si id facinus committant animo hereticali, aut cum errore intellectus.
3. Neque valet argumentum in hoc delicto à paritate, vel maiori rationis.
4. Talis delictus indignus est, ut ab Ecclesia recipiatur spectato delicto, & persona, secus est spectata Ecclesia pietate.

Respondetur etiam negatiue, ob easdem rationes supradictas: atque ita præter alios in terminis docet Diana p.6. tract. 1. resol. 26. contra Barbof. de iure Eccles. lib. 1. cap. 3. n. 98. & Trullench. in Decalog. tom. 1. lib. 1. c. 11. dub. 3. n. 21.

Obiicies, qui in vilipendium Sacramenti Confessionis, vel cuiuscumque alterius Sacramenti tantum facinus committit, contemnit Ecclesiam, & Christum Dominum auctorem Sacramentorum: ergo immunitate priuetur.

Respondetur, distingo consequens, si id facinus committat animo hereticali, seu cum errore intellectus, saltem rationabiliter præsumpto, concedo consequens, quia tunc immunitate priuetur, ut hereticus, vel saltem, ut de hæresi suspectus: si id facinus committat non tali, sed alio modo, nego consequentiam; quia tunc facinus, licet sit grauissimum, & enorme, non tamen est de exceptis: iura autem antiqua, & maxime Constitutio Gregorij XIV. omnino vetuit, extrahi reum, præterquam in casibus exceptis, sublata etiam facultate aliter interpretandi. Quapropter ad minus censeto in tali casu consulendum esse Summum Pontificem.

Instabis, qui committit homicidium proditorium, vel qui occidit, vel etiam mutilat in Ecclesia, & secundum aliquos etiam extra Ecclesiam, cum spe confugiendi ad Ecclesiam, immunitate priuetur: ergo multò magis priuabitur, qui in vilipendium Confessionis, vel cuiuscumque alterius Sacramenti tantum facinus committit.

Respondetur, nego consequentiam: quia in pœnis (præsertim in præiudicium immunitatis Ecclesiasticæ, quæ quammaximè fauorabilis est) non valet argumentum à paritate, vel maiori rationis, ut supra dicebamus, sect. 3.

Urbis, indignus est, ut ab Ecclesia recipiatur, cap. fin. de immunit. Eccles. ergo.

Respondetur, distingo antecedens: indignus est, ut ab Ecclesia recipiatur, si spectetur delictum, & persona, concedo (quapropter præter quidem in ipsum talis pœna statuitur, at esse statutam, nec ex iure antiquo, nec ex nouo Gregorianæ Constitutionis apparet:) si spectetur pietas S. Maris Ecclesiæ, in quo magis relucet eius pietas, nego. Vide, quæ dicebantur supra dub. 19.

Thom. Delbene de Immunit. Eccl. Pars II.

DVBITATIO XXV.

An possit reus è loco sacro extrahi inuitus?

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

SUMMARY.

1. Reus è loco sacro extrahi inuitus, & contra voluntatem Ecclesiæ non potest.
2. Reus si libere à loco sacro egrediatur, potest capi, & puniri per iudicem laicum, cum immunitas res concessa sit tantum ratione loci.

Respondetur, quod non possit reus è loco sacro extrahi inuitus: quod si extractus fuerit inuitus, restituendus sit Ecclesiæ. Atque ita habetur in l. 2. Cod. de his qui ad Ecclesiam confug. & in cap. inter alia, de immunit. Eccles. cap. de his qui ad Eccles. confug. cap. sicut antiquitus, cap. miror, c. frater, c. eum, & c. de pœnit. 17. q. 4.

Dixi, quod non possit reus à loco sacro extrahi inuitus, quia si libere egrediatur, poterit eum sic egressum iudex secularis capere, & punire, cum immunitas reo concessa sit ratione loci. Vnde cum dicitur, non violari immunitatem Ecclesiæ, si capiatur reus in Ecclesia seipsum offerens, nolens scilicet frui immunitate Ecclesiæ, intelligitur, dummodo non capiatur in loco sacro, sed postquam exiit è loco sacro, cum immunitas sit directe concessa loco sacro, cuius privilegio non potest ipse cedere, iuxta ea, quæ dicam dub. 26. & ex communi docent Nauar. cap. 15. num. 21. Grassi. lib. 1. cap. 1. num. 47. Couarr. cit. cap. 20. num. 17. Farinac. in append. de immunitat. cap. 19. n. 306. Decian. cit. lib. 6. cap. 26. n. 11: Suar. lib. 3. cap. 12. n. 5. §. 6. Lezana verb. Immunitas Eccles. num. 18. Layman lib. 4. tract. 9. c. 3. n. 13. & Bonacina disp. 3. q. 1. §. 7. de immunit. pœnit. 5. Hinc.

SECTIO II.

An, & quid dicendum, si egressus fuerit necessitate ductus?

SUMMARY.

1. Reus egressus ab Ecclesia tantum ad exonerandum ventrem statim regressurus, quia indecens est, ut Ecclesia Dei his immunditiis sordescat, gaudet immunitate.
2. Reus ad necessaria natura, absque eo, quod in domibus extraneorum se recipiat, potest ab Ecclesia progredi per spatium 30. passuum, ultra quod non prodest exarsatio.

EX dictis sequitur primò, quod idem dicendum sit, si necessitate ductus, v. g. ad exonerandum ventrem, statim regressurus, egressus fuerit: indecens enim est, quod Ecclesia Dei, locus sacer, qui omni odore bono olere debet, his immunditiis sordescat: quapropter tunc iudex non poterit eum capere, & punire, cum in

H 2 tal

tali casu non censeatur moraliter egressus è loco sacro, uti docent præter alios Fagundez de precept. Eccles. lib. 4. c. 4. n. 56. Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. q. 26. n. 11. & Bonacina cit. punct. 6. n. 1. in 2. effect. Vide etiam Suar. verb. Immunitas, 3. n. 34. Dian. pari. 1. tract. 1. resol. 36. Vide tandem cap. diffiniunt, 33. ibi: Sic tamen, ut hi, qui ad eam confugiunt, in extraneis, vel longè separatis ab Ecclesia domibus nullo modo abscedant, sed in hoc 30. passuum numero absque domorum extraneorum receptaculo progredientes, aditum obtinebunt, qualiter ad requisita nature usum debitis exeat locis, & nullo teneantur euentu necessitudinis, qui Dominici se defendendos commiserint locis. Unde colligi videtur, quod ad hunc finem datum sit hoc spatium, & ultra hoc spatium non proficit excusatio.

SECTION III.

An, & quid dicendum, si extractus fuerit per vim?

SUMMARIUM.

- 1 Reus si per vim extractus sit ab aliquo loco sacro, debet à iudice Ecclesia restitui, & sic non puniri, cum talis extractio, utpotè violenta, sit nulla.
- 2 Iudex, qui non fuit particeps violentæ extractionis non violat immunitatem physicè, secus est moraliter.
- 3 Iudex secularis si ab alio reum extractum à loco sacro Ecclesia non restituat, primam iniustam extractionem continuat, & sic Ecclesia immunitatem violat.

Sequitur secundò, quod idem etiam dicendum sit, si per vim ab aliquo inde extractus fuerit; quia tunc iudex neque poterit eum capere, & punire, sed tenebitur Ecclesie restituere, cum talis extractio, utpotè violenta, nulla sit, & sic reo præiudicare non debeat. Vide infra sect. 4. & 5.

Confirmatur, quia alioquin facile posset iudex confugientes ad Ecclesiam capere, & punire, si per vim ab aliis extractos licet capere, & punire posset, ut docet Valent. tom. 2. disp. 6. quæst. 15. punct. 1. ad 2. Genuens. in prax. cap. 17. num. 6. & Bonac. disp. 3. q. 7. de immunit. punct. 2. contra Suar. lib. 3. cap. 12. num. 19. in fin.

Obiicies, iudex, qui non fuit particeps violentæ extractionis, non violat immunitatem; quia non extrahit delinquentem è loco sacro, sed profano, ergo: sic Suar. in loco supra cit. quamvis subdat, quod sic primò extrahens teneatur extracto damna omnia quoad possit, compensare.

Respondetur, nego antecedens: & distingo probationem, non extrahit delinquentem è loco sacro, sed profano; physicè, concedo; moraliter, nego: quia delinquens, quamvis existat extra locum sacrum corporaliter, moraliter tamen reputatur, ac si in loco sacro sit, cum extractio, utpotè violenta (vti dicebam) nulla fuerit, & sic privilegium immunitatis reus non amiserit: quapropter si Ecclesie iudex eum non restituit, primam iniustam extractionem continuat, & sic Ecclesie immunitatem violat.

3 amiserit: quapropter si Ecclesie iudex eum non restituit, primam iniustam extractionem continuat, & sic Ecclesie immunitatem violat.

SECTION IV.

An, & quid dicendum, si egressus fuerit per metum?

SUMMARIUM.

- 1 Reus extractus per metum ei incussum, puta ob persuasam extractionem de eo faciendam à iudice seculari à loco sacro, non potest capi, neque puniri, cum moraliter in tali casu extrahi censeatur.

Sequitur tertio, quod idem etiam dicendum sit, si per metum iniuste illatum, & non vanum, sed fundatum (quod v. g. à iudice laico extrahendus sit) ex Ecclesia egressus fuerit; quia tunc iudex neque poterit eum egressum capere, & punire, cum in tali casu moraliter non tam egredi, quàm per violentiam extrahi ex Ecclesia censeatur. Atque ita docet præter alios Farinac. in append. de immunit. cap. 2. n. 55. & Lezana verb. Immunitas Eccles. n. 18. ex cap. sicut antiquitus. & c. minor, 17. q. 4. Quidquid in contrarium sentire videantur Abbas, Syluester, & alij apud Peregrin. c. 14. n. 2. quatenus aiunt, quod non violet immunitatem Ecclesia, & sic non contrahat excommunicationem iudex, qui verbis iniuriosis, vel minis inducit reum ad egrediendum è loco sacro, egressumque ex illo in carcerem conicit, ex eo, quia immunitas violatur, & excommunicatio incurritur tantum ob violentam extractionem, vel cooperationem ad illam: nam ad hoc istorum Authorum fundamentum facile responderi potest ex dictis.

SECTION V.

An, & quid dicendum, si voluntariè egressus fuerit, rogatus vel blanditiis, vel doctoris verbis inductus?

SUMMARIUM.

- 1 Reus rogatus, vel blanditiis, vel dolosis verbis inductus ab Ecclesia voluntariè egressus capi, & puniri potest, cum in tali casu non violenter ab Ecclesia extrahatur.
- 2 Extractio sola violenta in iure prohibetur.
- 3 Adducuntur in medium plures sacri Canones prohibentes dictam extractionem, & iubentes restitutionem, contra nonnullos graues DD. contrarium sentientes.
- 4 Blanditiis, & præcipuè dolosa verba violentiæ equiparantur.
- 5 Beneficium non conferitur in iniuriam, & volenti non fit iniuria.
- 6 Ecclesia ius propriæ immunitatis illasum curat, non rei utilitatem, nisi quatenus sacris adhaeret, quo semel discedente, ius coniunctionis cessat, separataque de reo ratio habetur.
- 7 Blanda, & fallacia verba equiparantur violentiæ, habito respectu ad mulierem, & valde improprie, secus habito respectu ad virum; nam necessarius est metus cadens in virum constantem.
- 8 In iure vani timoris, ac doli ratio non habetur.
- 9 Ecclesia non fauet reis, ut reis, sed quatenus ad ipsam tanquam ad asylum confugiunt, ne ipsa violetur.
- 10 Ecclesia nunquam id sibi ad fauorem reputat, quod reuocantibus canonibus sit, quia fauorum per iniuriam captatrix non est.
- 11 Ecclesia respuit rescripta fauorabilia contra ius impetrata.

12 Excom

12 Excommunicatio non contrahitur si in iure non sit expressum.

13 Index promittens impunitatem reo, ad effectum ipsum extrahendi ab Ecclesia, tenetur stare promissis, alias potest cogi per Episcopum ad dandam hanc securitatem, cum secus talis cessio immunitatis esset nulla.

14 Tenetur etiam index restituere reum Ecclesie, si priuata persona eum ab Ecclesia extraxerit per deceptionem, cui index consenserit.

15 Secus, si index deceptioni non consenserit, qui tamen decepit, tenetur reo compensare damna, & expensas.

1 Sequitur quartò, quod è contra, si rogatus, vel blanditiis, vel dolosis verbis inductus ex Ecclesia voluntarie egressus fuerit, capi, & puniri possit, cum in tali casu non violenter ex Ecclesia extrahatur, & ex alio capite sola extractio violenta in citatis iuribus prohibetur. Atque sic ex communi docent Nauar. c. 25. n. 21. Decian. lib. 6. cap. 26. n. 11. Farinac. in append. de immunit. cap. 19. n. 302. Suar. lib. 3. c. 13. n. 2. Filliuc. tom. 1. tract. 15. c. 6. n. 54. Duard. in Bull. Con. lib. 2. c. 15. q. 16. n. 34. Fagundez cit. lib. 4. c. 4. n. 66. Layman lib. 4. tract. 9. c. 3. n. 13. Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. q. 26. & Bonacina disp. 3. q. 7. de immunit. puncti. 2. vers. 6. arg. cit. cap. 3 inter alia, ibi: Non est violenter extrahendus, & cap. miror 8. caus. 17. q. 4. ibi: Hominem de Ecclesia rapuisti, & infra: Ecclesia igitur illam reuoca, quem irreligiosissime rapuisti, & c. frater 10. eadem caus. & quest. ibi: V. hominem in sanctuariis constitutum, captiua sacerdotis absentia, reluctanciam, reclamantemque violenter abstraherent: & in Canon. si quis contumax, 20. ibi: De porci- bus Ecclesie quolibet modo adherentibus per vim abstraherit: & in Canon. definitiui, 33. ibi: Nullus audeat con- fugientes ad Ecclesiam, vel residentes inde vi abstrahere, vel quodcumque nobilitatis, & c. inferre: & in Canon. constitutus, 34. ibi: Timore aliquo, vel ob compositionis spem ab Ecclesia discedens, à clericis repeti non debet, quasi dicatur, sibi imputet qui vano ductus timore, respectu, vel spe se cum laico componendi, Ecclesie re- fugium deserit, ac alibi se recipit, argum. 1. ff. de eo, per quem factum fuerit, vers. quauis. Idem habetur in l. 3. C. de his qui ad Eccles. confug. ibi: Si quis eos conetur inuadere: & in l. presentis, Cod. eodem, ibi: Expelli, aut trahi, vel protrahi confugas: & in Constit. ipsa Grego- rij XIV. ibi: Ne confugas in Ecclesia existentes sacu- laris iudex, eiusque ministri capere, extrahere, vel in carce- rare possint, quæ verba vim propriè continent, ac sup- ponunt: ergo, & c. Quamvis contrarium sentiant alij nonnulli graues Doctores, vt Megalium in 3. p. lib. 4. c. 2. q. 1. n. 32. Bobadil. in Polit. tom. 1. lib. 2. c. 14. n. 80. Anton. de Marinis resol. quotid. c. 78. Maltillus lib. 2. decis. 169. n. 12. Villadic. in Polit. c. 3. n. 222. Lezana verb. Immuni- tas, n. 19. & Diana p. 1. tract. 1. resol. 26 ex eo, quod blan- ditia, & præcipud dolosa verba, violentiæ æquiparen- tur: & hæc opinio Ecclesie fauorabilis videatur. Vide Suar. n. 17. Layman cit. n. 13.

4 At quod dixi, est multò probabilius, tum ob Cano- num, & iurium verba, quæ violentam tantum extra- ctionem damnant, & improbant: tum ob casum ex- pressum Canonis, id constitutum, clericis præcipientem, ne confugam inde timore exeuntem reduci cura- rent: tum ob rationem, quia cum confuga nequeat iniuitus extrahi, ne Ecclesia violetur, cessat omnis ratio, vbi ille Ecclesiam volens relinquit; præsertim, quia beneficium non confertur in inuitum, & volenti non fit iniuria, l. in diem, ff. de aqua plu. arcenda, præsertim etiam, quia Ecclesia ius propriæ immunitatis illisum curat, non rei vtilitatem, nisi quatenus sacris adheret, quo semel discedente ius coniunctionis cessat, separata- que de reo ratio habetur, l. eum actum, ff. de negot. gestis.

Thor. Delbene, de Immunit. Eccl. Pars II.

Accedit, quod licet blanda, & fallacia verba aliquan- do violentiæ æquiparentur, id est per exaggerationem, & valde improprie; quapropter ad summum in mu- liere locum habere potest: nam vbi cum vitis agitur, requiritur violentia, vel saltem metus cadens in con- stantem virum; siquidem in iure vani timoris, & doli ratio non habetur, cap. cum dilectus, de his, quæ vi, me- tus, & causa sunt, ibi: Non obstante violentia, quæ propo- nebatur illata, cum neque metum mortis, neque cruciatum corporis contineret, & ideo non debuerat cadere in constan- tes, non obstante dolo, quo se proponebant fuisset seductos, cum talis dolus non tam ad circumuentionem prædictorum, quam ad fauoritatem eorum debeat retorqueri, super resti- tutione petita silentium eis duximus sententialiter im- ponendum, & l. 1. ff. de eo, per quem factum erat, ibi: Sibi eum imputare debere, qui credulus fuit.

Quod verò dicitur, quod hæc opinio Ecclesie fauo- rabilis videatur, nego assumptum, cum Ecclesia per id tantum consultum sit, quod fines ipsius non violentur, sed maneant illæsi, & illibati: quapropter quod inde recedentibus confugis damnum sequatur, Ecclesia non curat, quia non fauet reis vt reis, sed quatenus ad ipsam, tanquam ad asylum confugerint, ne ipsa viole- tur. Accedit, quod Ecclesia nunquam id sibi ad fauo- rem reputat, quod reuuentibus Canonibus sit, quia fauorum per iniuriam captarum non est: vnde rescri- pta fauorabilia contra ius impetrata respuit, c. dicenti, 25. q. 2. ibi: Concessa præuolare, & effectui mancipari, quæ cum iuris, & legum ratione concordant. Accedit secundo, quod nostro casu contraheretur excommunicatio, quæ est maxima pœna, & propterea vt non contrahatur, sufficit dicere, quod verba canonis id non dicant, vt in leg. 1. ff. de aleator. ibi: Prætor enim simpliciter ait, & in l. si re. o. §. de viro, ibi: Nihil in lege scriptum est, ff. solut. matrim.

Excipe, nisi iudex criminis impunitatem promisc- rit, & sub hac promissione reus ex Ecclesia egressus fuerit, quia tunc (delictum non erat exceptum) videtur capi, & puniri non posse non secus ac si in Ecclesia existeret, cum ipse immunitatis privilegio cessit pro securitate à iudice promissa, & sic iudex teneatur, & si nolit, per Episcopum cogi possit, hanc securitatem seruare, cum aliàs talis cessio immunitatis sit nulla, sic tradunt Nauar. c. 25. n. 22. in fin. Azcued. lib. 1. tit. 2. leg. 3. n. 13. & segg. Farinac. de carcerib. q. 81. n. 282. & in append. de immunit. c. 19. n. 301. Barboza in tract. de vniuers. iure Eccles. tom. 2. c. 3. n. 54. Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. q. 27. n. 11. Sanch. tom. 2. consil. moral. lib. 6. cap. 1. dub. 12. Lezana verb. Immunitas Eccles. n. 19. & Azor. 2. p. lib. 9. c. 9. q. 11. Vide etiam Salonium 2.2. q. 60. art. 4. contr. 2. Lessium lib. 2. c. 19. dub. 9. n. 52. & Genues. in prax. c. 17. n. 5. qui refert, sic in terminis iudicatum in Curia Archiepiscopali Neapolitana anno 1698. quod scilicet in casu, quo quis ab Ecclesia, cuius immunitate gaudebat, extractus fuerit sub promissione, quod non puniretur ipsi à iudice facta, non debeat, nec possit puniri, quia in tali casu fides ipsi seruari debet, vel ad Ecclesiam re- mitti propter ius, quod habet ad immunitatem Eccle- siæ simul cum ipsa Ecclesia. Excipe secundo, nisi reus à priuata persona per deceptionem extra Ecclesiam tra- heretur, & index tali deceptioni consenserit, quia tunc iudex capiens illum teneretur Ecclesie restituere, secus, si talis deceptionis iudex particeps non fuerit, quia si reum sic deceptum extra Ecclesiam innenerit, poterit illum capere, & contra illum procedere, quamvis pri- uata illa persona, quæ decepit, teneatur ratione iniustæ actionis reo decepto damnum, & expensas com- pensare.

DVBITATIO XXVI.

An possit reus è loco sacro extrahi contra voluntatem Ecclesie.

S V M M A R I V M.

- 1 Reus è loco sacro extrahi contra voluntatem Ecclesie non potest, secus de Ecclesia voluntate in delictis exceptis.
- 2 Reus in delictis exceptis nullum ius habet ad immunitatem Ecclesie, & sic Prælatus Ecclesie tueri illum non potest.
- 3 Prælatus Ecclesiasticus accepta securitate quod reus pro delictis non exceptis non punietur, potest eum iudici seculari consignare, si expedire iudicauerit, spectato tamen iure loci.
- 4 Prælatus Ecclesiasticus si per consignmentem factam iudici laico de reo, index nolit stare promissis, potest eum compellere per Ecclesiasticas censuras, spectato iure communi.
- 5 Prælatus Ecclesiasticus non potest in casibus non exceptis consignare iudici laico reum inuitum spectata constitutione Gregoriana.
- 6 Immunitas loci sacri ne violetur debet in casibus non exceptis concurrere consensus delinquentis, & consensus Ecclesie.
- 7 Consensus solius delinquentis in casibus non exceptis non sufficit, cum tale privilegium non ratione sui, sed ratione loci sit concessum, nec ab eo etiam cum iuramento renunciari possit.
- 8 Clericus non potest in praiudicium status clericalis renunciare privilegium canonis, etiam cum iuramento.
- 9 Clericus potest in civilibus se subicere iudici seculari, qui tamen non potest exequi mandatum à se relaxatum contra ipsam, sed debet adiri superior Ecclesiasticus.
- 10 Clericus in causa reconuentionis potest iudicari à iudice seculari.

Responderetur, quod non possit reus è loco sacro extrahi contra voluntatem Ecclesie: patet ex iuribus adductis supra dub. 25. sect. 1. n. 1.

- 1 Ceterum ex voluntate Ecclesie extrahi potest: & quidem quod possit in delictis exceptis, docent Doctores omnes, cum tunc reus nullum ius habeat ad immunitatem Ecclesie, & sic Prælatus Ecclesie tueri illum non possit: in delictis autem non exceptis, docent Suar. lib. 3. cap. 13. num. 3. Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. quæst. 32. num. 24. & seqq. & 9. 40. num. 4. & Layman lib. 4. tract. 9. cap. 3. num. 13. (iuramento tamen, vel simili cautione à mortis, & omni alia corporali poena immunitatis à iudice accepta) ex eo, quia in cap. reum, & in cap. id constituimus, 17. q. 4. dicitur: Reos abstrahere non liceat, sed neque alteri consignare, nisi ad Evangelia datis sacramentis, de morte, debilitate, & omni poenarum genere sunt securi: Ergo data hac securitate poterit Ecclesie Prælatus (si expedire iudicauerit) reum iudici laico consignare, etiam inuitum: Layman, Cutellius, & Suarez, qui subdit, quod in tali casu index laicus teneatur promissum seruare, & si seruare noluerit, compelli debeat ad illud seruandum ab Ecclesie Prælato per censuras. Vide etiam Abb. in cap. inter alia, in fin. de immunit. Eccles. Silu. verb. Immunitas 3. q. 4. & Azor. tom. 2. lib. 9. c. 9. q. 10.
- 2 At licet, quod docent Suarez, Cutellius, & Layman, verum sit, spectato iure communi, spectata tamen Constitutione Gregorij XIV. probabilius videtur op-

positum (quod scilicet Ecclesie Prælatus non possit reum inuitum consignare iudici seculari extra casus exceptos) ex eo, quia in citat. Constitutione solum in casibus exceptis datur Ecclesie Prælatis talis facultas: ergo tacite in aliis casibus denegatur, præcipue cum in eadem Constitutione subdatur, esse irritum, & inane, quod contra actum fuerit. Vide quæ dicuntur infra dub. 39. & 40. per totam.

Itaque ne immunitas loci sacri violetur, debet in casibus non exceptis concurrere consensus delinquentis, & consensus Ecclesie: non enim sufficit consensus solius delinquentis, cum tale privilegium non sit ipsi concessum, ratione sui, sed ratione loci: & sic ab ipso, etiam cum iuramento (quidquid in contrarium dicat Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. q. 30. num. 14. & Barbosa de iure Eccles. tom. 2. cap. 3. num. 58.) renunciari non potest in praiudicium loci, sicuti etiam cum iuramento renunciari non potest privilegium Canonis, vel fori à clerico (cum ipsi illud non ratione sui, sed ratione ordinis, concessum sit) v. g. quod iniuriöse grauitur percutiatur, vel licite, aut valide à iudice seculari, siue in criminalibus, siue etiam in civilibus iudicetur, c. inoluta, 11. q. 1. & explicatur, ibi d. & c. si diligenti, de foro compet. Quamvis possit clericus se subicere in civilibus iudici seculari, vt arbitror, qui tamen clericum nolentem stare sententia non potest per se cogere. Et quamvis possit clericus vt actor, laicum pettrahere ad iudicem secularum, non autem vt reus pettrahi, item & possit clericus in causa reconuentionis à iudice seculari iudicari, vt si dum laicum pettrahit ad iudicem secularum, laicus vicissim illum in causa civili reconueniat, vt expresse docet Gloss. communiter recepta in cap. 2. de mutuis petitionibus, & colligitur tum ex illo cap. tum ex 3. q. 8. c. 1. Vide Farinacium in append. de immunitate, cap. 19. num. 304. Vide etiam quæ dicebam lib. de Parlamentis, dub. 4. sect. 19. subsect. 27. & dub. 27. sect. 8. subsect. 3. & supra cap. 9. dub. 34.

DVBITATIO XXVII.

An possit reus in Ecclesia incarcerationi, vinculis alligari, vel alio modo vexari: vbi etiam quid interim fieri possit, donec examinatur causa?

S V M M A R I V M.

- 1 Reus in Ecclesia carcerari, vinculis alligari, vel alio quocumque modo vexari non potest.
- 2 Reus neque potest in Ecclesia vinculis alligari, salvo iure restituendi loco sacro.
- 3 Reus etiam quando dubitatur an delictum sit receptum necne, non debet in Ecclesia vinculis alligari, sed potest index laicus mittere custodiam extra locum sacrum.
- 4 Custodiam ponere extra locum sacrum, non est ipsam obsidere, neque reum ibidem vexare, sed proprium locum obseruare, & in illo custodiam constituere.
- 5 Index Ecclesiasticus in delictis exceptis casu quo nolit consignare Curie seculari reum, debet illum custodire in carcere Ecclesiastico, dum causam examinet.
- 6 Reus dum causa examinatur an gaudere debeat, necne immunitate, gaudet ipsa immunitate Ecclesie.
- 7 Ecclesia dum causa examinatur habet pro se regulam, quod quilibet cuiuscumque conditionis ad ipsam confugiat, sit in ipsa tutus.

8 Ecclesia

8 *Ecclesia debet conservari in sua possessione, cum ibi Reus reperitur, donec de veritate constiterit.*

9 *Reus regulariter etiam de iure communis, non est consignandus Curiae seculari, et in eius carceribus detineatur, sed tutus manere debet penes Iudicem Ecclesiasticum.*

10 *Index Ecclesiasticus non potest donec articulus discutitur custodire Reum in carceribus Iudicis laici, licet id sit nomine Episcopi, contra nonnullos.*

11 *Index laicus, qui extrahit Reum in casibus exceptis non potest etiam dando cautionem de immunitate, in suis carceribus detinere; sed debet Ecclesiam restituere, etiamsi Reus sic extractus iuri suo cedere velit.*

12 *Index laicus non potest ligere Reum in Ecclesia, neque de Episcopi licentia, nisi forsitan id faciat ad instantiam Episcopi, seu nomine Episcopi, et non proprio.*

Responderetur, quod non possit reus in Ecclesia incarcerationi, vinculis alligari, vel alio quocumque modo vexari; quia hoc esset locum sacrum à loco sacro carcerem fieri, & in loco exempto iurisdictionem exerceri; sic habetur in *cit. l. presentis, Cod. de his, qui ad Ecclesiam confugiant, et in cit. c. definit, 17. quast. 4. & docent ex communi Covarr. num. 17. Tulech. ver. Ecclesia 3. conclus. 10. num. 12. & 16. Suarez lib. 3. cap. 12. num. 2. & seqq. Decian. tractat. crimin. lib. 6. cap. 27. num. 6. Farinac. de carceribus quast. 28. num. 9. & in append. de immunit. cap. 19. num. 297. Mari. Italia de immunitat. lib. 1. cap. 6. §. 2. num. 51. Scottia Theor. §. 85. Layman num. 13. Bonacina disput. 3. quast. 7. de immunit. punct. 5. & alij passim.*

2 *An autem possit vinculis alligari in Ecclesia, vel alia via custodiri, verbi gratia extrahi (salvo iure restituendi loco sacro) ex Ecclesia, donec ab Ordinario examinetur causa, utrum debeat reus immunitate gaudere?*

Responderetur negativè; tum ob rationes iam dictas; tum quia in *cit. l. presentis*, indefinite præcipitur; ne ipsi requies denegetur; & in *cit. cap. definit*, indefinite præcipitur; ne ipsi aliqua vis, nocibilitas, vel damnum inferatur, quin & possit, quod modo non est in usu, per triginta passus ab Ecclesia egredi; ergo supponitur, quod vinculis ibi alligari, vel alio modo vexari non possit. Atque ita docent Suarez lib. 3. cap. 2. num. 2. Fagundez lib. 4. cap. 4. num. 55. Diana part. 6. tractat. 1. resol. 29. & Bonacina disputat. 3. quast. 7. de immunit. punct. 5. in secundo effectu. Quamvis contrarium teneant Clar. in pract. §. fin. quast. 30. Sarpus de iure Asylonum, cap. 6. fol. 65. Farinacius de carceribus, quast. 28. num. 10. & esse probabile ex vi consuetudinis defendat Fontanella, decis. 200. & 201.

Obiicies ex Claro, Sarpo, & Farinacio in locis supra citatis; dum causa examinatur, dubium est, ad cuiusnam iurisdictionem spectet delinquens; ergo Iudex secularis, ut se servet indemnem, poterit eum, ne fugiat, vinculis ibi alligare, vel in custodiam tradere.

Responderetur, transeat antecedens: at nego consequentiam; quia hoc non est, Iudicem secularem servare se indemnem, sed falcem mittere in messem alienam; cum reus, dum est in Ecclesia, sit extra territorium, & iurisdictionem Iudicis secularis; & præterea Iudex secularis alio modo possit se indemnem servare, apponendo scilicet custodiam extra locum sacrum, ut si forte inde egrediatur, capi possit; cum hoc non sit locum sacrum obsidere, neque reum ibidem vexare; sed profanum locum observare, & in illo custodiam constituere, sicuti docent idem Farinacius in append. de immunit. cap. 19. num. 69. in fin. Mari. Ital. de immunit. Eccles. lib. 1. cap. 6. §. 2. num. 52. Sua-

rez lib. 3. cap. 12. num. 4. Megalius in tertia part. lib. 4. cap. 2. quast. 1. num. 29. Peregrin. de immunit. Eccles. cap. 13. num. 10. Diana part. 1. tract. 1. resol. 8. in fin. Fagundez part. 2. lib. 4. cap. 4. num. 55. Perficus de offic. sacer. lib. 1. cap. 9. dub. 12. num. 118. Raphaël de la Torre tom. 2. in 2.2. quast. 99. art. 3. disp. 7. & Bonac. disput. 3. quast. 7. de immunit. punct. 5.

Instabis, in Constitutione Gregorij XIV. dicitur: Quodque delinquentes laici prædicti, postquam, ut præfertur, ab Ecclesiis, locisve extracti, & capii fuerint, ad carceres Curiae Ecclesiasticae reponi, & ibi sub iure, & firmitate carere, ac opportuna custodia data illis, si opus fuerit, per Curiam secularem detineri, neque inde extrahi, &c.

Respondetur, sermonem ibi esse, non de alligatione facta in Ecclesia, sed in carcere Ecclesiastica iurisdictionis, & hoc in criminibus exceptis, casu quo requisitus Iudex Ecclesiasticus noluerit reum dum causam examinat, sub tuto loco habere.

At, quod dum causa examinatur (utrum scilicet reus gaudeat immunitate) non possit Iudex secularis illum ab Ecclesia extrahere, & in suis carceribus detinere (salvo iure restituendi loco sacro, quando immunitate gaudere iudicatus fuerit, ut præcipue Sarpus loco cit. contendit) patet ex rationibus iam supra adductis. Et probatur ulterius, quia extrahens extraheret ab Ecclesia reum sine licentia Episcopi, quod (ut dicitur infra sect. 9. subsect. 1. per totam) est contra sacros Canones, & Bullam Gregorij XIV. tum quia Ecclesia habet pro se regulam, quod quilibet cuiuscumque conditionis ad Ecclesiam confugit, sit in ipsa tutus, tum quia; cum reus sit in Ecclesia; Ecclesia est quasi in ipsius rei possessione; & sic debet Ecclesia conservari in sua possessione, donec de veritate constiterit. Atque ita præter Suarez, Fagundez, Dian. & Bonaciam in locis supra cit. docent Decianus lib. 6. cap. 29. num. 25. Peregrinus de immunitat. cap. 16. num. 29. & etiam Farinacius in append. ap. 21. n. 370. qui subdunt, quod regulariter, etiam de iure communi, reus non sit consignandus Curiae seculari, ut in eius carceribus detineatur, sed tutus manere debeat penes Iudicem Ecclesiasticum. Quod (post Constitutionem Gregorij XIV. ubi decernitur, quod delinquentes, postquam ab Ecclesia, in casu quod Episcopus eos extrahi recusaverit, à seculari extracti, & capti fuerint, ad carceres Curiae Ecclesiasticae reponantur, & ibi sub tuto, & firmitate carere, custodia, si opus fuerit, appositae per Curiam secularem detineantur) dubium esse non debet. Vide, quae dicuntur infra cit. dub. 40. per totam. Vide etiam determinationem Sacrae Congregationis Episcoporum in vna Neapol. die 30. Septembris 1616. quae habet quod delinquentes, quia ab Ecclesiis, aliisque locis immunibus extrahuntur, debeant dum articulus, an immunitate Ecclesiastica gaudeant, discutitur, per Ecclesiasticos ministros sub custodia, iuxta citatam Constitutionem Gregorij XIV. retineri.

An autem possit Iudex laicus in casibus exceptis, nomine Episcopi reponere reos in carceribus laicis, ut ibi tutius custodiantur.

Responderetur quod (quamvis nonnulli affirmant, ex eo, quia in tali casu, cum nomine Episcopi ibi detineantur, censetur reponi in carceribus Curiae Ecclesiasticae) negari tamen debeat; quia Constitutio Gregorij XIV. praescribit, quod Reus reponendus sit in carceribus Ecclesiasticis, & postquam Episcopus declaraverit, eum immunitate gaudere, non possit, nisi consentiente Magistratu seculari, & carceribus liberari: ergo à fortiori non poterit Iudex laicus, qui extrahit reum in casibus exceptis eum, etiam dando cautionem de immunitate, in suis carceribus, dum causa discutitur, detinere, sed debet Ecclesiam restituere,

etiam si reus sic extractus iuri suo cedere velit. Vide Bonae. *tit. 2. disp. 3. quest. 7. punct. 4. num. 11.* & quae dicuntur *infra dub. 33. & 34.*

Urgebis, saltem quod reus compedibus in Ecclesia detineatur, viget consuetudo diuturna: ergo.

Respondetur de hac re vide, quae dicebantur *dub. 6. & dub. 24. sect. 4. & 8.* & quae dicuntur *dub. 41. sect. 2. num. 18.*

12. Ceterum licet Mar. Italia *lib. 1. cap. 6. §. 2. num. 51.* & Peregrin. *cap. 13. num. 2.* putent, Iudicem laicum non esse reum violationis immunitatis Ecclesiae, si delinquentem in Ecclesia liget de Episcopi licentia, ex eo quod id faciat non auctoritate laica, sed Ecclesiastica, iuxta illud: *Omnia nostra facimus, quibus auctoritatem impertimur, l. 1. §. sed neque, Cod. de vet. iur. enucl.* mihi tamen id probabile non videtur, nisi Iudex laicus faciat bona fide, quod certum est apud omnes; cum in tali casu non intercedat peccatum mortale, nedum non intercedat praesumptio, vel nisi faciat ad instantiam Episcopi, & non proprio nomine Romano, quia Episcopus non potest in iure communi dispensare concedendo Iudici laico facultatem non servandae immunitatis, quamvis id probabile sit, si faciat auctoritate Episcopi, & ad instantiam illius, sed nomine Episcopi, & non proprio, quia probabile est, quod immunitas concessa sit Ecclesiis, ne ibi existentes capiantur à laica potestate tantum, non item ab Ecclesiastica, sicuti dicebam *dub. 10. sect. 14.*

DVBITATIO XXVIII.

An possit Iudex laicus immittere satellites, vel milites in locum immunem, ut ob metum ne reus inde discedat, & capi possit.

SUMMARIVM.

1. Iudex laicus non potest immittere satellites, vel milites in locum immunem, ut ob metum reus inde discedat, & capi possit, contra nonnullos.
2. Nullum genus nocumenti inferri potest confugienti ad locum immunem, nec directè, nec indirectè.

1. Respondetur, quod (quamvis nonnulli asserunt ex eo, quia id non est extrahere reum à loco immuni, nec ei vim inferre, vel prohibere, quo minus immunitate loci fruatur, sed tantum facere quid unde is occasionem sumat discedendi de loco immuni, quod dat occasionem solum, ut possit capi) negandum tamen sit, quia ex dictis supra nullum genus nocumenti inferri potest confugienti ad locum immunem, *cit. cap. definiti, 17. quest. 4.* sed immittere satellites, vel milites in locum immunem, ut inde reus discedat, & sic habeat occasionem, quod possit capi, est maximum nocumentum ipsi inferre, quia indirectè cogitur ad relinquendum locum immunitatis, quod est valde ipsi praedudiale, cum sic non solum non sit securus, quia patitur vim moralem, sed etiam indirectè cogatur exire, & sic indirectè priuetur beneficio immunitatis, ex quibus patet ad ea, quae in oppositum dicebantur. Vide etiam *dub. 25. sect. 4.*

DVBITATIO XXIX.

An possit reus in Ecclesia victu, & vestitu, & reliquis vitae necessariis impediri? Vbi etiam, an ad Ecclesiam custodia apponi possit?

SUMMARIVM.

1. Reus, dum in Ecclesia existit, victu, & vestitu, & reliquis vitae necessariis impediri non debet. Impedientes variis poenis, & censuris, non tamen latis, sed ferendis afficiuntur.
2. Reus, si in Ecclesia existens, non habeat unde neque de suo, neque de bonis consanguinei, vel amici vivat, tenetur Ecclesia illi alimenta praestare.
3. Reus, cum sub Ecclesiae protectione sit, par est, ut Ecclesia, utpote pia, ipsum non derelinquat, ne ipse necessitate seculari Iudici se tradat. Idem in iure statuitur de custode in ordine ad captivos. Idemque possunt facere Regulares, non obstante in contrarium Bulla quadam Sixti V.
4. Reus si habeat bona ad se alendum, debet compensare expensas Ecclesiae, quia tunc Ecclesia praesumitur solum velle subuenire praesenti necessitati, non autem absolute donare.
5. Reus si simpliciter non habeat bona, cum quibus possit se sustentare, tenetur Ecclesia ei subuenire, vel de proprio, vel applicando aliquid pro usu Pauperum deputatum, secus si possit laborando se alere.
6. Rectores Ecclesiarum subministrantes alimenta reo, possunt ipsum compellere ad laborandum pro Ecclesia, seu Conventui in victus compensationem, secus si non possint, aut non soleant.
7. Iudex secularis potest apponere Ecclesiae custodiam, ne reus inde liberè aufugiat, & si extra Ecclesiam fines constitutus sit, eum capere, & incarcerare.
8. Immunitas Ecclesiae violatur si reus, cum solam vestem extra Ecclesiam posuit, extrahatur, & capiat.
9. Idem dic si capiatur per aliquam parviam partem, quae prominet extra tectum, vel valuas, vel quemcumque alium locum immunem.
10. Idem dicendum si pedem, vel manum (capite, & aliis praecipuis membris intra Ecclesiam existentibus) extra Ecclesiam posuit, secus si ambobus pedibus in via publica existat, & humeris solum Ecclesiae parietes attingat.
11. Reus, qui manibus ferrum, vel valvam Ecclesiae apprehendit, gaudet immunitate.
12. Reus ut gudeat immunitate, sufficit quod praecipuas corporis partes habeat in loco sacro.

Respondetur, quod non possit reus, dum in Ecclesia existit, victu, & vestitu, & reliquis vitae necessariis impediri. Atque ita expresse habetur in *l. 2. & l. praesentis, Cod. de his, qui ad Eccles. confug. ibi: Ut ei aliquid, vel actualium rerum, vel vestis denegetur, aut requies, &c.* & in *cap. definiti, cap. nullus, cap. si quis contumax, cap. miror, & cap. id constituimus, 17. quest. 4.* ubi mandatur, ne ei quodcumque nocibilitatis, vel damni inferatur: & docent ex communi Covar. *2. var. cap. 20. num. 17.* Farinac. *de carceribus, q. 28. num. 9.* Azor. *lib. 9. part. 2. cap. 8. quest. 9. num. 14.* Antou. Gomez *tom. 3. cap. 10. tit. quando reus gaudeat immunitate, num. 1.* Clar. *§. laesa Maestatis, num. 11.* Abb. *cap. inter alia, de immunitat. Scortia theor. 384.* Layman *num. 13.* Suar. *lib. 3. cap. 12. num. 2.* Lezana *verb. Immunitas*

nitas Eccles. num. 18. & Bonacina *disput. 3. quest. 7. de immunit. punct. 5.* Et probatur, quia alioquin esset illum per indirectum ab Ecclesia extrahere (cogere- tur enim, quod ipsemet se potestati seculari tradat. & moriatur) & sic esset per indirectum aduersus Eccle- siarum immunitatem operari; quapropter reum in persona, vel in bonis ludentes, etiam oblidendo, vel prohibendo, ne eis victus, aut vestitus deferatur, va- riis pœnis afficiuntur, tum de iure civili, vt in *cit. l. 2. §. l. presenti, Cod. de his, qui ad Eccles. confug.* tum etiam de iure canonico, vt in *cit. cap. definiti, & aliis iuribus supra allegatis. Vide Suar. cap. 13. num. 7. & Azorium loco cit.* Non tamen in dictis iuribus cen- sura feruntur ipso facto, sed sunt ferendæ.

Hinc sequitur, quod si reus in Ecclesia existens, non habet unde, neque de suo, neque de bonis con- sanguinei, vel amici viuatur, teneatur Ecclesia alimenta illi præstare, ex *dict. l. presenti, §. siue, Cod. de his, qui ad Eccles. confugunt*; & à simili de custode carceris, qui prouidet captiuis, *Cod. de Episcop. audientia*, vt Iudices, & *glos. in cap. definiti, 17. quest. 4.* Et ratio esse potest, quia cum sub Ecclesiæ protectione sit, par est, quod Ecclesia, vt potest pia, eum non derelin- quat, ne ductus necessitate, seculari Iudici se tradat. Atque ita docent Abb. in *cap. inter alia, de immunitat. Eccles. num. 28.* Archidiacon. in *cap. de iur. 17. q. 4.* Hugo ibidem, *Ignis in l. 1. num. 47. Angel. verb. Im- munitas, quest. 22. Sylu. eodem verb. 3. num. 5. Azor. 2. part. lib. 9. cap. 9. quest. 13. Decian. tract. crimin. lib. 6. cap. 29. num. 3. Boëtius decis. 303. num. 3. & Farinacius cit. quest. 28. num. 9. & in append. de immunit. cap. 19. num. 299. & Peregrinus cap. 13. num. 12.* quidquid in contrarium dicat *Barpus de iure Asylorum, cap. 2. fol. 30.* Vide etiam Rodriguez *tom. 2. qq. Regular. quest. 50. art. 3.* & Sorbum in *addition. ad Compend. priuileg. Mendicat. vers. Ecclesia Fratrum*, qui subdunt, id posse facere etiam Regulares, non obstante excommunicatione quadam Sixti V. pro Regno Neapolis; cum hæc, vt inquit ipsi, reuocata sit per Constitutionem Gre- gorij XIV.

Dixi, si reus in Ecclesia existens, non habeat, vn- de neque de suo, neque de bonis consanguinei, vel amici viuatur; quia si habet propria, vel consanguinei, vel amici bona, debet ex his se sustentare; quæ si ta- men præsto non habet, tenetur Ecclesia supplere; ipse tamen manebit obstrictus ad compensandas expensas, quia tunc Ecclesia præsumitur solum velle subuenire præsentī necessitati, non autem absolute donare: S. Thom. *quodlib. 5. art. 17. & Sylu. verb. Immunitas, 3. num. 5.* Quod si autem simpliciter non habet bona, ex quibus possit se sustentare, tenetur Ecclesia simplici- ter subministrare, quia tunc ille se habet tanquam pau- per, cui Ecclesia, seu Ecclesiasticæ personæ tenentur subuenire, vel de proprio, vel applicando aliquid pro vultu pauperum deputatum. Quod tamen intelligo, si reus non possit manibus laborando victum sibi quæ- rere; quia si potest, & sit solitus, debet laborando si- bi prouidere; cum priuilegium immunitatis non de- beat esse occasio otiaudi; quapropter à Rectoribus Ecclesiæ cogi poterit, quod verbi gratia in Ecclesia, Conuentu, vel in alio loco immuni labore, inser- uiendo fabricæ, vel alteri operi, quando non potest alio modo sibi victum comparare; quia cum Ecclesia illi subministrat alimenta, par est, quod in compen- sationem operam illius exigat, si eam tamen præstare possit, & soleat. Vnde fit, quod possit etiam à Re- ctoribus Ecclesiæ cogi quod refarciat expensas pro ipso factas, vel det cautionem de refarciendo ante- quam à loco immuni exeat, aliàs ipsum non dimitte- re, sed retinere poterit, quia non debet Ecclesia de- trimentum pati ex beneficio præstato: quod tamen in- tellige, si reus non erat simpliciter pauper, sed pau-

per secundum quid, id est, non habeat præsto bo- na, ex quibus se possit sustentare, & præterea Eccle- sia liberaliter non sustentasset, quia in vtroque tali ca- su non sunt refarciendæ expensæ: non enim in priori; quia datæ sunt pro eleemosyna; neque in posteriori, quia donatæ sunt simpliciter.

Aduerte tamen hic, quod possit Iudex secularis cu- stodiam Ecclesiæ apponere, ne reus in de liberè aufu- giat, & si extra Ecclesiæ fines constitutus sit, eum ca- pere, & incarcerare.

Dixi, si extra Ecclesiæ fines constitutus sit, quia 8 meritò Couar. *cit. cap. 20. num. 17.* cum Ioan. An- drea, & Ioan. Igneo monet, immunitatem Ecclesiæ violari, si reus, cum solam vestem extra Ecclesiam posuit, extrahatur, & capiatur. Idem dicendum, re- ctè ait Villalob. in *sum. tom. 2. tract. 39. diff. 5. num. 4.* 9 vbi citat Couarrum, Paz, & Bobadillam, si capia- tur per aliquam pallij partem, quæ prominet extra te- ctum, vel valuas, vel quemcunque alium locum im- munitem. Idemque dicendum, rectè ait Suarez *cit. cap. 12. num. 4. Peregrin. cap. 4. num. 61. & Bonacina disput. 3. quest. 7. punct. 4. num. 20.* si pedem, vel manum (capite, & aliis præcipuis corporis membris intra Ec- clesiam existentibus) extra Ecclesiam posuit; quia ad- huc in tali casu non extra Ecclesiam; sed in Ecclesia constitutus dicitur. Vnde cum Bonacina *loc. supra cit.* contrarium dicendum videtur de eo qui ambobus pe- dibus in via publica existit, & humeris solum Eccle- siæ parietes attingit; quamvis secus, si manibus fer- rum, vel valuum Ecclesiæ attingat, seu apprehendat, vt *dub. 9. sect. 6. dicebatur* contra Egidium Trul- lench. *tom. 1. lib. 1. cap. 11. dub. 1. n. 12. & Diana part. 6. tract. 1. resol. 6. in fin. vbi non in probabiliter defendunt, eum, qui fugiens è manibus satellium cadit super limen portæ Ecclesiæ, & humeris, ac capite illam tangit, licet tibias, & pedes extra habeat, immunitate gaudere, ta- lis enim, inquit ipsi, præcipuas corporis partes, scili- cet caput, & humeros, habet in loco sacro.*

DVBITATIO XXX.

An possit reus in Ecclesia bonis suis, & iu- ste possessis, quæ secum ad Ecclesiam transtulit, spoliari? Vbi etiam de bonis, aliis, & an possit his per iudicem laicum spoliari?

S V M M A R I V M.

1. Reus bonis suis, quæ secum ad Ecclesiam transtulit, & iuste possessis spoliari non debet, adeò quod si quis eum in Ecclesia spoliauerit dictis bonis, quin & ar- mis, saltem non prohibitis, puniri debeat tanquam immunitatis Ecclesiasticæ violator.
2. Reus, si bona sint aliena, vel alteri obligata, potest pro- babili ex ipsis spoliari à Iudice seculari, cum hoc non sit illi nocuumtum inferre.
3. Item Reus potest à Iudice spoliari armis prohibitis, cum quibus ad Ecclesiam confugit, cum hoc etiam non sit reo nocuumtum inferre, sed peccandi occasio- nem auferre.
4. Item dic si faminam secum ad Ecclesiam rapue- rit.
5. Index laicus secundum probabiliorem opinionem non potest reum in Ecclesia receptum spoliare bonis, & armis, nisi de licentia Prælati Ecclesiastici; nam quod simpliciter possit, est de iure civili, non autem de iure Canonico.

Seruus indebitè fugiens ad Ecclesiam à domino, ex- trahi

trahi potest ab isto, at non propria auctoritate, sed cum licentia Episcopi, & praestito iuramento de non offendendo.

- 6 Accessorium sequitur naturam sui principalis, & dispositio facta de superiore, comprehendit etiam officialem.
- 7 Reum armis prohibitis, & rebus furtivis spoliare se habet, non per modum Iurisdictionis exercendae, sed per modum facti, & iuris defensionis naturalis.
- 8 In praxi observandum semper est, quod in spoliando reum in Ecclesia rebus alienis seu armis, semper intercedat licentia Praelati Ecclesiastici, quo tamen recusante per seipsum poterit.
- 9 Vbi parti aliquid tribuitur ut se vindicare sine Iudice possit, Iudex ut quid gerat, non censetur Iurisdictionem exercere, sed maius periculum vitare, ne privatus id prosequatur.
- 10 Iudex incompetens ob competentis defectum procedere potest.
- 11 Contra nocturnum furem unusquisque est Iudex.
- 12 Non obstat in casu, quod reus debeat spoliari à Iudice laico, quod sequatur aliqua irreuerentia contra Ecclesiam, quia maior irreuerentia est non auferre ab eo occasionem delinquendi.
- 13 Furtis receptio cum furto, furtum censetur.
- 14 Reus in quocumque euentu Parti laicae satisfacere debet.
- 15 Opinio Gambacurta, quod satellites Curiae secularis possint quando reus est in Ecclesia, inde fugiat, brachio apprehensum illum tenere, reuocatur.

Respondetur, quod non possit reus in Ecclesia bonis suis, & iuste possessis, quae secum ad Ecclesiam transtulit, spoliari. Atque ita habetur in cit. cap. definiuit, ibi: *Aut quodcumque nobilitatis, & domini, seu spoliis residentibus in loco sacro inferre.* Et docent Couar. lib. 2. var. resol. cap. 20. num. 16. Scortia Theor. 385. Layman lib. 4. tract. 9. cap. 3. num. 13. Farinac. citat. cap. 19. num. 100. Suarez lib. 3. cap. 12. num. 3. Lezana verb. Immunitas, num. 18. & 19. & Bonac. disp. 3. quest. 7. de immunit. punct. 5. Quapropter Congregatio super controuersis iurisdictionalibus 13. Ianuarij 1632. declarauit, quod aduersus auferentes haec, etiam arma (saltem non prohibita) à configientibus ad Ecclesiam procedendum sit, uti aduersus violatores immunitatis Ecclesiasticae.

- Dixi, bonis suis, & iuste possessis, quia si bona sint aliorum, vel aliis obligata, poterunt probabiliter illis à Iudice seculari spoliari; cum hoc non sit ei nocumentum inferre, sed potius prohibere, ne ipse aliis nocumentum inferat: sicuti potest etiam armis prohibitis (cum quibus ad Ecclesiam confugit) ab eodem spoliari, cum hoc etiam non sit reo nocumentum inferre, sed peccandi occasionem auferre. Atque ita docent Suarez cit. lib. 3. cap. 12. num. 3. Layman n. 13.
- Cutellius de immuni. Eccles. lib. 2. quest. 8. & videri etiam poterit Couar. loco supra cit. propè finem. Idemque dicendum, si feminam secum ad Ecclesiam raperit, quod possit etiam ea à Iudice seculari spoliari, cap. de raptoribus 36. quest. 1. & docent Suarez, Couar. & Layman. vbi supra Graff. tom. 1. lib. 3. consil. unic. num. 19. de immunit. Eccles. Sanchez in opuscul. tom. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 14. Villalob. tom. 2. tract. 23. diff. 5. num. 11. Sarpum de iure A'ylorum, cap. 5. fol. 43. Na'dum verb. Ecclesia, num. 5. Franciscum Céspedes in dub. Militiar. dub. 21. Fagundez de prac. Eccles. prac. 2. lib. 4. cap. 4. num. 55. Portell. vers. Ecclesia immunit. n. 15. Ioan. de la Cruz part. 1. precepti. 8. quest. 3. art. 1. concl. 3. Gambacurta lib. 4. cap. 16. num. 11. cap. 17. & cap. 26. n. 11. Villadieg. in Polit. cap. 3. num. 214. qui omnes in eandem sententiam affirmatiuam conueniunt.

Quamvis etiam quoad haec contrarium, si non fiat de licentia Praelati Ecclesiastici, multò probabilius doceant Peregrin. de immunit. cap. 13. num. 5. Diana part. 6. tract. 1. resol. 8. (vbi refert sic determinasse sacram Episcoporum Congregationem in Salernitana, die 30. Septembr. 1616. Maranta in controuers. iur. part. 2. respons. 37. num. 1. Zambellus in Repert. Moral. verb. Ecclesia quoad eius immunitatem, num. 9. Nouarius in sum. Bullar. tit. de immunit. num. 6. Palaut tom. 2. tract. 11. diff. unic. punct. 9. num. 10. Ciarlinius in controuers. forens. cap. 10. num. 16. Lezana cit. num. 19. & Farinac. in append. cap. 16. num. 248. vbi ait, quod contraria sententia procedat de iure ciuili, iuxta l. 3. §. arma, Cod. de his, qui ad Eccles. confug. ibi: *Arma quae in quorvis telo, ferro, vel specie eos, qui confugiunt, minime intra Ecclesiam habere precipimus: non autem procedat de iure Canonico.* Et probatur, quia in cap. 1. extra de immunit. Ecclesiarum, & in cap. 2. de immunit. Eccles. in 6. expressè prohibetur sub poena excommunicationis Iudici seculari iurisdictionem aliquam in Ecclesia exercere: tum quia, licet seruus à domino ad Ecclesiam indebite fugiens, ei obtento iuramento de securitate, seu de non offendendo restituendus sit, adhuc tamen non potest propria auctoritate ex Ecclesia extrahi à domino, cap. nullus clericorum, 17. quest. 4. & videri potest Azor. part. 2. lib. 9. quest. 9. Decian. lib. 6. cap. 26. num. 9. Suar. de statu Relig. lib. 3. cap. 10. & Farinac. cap. 4. num. 67. & segg. tum quia non potest Iudex secularis, & in delictis exceptis, reum ab Ecclesia extrahere sine licentia Episcopi, vel eius Officialis (vbi determinat Constitutio Gregor. XIV. & nos infra dub. 30. & 40. dicemus) ita nec poterit armis, & ceteris rebus prohibitis in Ecclesia reum spoliare sine licentia eiusdem Episcopi, vel eius Officialis; cum accessorium sequatur naturam sui principalis. Vide quae dicebantur supra dub. 11. sect. 6. dub. 19. sect. 3. & dub. 24. sect. 8.

Quamvis responderi possit ad hoc, quod reum armis prohibitis, vel rebus furtivis spoliare se habeat non per modum iurisdictionis exercendae, sed per modum facti, & iuris defensionis naturalis, & sic ea, quae pro posteriori sententia dicebantur, nihil obstant.

At quidquid sit, an prior, vel posterior sententia in puncto iuris sit probabilior, illud (in quo conueniunt multi priores, & posterioris sententiae Doctores, Couar. & Farinac. quest. 28. num. 58. Cutellius num. 18. & alij) in praxi sequendum mihi videtur, quod semper Ecclesiae superior requirendus sit, ut ipse hoc praestet; quod si renuat praestare, occurri periculo, atque per laicos ministros armorum prohibitorum, & rerum furtiuarum ablatio fieri possit, argum. ipsius Constitutionis Gregorianae, per quam etiam permittitur, si Ecclesiae superior renuat, reum extrahi, ac laicis ministris tradi, ac mancipari: quapropter si in personae extractione permittitur, multò magis in armorum prohibitorum, & rerum furtiuarum ablatione permitti debet. Accedit, quod vbi parti aliquid tribuitur, ut se vindicare sine Iudice possit, Iudex si quid gerat, non censetur iurisdictionem exercere, sed maius periculum vitare, ne priuatus id prosequatur; ideoque etiam non habenti iurisdictionem id permittitur, ut dicitur de incompetente, quod ob competentis defectum procedere possit: Doctores 10 communiter, quos citat, & sequitur Cutellius in C. Nota 24. ad leg. Feder. vers. item pro Regibus fol. 145. & de debitore à creditore (absente Iudice) retento, alii, quae exemplis, ad l. 1. Cod. quando liceat unicuique vindicare: Doctores etiam communiter, quos citabam, & sequebar lib. de Parlam. dub. 4. sect. 19. subsect. 6. & supra cap. 9. dub. 8. Vnde etiam fit, quod contra nocturnum furem unusquisque sit Iudex, l. si in pignore, §. furem,

furem, ff. de furtis, & l. furtum, ff. ad leg. Corneliam de sicariis; ob delectum scilicet illius, qui iniuriam auertere possit.

- 12 Neque obstat, quod hinc aliqua irreuerentia ex ministrorum secularium opere sequatur; quia in tali casu timoris, quo arma prohibita in damnum commune, vel res furtivae in damnum domini abscondantur, permitti ea debet, sicuti permittitur eadem in simili casu timoris, quo reus aufugiat, vel quod ab Ecclesiasticis dimittatur, & per hoc ipsum permittitur etiam laicis clerici personae ipsius captura, praesertim quia ex opposito (quod scilicet reus armis prohibitis, vel rebus furtivis non spoliatur) sequitur non minor Ecclesiae irreuerentia, cum per hoc faueatur reo in rebus pravis, & peccaminosis; & furi sic aliquid largiri, species furti sit, *l. si pignore, ff. de furtis*, & furis receptatium cum furto furtum quoque sit: quapropter licet quoad poenam personalem pro reo Ecclesia, ne ei infligatur, intercedat, tamen quoad armorum prohibitorum, & rerum furtivarum restitutionem atinet, non intercedit, cum id ipsius rei non damnum, sed lucrum sit, quod nullo pacto convenit; quia Canones expressè praecipunt, quod reus in quocumque euentu parti laesae satisfacere debeat, *c. id constituimus, 17. quæst. 4.* & alibi pluries.

Hinc minus probabile mihi videtur, quod docet Gambacurta loco supra cit. num. 14. 15. & 18. nempe quod possint semper satellites Curiae secularis, quando reus est in Ecclesia, ne inde fugiat, brachio apprehensum illum tenere, donec licentia Episcopi obtineatur. Item quod possint semper, si quis Ecclesiasticus attenter, & quærat reum dimittere, & saluum facere non expectata licentia Episcopi, eum capere, & ab Ecclesia extrahere, & ad Episcopum ducere. Mouetur tum ob rationes supra dictas pro posteriori sententia; tum quia exinde passim multa scandala, & incommoda sequerentur in detrimentum reuerentiae locis sacris debitæ sine necessitate; cum in securitatem Iudicum secularium aliud remedium adhiberi possit, scilicet ad Ecclesiam custodiam apponi, ne inde reus liber aufugiat; ita ut si extra fines Ecclesiae exeat, capiat; cum in tali casu nulla vis inferatur existenti in loco sacro (ut esset in opposita sententia) sed solum custodiatur locus non sacer; ut si voluntarie eò ex Ecclesia deueniat, ibi teneatur, & sic vis ei inferatur in loco non sacro, ubi licite inferri potest, ut supra dubit. 27. dicebamus.

DUBITATIO XXXI.

An possit reus in Ecclesia existens ad poenam aliquam corporalem damnari? Vbi etiam, an possit saltem ad aliquam aliam? & per quem.

SUMMARIUM.

- 1 Reus dum in Ecclesia existit, morte vel poena aliqua corporali non damnetur per Iudicem secularem, neque etiam per Ecclesiasticum, quin potius de morte, debilitate, & omni poenarum corporalium genere securus esse debeat.
- 2 Reus in Ecclesia affici potest solum poena pecuniaria.
- 3 Reus existens in Ecclesia damni non potest poena servitutis, exilij, aut triremis, quia sunt haec valde graues poenae, & corporalibus aequiparantur.
- 4 Opinio Gambacurtae, quod reus existens in Ecclesia possit puniri poena triremis, etiam in perpe-

truum, dummodo non debeat ibi remigare, re-
felleitur.

- 5 Item reuocatur etiam eius opinio de poena seruitutis.
- 6 Dispositio capitis de raptoribus, 36. quæst. 1. specialis est in rapto Virginis propter atrocitatem talis delicti, sed non est vbi recepta.
- 7 Confugiens ad Ecclesiam non est liberè dimittendus, sed de crimine, quod iniquè gessit, puniendus poena pecuniaria: quod si egeat aliquali poena corporali, non multum tamen corporis afflictiona.
- 8 Reus si nolit ab Ecclesia egredi, eo quod timeat Iudicem secularem sibi fidem non seruaturum, potest dicta poena puniri per Iudicem Ecclesiasticum, qui si omittat, peccat.
- 9 Reus existens in Ecclesia procurare debet ut Iudex Ecclesiasticus ipsum condemnet; quia sic à l. dice multatus non poterit amplius de eodem delicto ab illo accusari, inquiri, vel indicari.
- 10 Reus si Iudici seculari consignetur modo supradicto, Iudex secularis poenam inferre poterit.
- 11 Reus, cum ad Ecclesiam confugit in casibus non exceptis, consuetudine receptum est, ut Iudex laicus seruatis seruandis contra eum delicto condignam, etiam capitalem proferat sententiam, quam tamen executioni non mandat.
- 12 In omnibus casibus in quibus confugiens ad Ecclesiam extrahi potest, non est seruanda fides super impunitate delicti.
- 13 Secus si de iure extrahi non poterat.
- 14 Opinio Sylvestri, & multorum Doctorum, quod confugiens ad Ecclesiam, licet postea ex illa egrediamur, immunitate semper gaudere debeat, reuocatur, exceptis quatuor casibus, ut ibi diffusius.
- 15 Reus confugiens ad Ecclesiam, licet non possit à Iudice laico spoliari bonis quae possidet in Ecclesia; potest tamen spoliari bonis quae possidet extra Ecclesiam.
- 16 Potest etiam dum existit in Ecclesia, affici poena bonorum, quae possidet in Ecclesia, quin & omni alia poena, etiam capitali; quae tamen, pro tunc quod Reus existit in Ecclesia, executioni non mandatur.
- 17 Non violatur immunitas Ecclesia, si reus, qui in Ecclesia captus fuit, & in carcere fori secularis nomine Episcopi detineatur, è carcere fugit, & postea ab eodem foro iterum capitur, & morti traditur, non expectata Episcopi sententia.

Respondetur, quod non possit reus, dum in Ecclesia existit, ad mortem, vel ad poenam aliquam corporalem damnari, neque per Iudicem secularem, neque per Ecclesiasticum; sed quod debeat de morte, debilitate, & omni poenarum corporalium genere securus esse. Atque ita habetur cit. cap. id constituimus, & in aliis multis, cap. 17. quæst. 4. & in cap. inter alia, de immunit. Eccles. vbi explicat Abb. num. 3. moneturque (quod est contra Cutellium loc. infra citando num. 23.) pecuniaria solum reum affici posse, sicuti colligitur ex verbis cit. cap. inter alia, ibi: Super hoc tamen, quod iniquè fecit, est alias legitime puniendus. Idem contra Gambacurtam lib. 4. cap. 33. & 35. Cutellium de immunit. Eccles. lib. 1. quæst. 12. per totam, & Sarpum de iure Asylorum, cap. 2. fol. 30. docent Syluest. vero. Immunitas 3. quæst. 4. Azor tom. 2. lib. 9. c. 9. quæst. 12. & Suarez cit. cap. 12. vbi subdit, nec poenam seruitutis, exilij, aut triremis (etiam si vbi verberandus esset) decerni non posse; quia valde graues haec poenae sunt, & corporalibus aequiparantur, immò earum quasdam excedunt. Idemque docent Salom. 2. 2. quæst. 60. art. 4. controu. 2. Less. de iustit. & iur. lib. 2. c. 29. dub. 6. num. 52. Clar. in pract. crimin. quæst. 30. Scortia theorem.

theorem. 385. Layman lib. 4. tractat. 9. cap. 3. num. 13. Barboſa de iure Eccleſ. lib. 2. cap. 3. num. 56. Tuſchus verb. Eccleſia, conſuſ. 5. 8. 14. & 66. Bonacina diſp. 3. quaſt. 7. de immunit. punct. 5. num. 8. Peregrin. cap. 13. num. 13. Lezana verb. Immunitas Eccleſiaſt. num. 18. Perſicus de offi. ſacerd. lib. 1. cap. 9. dub. 12. num. 119. & Fagundez part. 2. lib. 4. num. 48. Vide etiam Gloſſam, Innocentium, & Hoſtienſ. in cit. cap. inter alia, Ancharan. & Zabarel. in Clem. 1. de pœnit. & remiſſ. Belugam in Specul. Princip. rubr. 24. §. mixtum, & §. videamus, num. 4. Farinacium in append. de immunit. Eccleſ. cap. 21. num. 33. & 336. Dian. part. 1. tract. 1. reſol. 12. Marium Ital. qui ſimiliter (vt Suarez loco ſupra cit.) contra Gambacurtam, Cutellium, & Sarpum docent, quod dum reus in Eccleſia exiſtit, non poſſit per Iudicem puniri pœna exilij, vel perpetui carceris, ex eo, quod exilium, & perpetuus carcer (vt dicebatur) ſint pœnæ valde graues, & corporalibus comparentur.

4 Vnde cum Cutell. num. 19. mihi minus probatur, quod docet Gambacurt. cap. 35. num. 9. nempe, quod poſſit reus in caſu poſito per Iudices pœna triremis, etiam in perpetuum, puniri, dummodo non habeat ibi remigare: quod adhuc Gambacurtia non negat in homine robusto, & laboribus aſſueto, etiamſi in remigatione verberandus eſſet.

5 Nec etiam cum Cutellio num. 20. mihi probatur, quod docet idem Gambacurtia cap. 32. num. 2. & ſeqq. nempe, quod poſſit per Iudices puniri pœna ſervitutis, vt ſcilicet ſeruiat ei, cui iniuriam intulit, a gum.

6 cap. de raptoribus, 36. quaſt. 1. Nam (vt omitam rationem ſuprà dictam, diſpoſitio illa citati Canonis, vt rectè notauit Suar. loc. ſuprà cit. ſpecialis eſt in raptu Virginum propter atrocitatem talis delicti. Adde, quod non eſt vſu recepta; & ſic ſi non eſt vſu recepta in raptu Virginum, multò minus recepta erit in caſu noſtro.

7 Obſtices, confugiens ad Eccleſiam non eſt liberè dimittendus, ſed de crimine, quod iniquè geſſit, puniendus, cit. c. inter alia: ergo.

Reſpondetur diſtinguor antecedens: puniendus (vt ſuprà dicebatur) pœna pecuniaria, & ad damna, & intereſſe paſſa ab eo, in quem deliquit, concedo; puniendus pœna corporali, vt vitæ, triremis, verberum, vel exilij, &c. nego. Quamvis, ſi pecuniam non habeat, vt ſententiæ ſatiſfacere poſſit, improbabile non ſit, quod tunc aliqua pœna corporali, non multum tamen corporis aſſictua, puniri queat, cum tunc non per ſe, ſed quaſi per accidens in corpore puniatur, vt docent Mar. Ital. & Suar. in locis cit. num. 6. & Farinac. num. 334. & 336. & ſeqq. Vide etiam Gloſſam, Innocentium, Hoſtienſ. Abbatem, Ioan. Andream, Ancharanum, Butrium, Ananiam, Zabarelam in c. inter alia, de immunit. Eccleſ. & Decianum lib. 6. cap. 27. num. 3.

Instabis, non eſt qui hanc pœnam inferat: ergo. Antecedens probatur; quia non eſt maior ratio, quod inferat eam Iudex Ordinarius loci ſacri, quàm Iudex ſæcularis, cui laicus reus extra locum ſacrum ſubditus: ergo, &c.

8 Reſpondetur, nego antecedens; & ad probationem reſpondeo, quod ſi nolit reus ab Eccleſia egredi, & Iudici ſæculari tradi, eo quod timeat, quod ſi ſeruaturus ipſi non ſit ſecuritatis promiſſionem, ad Iudicem Eccleſiaſticum ſpectet hanc pœnam inferre; quia ratione loci ab Eccleſia puniendus eſt, ſicuti contra Cutell. num. 21. docent Doctores, quos refert, & ſequitur Farinac. in append. de immunit. cap. 21. num. 338. & 339. & patet ex textu in cap. inter alia, de immunit. ibi: Qui ad Eccleſiam confugit, legitime, id eſt canonicè, puniendus ſit de eo, quod iniquè fecit, &c. Quapropter Iudex Eccleſiaſticus non ſolum poſteſt, ſed etiam teneretur id facere; ita vt ſi non faciat, peccet contra

iuſtitiam, & officium ſuum omittendo, vt rectè notantur communiter Canoniſtæ in diſt. c. inter alia, Hoſtienſis num. 1. Ioan. Andreas num. 5. Ancharanus, 2. Abbas num. 13. Zabarella num. 3. & alij, quos citat, & ſequitur Farinacius in append. de immunit. cap. 21. n. 329. & Caſtrus Palaus tom. 2. tract. 11. diſput. vniç. punct. 11. num. 9. Quod & reus in ſe fieri procurare debet; 9 quia ſic à Iudice Eccleſiaſtico mulctatus, non poterit amplius de eodem delicto criminaliter ab vſlo accuſari, vel inquiri, vel iudicari, &c. alioquin enim priuilegium immunitatis Eccleſiæ nihil, vel parum prodeſſet, vt mox infra dicemus.

At ſi Iudici ſæculari Reus conſignetur, modo, quo 10 ſuprà (alio enim modo non poſteſt ei reus in caſibus non exceptis conſignari) propterea quod ſcilicet ipſe è loco ſacro egredi velit, in tali caſu, in quo conſentio cum Cutellio loco ſuprà cit. Iudex ſæcularis pœnam inferre poterit, ſicuti docent Abb. in c. inter alia, num. 8. & ſeqq. & alij Doctores, quos refert, & ſequitur Farinacius loc. ſuprà cit. reus tamen hac pœna impoſita, & ſic iudicatus, iudicari ab vſlo amplius non poterit; alioquin priuilegium immunitatis parum, vel nihil prodeſſet, ſicuti ſuprà dicebamus, & docent Gl. in cap. Reum, verb. ad notem, 17. quaſt. 4. & ibidem Archidiaconus num. 3. Bellamera num. 3. Hoſtienſis, Ioan. Andr. Ancharan. Butrius, & Zabarella in cap. inter alia, de immunit. Decian. lib. 6. cap. 29. num. 6. in fin. & Farinacius in append. de immunitat. cap. 21. num. 340.

Quamvis conſuetudine nunc receptum eſſe videatur, 11 quod cum reus ad Eccleſiam confugit in caſibus non exceptis, Iudex ſæcularis eum inquirat, & citari faciat, & ſi non compareret, tanquam in abſentem, condignè iuxta delicti qualitatem pœnæ, etiam capitalis, proferat ſententiam, quam tamen executioni non mandat; quia ob immunitatem mandare non poſteſt. Atque ita teſtantur Clarus lib. 5. præſt. §. fin. quaſt. 3. & Farinac. de carcerib. quaſt. 28. num. 77. in fin. ubi num. 78. ſubdit, quod in omnibus caſibus, in quibus confugiens ad Eccleſiam extrahi poſteſt, non ſit ei ſeruanda fides à Iudice data ſuper impunitate delicti ad finem, vt ipſum extraheret, quamvis ſecus dicendum ſit quando iure non potuiſſet ſic confugiens 12 ab Eccleſia extrahi.

Cæterum, quod Sylu. verb. Immunitas, quaſt. 4. Angel. eod. verb. quaſt. 16. Abb. in cap. inter alia, num. 8. de 13 immunit. Eccleſ. Boſſ. ſub tit. de captura, num. 24. Armilla num. 12. Decian. conſil. 80. num. 9. lib. 3. Oldradus conſil. 154. in fin. Azor. part. 2. lib. 9. cap. 9. quaſt. 12. Fagundez præc. 2. lib. 4. cap. 48. Perſicus de offi. ſacerd. lib. 1. cap. 9. dub. 12. num. 12. & alij relati per Boër. deciſ. 109. num. 8. docent, nempe quod confugiens ad Eccleſiam, licet poſteà ex illa egrediatur, immunitate ſemper propterea quod ad Eccleſiam ſemel confugerit, 14 gaudere debeat, ita vt de iure non poſſit ob illud delictum amplius corporaliter, ſed ſolum pœna pecuniaria puniri, & condemnari, vniuerſaliter mihi (vt verum fatear) non probatur; ſed ſolum in quatuor caſibus. Primò, quando reus fuit condemnatus à Iudice Eccleſiaſtico, vel ſæculari, modo quo ſuprà dicebamus. Secundò, quando fuit extractus ab Eccleſia in caſibus non exceptis, in quibus ſcilicet gaudet immunitate. Tertiò, quando fuit extractus in caſibus etiam exceptis, ſed ſine licentia Episcopii. Quartò, quando fuit conſignatus ab Episcopo in caſibus ſimiliter exceptis cum cautione impunitatis quoad vitam, membra, & alias pœnas corporales, iuxta cap. id conſtituimus, & cap. Reum, 17. quaſt. 4. Quamvis hodie hic vltimus caſus poſt Conſtitutionem Gregorij XIV. quæ decernit, quod in caſibus exceptis reus liberè Curia ſæculari puniendus tradatur, ac ſi nunquam ad Eccleſiam confugiſſet, locum non habeat, vt rectè obſeruauit Boër. loco ſuprà cit. Clar. in præſt. crimin. quaſt.

quest. fin. 30. in fin. & Ambrosius de immunit. cap. 11. num. 6. & nos dicemus infra dub. 40.

15 Ex dictis sequitur, quod reus confugiens ad Ecclesiam, licet non possit à Iudice laico spoliari bonis, quæ possidet in Ecclesia, possit tamen spoliari bonis, quæ possidet extra Ecclesiam, si scilicet citatus sub pœna confiscationis bonorum negligat coram Iudice comparere; quia textus in c. inter alia, de immunit. Eccles. ibi: Neque damnari debet ad mortem, vel ad penam, &c. loqui solum videtur de pœna corporali, non verò de pœna pecuniaria: tum quia hoc modo non agitur contra ipsum ratione confugij ad Ecclesiam, sed ratione delicti, propter quod lex pœnam imponit: sic contra glossam loc. cit. & Ioannem de Vilchis tract. de immunit. num. 57. vers. nunquid, docent Abbas, Decianus, Farinac. Suar. Gambacurta, Peregrinus, & alij, quos citat, & sequitur Bonacina de excomm. in parte extra Bullam Cœna, disp. 2. q. 3. punct.

16 §. 3. n. 9. qui subdunt, & nos dicebamus supra, Iudicem secularem consuevisse citare delinquentem, illumque iuxta delicti qualitatem, etiam ad mortem, nedum ad quamcunque aliam pœnam condemnare, quæ consuetudo, & praxis comprobari potest ex ratione mox supradicta, quod scilicet hoc modo non damnetur reus, ut mors, vel alia pœna corporalis executioni in ipsum mandetur de præsentī, dum scilicet exilit in Ecclesia, sed in futurum, cum scilicet licitè in eum pœna illa statuta inferri poterit, & sic cessat præiudicium Ecclesiæ.

17 Sequitur secundo, quod immunitas Ecclesiæ non violetur, si reus, qui in Ecclesia captus fuit, & in carcere, seu custodia fori secularis nomine Episcopi detinebatur, donec cognosceret, an reus immunitate Ecclesiæ gaudere deberet, è carcere, seu custodia fori secularis fugit, & postea ab eodem foro iterum capitur, & morti traditur, non expectata Episcopi sententia; quia in hac secunda vice non est captus in loco sacro, sicuti suppono, & reus sibi imputare debet damnum, quod patitur ratione fugæ, quæ ipsi abstulit privilegium primæ detentionis. Farinac. in append. cap. 39. num. 206. licet alij contrarium sentiant. Vide Decianum tract. crim. lib. 6. cap. 29. num. 7. Farinacium loc. cit. num. 52. & 306. & Matium Iulium lib. 1. cap. 6. §. 7. num. 38.

DVBITATIO XXXII.

An Iudici tentanti extrahere reum è loco sacro resistere quis possit?

SUMMARY.

- 1 Iudici tentanti extrahere reum è loco sacro ultra casus permisos, resistere potest & reus, & Ecclesia, cum sic utrique Iudex iniuriam faciat.
- 2 Vim vi repellere, & Ecclesiasticam immunitatem tueri licet.
- 3 Reus in Ecclesia ad defendendam immunitatem resistere potest armis, & quacunque alia vi; quia cuiuslibet ius suum armis defendere licet.
- 4 Ecclesia resistere potest ostia claudendo, & qualibet alia media extrema ad impediendam vim apponendo, sine armis tamen.
- 5 Raro auxilium laicorum, etiam cum armis adhibendum est ad Ecclesiam defendendam.
- 6 Ordinarius modus defendendi immunitatem est censura Ecclesiastica.

1 Respondetur, quod Iudici tentanti extrahere reum è loco sacro ultra casus permisos, resistere Thom. Delbene, de Immunit. Eccl. Pars II.

stere possit & reus, & Ecclesia, cum sic utrique Iudex iniuriam faciat, & ex alio capite vim vi repellere, & Ecclesiasticam immunitatem tueri liceat. Atque ita docent Farinac. in append. de immunit. cap. 2. numero 46. Mar. Italia de immunit. Eccles. lib. 1. cap. 6. §. 2. num. 45. in fin. Diana part. 6. tract. 1. resol. 32. Suarez lib. 3. cap. 13. n. 4. Layman. lib. 4. tract. 9. cap. 3. numero 14. & Bonac. disp. 3. q. 7. de immunitat. punct. 5. in princip. & colligitur ex l. prohibitum, Cod. de iure fisci, lib. 10. vbi Officiali iniuste exequenti licitè de facto resistitur.

Ceterum reus ei resistere potest armis, & quacunque alia vi; quia cuiuslibet ius suum armis defendere licet, cum talis non sit aggressio, sed defensio; Ecclesia autem eidem resistere potest ostia claudendo, & qualibet alia media extrema ad impediendam vim apponendo, sine armis tamen (cum Ecclesiasticis non liceat arma sumere, cum exinde maiora scandala, & mala exoriri soleant) saltem quibus ipsimet clerici utantur; quia in raro necessitatis casu auxilium laicorum, etiam cum armis, adhiberi potest ad Ecclesiam defendendam. Atque ita docent Pagundez lib. 4. cap. 4. n. 59. de præcept. Eccles. Suarez cit. cap. 13. n. 4. Layman n. 14. Azaved. lib. 1. tit. 2. leg. 3. n. 30. Bobad. lib. 2. cap. 15. n. 3. p. 1. & Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. q. 37. in fin. & lib. 2. quest. 10.

Ordinarius autem modus defendendi Ecclesiasticam immunitatem, & arcendi Iudicem ab iniqua violentia, est per censuras Ecclesiasticas, præsertim excommunicationis, si desistere, vel reum iam extractum restituere Iudex recuset, iuxta cap. miror, 17. q. 4. ut rectè tradunt Abb. cap. inter alia, num. 62. de immunit. Eccles. Couar. cap. 20. in fin. Suarez cap. 13. n. 6. Layman n. 14. & alij passim. Vide quæ dicuntur dub. 39.

DVBITATIO XXXIII.

An debeat reus è loco sacro extractus ante omnia Ecclesiæ restitui? Vbi etiam an extrahentes immunitate priuentur?

SUMMARY.

- 1 Reus è loco sacro (extra casus exceptos) extractus debet ante omnia Ecclesiæ restitui.
- 2 Iudex secularis non potest reum sic extractum, neque etiam ob alia delicta, post incarcerationem v. g. in carceribus secularibus commissa, illum detinere. Iudex laicus extrahendo indebitè reum ab Ecclesia, semper tenetur iniuriam factam Ecclesiæ compensare.
- 3 Ecclesia in tali casu est prior in tempore, & sic prior esse debet in iure. Idem dic, si Iudex extraxerit in casibus exceptis, sed non servata forma prescripta in Bulla Gregorij XIV.
- 4 Iudex tenetur satisfacere Ecclesiæ præiudici rei restitutione, neque excusatur iuramento, vel cautione exhibita, quod reus non plectetur corporali pœna.
- 5 Item tenetur satisfacere Ecclesiæ, etiamsi reus violenter extractus postea extractioni consentiat, & privilegium immunitatis renunciet.
- 6 Idem dicendum, si renunciet existens in loco sacro.
- 7 Idemque dicendum, si renunciet existens in carcere.

- Curia secularis, dum agitur, an immunitate gaudere debeat.
- 8 Reus ad hoc ut renunciare possit privilegium Immunitatis requiritur, ut prius Ecclesie, ex qua extractus fuit, restituatur, & postea voluntarie ex illa exeat.
  - 9 Iudex non excusatur à restitutione rei faciendae Ecclesiae per petitionem termini ad probandum, quod reus in casu excepto deliquerit.
  - 10 Spoliatus ante omnia est restituendus, maxime quando agitur de prauidicio Ecclesiae.
  - 11 Privilegium Immunitatis uniuersale, & generale est ad omnes Ecclesias, & sic iniuria uni facta, censetur omnibus facta, & satisfactio uni praestita censetur omnibus praestita.
  - 12 Episcopus, quia Ecclesiam representat, vel eius Vicarius loco Ecclesiae restitui potest in rei possessione.
  - 13 Episcopus est in Ecclesia, & Ecclesia in Episcopo.
  - 14 Offensa facta Episcopo dicitur facta Ecclesiae.
  - 15 Qui seruit Episcopo dicitur quod seruiat Ecclesiae.
  - 16 Poena pecuniaria imposita pro offensa facta Ecclesiae ob violatam eius immunitatem causa extractionis rei ex ipsa, solui debet Episcopo.
  - 17 Quando iniuria fit Ecclesiae, siue eius loco, sufficit si satisfactio fiat Episcopo.
  - 18 Restitutio propter exactionem Pedagiorum faciendae Ecclesiae sufficit, si similiter fiat Episcopo.
  - 19 Restitutio faciendae à Visitatoribus, quod indebitam procuracionem, seu munera extorserint, sufficit, si fiat etiam Episcopo, qui representat Ecclesiam, contra Barbosam qui assertit pro se declarationem sacre Congregationis immunitatis, sed de ea non constat authentice.
  - 20 Vide conciliationem utriusque opinionis factam per Farinacium.
  - 21 Cognitio an crimen commissum sit exceptum, & an fuerit legitime probatum, spectat ad Iudicem Ecclesiasticum, non autem ad saecularem.
  - 22 Opinio Nouarij refellitur immixta illi fundamento, quod sicut Ecclesia, quae fuit spoliata, habet interdictum de libero homine restituendo; ita etiam habeat Curia secularis interdictum restitutionis.
  - 23 Vbi iura non distinguunt, neque nos distinguere debemus, praesertim in fauoribus, qui potius sunt ampliandi, quam restringendi.
  - 24 Reus ex hoc ipso quod non sit in manibus Curiae, etiamsi violenter sit ab alijs extractus, habet ius confugiendi ad Ecclesiam.
  - 25 Extractio violenta non potest priuare reum iure, quod habet ad vitam, libertatemque suam tuendam.
  - 26 Ecclesia excipiendo, & defendendo reum vi à satellitibus subductum, non facit contra iustitiam, nec fouet iniustam spoliacionem.
  - 27 Si quis exiens è carcere sub iuramento redeundi ad carcerem, confugiat ad Ecclesiam, immunitate eius gaudet, & non dicitur quod Ecclesia non restituendo foueat sacrilegium rei.
  - 28 Princeps vnus Territorij non dicitur quod faciat iniuriam Principi alterius Territorij non restituendo reum, qui illuc confugit, cum liber in illius Territorij intrauerit.
  - 29 Princeps extrahens reum sibi subditum à Territorio alterius violat iurisdictionem ipsius.
  - 30 Reus immunitate gaudet, etiamsi detentus à satellite simul cum satellite ad Ecclesiam confugiat.
  - 31 Satelles si capiat aliquem extra domum, & captus satellitem capientem trahens, ingressus fuerit domum, vel intra clausuram domus partem corporis immiserit, non debet inde inuitus extrahi.
  - 32 Reus à satellitum manibus extractus, aut reus satellitem secum ad Ecclesiam trahens, non excipitur in Constitutione Gregoriana.
  - 33 Reus captus antequam deducatur ad carcerem, non intelligitur ita perfecte captus, ut sit in tuto, sub dominio, & potestate iustitiae.
  - 34 Reus è manibus Curiae secularis violenter ab alijs extractus, si confugerit ad Ecclesiam, quod Ecclesia immunitate gaudeat, & consequenter Curia seculari restituendus non sit, decusum fuit in Hispaniarum Regnis.
  - 35 Assignatur disparitas, quae est in argumento Nouarij, nempe de homine libero, & non libero.
  - 36 Iudex laicus debet restituere reum Ecclesiae spoliatae; quia per talem spoliacionem Ecclesia non amittit ius protectionis acquisitum.
  - 37 Curia secularis capiens reum, ledit ius Ecclesiae, ex iniusta autem lacione oritur restituendi obligatio.
  - 38 Quisque vii potest iure suo, licet per accidens impediatur ius alterius, quin licet per accidens sequatur damnum alterius.
  - 39 Argumentum non valet de casu privilegiato ad casum non privilegium, & de fauoribus ad odia.
  - 40 Extrahentes reum à manibus satellitum, etiam cum vulneribus ipsorum, gaudent Ecclesia immunitate.
- R**espondetur, quod reus è loco sacro extra casus exceptos, siue à satellitibus, siue ab alijs extractus, debeat ante omnia Ecclesiae restitui. Atque ita habetur ex cap. inter alia, de immunit. Eccles. cap. conuenerunt, & cap. item cum quis, de restit. spoliatorum, cap. sicut antiquitus, cap. miror, & alijs multis, cap. 17. quest. 4. (vbi dicitur, extrahentem compellendum esse per excommunicationem ad restitutionem) & docent ibi glossa, Abb. Ancharam. Bellamera, & alij Canonistae passim. Vide etiam Clarum in pract. crimin. q. 30. Salonium quest. 62. art. 4. contr. 2. Scortiam Theor. 385. & Lessium lib. 1. cap. 29. dubit. 6. num. 52.
- Et hoc adeo verum est, ut non possit Iudex secularis reum sic extractum, neque etiam ob alia delicta post extractionem, v. g. in carceribus saecularibus commissi, illum detinere; quia sic extractus habet ius, ut restituatur Ecclesiae, ac per consequens, ut nihil contra ipsum agatur, & Iudex semper in obligatione est, ut iniuriam factam Ecclesiae compenseret, & sic statim ac potest, compensare illam tenetur: tum quia Ecclesia prior est in tempore, & sic potior esse debet in iure, & non est conueniens, quod propter iniustam extractionem illa in sua immunitate detrimentum patiatur. Atque ita docent Farinac. in append. de immunit. cap. 2. n. 49. Mar. Ital. de immunit. Eccles. lib. 1. cap. 6. §. 2. n. 49. Peregrin. cap. 15. n. 25. Bonacina tom. 2. disp. 3. q. 7. punct. 4. num. 13. Genuensis in pract. cap. 17. num. 5. Lezana verb. immunitas, n. 19. & Diana part. 6. tract. 1. resol. 32. contra Gammam decis. 57.
- Neque ab hac restitutione rei faciendae Ecclesiae excusatur Iudex, esto iuramentum praestet, & cautionem, seu securitatem exhibeat, quod ipse illum corporali poena plexurus non sit; qui prius satisfactio debet Ecclesiae, quae spoliata fuit: at debitam satisfactionem non praestat Ecclesiae, nisi prius ei faciat actuale restitutionem, cap. mir. 17. q. 4. & docent Archidiaconus, Turrecrem. Bellam. Angelus, Silu. & alij, quos citat, & sequitur Farinacius in loco supra cit. num. 50. Couar. 2. var. cap. 20. num. 6. Decian. lib. 6.

lib. 6. cap. 25. num. 1. Suarez lib. 3. cap. 13. n. 6. in fin. Vilalob. in Summa. tom. 2. tract. 59. d. 8. num. 4. & Diana par. 6. tract. 1. resol. 32.

Quinimo Remig. de Gonny in tract. de immunit. quæst. 15. Peregrin. cap. 15. num. 21. & alij idem dicendum sentiunt, si Iudex extrahit in casibus exceptis, sed non seruat formam præscriptam in Bulla Gregorij X. I. V. & merito, quia adhuc in tali casu Iudex immunitatem Ecclesiæ violat, extrahendo v. g. causam nondum cognita, vel ab Episcopo licentia non obtenta: tum quia Ecclesia contra Iudicem potest agere de spolio. Doctores quos citat, & sequitur Iuscius tom. 3. lit. E. concl. 10. num. 20. ergo signum est, quod Iudex teneatur de spolio; tum quia in dicto casu extractio iuridica nulla est ex textu in cit. Bulla ibi: *Ne non irritum decernimus, & inane, si secus super his per quoscumque quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari*: ergo nullo modo potest Iudex in dicto casu reum extractum retinere; cum ex actu irritum nullum ius acquiritur.

Neque secundo à dicta restitutione rei faciendæ Ecclesiæ excusatur Iudex, esto reus, qui fuit extractus violenter ab Ecclesia, & deductus v. g. ad carceres sæculares, privilegio immunitatis ibi renunciet; quia tale privilegium principaliter, & directè Ecclesiæ (licet secundariò, & indirectè reo) concessum est, & sic renunciare illud non potest reus; sicuti renunciare non potest clericus privilegium fori, vel Canonis, quod ipsi non ob ipsum, sed ob dignitatem clericatus principaliter concessum est. Atque ita docent Decianus, & Mar. Ital. quos citat, & sequitur Farinacius in append. de immunit. cap. 19. numero 304. Suar. num. 11. Peregrin. cap. 15. n. 22. Castus Palaus tom. 2. tract. 11. disp. unic. punct. 11. numero 5. Mastrius lib. 2. decis. 169. & Trullench. in Decalog. tom. 1. lib. 1. cap. 11. dubit. 1. numero 14. & 15. contra Remigium de Gonny in tract. de immunit. falent. 11. ad n. Barbosam de iure Eccles. lib. 2. cap. 3. num. 58. & Salgadum in tract. de Bull. Pontific. par. 1. cap. 5. num. 64.

Idem ob eandem rationem dico de eo, qui renunciat existens in loco sacro: hic enim, licet possit voluntarie exinde exire, ut extra locum sacrum capiatur, non tamen potest consentire, ut è loco sacro à laica potestate extrahatur. Decianus cap. 26. num. 12. Peregrinus num. 23. Mar. Ital. lib. 1. cap. 5. §. 2. num. 82.

Idemque ob eandem rationem dico de eo, qui legitime extractus ex Ecclesia nomine Episcopi, in carceribus Iudicis secularis detinetur: hic enim etiam (dum agitur ad delinquentem in casibus à Gregorio expressis) non potest renunciare; quia fieri potest, quod fuerit extractus in casu, in quo immunitas loco sacro concessa fuerit; & ipse, sicuti dicebam, non potest loci sacri immunitati cedere. Decianus, Mar. Ital. & Peregrinus in locis supra cit.

Itaque ut possit reus immunitatis privilegio renunciare, requiritur, ut prius Ecclesiæ, ex qua extractus fuit, restituatur, & postea voluntarie ex illa exeat, & sic à ministris laicis capiatur; quia tunc non fit præiudicium Ecclesiæ, secus dum in Ecclesia existit; quia tunc ob rationem dictam non potest renunciare privilegio immunitatis: quapropter licet consentiat in Ecclesia se ligari, & extrahi, talis consensus non excusat extrahentes à censuris iuris, & Constitutionis Gregorij X. I. V. sicuti nec excusat consensus Prælati Ecclesiastici nisi simul cum consensu rei coniungatur, ut dicebatur supra dubit. 26. & dicitur infra dub. 30. & 40.

Neque tertio à dicta restitutione rei faciendæ Ecclesiæ excusatur Iudex, esto petierit terminum ad probandum, quod reus in casu, excepto deliquerit; Thom. Delbene de Immunit. Eccl. Pars II.

quin esto id probaverit per confessionem ipsius rei. Ratio est, quia non fuit servata forma, nec talis est sufficiens probatio, cum non agatur de præiudicio tantum rei, sed etiam Ecclesiæ, & semper procedat regula, quod *spoliatus ante omnia sit restituendus*. Atque ita docent Remigius de immunit. Eccles. q. fin. Suarez in prax. 1. p. tom. 1. cap. 3. §. 3. num. 16. & Genuens. in prax. Archiepisc. cap. 22. num. 6.

Quapropter cum Ecclesia spoliata sit iure detinendi reum, prius ipsa restitui debet in sua possessione, & postea fieri causa, an legitime possideat; restitui verò debet Ecclesia in sua possessione, siue eadem numero, siue alia, dummodo sit æquè tuta, & æquè commoda reo; quia hoc privilegium unicuique est omnibus Ecclesiis, & sic iniuria vni facta, censetur omnibus præstita; siquidem immunitas Ecclesiæ non magis respicit hanc, quam illam Ecclesiam, cum in uniuersum omnibus Ecclesiis concessa sit; tum quia qui homicidij, vel mutilationis delictum in vna Ecclesia commisit, potest in alia à Ministris laicæ potestatis capi, & in carcerem deduci; ergo similiter qui captus est in vna Ecclesia, poterit alteri Ecclesiæ restitui, si in hac cum æquali commodo æquè tutus, & securus sit; cum in tali casu extractus nullum damnum sentiat, & Ecclesia, ex qua fuit extractus, facta alteri Ecclesiæ restitutione, nullum detrimentum patiatur.

Quin ob eandem iamdictam rationem restitutio fieri poterit Episcopo, vel eius vicario; quia Episcopus Ecclesiam repræsentat, ipsique cura incumbit seruandæ immunitatis Ecclesiæ, cap. scire debes 7. q. 1. & docent Bonif. in Clem. attendentes, §. hoc autem, n. 17. de statu Monachor. Farinac. cit. cap. 2. num. 48. & Bonacina disp. 3. q. 7. de immunit. punct. 55. circa fin. Vnde in cit. cap. scire debes, & in cap. 1. de restitut. in integrum, in 6. dicitur, quod Episcopus sit in Ecclesia, & Ecclesia in Episcopo. Item offensa facta Episcopo, dicitur facta Ecclesiæ: Clem. 1. de foro compet. & docent ibi Card. & Bonif. Item qui seruit Episcopo, dicitur quod seruiat Ecclesiæ, cap. de cetero, de clericis non residentibus. Item ly dic Ecclesiæ, intelligitur dic Episcopo, cap. nouit, de iudiciis. Item poena pecuniaria imposita pro offensa facta Ecclesiæ ob violatam eius immunitatem causa extractionis rei ex ipsa, solui debet Episcopo, cap. si quis contumax, 17. q. 4. & docet ibi Archidiaconus, quem sequens Ioan. Andr. in cap. quamquam, de censuris, in 6. ait, quod quando iniuria fit Ecclesiæ, seu eius loco, sufficit, si satisfactio fiat Episcopo; subditque, quod restitutio propter exactionem pedagiorum faciendæ Ecclesiæ, iuxta cit. cap. quamquam, sufficit si similiter fiat Episcopo; & Marian. in tract. de visitatione, lib. 1. in fin. ait, quod restitutio faciendæ à visitatoribus, ex eo, quod contra formam cap. 2. de censuris, in 6. indebitam procurationem, seu munera extorserint, sufficit si fiat etiam Episcopo, qui repræsentat Ecclesiam: ergo sic & in casu nostro.

Quamvis Barbosa de iure Eccles. lib. 2. c. 3. n. 54. probabiliter contrarium sentiat, quod scilicet restitutio fieri debeat eidem Ecclesiæ, & non sufficiat fieri alteri Ecclesiæ, vel Episcopo, aut eius Vicario, loco Ecclesiæ: & assertit pro se declarationem sacræ Congregationis immunitatis anno 1632. cui tamen, cum de ipsa non constet authenticè, necessariò standum non est; præsertim quia dici potest, quod illa iuxta dicta intelligatur in casu, quo restitutione tali facta, extractus non sit cum æquali commodo, & æquè tutus, ac si restitutio facta fuisset eidem Ecclesiæ; nam cum immunitas concessa sit locis sacris, ut ad ipsa confugiens securus sit, cumque inde extractus passus sit iniuriam, & sic habeat ius petendi, ut in suam libertatem pristinam restituatur, par est, ut in loco æquè commodo, ac æquè tuto constitutur, quæ Farinacius probabiliter etiam distinguit, & sic utramque opinionem conciliat, quod

I 2 scilicet,

scilicet, aut reus petit se restitui Ecclesiae, ex qua fuit extractus, & sic procedit posterior opinio; aut non petit, & sic procedit prior, nempe quod restitui possit alteri Ecclesiae, vel loco Ecclesiae etiam Episcopo, aut eius Vicario, non ut eum inclusum in carcere detineat, sed ut liberum in Palatio, vel in Ecclesia reponat; alioquin enim immunitatis privilegium frustratorium esset, seu ut dici solet, seruiret de vento.

Ceterum cognitio, an commissum crimen sit exceptum, & an fuerit legitime probatum, &c. spectat ad Iudicem Ecclesiasticum, non autem ad secularem, ²¹ ut dubit. 41. dicitur.

Obiicies, Ecclesia reo spoliata restituenda est in sua possessione; ergo Curia secularis similiter, si spoliata fuerit reo, qui detinebatur à suis ministris, restituenda erit in sua possessione; quo argumento conuictus Novarius in *summa Bullar. tit. de immunit. numero 14.* non omnino improbabiler ait quod licet reus, si è carceribus, vel è satellitum manibus se eximens, confugiat ad Ecclesiam, immunitate gaudeat, & curiae seculari restituendus non sit; tamen si inde exemptus ab aliis ad eam confugiat, immunitate non gaudeat, & curiae seculari restitui debeat; sicut & non gaudet, si detentus à satellite, simul cum satellite ad Ecclesiam confugiat; quia in tali casu non liber, & solutus ad Ecclesiam confugit, sed captiuus, & detentus ab aliis, & probat ulterius; quia sicut Ecclesia, quae fuit spoliata, habet interdictum de libero homine restituendo, ita etiam habet Curia secularis interdictum restitutionis: & adducit pro se Franchum *decis. 709. num. 3.* & videri etiam poterit Pasqualigus *decis. 486. per totam.*

Respondetur concedo antecedens. At nego consequentiam; quia licet extrahentes male faciant, & digni sint propterea, ut maxima poena puniantur, extractus tamen, si ad Ecclesiam confugiat, immunitate gaudet, & Curiae seculari restituendus non est; quia liber, & solutus ad Ecclesiam confugit, & sic non est, cur immunitate priuetur, cum omnia iura, tam antiqua (ut *cap. inter alia, de immunit. cap. definiti, 17. quest. 4. lex 2. Cod. de his, qui ad Eccles. confug.*) quam noua (ut Constitutio Gregorij XIV.) absolute dicant, quod rei confugientes ad Ecclesiam immunitate gaudeant, & ex alio capite, ubi iura non distinguunt, nec nos distinguere debemus, ex vulgaris textibus (quos adducit Iason in *l. non dubium, n. 58. ff. de legibus*; Surdus *consil. 51. num. 7.* & alij passim) praesertim in fauoribus, qui potius sunt ampliandi, quam restringendi.

Confirmatur, quia si quis se eximens, ad Ecclesiam confugit, gaudet; ergo & gaudebit, qui ad eandem confugiet exemptus ab aliis; cum in utroque casu liber, & solutus, non autem detentus, & captiuus ad Ecclesiam confugiat; & cum hoc ipso quod reus non est amplius in manibus Curiae (etiam si violenter ab aliis è manibus illius extractus fuerit) habeat ius confugiendi ad Ecclesiam; siquidem extractio illa violenta non potuit ipsum priuare iure, quod habet ad vitam, libertatemque suam tuendam; alioquin si sic extractus remaneret adhuc sub dominio Curiae secularis, teneretur fugam non arripere, sed permittere, & expectare, iterum se à satellitibus capi; quod dicere absurdum est; ergo dicendum, quod licet pro sui defensione ad Ecclesiam confugere possit, & sic quod Ecclesia ipsum excipere, & defendere debeat; atque adeo quod eundem excipiendo, & defendendo non faciat (vbi contendunt aduersarij) contra iustitiam, non foueat iniustam spoliationem, sicut faceret contra iustitiam, & foueret iniustam spoliationem, qui rem ab alio furatam apud se retineret, & noller illam restituere Domino (sed praeter tantum patrociniū reo iam in pristina libertate

reposito, & libere ad ipsam confugiendi; quamvis ipsi extrahentes in extractione illa violenta peccauerint; quorum improbitas (ut dicebam) tollere non potest, quin reus sic extractus, & in pristina libertate repositus, non possit uti iure suo pro sui defensione ad Ecclesiam confugiendi; & quin Ecclesia non teneatur illum, quem liberum recipit, defendere, & suo patrociniū iuuare; quia si reus habet ius pro sui defensione violenter se extrahendi è manibus Curiae, & ad Ecclesiam confugiendi; multo magis habebit ius id faciendi ab aliis extractus, & sic in sua pristina libertate repositus. Quapropter dicendum, quod Ecclesia in tali casu praestet tantum auxilium suum reo libero, & libere ad ipsam confugiendi; non autem, quod non restituendo, foueat iniustam spoliationem laico Iudici factam. Sicuti si quis exiens è carcere sub iuramento redeundi ad carcerem, confugiat ad Ecclesiam, immunitate eius gaudet, & non dicitur, quod Ecclesia non restituendo, foueat sacrilegium rei, & iniustum damnum, quod inde custos carceris recipit, sed tantum quod Ecclesia tueatur ius, quod reus habet pro sui defensione ad Ecclesiam confugiendi, ut *supra dubit. 10. sect. 10.* dicebatur. Item sicuti, si quis ex manibus Curiae etiam violenter extractus ex territorio vnus Principis recipiat se ad territorium alterius, etiam immunitate gaudet, & non dicitur, quod Princeps illius territorij, ad quod reus libere confugit, non restituendo, faciat iniuriam alteri Principi, & foueat iniustam spoliationem illi factam; sed quod tantum licet reum defendat, quia non tenetur requisitus reum restituere, cum ille liber in ipsius territorium intrauerit; quinimo Princeps alter, si inde violenter extrahit, violabit iurisdictionem Principis istius, ex cuius territorio extrahit. Quapropter recte dixit Ludouicus Correa in *relect. ad cap. inter alia, de immunit. Eccles. part. 3. n. 21.* quod licet delinquens prius esset in manibus Curiae, nihilominus nunc, cum existat in Ecclesia, fiat Ecclesiae praedictum in suo privilegio, si ex illa extrahatur, sicut qui in alienum territorium fugit, fiet alienae iurisdictionis offensio, si exinde similiter violenter extrahatur. Vide quae dicebantur *supra cit. dubit. 10. sect. 6. per totam, dubit. 19. sect. 2.*

Confirmatur secundò, quia reus immunitate gaudet etiam si detentus à satellite, simul cum satellite ad Ecclesiam confugiat, ut in *locis cit.* probamus.

Confirmatur tertio ex doctrina Mariani Socini in *tractat. de cit. art. 17. in 2. membr.* ubi docet, quod si satellites capiat aliquem extra domum, & captus satellitem capientem trahens ingressus fuerit domum, vel intra clausuram domus partem corporis immiserit, non debeat inde inuitus extrahi.

Confirmatur quarto, quia in *cap. inter alia*, & in constitutione Gregorij XIV. nominatim excluduntur rei, qui ad Ecclesiam confugientes, immunitate non gaudent, inter quos non numeratur reus è satellitum manibus extractus, nec reus satellitem secum ad Ecclesiam trahens; ergo non est, cur ab immunitate hi excludantur; praesertim quia (ut faceret ipse Novarius *num. 47.* verba Constitutionis Gregorij XIV. cum tollant omnem facultatem aliter interpretandi) licet non sint amplianda, nec extendenda, non sunt tamen limitanda, nec declaranda, sed intelligenda prout sonant.

Confirmatur quinto ex doctrina Agidij Bossij *tit. de captura, num. 23.* ubi docet, quod reus captus, antequam deducatur ad carcerem, non intelligitur ita perfecte captus, ut sit in tuto sub dominio, & potestate iustitiae, quapropter sibi imputet Curia secularis, si non tutè, & securè reum in carcerem traduxerit. Vnde, quod reus è manibus Curiae secularis violenter ab aliis extractus, si confugerit ad Ecclesiam, Ecclesiae immunitate gaudeat, & consequenter Curiae seculari restituendus non sit, in Hispania ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰

decisum fuisse testatur Gutierrez in 99. pract. lib. 3. quest. 4. num. 10.

35 Ad id verò, quod dicit Nouarius, quod sicut Ecclesia in sua possessione restitui debet, ita & Curia secularis similiter in sua possessione restitui debeat. Respondetur, disparitatem esse, quia in casu Ecclesie ipse Iudex secularis illam spoliavit, extrahendo ab ipsa, vel retinendo extractum ab ipsa reum violenter; & ideo iure reus est ei restituendus. At in eo casu ipsa Ecclesia non spoliavit Curiam secularem, quia recepit eum liberum, & ius habentem pro sui defensione ad ipsam confugiendi. Quapropter Iudex laicus debet restituere reum Ecclesie spoliatae, quia per talem spoliationem Ecclesia non amittit ius protectionis acquisitum; & ideo Curia capiens reum lædit tale ius: ex iniusta autem læsione oritur restituendi obligatio. At Ecclesia protegens reum violenter ereptum Curie, non lædit ius Curie, licet quodammodo reus in tali casu sit sub dominio Curie: quia protegit reum utentem iure suo: atque adeo protegit in eo, in quo potest illum protegere: quia sine iniuria alterius unicuique ius proprium protegi potest. Quod si ex hac protectione impediatur ius alterius, per accidens est, atque quisque potest uti iure suo, licet per accidens impediatur ius alterius, quin licet per accidens, sequatur damnum alterius, l. si cui, §. denique Marcellus, ff. de aqua, & aqua plu. arcenda. Adde, non valere argumentum de casu privilegiato ad non privilegiatum, & de favoribus ad odia: præsertim quia Gregorius XIV. prohibet actiones istas, extrahere, capere, vel incarcerare, disunctiue per particulam vel: & sic licet Ecclesia possit tueri reum à Curie manibus violenter extractum (quia sic extractus habet etiam ius, ut dicebam pro sui defensione confugiendi ad Ecclesiam) non tamen in casu, quo reus fuerit violenter extractus ex Ecclesia ab aliis, poterit Iudex laicus illum sic extractum capere, vel incarcerare, quia hoc ipsum à Pontifice in Bulla prohibetur, cum disunctiue dictæ actiones prohibeantur, ut dicebam.

Instabis, saltem Ecclesie immunitate non gaudent extrahentes (præsertim qui damnatum iam, vel è carceribus reum in illis manentem extraxerint) si hi ad Ecclesiam confugiant, quia committunt crimen læsæ Maiestatis, ex textu in l. cuiusque, ff. ad l. Iuliam Maiest. Et docet ex communi Alexander consil. 35. num. 4. vol. 2. Bursat. consil. 116. num. 1. & 5. vol. 2. Viuius decis. 92. num. 4. Mastrillus de indul. cap. 59. num. 1. & 2. & alij passim.

Respondetur, nego antecedens, maxime in terminis Constitutionis Gregorij XIV. ubi tantum ab Ecclesie immunitate excluduntur rei læsæ Maiestatis in personam Principis: Vide quæ dicebantur supra dub. 23. sect. 4. & seqq.

40 Ex quibus ulterius sequitur, quod ipsi extrahentes Ecclesie immunitate etiam gaudeant, si in ipso actu extrahendi ipsos satellites, quin & quoscunque Regios Officiales vulnerent, & occidant; quia adhuc (licet crimen læsæ Maiestatis committant, ex l. 1. ff. ad leg. Iul. Maiest. & notant communiter Doctores apud Farinacium quest. 112. num. 136. & Antonium de Amatis decis. 1. & 4.) non tamen in personam Principis committunt. Vide cit. dub. 23. per totam.

DUBITATIO XXXIV.

An si reus extractus Ecclesie non restituatur, omnia acta sint nulla? ubi etiam quinam alij effectus inde sequantur?

SUMMARY.

- 1 Si Reus extra casus exceptos extractus, Ecclesia non restituatur, omnia acta sunt nulla.
- 2 Ecclesia est locus exemptus à iurisdictione Iudicis secularis quoad actum extrahendi reum ab ipsa extra casus exceptos; & propterea extractio, & sic omnia subsequencia sunt nulla.
- 3 Iudex præter casus exceptos non potest reum ab Ecclesia extractum in arcerare, vel interrogare, vel torquere, vel quidquam aliud iudiciale in eum facere.
- 4 Iudex secularis per capturam iniustam non acquirit iurisdictionem in reum.
- 5 Fundamentum iudicij si iure non subsistat, omnia, quæ in eo fundantur, irrita sunt.
- 6 Non potest Iudex in tali casu iuridice reum interrogare, qui propterea non tenetur respondere ad mentem Iudicis interrogantis.
- 7 Extrahens illegitime, vel contra ita extractum ulterius procedens, tenetur ex iustitia compensare reo omnia damna, quæ ex tali extractione ei contigerunt.
- 8 Extrahens illegitime absoluti non debet, nisi prius restituerit Ecclesie extractum, & refecerit ei omnia damna, & interesse.
- 9 In debita rei extractione intercedit solum sa. rilegij culpa primario & per se, secundario verò & consequenti obligatio restituendi.
- 10 Nullus extrahens est, qui talem extracti restitutionem faciat, vel quia fecit bona fide, vel quia si mala, putat tantum esse sacrilegium.

Respondetur, quod si reus extra casus exceptos extractus, Ecclesie non restituatur, omnia acta sint nulla? Atque ita expressè definitur in Constitutione Gregorij XIV. ibi: Necnon irritum decernimus, & inane, si secus super his per quoscunque quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, & docent Bartol. in l. presenti, Cod. de his, qui ad Eccles. Oldradus consil. 53. Syluest. verb. Immunitas 3. q. 4. Angel. eod. verb. num. 20. Abb. cap. inter alia, de immunit. Mar. Ital. lib. 1. cap. 6. §. 2. num. 11. Ambrosine. 15. num. 7. Peregrin. cap. 15. num. 21. Lezana verb. immunitas, num. 18. Suar. lib. 3. cap. 13. num. 12. & seqq. Clar. in pract. crim. quest. 130. Salon. quest. 60. art. 4. contr. 2. Less. lib. 2. cap. 29. dubit. 6. num. 52. Farinacius tom. 1. de car. erib. quest. 28. num. 5. & in append. de immunit. cap. 2. n. 56. Scortia epist. 152. & theor. 385. Layman lib. 4. cap. 3. in fin. & Bonacina cit. quest. 7. punct. 5. num. 2. & probatur, quia cum Ecclesia sit locus exemptus à iurisdictione Iudicis secularis quoad actum extrahendi reum ab ipsa, extra casus exceptos extractio est nulla ut potè facta ab eo, qui non habet iurisdictionem extrahendi, tum ob rationem dictam; tum quia reus habet ius, ne à loco sacro inuitus extrahatur) & sic omnia subsequencia sunt nulla.

Hinc sequitur, quod Iudex secularis non possit extractum reum in tali casu incarcerare, vel torquere, vel quidquam aliud iudiciale in eum exercere, quia cum ad hæc omnia requiratur, ut prius acquireret in reum iurisdictionem (quam per capturam sacrilegam

sacrilagam, & iniustam non acquisiuit) consequens est, quod omnia ibi fundata, nulla, & irrita sint. Vnde fit, quod processus iudicij post huiusmodi sacrilegium, iniustam, & violentam extractionem institutus, ipso facto sit irritus; quia si fundamentum iudicij (sicuti dicebam) iure non subsistit, omnia, quae in eo fundantur, irrita sunt consequenter, cum omnis ulterior iudicij processus fundetur in captura, per quam veluti possessio in reum acquiritur, consequens est, quod si captura illegitimè, sine iurisdictione, & per sacrilegam, & iniustam violentiam attentata fuit, reliquus etiam processus ipso iure irritus sit. Atque ita docent Farinacius, Suarez, Layman, Bonac. & alij in locis suprà cit. contra nonnullos paucos, quos innuit Suar. & Bonacina in tract. de excommuni. in particulari, disp. 2. quest. 3. punct. 16. §. 3. num. 17.

Sequitur secundo, quod Iudex secularis neque possit in dicto casu iuridicè reum interrogare, & consequenter reus non teneatur interroganti ad mentem eius respondere; quia Iudex secularis, vti dicebam, non habet iurisdictionem in reum eo modo captum, & reus eo modo captus habet ius se eximendi ab eius potestate, & procurandi, vt loco sacro liber restituatur; tum quia sicut reus, dum in Ecclesia existit, potest sine culpa resistere, ne inde extrahatur, & non tenetur Iudici seculari interroganti ad mentem eius respondere (cum sit extra eius territorium, & ius dicenti extra territorium impunè non pareatur, l. ult. ff. de iurisdic. omnium Iudic. & cap. 2. de constitut. in 6. ita neque tenetur respondere, postquam per vim extractus fuit; cum idem ius, quod ipsi ante extractionem competeat, post extractionem retinere videatur. Farinacius, Suar. & alij, quos suprà citabam.

Sequitur tertio, quod illegitimè extrahens, vel contra ita extractum ulterius procedens, teneatur ex iustitia compensare reo, vel eius heredibus, omnia damna, quae ex tali extractione reo contigerunt; quia non solum Ecclesiae, sed etiam ipsi reo talis extractio iniuriola est; cum etiam reus (cui saltem secundariò, vt suprà dicebam, priuilegium immunitatis conceditur) ius habeat, ne in loco sacro capiatur) & sic si opus fuerit, capienti per vim possit resistere, vt suprà etiam dicebatur (& cum Iudex in reum, dum in Ecclesia existit, iurisdictionem non habeat. Vide Valentiam tom. 3. 7. disput. 6. & 15. punct. 1. quest. 2. Medinam in sum. lib. 1. cap. 16. Suarez cit. cap. 13. num. 15. Farinacium de carceribus quest. 28. num. 5. & in append. de immunit. cap. 20. num. 221. Bonac. cit. quest. 7. punct. 6. num. 1. & 2. Sanchez tom. 1. consil. moral. lib. 3. cap. vnic. dubit. 17. Scotiam theor. 385. Layman lib. 4. tract. 9. cap. 3. num. 14. Villalob. in summa, tom. 2. tract. 39. diff. 8. num. 4. Lezanam verb. Immunitas, num. 20. Peregrinum cap. 15. num. 26. & Ambrosinum de immunit. cap. 15. num. 7. Vide etiam S. Augustinum in persona Bonifacij Regis, cap. miror, 17. quest. 4. Syluestrum verb. Immunit. 3. in fin. Ioannem de Vichis de immunit. num. 165. Marium Ital. lib. 1. cap. 6. §. 11. num. 23. Capell. Tolosan. decis. 423. num. 3. in addit. & Decianum lib. 6. cap. 27. in princip. qui propterea, & arg. c. conquer. de restit. spo. liae, & aliorum iurium tradunt, quod illegitimè extrahens, absoluti non debeat, nisi prius restituerit Ecclesiae extractum, & refecerit ei, vel eius heredibus omnia damna, & interesse.

Obiicies, S. Th. 2. 2. quest. 99. art. 2. ad 3. docet, quod in indebita rei extractione è loco sacro, intercedat solum sacrilegij culpa: ergo.

Respondetur, distinguo ad mentem S. Th. antecedens, intercedat solum sacrilegij culpa per se, & primariò, concedo; secundariò, & consecutivè etiam (quatenus scilicet, supposita immunitate, competit reo ne iniuritus ab Ecclesia extrahatur) nego.

Instabis, nullus extrahens est, qui talem extractio re-stitutionem faciat: ergo.

Respondetur, id esse, vel quia extrahens bona fide extrahit, putando in casu, quo extrahit, extrahere sibi licere ex probabili aliqua opinione Doctorum, vel dato, quod mala fide extrahat, id esse, quia sequitur opinionem eorum, qui dicunt, quod in indebita rei extractione è loco sacro, intercedat solum sacrilegij culpa contra locum sacrum, & non etiam iniustitiae contra reum extractum, quorum Doctorum opinionem probabilem putant Suarez, & Bonac. in locis suprà cit. licet alij quos citat, & sequitur Diana part. 6. tract. 1. resol. 32. meritò ad id ex rationibus suprà adductis non consentiant. Et si contra eos obiicias, talem restitutionem non esse vsu receptam; respondent, esse tamen illam vsu recipiendam, & iudicibus restitutionis obligationem imponendam, non obstante consuetudine in contrarium; quia huiusmodi consuetudo, quandiu durat priuilegium immunitatis locis sacris concessum, est contra ius naturae, contra quod induci non potest consuetudo. Vide Valentiam loc. cit. vers. ad primum argumentum, & Suar. cit. num. 15.

DVBITATIO XXXV.

An, & quam culpam, & poenam incurrat indebitè reum extrahens è loco sacro. Et quis?

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

SVMMARIVM.

- 1 Extrahens indebitè reum à loco sacro incurrit culpam sacrilegij grauissimam, quia in re grauissima facit contra sanctitatem Ecclesiae, & infert iniuriam grauissimam Deo, cui Ecclesia dicata est.
- 2 Extrahens indebitè reum è loco sacro incurrit infamiam ex legibus Caroli IV. & inhabilitatem ad Concilia publica, & priuationem honorum ex iisdem legibus.
- 3 Item incurrit poenam capitalem, quia reputatur crimen istud crimen laesae maiestatis, cum Diuinam Maiestatem offendat, qui eius domum violat.
- 4 Extrahens indebitè reum ab Ecclesia, & surpat iurisdictionem Pontificis, de cuius licentia solum reus in Ecclesia existens extrahi inde potest.
- 5 Poena lae civilis circa punitionem extrahentis reum ab Ecclesia, non videtur vsu recepta, quia iam in puniendo, quam in indicando tale crimen, non iuri civili, sed iuri canonico standum est.
- 6 Item incurrit de iure canonica poenam pecuniariam aliquando 30. librarum examinatis argenti, aliquando nonaginta solidorum.
- 7 Poena pecuniaria in tali casu inspecta qualitate delicti, & persona poterit arbitrio Iudicis moderari.
- 8 Poena lae contra immunitatis Ecclesiae Violatores non est antiquata, contra nonnullos Doctores, quia per Tridentinum, & constitutionem Gregorianam renouantur circa id omnes poenae in antiquis canonibus lae.
- 9 Item incurrit poenam excommunicationis non lae, sed ferenda sententia, tam vigore Iuris communis, quam etiam constitutionis Gregorianae.

- 10 *Auctor existimat ponderando verba constitutionis, & praesertim particulam (ipso facto) quod sic Extrahentes sint ipso iure excommunicati.*
- 11 *Clemens VIII. & Paulus V. declaraverunt sic Extrahentes esse ipso iure excommunicatos.*
- 12 *Poenas, & censuras dictas incurrit, qui extrahit in casibus non exceptis, vel extrahit non servata forma Bullae Gregorianae.*
- 13 *Quapropter incurrit, qui extrahit absque licentia Episcopi, vel si cum licentia Episcopi, absque interuentu persona Ecclesiastica, ad hoc ab Episcopo deputata.*
- 14 *Idque in opinione multorum, etiamsi extrahat ad bonum finem, quod Auctori non probatur.*
- 15 *Item, si extrahat quem notorie constat commississe delictum in Gregoriana exceptum.*
- 16 *Incurrit etiam poenas, & censuras dictas, qui eum, quem notorie constat commississe delictum exceptum, si Episcopus extrahendi facultatem indebitè negavit, extrahit cum magno scandalo, quem sine scandalo extrahere potuisset.*
- 17 *Item, qui captum, & extractum de licentia Episcopi, vel etiam sine licentia Episcopi indebitè denegata, reponit in carceribus Curiae secularis.*
- 18 *Libertatem nonnulli, dummodo id fiat nomine proprio, secus si reponant in propriis carceribus nomine Episcopi, et ibi tutius custodiantur? Quod Auctor non facile concesserit.*
- 19 *Potes Index apponere debitam custodiam ad carcerem Curiae Ecclesiasticae, si ibi repositus fuerit extractus.*
- 20 *Non potest tamen inde reum extrahere, donec Episcopus cognouerit, an reus crimen exceptum commiserit.*
- 21 *Postquam autem Episcopus id cognouit, debet eum consignare Curiae seculari.*
- 22 *Incurrit etiam censuras dictas qui extrahit personam Ecclesiasticam, etiamsi hoc commiserit crimen exceptum, dummodo seruauerit requisita Concilij Tridentini.*
- 23 *Item incurrit, qui cognoscit de crimine ad forum Ecclesiasticum pertinenti.*
- 24 *Iudex mandans extrahi reum à loco sacro in casibus non exceptis, & etiam sic extractum Ecclesiae non restituens, irritum mandatum exequentes, consanguinei, & amici ipsius occisi incurrunt excommunicationem contra Gambacurtiam.*
- 25 *Index qui non restituit reum ab Ecclesia ipso iustio etiam extractum, incurrit poenas Gregorianae constitutionis.*
- 26 *In legem committit non solum qui contra iuris verba facit, sed etiam qui contra mentem.*
- 27 *Constitutio Gregoriana, ne elusoria reddatur, extendenda est ad mandantes, & non resistentes, etiamsi de his in illa mentio non fiat.*
- 28 *Verba (quouis dignitate praesurgant) apposta in Constitutione Gregoriana, non de Extrahentibus, cum ytales sint, sed de mandantibus intelligi debent.*
- 29 *Confugiens ad Ecclesiam neque à persona priuata extrahi potest, contra Gambacurtiam.*
- 30 *Iura generaliter loquentia generaliter sunt intelligenda.*
- 31 *Carceratus in alieno Territorio, vel in Ecclesia, non potest etiam pro illa iusta causa ad instantiam cuiusvis in carcere detineri.*
- 32 *Res irae sit cum onere suo, & res furitua transit ad quemcumque cum onere restitutionis.*
- 33 *Pecatum, quod ex confessione etiam mediata scitur, transit ad quemcumque cum onere sigilli sacramentalis.*
- 34 *Reus ab Ecclesia iniuste extractus, si postea à car-*

*cere aufugiat, & iterum capiatur in loco eia-
non immuni, Ecclesia restitui debet, propter ratio-
nem dictam.*

- 35 *Constitutionis Gregoriana verba, videlicet (extrahunt, capiunt, incarcerationant) et inania, & superflua non sint, & suum operentur effectum, valent ac si ab aliis extractum non restituant.*

Respondetur (quidquid sit de culpa iniustitiae contra reum extractum, de qua dixi dub. praeced.) incurrit culpam sacrilegij grauissimam (sicut & quodcumque alia ratione violat immunitatem Ecclesiasticam) quia in re grauissima facit contra sanctitatem Ecclesiae, in cuius honorem immunitas haec introducta est; & consequenter infert iniuriam grauissimam Deo, cui Ecclesia dicata est. Atque ita constat ex cap. sacrilegium, 17. quest. 4. & ex poenis subsequenter grauisimis, sub quibus prohibetur talis extractio, docet S. Thom. communiter receptus in 2. 2. quest. 99. art. 2. ad 3.

Secundò, incurrit infamiam ex legibus Caroli IV. de quibus de cortia epit. 29. & inhabilitatem ad consilia publica, & priuationem honorum ex iisdem legibus.

Tertiò, incurrit poenam capitale, ut habetur in l. presenti, & l. fidei, C. de his, qui ad Eccles. confugiunt, quia reputatur crimen istud, crimen laesae Maiestatis, cum diuinam Maiestatem offendar, qui eius domum violat; tum quia usurpatur iurisdictio Pontificis, de cuius licentia solum reus in Ecclesia existens, extrahi inde potest. Atque ita docent Baconus in 4. distinct. 12. art. 1. m. 5. Tuschus verb. Eccles. conclus. 8. num. 2. & 4. Azot 2. part. lib. 9. cap. 9. quest. 11. Clar. in pract. quest. 68. Decian. lib. 6. cap. 18. num. 4. Scott. epit. 152. & theor. 387. Suar. de relig. lib. 3. cap. 13. n. 7. Menoch. de arbitr. lib. 2. cap. 360. num. 68. Thesaurus in pract. part. 2. verb. immunitas, cap. 1. Farinac. de carceribus, quest. 28. num. 2. & in append. de immunit. c. 20. num. 309. Anastas. Germon. de sacror. immunitat. lib. 2. cap. 18. num. 6. & Bonac. disput. 3. quest. 7. de immunitat. punct. 6. num. 5. & alij passim.

Quamvis haec poena (ut aduertunt Suarez cit. c. 13. num. 6. Bonac. cit. num. 5. Clarus §. fin. quest. 30. & Decian. citato num. 4.) non videatur vlt recepta, ex eo, quia tam in puniendo, quam in iudicando tale crimen, non iuri Ciuili, sed iuri Canonico standum sit, sicuti rectè docent Doctores, quos refert, & sequitur Couar. 2. 2. art. cap. 20. num. 3. Item & docent Decian. loco supra cit. num. 16. & cap. 25. num. 7. & Farinac. de car. crimin. quest. 28. num. 6.

Quartò, incurrit de iure Canonico poenam pecuniariam, aliquando 30. librarum examinati argenti, aliquando nonaginta solidorum, uti tradit Hostiens. in sum. m. de immunit. num. 24. Quam tamen poenam pecuniariam poterit Iudex pro suo arbitratu, pensata delicti qualitate, & delinquentis conditione moderari, & suo iudicio cum poenitentia publica muldare, sicuti habetur in c. quisquis, & c. si quis contumax, 17. quest. 4. vers. Componas, & docent Hostiens. loco supra cit. Gutier. pract. 99. ciuil. lib. 3. quest. 4. m. 11. Farinac. de carcerib. quest. 28. num. 5. & in append. de immunit. cap. 20. num. 320. Suar. num. 7. Lezana num. 21. & Ambrosin. de immunit. c. 15. n. 7.

Et quamvis nonnulli Doctores (quos refert, & sequitur Clarus supra, & Decian. lib. 6. cap. 28. num. 8.) velint, poenam hanc esse antiquatam, dicendum tamen contrarium est, quia per Tridentinum sess. 25. cap. 20. & per Constitutionem Gregorij XIV. renouantur omnes poenae in antiquis Canonibus late contra immunitatis violatores: tum quia haec poena (si scilicet in Ecclesiae cultum applicetur, ut de iure applicari debet) efficacius Ecclesiae satisficit. Atque ita docent

docent Tufch. verb. Ecclesia, concl. 8. n. 11. Farin. de carcerib. cit. q. 28. n. 5. & in append. de immunit. cit. cap. 20. n. 3. 9. Ambrosin. cit. c. 1. n. 1. & 2. & Bonac. disp. 3. q. 7. de immunit. punct. 6. n. 5.

- 9 Quinto incurrit poenam excommunicationis, cap. nouerit, de sent. excomm. cap. si cui antiquitus, cap. frater, cap. definit, ap. miror, cap. quisquis, cap. si quis contumax, 17. q. 4. In his tamen iuribus non est excommunicatio ipso facto lata, sed ferenda, & comminatoria sub conditione, si violator immunitatis Ecclesiasticae reum non restituat, nec satisfaciatur, uti notat Suar. loc. cit. c. 13. n. 3. Zerola in praxi, verb. immunitas, vers. 24. Peregrin. c. 25. n. 3. Silu. verb. immunitas 3. q. 8. & Farin. de immunit. Ecclesiast. c. 20. n. 3. 12. Quapropter Socin. Turcremata, Gofred. & alij apud Farinac. in append. de immunit. c. 20. n. 3. 12. item & Suarez n. 7. putant, quod spectato iure communi, nulla censura de facto lata tali crimini annexa sit, & fortasse (sicuti prater alios docet Zambell. in rept. mor. verb. Ecclesia quoad eius immunitatem, n. 23. de facto lata, neque etiam annexa est, spectata Constitutione Gregorij XIV. ex eo, quod in ea sic statuitur: Si quis quouis preterea quidquid prater, aut contra huius nostre Constitutionis tenorem attentare praesumpserit, declaramus eum ipso facto censuras, & poenas easdem incurere, quae contra libertatis, iuris, & immunitatis Ecclesiasticae violatores per sacros Canones, Conciliorum, &que generalium, & nostrorum Praedecessorum Constitutiones sunt promulgatae, &c. Ex quibus verbis (cum intendat ibi Pontifex antiquas poenas renouare) solum sequitur, quod talis violator excommunicationem incurrat, si per sacros Canones, vel Concilia lata sit. Quapropter cum nullibi lata ipso facto reperiatur, dicendum videtur, quod ipso facto etiam spectata Constitutione Gregorij XIV. illam non incurrat.

- 10 Nihilominus contrarium probabilius dicendum sentio, sicut & sentiunt Farinac. in append. de immunit. c. 20. n. 3. 13. & segg. Diana part. 6. tract. 1. resol. 34. Mar. Ital. de immunit. Ecclesiast. lib. 1. c. 6. §. 2. n. 29. & segg. Larrea de immunit. part. 4. n. 8. Thesaurus in praxi, part. 2. verb. immunitas, c. 1. Lezana eod. m. verb. n. 11. Bonac. disp. 3. q. 7. de immunit. punct. 6. n. 5. & inclinatur Naldus verb. casus referuntur, n. 1. & probatur, quia illa verba Constitutionis ipso facto (ne superflua esse dicantur, aliquid operari debent; sed si excommunicationem ipso facto non inferrent, nihil operarentur (siquidem excommunicatio ferenda iam habebatur in cit. cap. antiquitus, cit. cap. frater, & cit. cap. definit, 17. q. 4.) ergo, &c. tum quia in cit. Constit. dicitur, quod talis violator incurrat ipso facto censuras aduersus libertatis, iuris & immunitatis Ecclesiasticae violatores a sacris Canonibus, Conciliis & Pontificum Constitutionibus promulgatas: sed promulgata est iam excommunicatio cit. iuribus aduersus illos: ergo ipso facto excommunicationem incurrit: tum quia ita declarauit Clemens VIII. & Paulus V. (uti testantur Farinac. Mar. Ital. Diana, & Bonac. in loc. supra cit. ergo, &c.

- 12 Ceterum has dictas poenas incurrit primò, qui extrahit in casibus non exceptis (de quibus dixi dub. 1. & segg.) & qui extrahit non seruata forma Bullae Gregorij XIV. ibi: Volumus, distaque auctoritate decernimus, & declaramus, ut Curia secularis, eiusque Iudices, & Officiales ab Ecclesiis, Monasteriis, locisque sacris praedictis laicum aliquem, ut praefertur, delinquentem in nullo ex casibus supradictis sine expressa licentia Episcopi, vel eius Officialis, & cum interueniu persona Ecclesiastica ab eo auctoritatem habentis, ad quos solos, & non alios Episcopos inferiores, etiam si alij Ordinarij sint, aut nullius diocesis, aut conseruatores ab hac Sede specialiter, vel generaliter deputati, praedictam licentiam dandi facultas pertineat: occurrente autem casu in loco exempto, & nullius diocesis, tunc ad Episcopum viciniorem deuoluatur hac cognitio, & non ad alios, capere, ex-

trahere, aut incarcerare non possunt nisi eo casu, quo ipsa Episcopus, & dictae personae Ecclesiasticae requisitae, illos in delictis superius expressis culpabiles tradeant, aut captura, & carcerationi interuenire, & assistere recusauerint; tuncque reuerentia Ecclesiae, & locis sacris debita memores praedictos delinquentes minori, quo id fieri poterit, cum scandalo, & tumultu extrahere curent.

Vnde sequitur, dictas poenas incurere Ministros Curiae secularis, si extrahant absque licentia Episcopi, vel si cum licentia Episcopi, absque interuentu personae Ecclesiasticae, ad hoc ab Episcopo deputatae, quia in utroque casu non seruatur forma in Bulla Gregorij praescripta. Doctores, quos citat, & sequitur Gambacurta lib. 8. c. 10. num. 8. Idque ampliant Farinac. in append. c. 20. n. 325. & Genuens. in praxi. c. 22. n. 9. etiam si fiat ad bonum finem, quia Gregorius prohibet extrahi pro quacunque causa: quae de re tamen vide dub. sequenti. in fine. Ampliant secundò alij iuxta ea quae dicam dub. 40. sect. 2. contra Gambacurram lib. 6. c. 10. n. 2. etiam si extrahatur is, quem notorie constat commississe delictum in Gregoriana exceptum; quia cum Summus Pontifex absolute, & indistincte prohibeat vllum capi, vel extrahi absque licentia Episcopi, adhuc in tali casu non seruatur forma in dicta Bulla Gregorij praescripta.

Sequitur 2. dictas poenas incurere Ministros Curiae secularis, si (etiam quem notorie constat commississe delictum exceptum, & Episcopus eum extrahendi facultatem renuit concedere) extrahant eum magno scandalo, quem alioquin sine magno scandalo extrahere potuissent, ut si vulnera, vel mortem infligant, cum alioquin commodè illatum, & viuum capere potuissent; quia similiter in hoc casu non seruatur forma in Bulla Gregorij praescripta. Doctores, quos sequitur Gambacurta. cit. c. 10. n. 11.

Sequitur 3. propter eandem rationem idem dicendum esse, si captum, & extractum de licentia Episcopi, vel etiam sine ipsius licentia, quam renuit concedere in casibus in Bulla exceptis, reponant in carceribus Curiae secularis; quia in Bulla praescribitur, reponi in carceribus Curiae Ecclesiasticae: quare si ministri Curiae secularis reponant in propriis carceribus, excommunicationem incurrunt, quia attentant aliquid contra formam in Bulla praescriptam. Quod tamen quidam limitant, modò Ministri Curiae secularis id faciant auctoritate, vel nomine proprio, secus si reponant in propriis carceribus nomine Episcopi, ut ibi tutius custodiatur: in hoc enim casu putant, excommunicationem non incurri, quia tunc censetur reus reponi in carceribus Curiae Ecclesiasticae, cum ibi nomine Episcopi reponatur. Doctores, quos sequitur Gambacurta. loc. cit. n. 12. quamvis horum Doctorum opinionem non facile in praxi concesserim, cum in Bulla praescribatur, extractum reponi in carceribus Ecclesiasticis.

Additur 1. in Bulla, quod post dictam actionem a Curia seculari in extractum e loco sacro, & repositum in carceribus Curiae Ecclesiasticae debita custodia adhibeatur. Quod intellige, non praecipue, sed permissiue, ne reus interim effugiat, ut patet ex forma loquendi, ibi: sub tuto, & firmo carcere, ac opportuna custodia data illis, si quis per Curiam secularem, &c.

Additur 1. quod non liceat Ministris Curiae secularis huiusmodi delinquentem repositum in carceribus Curiae Ecclesiasticae inde extrahere, donec Episcopus, aut alius ab eo deputatus cognouerit, an is commiserit crimen in Bulla exceptum; quare si secus fiat, excommunicatio incurreret a Ministris Curiae secularis.

Aduerte 3. quod huiusmodi delinquens, postquam Episcopus cognouit, eum commississe crimen exceptum,

prum, consignandus sit Curiae seculari: quare si Ministri dictae Curiae secularis propria auctoritate dictum delinquentem extrahant e carceribus Curiae Ecclesiasticae, excommunicationem incurrunt, quia faciunt praeter formam in Bulla praescriptam.

22 Et similiter excommunicationem incurrunt, si capiant, vel extrahant, &c. personam Ecclesiasticam, etiam si commiserit crimen exceptum, quia licet ob hoc non gaudeat privilegio immunitatis laicalis, gaudebit tamen privilegio immunitatis personalis, quod competit personae ratione status Ecclesiastici, si servauerit requisita Concilii Tridentini *sess. 23. cap. 6.* quae si non servauerit, neque gaudebit privilegio personali.

23 Vide *dub. 18. sect. 11. & seqq. & c. 4. per tot.* Excommunicationem etiam incurrunt Ministri Curiae secularis, si cognoscant de criminibus ad forum Ecclesiasticum pertinentibus in casibus, qui ex iuris dispositione non permittuntur. Vide *c. 3. §. 9. & 10. per totum.*

Secundo contra nonnullos dictas penas incurrunt iudex, qui mandat extrahi, vel iam ab aliis extractum Ecclesiae non restituit, in casibus similiter non exceptis; quia in utroque casu operatur iudex contra, vel praeter Bullam Gregorij XIV. ob quam eandem rationem, uti dicebam, easdem penas incurrunt birruarii mandatum exequentes, & (non renuente Cutello de *immunit. Eccles. lib. 1. §. 16. n. 14.*) quaelibet aliae privatae personae (ut consanguinei, vel amici ipsius occisi, cum Bulla generaliter loquatur de facientibus aliquid contra, vel praeter formam in ipsa praescriptam, & non tantum de Ministris Curiae; quidquid in contrarium quoad hoc dicat Gambacurt. *lib. 8. cap. 7. num. 4. & 5.*) reum extrahentes, vel ad id aliquo modo iuvantes: atque ita docent Suar. *tom. 1. de Relig. tract. 2. lib. 3. c. 13. n. 17.* Farinac. in *append. de immunit. c. 20. n. 324.* Peregrin. de *immunit. Eccles. c. 14. n. 10.* Mar. Ital. de *immunit. lib. 1. c. 6. §. 2. n. 38. & 39.* & Genuens. in *prax. c. 26. n. 7.* & colligitur ex *c. reum. & c. de finit. 17. §. 4.*

Has, inquam, dictas penas incurrunt iudex, qui reum e loco sacro extrahi mandat. Doctores communiter, etsi nonnulli contrarium sentiant; quin & iudex, qui illum ab ipsius familia, vel ab occisi consanguineis, aut amicis (etiam ipso inscio) extractum Ecclesiae non restituit, vel morti facit; quia per quamlibet istarum actionum (ut supra dicebam) operatur contra Constitutionem Gregorij XIV. in qua de facto excommunicantur attentantes facere aliquid praeter, vel contra formam ipsius Constitutionis, quae cum velit, confugientes ad Ecclesiam immunitate gaudere, iudex etiam non restituens, videtur non solum praeter, sed etiam contra constitutionem attentare, & operari, maxime si extractum morti faciat, cum illum reducat ad terminum, ut non possit amplius immunitate gaudere: tum quia in legem committit, non solum qui contra eius verba facit, sed etiam qui contra mentem, *l. non dubium. Cod. de legib. & docent ibi Bart. & alij Iuristae passim:* tum quia alioquin Constitutio de facili elusoria redderetur: ergo ne talis illa reddatur, extendenda est ad mandantes, & non restituentes, etiam si de his in illa mentio non fiat, & etiam si de censuris, quae stricti iuris sunt, agatur, *c. si sententia. §. fin. & c. si civitas, de sententia excomm. in 6.* & docent ibi Franchus, & Probus. Gloss. in *cap. quamquam, de usuris in 6.* & Imola in *l. si vero, §. de viro, ff. solut. matrim.* tum quia verba illa, quae apponuntur in Constitutione, *Quavis dignitate praesulgeant*, intelligi non possunt de extrahentibus (cum tales vilis conditionis esse soleant): ergo necessario intelliguntur de iudicibus mandantibus reum extrahi, vel illum Ecclesiae non restituentibus: Quapropter etiam si reus a personis privatis, ut ab amicis, vel consanguineis occisus (iudice, & eius ministris inscius) ex Ecclesia

extractus fuerit, iudex, & eius ministri illum de manibus eorum accipientes, ut dictas penas non incurrant, tenentur extractum Ecclesiae restituere, ut patet ex dictis.

Confirmatur, quia confugiens ad Ecclesiam, neque a persona privata extrahi potest (ut supra contra Gambacurtam dicebatur, & ulterius probatur ex *cap. reum, c. de finit. 17. §. 4. & ex l. 2. Cod. de his qui ad Ecclesiam confugiunt*, cum enim haec iura generaliter intelligenda sint, *l. 1. §. generaliter, ff. de legatis praesentandis*) ergo extractio, etiam in tali casu, fuit non solum illicita, sed etiam irrita, & nulla: & consequenter sic extractus non poterit iuridice a Iudice seculari incarcerari (quamdiu per extractum non steterit, ut in Ecclesia reponatur) sed debet statim Ecclesiae restitui, vel reponi in carcere Curiae Ecclesiasticae, donec iudex Ecclesiasticus cognoverit, an ille delictum exceptum perpetraverit. Vide quae *dub. 33. & 34.* dicebantur.

Confirmatur secundo, quia carceratus in alieno territorio, vel in Ecclesia (propterea in casu nostro) non potest, etiam pro alia iusta causa, ad instantiam cuiusvis in carcere detineri, sicuti recte docet Bart. in *q. 6. incipiente Lapis.* Item & Baldus in *l. fin. de iurisdict. omni. iudic. & in consil. 90. vol. 5.* Parisius *consil. 101. vol. 3.* Brun. de *cess. bonorum, 11. §. 4. in princip.* Anton. Gom. *lib. var. resolut. de captivitate reorum, n. 4.* & nos etiam supra cit. *dub. 33.* dicebamus: ergo nec poterit etiam in casu nostro.

Confirmatur tertio, quia sic extractus est affectus pro restitutione Ecclesiae, quae per iniuriam spoliata fuit: ergo ad quemcumque transierit, cum tali onere transit, *argum. l. si obd. etia. C. de furtis, & §. furtiva, Instit. de usufructu.* ubi res furtiva transit ad quemcumque cum onere restitutionis, cui de iure competit, scilicet domino suo: & similiter peccatum, quod ex confessione, etiam mediate, scitur, transit ad quemcumque cum onere sigilli sacramentalis: Quapropter recte dixit Anton. de Marinis *resol. quotid. cap. 80. & Diana part. 4. tract. 1. resol. 34.* quod reus ab Ecclesia iniuste extractus, si postea e carceribus aufugit, & iterum capiatur in loco, etiam non immuni, Ecclesiae restitui debeat, propter rationem dictam.

Confirmatur quarto, quia hoc ipsum expressè praecaveri videtur a Gregorio XIV. in his verbis, *extra hunc, capiunt, vel in arcerant*, scilicet extractum, ad hoc, ut omnia verba operentur effectum, & inania, seu superflua non sint, iuxta *c. Pastoralis, de appellat. ubi Ant. Abb. Praeposit. Franch. & alij passim.* Accedit, quod ly vel, facit propositionem alternatiam, quae verificatur adimpleta altera parte.

Atque ita docent Farinacius, Marius Ital. & Genuens. in *locis supra cit.* Item Megalius in *3. part. lib. 4. cap. 2. quest. 1. num. 32.* Diana *part. 1. tract. 1. resolut. 16.* Bonac. in *Decalog. disput. 3. quest. 7. de immunit. punct. 9. num. 10.* & Valentia *tom. 3. disput. 6. quest. 15. punct. 1. ad 2.* contra Suar. de *relig. tract. 2. lib. 3. cap. 13. num. 17. & 19. in fin.* Gambacurtam *cit. lib. 8. cap. 7.* & Cutel. *ubi supra*, qui contrarium sentiunt ex eo, quia iudex secularis, & eius Ministri in tali casu (cum reum reperiant extra Ecclesiam ab aliis extractum) exercent suam potestatem extra locum sacrum. Ad quod tamen fundamentum facile responderetur ex dictis. Vide quae dicuntur *infra dub. 39.*

SECTIO II.

Difficultates, earumque solutiones.

SUMMARIUM.

1. *Iudex, qui non mandauit extrahi reum ab Ecclesia, si tamen restituat, cum sit sub eius potestate, non peccat ratione mandati, sed ratione indebita retentionis.*
2. *Iudex, qui non mandauit extrahi reum ab Ecclesia, sed extractum non restituit, cum sit sub eius potestate, peccat violando reuerentiam de iure Ecclesie, & immunitatem eius, & quoad utrumque facit contra Gregorianam.*
3. *Iudex, qui reum nulliter, & inualide extractum etiam ipso inspecto, Ecclesie non restituit, censetur primò extrahere, seu capere ab Ecclesia.*
4. *Ratificans percussorem Clerici non factam suo nomine peccat, sed non incurrit excommunicationem Canonis.*
5. *Ratificans tamen extractionem rei, indebite detentioni cooperando, non solum peccat, sed incidit in excommunicationem.*
6. *Consulens extractionem rei non incurrit censuras, & penas Gregorianas.*
7. *Neque etiam, qui illam ratam solum habet.*
8. *Neque Episcopus, aliusve Prælatus, qui extrahit, vel extrahi mandat, si id faciat quatenus vitur potestate Ecclesiastica, secus si prout vitur potestate laica.*
9. *Respondetur ad opposita.*

Obiicies ex Cutell. loc. supra cit. saltem Iudex, qui sine mandato proprio extractum reum, iamque in suo posse sine propria culpa existentem non restituit, non peccat: ergo non incurrit excommunicationem, cum hæc necessariò supponat peccatum mortale.

Respondetur ex dictis, nego antecedens.

Instabis: non peccat violando reuerentiam debitam Ecclesie, nec violando immunitatem eius, qui ad Ecclesiam confugit, iuxta cap. sicut antiquitus, ibi: *Qui autem confinia eorum infringere tentauerit: & c. miror, ibi: Hominem ab Ecclesia rapuisse, & paulò post: Ecclesia igitur illasum renoua, quem irreligiose rapuisse, & in cap. frater, ibi: In contumeliam religionis, acerbam nimis, & plebilibili contumacia profuisse, qui confugientem ad Ecclesia supra Curialem suam, nec ibi quidem tutum de iniuria sua securum esse dimiserunt. Et infra: Hi, qui in iniuriam sanctorum locorum profuisse probantur: & in Canon. si quis contumax, ibi: Timorem Dei, vel reuerentiam sanctarum Ecclesiarum non habuerit: ergo, &c.*

2. Respondetur: nego antecedens, sed peccat quoad utrumque, siquidem Ecclesie, quæ per iniuriam est spoliata, reum per iniuriam extractum non restituit:
3. & sic quoad utrumque facit contra Gregorianam. Accedit, quod cum extractio fuerit non solum illicita, sed etiam nulla, & inualida, sicut dicebam, Iudex, qui reum sic extractum Ecclesie non restituit, ipse censetur primò extrahere, seu capere ab Ecclesia.
4. Virgebis, qui approbat percussorem Clerici factam, licet peccet, non incurrit excommunicationem, nisi illa nomine suo fuerit facta, vel ab ipso mandata, cap. cum quis, 23. de sentent. excomm. in 6. ergo & Iudex, qui approbat extractionem rei ab Ecclesia, licet peccet, excommunicationem similiter non contrahet, nisi extractio similiter nomine suo fuerit facta, vel ab ipso mandata.

Respondetur, concedo antecedens: at nego consequentiam, & disparitas est, quia posterior excommunicatio, ut patet ex dictis, fertur diuerso modo, quo fertur prior: non enim omnis excommunicatio fertur eodem modo, scilicet in easdem personas, vel actiones.

Respondetur 2. distingo consequens: ergo & Iudex, qui approbat extractionem rei ab Ecclesia, licet peccet, excommunicationem similiter non contrahet, nisi extractio similiter nomine suo fuerit facta, vel ab ipso mandata, distingo: si approbet quoad effectum tantum, concedo; si approbet vterius etiam quoad effectum, reum scilicet sic ab aliis extractum retinendo, & incarcerando, nego; quia sic progreditur ad actum, cui etiam à Gregorio XIV. eadem excommunicatio allegata est, ut patet ex dictis: sicut excommunicationem contraheret, qui percussorem Clerici nomine suo non factam, non solum approbaret quoad effectum, sed etiam quoad effectum, vterius scilicet Clericum percutiendo.

Petes 1. An penas, & censuras dictas incurrat, qui consulit aliquid contra, vel præter formam illius Bullæ.

Respondetur negatiue, quia penas, & censuræ latae contra facientem, vel attentantem non complectuntur consulentem, quapropter, ut eum complectantur, solet legislator in eis explicare.

Petes 2. An incurrat, qui solum ratam habet extractionem rei?

Respondetur etiam negatiue; quia cum ratihabitio sit posterior factio, qui ratum habet, non dicitur attentare, sed approbare factum; quapropter ut excommunicatio Canon. si quis suadente, eum complectatur, explicuit legislator.

Petes 3. An incurrat Episcopus, vel alius Prælatus, qui extrahit, vel extrahi mandat contra vel præter formam præsentis Bullæ?

Respondetur, quod (licet Gambacurt. lib. 8. c. 9. n. 7. & seq. simpliciter affirmet, quia si Ecclesiastici immunitatem non seruant, neque eam seruabunt Ministri Curie secularis ob prauum Ecclesiasticorum exemplum: tum quia postquam Gregorius in hac Bulla expressit nonnulla seruanda, tam à laicis, quam à Clericis, absolute excommunicat omnes temerarios huius Bullæ transgressores, qui aliquid contra, vel præter formam in ea expressam attentare præsumserint) tamen distinguendum sit, vel Episcopus, aliusque Prælatus id facit, quatenus vitur potestate laica, ut si dominium temporale habeat, vel Principis officialis sit, & hoc titulo procedat, vel quatenus vitur potestate Ecclesiastica, siue ordinaria, siue delegata. Si primum, absque dubio incurrit excommunicationem præsentis Bullæ; quia tunc procedit ut laicus. Si secundum, satis probabiliter non incurrit, quia satis probabiliter præsens Bulla solum introducta est in præiudicium potestatis laicæ, ad refranandam scilicet temeritatem, & audaciam laicorum, qui confugientes ad Ecclesiam propria autoritate extrahebant, uti dub. 10. sect. 12. dicebam.

Quapropter ad primum Gambacurtæ argumentum respondetur, quod laici arrepturi sint occasionem scandali, si Ecclesiastici non seruent immunitatem, cum procedunt autoritate laica, secus cum procedunt autoritate Ecclesiastica, cum immunitas Ecclesie, uti dicebam, introducta sit solum in ordine ad potestatem laicam, non item Ecclesiasticam.

DVBITA

DVBITATIO XXXVI.

An ad dictas pœnas, & præcipuè Gregorij XIV. excommunicationem incurrendam requiratur extractio rei è loco sacro secuta, vel sufficiat solum attentata? vbi etiam, an sufficiat quæcumque scientia?

S V M M A R I V M.

- 1 Ad incurrendas pœnas Constitutionis Gregoriana, & excommunicationem ipsi annexam sufficit attentare per illam clausulam ibi appositam (quis præter, vel contra attentare præsumpsit) modo attentatio ad actum proximum externum redacta fuerit.
- 2 Exempla attentatorum adducuntur, hoc est dare mandatum, portas aperire, & huiusmodi; non item capiendi, vel extrahendi sola tractatio.
- 3 Ad incurrendas in foro conscientie pœnas Constitutionis Gregoriana requiritur scientia earum, nec sufficit ignorantia culpabilis, etiam crassa, & affectata, siue iuris, siue facti.
- 4 Difficulus in foro externo admittitur excusatio.
- 5 Tentans extrahere, quin & etiam extrahens, non improbabilius excommunicationem euitat, si statim, vel saltem mox requisitus, satisfaciatur Ecclesie, & reum restituatur.

Respondetur, quod (cum in Constitutione Gregorij XIV. dicatur: Si quis præter, vel contra attentare præsumpsit,) probabilius, cum simus in materia immunitatis, quæ est fauorabilis, sufficiat attentatio, modo attentatio ad actum proximum externum aliquem redacta fuerit, v. g. si dedisti mandatum, & mandatarius acceptauit: si Ecclesiam clausam tentasti aperire, ut inde reum extraheres (etiam si ob resistantiam non potueris) quia per talem conatum contra tenorem dictæ Constitutionis Gregorij XIV. cum effectu attentare præsumpsisti: & ex alio capite censura incurritur, dum exercetur actio sub censura prohibita, quæ sicuti dicebam, in casu nostro est conatus, & attentatio externa capiendi, &c. cum in textu dicatur attentare præsumpsit: & delictum dicatur attentatum, etiam si effectu ipso perpetratum non sit, modo iunctus sit aliquis actus consummationi proximus, non autem præcesserit solum capiendi, vel extrahendi tractatio, quæ cum non sit propria, & proximè attentatio, ad contrahendam censuram non sufficit. Atque ita contra nonnullos (inter quos Gambacurta lib. 8. c. 13. & Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1. quæst. 15.) docent Glossa in l. 2. Cod. de his, qui ad Ecclesiam conueniunt, verb. tentauerit, Farinacius de carceribus, quæst. 28. num. 4. & in append. de immunit. Eccles. cap. 20. num. 321. ex text. in cit. l. 2. Decian. tract. crimin. lib. 6. cap. 27. num. 5. Marius Ital. de immunit. Eccles. lib. 1. cap. 6. §. 2. num. 60. Megalius in 3. part. lib. 4. c. 2. quæst. 1. num. 30. in fin. Peregrinus de immunit. Eccles. cap. 14. num. 7. Ambrosius de immunit. Ecclesiæ c. 15. num. 6. Diana 1. part. tract. 1. resolut. 15. & Menochius de arbitr. cas. 350. numero 68. vbi recenset multos alios casus, in quibus punitur conatus, non secuto effectu.

3 At ob eandem rationem (quia in dicta Constitutione Gregorij XIV. dicitur: Si quis præter, vel contra attentare præsumpsit) dicendum est, quod ad dictas pœnas in foro conscientie incurrendas non sufficiat ignorantia culpabilis, etiam crassa, & affectata (siue iuris, siue facti) & multò minus pro-

babilis, seu bona fides, sed requiratur vera scientia (sicuti lib. de Parlamentis, dub. 4. sicut. 19. subsist. 3. a pag. 78. dicebamus, & infra cap. 17. dub. 1. num. 10. & cap. 19. dub. 59. dicemus) ita ut operans verè sciat, se nullo pacto licitè id posse facere, cum nulla iuris congrua interpretatione, nulloque remedio, vel exceptione iuridica ad id faciendum fulciri se videat, & tamen cum malitia & dolo (legem saltem virtualiter contemnendo) faciat, atque ita saluant, & rectè, multas oppositiones Flam. Parif. de resignat. benef. lib. 8. quæst. 7. num. 169. Marchesan. de comm. off. part. 2. fol. 422. Martha claus. 3. 4. part. 1. num. 1. Barbol. claus. 91. num. 5. & videri poterit Sayr. in Thesuro lib. 3. c. 17. Malderus 2. 2. quæst. 1. art. 10. dub. 8. Mar. Ital. lib. 1. cap. 6. §. 2. num. 88. & segg. & Caietan. verb. præcepti transgressio, in fin. vbi hanc vniuersalem regulam tradit, quod in iis, quæ sunt positui iuris, si absque contemptu, ac refutatione finis, ex ignorantia pura, vel ex apparente sibi excusatione transgressio fiat ab eo, qui animum habet nullo pacto consentiendi contra præceptum obligans ad mortale, non incurrat peccatum mortale, neque censura in foro conscientie, quia non est intentio piæ, ac iustæ matris Ecclesiæ bonas huiusmodi animas illaqueare tam hostili vinculo, etsi putet Caietanus, talem absolendum esse ad cautelam.

Dixi, in foro conscientie, quia in foro externo non sine difficultate ista excusatio admittitur: cum enim præsumptio stet pro lege, quam constat publicatam fuisse, & qua Gregorius intendit ita obligare, & afficere, ac si cuilibet personaliter intimata fuisset, ut dicitur in dicta Bulla Gregorij XIV. sequitur ignorantiam prædictæ Bullæ in foro externo non posse, nisi saltem cum magna difficultate, allegari. Doctores, quos sequitur Farin. in append. cap. 20. num. 1326. contra Mar. Ital. loc. supra cit.

Caterum, cum contravenientes aduersus dictam Constitutionem Gregorij XIV. de iure non excommunicentur absolute, sed sub conditione, si Ecclesiæ non satisfaciunt, & reum non restituunt, sicuti dicebam præcedenti dub. 9. num. 9. & docet Turrecrem. in cap. miror. 17. quæst. 4. & Suarez de relig. om. 1. tract. 2. lib. 3. cap. 13. num. 7. circa fin. sequitur, quod esto ipso facto vigore dictæ Constitutionis excommunicationem contrahant, probabiliter tamen dici videatur, quod excommunicationem non incurrant eo ipso, quod confugientem ad Ecclesiam inde extrahere attentent, quin & extrahant, sed solum si Ecclesiæ non satisfaciunt, & reum non restituunt, quia ut ait Suarez ibidem, pro tali delicto commissio non fertur excommunicatio, nisi quatenus pendet in futurum, cum habeat tractum successuum quoad emendationem. Vnde sic extrahentes, nedum extrahere attentantes, si statim, vel saltem mox requisiti, reum restituant, & Ecclesiæ satisfaciunt, in censuram huiusmodi non videntur incidere, eo magis, quia dicta Constitutio Gregorij XIV. quoad hoc non disponit nouiter, sed tantum declarat, sic delinquentes ipso facto censuras, & pœnas easdem incurtere, quæ contra libertatis iuris, & immunitatis Ecclesiasticæ violatores per sacros Canones, Conciliorum generalium, & aliorum prædecessorum Pontificum Constitutiones sunt promulgatæ, ut patet ex illis verbis: Declaramus eum ipso facto censuras, & pœnas easdem, &c. Vide quæ in cit. dub. præced. num. 11. & segg. dicebantur.

DUBITATIO XXXVII.

An ad eandem pœnas, & præcipuè Gregorij XIV. excommunicationem incurrendam, sufficiat, quod remota extractione, Iudex laicus solum iubeat, reum occidi in Ecclesia, & Ministri ibi eum occidant?

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

SUMMARIUM.

- 1 Iudex laicus mandans reum solum occidi in Ecclesia, incurrit pœnas, & excommunicationem Constitutionis Gregorianæ, si Ministri illum ibi occidant.
- 2 Iudex laicus iubens occidi reum in Ecclesia, non solum facit præter, sed etiam contra Constitutionem.
- 3 In legem committit non solum qui contra eius verba, sed etiam qui agit contra mentem.
- 4 Certum est, quod is committit in legem, qui verba legis complectitur, & contra legis nititur voluntatem.
- 5 Recedere debemus à verbis legis ad hoc ut mentem seruemus, idque non solum quando mens, seu ratio legis est expressa, sed etiam quando non est expressa.
- 6 Mens, & ratio finalis Constitutionis Gregorianæ fuit reuerentia debita sacris templis, & sic indemnitas confugientium ad illa.
- 7 Maiorem offensionem in confugientes ad Ecclesiam præstat, qui iubet occidi, vel occidit in illis, quam qui extrahit ex illis.
- 8 Lex frequentioris usus causa aliquid decernens, casum minus frequentem non excludit, sed comprehendit.
- 9 Quis admitti non debet per aliam viam, quando per viam prohibetur illud facere.
- 10 Vbiunque etiam in odiosis, & pœnabilibus est eadem ratio, & omnimoda similitudo, debet esse eadem iuris dispositio, quia tunc non fit extensio, sed declaratio iuris.
- 11 Vbiunque est eadem ratio (licet non simus in eadem materia) fit idem casus formalis ex mente iuris.
- 12 Constitutio pœnalis non dicitur extendi, ubi extenditur ex mente eiusdem Constitutionis.
- 13 Lex licet prohibeat extensionem, tamen non remittit extensionem de similibus ad similia.
- 14 Similia sunt in quibus est eadem ratio, vel maior.
- 15 Vbiunque & in quacunque materia ratio legis locum habet, ibi etiam locum habet ipsa lex.
- 16 In his, quæ per rationem legis comprehenduntur, non dicitur fieri interpretatio extensiva, sed comprehensiva.
- 17 Lex pœnalis licet extendenda non sit de casu ad casum à paritate, vel maiori ratione, extendenda tamen est etiam quando agitur de censuris, quando alioquin redderetur elusoria.
- 18 Interdictum civitatis, ne remaneat elusorium, extenditur ad suburbana.
- 19 Glossa in Clem. 1. de sepult. & in cap. quamquam, de usuris in 6. extendit constitutionem illam odiosam de testamento ad Codicillos, & omnem ultimam voluntatem.

- 20 Excommunicatio lata contra confringentes, & spoliantes Ecclesiam extenditur contra comburentes.
- 21 Lex extendenda est quando primario est favorabilis, licet secundario sit odiosa.
- 22 Dispositio ex primario sine attendenda est.
- 23 Glossa in cap. si propter, de rescriptis in 6. vers. primi anni, Constitutionem illam fructus vmaturos Episcopo mortuo reservantem appellat favorabilem, quia edita est in favorem Episcopi, quamvis redundet in damnum eorum, quibus fructus obvenire debebant.
- 24 Excommunicatio lata in Canone si quis suadente, licet pœnam contineat, non pœnalis, sed favorabilis est, atque ideo extendenda.
- 25 Leges latae pro defensione Immunitatis Ecclesiasticæ, etiam si pœnas infligant, favorabiles sunt, & inter privilegia computari debent.
- 26 Reus dura in Ecclesia existit, non potest vinculis alligari, vel alio quocunque modo vexari.
- 27 Quotiescunque est opinio hinc, & inde probabilis, opinio illa amplexanda est, quæ facit pro Ecclesia, cum in dubio favendum sit Ecclesie.

Respondetur ex dictis affirmatiuè: atque ita docent Naldus in annotationibus practicis ad Ius Canon. cum, fol. 61. Ioan. Maria Nouarius tract. de elect. fori, tom. 2. p. 2. q. 14. Paulus Squillante tract. de obligat. cleric. part. 5. dub. 14. n. 90. ubi testatur, ita etiam fuisse observatum in facti contingentia.

Prima Probatio.

Probatur primò; quia sic, & præcipuè, fit contra Constitutionem Gregorij XIV. in qua de facto excommunicantur attentantes facere aliquid præter, vel contra formam ipsius Constitutionis, quæ cum statuatur confugientes ad Ecclesiam immunitate gaudere, Iudex iubens ibi reum occidi, & ministri ibidem occidens, videtur non solum præter, sed contra Constitutionem (& præcipuè) attentare, & operari: ergo, &c.

Secunda Probatio.

Secundò probatur; quia in legem committit, non solum qui contra eius verba, sed etiam (& magis) qui contra mentem facit, ut habetur in l. non dubium, Cod. de legib. docent ibi Bartol. & alij Iuristæ communiter. Item & ut habetur ex regula iuris, certum 88. lib. 6. ibi: Certum est, quod is committit in legem, qui verba legis complectitur, & contra legis nititur voluntatem, docent ibi Gloss. Dynus, Pechæus, & alij communiter, quos sequitur Thom. Vallascus tom. 1. alleg. 67. num. 41. Item, & ut habetur ex l. scire, ff. de legi. l. non aliter, ff. de legat. 3. l. nominis, & rei, §. verbum ex legibus, ff. de verbor. signific. & tradunt Surdus decis. 35. num. 14. Ferrerius in constit. Cathol. gloss. 4. m. 66. & alij communiter. Quod ad id verum est, ut dixerit Bald. in dist. l. scire, Bartol. in l. cum mulier, ff. solut. matrim. Iason in l. iuris gentium, §. ait Prator, num. 15. de pactis, Abb. consil. 1. num. 7. volum. 1. & Bartholomæus Humada in schol. ad gloss. Lopez leg. 57. tit. 5. part. 1. gloss. 2. num. 7. quod recedere debemus à verbis legis, ad hoc ut mentem seruemus (idque non solum, quando mens, seu ratio legis est expressa, sed etiam quando non est expressa: ergo cum mens, & ratio finalis Constitutionis Gregorianæ fuerit (ut patet etiam ex ipso contextu) reuerentia debita sacris Templis, & sic indemnitas confugientium ad illa, dicendum est, ad hoc ut Constitutionis dictæ mens, seu intentio, & ratio seruetur, quod licet verba Constitutionis dirigantur in extrahentes, interpretanda tamen (& à fortiori) sint in occidi iubentes

iubentes, & occidentes; quia certe maiorem irreuerentiam in sacra Templa, & maiorem offensionem in confugientes ad illa praestat, qui iubet occidi, vel occidit in illis, quam qui extrahit ex illis.

Neque obstat, si dicatur, quod extrahi ex Ecclesia, fit frequentius, quam occidi iubere, vel occidere in Ecclesia; & sic quod excommunicatio feratur in extrahentem ex Ecclesia, non in iubentem occidi, vel occidentem in Ecclesia; quia in casu nostro, & in omni alio simili, propter rationem dictam lex frequentioris usus causa aliquid decernens, casum minus frequentem non excludit, sed comprehendit. Gloss. in l. unic. C. de raptor. virgin. l. verbo Dei. C. de his qui ad Ecclesiam confug. & Clemens. 1. verb. Praesidentes, de rescript. & ibi communiter Doctores. Item Valasc. tom. 1. consil. 8. n. 2. Peralta in l. Lucius 1. n. 22. ff. de legat. 2. & Sanch. de matrim. lib. 3. disp. 20. n. 3. & lib. 9. disp. 14. n. 16. Et confirmatur; quia non debet quis admitti per aliam viam (praesertim peiorem, ut esset in casu nostro) quando per vnam prohibetur illud facere. l. oratio. ff. de sponsal. regni. Nunaud 84. lib. 6. & ibi Gloss. Dynus, Pecharus, Ioseph. Sesse decif. Aragon. 28. n. 11. & alij, quos citat, & sequitur Larrea in decif. Granatens. p. 2. de is. 67. n. 13.

Tertia Probatio.

Tertiò probatur, quia licet lex poenalis extendenda non sit de casu ad casum à paritate, quin neque à maioriore rationis, ut supra dub. 24. scilicet. 3. dicebamus (et si contrarium non improbabiler, saltem pro foro externo, doceant alij ex text. in l. 2. vers. si curatores, ff. ad Tertyl. in cap. si postquam, cum gloss. de elect. in 6. & ex eo, quia ubicumque, etiam in odiosis, & poenalibus est eadem ratio, & omnimoda similitudo, debet esse eadem iuris dispositio; quia tunc non dicitur fieri iuris extensio, sed potius quaedam declaratio. Gloss. in c. 1. verb. Italia, de tempor. ordinand. lib. 6. quam pro singulari commendat Abb. in c. nihil, de elect. & in c. fin. de rescript. Cynus in l. 1. C. de interd. vbi Bald. allegando illam glossam ait, quoddò ubicumque est eadem ratio, ibi licet non sumus in eadem materia, sit idem casus formalis ex mente iuris: & in l. illud, & l. si quis seruo, C. de furtis, dicit quod Constitutio poenalis non dicitur extendi, vbi extenditur ex mente eiusdem Constitutionis, iuxta Gloss. in c. si postquam, de elect. in 6. vbi Gloss. verb. mente, Cod. de sacrosanct. Eccles. docet, quod licet lex prohibeat extensionem, tamen adhuc fiat extensio de similibus ad similia, similia autem subdit Baldus, sunt illa, in quibus est eadem ratio, vel maior, l. non solum, §. quia privilegium, ff. de excusat. iur. or. & allegat Cynus ibi, & Gloss. in d. cap. 1. Quae omnia late tradit etiam Alphonsus Moditijs in §. lex est, Instit. de iure gent. dub. 54. n. 1. & Guttier. in praet. qq. lib. 3. q. 17. n. 83. probans, quod ubicumque, & in quacumque materia ratio legis locum habet, ibi etiam locum habeat ipsa lex, ex illud, ff. ad leg. Aquiliam, & ex l. a Tertio, ff. de verb. oblig. Tiraquel. de causa cessante, p. 1. n. 151. Decian. consil. 76. n. 10. lib. 2. Mascard. de probat. concl. 313. num. 9. & conclus. 1162. n. 4. Mantica de comel. ult. volum. lib. 2. cap. 11. n. 30. Dec. consil. 89. n. 90. & Barb. consil. 10. n. 11. & seqq. lib. 2. Vnde in his, quae per rationem legis comprehenduntur, non dicitur fieri interpretatio extensiva, sed incomprehensiva. Tiraquel. cit. part. 1. de causa cessante, n. 136. & seqq. Roland. à Valle consil. 27. n. 6. & seqq. lib. 1. Bec. consil. 62. n. 17. & alij multi, quos citat, & sequitur Molin. lib. de Hispan. primogen. 5. n. 12. Et dicitur fieri interpretatio intellectiva, non autem extensiva. Bald. in l. Quomodo in princip. C. de fideicom. Tiraquel. loco supra cit. n. 155. Decian. cit. consil. 76. n. 10. lib. 2. Et non dicitur lex extendi, sed casus sub eiusdem legis dispositione includi. Parisius consil. 32. n. 20. lib. 2. & Crauera de antiquit. temp. 4. part. in princip. n. 91. & seqq. licet, in Thom. Delbene de Immunit. Eccles. Pars II,

quam, lex poenalis extendenda non sit de casu ad casum à paritate, quin neque à maioriore rationis, extendenda tamen est, etiam si agatur de censuris, quando alioquin, si non extenderetur (ut esset in casu nostro) restaret elusoria, cap. si sententia, §. fin. & c. si ciuitas, de sent. excomm. in 6. vbi interdictum ciuitatis, ne refter elusorium, extenditur ad suburbana. Gloss. in Clem. 1. de sepulch. & Gloss. in cap. quamquam, de iuris in 6. vbi extendit, ne sit elusoria, constitutionem illam odiosam de testamento, ac codicillo, & omnem vltimam voluntatem. Felin. in c. translatio, de Constit. n. 14. Tiraquel. in legib. connubialib. gloss. §. n. 115. Nauar. c. 27. n. 51. Sarmient. lib. 1. secl. interpret. cap. 12. n. 7. Couar. var. resol. lib. 3. c. 3. n. 9. Suar. lib. 4. c. 2. n. 7. Mascard. de probat. conclus. 596. n. 26. & Valasc. tom. 2. consil. 159. n. 10.

Item extendenda est, quando est lata (ut in casu nostro) in fauorem animarum. Bartol. in Auth. Sacramenta puberum, n. 19. C. si aduersus venditionem, & ibid. Iason n. 72. Francus cap. sciant cuncti, de elect. in 6. n. 6. addens, Quantumcumque lex correctoria sit. Hostiens. in c. penult. in fin. qui filij sint legitimi, & ibid. Ioan. Andreas n. 5. Anton. n. 9. Anchar. n. 5. Abb. n. 5. & 6. Henric. n. 10. Alexander de Neuo n. 7. Praeposit. n. 3. Castil. leg. 40. Tauri. n. 14. Couar. 4. decret. p. 2. cap. 6. n. 12. Perez lib. 5. Ordin. tit. 1. fol. 39. col. 1. Gratian. regul. 111. n. 6. Flamin. de resignat. benef. lib. 1. §. 9. n. 17. Azueved. lib. 5. recapit. tit. 1. l. 2. n. 4. & Sanch. de matrim. lib. 3. disp. 1. n. 8.

Item extendenda est, quando est lata (ut etiam in casu nostro) in fauorem Ecclesiae. Gloss. in cit. cap. sciant cuncti, verb. alias, & ibid. Dominicus n. 6. Francus n. 6. & Lessius de iust. & iur. lib. 2. c. 45. dub. 4. n. 22. vbi ex Suarez excommunicationem in c. conquesti, de sent. excomm. latam contra infringentes, & spoliantes Ecclesiam, extendit contra comburentes (licet comburens non sit proprie infringens, & spolians) quia lata est in fauorem Ecclesiae.

Item extendenda est, quando (ut etiam in casu nostro) lex, licet secundariò sit odiosa, & poenalis, primariò tamen est fauorabilis; quia tunc simpliciter est fauorabilis, & sic extendenda, cum dispositio ex primario fine attendenda sit. Gloss. in c. si propter, de rescript. in 6. vers. primi anni (vbi Constitutionem illam fructus vacaturos Episcopo mortuo referuantem, appellat fauorabilem, quia principaliter edita est in fauorem Episcopii, ut debita persoluat; quamvis redundet in damnum illorum, quibus fructus obuenire debebant) ibid. Dominicus num. 9. & Francus n. 6. Item Gloss. in cap. sciant cuncti, de elect. in 6. verb. alios, ibid. Dominicus, & Francus in fin. Item Bartol. in l. qui exceptionem, n. 2. de condit. indeb. ibid. Alberic. n. 1. & Salicet. n. 1. Idem Bartol. in l. si quis nec causam, n. 6. si certum petat. & ibid. Paulus n. 4. Felin. in c. 4. de sponsal. n. 14. & in cap. non dubium, de sent. ex. omn. n. 2. adducens textum in c. 2. §. statimur, de decimis in 6. ibi: Cum non sit dicendum asperum, sed pium potius, ac benignum. Item Siluest. verb. Interpretatio, in fin. Couar. var. resol. lib. 1. c. 11. n. 5. Flamin. de resignat. benef. lib. 1. §. 2. n. 23. & seqq. Mandosius regul. 10. de Annali. §. 3. n. 7. Alphons. Moditijs in §. lex est, Instit. de iur. gentium, dub. 21. n. 4. docens, quod excommunicatio in c. si quis suadente, 17. q. 4. licet poenam contineat, non poenalis, sed fauorabilis sit, atque adeò extendenda; ex eo, quod principalis intentio disponentis ibi fuerit fauor clericatus. Item Merolla tom. 3. disp. 6. c. 6. dub. 1. n. 14. in terminis dicens, quod leges latae pro defensionem ne immunitatis Ecclesiasticae (etiam si poenas infligant) fauorabiles sint; & inter priuilegia computari debeant. Quapropter Constitutio Gregorij XIV. cum principalis intentio Pontificis ibi fuerit fauor Ecclesiae, & reorum ad illam confugientium, dicendum est, quod (licet poenas in extrahentes inferat) non odiosa, sed fauorabilis sit, atque adeò extendenda.

Quarta Probatio.

26. Quartò probatur; quia reus dum in Ecclesia existit, non potest vinculis alligari, vel alio quocumque modo vexari, *l. present. c. de his, qui ad Eccles. confug.* (vbi indefinite præcipitur, ne ei requies denegetur) & *cap. id constituimus, 17. 7. 4.* (vbi præcipitur, ne ad mortem, vel ad aliquam poenam corporalem damnetur, sed de morte, debilitate, & omni poenatum corporalium genere securus sit), & *c. ejusdem, 17. 9. 4.* vbi præcipitur, ne ei aliqua vis, nocibilitas, vel damnum inferatur. Ergo multò minus poterit, dum in Ecclesia existit, ibi occidi. Vide quæ dicebantur *supra dub. 27. & seqq. usque ad 31.*

Quinta Probatio.

27. Quintò probatur; quia quotiescumque est opinio hinc, & inde probabilis, opinio illa amplectenda est, quæ facit pro Ecclesia, cum in dubio fauendum sit Ecclesiæ (vt omitam, quod in dubio fauendum sit etiam reo) *cap. fin. de sent. & re iudicata, l. sum persona, ff. de relig. & sumpt. funer. & docet Iason in l. filius familias, §. diu. n. 28. & in repet. n. 110. ff. de legat. 1. Felin. in cap. 1. tit. 104. de Constit. Decian. lib. 3. conf. 80. n. 12. Honded. lib. 1. conf. 3. n. 24. Bellet. in disquis. cleric. part. 1. tit. 6. §. 4. n. 13. Maynard. de privilegiis Eccles. part. 2. art. 22. n. 61. Ricc. in prax. p. 3. resol. 42. n. 2. Diana p. 1. tract. 2. resol. 27. Ioan. Solorzan. de Indiarum iure, tom. 1. lib. 2. cap. 24. n. 39. Farinac. in append. de immunit. c. 8. n. 123. in fin. Maranta p. 2. respons. 36. n. 11. & respons. 51. n. 12. Giurba consil. 10. n. 25. in fin. Guazzin. defens. 20. n. 20. & Sperel. decis. 60. n. 13. Vide etiam quæ dicuntur *infra dub. 46.**

SECTIO II.

Difficultates in oppositum, earumque solutiones.

SUMMARIUM.

1. In Constitutione Gregoriana quando excipiuntur casus ob quos est licita extractio, apponitur particula *taxatiua* (tantum) quæ non apponitur quando poena statuitur.
  2. Ecclesia violatur si Iudex existens extra illam emissio iaculo occidat reum in ea manentem.
1. Obiicies primò, si nostra responsio affirmatiua vera esset, sequeretur, quod dum in *cap. inter alia, de immunit. Eccles. & in Constitutione Gregorij XIV.* excipiuntur propter grauitatem suam, ne gaudeant immunitate quidam casus, intelligerentur excepti alij à paritate, vel saltem à maiori, & identitate rationis: sed hoc est contra id, quod *supra dub. 24. sect. 3.* dicebamus: ergo.
- Respondetur, nego sequelam maioris; quia dum in *cap. inter alia, & in Constitutione Gregorij XIV.* excipiuntur ab immunitate quidam casus, apponitur ibi particula *taxatiua tantum*, quæ non apponitur in casu nostro, vt v. g. dicatur: Excommunicati sint extrahentes tantum. Quapropter retorquetur argumentum.
- Respondetur secundò, dato, quod quando in iuribus citatis excipiuntur propter grauitatem suam ab immunitate quidam casus, non excipiuntur ibi cum particula *taxatiua tantum*, sed simpliciter; adhuc nego sequelam maioris, & do disparitatem ex singulis rationibus *supra* adductis, præcipue ex tertia.
2. Obiicies secundò, non violatur Ecclesia, si Iudex extra Ecclesiam existens, Reipublicæ perturbatorem in Ecclesia existentem, quem capere non potest, emissio

iaculo occidit, cum actum debitum, & iure sibi concessum exerceat, & sic vtatur iure suo, vt dicit Henriquez in *summ. lib. 4. c. 17. n. 4. in fine*: ergo.

Respondetur, nego antecedens, & antecedentis probationem, cum quoad hoc minus rectè locutus sit Henriquez, teste Fagundez eiusdem Soc. Iesv in *Decalog. tom. 2. lib. 6. c. 3. n. 14.* Vide quæ dicebantur *supra dub. 19. sect. 7.*

DVBITATIO XXXIII.

An à censura tali, casu quo contracta fuerit, possit solum absolueri Pontifex, vel etiam possit Ordinarius, & sic de illius facultate quilibet Confessor.

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

SUMMARIUM.

1. Ordinarius probabiliter, & de illius facultate quilibet Confessorius potest absolueri a censura incursa propter rei extractionem, quia nullibi reperitur Pontif. ei reservata.
2. Multò magis, si delictum fuerit occultum.

Respondetur, quod probabiliter possit etiam Ordinarius, & sic de illius facultate quilibet Confessor, facta restitutione, & satisfactione ab eo, qui censuram contraxerat, modò eam præstare possit iuxta regulas, quas tradunt Doctores in tractatu de censuris in communi. Probatur; quia nullibi talis censura reperitur Pontifici reservata: ergo conceditur etiam Ordinario, & sic de illius licentia quilibet Confessori, ex textu in *cap. nuper, de sent. excom. & docent Genuensis in prax. 22. n. 3. & seq. Bonac. disp. 3. q. 7. de immunit. punct. 6. n. 8. Barbola de potest. Episc. p. 2. alleg. 51. c. 3. n. 72. in impressione Romana. Gratian. in discept. tom. 4. cap. 41. n. 12. Graff. tom. 1. lib. 3. consil. vnic. n. 29. in fin. de immunit. Megal. in 3. p. lib. 4. c. 2. resol. 333. n. 1. Bellet. in disquis. cleric. tit. de fauore cleric. §. 4. n. 39. Rainer. in catal. cens. c. 9. excomm. 31. Macerat. resol. 15. lib. 3. Ricc. in praxi, part. 2. resol. 333. Cutel. de immunit. Eccles. lib. 1. q. 41. Nald. verb. casus reservatus n. 1. Homobon. de exam. Eccles. part. 2. tract. 11. c. p. 12. q. 26. suppos. 3. Marius Anton. var. resol. lib. 3. resol. 15. & Zipaxus lib. 3. tit. de immunit. Eccles. n. 13. contra Farinac. in append. de immunit. c. 20. n. 15. Graff. in consil. vnic. de immunit. Filliuc. tom. 1. tract. 15. c. 60. n. 155. Barbol. de iure Ecclesiast. lib. 2. cap. 3. n. 167. Marant. in controuer. iur. p. 2. respons. 36. n. 14. Dian. part. 6. tract. 1. resol. 34. Scott. in Bullar. epitom. 152. theorem. 387. Mar. Ital. de immunit. Eccles. c. 6. §. 2. n. 3. Thesaur. in prax. p. 2. verb. Immunitas cap. 1. Duard. in Bull. Cæn. lib. 2. conf. 15. q. 16. n. 19. Ciarlin. in controuer. forens. c. 10. n. 38. Lezana, & Peregrin. de immunit. c. 15. n. 16. Ex his sequitur, quod à fortiori possit Episcopus, aliusve Confessarius ab ipso specialiter deputatus ab hac censura absolueri, si delictum sit occultum, ex decreto Tridentini Concilij sess. 24. c. 6. iuxta ea, quæ dicebam *lib. de Parlamentis, dub. 4. sect. 19. subsect. 34. & 35. & dicam cap. ult. dub. 28. 69. 81. & 82.**

SECTIO II.

Difficultates in oppositum, earumque solutiones?

SUMMARIVM.

- 1 Offensa Ecclesiastica libertati facta, est reservata per extranag. Pauli I I.
- 2 Nomine libertatis Ecclesiastica non venit immunitas, si quidem libertas refertur ad personas, immunitas autem ad locum.
- 3 Censura lata contra violatores libertatis Ecclesiastica non extenditur ad violatores immunitatis.
- 4 In Decreto Clementis VIII. aliquantulum postea moderato à Paulo V. prohibetur quibuscumque Confessariis, ne absoluant in casibus in Bulla Cœne, siue claris, siue dubiis, tam iuris, quam facti.
- 5 Item ab iis, quos sibi specialiter reservant Episcopi.
- 6 Item a sex aliis, inter quos numeratur violatio immunitatis Ecclesie in terminis Constitutionis Gregoriana; sed ibi est sermo in ordine ad Regulares, non autem in ordine ad ordinarios.
- 7 In Bulla Cœne fertur censura reservata contra violatores non quidem immunitatis, sed libertatis Ecclesiastica, & non cuiuscumque libertatis, sed specialis.
- 8 In Constitutione Gregoriana solum expresse renouantur censura, & non expresse renouantur earum reservatio, quapropter non manent reservata.
- 9 Reservatio, utpote poenalis, nunquam adesse censetur, nisi expresse facta fuerit.
- 10 Relatum est in referente cum omnibus suis qualitatibus.
- 11 Relatum non est in referente, quando qualitas relati requirit specialem mentionem, prout est absolutio, que debet expresse reservari Papæ.
- 12 Curia Romana Stylus, & Cardinalium declarationes, quandoam dari debent absolutio.
- 13 Et quomodo.

Oblicies, in extranag. Pauli I I. de penit. & remiss. c. 3. inter casus Sedi Apostolicæ reservatos apponitur offensa Ecclesiastica libertati facta: ergo.

- 1 Responderetur, concedo antecedens: at nego consequentiam, & retorqueo argumentum; quia cum ibi solum reservetur generaliter violatio libertatis Ecclesiastica, sub qua in rigore immunitas non comprehenditur (si quidem libertas refertur ad personas, immunitas autem ad loca) consequens est, quod censura latæ contra violatores libertatis Ecclesiastica (utpote poenæ) non extendatur ad violatores immunitatis. Qua de re Couar. 2. var. c. 20. n. 1. Villagut. de extens. legum, cap. 1. n. 3. & etiam ipse Farinac. in append. de immunit. c. 1. n. 4. & ipse Mar. Ital. de immunit. Eccles. lib. 1. c. 6. §. 2. n. 6. & sequent.

Instabis, in decreto Clementis VIII. (quod postea innovatum, sed aliquantulum moderatum fuit à Paulo V.) apud Quarantam in Bullario, verb. casus reservati, & apud Mar. Ital. cit. c. 6. §. 2. n. 31. prohibetur quibuscumque Confessariis, ne absoluant à casibus in Bulla Cœne, siue claris, siue dubiis, tam iuris, quam facti. Item à sex aliis, inter quos numeratur violatio immunitatis Ecclesie in terminis Constitutionis Greg. XIV. percussio clericis contra Canonem si quis suadente diabolo, & c. ergo.

Responderetur, quod ibi tantum sermo sit in ordine Thom. Delbene de Immunit. Eccl. Pars I I.

ad Confessarios, qui virtute suorum privilegiorum prætendebant, posse absolvere à dictis casibus, non autem in ordine ad ordinarios: Quapropter cum dictum decretum Clementis VIII. limitatè procedat quoad sacerdotes inferiores, extendi non debet ad ordinarios, ex vulgata regula *l. in agris, ff. de acquir. rer. dominio*. Et confirmatur; quia alioquin ex vi dicti decreti Clementis VIII. non posset ordinarius absolvere, neque à casibus dubiis Cœne, neque etiam ab excommunicatione ob percussione clericis, vel leuicis, &c. quod falsum est; quia de re vide quæ lib. de Parlamentis, dub. 4. sect. 19. §. 1. c. 31. & 35. diffuse dicebamus.

Reinstabis. In Constitutione Gregorij XIV. insistantur contra violantes immunitatem Ecclesiasticam omnes censura latæ contra libertatis Ecclesiastica violatores: sed in Bulla Cœne fertur censura reservata contra istos: ergo etiam fertur contra illos. Ita Peregrinus, & Cortia in loc. sup. cit.

Responderetur, quod in Bulla Cœne feratur censura reservata contra violatores, non quidem immunitatis, sed libertatis Ecclesie, & non cuiuscumque libertatis, sed specialis, ut si quis statuatur, seu statuta condatur, vel quadam alia ibi expressa operetur contra libertatem Ecclesiasticam: non item, si quomodocumque alio modo operetur contra libertatem, & præsertim immunitatem Ecclesiasticam (de qua non est ibi sermo) ut patet ex cap. nic. de his, quæ vi, metu, & causa, in 6. & ex cap. si. de immunit. Eccles. in 6. & docent ex Vgolino, Gratiano, & aliis nouissimè Fontanella tom. 1. decis. 201. n. 38. & nos dicebamus c. 16. dub. 1. Adde quod licet in Constitutione Gregorij XIV. insistantur contra violatores immunitatis ibi præscriptæ ipso facto censura latæ contra libertatis, iuris, & immunitatis Ecclesiastica violatores illis nominibus, libertatis, iuris, & immunitatis, idem exprimitur, & claritatis maioris gratiâ simul apponuntur. Adde secundo, quod est in Constitutione Gregorij XIV. insistantur contra violantes immunitatem omnes censura, quæ in Bulla Cœne latæ sunt contra violantes libertatem Ecclesiasticam; hinc tamen non sequitur, quod tales censura habeant reservationis qualitatem, quam habet Bulla Cœne, quia in Constitutione Gregorij XIV. solum expresse renouantur censura, & non expresse renouantur earum reservatio, quapropter non manent reservata, cum reservatio (utpote poenalis) nunquam adesse censetur, nisi expresse facta fuerit, cap. nuper, de sent. excomm. & ex alio capite relatum in referente non includatur expresse, sed tacite, cap. penult. de iurciurando. Unde quamvis relatum includatur in referente cum omnibus suis qualitatibus (ut ait Bart. in l. 1. ff. si familia furum fec. & habetur in l. 1. ff. de arbitris) tamen quando qualitas relati requirit specialem mentionem, prout est absolutio, que debet expresse reservari Papæ, cit. cap. nuper, de sent. excomm. non includitur in dispositione referente, cit. cap. penult. de iurciurando, & docet Gambacurt. de auctoritate legati, in princip. n. 35.

Vergebis: ita fuit Romæ declaratum, uti testantur Farinacius, Maranta, Diana, Theaurus, Lezana, & Peregrin. in loc. supra cit. ergo.

Responderetur, quod talis declaratio non constet authenticè, faciat tamen opinionem nostræ contrariam satis probabilem, quin consulendam, utpote tutiorem in praxi; præsertim, cum eam sequatur stylus Pœnitentiariæ, & Curie Romanæ; quapropter Congregatio immunitatis fertur 1632. 16. Iunii, ita ad Vicarium generalem Capuæ respondisse: *Non essendo permesso all'Ordinario senza facoltà expressa di questa Santa Sede d'assolvere l'excommunicato per causa di violata immunitate giurisdizione, & libertà Ecclesiastica, perciò vi donate astenere dal dare in questo assoluzione, etiam di cum rescindente, ma di quanto in ciò occorresse, o dal stesso*

fosse fatta istanza, ne darete aiso distinto a questa Sacra Congregatione, che pigliarà gl'ordini necessarij, e che saranno espedienti, e di giustizia.

Vide quæ lib. de Parliamentis, dub. 4. sect. 19. subsect. 35. & supra c. 14. dub. 4. sect. 2. dicebantur.

Cæterum incurrens dictam excommunicationem absolvendus non est, nisi restituerit reum loco sacro. Doctores, quos citat, & sequitur Farinac. de immunit. Eccles. num. 311. & Thesaur. loc. supra cit. & declarauit S. Congregatio immunitatis Ecclesiæ 11. Augusti 1638. Quæ eadem S. Congregatio declarauit in vna Neapolitana 20. Iunii 1630. & 16. Septembris 1625. quod ex praxi Curie Romanæ non absoluitur, saltem in foro exteriori, Iudex laicus, qui reum extrahet ab Ecclesia, & pœna capitis damnauerit. Et Congregatio super controuersis iurisdictionalibus declarauit 7. Septembris 1638. quod Breuia Pœnitentiariæ non suffragentur in foro exteriori, sed in foro conscientie, præuia tamen satisfactione in materia violationis libertatis, ac iurisdictionis Ecclesiasticæ.

DVBITATIO XXXIX.

An reus laicus ad locum sacrum confugiens, Iudici sæculari puniendus aliquando tradi possit, & debeat, & qua ratione? Vbi etiam quid dicendum de Episcopo, si extrahendi licentiam indebitè concedat?

SVM MARIVM.

- 1 Reus laicus confugiens ad locum sacrum potest etiam in casibus non exceptis tradi à Pralato Iudici sæculari, recepto tamen iuramento, vel fideiussione de securitate pœna corporalis, secus reo nolente, non obstante immunitatis cautione.
- 2 Immunitas rei consistit, ut non possit à loco sacro inuitus extrahi, & indicari.
- 3 Extractio quia in Constitutione Gregoriana explicite conceditur in casibus exceptis, implicite negatur in casibus non exceptis.
- 4 Immunitatis Privilegium primariò est concessum Ecclesiæ, secundariò autem videtur concessum etiam reo.
- 5 Debent Ecclesiastici, etiam Regulares, contra Ministros iustitiæ sæcularis reum defendere, ianuas claudendo, cum abscondendo, & etiam extrahendo ex manibus eorum, si opus fuerit, & censuras inuis contra eosdem intimando.
- 6 Non tamen debent defendere armis.
- 7 Quin, si faciant, pœnam irregularitatis incurrunt, casu quo mors, vel mutilatio inde alicui sequatur.
- 8 Possunt tamen Ecclesiæ Pastores, si necessitas exposculet, & sine scandalo fieri possit, uti ad id auxilio, & armis laicorum.
- 9 Debent semper reum defendere censuris.
- 10 Quapropter in casu, quo reus gaudet immunitate, si illum Curia sæculari tradant, vel extrahendi licentiam concedant, irregularitatem incurrunt, si inde extractio mors, vel mutilatio sequatur.
- 11 Etiam si id faciant cum protestatione impunitatis circa corpus illius.
- 12 Non tamen incurrunt irregularitatem, si solum non defendant, sed permittant eum extrahi.
- 13 Quamvis contrarium sentiant alij, si loquamur de Ecclesiasticis, qui defendere, & extrahi, non permittere tenebantur ex officio.
- 14 Episcopus indebitè concedens licentiam, in casibus

non exceptis, reum extrahendi ab Ecclesiæ, probabilius non incidit in censuras, & pœnas Bullæ Gregorianæ.

- 15 Multo magis non incidit dans licentiam extrahendi nomine proprio pro delictis ad forum Ecclesiasticum pertinentibus.
- 16 Quomodo sint recipiendi, & detinendi banniti, qui non commiserint delicta excepta.
- 17 Prælatus in casibus exceptis potest sine nota irregularitatis, & censura, quin & debet, Iudici sæculari reum puniendum tradere, si fuerit requisitus.
- 18 Non tenetur exigere cautionem, qua Iudex sæcularis promittat, illum non esse puniendum pœna sanguinis.
- 19 Tenetur tamen, non statim ac is captus fuerit, laice potestati tradere, sed nomine proprio in carcerem conicere, & detinere, donec ipse, vel ipsius deputatus cognouerit, an is crimen exceptum commiserit.
- 20 Et etiam si aliunde crimen exceptum reum commississe notorium sit.

Respondetur, & dico primò, si simus in casibus non exceptis (quamvis Silu. verb. Immunitas 3. num. 4. Alexander const. 145. n. 3. lib. 7. Correa in relect. de immunit. pari. 4. n. 10. Raphaël de la Torre tom. 2. in 2.2. quæst. 99. art. 3. disp. 7. grad. 8. Villalobos in summ. tom. 2. tract. 59. d. ff. 8. n. 3. Villagut. de exten. legum. cap. fin. n. 8. & seqq. Azor. 2. p. lib. 9. cap. 9. q. 10. Peregrin. de immunit. c. 12. n. 9. Cutellius de immunit. Ecclesiæ, lib. 1. q. 32. n. 24. & seqq. & q. 40. n. 4. & Suar. lib. 3. cap. 13. n. 4. censent, quod Prælatus possit & debeat eum Iudici sæculari puniendum tradere, quia sic videtur colligi ex cap. definitur, 16. q. 4. & ibi Glossa, Archidiacono, & Turrecremata, obtentam tamen prius cautione de salute rei, quoad vitam, membra, & omnem pœnam corporalem, iuratoria, si non dubitatur de violatione iuramenti, si verò dubitetur, an Iudex seruaturus sit iuramentum, fideiussoria; sicut in simili colligitur ex c. transmissa, de resit. spoliat.) contrarium tamen dicendum esse in casu, quo reus nolit tradi, quamvis Iudex sæcularis quamlibet securitatem præstet de eius impunitate. Ratio est, quia immunitas, qua reus in dictis casibus gaudet, consistit, ut non possit inuitus à loco sacro extrahi, & indicari: ergo, &c. Quod saltem in terminis Constitutionis Gregor. XIV. dubium esse non debet, cum in illa solum in casibus exceptis extractio concedatur, & sic implicite, seu virtualiter in casibus non exceptis denegetur; maxime, quia in dicta Constitutione dicitur esse irritum, & inane, quod contrà actum fuerit: & ibi Pontifex omnes alias facultates abrogat, & cuncta ad vnam tantum formam reducit, & moderatur. Quapropter ne immunitas violetur in casibus non exceptis, concurrere debet consensus rei, & consensus Ecclesiæ; quia licet privilegium concessum sit Ecclesiæ; primariò tamen concessum est etiam reo, ita ut ab Ecclesiâ inuitus extrahi non possit. Vide Abb. in c. inter alia, de immunit. Eccles. Gambacurtam lib. 8. c. 11. & 12. n. 4. Bonac. tom. 2. disp. 3. q. 7. punct. 7. n. 3. & Farin. in append. de immunit. c. ult. n. 344. Vide quæ dicebantur supr. dub. 26. in fin. dub. 32. Vide etiam Suar. tom. 1. de relig. tract. 2. lib. 3. c. 8. Sanch. dub. 7. Thesaur. in prax. verb. Immunitas, c. 1. Rodrig. tom. 2. qq. reg. q. 50. art. 3. Sorb. in addition. ad compend. privileg. Mendicant. verb. Eccles. Fratrum, & Layman lib. 4. tract. 9. c. 3. qui subdunt, quod Ecclesiastici, etiam Regulares, debeant contra Ministros iustitiæ sæcularis extrahere volentes reum defendere ianuas claudendo, eum abscondendo, & si iam fuerit captus, eum abstrahendo ex eorum manibus, & eisdem censuras, ac pœnas contra violatores immunitatis Ecclesiasticæ in iure & Constitut. Gregor. XIV. impositas intimando, quamvis non debeant etiam eum defendere armis

armis (cum Ecclesia non sit defendenda more castrorum : & personis Ecclesiasticis id armis efficere sit prohibitum sine speciali dispensatione, quæ in casu nostro non conceditur, & regulariter necessaria non est, adeo quod si id armis efficiant, & mors, vel mutilatio alicuius sequatur, irregularitatem incurrant. 7 Theaur. *suprà* : possint tamen ad id interdum Ecclesiæ 8 pastores auxilio & armis laicorum uti, si sine scandalo id fieri potest, & gravis necessitas sic expostulat, quia licitum est vim vi repellere, servato moderamine inculpatæ tutelæ, & servatis regulis prudentiæ : Couarru. 2. 1. 4. c. 20. n. 18. Remig. de immunit. c. 12. Peregrin. c. 14. n. 11. Farinac. in *append. c. 32. 47. Suar. *suprà* n. 5. & Bonac. cit. §. 5. n. 1.) sed bene debeant defendere eum censuris, 9 si scilicet adsit Episcopus, vel alius superior qui illas inferre possit in sæculares, c. *miror* 11. 7. 4. Sanch. cit. dub. 7. & Layman *suprà* n. 14. Quapropter si in casibus, in quibus reus gaudet immunitate Ecclesiæ, illum curiæ sæculari tradant, seu extrahendi licentiam concedant, irregularitatem contrahent, casu, quo inde reo 10 tradito mors, vel mutilatio sequatur, quia curiæ sæculari eum tradendo censetur ipsius morti, vel mutilationi cooperari. Rodrig. & Sorbus in *loc. *suprà* cit.**

Idque ex probabiliori sententia Doctorum, etiam si 11 tradant, præmissa cautione, & protestatione impunitatis circa corpus ipsius, quia talis protestatio est contraria facto, nec iura in tali casu excusant sic operantes, præmissa protestatione, præsertim cum grauer peccent. Doctores, quos citat, & sequitur Bonacin. de irregul. disp. 7. 9. 4. punct. 1. n. 19. & Theaur. *loc. *suprà* cit.* irregularitatem tamen non contrahent, si solum non defendant, sed permittant eum extrahi. Theaur. ib. d. quamvis oppositum sentiat Bonacina quoad Præ- 12 latus, ex eo quod hi teneantur ex officio, & sic ex iustitia Ecclesiasticam immunitatem defendere. Sed quod simpliciter, & indistinctè dixi, est adhuc satis probabile, cum in dicto casu, etiam Prælatus negativè solum se habeant, & possint non influant, quod posterius ad contrahendam irregularitatem iuxta Canones necessarium esse, suo loco probavi.

An autem, si in dictis casibus Episcopus indebitè concedat licentiam extrahendi reum, contrahat præter irregularitatem, etiam pœnas, & censuras Constitutionis Gregor. XIV.

14 Respondeo, videri dicendum ex iis, quæ dicebantur dub. 26. & 35. affirmatiuè, & ita tenent Farinacius, Palaus, & alij, quos citat, & sequitur Theaur. in *praxi*, part. 2. verb. Immunitas, cap. 1. Lezana eodem verb. num. 28. & Gambacurta *loc. *suprà* cit.* ex eo, quia in tali casu Episcopus violat immunitatem in Bulla præscriptam : licet alij satis probabiliter negent, ex eo, quod illæ latæ sint contra violentes immunitatem per extractionem, & consequenter non contra Episcopos concedentes licentiam extrahendi, cum pœnæ non sint ampliandæ, sed potius restringendæ. Accedit, quod satis probabiliter immunitas Ecclesiarum introducta est in ordine ad potestatem laicam, non item in ordine ad Ecclesiasticam, ut dicebam dub. 10. sect. 12.

At his non obstantibus est etiam probabile, quod docent Farinac. Palaus, Theaur. Lezana, & Gambacur. in *loc. *suprà* cit.* præsertim in opinione nostra, quam contra Sylvestrum, & alios *suprà* tradidimus, quod scilicet non possit Iudex Ecclesiasticus in casibus non exceptis, quacumque cautione de securitate pœnæ corporalis accepta, tradere reum Curiæ sæculari. 15 Vide, quæ dicebantur cit. dub. 26. & 35. Aduerte tamen, quod etiam satis, quin magis probabiliter ob rationes *suprà* dictas Episcopus non incurrat excommunicationem dando facultatem Curiæ sæculari reum ab Ecclesia suo nomine extrahendi pro delictis ad forum Ecclesiasticum pertinentibus, quamvis Decianus, Thom. Delbene, de Immunit. Eccl. Pars II.

& alij, quos citat Farinac. in *append. c. 2. n. 32.* contrà sentire videantur.

Aduerte secundo, quod licet banniti, qui non com- 16 miserint delicta excepta in Constitutione Gregorij XIV. gaudere possint immunitate Ecclesiæ, nihilominus circa eorum receptionem, detentionem, & traditionem seruanda sint, quæ ex præscripto S. Congregationis Concilij in literis ad Episcopos, & Nuncios mitti consuetis dixi dub. 11. sect. 6. in fine.

Dico secundo, si sumus in casibus exceptis, Prælatus potest sine nota irregularitatis, & censuræ, quin & de- 17 bet, reum Iudici sæculari puniendum tradere, si fuerit requisitus, quia cum tunc immunitas reo non prodest, non est, cur is detineri possit, & non tradi. Atque ita habetur in dicta Constitutione Gregorij XIV. in qua Prælati, & Superioribus Ecclesiarum districtè præcipitur, quod sic delinquentem Curia sæculari, quando à Iudice sæculari requisiti fuerint, consignent; ubi autem habemus Pontificiam Constitutionem, non est cur ulterius inuestigemus rationem. Vide Farinac. Dec. Bonac. 9. 7. punct. 7. n. 1. Suar. & alios.

Ex his sequitur, quod Episcopus (antequam delin- 18 quentem, qui ob aliquod delictum immunitatis priuilegium amisit, Curia sæculari tradat) non teneatur exigere cautionem, qua Iudex sæcularis promittat delinquentem pœna sanguinis non esse puniendum; quia Gregorius in sua Constitutione id non requirit, sed absolute præcepit reum in tali casu tradi. Decian. lib. 6. c. 29. n. 6. Peregrin. cap. 16. n. 21. Farinac. de *carcerib.* 9. 28. n. 77. qui rectè subdunt, hanc cautionem fore superfluum, & inanem; quia Curia sæcularis eam non seruaret propter criminis atrocitatem.

Tenetur tamen Episcopus delinquentem non sta- 19 tim, ac captus fuerit, laicæ potestati tradere, sed nomine proprio in carcerem conicere, & detinere, donec ipse, vel ipsius deputatus cognouerit, an ille delictum immunitate non gaudens commiserit, ut patet ex Gregoriana, ibi: *Quodque delinquentes laici prædicti postquam ut præfertur, ab Ecclesiis, locisque sacris extracti, & capti fuerint, ad carceres Curia Ecclesiastica reponi, & inibi sub tuto, & firmo carcere, ac opportuna custodia, data illis, si opus fuerit, per Curiam sæcularem, detineri, nec tradi possint, nisi cognito prius per Episcopum, seu ab eius deputato, an ipsi verè crimina superius expressa commiserint, tuncque demum de mandato Episcopi per Iudicem Ecclesiasticum Curia sæculari, quacumque appellatione postposita, consignentur.* Vide Farinac. in *append. cap. 22. n. 367. & seqq. & Marium Italian lib. 1. c. 5. §. 14. n. 7.*

Ex quo patet, delinquentem non esse tradendum 20 Curia sæculari, donec Episcopo constiterit de perpetrato delicto excepto, etiam si aliquin tale delictum notorium sit, uti dicam *infra* dub. seq. sect. 2. num. 3. & seqq.

DUBITATIO XL.

Quonam modo reus in casibus exceptis Curia sæculari tradi debeat?

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

SUMMARIUM.

1 Reus (*seclusa Constitutione Gregoriana*) tradi debet à Prælato Ecclesiastico Iudici laico, accepta cautione de non puniendo illo corporaliter.

K 3 2 Index

2. Index secularis vigore tam constitutionis Gregoriana, quam consuetudinis hodie non tenetur prestare iuramentum Prælati Ecclesiastico de non puniendo reum corporaliter pro casibus exceptis.
  3. Prælati Ecclesiastici ex dicta constitutione non debet requirere in consignatione rei dictum iuramentum.
  4. Traditio rei ex vi dictæ constitutionis fieri debet de mandato Episcopi, aut eius officialis per aliquam Ecclesiasticam personam ab eo deputatam, omni appellatione remota, cognito tamen de crimine prius, an sit de exceptis.
  5. Index secularis non potest in dictis casibus exceptis reum extrahere sine expressa licentia Episcopi, vel eius Officialis, seu Vicarii.
  6. Ad Iudices inferiores Ecclesiasticos etiam quasi Episcopalem iurisdictionem habentes dare huiusmodi facultatem reos in casibus exceptis extrahendi, non pertinet.
  7. Si casus contigerit in loco exempto, & nullius Diocesis, tunc ad Episcopum viciniorem deuoluatur cognitio (vtrum scilicet delictum sit exceptum, necne) & non ad alios.
  8. Episcopus propria auctoritate potest extrahere Clericum sibi subditum ab Ecclesia Vicinioris Prælati nullius Diocesis, sine licentia Prælati illius Ecclesie.
  9. Index laicus, Episcopo vel eius Officiali recusante tradere reum, potest propria auctoritate, in casibus tamen exceptis extrahere ab Ecclesia; quod fieri debet remoto scandalo, & tumultu, & sic extrahere in carcere Ecclesiastico custodire.
  10. Nomine Episcopi hic intelligitur verus Episcopus, vel eius Officialis, seu Vicarius generalis.
  11. Si duo Episcopi sint vicini, licentia extrahendi reum, qui se recepit in locum exemptum, & nullius Diocesis, petenda est ab Episcopo viciniore quoad habitationem, modo iste vicinam etiam Diocesim habeat.
  12. In casu sedis vacantis licentia petenda est à Vicario capituli.
  13. Licentia extrahendi reum requiritur expressa, & non sufficit tacita.
  14. Episcopus, vel Vicarius renuens indebitè concedere licentiam extrahendi reum, non incurrit excommunicationem Constitutionis Gregoriana.
- R**espondetur, quod seclusa Constitutione Gregorij XIV. tradi debet, recepto à seculari Iudice iuramento de non puniendo illo corporaliter. Atque ita habetur in cap. reum, & in cap. id consuetudinis, 17. q. 4. quamvis attentata Constitutione Gregorij XIV. & etiam attentata consuetudine iam recepta, hoc iuramentum hodie non recipiatur, quin neque exigatur, neque Index secularis illud prestare teneatur, sed liberè (ac si ad Ecclesiam non confugisset) reus pro qualitate criminis puniendus ipsi tradatur; ex eo, quia fuga ad Ecclesiam in casibus exceptis nihil reo prodesse debet. Atque ita docent Dec. & Ambrosius in loc. sup. cit. Boët. decis. 109. num. 8. Fatinae de carc. q. 28. n. 77.
- Traditio autem hæc ex vi Constitutionis Gregorij XIV. fieri debet de mandato Episcopi, aut eius Officialis (id est Vicarii generalis, vt ex Clem. 2. de rescript. & glossa ibi, verb. Officialis, bene docet Sanch. de matrim. lib. 8. disp. 27. n. 19. per aliquam Ecclesiasticam personam ab eo deputatam, omni appellatione remota, cognito tamen prius per Episcopum, vel per personam, ab illo deputatam, an reus verè crimen exceptum commiserit. Quapropter Index secularis non poterit in dictis casibus exceptis reum extrahere sine expressa licentia Episcopi, vel eius Officialis, seu Vicarii, & sine
- interuentu personæ Ecclesiasticæ ab eo auctoritatem habentis; ad quos solos (& non ad alios Episcopis inferiores, vt Abbates, locorum Regularium Superiores, cæterosque Ecclesiasticos Prælatos, etiam si ordinarij sint, vel nullius Diocesis, vel Conseruatores à Sede Apostolica specialiter, vel generaliter deputati) talem licentiam dandi facultas pertinet; aded vt quælibet facultas, quæ Curia seculari olim fuerat concessa extrahendi talem reum propria auctoritate, nunc reuocetur. Et si casus contigerit in loco exempto, & nullius Diocesis, tunc ad Episcopum viciniorem deuoluatur cognitio (vtrum scilicet delictum sit exceptum, necne) & non ad alios. Et sic ipse, si inuenerit delictum esse exceptum, & non alius, det licentiam extrahendi. Vnde si illuc confugerit Clericus sibi subditus, qui ex probabiliori, si non ex communiori sententia Doctorum, vt dub. 10. sess. 4. dicebam Ecclesiarum immunitate non gaudet propria auctoritate, sine licentia Prælati Ecclesiæ illius, poterit inde illum extrahere. Quod si Episcopus, eiusque Officialis requisiti culpabiliter reculauerint reum in casibus exceptis Iudici seculari tradere, vel eius capturæ, & carcerationi interuenire, tunc Index secularis poterit reum (minori quo id fieri possit, scandalo, & tumultu pro reuerentia Ecclesiæ) ab Ecclesia extrahere, & sic extractum ad carceres Curia Ecclesiasticæ, non autem secularis, deferre, vbi sub tuto, & firmo carcere, ac opportuna custodia adhibita (si placuerit) per Curiam seculari detineri debet, donec Episcopus, vel eius officialis, vel deputatus indicauerit, an extractus delictum immunitate priuans commiserit: hæc omnia Gregorius XIV. in cit. sua constitutione; quæ etiam ante illam, vsu & consuetudine fuisse seruata, testantur Guido Papæ decis. 121. & Remigius Gonny de immunit. fallent. 13. & videri poterunt, quæ dicebam dub. 35. num. 12. & seqq. Dixi, quod si casus contingat, vt delinquens se recipiat in locum exemptum, & nullius diocesis, licentia extrahendi petenda sit ab Episcopo, vel eius officiali, id est Vicario generali viciniore, & non ab alio Prælati, qui sit Episcopo inferior, etiam si sit Ordinarius, aut nullius diocesis; quia nomine Episcopi hic intelligitur verus Episcopus, vel eius Officialis, id est Vicarius generalis, & non alius Prælati Episcopo inferior, etiam si sit ordinarius, vel nullius diocesis, vt patet ex præcitata Bulla Gregorij XIV. Circa quod.
- Petes primò, quid dicendum, in casu quod duo Episcopi sint vicini, seu proximi, sed vnus proximus quoad diocesim, non verò quoad habitationem; alter proximus quoad habitationem, non verò quoad diocesim?
- Respondetur, licentiam tunc petendam esse ab Episcopo viciniore quoad habitationem, modò etiam ipse proximam habeat diocesim; quia Gregorius XIV. principaliter respexit personam Episcopi, secundariò diocesim: ob id enim Pontifex non dixit, ad Episcopum proximioris diocesis, sed ad Episcopum viciniorem; tum quia sic occurritur incommodis, quæ alias sequi possent, si adeundus esset Episcopus existens in remotiori loco. Quod tamen intellige, modò Episcopus, qui aditur, habeat etiam ipse diocesim proximam; alioquin Index posset licentiam extrahendi petere ab Episcopo titulari, vel ab alio in sua domo causâ recreationis existente; quod non videtur conforme menti Pontificis, qui dum voluit licentiam ab Episcopo viciniore obtineri, respexisse videtur personam Episcopalem, & diocesim Episcopi.
- Petes secundo, quid dicendum in casu, quo sedes Episcopalis vacet ob mortem Episcopi, vel ob aliam rationem.
- Respondetur, licentiam tunc petendam esse à Vicario

cario Capituli; quia sede vacante hic succedit in iurisdictionem Episcopi. Et dum Gregorius requirit licentiam viciniore Episcopi, vel eius Officialis, intelligendus videtur solum respectu loci nullius diocesis, non verò respectu loci alicuius diocesis, cuius Episcopalis sedes vacet.

Petes tertio, an licentia requiratur expressa, & non sufficiat tacita?

13 Respondetur affirmatiue; patet ex dictis supra, ex Bulla Gregorij XIV. ibi: *ine expressa licentia*, &c. quapropter minus recte dixit Gambacurta lib. 8. cap. 10. num. 7. sufficere tacitam.

Petes quarto, an Episcopus, vel eius Officialis renuens concedere facultatem extrahendi in casu, in quo confugiens ad Ecclesiam priuilegio immunitatis gaudere non debet, incurrit excommunicationem præsentis Bullæ Gregorij XIV.

14 Respondetur, quod licet Gambacurta lib. 8. cap. 11. num. 3. affirmet, negandum tamen sit; quia quamvis Episcopus, postquam cognouerit confugiensem ad Ecclesiam non gaudere priuilegio immunitatis ex eo, quod commiserit delictum exceptum, debeat facultatem reum extrahendi concedere, non tamen facultatem istam denegando, excommunicationem incurrit, cum hæc imponatur ob violationem immunitatis, quam hic, & nunc Episcopus non violat, sed potius nimis seruare prætendit.

SECTIO II.

An possit iudex laicus confugiensem ad Ecclesiam in casibus exceptis ex illa extrahere sine expressa licentia Episcopi.

SUMMARIVM.

- 1 Index laicus non potest sine sacrilegio & censura reseruata sine licentia Episcopi, vel eius officialis extrahere; secus est illis culpabiliter in casibus exceptis consentire nolentibus.
- 2 Index secularis, donec non fuerit cognitum, an delictum sit de exceptis, non potest ad proprios carceres reum ita extrahere, sed debet interim eum custodire in carcere Ecclesiastico.
- 3 & 4. Index laicus etiam si notoriè constet delictum esse de exceptis, adhuc non potest propria auctoritate sine Episcopi licentia athena Constitutione citata reum extrahere, alioquin sacrilegium committit, & excommunicationem ipso facto Papa reseruata incurreret, & reus Ecclesia restituendus erit.
- 5 Notorium regulariter releuat ab onere probandi; secus tamen est quando probatio requiritur pro forma.
- 6 Publicatio resignationis Beneficij est facienda, licet notoria sit resignatio.
- 7 Reus extractus ab Ecclesia non seruatis seruandis, etiam si confessus fuerit se delictum exceptum commisisse, adhuc est restituendus Ecclesia, ob non seruata formam Gregorij.
- 8 Index ex recepta consuetudine aliquibus in locis legitime prescripta potest in casibus tamen exceptis sine licentia Episcopi reum extrahere a loco sacro.
- 9 Ecclesia videtur in tantum posse reum defendere, in quantum gaudet immunitate, quasi non gaudeat, non est cur ipsum defendat.
- 10 Ecclesia non est locus exemptus à iurisdictione laicali in casibus exceptis, qui eius immunitatem non concernunt, sed solum in casibus non exceptis.

11 Index secularis nec licitè, nec validè potest iudicium exercere, nec sententiam ferre in Ecclesia.

EX dictis sequitur, quod non possit (absque eo quod sacrilegium committat, & censuram Gregorij XIV. reseruata contrahat) iudex laicus confugiensem ad Ecclesiam in casibus exceptis ab illa extrahere sine expressa licentia Episcopi, vel eius officialis (id est Vicarij generalis, vt ex Clement. 2. de rescripti. dicebam sect. præcedentis num. 4.) quamvis si Episcopus, vel eius officialis in tali casu requisiti, culpabiliter noluerint consentire, possit iudex laicus reum è loco sacro extrahere, & in carcere Ecclesiastico reponere, quousque per Episcopum, vel eius superiorem, vtrum reus gaudere debeat immunitate, cognitum fuerit. Nunquam tamen poterit iudex secularis reum ad proprios carceres interim transferre, ibique condemnare. Vide citat. Constitutionem Gregorij XIV. & Farinacium in append. de immunit. cap. ult. num. 359. Mar. Ital. lib. 1. cap. 6. num. 8. & segg. Genuesem in praxi, cap. 17. Bonacinam disp. 3. q. 7. de immunit. punct. 7. num. 3. Scott. Theor. 386. Ambrosin. de immunit. cap. 11. num. 1. & cap. 14. per totum, Dianam part. 4. tract. 1. resol. 42. & Lezanam verb. immunitas Eccles. num. 28.

Et hoc, quod modò dixi, quod scilicet non possit Index laicus confugiensem ad Ecclesiam in casibus exceptis, ab illa extrahere sine expressa licentia Episcopi, vel eius officialis (si loquamur attenta Constitutione Gregorij XIV. quæ vt dicebamus, ex probabiliori sententia Doctorum vbique obligare videtur, etsi nonnulli Doctores (inter quos Cuthellius lib. 1. de immunit. Eccles. quest. 1. num. 50. & quest. 14. num. 3. & segg.) negent illam obligare in Portugallia, in Hispania & quibusdam aliis locis, ex eo quod ibi non sit vsu recepta) certum & indubitatum videtur, etiam si notoriè constet, reum confugiensem ad Ecclesiam delictum exceptum commisisse; quia adhuc seruanda est forma dictæ Constitutionis Gregorij XIV. quod scilicet Episcopus debeat prius cognoscere, an reus confugiens ad Ecclesiam commiserit delictum exceptum, & postea Curte seculari illum resignare; alioquin extrahentes sacrilegium committent, excommunicationemque ipso facto Papa reseruata incurrerent, & reus Ecclesiæ restituendus erit.

Ratio est, quia licet notorium regulariter releuet ab onere probandi, cap. manifesta, & cap. seq. 12. q. 1. cap. euidenter, de accusat. cap. vestra, de cohabit. cler. & mulier. & l. 1. ff. ex quibus causis maiores, & docent ex communi Farinacius quest. 116. num. 66. & Cuthell. in Cod. Siculo ad leges Martini, nota 50. num. 7. id tamen non releuat, quando probatio requiritur pro forma.

Atque sic docent Satnenfis in regula de publicandis resignationibus, quest. 9. Parisius de resignat. beneficij, quest. 6. num. 81. (qui dicit esse communem, & propterea ait à simili publicationem resignationis beneficij esse faciendum, licet notoria sit resignatio.) Genuesis in praxi, cap. 22. num. 5. Riccius part. 5. collect. 1792. Lazar. tr. 8. de blasphem. quest. 5. n. 71. Filliuc. tom. 1. tract. 15. cap. 6. num. 154. Duard. in Bull. Cæna lib. 2. can. 15. quest. 16. num. 31. Chartarius decis. crimin. 46. num. 87. Ciarlinius in controuers. forens. lib. 1. cap. 10. num. 37. Farinac. in append. de immunit. cap. 22. n. 359. Megalius in 3. part. lib. 4. cap. 2. quest. 1. n. m. 31. Rayner. in Catal. censur. cap. 9. excommunic. 31. notab. 3. Zipæus lib. 3. de immunit. Eccles. num. 12. Ambrosin. de immunit. cap. 11. num. 1. Simon Rao in respons. ad dubia super immunit. Eccles. fol. 27. citans Cynum, Aufferium, Vulpellum, & Syluestrum: Peregrinus de immunit. cap. 14. num. 6. Diana part. 1. tract. 1. resol. 14. Remigius de immunit. Eccles. q. fin. & Suarez in prax.

prax. 1. part. tom. 1. cap. 3. §. 3. num. 16. (ita ut sub-
7 dant hi ultimi Doctores, quod etiam si reus ipse po-
stea confessus fuerit se delictum exceptum commisisse,
restituendus adhuc Ecclesiae sit: quia adhuc in ex-
tractione forma Constitutionis Gregorij XIV. ser-
uata non fuit, & Ecclesia spoliata ante omnia restitui
debet, cap. conquereute, & cap. item cum quis, de resti-
tutione spoliatorum) quamvis contrarium teneant Co-
uarru. lib. 2. var. cap. 20. n. 18. Clarus lib. 5. q. 30. §. fin.
num. 20. Decian. lib. 6. cap. 29. num. 4. Farinac. de car-
cerib. q. 28. num. 75. retractans tamen seipsum in appen-
dice loc. supra cit. Boërius decis. 109. num. 2. Acuña
in decret. Gratiani, part. 1. diss. 87. cap. 6. num. 7. Correa
in relect. ad cap. inter alia, de immunit. Eccles. part. 4.
num. 10. Guillelmus de Benedictis in repet. cap. Raymu-
rius, verb. & uxorem, num. 444. Gambacurta lib. 6. cap. 14.
& lib. 8. cap. 10. Villadiego in Polit. cap. 3. num. 238.
Guido Papæ decis. 121. num. 1. Sarpus de iure Asyl-
orum, cap. 6. fol. 61. 62. & 67. Iustus Oldesob. in pract.
crimin. tit. 3. caut. 17. num. 3. Martinus del Rio disquis.
Magicar. lib. 5. sect. 7. vers. Capi foriarios, Catrafc. ad
recopilat. cap. 3. Henia part. 3. §. 12. num. 57. Bellug. in
specul. Princip. rub. 11. §. sed quia, lit. I. Bobadilla lib. 2.
cap. 14. num. 94. Cutellius de immunit. Eccles. lib. 1.
quaest. 1. num. 50. & q. 14. num. 3. & Suarez de relig. tom. 1.
tract. 2. lib. 3. cap. 13. num. 1. quorum tamen aliqui
loquuntur autem Constitutionem Gregorij XIV. aliqui
autem, licet loquantur etiam post illam, id asserunt,
quia præcedunt, dictam Constitutionem Gregorij
XIV. quoad hoc, vel non esse vfu receptam; vel dato,
quod à principio fuerit vfu recepta, nunc contra ipsam
legitimè esse præscriptum; quod an sit alicubi verum,
viderint ipsi, qui id affirmant; quia si ita est, non au-
deo id ibi damnare; sicut dicebam etiam cap. 6. du-
bit. 24. sect. 5. & 8. & dubit. 26.

8 At (si loquamur, Constitutione Gregorij XIV.
præcisa, vel alicubi ea à principio non vfu recepta, vel
licet à principio fuerit vfu recepta, modò ibi legitimè
præscripta) probabile est etiam oppositum, quod
scilicet possit Iudex secularis in casibus clarè exceptis
reum sine expressa licentia Episcopi, seu inconsulto
Episcopo ab Ecclesia extrahere, saltem ex recepta sic
quadam consuetudine. Atque ita docent Abb. An-
cheran. Bart. & alij, quos refert, & sequitur Boërius
decis. 109. num. 1. & 2. Couar. Clar. Suar. Cutellius,
Sarpus in locis supra cit. Guido Papæ decis. 121. Fagun-
dez in Decal. tom. 1. lib. 5. cap. 1. num. 22. Decian. tract.
crim. lib. 6. cap. 29. num. 4. Farinac. de carcerib. q. 28.
num. 75. & Azeved. lib. 1. tit. 2. leg. 3. num. 29. idque ex
eo, ne Ecclesiastici faciant interim reum aufugere, &
9 quia Ecclesia in tantum videtur, quod possit defen-
dere reum, in quantum ille gaudet immunitate; ergo
si non gaudet, non est cur eum defendat.

Neque obstat, quod Ecclesia sit locus exemptus à
iurisdictione laicali (vbi probat Tuschus verb. Ecclesia,
concl. 5. n. 10.) quapropter non possit Iudex laicus ibi
capturam, quæ est actus iurisdictionis, exercere.

10 Respondetur enim, quod Ecclesia non sit locus
exemptus à iurisdictione laicali in casibus exceptis,
qui eius immunitatem non concernunt, sed solum in
casibus non exceptis, vti colligitur ex cap. 1. de im-
munit. Eccles. in 6. verb. etiam ipsa Ecclesia; vbi habe-
tur, quod Ecclesiae sint in territorio Principis sæcu-
laris; quod saltem intelligi debet circa casus eius im-
munitatem non concernentes; quamvis non possit
11 ibi Iudex secularis, nec licitè, nec validè iudicium
exercere, vel sententiam ferre, vti statuitur in cap. de-
cet, §. ordinarij, de immunit. Eccles. in 6. ibi: Processus
Iudicum secularium, ac specialiter prolata sententia in
eisdem locis (scilicet Ecclesiis) omni careant robore fir-
mitatis.

SECTIO III.

An, & quid dicendum sit de iure
communi?

- 1 De iure communi probabilius est quod Iudex sæcu-
laris non possit in casibus clarè exceptis reum sine li-
centia Episcopi, seu inconsulto Episcopo ab Eccle-
sia extrahere.
- 2 Tam in lege civili quàm canonica prohibetur Potesta-
tibus secularibus inuitum ab Ecclesia extrahere, ca-
pta sacerdotis absentia.
- 3 Neque de iure Canonico permittitur in casibus exce-
ptis reum Curia seculari tradi, nisi recepto prius
iuramento de eius impunitate corporali.
- 4 Item de iure canonico datur facultas iudici seculari
reddendi Ecclesie reum extractum, sine consensu
sacerdotis, quod etiam procedit in publico la-
trone.
- 5 De iure Casareo si maritus inuenerit in Ecclesia ho-
minem sibi de adulterio suspectum cum uxore sua
loquentem, debet ambos defensori Ecclesie tra-
dere, ut seruentur, donec secularis Iudex, qui de
hoc cognoscere debet, inquirat Episcopum, et illos
ipsi tradat.
- 6 De iure Casareo licet reus per iudicem laicum pos-
sit, si cum armis ad Ecclesiam confugerit, inde ex-
trahi, non tamen poterit inconsulto Episcopo.
- 7 Captura reorum est actus iurisdictionis, qui in Eccle-
sia, et potè de alieno Territorio, à Iudice laico exer-
ceri non potest.
- 8 Crimina excepta ab Ecclesia non proteguntur, non
tamen rei in ipsa possunt capi, ligari, & extrahi
sine licentia Prælati Ecclesiastici.
- 9 Licentia licet regulariter peti debeat ab illo, à
quo negari potest, tamen debet peti à Iudice Eccle-
siastico, qui illam negare non potest, ne generetur
confusio.
- 10 Episcopus non potest denegare licentiam Regularibus
predicandi in suis Ecclesiis, & tamen illam ab eo
petere debent, & ex Tridentino sufficit petita, &
non obienta.
- 11 Prælati Religionis saltem de iure communi, non
potest suis Religiosis negare licentiam transeundi
ad religionem strictiorem, & tamen illam ab eo
petere debent, & sufficit petita, & non ob-
ienta.
- 12 Damnatur capitulum 75. Alphonsi Regis in Sicilia
de indebita extrahitione reorum contra immunita-
tem Ecclesiasticam.
- 13 Reus dum non constat an immunitate gaudere debeat,
necne, non potest per Iudicem laicum extrahi sine
Episcopi licentia.

Respondetur, quod dixi præcisa Constitutione Gre-
gorij XIV. probabile esse, quod possit Iudex sæ-
cularis in casibus exceptis, reum sine expressa licentia
Episcopi ex Ecclesia extrahere, saltem ex recepta
sic quadam consuetudine; quia spectato iure com-
muni etiam probabilius est, quod non possit Iudex
sæcularis in casibus clarè exceptis reum sine expressa
licentia Episcopi, seu inconsulto Episcopo, ab Ec-
clesia extrahere: quod & docet Salicetus in l. si quis ei,
n. 6. Cod. de adulter. Belluga in specul. Princip. rubr. 11.
§. & quia, num. 27. & probatur, quia in cap. frater 17.
quaest. 4. prohibetur Potestatibus secularibus inuitum
ab Ecclesia extrahere, capta Sacerdotis absentia:
ergo signum est, quod requiratur sacerdotis præsen-
tia, & consensus; in idem est sensus cap. inter alia, de
immun. Eccles. & in cap. id constitutum, in cap. reum,
non

non permittitur in casibus exceptis reum Curie seculari tradi, nisi recepto prius iuramento de eius impunitate corporali (qua de re vide etiam Doctores, quos refert, & sequitur Decian. lib. 6. cap. 29. num. 6.) Ergo, si Curia secularis tenetur hoc iuramentum præstare, priusquam reus sibi tradatur, signum est, quod non possit inconsulto Episcopo (in cuius manibus iuramentum præstare tenetur) reum ab Ecclesia extrahere: & in cap. definitur 17. quæst. 4. datur facultas Iudici seculari reddendi Ecclesiæ reum extractum sine consensu sacerdotis: ergo è contrario signum est, quod denegetur facultas extrahendi eum sine consensu illius; ubi Archidiaconus, & alij notant, hoc procedere etiam quoad publicum latronem, & sic quoad casus exceptos; & in Authent. si quis, Cod. ad leg. Jul. de adulter. in §. fin. statuitur, quod si maritus inuenerit in Ecclesia hominem sibi de adulterio suspectum cum uxore sua loquentem, debeat ambos defensori Ecclesiæ, vel aliis clericis (ut feruntur) tradere, donec secularis Iudex, qui de hoc cognoscere debet, requirat Episcopum, ut illos ipsi tradat. Quod etiam probatur ex Auth. ut liceat matri, & ama, coll. 8. tit. 18. num. 117. cap. 15. ibi: Donec Iudex hoc cognoscens mittat ad Episcopum Civitatis, quatenus ei isti tradantur, ut debeant sustinere tormentum secundum leges, qua interdum adulteros à sanctissimis Ecclesiis vindicari: & ex Authent. de mandat. Princip. §. sed neque, ibi: Auxiliabuntur autem tibi ad hoc etiam Deo amabiles Ecclesiarum defensores, & aconomi. Et ex l. pateant, in fin. Cod. de his, qui ad Eccles. confug. ubi Imperator, licet statuerit, confugientem ad Ecclesiam cum armis, si monitus arma non deposuerit, inde extrahi posse; voluit tamen, id inconsulto Episcopo fieri non licere, & reddit rationem, ne scilicet si multis passim id liceat, confusio generetur. Et licet ibidem Imperator requirat simul cum consensu Episcopi consensum Iudicum suorum, id tamen nihil obstat; quia in materia immunitatis, præsertim contra sacros Canones, statuere nihil potest. Sufficit tamen nobis per dictum textum demonstrare, quod etiam de iure Civili Imperatores voluerint, confugientem ad Ecclesiam, inconsulto Episcopo inde extrahi non posse. Et ratio est, quod captura reorum est actus iurisdictionis, qui in Ecclesia, utpote de alieno territorio, à Iudice laico exerceri non potest, ex l. extra territorium, ff. de iurisdic. & ex cap. 2. de Constitut. in 6. Ecclesia enim (ut late probant Tuschus loco supra cit. Carolus de Grassis effect. 1. num. 617. Farinacius consil. 214. num. 3. lib. 3. & Ciarlinius controvers. forens. cap. 10. num. 5.) licet sit in territorio Principis secularis, non tamen est de territorio, seu districtu illius, sed de territorio iudicis Ecclesiastici.

Atque ita, quod scilicet Iudex secularis in casibus clare exceptis, non possit etiam præcisa Constitutione Gregorij XIV. de iure communi reum sine expressa licentia Episcopi, seu inconsulto Episcopo, ab Ecclesia extrahere, docent præter Salicetum supra citatum Anton. Gomez var. resol. lib. 3. cap. 10. Rubr. quando reus gaudet immunitate Ecclesiæ, num. 2. ad fin. Anast. Germon. de sacrorum immunit. lib. 1. cap. 16. n. 1. Bossius de captivitate, n. 24. Tusch. verb. Ecclesia, concl. 11. num. 47. & seqq. Farinacius in append. de immunit. cap. ult. num. 370. Caballus in 99. crimin. cap. 194. num. 12. Guazinus rom. 1. defens. 1. cap. 31. num. 3. Rolandus à Valle lib. 1. consil. 24. num. 15. Ioan. VVigers de iust. & iur. tract. 8. cap. 6. dub. 26. num. 172. Diana pari. 6. tract. 1. resol. 28. & alij supra.

Ad oppositum respondetur, quod licet crimina excepta ab Ecclesia non protegantur, non tamen hinc sequatur, reos in illa posse comprehendi, & ex illa extrahi sine licentia Prælati Ecclesiastici, ut patet ex

rationibus iam adductis, ex quibus etiam patet ad confirmationem.

Instabis, facultas, seu licentia peti debet ab illo, à quo negari potest: at Iudex Ecclesiasticus in nostro casu talem licentiam (cum ea tribuatur à iure) negare non potest: ergo, &c.

Respondetur, quod licet talem licentiam in dicto casu Iudex Ecclesiasticus negare non possit, tamen ab illo peti debeat, ob rationem quam adducit ipse Imperator in cit. leg. pateant, nempe ne generetur confusio & irreuerentia in Ecclesiis à ministris laicis in captura reorum. Et confirmatur à simili, quia Episcopus non potest negare licentiam prædicandi regularibus in suis Ecclesiis, & tamen illam petere debent ab illo, quapropter ex Tridentino Concilio sufficit petita, & non obtenta. Item Prælati Religionis non potest (saltem de iure communi) suis Religiosis negare licentiam transeundi ad Religionem strictiorem; & tamen etiam petere illam debent ab illo; quapropter ex cap. licet, de Regularibus, sufficit similiter petita, & nobis obtenta, & sic de aliis, &c. Ergo non est semper verum, quod dicunt aduersarij, petendam scilicet esse solum licentiam ab illo, qui eam negare potest.

Ex dictis sequitur, cavendum esse à capitulo 75. Alphonsi Regis in Sicilia, quatenus ibi vult, quod delinquentes extrahi possint ex Ecclesia per Iudices, & officiales suos seculares in casibus ibidem recensitis.

Dixi secundo, in casibus clare exceptis, quia in dubiis (si scilicet sumus in dubio, an casus sit exceptus) absque dubio non poterit Iudex secularis reum sine expressa licentia Episcopi, seu inconsulto Episcopo, ab Ecclesia extrahere; quia dum non constar, quod is immunitate sit exclusus, immunitate gaudet, cum immunitas concedatur cuicumque delinquenti extra casus exceptos, & consequenter dum probatum non fuerit, quod delinquens casum exceptum commiserit, immunitate privari non poterit. Atque ita ex communi sententia Doctorum Decian. tract. crimin. lib. 6. cap. 26. num. 2. & Farinac. in append. de immunit. cap. ult. n. 370.

DUBITATIO XLI.

Ad quemnam Iudicem spectet cognoscere, utrum casus sit exceptus, necne?

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

SUMMARIVM.

- 1 Ad Iudicem Ecclesiasticum spectat absque dubio cognoscere utrum casus sit exceptus, necne, non solum attentæ Constitutione Gregoriana, verum etiam iure communi.
- 2 Cause Ecclesiasticæ cognitio, qualis est immunitatis, non potest nisi ad Iudicem Ecclesiasticum spectare.
- 3 Causa immunitatis Ecclesiastica pertinet ad honorem, & reverentiam rei.

Respondetur, quod absque dubio spectet ad Iudicem Ecclesiasticum; idque non solum attentæ Constitutione Gregorij XIV. (in qua expressè dicitur: Nisi cognitio prius per Episcopum, vel ab eo deputatum, an delinquentes verè crimina excepta commiserint,)

runt, sed etiam attento iure communi. Et probatur, quia causa Ecclesiastica (qualis est causa immunitatis Ecclesiarum) cognitio non potest, nisi ad Iudicem Ecclesiasticum spectare, per textum in cap. Ecclesia sancta Maria, de consuet.

- 3 Confirmatur, quia cum agere de immunitate Ecclesiastica pertineat ad honorem, & reuerentiam Dei, & Ecclesiae, absque dubio cura haec ad Iudicem Ecclesiasticum spectare debet. Confirmatur secundo ex cap. fin. de immunit. Eccles. cap. metuentes, cap. ad Episc. 17. q. 4. cap. ex parte, de verb. significat. ex l. pateant, §. hoc vero, & ex l. praesenti, Cod. de his, qui ad Eccles. confugiunt: ex quibus iuribus etiam civilibus clare colligitur, quod dicebam, & docet Anastas. Germon. de immunit. sacror. lib. 3. cap. 16. num. 21. Gu-tierrez pract. 99. lib. 3. q. 1. num. 5. Azueved. lib. 1. noua compila. tit. 2. leg. 3. n. 20. Farinacius de carcerib. q. 28. num. 76. & in append. de immunit. cap. ult. num. 366. & 367. Rodriguez in 99. Regular. tom. 2. q. 51. art. 3. Peregrinus cap. 3. num. 1. Guazzinus tom. 1. defens. 1. cap. 31. num. 3. Mar. Ital. de immunit. lib. 1. cap. 5. §. 14. num. 7. & cap. 6. §. 1. num. 4. & seqq. Loterius de Benef. tom. 1. lib. 1. q. 13. num. 96. & seqq. Diana part. 4. tract. 1. resol. 46. Correa in relect. de immunit. Eccles. part. 4. num. 2. Barbosa de iur. Eccles. lib. 2. cap. 3. n. 155. & seqq. & Bonacina disp. 3. q. 7. de immunit. punct. 7. num. 2. vers. 3. contra Vulpellum conf. 130. num. 6. & quosdam alios, ut Petrum Bellugam, & Remigium Gonny, quos refert Anastas. Germon. in loco supra cit. Item contra Pereir. de manu Regia, part. 2. cap. 16. num. 12. Suarez de Paz in prax. tom. 1. part. 5. cap. 3. §. 3. num. 8. Bobadillam in Polit. tom. 1. & lib. 2. cap. 19. num. 40. & Sarpum de iure Asylorum, cap. 6. fol. 62. Vide etiam Martham de iurisdic. part. 2. cap. 1. n. 10. & Fagundez de praeceptis Eccles. part. 2. lib. 4. ap. 4. n. 57.

SECTIO II.

Difficultates in oppositum, earumque solutiones.

SUMMARIUM.

- 1 Nemo in causa propria est index competens.
- 2 Immunitatis causa non est propria Episcopis, sed communis cum Ecclesia.
- 3 Inconueniens non est quod causa immunitatis spectet ad Episcopum, & quod ipse in illa dicat ius, sicut & quod in eadem dicat testimonium.
- 4 Rector, Beneficiarius, vel Religiosus potest testificari in causa sua Ecclesiae.
- 5 Index debet esse medius, ac veluti diremptor inter partes contendentes.
- 6 Limitatur primo in Pralato Ecclesiastico.
- 7 Limitatur secundo in Principe supremo, seu magistratu supremo.
- 8 Princeps supremus à subditis cogi non potest, ut alteri se subiiciat.
- 9 Non praesumitur à supremo Principe tanquam legum, & iustitiae fonte, atque Consiliariis optimis munito, posse quidquam iniustum promanare.
- 10 Limitatur tertio regula supradicta ratione iniuria acceptae causa exercendi officium iudicis, dummodo sit notorium de ipsa, quia tunc potest punire etiam sine alio processu.
- 11 Limitatur quarto, si index à parte requisitus, dubitetur, an cognoscendi potestatem habeat, quia tunc id ipsum ante omnia poterit discere.
- 12 Præteris est estimare an sua sit iurisdic. tio.

- 13 Regula quod nemo in propria causa index esse debet, intelligenda est in sensu, ne directe quis id faciat in propriam utilitatem sententiam ferendo.
- 14 Index Ordinarius suborto dubio an sit index competens, potest id ipsum cognoscere, & dubio pro affirmatiua resolutio, ad causam principalem determinandam procedere.
- 15 Episcopus non solum potest compellere laicos ad observandas consuetudines Ecclesiae laudabiles, sed etiam potest, exoritur dubio, num consuetudo laudabilis sit, idipsam determinare.
- 16 Episcopus potest examinare vires iuramenti à se praestiti de observandis capitulis in sua electione, quorsusque illud extendere se debeat.
- 17 Index si à parte contendente allegetur suspectus, iustitiam huius allegationis cognoscere non potest, si notorie friuola non est, & supersedere debet in principali.
- 18 Dato quod extractio in casibus exceptis spectet ad Iudicem saecularem, non tamen spectat ad eundem cognitio, an casus sit exceptus.
- 19 Refellitur argumentum Sarpi ex eo, quod si verum esset, index Ecclesiasticus neque posset cognoscere delicta mixti fori.
- 20 Non obstat consuetudo in contrarium, si non sit praescripta legitime ante Constitutionem Gregorianam, quod non creditur.
- 21 Pontifices, & Episcopi sciunt, & tolerant aliquid fieri contra immunitatem, non consentiendo, & approbando, sed dissimulando ad maiora mala vitanda, & incommoda.

O bilicies. Causa immunitatis est causa propria Episcopi: ergo non spectat ad Episcopum. Consequentia probatur, quia nemo in causa propria est index competens.

Respondetur, nego antecedens; quia potius est causa communis, & Ecclesiae; quapropter inconueniens non est, quod spectet illa ad Episcopum, & quod Episcopus in illa dicat ius, sicut & quod in eadem dicat testimonium; quod testimonium rector etiam, aliuvse beneficiarius, vel Religiosus dicere potest in causa sua Ecclesiae, sicuti notauit Layman lib. 3. tract. 3. cap. 2. num. 5.

Itaque cum dicitur, quod quis in propria causa index competens non sit, seu index esse non possit, ut etiam sumitur ex l. unic. Cod. ne quis in sua causa iudicet, & patet ex eo, quia index debet esse medius, ac veluti diremptor inter partes contendentes, cap. 1. iuncta gloss. causa 4. quasi. 4.

Excipitur primo, quod scilicet Prælatus index esse possit in causa sua Ecclesiae, sicuti modò supra dicebam, & docet gloss. communiter recepta in cap. si erga, verb. primum, 2. q. 6. & Abb. in cap. ad audientiam, de appellat. num. 8.

Excipitur secundo, si sit in ordine ad subditos suos Princeps, seu Index supremus, qui nisi aliud constitutionibus Regni receptum sit, cum Consiliariis suis cognoscere, & definire litem potest, sicuti colligitur ex l. vn. Cod. si quis Imperatori maledixerit, & l. proximè, ff. de his, qui in testamento delentur. Et ratio est; tum propter plenitudinem potestatis, secundum quam à subdito cogi non potest, ut alteri se subiiciat; tum quia non praesumitur à supremo Principe, tanquam legum, ac iustitiae fonte, atque Consiliariis optimis munito, posse quidquam iniustum promanare.

Excipitur tertio, si notorium sit, quod index ratione publici officij iniuriam ab aliquo passus fuerit; quia tunc potest sine alio iuris processu in continenti illum punire, ad hoc, ut iurisdic. tio sua, & potestas publica

publica defensa permaneat; sicuti docet præter alios Andr. Gaill. lib. 1. observat. 36. exemplum afferens de eo, qui literas iniuriarum plenas ad Senatum scripsit; ob quod facinus iuste à Senatu ipso punitus fuit.

11 Excipitur quartò, si iudex à parte requisitus dubitetur, an cognoscendi potestatem habeat; quia tunc id ipsum ante omnia poterit discutere, l. si quis ex aliena, ff. de iudic. ubi dicitur, quod Pratoris sit estimare, an sua sit iurisdictio: & l. 2. ff. si quis in ius vocatus, ubi dicitur, quod ex quacunque causa ad Pratorem; vel alios, qui iurisditioni præsumunt, in ius vocatus ven. re debet, ut hoc ipsum sciatur, an iurisditionis eius sit. Quod tamen intellige, si rationabiliter id dubitetur, secus, si notorium sit, quod à iurisditione citantis exemptus existat (v. g. clericus à iurisditione laici) quia tunc citatis comparere non tenetur, sicut docet Gloss. communiter recepta in cap. veniens, verb. propter contumaciam, de accusat. Innocent. in cap. præterea, de dilation. Abb. in cap. ex parte, de rescripti. & Martha de iurisdict. part. 2. cap. 4.

12 Ex quibus sequitur, dictum illud, quod nemo in propria causa iudex esse debet; intelligendum esse in sensu, ne directe quis id faciat in propriam utilitatem, sententiam ferendo, sicuti rectè notavit gloss. in cit. l. si quis ex aliena, verb. estimare; interim tamen poterit iudex ordinarius suborto dubio, utrum causa aliqua, quæ ad ipsum defertur, suæ iurisditionis sit, necne, id ipsum cognoscere, & dubio in partem affirmativam resolutio, ad causam principalem determinandam procedere, argum. cap. ad Apostolicam, de simon. ubi numero 3. ait Abbas, quod Episcopus non solum possit compellere laicos ad observandas consuetudines Ecclesiæ laudabiles, sed etiam possit, exorto dubio, num consuetudo aliqua laudabilis sit, id ipsum determinare; quia tunc non est, nisi indirecte (quatenus scilicet id necessarium sit, ut ordinario suo iudicandi officio satisfaciat) in causa propria iudicare.

13 Quapropter idem dicas de Episcopo, qui in sui electione proposita sibi capitulatione, præter alia Capitulo iurare debuit, quod in tali rerum genere nihil immutare velit, & post confirmationem diocesani ius sibi ab ipso dici petunt, quod scilicet possit etiam Episcopus in tali casu, cum consilio prudentium, cognoscere de viribus iuramenti sui præstiti, & quovis que illud extendere se debeat, ut deinde appareat, utrum in causa principali ad instantiam partis progrediendi ius habeat, quia alioquin Episcopus (si scilicet exorto dubio circa fundamentum suæ iurisditionis, illud determinare non possit) in consistorio suo ad gubernandam diocesim sufficiens sibi non esset.

14 Quamvis, si iudex à parte contendente tanquam suspectus recusetur, iustitiam huius reculationis cognoscere non possit, sed in causa superfedere debeat; quia exceptio suspicionis, sicuti (si notoriè friuola non sit) reddit inhabilem iudicem quominus super principali cognoscere possit; ita, & multò magis reddit inhabilem super incidente, cum per talem exceptionem ad indignationem protocetur, sicuti rectè notavit Abb. in cap. requiris, n. 12. de appellat. & Gaill. lib. 1. observat. 34. n. 6.

Obiicies secundò, extrahere reum in casibus exceptis est causa secularis, non Ecclesiastica (cum per secularem potestatem extractio fiat) ergo eius cognitio spectat ad iudicem secularem; & non ad Ecclesiasticum.

15 Respondetur; esto extractio in casibus exceptis spectet ad iudicem secularem, non tamen hinc sequitur, quod cognitio, an casus sit exceptus ab immunitate, spectet ad eundem; ut patet ex dictis, præsertim cum unum sit quid facti, alterum autem quid iuris, &

circa ea quæ sunt extra sphaeram potestatis secularis.

Instabis, ut iudex Ecclesiasticus id assequatur, & cognoscat, debet certa cognitione cognoscere omnia, quæ acciderunt: item & cognoscere delicti gravitatem, & lenitatem; at hæc discutere est minus alienum ab Ecclesiastico iudice, cui tantum res spirituales committuntur: ergo, &c. Ita Sarpus loco supra cit. & alij.

16 Respondetur; nego minorem, cum ex dictis causa hæc sit Ecclesiastica, & spiritualis. Adde quod si verum esset, quod dicit Sarpus, sequeretur, quod iudex Ecclesiasticus neque posset cognoscere delicta mixti fori, quod est omnino fallum.

Instabis secundò, adest consuetudo in contrarium; ita ut saltem ratione consuetudinis cognitio de tali re sit mixti fori, & sic spectet ad utrumque iudicem, tam secularem, quam Ecclesiasticum, in ordine ad diversos effectus. Ita Pereira, & Correa in locis supra cit.

17 Respondetur; nego consequentiam, quia Constitutio Gregorij XIV. renovat omnes consuetudines in contrarium, ut supra dubit. 7. dicebamus. Vide etiam Tuschum verb. immunitas, concl. 59. n. 19. & seqq. Bonacinam disp. 3. quest. 7. punct. 10. num. 2. & Cenedum in 99. Canon. quest. 42. num. 12. Quod si contendat aduersarij, quod post dictam Constitutionem Gregorij XIV. iterum legitime consuetudo in contrarium introducta sit, videant ipsi, qui id affirmant, quia si ita est, non audeo (ut supra dubit. 6. & dubit. 24. sect. 5. & 8. dicebam) illam damnare.

Vrgebis: Pontifices, & Episcopi sciunt, & tolerant: 21 ergo, &c.

Respondetur cum Farinacio in append. de immunit. cap. 1. num. 15. Paciano de prokationib. lib. 1. cap. 29. num. 87. & Laudensi part. 1. decis. Pisan. 36. num. 265. distinguendo antecedens: sciunt, & tolerant consentiendo, seu approbando, nego: dissimulando, ad maiora scilicet vitanda mala, & incommoda, concedo. Vide cap. iam dudum, de præbendis, & quæ dicebantur cap. 1. dub. 15. sect. 5. & lib. de parlamentis, dub. 4. sect. 19. subsect. 3. & 4. dubit. 15. & dubit. 27. sect. 9. & seqq.

SECTIO III.

An cognoscere locum, utrum sit sacer ad gaudendum immunitate, spectet ad iudicem Ecclesiasticum tantum?

SUMMARIVM.

- 1 Cognoscere locum an sit sacer, vel religiosus, & capax immunitatis Ecclesiæ, spectat ad iudicem Ecclesiasticum prout in quoad laicos.
- 2 Cognitio an territorium Ecclesiæ sit violatum, necne, spectat ad iudicem Ecclesiasticum.
- 3 Vicarius Capituli in probabiliori sententia, sede vacante, potest cognoscere, utrum delicti casus sit exceptus.
- 4 Limita modo commissum fuerit in sua diocesi, & non in loco exempto.
- 5 Capitulum, vel is, ad quem Episcopalis iurisdictio tunc temporis pertinere noscitur; potest facere omnia quæ posset Episcopus, si tunc viveret.
- 6 Episcopus electus, & confirmatus, sed nondum consecratus potest cognoscere ea quæ diximus circa immunitatem; quia potest omnia, quæ sunt iurisditionis.
- 7 Episcopus electus, & confirmatus tantum; sed nondum consecratus potest absolvere ab omnibus censuris, & dispensare ab omnibus irregularitatibus, à quibus possunt ceteri Episcopi vigore Concilij.
- 8 Ea, quæ sunt actus iurisditionis tantum, &

non ordinis, & sic in absolvente, & dispensante non indigent consecratione, possunt exerceri etiam per Episcopum electum, & tantum confirmatum.

- 1 **E**X dictis sequitur, quod cognoscere locum, an sit sacer, vel religiosus, ad gaudendum immunitate, necne, spectet etiam ad iudicem Ecclesiasticum tantum, seu priuatiue. Atque ita docent Martha de iurisdic. part. 2. cap. 50. numero 4. Raudensis vol. 2. consil. 17. num. 12. Marius Giurba consil. 10. numero 7. Peregrinus de immunit. cap. 13. numero 18. Bonac. disp. 3. quest. 7. punct. 3. numero 16. & Diana part. 4. tractat. 1. resol. 49. contra Pereiram in loco supra citato. Et patet ex rationibus, & iuribus supra adductis; item etiam patet ex cap. ex parte, de verbor. signific. ubi cum agatur, an territorium Ecclesie sit violatum, necne, dicitur, quod huius rei cognitio spectet ad iudicem Ecclesiasticum. Quinimo Comitissa, cuius interesse ibi tractabatur, appellat ad Archiepiscopum. Vide etiam quae dicuntur infra, dubit. 46.
- 2 An autem sede vacante, possit etiam Vicarius Capituli cognoscere, vtrum delicti casus sit exceptus, necne?
- 3 Negat Marius Italia de immunit. lib. 1. cap. 6. §. 1. num. 42. & mouetur ex Constitutione Gregorij XIV. in illis verbis: *Ad quos solos, & non ad alios Episcopis inferiores, &c.*
- 4 Affirmat autem probabilius Peregrinus de immunit. cap. 3. num. 34. & seqq. (si scilicet delictum commissum fuerit in sua diocesi, non autem in loco exempto, vel nullius diocesis.) Et probatur, quia facultas, de qua loquimur, competit Episcopo iure ordinario, cap. quisquis, & cap. contumax, 17. quest. 4. ergo, &c. Consequentia probatur; quia ex cap. unic. de maiorit. & obedient. in 6. Sede vacante potest Capitulum, vel is, ad quem Episcopalis iurisdicatio tunc temporis pertinetur, facere omnia, quae possit Episcopus, si tunc viueret.
- 5 Ceterum certum esse debet contra Marium Ital. loco supra cit. numero 88. quod id possit Episcopus electus, & confirmatus tantum, etsi nondum consecratus, sicuti ex communi Peregrinus num. 3. Et ratio est, quia talis cognitio est actus iurisdictionis, & Episcopus electus, ac confirmatus tantum, etsi nondum consecratus, potest omnia, quae sunt iurisdictionis, per textum in cap. transmissa, de elect. Quapropter recte dixit Suarez tom. 5. disp. 41. sect. 2. num. 7 quod Episcopus electus, & confirmatus tantum, quamvis nondum consecratus, possit absolueri ab omnibus censuris, & dispensare ab omnibus irregularitatibus, a quibus possunt ceteri Episcopi vigore
- 8 Concilij Trident. sess. 24. cap. 6. de reformat. quia haec omnia sunt actus iurisdictionis tantum, & non ordinis, & sic in absolvente, & dispensante non indigent consecratione.

DVBITATIO XLII.

Qualiter nam Episcopus cognoscere debeat delictum esse exceptum, vt possit reum tradere, remittere, seu consignare Curiae saeculari?

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

SUMMARIVM.

- 1 *Ad probandum id quod in iudicio incidenter & se-*

cundario, & per modum causae deducitur, quavis probatio, etiam levis, & praesumptiua dicitur sufficiens.

- 2 *Is, cuius iudicio res committitur, non tenetur informationem iuridicam facere, sed potest prout sibi placuerit, informationem sumere & quomodocumque de veritate sibi constet, iudicium ferre.*
- 3 *Episcopus tamen in casu nostro debet cognoscere concludenti probatione delictum esse exceptum, vel non exceptum.*
- 4 *Ecclesia ius habet defendendi reum in casibus non exceptis, & reus ius habet ne in talibus casibus a loco sacro extrahatur, & ob id Prelatus non cognoscendo exacte, iniuriam Ecclesiae, & reo faceret.*
- 5 *Coniectura non sufficit vt vincant praesumptionem ortam ex possessione immunitatis, & inue fundato.*
- 6 *Ad tollendum ius ab aliquo acquisitum non sufficit coniectura, sed requiritur plena probatio.*
- 7 *Ex constitutione Gregoriana requiritur, quod Prelatus priusquam reum puniendum iudici saeculari iradat, cognoscat vere, quod is exceptum delictum commiserit.*
- 8 *Quod per coniecturas tales cognoscitur, non vere, sed probabiliter tantum cognoscitur, neque illud est proprie, & absolute verum, sed sub dubio verum.*
- 9 *Vera sunt ea, quae oculis inspicimus, & indubitanter notamus, non autem quae praesumptiue credere possumus.*
- 10 *Lex, quotiescumque probationem requirit, de probatione concludenti, & perfecta intelligi debet.*
- 11 *Probatio coniecturalis, quando sufficit, cauetur ab ipsa leg. latore.*
- 12 *Commissum delictum esse exceptum, est conditio necessario requisita ad hoc vt delinquens immunitate priuetur.*
- 13 *Probatio conditionis, seu forma ad actum requisita, debet esse plena, & concludens.*
- 14 *Sententia contumacialis (cum hac non probet delictum) sed requiratur plenior probatio, non sufficit ad extrahendum reum a loco immuni.*

Respondetur, quod (quamvis videatur sufficere, quod cognoscat ex praesumptionibus, & coniecturis rem probabilem efficientibus, quia ad probandum id, quod in iudicio incidenter, & secundario, & per modum causae deducitur, quavis probatio, etiam levis & praesumptiua dicitur sufficiens, & quia in Constitutione Gregorij XIV. conceditur Episcopo remissio rei, qui sibi videbitur delictum exceptum commisisse; cum autem alicuius iudicio res committitur, non tenetur is informationem iuridicam facere, sed potest, prout sibi placuerit, informationem sumere, & quomodocumque de veritate sibi constet, iudicium ferre, sicuti tradidit Menochius de arbitr. quest. 13. numero 2. & quest. 19. numero 10. ergo, &c.) tamen dicendum sit, requiri quod cognoscat ex concludenti probatione, seu ita quod probationes sint certae, quamvis summarie, & quamprimum fieri potest expedienda; sicut ex declaratione sacrae Congregationis refert Naldus verb. Ecclesia, num. 32. Atque ita contra Senatum Lusitanum apud Gammam decis. 171. & 182. Gratianum tom. 3. cap. 596. num. 23. Peregrinum de immunit. cap. 3. num. 3. & seqq. & Giurbam consil. 50. num. 10. & consil. 100. docent praeter Naldum supra, Farinacius lib. 1. consil. conf. 76. num. 3. & consil. 168. num. 8. & in append. de immunit. cap. vlt. num. 8. & seqq. Ambrosin. de immunit. cap. 11. num. 4. Mar. Ital. de immunit. Eccles. cap. 6. §. 1. num. 80. & seqq. Bonac. disp. 3. q. 7. de immunit.

munit. punct. 6. circa fin. Riccius collect. 1792. Gambacurta lib. 6. cap. 14. & 15. Castillus decis. 256. num. 5. Gutierrez pract. 99. lib. 3. quest. 1. num. 36. Barbosa de iure Eccles. lib. 2. cap. 13. num. 168. Auendañus de excoquend. mand. part. 1. cap. 12. num. 9. & seqq. Sanchez in opuscul. tom. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 11. num. 2. Lezana verb. immunitas Eccles. num. 28. & Diana part. 3. tract. 1. res. sol. 38. & part. 4. tract. 1. res. sol. 112.

Prima Probatio.

4 Probatur primò; quia Ecclesia ius habet defendendi reum in casibus non exceptis, & reus etiam ius habet, ne in talibus casibus à loco sacro extrahatur, cap. inter alia, cap. fin. de immunit. Eccles. & cap. sicut antiquitus 17. quest. 4. Ergo Prælatus, dum concludenter non cognoscit quod reus crimen exceptum commiserit, iniuriam Ecclesiae, & reo facit (Ecclesiam scilicet, & reum suo iure priuando) si reum iudici seculari puniendum traderet.

Dices: Episcopus per præsumptiones, & coniecturas probabiles sufficienter cognoscit: ergo (ne Ecclesiae, & reo iniuriam faciat, tradendo reum puniendum iudici seculari) non requiritur cognitio maior, seu certior, & euidentior.

5 Respondetur, nego antecedens, quia dictae coniecturae non sufficiunt, ut vincant præsumptionem ortam ex possessione immunitatis, & iure fundato, l. fin. ff. quod meus causa, & docent ibi communiter Iuristae, & Abb. in cap. quia verisimile, in 2. not. b. de praesumpt. iur. b. tum quia ad tollendum (praesertim irreparabiliter) ius ab aliquo acquisitum, non sufficit coniectura, sed requiritur plena probatio. Bald. in l. indicis, num. 2. Cod. de iudiciis, & Speculator tit. de offic. omnium Iud. §. fin. num. 18.

Secunda Probatio.

7 Secundò probatur; quia in Constitutione Gregorij XI V. exigitur, quod Prælatus, priusquam reum puniendum iudici seculari tradat, cognoscat verè, quod is exceptum delictum commiserit: ergo non sufficit, quod cognoscat per præsumptiones, & coniecturas probabiles. Consequentia probatur; quia quod per coniecturas tales cognoscitur, non verè, sed probabiliter tantum cognoscitur, seu praesumitur, & putatur; neque illud est proptiè, & absolute verum, sed sub dubio verum; sicuti recte docent Doctores, quos citat, & sequitur Farinacius conf. 168. num. 10. & conf. 76. num. 6. Et confirmatur ex doctrina Innocentij in cap. cum causam, col. 2. vers. illud autem, de iuramento calumniae, ubi ait, quod vera sint ea, quae oculis inspicimus, & indubitanter notimus, non autem quae præsumptiue credere possumus. 10 Quapropter quotiescumque lex probationem requirit, de probatione concludenti, & perfecta intelligi debet, l. Iudices, Cod. de iudiciis, & docent Decius in rubr. 10. de probationibus, num. 133. & Mascard. 11 de probat. §. 4. num. 12. Praesertim quia quando sufficit probatio coniecturalis, id à legislatore ipso cauetur, ut in l. non omnes, §. à barbaris, ff. de re militari, ibi: Argumentis tantum cognoscendum est, & in cap. pro humani, de homicidio in 6. ibi: Et postquam probabilius constiterit argumentis.

Tertia Probatio.

Tertiò probatur; quia commissum delictum esse exceptum, est conditio necessariò requisita ad hoc, ut delinquens immunitate priuetur: ut ex se patet. & iubet Gregorius XI V. in cit. sua Constitutione, ibi:

Thom. Delbene de Immunit. Eccl. Pars 11,

Nisi cognito prius per Episcopum, aut eius deputatum, ut ipsi vera crimina superius expresse commiserint: ergo debet constare. Consequentia probatur, quia probatio conditionis, seu formae ad actum requisitae debet esse plena, & concludens, l. ius alimentorum, ff. ubi pupillus educari debeat, & l. Lucius, ff. de conat. & demonstr. & docet ibi Bartol. & Farinac. in cit. conf. 76. & 168. Vide Congregationem Episcoporum, quae in vna Cremonensi die 27. Iulij 1618. decreuit, quod ad delinquentem extrahendum à loco immuni, & consignandum Curiae seculari, non sufficiat sententia contumacialis (cum hac non probet delictum) sed requiratur pl. nior probatio. Vide etiam Guazinum in defens. reorum, tom. 1. defens. 1. cap. 31. num. 9. Castillum decis. 156. num. 9. Riccium in prax. tom. 2. res. sol. 450. num. 3. Regentem Constantium in supplic. ad Paul. V. num. 69. Cutellium in Notis politicis ad Leges Siculis Marini Regi, controuers. 5. & 7. fol. 432. & de immunit. Eccles. lib. 1. quest. 38. & lib. 2. §. 24. & Gamb. decis. 179. qui tamen tenere videntur, quod probatio illa, quae sufficit ad torturam super delicto, sufficiat etiam, ut quis delectetur non gaudere immunitate fori, & Ecclesiae.

SECTIO II.

Responsum ad fundamentum oppositum.

SUMMARIUM.

- 1 Iudicio Episcopi remittitur quænam delicti probatio sufficiens sit, non tamen remittitur iudicio eiusdem derogare iuri, & perfecta probationi delicti.
- 2 Episcopus in tali cognitione tenetur seruare ordinem iudicium, & omnes regulas iuris.
- 3 Soluuntur opposita.
- 4 Episcopus si errauerit in iudicando delictum esse exceptum, cum reuera non sit, tenetur repetere reum, & index secularis restituere.
- 5 Error vnus non debet alteri præiudicare, praesertim reo, & Ecclesiae, pro quorum favore clamant omnia iura.
- 6 Idem dicitur si Episcopus indicauerit contra Curiam sacularem, sed per errorem, quia tunc etiam tenetur tradere reum.
- 7 Index secularis, vel reus lata sententia per Episcopum an gaudere debeat, necne, potest appellare, si habeat sufficiens, & rationale fundamentum, contra Peregrinum, & alios.

Respondetur ex dictis, quod licet in dicta Constitutione Gregorij XI V. remittatur iudicio Episcopi, quænam delicti probatio sufficiens sit, non tamen remittitur iudicio eiusdem, derogare verè, & perfectæ probationi delicti. Quinimò Menoch. quest. 8. de arbitr. iudic. lib. 1. ait, quod cum remittatur iudicio Episcopi, verba hæc denotent arbitrium boni viri, l. fideicommissaria, §. ceterum, ff. de fideicommiss. & l. fideicommissa, §. si fideicommissum, ff. de legat. 3. quod & docet etiam Barr. in extrag. ad reprimendum, verb. videtur, in princip. & num. 4. & sic quod teneatur Episcopus seruare ordinem iudicium, & omnes regulas iuris: idem Bartol. in d. ff. verb. Videtur, num. 8. Alexand. conf. 33. lib. 1. num. 3. Ias. in l. si sic legatum, ff. de legat. 1. num. 26. Idque etiam in criminalibus, ubi quoque liberum arbitrium est legibus subiectum. Ias. ibid. num. 24. Farinacius in fragment. part. 1. litera A, num. 244. & idem Menoch. de arbitr. iudic. lib. 1. quest. 9. num. 3.

4. *quest. 13. 20. & 77. & consil. 69. num. 63. & 69. & consil. 1131. num. 8. lib. 11.* Instabis ex Giurba loc. cit. in Constitutione Gregorij XIV. non præscribitur forma seruanda in huiusmodi cognitione, sed generaliter, & absolute dicitur, nisi cognito prius per Episcopum, an ipse verè crimina superius expressa commiserit: ergo cum huiusmodi verba generalia sint, generaliter intelligenda sunt, & consequenter in quavis cognitione verificantur, *l. cognitionem, ff. de ord. & extraord. cognit.* Præterea, sicut Iudex, cui imponitur, vt cognitionem reiciat, potest cognitionem reicere per informationem sine processu, & extrajudicialiter, ex gloss. in *l. ius alimentor. §. 1. verb. Cognitio, ff. ubi pupillus educ. deb.* ita & in casu nostro. Denique in questionibus emergentibus sufficit cognitio extrajudicialis, & non requiritur cognitio causæ plenaria, ex Bartolo, & Baldo in cit. *l. ius alimentorum*: ergo, &c.

Respondetur, quod ad hæc pateat ex dictis.

Cæterum dicendum, quod si Episcopus in iudicando errauerit, v. g. iudicauerit reum commississe crimen exceptum (& sic dederit licentiam iudici sæculari illum extrahendi) postea verò nouerit oppositum, v. g. reum commississe crimen non exceptum, teneatur illum repetere, & iudex sæcularis teneatur illum restituere, vti rectè notarunt Regens Constantius in supplicatione ad Paulum V. pro moderanda Bulla Gregorij XIV. num. 70. Anton. de Marinis *resol. quorund. cap. 175. num. 4. & seqq. Diana part. 4. tract. 1. resol. 34.* Et ratio est, quia non debet error vnus alteri præiudicare, præsertim reo, & Ecclesiæ, pro quorum fauore clamant omnia iura.

Idemque propter eandem rationem dicas, si Episcopus in iudicando errauerit in præiudicium Curie sæcularis, quod debeat similiter postea reum Curie sæculari tradere. Vnde non improbat mihi, quod Farinac. in *append. de immunit. cap. 22. num. 372.* Gambacarta *lib. 6. cap. 17. num. 3.* & Ciarlinius in *controuers. forens. cap. 116. num. 68.* docent, nempe, quod si lata fuerit sententia iudicis Ecclesiastici, quod reus gaudeat, vel non gaudeat immunitate Ecclesiæ, possit iudex sæcularis, vel reus (si habeat satis sufficiens, & rationabile fundamentum appellandi) de tali sententia appellare; quidquid in contrarium sentiant Peregrinus de *immunit. cap. 16. num. 33.* & Diana *part. 3. tract. 1. resol. 38.* & videri etiam poterit Guazzinus de *modo defend. reos, tom. 1. defens. 1. cap. 31. num. 11.* & Bonacina de *legibus, disp. 3. quest. 7. punct. 7. num. 11.*

SECTIO III.

Altera difficultas, eiusque solutio.

SUMMARIUM.

1. Constitutio Gregoriana, quod non detur appellatio, non habet locum quando est satis sufficiens, & rationabile fundamentum appellandi, & sic non tollit, siue reo, siue fisco appellationem, quando notoriè, vel satis fundatè de lata sententia iniustitia constat.

Obiicies, in Constitutione Gregorij XIV. explicite reo prohibetur appellatio, quapropter etiam prohibita implicite censetur fisco, & actori, vt seruetur in iudicio æqualitas; quæ, si seruanda non esset, potius ad rei (cuius partes sunt fauorabiles) quàm ad fisci fauorem seruari non deberet; vt contra Gambacurtam, & Bonacinam in locis *supra cit.* docent Peregrinus, Ciarlinius, & Sperellus in *decision. for.*

Ecclesiast. decis. 65. num. 2. & seqq. qui num. 7. subdit, quod in dicto casu non solum denegari debeat fisco appellatio, sed etiam recursus, & assert pro se sacre Congregationis immunitatis declarationem, die 6. Iunij 1619. & alteram die 15. Decembris 1634. & præterea responsionem Urbani VII. priuatim sibi datam (cuius iussu, inquit ipse, de Codice Gambacurtæ deleta fuit sententia contraria) & sic quod licet prohibita appellatione, non censeatur de iure communi prohibitus recursus (vt docet Minadous *decis. 27.* & alij, quos citat & sequitur Martha de *iurisdic. part. 4. centur. 1. cas. 56. num. 7.*) id tamen non procedat in terminis Constitutionis Gregorij XIV.

Respondetur ex dictis, quod Constitutio Gregoriana non procedit, quando est satis sufficiens, & rationabile fundamentum appellandi, & sic non tollit, siue reo, siue fisco appellationem, quando notoriè, vel satis fundatè de lata sententiæ iniustitia constat; quia clausula illa, *appellatione remota*, non prohibet appellationem à sententia notoriè iniusta, vt præter Doctores, quos citat, & sequitur Ciarlinius loco *supra citato*, num. 69. docet Scaccia de *appellat. lib. 3. capite 2. quest. 16. limitat. 1. num. 84.* & Gloriti in *cap. super literis, de rescript. num. 333.* Vide etiam Franciscum Zipæum *lib. 3. titul. de immunit. Ecclesiast. consil. 3.* Vbi rectè etiam docet, quod quando iudex Ecclesiasticus ex præparatoriis informationibus, inaudito reo, declarauit immunitate eum non gaudere, possit reus appellare, idque probat ex ipsa Constitutione Gregorij XIV.

DUBITATIO XLIII.

An Iudex Ecclesiasticus obligatus sit in hac cognitione stare processui factò à iudice laico, vt possit reum remittere Curie sæculari?

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

SUMMARIUM.

1. Iudex Ecclesiasticus non tenetur stare processui fabricato à iudice laico, vt possit reum remittere Curie sæculari.
2. Acta instructoria vnus iudicij non probant in alio; nisi fiant inter easdem personas, in iisdem causis, & ad eundem effectum.
3. Cui delegatur alicuius causa cognitio, prout in causa immunitatis delegatur Ordinario, ei delegatur facultas sumendi probationes pro tali cognitione.
4. Probationes, quæ fiunt sine citatione partis vim non habent.
5. Iudex sæcularis cum probationes facit de delinquentis delicto, Ecclesiam, vtpotè ei non subiectam, non citat, neque ipsum delinquentem.
6. Ampliatur nostra opinio negatiua, si urgeat aliqua suspicio contra testes examinatos à iudice sæculari.
7. Episcopus si processus delinquentis factus fuerit antequam de immunitate ageretur, potest stare processui iudicis laici, non tamen tenetur.

Respondetur negatiuè. Atque ita contra Giurbam in *consil. 50. n. 3. & consil. 100.* qui contrariu tenet ex Breui

Breui Clementis VIII. mox infra adducendo) docent Farinacius in append. de immunit. Eccles. cap. 22. num. 373. & in cit. consil. 76. num. 1. & 2. & cit. consil. 168. num. 26. & segg. Clar. §. fin. q. 30. vers. ultimo quero; Ambrosin. de immunit. cap. 11. num. 3. Scottia Theor. 386. Diana part. 4. tract. 1. resol. 112. Peregrin. de immunit. cap. 3. num. 2. Mar. Italia lib. 1. cap. 6. §. 1. numero 79. Ciarlinius in controuers. forens. tom. 1. cap. 10. num. 92. Egidius Trullench. in Decalog. tom. 1. lib. 1. cap. 11. dubit. 6. num. 4. & 5. Guazzinus tom. 1. defens. 1. cap. 30. num. 7. & 8. Riccius in praxi tom. 2. resol. 285. num. 3. & collect. 1792. Bellettus in disquis. Cleri. part. 1. tit. de favore Cler. reali. §. 4. num. 50. Vulpus in prax. cap. 3. num. 22. Naldus verb. Ecclesia, numero 32. Lezana num. 28. & Bonacina disp. 23. quest. 7. punct. 7. num. 3. Et probatur, quia acta instructoria vnus iudicij non probant in altero, nisi fiant inter easdem personas, in iisdem causis & ad eundem effectum, cap. inter delictos, §. in omnibus, de fide instrument. & docet gloss. in cap. 2. de ordine cognit. & alij Doctores, quos citat, & sequitur Farinacius in cit. consil. 168. num. 26. & segg. Sed forum seculare respicit reum, vt seculari iurisdictioni subiectum, & vt taliter pro delicto puniendum; forum verò Ecclesiasticum respicit Ecclesie immunitatem, quam defendat; quæ sunt causæ, & personæ diuersæ: ergo acta instructoria, seu probationes vnus iudicij non probant in altero. Vide Farinacium cit. consil. 76. in princip. Clarum in praxi. crim. §. fin. quest. 36. numero 49. & Grammaticum consil. 42. num. 1. qui propterea generaliter docent, quod regulariter Iudex Ecclesiasticus non teneatur stare processui facto per iudicem secularem; quamvis (vti notant Naldus & Lezana locis supra cit.) possit ei stare, si prudenter credat legitime esse factum, & se posse vti eo ad suam conscientiam informandam.

Secundo probatur, quia in Constitutione Gregorij XI V. conceditur Episcopo facultas cognoscendi, an delictum sit exceptum: ergo non teneatur stare probationibus iudicis secularis. Antecedens patet ex Gregoriana, ibi: *Cognito prius per Episcopum, seu ab eo deputatum, an ipsi crimina superius expressa commiserint.* Consequentia probatur, quia cui delegatur alicuius causæ cognitio, eidem delegatur facultas sumendi probationes pro tali cognitione, sicuti probat Farinacius dict. consil. 76. & Ambrosin. dict. num. 3. & patet ex cap. præterea, de offic. delegat. & ibi gloss. verb. delegatus, & l. ubi falsi, & ibi gloss. verb. Relationes, Cod. de falsis. Quapropter poterit Episcopus sumere suas probationes, & non stare probationibus iudicis secularis, præcipue cum agatur de proprio interesse.

Tertio probatur, quia probationes, quæ sunt sine citatione partis, vim non habent, cap. de testibus; sed iudex secularis, cum probationes facit de delinquentis delicto, Ecclesiam (vt potè sibi non subiectam non citat, quinimò sæpè neque citat ipsum delinquentem:) ergo contra immunitatem Ecclesie vim non habent.

Et hæc nostra negatiua responsio multò magis locum habet, si vrgeret (quod & concedit Giurba in loco supra cit.) aliqua suspicio contra testes examinatos à iudice seculari, vel dubius aliquo alio modo esset Episcopus (quod ferè semper contingit; cum iudex laicus aduersarium agat, & nimio affectu vltimum protrahatur) quia tunc certum est, quod ille non teneatur stare processui facto à iudice seculari, sed poterit, quin & debebit, maiorem diligentiam adhibere; curando scilicet examinari testes priores diligentius, vel alios de nouo pro informatione suæ conscientie examinari, sicuti rectè tradit, & testatur de praxi Curie Archiepiscopalis Neapolitanæ

Thom. Delbene de Immunit. Eccl. Pars II.

Anton. Nouarius in summa Bullarium, tit. de immunit. Eccles. num. 81.

Quapropter aduertat Episcopus, an formatus processus à iudice seculari, formatus ille sit, antequam delinquens ad Ecclesiam confugerit, & sic antequam de immunitate tractaretur, vel postquam delinquens ad Ecclesiam confugerit, & sic causa immunitatis tractari ceperit: nam si formatus sit ante, quamvis Episcopus tunc non sit obligatus illi stare, ob rationes iam dictas; debet tamen quamprimum poterit, testes illos apud se examinare (si examinare velit, ac processui à iudice seculari facto non stare; quod regulariter esse debet, & delinquentem iudici seculari remittere, quia tunc non apparet suspicio falsi in processu; at si formatus sit, post suspensionem non leuem falsitatis, tunc processus valebit, eo quod formatus fuerit in causa propria, seu in defensionem proprii iuris, & diminutionem iurisdictionis Ecclesiasticæ. Vide quæ dicebantur cap. 10. dubit. 1. sect. 1. in fin. & dubit. 9. per tot. Vide etiam Farinacium in append. de immunit. cap. ult. num. 375. & consil. 76. & 79. lib. 1. num. 1. & 2. & consil. 168. lib. 2. num. 26. & segg. Bonacina, Naldus, & Lezanam in locis supra cit.

SECTIO II.

Difficultates in oppositum, earumque solutiones.

SUMMARIUM.

1. Examinantur clausula Brevis Clementis VIII. ad Archiepiscopum Panormitanum directi.
2. Clausula (sic tibi summarie, simpliciter, extraiudicialiter, & quantum pro tua conscientia informatione suffi ere tibi videbitur) videtur importare non plenam probationem.
3. Quod alicuius conscientia committitur, non dicitur commissio indicialis, sed conscientialis.
4. Commissio est exequenda secundum veritatem, & satis est si iure gentium sustineatur.
5. Ex dicta commissione suffi. it qualitercumque inquire, ac probationem ipsi soli, cui est demandata, concludere.
6. Talis Commissarius habet iure ordinario solum Deum cognitorem, & iudicem.
7. Item sequi potest animi sui proprium motum sola naturali equitate moderatum.
8. Item potest Episcopus vti iudicis laici processu, qui in foro Ecclesiastico facit probationem extraiudicalem.
9. Ecclesiastica, & civilis iurisdiclio adinuicem iurare se debent, cum sint adinuicem confederata.
10. Bannitus à iudice seculari, pro Bannito etiam habetur ab Ecclesiastico.
11. Ex Breui Clementis VIII. citato non sequitur quod Episcopus teneatur stare processui facto à iudice seculari, sed tantum quod tollatur longinquitas temporis.
12. Clausula dicti Brevis (summarie, simpliciter, & extraiudicialiter, seu de plano) non excludunt concludentem probationem, sed excludunt solum modum probandi.
13. In casu dicti Brevis constabit de delicto, & tantum difficultas erat, an illi gauderem Ecclesia immunitate, & ideo Clemens VIII. ne videretur approbare processum iudicis secularis, dispensauit in illo casu particulari.

I 2

14 Quod

- 14 Quod statuitur à Principe per epistolam, ad consultationem priuatorum, publici iuris vim obtinet, secus quando fuit pro vno casu laicali tantum.
- 15 Tale Breue, tanquam lex localis, & particularis, non ligat extra illum locum, & illum casum.
- 16 Regula (quod Principi placuit, legis habet vigorem) proedit quando Princeps habuit animum legem condendi, & facit publicare.
- 17 Tale Breue Clementis VIII. licet esset generale, & generaliter obligaret, non tollit tamen constitutionem Gregorianam, qua requirit concludentem probationem.
- 18 Clausula (summarie, & extrajudicialiter, & quantum pro sua conscientia informatione sufficere videbitur) tollunt solum iuris solennitates, & apices, non item veras, plenas, & concludentes probationes.
- 19 Clausula recensita non efficiunt, quod ius gentium, vel natura seruandum non sit.
- 20 Episcopus pro informatione sua conscientia non potest quid sufficienter habere, nisi habeat probationem veram, plenam, & concludentem.

Obiicies Breue Clementis VIII. ad Archiepiscopum Panormitanum die 6. Febr. 1597. directum in illis verbis: *Sit tibi summarie, simpliciter, extrajudicialiter, & quantum pro tua conscientia informatione sufficere tibi videbitur*, (quod Breue ad litteram refert Genuesis in prax. Archiepiscop. cap. 94. & Farinac. consil. 168. lib. 2. addit. 1.) Ergo cum summus Pontifex ex dictis verbis contentus sit extrajudiciali probatione (quod insinuat non solum dictio illa extrajudicialiter, sed etiam clausula: *Quantum pro tua conscientia informatione*, &c. quia cum quid alicuius conscientia committitur, non dicitur commissio iudicialis, sed conscientialis. Baldus in l. certum, Cod. unde leg. num. 7. in fin. Roman. num. 25. Franch. in cap. statutum, §. assessorem, de rescript. in 6. num. 6. Et propterea non requiritur cognitio. Lopus alleg. 60. n. 4.

Est enim commissio exequenda secundum veritatem, & satis est, si iure gentium sustineatur. Baldus in l. 2. Cod. de fideicommiss. num. 2. Franch. loco supra cit. Et sufficit qualitercumque inquirere, ac probationem ipsi soli, cui est demandata, concludere. Franch. ibid.

& Felin. in cap. 1. de constitut. num. 51. prope fin. Et habet is iure ordinario solum Deum cognitorem, & iudicem: gloss. in cit. §. assessorem, verb. relinquitur, Franch. num. 6. & Abb. in cap. super his, de accusat. num. 16. Et tandem sequi potest animi sui proprium motum sola naturali æquitate moderatum: Mandosius addit. ult. ad allegat. 15. Lapi.) poterit Episcopus Iudicis laici processui (qui in foro Ecclesiastico facit probationem extrajudicialem, Dec. in cap. ut si clerici, num. 90. de iudiciis, & merito; quia Ecclesiastica, & civilis iurisdicatio adinuicem iuuare se debent, cum sint adinuicem confederata: quapropter Bannitus à iudice seculari, pro Bannito etiam habetur ab Ecclesiastico, vt bene per Alciatum in cap. 1. n. 121. de offic. ordin.) stare, & acquiescere, maxime cum ex personarum grauitate fides videatur testibus adhibenda; vel si ex tempore exceptarum probationum videatur suspicio tolli; vel si exhibeatur processus, immunitatis controuersia nondum orta, formatus; quamvis secus, si formatus fuerit postea, vt supra cum Farinacio dicebamus.

Respondetur, ex dictis verbis Breuis Clementis VIII. non sequi, quod Episcopus teneatur stare processui facto à iudice seculari; neque sequi (vt recte ex multis notauit Nouarius in loco supra cit.) quod tollatur substantia probationis, sed tantum quod tollatur

longinquitas temporis, cum ly *summarie, simpliciter, & extrajudicialiter, seu de plano*, non excludant concludentem probationem, sed excludant solum modum probandi.

Adde quod in tali casu Breuis Clementis VIII. 13 planè constabat de delicto, & tantum difficultas erat, an illi gauderent Ecclesiæ immunitate, & idè Clementis VIII. ne videretur approbare processum Iudicis secularis, dispensauit in illo casu particulari, vt Archiepiscopus Panormitanus traderet aliquos ex illis reos Curie seculari cum summaria, simplici, & extrajudiciali informatione tantum; quod ad alios casus, vt faciat regulam generalem, trahendum non est: satis enim ex ipso contextu dignoscitur, dictum Breue datum fuisse in illa causa Panormitana ex rationabilibus causis animum Papæ mouentibus, & cum clausulis derogatoriis ad Constitutionem Gregorianam, & alias iuris Constitutiones; præsertim quia tractabatur de crimine assassini, quod propter grauitatem, & enormitatem suam habet multa specialia, iuxta textum in cap. 1. de homicid. in 6. & ex communi tradit Mascardus concl. 137.

Instabis, ita declarauit sacra Congregatio; ergo, sic Giurba loco supra cit.

Respondetur dupliciter etiam, vt supra; præsertim quia talis ordo emanauit à Pontifice, media Congregatione ipsum representante.

Urgebis; quod statuit Princeps per epistolam ad consultationem priuatorum, publici iuris vim obtinet, l. 1. ff. de consuet. Princip. & §. sed & quod Principi placuit, Institut. de iur. natur. gen. & civil. & docet gloss. in cap. ex tua, de fil. presbyt. Abb. in cap. Pastoralis, de except. num. 1. not. 1. & Felin. in cap. 1. de consil. num. 17. ergo dictum Breue, seu Epistola Pontificis dicenda est, quod sit edita, tanquam lex ad declarationem Bullæ Gregorij XI V.

Respondetur cum Ciarrinio in cit. cap. 10. num. 92. & seqq. nego consequentiam; quia dictum Breue fuit locale pro ciuitate Panormi; & pro illo casu tantum; nec voluit Pontifex in illo Breui concedere legem generalem; quod apparet, quia dirigitur ad Archiepiscopum illius Ciuitatis, vt videre est ex inscriptione, quæ ait: *Venerabili fratri Archiepiscopo Panormi Clementis VIII.* Et sic solum deservit pro illo casu, pro quo Papa fuit requisitus, vt colligitur ex illis verbis: *Supplicando, vt quid in huiusmodi causa faciendum sit, tibi prescribere dignemur.* Quapropter tale Breue, tanquam lex localis, & particularis non ligat extra illum locum, & illum casum, vt rectè dixit Farinacius in append. de immunit. cap. 22. num. 351. & Peregrin. cap. 11. num. 10. & seqq. quia si voluisset Pontifex per illud facere legem generalem, fecisset illud Romæ publicari, sicuti fieri solet, cum publicatio sit de essentia legis. Et quamvis quod placet Principi, etiam per epistolam, vim legis habeat (vt dixit etiam Mar. Ital. de immunit. lib. 1. cap. 5. §. 4. num. 6.) id tamen procedit, quando Princeps habuit animum legem condendi, & fecit publicari, vt modo supra dicebam, & docent Farinac. & Peregrin. in locis supra cit. Adde, quod licet tale Breue Clementis VIII. sit generale, & generaliter obliget, non tamen (vt supra etiam dicebam) tollit Constitutionem Gregorij XI V. quæ requirit veram, & concludentem probationem, & sic non efficit, quin necessaria sit plena probatio: licet enim in dicto Breui dicatur, posse Episcopum se informare summarie, & extrajudicialiter, & quantum pro sua conscientia informatione sufficere videbitur, hæc tamen verba tollunt solum iuris solennitates, & apices, non item veras, plenas, & concludentes probationes; ita vt ius gentium, vel naturæ (iuxta quod in ore duorum vel trium stat omne verbum, l. ubi numerus

numerus, ff. de testibus, & cap. si quis testes, §. ubi x. quest. 3. & tradunt Cephal. consil. 651. Mascard. de probat. in prefat. quest. 5. num. 117. & Farinac. quest. 63. num. 232.) seruandum non sit, sicuti rectè docent etiam Ozaeus decis. 1. num. 1. & 15. Farinac. quest. 25. num. 68. & cit. 9. 63. num. 13. & Martha claus. 160. numero 10. part. 1. Quapropter non poterit Episcopus pro informatione suæ conscientiæ quid sufficienter habere, nisi habeat probationem veram, plenam, & concludentem, quam omnia iura requirunt; præsertim, si tractetur de præiudicio rei, & Ecclesiæ, quorum partes sunt valde fauorabiles.

DUBITATIO XLIV.

An iudex Ecclesiasticus obligatus sit in hac cognitione citare reum, vt possit illum remittere Curie seculari.

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

SUMMARIUM.

- 1 Index Ecclesiasticus cum hac cognitione tenetur citare Ecclesiam, seu nomine Ecclesiæ defendere, cum directè de eius præiudicio agatur.
- 2 Item tenetur citare reum, cum non possit inuitus ab Ecclesia à Prælato Ecclesiastico extrahi.
- 3 Reus potest extrahenti resistere, & extractus iam agere vt Ecclesiæ restituatur.
- 4 Iudex Ecclesiasticus sine citatione delinquentis non potest illum remittere Curie seculari.
- 5 Quotiescumque directè agitur de præiudicio alicuius, agitur de præiudicio eiusdem ad ipsum condemnandum.

Dixi, an obligatus sit citare reum; quia quod obligatus sit citare Ecclesiam, seu nomine Ecclesiæ promotorem fiscales, ad quem spectat iura Ecclesiæ defendere, indubitatum videtur: cum directè de eius præiudicio agatur, de vnoquoque, ff. de re iudicata, l. nam ita Diuus, ff. de adoptione, & cap. 2. de testibus, & docet Farinac. in consil. 168. num. 42. & in append. de immunit. cap. ult. in fin. Hoc posito.

- 2 Respondetur affirmatiuè. Atque ita contra Remigium Gonny de immunit. Eccles. 9. 2. num. 3. & 11. Gratianum disp. 596. num. 26. Giurham consil. 100. de immunit. num. 28. & Antonium Nouarium in summa Bullarum, tit. de immunitat. Eccles. num. 96. (vbi pro sua sententia testatur de praxi Curie Archiepiscopalis Neapolitanæ, & citat Merlinum in controuersis forensibus) docent Doctores, quos citat, & sequitur Farinacius in appendice, cap. 22. num. 376. & consil. 168. num. 48. Petegrin. de immunit. Eccles. cap. 3. num. 9. & segg. Bonac. tom. 2. disp. 3. quest. 7. punct. 7. numero 10. & Diana part. 4. tract. 1. resol. 112. & probatur; quia priuilegium immunitatis, quamvis competat primo, & per se Ecclesiæ, competit tamen immediatè, directè, & per se etiam delinquenti; cum ipse non possit inuitus ex Ecclesia à Prælato Ecclesiastico extrahi (vt tradit etiam Gambacurta lib. 4. cap. 22. numero 16.) quin & possit (vt supra dubi. 24. sect. 1. dubitat. 26. & 32. dicebam) extrahenti resistere, & extractus iam agere, vt Ecclesiæ restituatur; ergo sine citatione delinquentis non potest Iudex Thom. Delbene de Immunit. Eccl. Pars II.

Ecclesiasticus illum remittere Curie seculari. Consequentia probatur; quia quotiescumque directè agitur de præiudicio alicuius, requiritur citatio eiusdem ad ipsum condemnandum.

SECTIO II.

Difficultates in oppositum, earumque solutiones.

SUMMARIUM.

- 1 Priuilegium immunitatis competit primo & per se Ecclesiæ, necnon competi immediatè, directè, & per se etiam reo.
- 2 Priuilegium immunitatis potius dicendum est competere reo, quam Ecclesiæ, cum Ecclesiæ inuitus et concedatur, & homo capax sit beneficij.
- 3 Citatio delinquentis non videtur necessaria quotiescumque probatio fit ad iudicis instructionem, si finis in causis Tertio non præiudicantibus, alias secus.
- 4 In crimine assassinij ad excommunicationem, depositionem, vel aliam censuram ferendam requiritur etiam partis citatio.
- 5 In crimine assassinij ad ferendam sententiam sufficient probabilia argumenta; qua tamen in casu immunitatis non sufficiunt.
- 6 Ferre sententiam sine Partis citatione est contra ius naturale, nec potest consuetudine aliqua firmari.
- 7 Reus si sponte compareat non citatus, petatque audiri pro sui iuris defensione, audire debet, & quorsumque audiat, opponere potest sententiæ Ordinarij declarantis immunitatem ipsi non competere.

Obiicies, priuilegium immunitatis competit primo, & per se Ecclesiæ; reo autem competit tantum in consequentiam (vt docent Couar. 2. var. capite 20. num. 11. & Decian. tract. crimin. lib. 6. cap. 29. num. 1. in fine.) Ergo non est, cur citetur reus. Consequentia probatur, quia quotiescumque priuilegium alicui competit in consequentiam, & non immediatè, seu directè, & per se, non debet is citari, sed sufficit, si citetur princepsalis.

Respondetur, concedo priorem partem antecedentis, quod scilicet priuilegium immunitatis competit primo, & per se Ecclesiæ; at nego posteriorem partem illius, quod scilicet competat tantum delinquenti in consequentiam, & non immediatè, directè, & per se etiam, vt supra dicebam. Quinimò dicendum est, quod potius competat delinquenti, intuitu tamen Ecclesiæ; cum non Ecclesia, quæ est res inanimata, capax beneficij sit, sed potius homo, in honorem tamen, & reuerentiam Ecclesiæ.

Obiicies secundò, probatio, an delictum sit exceptum, sit ad instructionem Iudicis (cum ipsi tantum id constare debeat, vt possit delinquentem remittere Curie seculari, & patet ex Constitutione Gregorij XIV. ibi: Cognito prius per Episcopum, an vere supradicta crimina commiserint: & quia nullibi ab illa requiritur, vt parti etiam constet.) Ergo non est, cur delinquens citetur. Consequentia probatur, quia quotiescumque probatio fit ad iudicis instructionem, non videtur necessaria citatio delinquentis: ita Innocent. Bart. & Bald. quos citat Farinacius in cit. consil. 168. num. 48.

Respondetur, concedo antecedens; at nego consequentiam: & ad probationem respondeo distinguendo:

guendo: non videtur necessaria citatio delinquentis, quotiescumque probatio sit ad iudicis instructionem, si sumus in causis tertio non præiudicantibus concedo: si sumus in causis tertio præiudicantibus, (vt in casu nostro) nego. Neque obstat, quod soli iudici dicatur debere de veritate constare; quia id dicitur, quia probatio (quamvis citetur pars, *cap. statumimus*, §. cum verò, de *rescriptis* in 6.) fit iudici, & non parti, etsi constando iudici, ex consequentia etiam constet & parti.

Obiicies tertio, in crimine assassiniæ ad excommunicationem, depositionem vel aliam censuram ferendam, non videtur necessaria citatio partis. Hostiens. in *cap. unic. de homicid.* in 6. num. 37. verb. *Constituit*, & ibi Ioan. Andr. & Geminian. Ergo neque necessaria est in casu nostro; cum hic de minori præiudicio delinquentis agatur.

4 Respondetur, nego antecedens, quia licet ad condemnationem ibi argumenta probabilia sufficiant, hæc tamen plenè, & in forma iudicii probari debent, & consequenter cum citatione partis.

5 Respondetur secundò, transeat antecedens: at nego consequentiam, & disparitas est, quia in crimine assassiniæ (cum propter gravitatem suam habeat multa specialia, *cap. 1. de homicid.* in 6. & ex communi tradit Mascard. *concl.* 137.) ad ferendam sententiam sufficiunt probabilia argumenta, quæ tamen in casu immunitatis non sufficiunt, cum verò, plenè, & perfectè de delicto excepto constare debeat, vt supra dicebamus.

6 Obiicies quartò, videtur receptum, vt informationes fiant secretè, sine citatione partis: ergo.

Respondetur, nego antecedens. Et esto, ita alicubi receptum sit, abrogari id deberet, vt potè contrarium iuri naturali. Quinimò addo, quod si reus sponte compareat non citatus, petatque audiri pro sui iuris defensione, audiri debeat, & quovis audiat, opponere possit sententiæ Ordinarij declarantis immunitatem ipsi non competere; quia agitur de eius præiudicio, & ex alio capite de iure naturæ ipsi competit, se posse defendere, & iudici defensiones ipsius admittere. Vide Farinac. *cit. conf.* 168, num. 61. & 62. & Peregrinum *cit. cap.* 3.

SECTIO III.

An testes examinati in processu informatiuo sint postea repetendi, & quomodo?

SUMMARIVM.

- 1 Testes examinati in processu informatiuo sunt postea repetendi citato, & audito fisco Ecclesiastico, & ipso reo, nisi forsan habeantur pro repetitis.
- 2 Repetitio testium multum Ecclesiæ, & reo, cum rei veritate potest prodesse.
- 3 Solus processus informatiuus non facit fidem, cum testes examinati, parte non citata, non probent, nec faciant indicium etiam in criminalibus.
- 4 Testes non obstat, quod deponam super crimine, licet non sint repetiti.
- 5 Ratio Guazzini, quod scilicet in criminalibus exceptis, parte non citata, patitur difficultatem.

EX dictis sequitur, quod testes examinati in processu informatiuo, sint postea repetendi, citato, & audito fisco Ecclesiastico, & ipso reo, nisi forsan

habeantur pro repetitis. Atque ita in terminis contra Guazzinum *tom. 1. defens. cap.* 31. num. 19. docet Ciarlinius in *controuers. forens. cap.* 10. num. 150. & meritò; quia repetitio testium multum Ecclesiæ, & reo cum rei veritate prodesse potest; cum testes repetiti sæpè dictis suis quid addant, vel minuant, vel alio modo se declarent, ita vt quod prius Ecclesiæ, & reo noxium erat, incipiat esse vtile, & proficuum; tum quia solus processus informatiuus non facit fidem, cum testes examinati, parte non citata, non probent, nec faciant indicium, etiam in criminalibus, vt docent Farinac. *quæst.* 72. num. 87. & ipse etiam Guazzinus *defens.* 24. *cap.* 9.

Neque obstat, quod dicunt idem Guazzinus *cit. defens.* 1. *cap.* 30. & Giurba *consl.* 50. sufficere in nostro casu, quod testes deponant super crimine, licet non sint repetiti; quia ratio Guazzini, quod scilicet in criminibus exceptis probent testes parte non citata (præterquam quod Doctores per eum allegati loquuntur solum in crimine assassiniæ, & læsæ Maiestatis, quæ propter gravitatem suam habent multa specialia, vt supra dicebam) patitur difficultatem; cum multi alij teneant, etiam in dictis criminibus requiri citationem, vt per Farinacium *q. 72. num.* 87. Mascardum *concl.* 137. & etiam eundem Guazzinum *cit. defens.* 24. *cap.* 9. videre est.

DVBITATIO XLV.

Qualiternam Iudex Ecclesiasticus obligatus sit in hac cognitione procedere?

SUMMARIVM.

- 1 Obligatio libelli, & litis contestatio non videtur necessaria in hac cognitione.
- 2 Obligatio libelli, & litis contestatio non est necessaria quando agitur ad cognitionem qualitatis delicti, & non ad penam illius.
- 3 Idem procedit quando agitur ex officio, & nullo accusatore interveniente, maxime quando decisio committitur arbitrio, & cum clausula (summarie.)
- 4 Iudex Ecclesiasticus in casu supradicto tenetur reo, & Ecclesiæ concedere dilationes, quæ vt iura sua defendat, necessaria sibi visa fuerint.
- 5 Iudex Ecclesiasticus in tali cognitione faciendâ, non potest denegare dilationes ad probandum, cum id sit de iure natura, & alias delictum non esset plenè probatum.
- 6 Item tenetur fabricatum processum publicare, ne reo, & Ecclesiæ defensio, & allegandi si quid habeat in sui iuris favorem, potestas tollatur.

RESPONDetur, non videri necessarium, quod procedat libellum exhibendo, & litem contestando, quia agitur ad cognitionem qualitatis delicti, & non ad penam illius; tum quia agitur ex officio, & nullo accusatore interveniente; tum quia committitur arbitrio Episcopi huius causæ decisio; tum quia potest summarie, & extra ordinem iuris hæc causa tractari: ergo, &c. Consequentia probatur, quia in his omnibus non requiritur libellus, & litis contestatio, vt ex communi tradunt Menoch. de *arbitr. quæst.* 18. & Farinacius *cit. concl.* 168. numero 63. Tenetur tamen iudex Ecclesiasticus reo, & Ecclesiæ concedere dilationes, quæ vt iura sua defendat, necessaria sibi visa fuerint, quia etsi eius iudicio & arbitrio delicti probatio commissa

5 commissa sit, non tamen propterea tollitur, quin teneatur dictas dilationes concedere; cum id sit de iure naturæ, & alias delictum non esset plene probatum. Atque ita docent Farinac. loco supra cit. num. 64. Speculat. in titul. de offic. omni. iudic. §. fin. num. 18. & Ciarlinius in contron. forens. cap. 10. num. 151. contra Giurbam consil. 50. num. 5. Tenetur etiam Iudex Ecclesiasticus, cum processum fecerit, illum publicare, ne reo, & Ecclesie defensio, & allegandi, si quid habeat in sui iuris fauorem, potestas tollatur. Vide Doctores, quos citat, & sequitur Farinac. loc. supra cit.

- 3 Reus si captus à iudice laico alleget clericatum, de hoc cognoscere spectat ad iudicem Ecclesiasticum.
- 4 Melior est conditio possidentis quando sumus in dubio, & cetera sunt paria.
- 5 In casu posito index Ecclesiasticus non debet facile credere satellitibus, quia agitur de gravi præiudicio tertij, & ideo est cauendum huius de re diligenter.
- 6 Per iudicem Ecclesiasticum hic intelligitur Episcopus, & non Prælati regulares.

DUBITATIO XLVI.

An in dubio, quod delictum sit exceptum possit iudex Ecclesiasticus iudicare, quod reus non gaudeat, sed priuetur immunitate?

SUMMARY.

- 1 In dubio amplectenda est ea opinio, quæ magis fauet Ecclesie, & reo etiam in casu privilegij immunitatis.
- 2 Episcopus in omni casu dubio consulere debet Pontificem.
- 3 Episcopus tradens indebitè reum Curie se ulari præter peccatum mortale sacrilegij, & iniustitiæ, & sic damnorum obligationem, si reus morte puniatur, incidit etiam in irregularitatem.

1 Respondetur negativè; quia (vt per se patet, & supra dicebam dub. 37. sect. 1. num. 27.) in dubio ea opinio tenenda est, quæ magis fauet Ecclesie, & reo. Atque ita in terminis casus dubij de immunitate Ecclesie docent Farinac. in append. cap. 8. n. 123. in fin. Maranta part. 2. respons. 36. n. 11. & respons. 51. num. 12. Giurba consil. 10. n. 2. in fin. & Sperellus decis. 60. n. 13. Vide etiam Guazzinum defens. 10. n. 20. ubi rectè ait, quod Episcopus in omni casu dubio consulere debeat Pontificem.

3 Ceterum Episcopus, si reum Curie sæculari tradit in casu, quo debet ille gaudere, præter peccatum mortale, sacrilegij, ac iniustitiæ, & sic damnorum obligationem, & irregularitatem (si reus ad mortem damnatur) incurrat; quia in casibus non exceptis nullam potestatem in reum habet, & consequenter, si tunc Curie sæculari eum tradit, reo, & Ecclesie iniuriam maximam infert contra virtutem iustitiæ, & religionis. Vide Nouarium in summ. Bullar. tit. de immunit. num. 31.

DUBITATIO XLVII.

Ad quemnam iudicem spectet cognitio, si captus à satellitibus, assermet, se captum fuisse in loco sacro, illi autem negent?

SUMMARY.

- 1 Cognitio controversæ rei capti, & satellitum capientium asserentium contra rei depositionem se non excusos capturam in loco sacro, spectat ad iudicem Ecclesiasticum.
- 2 Accessorium sequitur naturam sui principalis.

Respondetur, quod spectet ad iudicem Ecclesiasticum. Atque ita docent Farinacius in append. cap. 2. num. 54. Gambacorta lib. 4. cap. 22. num. 25. Peregrinus in tract. de immunit. Eccles. cap. 13. num. 18. Antonius Nouarius in summa Bullarum, tit. de immunit. num. 95. & Marius Italia lib. 1. cap. 6. §. 2. n. 100. & seqq. Et probatur, quia ad iudicem Ecclesiasticum spectat cognoscere causas immunitatis principales, vt potè Ecclesiasticas, & spirituales: ergo ad eundem spectabit cognoscere alia ad illas concernentia; quia accessorium sequitur naturam sui principalis, cap. 2. accessorium, de regul. iuris in 6. Quapropter in cap. si iudex, de sententia excommunic. in 6. deciditur, quod si reus captus à iudice laico, dicit se esse clericum, huius rei cognitio spectet ad iudicem Ecclesiasticum: quia de re tamen nos dicebamus cap. 4. dub. 25. usque ad 30.

Dices, reus est in possessione iudicis laici: ergo cognitio spectat ad iudicem laicum, consequentia probatur, quia melior est conditio possidentis.

Respondetur, concedo antecedens; at nego consequentiam, & ad probationem eius respondeo, quod melior est conditio possidentis, si sumus in dubio, & cetera sint paria, (quod non est in casu nostro, vt dicebamus.) Vnde in cit. cap. si iudex, licet reus sit in manibus iudicis sæcularis, deciditur tamen, quod cognitio de clericatu spectet ad iudicem Ecclesiasticum.

Aduerte tamen hic cum Doctores (quos citat, & sequitur Tuschus verb. Ecclesia, conclus. 10. num. 17. Farinac. in append. cap. 2. num. 44. Mar. Italia de immunit. lib. 1. cap. 6. §. 2. num. 98. Decianus in tract. crim. tom. 2. lib. 6. cap. 19. num. 10.) quod in casu posito non debeat index Ecclesiasticus de facili credere satellitibus, seu birrariis affirmantibus; quia agitur de gravi præiudicio tertij, & de gravi præiudicio loci sacri, quorum partes sunt valde fauorabiles, quamvis debeat prudenter attendere verba illorum, & considerare omnes circumstantias, & secundum illas se regulare, & rem exequi; siquidem in obscuris, quod verisimile est, ex coniecturis inspicere solet, l. in obscuris, ff. de regul. iur. huiusmodi verd coniecture desumuntur primo, si omnes salutes id asserunt, præsertim ipsorum dux, seu vulgo dictus Capitaneus. Secundo, si satellites reum acceperint, non accepto pretio, vel mercede. Tertio, si alij etiam asserunt reum captum fuisse in loco non sacro.

Aduerte secundo, quod etiam in dubio, an reus in loco sacro, vel prophano captus sit, spectet ad Episcopum, & non ad alios Prælatos regulares id decidere, prout ex Peregrino, Correa, & alijs tradit Barbosa de iure Eccles. lib. 2. cap. 3. numero 15. & sequentibus.

DVBITATIO XLVIII.

An reus ad locum sacrum confugiens, in casibus non exceptis, expelli inde possit, & debeat?

S V M M A R I V M.

- 1 Reus confugiens ad locum sacrum in casibus non exceptis non potest inde expelli.
- 2 & 3. Qui dat immunitatem alicui loco dat etiam cuiuslibet ius confugiendi ad illum locum, quapropter et qui eum expellit, priuat eum iure suo, & grauiter peccat contra iustitiam: idem dicitur de impediendis ne recipiatur.
- 4 Reus non est expellendus a loco immuni praetextu, quod alibi possit se recipere, quia habet ius ad quem maluerit locum sacrum.
- 5 Clerici, & Regulares non possunt expellere confugientes ad suos Conuentus, & domos, etiam reiiciendo illos ad Ecclesiam, quia in Ecclesia natura necessaria ministrare non licet.
- 6 Reus non seruans debitam reuerentiam Ecclesiae, ut in ea cibum sumens, & quid simile, potest cum violentia ad loca circumiacentia immunita impelli, si renuat obedire.
- 7 Reus turbans quietem, inficiens disciplinam Regularum, vel indecenter se gerens, potest expelli etiam a domibus, & Conuentibus ipsorum.
- 8 Quod conceditur in fauorem, non debet in dispendium retorqueri.

- 1 **R**esponderetur negatiue, quin debet eius defensio suscipi, cap. miror, cap. reum, ap. id. consueuimus, cap. definit, cap. sicuti antiquitus, 17. quest. 4. cap. de raptorib. 36. quest. 1. cap. inter alia, de immunit. Eccles. & l. presenti, C. de his, qui ad Eccles. confug. Et ratio est, quia qui dat immunitatem alicui loco, dat etiam cuiuslibet ius confugiendi ad illum locum: quapropter qui eum expellit, priuat eum iure suo, atque adeo grauiter peccat contra iustitiam: quod extendendum etiam est ad omnes, qui quomodocumque impediunt, ne reus recipiatur in loco immuni, quia impediunt ius confugientis in re graui.
- 4 Neque obstat, quod reus possit confugere ad alium locum immunem (qua ratione nonnulli reum expellunt, vel non recipiunt) quia cum omnis locus sacer sit immunis, reus ius habet confugiendi ad omnem talem locum, ita ut è nullo possit expelli, vel impedi, quod ibi recipiatur, sed sit in potestate ipsius eligere quemcunque locum voluerit, cum quilibet sit ipsi concessus, ad quem possit confugere.
- 5 Hinc sequitur, quod clerici, & Regulares non possint expellere reum a domibus, vel conuentibus immunitate gaudentibus, etiam reiiciendo illum ad Ecclesiam; quia cum dictae domus, vel conuentus immunitate gaudeant, habet ius confugiendi non solum ad Ecclesiam, sed etiam ad dictas domus, & conuentus, quo iure non potest priuari, cum quod est concessum à superiori non possit auferri ab inferiori, praesertim quia ob reuerentiam Ecclesiae non potest in illa exercere quaedam, quae sunt ad vitae conseruationem necessaria, ut cibum capere, dormire, & similia: quapropter ad hanc exercenda concedi debet ipsi alius locus: ob quam causam Imperatores concesserunt certum spatium extra Ecclesiam, in quo reus hanc exercere possit, sicuti constat ex l. pateant, C. de his, qui ad Eccles. confug. & notat Rittherfusius de iure asyl. cap. 7. num. 7.

Quod si reus non seruet debitam reuerentiam Ecclesiae, ut si in illa cibum sumat, dormiat, aut quid simile gerat, moneri debet à clericis, quod ad hanc praestanda extra Ecclesiam, v. g. ad circumiacentia loca immunita se conferat, ita ut si renuat obedire, etiam cum violentia ad id cogi possit, cit. l. pateant, §. proinde; quia ut ibi dicitur, praesertim humanitati religio est: & cum spectet ad clericos cura Ecclesiarum, ad ipsos etiam spectabit impedire, ne Ecclesiae indecenter tractentur. Nouarius in summ. Bullar. tit. de immunit. n. 40. asserens ita declarasse S. Congregationem, & Farinac. de immunit. c. 2. n. 40.

Quin, si reus indecenter in domibus, conuentibus, 7 vel aliis locis immunibus se gerat, v. g. turbat quietem, vel inficit disciplinam regularem, expelli licet ex illis potest, quia cum immunitas sit privilegium loci, non debet redundare in detrimentum loci, & eorum qui sunt in loco, siquidem quod conceditur in fauorem, non debet in dispendium retorqueri, cap. quod ob gratiam, de regul. iur. in 6. quapropter tunc praeualet ius illorum conseruandi propria loca cum debita quiete, praesertim cum tale ius sit naturale, & primarium: & cum reus confugiat ad illa ut protegendus, & sic ut supplex, & protectionem implorans: quapropter si taliter se non gerat, indignum se reddit protectione.

DVBITATIO XLIX.

An si laicus delinquat in loco sacro, possit iudex Ecclesiasticus cognoscere de delicto, & delinquentem saecularem punire.

S V M M A R I V M.

- 1 Iudex Ecclesiasticus cognoscere, & punire potest simpliciter, etiam si delictum in loco sacro commissum non sit Ecclesiasticum, sed saeculare, & à saeculari commissum.
- 2 Delictum in loco sacro commissum ratione loci sacri, in quo est commissum, sortitur naturam mixti fori, & datur locus prauectioni.

Responderetur, quod (quamvis Olibanus de iure fisci, cap. 11. n. 7. & segg. & Anton. Ripol. de iurisdic. omn. iud. c. 1. n. 170. asserant, quod iudex Ecclesiasticus, si habet iurisdictionem, & territorium in rebus saecularibus, possit cognoscere per saeculares de delicto intra locum sacrum à saeculari commissum, & delinquentem illum punire ex eo, quia ad dominum habentem omnem iurisdictionem, & imperium in ciuitate pertinet cognitio, & punitio saecularis delinquentis intra Ecclesiam; secus si talem iurisdictionem non habeat) tamen dicendum sit, quod cognoscere, & punire possit simpliciter, etiam si delictum in loco sacro commissum, non sit Ecclesiasticum, sed saeculare, & à saeculari commissum. Et probatur (vnde patet responsio ad fundamentum aduersariorum) quia (ut supra dicebam) delictum in loco sacro commissum, ratione loci sacri, in quo est commissum, sortitur naturam mixti fori, cum propterea induat naturam sacrilegij, quapropter in tali casu uterque iudex, tam saecularis, quam Ecclesiasticus, cognoscere, & punire poterit: ita ut detur locus prauectioni, & sic punire possit is iudex, qui in captura prauectioni: atque ita docent Doctores, quos refert, & sequitur Farinac. in append. de immunit. Eccles. cap. 16. num. 236. Vide etiam, quae dicebantur c. 10. dub. 6. sect. 1. & segg.